

JITRO

OBSAH:

Úvodem. — Al. Keltnerová: K nové práci. (Báseň.)
— Vl. Dorazil-Jičínský: V práci a vědění je
naše spasení. — Al. Keltnerová: Podzimní píseň.
(Báseň.) — Mila d' Bed: Poeta nascitur, orator fit.
Zrnka. — Al. Keltnerová: Odešlé lásce. (Báseň.)
— E. Wintrich: Vzpomínky na mistra B. Smetanu
v Jabkenicích. — Al. Keltnerová: Svět. — J. Pelikán:
Ukázka, jak psal student r. 1672 rodičům. — Hlídka
sociální. — Literární a umělecká hlídka. — Ženská
hlídka. — Drobnosti. — Organisační věstník. — Apo-
logefický koutek.

V P R A Z E

V Z Á Ř Í 1922

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II.,
Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: Vcházíme do nového roku správného s nezmenšenou chutí ku práci a s novými plány. Jako hlasatele našich plánů vysíláme naše milé „Jitro“, které již tolik vykonalo. Jsouc hodným pokračovatelem Studentské Hlídky, vzalo si za úkol katolické studentstvo soustřediti, posiliti v něm citění pospolitosti, utužiti ho v boji stavovském, náboženském a národním. V boji stavovském má přinéstí nový ročník nové náměty, zvláště stránku sociální chceme zdůrazňovati. Iniciativa bude vycházeti od nás, ale doufáme, že i každý jednotlivec nám svými „nápady“ přispěje. Však ono se z toho něco realizovat přece dá. Po stránce náboženské musíme pracovat na dalším prohlubování náboženského života; abychom mohli rozšířit naši studentskou knihovnu, musíme nejprve schraňovat materiál a třibit se psaním do Jitra. Chceme jako loni, i letos věnovati zvýšenou pozornost apologetickým kroužkům. Budeme postupně uveřejňovati výsledky prací v jednotlivých kroužcích při ústředí zřízených. Považujeme za nutné dotýkati se národního citění studentského, abychom naše studentstvo zachránili národu, neboť cítíme vlnu protivnou, abychom ho tím odvrátili od nebezpečného boje kulturního. Jinak obsah můžete regulovati sami. Redakce mile ráda vyslechne a podle možností vyhoví Vaším přáním. Básně, prosa, momentky, cestopisy, zrnka, pohádky, dojmy, cítíte co vše se dá psát a v čem všem možno ducha třibit! Organizační zprávy naše, mají-li míti ucelený obraz, musí býti doplňovány i zprávami z jednotlivých sdružení o činnostech, o podnicích, o novotách a jiných. Jitro bude mít svůj věstník učitelský, svoji hlídku ženskou, literární, zprávy o hnutí zahraničním, o organizaci mezinárodní, rubriku francouzskou, studentskou dílnu, úvahy tělovýchovné, hádanky a jiné.

Příspěvky se nehonorují. Pište jen po jedné straně inkoustem a čitelně. Redakční uzávěrka jest vždy pravidelně prvního dne měsíce. Příští číslo vyjde 15. října.

Odpovědi na došlé příspěvky: J. Světlý, došlo pozdě — snad později. E. Wintrich, totéž. A. S. K. Vinohrady, velmi vhodné do denního tisku, pokuste se o látku z prostředí studentského. F. Karas — uveřejněno. Jen myšlenku více urovnati. Vl. Dorazil — dobré. „Koutků“ k informaci a vzdělání však nutně třeba. A. Z. Mírský — beletrie. Obrazy si často odporují. Mládí nesmí chovati beznaděje. Básně. Odpoutání od metra i rýmů, zejména v podobných motivech cenu úplně ruší. Jen znovu a více, zejména beletrie.

Sdělení administrační: Jitro vychází pravidelně měsíčně za cenu nezměněnou. Nelítujeme obětí finančních, neboť doufáme, umožníti tak každému našemu studentu jeho odbírání. Časopis náš jest časopisem nejlacinějším a nutno přinášeti velké oběti, aby jím mohl býti. Proto hleďte předplatné vyrovnávati předem. Žádáme zvláště dpp. profesory náboženství, aby nám sdělovali adresy studentů, kteří by Jitro odbírali mohli. Jitro budeme zasílati také na ukázkou. Kdo si ovšem první číslo ponechá, pokládán bude za odběratele.

Naším kolportérům poskytujeme na 10 čísel 1 výtisk zdarma a vedle toho dáváme i knižní dar. Postarejte se, aby Jitro vniklo do řad studentských úplně, je psáno studentstvem a pro studentstvo, se studentstvem cítí a je ho potřebí znáti. Rozšiřte ho však také i do řad nestudentských, buďte ujisti, že Vám to může jen prospěti, když řady tyto Vaše cíle a snahy poznají. Dpp. katechety žádáme, aby 1 číslo nevraceli, nýbrž rozdělili i mezi studenty měšťanských škol, kde chceme rovněž odběratele získávati. V národních budiž přesně označeno, odebírá-li student Jitro či ne.

Studentstvu a inteligenci

doporučujeme rozšířenou kulturní revui

„ŽIVOT“.

Přináší myšlenky o socialismu, umění, náboženství a politice. Přihlaste se za odběratele a získejte k tomu jiné.

Předplatné a přihlášky vyřizuje administrace „Života“, Praha II.,
Voršilská 1.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v září 1922.

ČÍSLO 1.

Úvodem.

S novými plány, tužbami a nadějemi započínáme školní rok. A jsou to tytéž, s nimiž vydává se mezi katol. české studentstvo náš časopis. V minulém roce byl nám posilou, vzpruhou, byl i zdrojem užitečné zábavy. Jakým bude příští rok? Splní naše tužby? —

Již téměř čtyři roky odtekly řečištěm času od chvíle, kdy studentstvo české plno nadšení stálo u kolébky svého ideálu, samostatného českého státu, dávajíc mu do vínku svůj zápal a ideály. V přesvědčení, že rozkvět, moc a sláva národa spočívati může jen na principech víry, pravdy, dobra a krásna, stavěli a upevňovali jsme jeho základy tím, že vychovávali jsme srdce a duše těch nejvěrnějších, katolického studentstva.

Za toho jitra národní samostatnosti zrodilo se i »Jitro« naše. A bylo katol. studentstvo jitřní rosou, která zavlažovala v srdcích květy lásky a věrnosti k Pánu, který nedal nám zahynouti.

Znovu a znovu pučí a vykvétají tyto drahé květy v srdcích našeho studentstva. Je třeba i nadále vláhy, aby neuvadly.

Třeba opět rosy občerstvující.... Proto zůstane »Jitro« i nadále pramenem vody křišťálové; bude katol. studentstvu zároveň vůdcem i rádcem. Půjde do všech končin naší milé vlasti, aby zapálilo strážné ohně, aby všichni naši kolegové a kolegyně, kteří mají ještě v srdci alespoň kousek citu pro vlast a Boha, uviděli zdaleka chránící přístav, bude stavěti mosty, aby po nich přešli ze země rozhranosti do kraje blaha, bude sdružovati naše studentstvo, těmi nejmenšími počínajíc, naučí je jíti bez potupných kompromisů za jasným cílem. Církev a vlast, toť náš ideál, náš cíl, Kristus naše cesta! Bude stavěti cesty požehnání božím v našich vlastech. — Mohutný šik katol. českého studentstva milujícího též svůj lid, z něhož vyšlo, šik, z něhož vycházeti bude intelligence s lidem cítící a proň pracující, šik pracující za sjednocení a blaho veškerého Slovanstva, toť úkol pro tento rok.

Nuže v let, v český svět! Bohu ke cti a národu k slávě. —da Bed.

AL. KELTNEROVÁ:

K nové práci.

Jak vlaštovky když z jihu k nám se sletí — a k práci nové povel zazvoní-li, my stavíme se na svá místa rychle, abychom nové símě v zemi síli!

Nás práce čeká! Kdo by lekal se jí, jeť láskou Boží stejně jako kletbou! Pot vysílení — to jest Boží sudba a požehnáním to — co vzejde setbou!

Jest dosti nás — však musí nás být více!
Jen z práce pilné užitek se roní
My mocnou žeň pak s pýchou světu dáme,
až letní slunce nad námi se skloní!!!

V práci a vědění je naše spasení.

Minuly prázdniny, doba odpočinku. Za ten čas jsme zajisté načerpali nových, svěžích sil, jichž nutno nyní náležitě využít. Jakým způsobem, táži se vás? Odpověď jest snadná. Jsme katolíky, jsme studenty, jsme tedy katolickými inteligenty. Dobře to pověděl nově zvolený předseda Ústředí na letošním manifestačním sjezdu v Brně, když zdůrazňoval jako zástupce našeho studentského hnutí v zemích koruny svatováclavské slova, nepatrná rozsahem, leč hluboká obsahem: *Soli Deo et studiis!*

Samojedinečnému Bohu! Nuže, zasvěťme své tužby tomu, jenž řídí svět hmotný i duševní, trvá věky, spojuje dávnou minulost s konečnou budoucností, vede lidstvo cestami bezpečnými, cestou kříže Kristova k blahu a štěstí dokonalému na tom i onom světě. Nehleďme na osobní choutky, cizí sliby a námluvy, na popudy vášní, byť i důstojně z vysokých lavic vědy propagovaných, kráčeje přímo, nebojácně, hrdinně dobou u vědomí, že oko Boží stále bdí nad námi. Služme tedy vždy a všude, ve škole, doma i mimo domov Bohu samojedinečnému, pravému, jehož zjevení jest skutečně jediné v církvi Kristově — římskokatolické. K plnění těchto fyzických i morálních závazků vůči Bohu a církvi potřebujeme skalopevné víry. Jak jí získáme? *Vlastními studii!*

Jest pravdou, že prvotní víra mateřská jest často pevnou oporou člověka v dospělém věku. Ta však katol. inteligentu ve svém jednoduchém, kriticky nezduvodněném stadiu dnes naprosto nedostačuje. Nestačí pouze věřit, plnit formálně zákon Kristův a odvolávat se na synovskou povinnost a vděčnost, jevíci se v uchovávaní onoho dědictví, po otcích zděděného.

Moderní doba pro své nejednotné smýšlení, nejednotící základní ideu, protože namnoze odmítla katolicismus jako hybnou páku veškerého života soukromého i veřejného, vyhraňuje lidstvo na dvě mocné, ideově si odporující strany, z nichž program jedné, nám protivné jest: pryč od Říma, církve, Krista a návrat k nekřesťanským směrům: liberalistické nevěře, sektářství a socialistickému ko-

munismu a anarchii. Její stoupenci neznají základních principů mravouky Kristovy a znají-li, snaží se je všemožně zvrátiti ve svůj prospěch. Budují říše největší duševní skleslosti, sobectví, egoismu, materialismu. Zaprodali své duše hmotě, falešným ideálům, aby zpusořili životodárnou vinici Páně, **Království Boží na zemi**. O nich platí slova písma sv.: **Nemají víry!**

Proto dnes více jak kdy jindy musíme my, **mladá katol. intelligence**, studovati dnešní poměry sociální, zabývati se se zájmem otázkami náboženskými, církevními, speciálně církve naší římsko-katolické, vniknouti do tajů pravé víry a její tvůrčí silou a nadpřirozenou milostí se oduševniti k mravnímu, bezúhonnému křesťanskému životu. Postupným zdokonalováním svých studií a nabýváním přesvědčivosti pravdy náboženské uschopníme se k obětem a vytrvalé práci na tomto poli. Poznejme důkladně Písmo sv., studujme vážně apologii, morálku a historii církevní a pak nabudeme též pravého světového názoru. Nic nevadí, že středoškolská studia dnes mají odlišné metody vyučovací. Ucelený charakter křesťanský nutně žádá vlastních názorů ustálených, nabytých všestranným studiem vlastním, nikoliv jen snad z poutavých přednášek profesorových. Jen v usilovné vlastní práci a všestranném vědění je naše spasení. To si nutno řádně uvědomiti a dle toho také důsledně v tomto novém školním roce jednati. To si umiňme všichni!

Ano, dnes více, než kdy jindy musíme, my katol. studenti (-ky), nejen křesťansky filosofovati, nýbrž křesťansky v zorně žíti a z tohoto příkladného života inteligentního rozesílati nové paprsky víry mezi studentstvo, rozdmýchatí svým nadšením a sebevědomím v celém národě čsl. mohutnou vatra, která by jasně a důrazně hlásala daleko do celého světa: **My věříme a věřit budeme!**

Umřel, kdo ztratil ideál,
žije, kdo si ho zachoval,

proto musíme se státi křesťany, a bychom se stali opět lidmi. To budtež směrnice našeho studentského snažení na poli kultury katolické. Bude-

me-li v tomto duchu pracovati a obohacovati své vědění, pak se i můžeme nadíti, že této naší práci a vědění vzejde

konečné Boží požehnání — pozemské spasení, zdar. Proto věnujme se cele a s nadšením soli Deo et studiis!

AL. KELTNEROVÁ:

Podzimní píseň.

V tichém stesku, v slzí blesku,
cestou tiše jdem . . .
v zemi svistí suché listí
v pestru barevném!

Květy vadnou — slzy chladnou —
choré na líci,
a jak jdeme — nezvedneme
oči ulicí!

Touhou zmírá duše sirá,
smutkem nežije —
v oknech zrají, odkvétají
pelargonie

Kolem všady ze zahrady
umlk' ptačí hlas —
kde se z dále květy smály,
stojí zimozráz!

V léta skloně na záhoně
astra tiše sní —
oko vláhne — krajem táhne
píseň podzimní!

MILA d' BED:

Poeta nascitur, orator fit.

Z kvinty k—ého gymnasia zaléhaly do všech konců školní budovy a do nejbližšího okolí zvonky ne právě lahodící sluchu mimojdoucích. Nálada, ač bylo teprve před prvou hodinou z rána, vystoupala vysoko nad normál, stoupala výše, a zdálo se, že dosáhne již nejvyššího bodu. Snad byla by ho již dosáhla, když v tom zazněl z chodby varující hlas zvonku. Neznačil však, jak se ukázalo, pro »vědychtivé kvintány« počátek vyučování nebo příprav k němu.

Jakoby školní řád toho vyžadoval, vyskočil Štěpán R., student malé postavy, za to však jiskrných očí a mohutnými skoky řítit se ke dveřím, snad aby je otevřel profesorovi latiny, který měl do první hodiny právě přijít, aby vštěpoval do »otevřených hlav« kvintánů, tak se alespoň s pýchou sami nazývali, moudrost latinských filosofů a klasiků, z nichž právě Ovidius v této době povznášel je nad hroudu zemskou.

Však po panu profesorovi ani vidu, ani slechu. Kvintáni ho ani nečekali, vždyť dobře věděli, že ještě není jeho doba. Ještě půl hodiny měla trvati tato bližší příprava kvinty k vyučování. Bylo však třeba přesvědčiti kolem spěchající pány profesory do třídy svých tříd o veliké lásce studentů páté třídy k školnímu řádu, k tichosti a o jejich vzorném chování.

Ředitel gymnasia, který častěji v takovou chvíli do třídy zavítal, nesměl vě-

děti, že pan profesor Kubla nesedí ještě za katedrou. Ne snad proto, že by byl panu profesorovi nějak škodil nebo ho napomínal. Měl úctu před šedinami starého pána, který již po třicet let pracoval na ústavě na lebkách tvrdých i měkkých, aby v nich vzbudil zájem pro libost jazyka latinského a řeckého. Již po třicet let spěchával starý pan profesor, jemuž všeobecně jen »pan doktor« říkávali, s knihami pod pravou paží a se svazkem klíčů — jestli je ovšem nenechal, což se mu častěji »vinou stáří« přihodilo, někde ve třídě, kde k radosti všech ihned činěny pokusy, zmocniti se třídní knihy a věcí, skrytých v tajemné katedře — do své třídy. Byl také správcem knihovny, a to velmi vzorným; proto osm klíčů od knihovny a skříní, dva klíče od bytu a klíč od stolku ve třídě nosíval stále s sebou, přičemž je rád někde zapomněl. Jemu neodvážil se ředitel ničeho říci; často a neočekávaně ho ve chvíli jeho »nepřítomnosti« zastupoval, při čemž však málokdy někoho pochválil; naopak, třída dosti těžce takové chvíle snášela. Nechtěl nikdy doznati, že by kvintáni měli »otevřené hlavy« a to byla proto jeho chyba.

Abyste zabránili jeho nepovolané návštěvě, — pocty té si nikdy nepřáli, stával obyčejně Štěpán na chodbě u dveří, odkud dle potřeby včas upozorňoval kolegy, aby příprava k vyučování dala se klidněji. Jakmile se jen stín mihl v oknech proti-

lehlé chodby, bleskurychle skryl se za dveře do třídy, dal varovné znamení, přiložil ucho ke klíčové dírce a čekal, až nebezpečí pomine. Potom se v »práci« opět pokračovalo.

Již jednou přinesl kvartán z vedlejší třídy od pana profesora češtiny poselství, aby sobě klidněji počínali; leč to považováno bylo za samozřejmé, snad též za povinnost, že pan profesor pošle kvintě ranní pozdrav. Proto také program zůstal nezměněn. Náhle však Štěpán ustoupil s chodby do třídy, a v mžiku usedl na své místo. V té chvíli však již třída jako jeden muž studovala krásu poesie latinské, ba zdálo se, že přímo vyssává tu sladkost její, ale při tom směřovalo právě oko každého ke dveřím, jimiž měl vstoupit pan profesor. Dveře se pootevrou, pan prof—! avšak ne! Dlouhé tmavé kadeře v uměleckém účesu zjeví se ve dveřích, hned na to dvě oči a pak celá hlava, pátrající, zda přispíšíla si více, než »pan doktor«. Když vidí, že skutečně tomu tak, vsune se celá postava, dosti nepatrná, patřící kvintánu V. Daňkovi do třídy. Všeobecný oddech, po němž následuje vítání.

»Kdes byl tak dlouho?«, zní s několika stran, zatím co Štěpán R. jako věrný a ostražitý Cerberos šine se opět před dveře na chodbu, aby shlédl, zda opět zavanul »čistý vzduch«. Všude klid, jen z primy zaznívá zpěvavé: »Amo, amas, amat . . .« a z tertie donáší se k jeho sluchu krásný hlas profesora češtiny.

Znamení od dveří hlásí: »Nic pozoruhodného.« Daněk vypráví, proč přišel pozdě. »To víte, pracoval jsem do noci.« Celá třída udiveně hledí, pak propuká ve smích.

»Nic se nezubte, pracoval jsem skutečně pozdě do noci, proto jsem též zaspal. To budete koukat, až to uslyšíte!«

»Otevřené hlavy«, naplněné zvědavostí, vyměřivše nejkratší cestu, usedají kol svého miláčka. Vždyť jest jejich potěchou v dobách zlých; když někomu není již do žertu, když nálada po obdržení latinské, řecké neb matematické komposice úplně již je zničena, dovede vždy ještě rozezvučeti strunu humoru. Proto doléhají naň se všech stran, vždyť zvědí jistě něco zajímavého. Než Daněk nemá se k vypravování, a shání se po knize. »Nechte mne, neumím ještě slova pro dnešek. Do půlnoci jsem lepil

verše. Ale zdařily se. Přejde doba, kdy budou se ve školách po zrušení latiny a řečtiny čísti moje hexametry. Po hodině vám něco přečtu.« Těžko však ukojíte napiatou zvědavost. V kvintě jsou však »otevřené hlavy«. Ve chvílce stojí u Daňka jeho věrný druh Strnad a zvětšuje mu pomoc. »Zde to máš vše napsáno, celý překlad. Dáš jej hezky do Ovida, a pan doktor bude hledět, kde se to v tobě běře.«

»Tak, tak!« zní hlasy ostatní, a Daněk, chtě nechtě musí souhlasiti také. Rychle cenný rukopis do knihy na patřičnou stranu, a již chápe se slova. Z kruhu posluchačů zní přání, aby nemluvil z lavice. Přednes zní prý málo poeticky.

Třída chápe se svého poety a na rukou odnáší ho ve vítězném pochodu ke stupni, kde ho staví na katedru. Říman Cicero by mu jistě záviděl této počty.

Mocným hlukem přiváben, opouští strážce dveří zodpovědnou posici a vklouzá do třídy, aby ani on nepřišel o požitek. Za potlesku ujímá se slova. Jeho řeč nese se jako řeč Cicerona. Po způsobu »pana doktora« uvádí posluchače v počátku svého prosaického líčení v taje svého eposu: »Můj hrdina není totožný s Homerovým, Ovidovým, Vergilovým nebo někoho jiného. Já předsevzal jsem si zvěčniti »pana doktora Kublu«. Jeho památce, jeho zásluhám věnuji toto dílo. V mém díle oslavena bude každá nedostatečná, kterou komu »pan doktor« udělil, aby ho k dalšímu studiu pobídl. Oslavil jsem tu však i nesmrtelné kousky kvinty. Vnořte se do veršů, které vám přednesu, a jsem jist, že nebudete šetřiti pochvalou; poznáte, že není nám již třeba latiny a řečtiny, že naše libá mateřština ještě lahodněji zní nežli ony. Ke srovnání čtu nejdříve řecky: *Ἑπτα πόλεις διηξίζουσίν περι ρίζαν Ὀμήρου; Σμύρνα* což aplikuji místo Homera na našeho p. doktora. Jak zní to krásně: Sedmero měst českých o kolébku Kubly se pře —«. Mocným, unášejícím gestem provází mladý poeta, stojící na katedře a na vrcholu své slávy básnické, tato slova. Při jméně »pana doktora« vztyčuje obě páže k oblakům, — či spíše ke stropu třídy — než hrůza! Ve dveřích uvidí státi pana profesora. Div nezkažení. Vítězí však opět otevřená hlava.

Jediný pohled na žárovku, visící nad jeho hlavou, ho zachraňuje. Chápe se jí, a točí s ní sem i tam. Po chvíli seskakuje, uklání se panu profesorovi a oznamuje mu, že snažil se žárovku, která je uvolněná, zatáhnouti, leč marně. Pan profesor přikyvuje a kyne mu na místo jeho v poslední lavici. Daněk s úklonou a vítězným pohledem odchází.

»Pan doktor« po obvyklém úvodě počiná zkoušeti překlad. Daněk, chráněn mocnými zády svého předsedícího, pokračuje horlivě v díle, v noci nedokončeném. Hned si přikyvuje radostně hlavou, hned zase škrtá a hned zase v extasi a zápalu rýmuje dále. Nezná světa kolem sebe, letí na svém Pegase po stopách Ovida a Homera. V tom Pegas vzlétnuv, klopýtl a klesá. To pan profesor, neznaje milosrdenství, neobávaje se neštěstí z pádu, volá Daňka a sráží jej s výšin dolů, aby pokračoval.

Strnad, vždy pohotově, rychle ukazuje místo, jež má překládati. Mladý, vyrušený poeta překládá. S počátku, chtěje ukázati, jak těžká to práce, pomalu odbývá verš za veršem. Pak s odvahou vrhá se na rukopisný překlad a čte, aniž by se zastavil. Však běda!

Jest u konce. Překladu dalšího nemá. Však, když je nouze nejvyšší, ... Strnad, »hlava nejotevřenější«, podává mu rukopis další. Však bystré oko páně profesorovo nenechá se oklamati. Ač nápad-

nou byla mu již vědomost dosavadní, nechtěl snižovati pánů z kvinty, ač ještě pány studenty nebyli, jak říkával a nedíval se do knih, zda nevyskytují se v nich snad »cenné glossy«. Vida však, že tam Daněk se Strnadem něco kutí, volá: »Co to tam máte, Daňku!« hrozivými kroky blíží se k nešťastníku. Strnad zná svůj patent a proto táhne rychle za nit, na níž uvázal před hodinou překlad, aby ho v případě nebezpečí rychle skryl. Však nešťastná nit s lístkem chytá na knoflíku u kabátu, aby pan profesor mohl klidně čísti. Ten vítězoslavně volá ke třídě: »Vidíte, jak to tahá, jak to tahá! Daňku, Daňku, zase máte o jeden lístek do svého vavřínového věnce více!«

Daněk bledne a zase červená, chce vysvětlovati, leč nemůže vypraviti slova z úst. »Pan doktor«, který vyslechl téměř celý výjev na počátku hodiny, nechával si toto sousto až na konec a praví proto vítězoslavně dále: »Ano, zase o jeden lístek více. I o vás budou kdysi pěti: »Sedmero měst českých o kolébku Daňka se pře!« Ale pamatujte si: Poeta nascitur, ale orator fit. A tím byste měl býti. Teď si hezky sedněte!«

Skličžený Daněk, opouští pole, na něž se s bojovností pustil, usedá, bere pero a připisuje k své české básni v duchu řeckém a latinském psané: Poeta nascitur, orator fit, a umiňuje si, vícekráte musy básnické již nepokoušeti, když ho v kritické chvíli tak opustila.

Zrnka moudrosti.

Chceš-li životem opravdu duchovním žíti, měj především své ideály pravdy, přímosti, bezelstnosti, počestnosti, prostoty, ušlechtilosti, věrnosti, práce a povinnosti, dobra a ctnosti.

F. X. Novák.

Kdo nechce být otrokem zla, musí pracovati a bojovati o dobro.

(Katol. činem.)

Čím mohutnější síla, tím větší pozhemání, je-li ovládána, tím větší zkáza, je-li nevázána.

F. X. Novák.

Se svým ideálem ztrácíme kus lepší bytosti a jeho pád strhuje i nás v nicotu.

Lier.

Kdo se nebojí, toho se bojí jiní.

Vždy bez bázně lidské, avšak v bázni Boží!
(Min. Šrámek na manif. stud. schůzi v Brně.)

Věděti, jen abych věděl, je marnost, chybějí-li při tom v životě dobré skutky.

Věděti, abych škodil prostoduchým, je klam a zloba lidí pyšných.

(Katol. činem.)

Budeš-li stále státi na témž místě, očekáváje uskutečnění ideálu, padneš pod tíží brutální skutečnosti.

(Katol. činem.)

Pošetilost nad pošetilostí jest míti rozum a neuměti žít po křesťansku.

(K. č.)

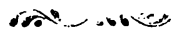

Odešlé lásce.

Nač o Vás psát, když mi už nepatříte
nač novým veršem jítit starý žal . . .
My rozešli se. — Písně v srdci skryté
sám času běh už dávno rozehnal!

Několik slz a jeden — dva — tři listy
vzpomínka mdlá, jež srdce rozdírá . . .
Ach, nestavte se v horizont můj čistý,
jenž před mým žitím dnes se prostírá! — — —

Již končím! — Není list můj jako býval
však rcete mi, co víc Vám napsati? —
Vždyť přikvapí-li prudké bouře příval,
i nejpevnější duby vyvrátí!!!

ENGELBERT VINTRICH:

Vzpomínky na misra B. Smetanu v Jabkenicích.

Jabkenice! Jméno to zvábí k návštěvě
zajisté každého hudebníka a ctitele mistra
B. Smetany. Místo toto nás ku podivu
vábí více než rodiště jeho, starobylé mě-
sto Litomyšl. »Čím byly Smetanovi Jab-
kenice?« tak snad otázce se leckdo. Jab-
kenice nebyly Smetanovi již ničím jiným,
než místem utrpení. Co jest malíři sle-
pota, to jest pro hudebníka — hluchota.
Hudebník i zrak rád ztratí, jen když mu
sluch zůstane. A vizte Smetanu! Na slibné
dráze své, když se již staví v popředí
české hudby — ohluchne. Osud nutí ho
odložit taktovku, nutí k bolestnému lou-
čení se s Prahou a uzavřít se v klidném
pokojíku jabkenické myslivny. A zde byl
alespoň částečně odměněn krásným oko-
lím, které mohlo však osud mistrův nej-
spíše zmírniti, nikdy však vyvážit
hroznou ztrátu sluchu.

Jabkenice jsou starou vískou, kolko-
lem lesy obklopenou, posvátné ticho okol-
ních, vesměs borových lesích, nepřeruší
ani hluk továrny, ani vlaku. Chrámové
ticho panuje v okolí. Každému výletníku
k Nymburku neb k Mladé Boleslavi stojí
za to, prohlédnouti si okolí Jabkenic. Z
Nymburka netrvá ani tři hodiny cesty a
chodec odměněn jest malebnými obrazy
staré Loučeně s krásným zámekem a krá-
sou celých thurn-taxisských lesů. Když
staneme již před jabkenickou oborou,
vzpomeneme si zajisté: »Zde, zde kráčel
jistě mistr za svého života.« A s posvát-
nou náladou vcházíme do obory. Stromy
borové, střídající se se smrky a jedlemi,
obklopují cestu, náhle přestávají, a ob-
jeví se nám paseka s vysokými starými
duby. Potkáte rachotící povoz. Ptáte se
starého vozky na cestu k myslivně. A ten
ukáže a začne již také vypravovat o mi-
strovi. Vidíte, jak žije v mysli nejen to-
hoto prostého vozky, ale všech jeho pa-
mětníků. Smetana získal si v Jabkenicích

lid. Byl mu nakloněn. Vždyť vůbec Sme-
tana miloval veský lid, neboť on měl tutéž
duši jako on. Smetana byl z českého lidu,
Smetana cítil jako český lid. A jak cítil,
tak psal. Proto díla jeho jsou tak ryze
česká, že v nich zrcadlí se povaha lidu
českého. Vzpomeňme si na jeho »Proda-
nou nevěstu«. Jaký to pramen nevyčer-
patelného veselí! Smetana vnikl do ve-
selé duše české. A jen tenkrát mohlo pero
Smetanovo napsat a sbor zapět: »Proč
bychom se netěšili?«

Jdete dále. Otevře se údolí obklopené
lesnatými stráněmi a dole se zaleskne
rybník. Jdete blíž a uzříte všecku tu krá-
su okolí Smetanova. Na hrázi usednete
ve staré besídce. Napadne vás: »Zda zde
také mistr seděl? Zde dokonce psal?«
A otázek není konce. A zavzní vám v
mysli tóny symf. básně: »Z českých luhů
a hájů«. Ano, to psal mistr zde, v Jabke-
nicích. Uzná každý, že když genius učiní
z malé věci velikou, že z krásné věci
učiní věc neskonale krásnou. A Sme-
tana to dovedl, mohl, neboť geniem byl.
Zde napsal »Skřivánčí píseň« a proto na-
sloucháte tak šveholení ptactva v oboře,
a vzpomínáte na veselé tóny jeho »Hu-
bičky«.

Jdete dál. Vyjdete do nádvoří obklo-
peného hospodářskými budovami a sta-
nete před památnou myslivnou. Budova
byla původně poloviční jak nyní. Letos
byla opravena a přistaven k ní lesní úřad.
A zahledíte se do průčelí. V levo sluneč-
né hodiny a uprostřed pod jelení hlavou
pamětní deska, pořizená zpěv. spolkem
v Dobrovici. Rozechvěni čtete:

»Zde žil Bedřich Smetana,
tvůrce české zpěvohry,
od října 1874 do května 1884.«

Tvůrce české zpěvohry. Napadne vám
obraz ředitele Novoměstského divadla a

odpůrce mistrova. Byl jím tehdy Thomé. Napadnou vás všechny boje zpěvoher Smetanových na českém jevišti. A vzpomenete si na jejich vítězství pod taktovkou Kovařovicovou. Vyžádáte si přístup do pokoje Smetanova. Jeť také cílem vaší cesty. Bezděky se ukloníte a vejdete do pokojíka. V tak skromném pokoji tak veliká díla byla napsána! Ohlížíte se v místo, kde stál klavír, jemuž mistr svěřoval v krutém osudu svůj bol. Ohlížíte se, kde stál stůl, kde psal mistr národu svůj nesmrtelný odkaz. Pokojík je v rohu celé myslivny v prvním patře. Obě okna vedou do obory. »Zde tedy,« uvažujete, »zde tedy žil. Zde trpěl, zde tvořil, krátce: zde trávil zbytek svého života.« Zde napsal kvarteto »Z mého života«. Zde napsal své »Věno«, »Naše píseň« a řadu jiných sborů a písní, jichž zde ani vypočítávat nemůžeme.

A ke každému místu v myslivně i v okolí připoutá naši mysl vzpomínka na velikého mistra.

A jdeme zpět. Kdesi je lesní koncert vesnické kapely. Pojednou zavzní k nám již zřetelné tóny ukolébavky jeho »Hubičky«. Jak krásně, jak nádherně zní tóny, nesoucí se k místu svého vzniku. Vidíte, že jen sem — sem patří hudba Smetanova. Sem, k místu, kde vznikla. A opřete se o strom a meditací vašich není konce. Až akordy písně »Proč bychom se netěšili?« vás probudí. A v tom myslí zalétnete na Vyšehrad. Vidíte jeho rov. Po tolika bojích a osudech životních nalezl klidu jako jiní velikáni až pod jedním křížem ve Slavíně. Jen prostý pomník vám hlásá, že zde leží mistr a otec české hudby. Neopomenete v Jabkenicích prohlédnouti si hřbitůvek, kde odpočívá vnučka Smetanova a kde poprvé dítka jí zapěly: »Přiletěly vlaštovičky z jara k nám.«

A ohlédnete se, kde se vám ztrácí s očí silnice, vedoucí ku Praze. Tudy vedla poslední cesta mistrova. Tudy vezen byl již v šílenství, tudy jel již před smrtí. Před ní naposledy odložil pero a zanechal nám nedokončenou operu »Vio-

lu«. Tak a v takovém stavu se rozloučil 20. dubna 1884, aby již nikdy Jabkenic neuzřel. Umřel v Praze 12. května téhož roku.

A tak zamyšlení odcházíte z míst, která byla tak častými svědky Smetanova osudu, jeho práce, jeho choroby, jeho pláče nad nevděkem národa, byla svědkem celého zbytku jeho plodného života.

A dnes se blíží 100leté výročí jeho narození. 1824 a 1924.

Je možno napravit onen nevděk k Smetanovi za jeho života? Je možno napravit křivdy spáchané na jeho cti a umění? Je možno napravit neuznání děl Smetanových? Je možno napravit ony výsměchy, činěné Smetanovi?

Vše možno! Vše! **Oceňte rádně dílo, umění a život Smetanův! Dílo Bedřicha Smetany je výsledkem pilné práce, je dílem nanejvýš dokonalým, je dílem českým, je dílem národním, je povždy chloubou nejen české hudby, ale českého národa vůbec.**

Dílo Smetanovo otvíralo dvěře jménu českému do ciziny. Dílo Smetanovo dokázalo možnost hudby v duchu národním. Dílo Smetanovo jest základem veškeré české hudby.

A čím se odvděčit dále Smetanovi?

Milujte hudbu pořádnou! Milujte vážná díla hudební a nedávejte dopustit, aby hudba jakýmkoliv způsobem byla znetvořena!

Máš zde Smetanův odkaz, mládeži česká, užíj jeho pokladu! Vše, co Smetana napsal, jest národním majetkem, a v prvé řadě tvým! Užíj tedy Smetanova odkazu, díla to života jeho, plného krutých osudů.

Miluj hudbu, miluj zpěv!

Pamatuj, že zpěv jest majetkem národním, a hříchem je, zlehčovat jej a zbytečně znehodnocovat, jak dnes se to všude děje.

Jen dobrou hudbu milovat, je také částečným odčiněním křivdy, na Smetanovi spáchané!

AL. KELTNEROVÁ:

Svět.

»Vypravuj mi něco o své lásce,« žadonil modrý motýl na svém bílém druhu, když se náhodou sešli na jednom květu.

»Nuže,« zvolal žadaný, »mám toho plné srdce:

Motto: Krásné a slabé miluje svět.

ale mohu ti říci slovy pouze to, že po celý den létám se svou modrou nevěstou a že jsem nejšťastnějším motýlem na světě že nám nestačí svět a že mám plné srdce lásky!

O, kdybys ji jen znal! Má nevěsta má modrá křídla jako nebe v blankytu a její polibky jsou sladší než šťáva jetelová

A ve svém unesení nezapomínal, že se nad

ním sklání člověk-Mileneček až konečně ho lapil a podával rychle opodál stojící dívce

»Vezmi si ho, Helo, bude slušet k Tvým rážovým šatům!«

JOS. PELIKÁN:

Ukázka, jak psal student r. 1672 rodičům.

V archivu jindř.-hradeckém nalézají se tento dopis:

Urozený a mně milý pane otče!

Psaní mého laskavého pana otce sem dostal a z něho sem vyrozuměl, že bych Joannesovi plášť půjčovati měl, jestli pravda, ale však sem já přece do školy chodil, nebo sem si od jednoho známého condiscipula plášť vypučil a domívám se, že sem dobře učinil, nebo pan Páter, totižto jeho profesor jest mi skázal, jestli by Joannes do školy nechodil, že by mu žádného gradum nedal. Za druhé, co se Joannesa dotýče, u mého pána nezůstává, ale v tom domě vedle nás, totižto u pana Jezberovského, barona, tam se zdržuje a svůj stůl i též ležení tam má a do školy chodí. Než nevím, co po gradum začne, nebo jestli mu pan otec nenapiše, aby domu přišel, na vojnu se dá, nebo on se pana otce obává (jakož i jest pravil), že by snad pan otec jej hůř traktiroval nežli prve, a snad dokonce naposledy z něho blázna udělal. Pročež i já sám pana otce poslušně prosím, aby tenkrát mu to odpustil, nebo jest pravda, že jest pana otce rozneval, že jest ten plášť prodal, ale však ho nouze k tomu přinutila, že jest ten plášť prodati musil, nebo žádný punčochy neměl, jenom ty černý hedbábny,

ale však i ty všecy roztrhané byly, jakož sama panimáma doma viděla, a choditi jako kluk a zlášť v Praze (když jest již se všemi barony a zemany znám a s nimi conversiruje, a grejcaru nemíti při sobě), to se nešikovalo. A já též podobně již ani kusu střevíc ani punčoch nemám, a kdybych byl nedostal ty punčochy zimní, kterých až posavad nosím, jako kluk choditi bych musil. Pročež poslušně pana otce žádám, že mně na pár střevíců pošle a za ty jako jest je Joannes vzal zaplatí nebo pan švícko mne upomíná. Klobouku taky již jako nákej žid mám, pročež poslušně pana otce žádám, aby co nejdřív mi na ty střevíce poslal, nebo již jich ani kusu nemám. Pan magister Joannes Rosenfeld pana otce nastokráté pozdravuje, jemu šťastnej a veselej svátek vinšuje a tuto knížku na znamení lásky panu otci posílá; že by sice byl rád něco pěknějšího poslal, ale že můj nejmilejší pan otec dobře o tom ví, že jezoviti chudí sou, obzvláště páni magistři.

Actum 4. Juli.

Zůstávám mého nejmilejšího pana otce poslušný syn

Rudolphus Alexander Czermak.

P. S. Pán i paní nastokráté pozdravují.
— Properando.

HLÍDKA SOCIÁLNÍ.

Trochu sociálního programu studentského.

Vcházíme do nového roku studijního a tím do nového našeho správního roku. Jest třeba navázati na rok správní, právě uplynulý, a vnést v novém období do našeho hnutí ne tak nové myšlenky programové, jako více realiční snahy jejich. Naše studentská sdružení jsou sociální a to nejen v ideálním, pomyslném pojetí, či snad ve frázovitém, byť i snad účelném vystupování na venek, nýbrž ve skutcích. Chci tu dáti několik pokynů o sociální práci pro studentstvo samé.

Třeba si uvědomiti, jestliže nezačneme my, jestliže nezískáme středoškolského studentstva sociální práci my, pak to budou pokrokové stu-

denti, kteří — pochybují o tom, že ideální snahou vedeni — budou stavěti meze našemu rozpjetí. Tento důvod naší snahy budiž však druhořadým, i kdybychom naň důraz kladli, přední pohnutkou nám budiž náš imperativ sociální.

Naše studentstvo v S. S. S. sdružené jest snad právě nejchudší. Vzpomínám-li na prvá léta studia, pak si uvědomuji, že nejlepšími studenty, kteří se také k nám hlásili, byli ti nejchudší, a naopak, vším pohodlím vybavení kolegové, lepší třída, rádi se stavěli do řad pokrokových. Není-li toio pravidlem, tedy přece potřeba pomoci našemu členstvu je veliká. Snad S. S. S., ani jednotlivci nedovedou vycítiti, tím méně doceniti akce sociální pro tyto nejchudší. A přece zde práce tolik třeba.

Novým správním výborům, jimž vládá věci

spolkových v S. S. S. jest svěřena, chtěl bych uložiti, aby při každém SSS. zřídili „Podpůrný fond“; jehož správou by pověřili duchovního ráce a o jehož rozdělení a doplňování by se radili s duchovním rádcem. Stačí sehrát divadelní kus, stačí prosit u těch bohatších příznivců, stačí stanovit dobrovolný příspěvek a »počinek« — pro začátek dostatečný — jest zde. Na způsoby pozdějšího doplňování ještě ukáží. Z peněz mohly by se zakoupiti školní knihy, školní potřeby, boty, částky oděvu; pro počátek drobnosti a nejnütnější, budou-li finance dobré, může se akce rozvinouti a konečně může se udíleti i hotový peníz. Nemusí toho být mnoho, a sebe nepatrnější dárek chudákovi — studentovi — bude darem královským. Poněvadž bych chtěl, aby někteří ze S. S. S. si to obrali za svůj vlastní úkol, chtěl bych vyvolati v každém sociálním studentském sdružení sociální sekci — stačí pět studentů majících pro sociální otázky pochopení — a ta by hledala zdroje podpory, finanční hotovosti, či sociální výhody. Jsou ještě takoví lidé, kteří poskytují studentům i obědy zdarma. Ty by členové sekce vyhledali, případně by nové takové dobrodince »vychovali«. Rád užívám tohoto slova, nechť naši studenti ukazují na sociální bídu a nechť nabádají ku pomoci. Předpokládám ovšem, že tito prostředníci by bídu studentskou museli znát, neboť jen tak by se srdcem nadšeným se akce uchopili.

Sekci by příslušelo vésti v evidenci chulé studenty, hlásící se za domácí učitele a jim dopomáhati k místu. Činnost tato pomůže jen jim samým prospěti, upozorní profesory na pilné a snaživé studenty, osvojí sobě i jim samostatnost. Tuto práci by členové sekce měli považovati za čest, ježto zvláště pro ně bude znamenati duševní prospěch.

Nelze žádati na Ústředí, aby nyní řešilo ubytovací otázku studentstva středoškolského, když ještě nemohlo rozřešiti tuto otázku pro studenty vysokoškolské. Těžko lze takovou věc řešiti v jiných městech z Prahy. A tu zase, středoškolské kolegové, nutno přikročiti ke svědomí. Sociální Vaše sekce budiž jakýmsi ubytovacím odborem, jenž by nejen byty získával a sprostředkoval, nýbrž i bytové výhody vyhledával, a k němuž by se rodičové nebo chudší kolegové již v prázdných

možnostech mohli utíkat. Zde by se doporučoval styk s katolickým lidem a důkladná znalost místních poměrů.

Sociální sekce by pečovala o to, aby naši členové nebydleli v bytech, kde by byli vystaveni mravní či tělesné zkáze, nebo kde by se ničily nadání, schopnosti či kde by se tyto vůbec vzbuditi nemohly. Tuto práci vykonává sice naše sdružení již samo sebou, ale vzala-li by si to sekce za svůj přední úkol, pak jest zde naděje zdárného vývoje jedinců a tím prosperity spolku.

Snad i to by bylo možné, že by sdružení občas podělilo chudé členy teplým jídlem. Pomalu a těžko snad jest pracovati na poli sociálním, za to tím více práce tato slouží ke cti. Z občasných takovýchto občerstvení těch nejpotřebnějších mohlo by se snad vyvinouti i pravidelné stravování, vždyť máme ještě lidi dobrého srdce, jen ukažte svoji chudobu, své potřeby, svoji dobrou vůli pomoci kolegům chudým a uvidíte, že touto cestou nepůjdete osamoceni. Jsou dále nadace, jež jsou zbožného původu, zřídte evidenci o nich, zašlete seznamy jich Ústředí a požádejte o případné zakročení. Předním a ovšem kardinálním předpokladem činnosti sociální je úspěšné studium.

Chci se poněkud dotknouti zdroje příjmů. Jak jsem se již zmínil, začátky jsou těžké, a musí se začít od haléře. Sehraje divadlo, a to budiž vaším základním, provozovacím kapitálem. Dále prostě a proste mnoho. Bohatší přispějte darem z domova v naturalích, jste-li z města, poskytněte kolegovi jednu, dvě večere týdně, jeden oběd. Jste-li z venkova, přispějte ra společnou »spíží«. SSS. má pěvecké kroužky — a jsou-li tyto zdatné, rády budou slyšeny na veřejném vystoupení, což může být rovněž zdrojem příjmů. Uspořádejte tělocvičné vystoupení ve prospěch podpůrného fondu. I o zápůjčku u Ústředí můžete pro tento účel zakročiti, to ovšem jen krátkodobou, poněvadž, jak sami víte nejlépe, finance Ústředí nejsou k tomu vybavené. Požádejte veřejné podniky katol. spolků, aby na podpůrný účel pamatovaly. Požádejte osoby zvučných jmen, aby ve prospěch fondu pořádaly vědecké přednášky. Sbírejte známky, sbírejte mince; i to může býti zdrojem příjmů. To vše je jen návrh upřímně míněný, proto s odhodlaností se ho uchopte a započnete s realizací!

Dr. —k.

LITERÁRNÍ A UMĚLECKÁ HLÍDKA.

Janošík v moderní literatuře polské.

Ve tvorbě Kazimíra Tetmajera a Vladislava Orkana zavál pro polskou literaturu vítr od Tater.

Umlkli oba pěvci podhálí, a po delší pomlce zašuměly znovu tatranské lesy v dramatické písni »Janošík« od Ondřeje Galice.

Autor, sympatický, populární generál, vůdce horské divise střelců, vykreslil soudobý život na Podhálí v dramatu »Přisaha«. Na rozdíl od tohoto dramatu je psán veršem, prozrazujícím ještě nevytříbenost, »Janošík«.

Knihla jest věnována synu Vladislavovi, vojínu »Baterie smrti«, aby připomínala zachránění, chvíle, prožité při vzkříšení otčiny i teskné touhy mladistvé duše s daleké Rusi k Tatrám.

Život děje v druhém jednání, jakož vůbec všech čtyř, vykazuje drama scénické. Drama

není denním zjevem na repertoíře, proto je právem jedním z nejoblíbenějších divadelních kusů, působících už zevně, mnohem více však vnitřním pojetím. Není to pouze prostá legenda o slovenském Janošíku, skrývá v sobě hluboký symbol.

Nešťastná láska Sávy k zbojníkovi, její šílenství, potyčky a neustálý boj hrdiny s magnáty, jeho strašná smrt, to vše je pouze symbolem boje za svobodu, svobodu jednotlivcův i celého národa, ztropenou čistou krví.

Na kamenném podkladě svobody — abych užil slov Relidzyňského — jakoby stál hrdina ze zbojnického Podhálí, zbaven pásu a sekery, s pohaslým zrakem. Vylouplé oči zvěstují, že poražen byl však jen v životě. On, volný i v okovech, z jehož kostí vstane v budoucnosti mstitel, jenž se smělým pohledem zakřikne na zpupného cizince prorockými slovy:

vím, žeš mstivý pán — — —
 však dnes jsme sobě rovni.
 Jak na mne, tak na tě pohlížejí bozi
 Jsme oba vůdci čelní.
 Já, byť rolní
 harnas zbojný, vám hrozný.
 Dnes sice v poutech, leč volný.
 Ty, pán slavný i mocný
 v svém vlastním hradě odsouzen.
 Chvěješ se, nevíš, kdo zítra se vedře na hradby,
 kdo zítra tvůj překročí práh. Karas.

Almanach SSS. v Kroměříži řadí se k důstojným jubilejním oslavám SSS. jako cenná upomínka. Kolik článků — tolik perel, svázaných v lahodný celek. Hymnem, reminiscencí, vzpruhou je báseň katol. poetky J. Znorova: »My . . .« Slovy milujícího otce i zkušeného učitele, prosté a při tom plné poesie jsou věty nejd. p. arcib. dra Stojana. Senátor dp. Valoušek ukazuje, jak řešiti

problém 20. století. Mementem katol. studentstvu jsou slova duchovního rádce dp. Ant. Koláře, rádce SSS. dra Vlacha, prof. K. Fadruse, prof. Ant. Jandy a dr. Ant. Kubička. Vidíme tu i jména našich prvních stud. pracovníků, MUC. Kuncka, J. Zvonička, Rozsypala. Poutavě řeší důležitou otázku: »Křesťanství a požadavky moderní vzdělanosti« dp. prof. Cyr. Jež, T. J. Skutečnou duševní stravou našemu studentstvu mohou býti myšlenky dr. F. X. Nováka, našeho studentského spisovatele v stati: »Duchovní život«. Dle svých zkušeností řeší tu sociální problém SSS. MUC. Jeřábek. Vzpomínkou na zemřelé členy a zprávou o činnosti SSS. za poslední rok almanach končí. Těžko zde ovšem o ceně mluvíti. Těžko mluvíti o jednotlivostech, kde krásný celek, těžko o celku, kde třeba seznati i drobtý. Redakci řídil MUC. Jeřábek Fr., úpravu Pavlík. Nechť není SSS., které by několik exemplářů neodebralo!
 —yy—

ŽENSKÁ HLÍDKA.

H. M.:

Katolická studentka.

Nynější doba vykazuje veliké procento žen studujících na různých učilištích, které se věnují namnoze povoláním, jež je staví na úroveň mužů. Na ženu studentku nepohlížejí veřejnost jako na obyčejnou ženu — staví ji výše — ale též od ní více požaduje. Nejen co se týče vzdělání, ale hlavně inteligence a duševní úrovně.

A studentka katolická? Na tu jsou upřeny oči přátel i nepřátel dvojnásob. Vstupem v řady katol. studentek přijímá zároveň na sebe jeho kříže Kristova, musí snášeti teror, posměch, opovržení. Je nečestno býti katolickou studentkou? — — —

Kdo má takový podklad pro své přesvědčení jako právě »katolická« studentka? »Ty jsi Petr, to je skála, na té skále vystavím církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« Tobě dám klíče království nebeského, cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvááno i na nebi«, pravil Kristus Petrovi.

Na skále Petrově stojí církev katol. dosud. Trůny se zbořily, slavní národové zanikli. Ani pronásledování, ani zlořády, ani svatokrádeže, ani špatnost služebníků církve, nových Jidášů jí neuškodily. Právě to je ukázkou její vnitřní hodnoty a síly. (Špatnostmi výše jmenovanými není vinna církev, ale ti, kteří dle jejího učení nežijí.)

»Já s Vámi jsem až do skonání světa«, se plně vyplňuje na církvi římsko-katolické.

Pravdy, jímž ona učí, počíná chápati dítě, ony stačí však také i vědě učenice.

Nuže, je tedy nečestno náležeti a veřejně se hlásiti k církvi římsko-katolické, jejíž pravost potvrdil Kristus svým ukřížováním a zmrtvých vstáním (ani jeden reformátor neb zakladatel nějaké církve nenechal se ještě ukřížovati a žádný také ještě nevstal z mrtvých.)?

Proto katol. studentka hrdě se staví pod prapor Kristův a nedbá těch, kteří svůj zrak jen k zemi upírají, ale hledí vzhůru — za svým ideálem — Kristem. A katol. veřejnost s potěšením sleduje vzrůstající řady katol. studentek a pohlížejí na ně jako na svoji naději do budoucna a očekává od nich mnoho.

Ačkoliv již samo prohlášení v řady katol. studentstva pro nepřijemnosti, výsměch a někdy i utrpení s ním spojené je již hrdinstvím, přece to samo nestačí. Nestačí býti katolíkem, třeba též katolicky žítí. Většina dnešních lidí myslí jen na radovánky, zábavy, rozkoše světské, dobré bydlo, peníze, prospěch. »Užití světa«, je jejich heslem a cílem. — Kam spějí? Katol. studentka, ač jí nikdo neupírá práva »veselí a radosti«, přece jde životem za jiným cílem.

Převýchova — je okřídleným slovem dneška. Ano — převýchovy třeba ale ne takové, již žádá svět. Nejprve třeba začít s převýchovou u sebe. Dívce, dobře vychované, tím více katol. studentce — třeba ušlechtilosti, jemnocitu, šlechtného, pevného smýšlení, pravé ženskosti a jemnosti dívčí, citu pro pravdu, upřímné přirozené přívětivosti bez falše a lichocení, obětavosti a nezištnosti, pravého studu, povznesení se nad veškeru nízkost, čistoty mravů a srdce, citu pro čest a dobrou pověst, věrnosti, přesnosti ve vykonávání svých povinností, skromnosti, pokory, tichosti, umění mlčeti a mluvíti v pravý čas, laskavosti ke svému okolí. Častější vzdělávací schůze místní v kroužcích pod vedením duchov. rádce aneb osoby jím pověřené (některé učitelky neb řeholní sestry) nechť výše jmenované ctnosti pomohou studentkám uvéstí ve skutek.

A zmínila-li jsem se již o tom, že třeba též katol. žítí, musím ukázati na hlavní oporu katol. žítí, totiž na časté přijímání sv. svátostí. Přistupují-li v mnohých SSS. studenti každý měsíc ke sv. přijímání, oč pilněji měly by tak činiti katol. studentky? Vždyť říká se o ženách, že jsou náboženštěji založeny než muži. U nás toho bohužel nepozorovati. Ať ukáží tedy, přičiněním našich studentek, že tomu tak jest.

Čím blíže bude studující mládež Kristu, tím šťastnější, ideálnější, pro vše dobro a krásno horující, ze života se radující i ostatní mládež a celý národ budeme mítí.

Taková mládež obrodí národ a učiní ho šitným.

Nuže, katol. studentky, nechť platí to v prvé řadě o vás!

Katolickým studentkám.

Za námi jsou již památné a radostné chvíle našeho vystoupení v Brně. Ještě dnes s pýchou vzpomínám těch okamžiků, kdy sešlo se nás tolik mnoho, po prvé, abychom ukázaly, že vedle katol. studentů mohutný voj studentek zahájil svůj vítězný pochod. Naplňuje mne to stále ještě podivem, kde vzalo se najednou tolik uvědomělých našich studentek, které bez bázně řekly světu, že i ony hrdě hlásí se pod prapor Kristův.

Kolegyně! Jako statečně a nadšeně řady jsme se v Brně, tak odhodlaně a bez bázně započneme nyní svoji činnost v svých rodištích, v místech svého pobytu, zejména mezi svými ko-

legyněmi ve škole! Netřeba se nám báti. Získáme již ty nejmenší, aby nezlyhaly v moři nevěry. Z nich vychováme horlivé studentky, jak ve víře, tak ve studiích. Mnoho se nás sešlo v Brně, nechť je nás však mnohem více v roce příštím. Kde je to poněkud možno, zřídte si kroužek katol. studentek, který za vedení kněze bude vychovávat nás k úkolům, které nás čekají. Odebírejte všechny náš časopis »Jitro«, získávejte proň své známé, pište do ženské hlídky o zkušenostech ze své organizační činnosti, poznávejte se navzájem, udržujte styky navzájem kroužek s kroužkem, stýkejte se, alespoň písemně s ženskou sekcí při Ústředí, ať brzy máme mohutnou organizaci katol. studentek. 1--a.

DROBNOSTI.

Univerzitní extenze theologických fakult. Přání katol. inteligence, zejména Poradního sboru katol. inteligence v Praze a Č. L. A. je vyplněno. Ne sice pražská, nýbrž olomoucká fakulta uspořádala řadu theolog. přednášek pro kněžstvo a inteligenci ve Val. Meziříčí. Napsal jsem: přání splněno; měl bych však napsati, že počíná se plnit. Neboť vědecké přednášky ve Val. Meziříčí zaly, kde ještě dosud třeba jakési — užiti otřepané fráse, neboť zde se výborně hodí — převýchovy. Nestačí dnes jen přednésti látku, třeba též o ní debatovati, lidu a kněžím, po dalším vzdělání dychtícím, podávati vysvětlení a poučení a tak vychovávat. Dnes nesmí se již chtít po někom, aby vyslechl a pak jen mlčel. Dnes třeba více. Třeba vyložit všchnu energii na to, aby inteligence katolická nabyla v otázkách víry všeobecných vědomostí. Třeba proto dle toho voliti i dobu, aby inteligenti mohli se přednášek účastniti, což jim nebylo možno, a nač si stěžovati. —yy—

Nedbalost či stranictví? Péči Středoškolské komise Ústředního svazu čsl. studentstva vydána byla Informační brožura abiturientům. Dílo, jinak záslužné, nelze naprosto nazvati záslužným s tím obsahem, jak bylo vydáno. Uvykli jsme již zkruslování dějin t. zv. historiky, neboť uznáváme, že není každému dáno, aby byl historikem. Zkreslovati však fakta přítomná, tof mírně řečeno — ubohost. Již v r. 1910 obracel se mladočeský »Den« proti klíce, která považujíc universitu za svoji državu, chtěla vylučovati bratry Slovinců, kteří byli jiného kulturního smýšlení z vysokého učení pražského. A měl pravdu. Universita má být volnou a jejího vědeckého povolání nesmí být využíváno k stranickému zájmu. Bohužel vidíme ještě v r. 1922., že nepostoupili jsme ani o krok. Jsou to epigoni téže klíky, kteří dovolují si vylučovati theologickou fakultu z univerzitního svazku. Nás to nemusí mrzeti. Vyloučili katolíky z národa, (a ti jsou dnes přesto největšími jeho obránci), odstavili svou národnost, svůj jazyk z prvního místa, a proto můžeme od nich čekati ještě více. Chtějí být prostě pokrokovějšími než jiné národy se svými universitami. Jedině tak vysvětlíme si, proč v jmenované brožuře nezmiňují se, že při vysokém Karlově učení existuje více jak přes půl tisíciletí také theologická fakulta, která také vyžaduje k náležitě vzdělání středoškolského. Či snad pokro-

kové studentstvo neví, že z prvních a nejslavnějších fakult, při universitě Karlově založených, byla Karlem samým založena fakulta theologická, která až dosud ve svazku university trvá? To by ovšem spisovatel brožury a uvedená komise měli věděti. Jestliže to nevěděli, je to ubohost, pakliže jim to známo bylo — což musíme prostě předpokládati — je to klam a bezcharakternost i hanba Svazu. Za takových okolností nemůžeme ovšem ani chtít, aby byly tam v seznamu kolejí uvedeny kolej Arnošta z Pardubic a kolej katolických posluchaček vysokých škol, aby bylo mezi studentským tiskem uvedeno »Jitro« a »Život«. Pisatel brožurky velmi ovšem se mýlí, když se domnívá, že to, co pojí studenty v Ústředí katol. studentstva, je nějaký motiv neb idea politická. Katol. studentstvo hledí výše. »Volnost«, orgán Klubu českoslov. socialist. studentstva píše o brožuře: Je to skutečně velmi podařené dílo. A já pravím: Je to dílo skutečně velmi »podařené«. —yy—

O koleji Arnošta z Pardubic bylo již často--krát v našich časopisech psáno, ať již ve formě přání či stesků. Počátkem letošních prázdnin upraven konečně poměr organizací katol. studentstva, t. j. Ústředí a České Ligy Akad. ke koleji. Tím odstraněna velká část zla, které rušilo klidný život v koleji a zamezeno bylo přijímání živelně nespolehlivých a nevěreckých do koleje. Bohužel, nestačí kolej dosud všem našim katol. akademikům, kteří chtějí v Praze studovati. Tak bylo letos možno přijmouti jen 16 proc. žadatelů. Proto podniká Ústředí akci k získání bytů pro naše studenty v katol. rodinách. Je však nutno, aby příslušní činitelé postarali se, aby pokud možno rejdříve mohli býti umístěni studenti v celé koleji, a aby okresní soud z ústavu, který má sloužiti podpoře katol. studentstva již jednou zmizel. Uprazdnějí-li se pro účely pokrokového studentstva místnosti a budovy, které mu vůbec ani nepatří, nechť dá se katol. studentstvu alespoň to, co jeho jest. Nechť starají se o to příslušní činitelé, vždyť není to jen starostí našeho studentstva. Bylo by jistě ku prospěchu vnitřního života koleje a našich katol. akademiků, kdyby stáří duchovní radce koleje bydlil v koleji a kdyby nebyl totožným s duchovním rádcem Č. L. A. Postupem času snad k tomu dojde, což jest si jen přát v věci tak důležité. —yy—

Vstup do nového správního roku ukládá nám mnohé staré, některé pak nové povinnosti. Dle slov nového předsedy chce Ústředí pracovat na utužení organizace, tedy vybudování administrativní pohotovosti, provádění programu sociálního, práci na poli kulturním a národním. Ústředí jako centrální organismus nevznikl snad vůlí několika jednotlivců, my stavěli naše organizace co jednotky, a jednotky tyto seznávše nutnost, vybudovaly si svoje centrum. Ani kdyby tohoto motivu nebylo, bylo by povinností, a to morální povinností, jež by se nemusela vůbec připomínat, všech jednotlivých členů, podporovat každý krok Ústředí, jenž by vedl k prospěchu celku. Motiv ten pak, že Ústředí vybudováno základními jednotkami, povinnost tuto jen sesiluje. Přátelé, my nechceme vyslovovat žádných rozkazů, vyslovujeme přání v touze uspořádati co nejlépe naši organizaci, ji utužit a zlepšiti, v přesvědčení a s prosbou přímo, aby tato přání byla Vám vždy rozkazem. Pamatuje vždy na to, že učíte-li se pořádku, podporu ete nejen organizačně sebe, ale odnášíte si s sebou do života zvyk nejvýše užitečný. Abych se tedy dotkl jednotlivých bodů našeho programu:

Co zahrnuje vše v bodu práce administrativní? Jest to předně evidence členstva. Trapně působilo, když musel tajemník ve své jednatele zpráve si stěžovat, že ani koncem správního roku nebylo možno získati evidence o všem členstvu. Letos chceme všechno svoje členstvo míti katalogisováno již prvním listopadem 1922 a upozorňujeme Vás důrazně, že možnost provedení či neprovedení toho máte ve svých rukou. Tedy jakmile obdržíte nationalia, ihned je vyplňte či dejte vyplniti a nám zašlete. Dále potřebujeme seznamy našinců a příznivců z okolí. Není třeba na to žádných tiskopisů, seznamy pořídte na jakémkoliv papíře a pošlete Ústředí. Zvykněte si dále zasílati pravidelné měsíční zprávy o veškeré činnosti, zprávy pokladniční, zprávy o valných hromadách, zprávy o eventuelních veřejných podnicích, seznamy členů výboru s udáním jejich adres, seznamy absolventů učilišť, seznamy vystouplých a pod. Prosíme Vás ale snažně, ať toto vyjmenování nemusí být v příštím čísle opětováno a ať nezůstane prostě písmenou psanou. Vždyť jedině tehdy může být práce účinnou, když bude materiál administrativní pohromadě a v pořádku. Do administrativního oboru spadá akce Mikulášského daru. Až Vás vyzveme, abyste akci podnikli, pak si to považujte za první povinnost akci provést co nejlépe a nejsvědomitěji! Nemáme prostředku odinud a nemůžeme spoléhat na nikoho, neboť jsme se přesvědčili, že neisprávnější je stará zásada svépomoci. Věci této se dotknu ještě až promluví o úkolech sociálních, již nyní však řeknu, že kdo z Vaší akce Mikulášského daru největší prospěch míti bude, budete zase jen Vy sami.

Časopis „Jitro“ je časopisem Vaším, časopisem studentským a kéž byste vždy plný dosah slov těchto poznali. To, že slibujeme každému kolportérovi na deset výtisků jeden výtisk zdarma a vedle toho cenný knižní dar, jest odměnou, pro kterou se agitace mezi studentstvem nekoná, která má být snad jen posílení v činnosti. Každý

jednotlivec, člen našich SSS, zase ať je pamětliv, co my starší již víme a na čem budujeme, že sílu naší organizaci dal katolický studentský tisk, a že to byla plánovitá práce „Studentské Hlídky“, která přivedla naše posice tam, kde jsou. Proto kéž by nebylo žádného organisovaného studenta, který by „Jitro“ neodbíral, kéž jest mnoho těch, kteří budou o knižní dary usilovat, kéž jest mnoho těch, kteří svůj čapís roznesou mezi nejširší vrstvy. Vyžádejte si i čísla na agitaci, případně požádejte o kvantum čísel ročníků předešlých. Při tom ovšem musím zdůrazniti i stránku finanční. Kdo „Jitro“ odebírá, musí i „Jitro“ platit: pěkně by administrace naše byla zklamána, kdyby její úsilí o zachování výše předplatného — a připustíte kolegové, že nezměněné předplatné v porovnání s ostatními časopisy je velkou obětí z její strany, a že ona, redakce, a všichni pomocní činitelé, přináší velkou porci idealismu ke hnutí, kterou však i Vy musíte přinesti — doznalo trpkého přesvědčení, že ani to minimální předplatné se nezapravuje. A předplatné zapravte hned s počátkem, aby naše kalkulace byla snadnější. Mám-li mluvit za redakci, tu bych připoměl, že úroveň a směr časopisu můžete udat Vy sami. „Jitro“ je Vaše, tedy do něho přispívejte! Ani to přece nemusí odstrašit, dostane-li se některý slabší článek do redakčního koše. Vždyť každý začíná s chybami. A kdyby hned některý Váš plod nebyl uveřejněn, uschová se jako materiál buď pro čísla pozdější nebo pro časopis náš příští.

SSS. (m) v Praze. Druhé údobí naší činnosti za minulý správní rok uplynulo ve znamení úsilovné práce na prohloubení vnitřního života. A naplňuje nás to opravdu radostí, když vidíme, že práce naše nebyla marná. Neboť není tu jen několik horlivých jednotlivců, kteří dříve pečovali o udržení ohně spolkového života, nýbrž sto a padesát nadšených jinochů, plně chápajících význam a důležitost naší práce. Dvě agitační schůze, v lednu pořádané, nezklamaly našich nadějí. Naše mohutné číselné zmožutnění nás přimělo k tomu, abychom těmto žíznícím a hladovějícím poutníkům poskytli toho, co je k nám přivedlo. Bylo naší povinností náležitě je informovati a orientovati v tak pohnuté době. Příjemným osvětlením byly nám přednášky z oboru věd přírodních dp. prof. Zavadského. Sděloval s námi své bohaté zkušenosti a odhalil nám mnohá zajímavá tajemství říše živočišné. V odboru apologetickém zavedl dp. prof. Jež novou metodu. Jeho cenné vědecké přednášky byly podepřeny zajímavými důkazy z přírody. Třídenní exercicie, zakončené sv. přijímáním posílily nás v namáhavé, ale vděčné práci. Příznivá kritika pěkně provedených „Romantiků“ jest zajiště nejlepším odměnou všech těch studentů-herců, kteří se všemožně zasadili o zdařilý spád celé hry. Zase o jeden lístek ve vavřínovém věnci více. 23. pak května odebrali jsme se do St. Boleslavi, abychom tam svou pečlivou Matku nebeskou požádali o nové milosti, abychom jí složili svůj hold. A takto připraveni a s novými zkušenostmi přistoupili jsme k valné hromadě, abychom na ní složili účet ze svého vladařství. Do nového výboru byli zvoleni: předsedou kol. Tříška, místopř. kol. Smažík, jednatelem kol. Jan Bacílek, pokladníkem kol. Boh. Ba-

cílek a zapisovatelem pak kol. Bohumír Petr. Revisory kol. Haas a Vaněk, náhradníky Kruta a Osvald. Vedením odboru apologetického pověřen kol. B. Bacílek. Dílnu převzal kol. Tříška. Odbor cyrilometh. vede kol. Jan Bacílek. Ozbrojení bohatými zkušenostmi a s novými silami, stojíme před novými úkoly. Než doufáme, že i této povinnosti se výborně zhostíme, abychom tak odevzdali svou daň a přispěli svou hřívnou k dokončení velikolepé stavby. T.

Studentské podniky v rámci Oreelského sletu. Velikolepé, povznášející slavnosti sletové staly se památnými svátky všech katolíků československých. Veliká obec oreelská tvoří dnes jednu rodinu, v níž všechna rovnost, bratrství a svornost vytryskla z půdy kříže. Tento jest nejpevnější páskou, tmelem i zdrojem jednoty, jednomyslnosti, statečnosti, síly a nadšení všeho Orelstva, jehož slet byl důstojnou manifestací a významnou demonstrací celého katolického tábora československého pro slovanské dědictví cyrilomethodějské v národě našem. Ve znamení oreelského nadšení, proniknutého křesťanským idealismem, konány všechny slavnosti sletové, v jejichž rámec zařazeno bylo také naše studentské sletové vystoupení a ostatní studentské slavnosti.

Říšská pracovní konference katol. studentstva. Již v pátek 11. srpna sjeli se do Brna zástupcové všech studentských organizací, v našem Ústředí studentském sdružených, k říšské pracovní konferenci. Tato zahájena byla o 10¼ hod. dopol. v sále Katolického domu ve Staré ulici předsedou »Moravana« kol. Smržem, jenž jménem brněnského katol. studentstva a přípravného sletového výboru přivítal všechny delegáty a hosty, v jejichž počtu byla řada duchovních rádců našich stud. organizací. Řízení konference převzal pak předseda Ústředí kol. Formánek. Na programu jednání konference bylo čtení a schválení jednacího řádu Ústředí katol. studentstva čs., který vypracoval dle podrobného a obšírného návrhu dra Pločka kol. Haas a upravila právní sekce při Ústředí. Zpravodaj právní sekce kol. Haas po důvodové zprávě předčítal jednotlivá ustanovení jednacího řádu podáváje zároveň jejich výklad. Debata o jednacím řádu byla velmi živá a účastníci se jí vedle koreferenta kol. dr. Pločka hlavně dr. Kolísek, kol. Šráček, Šebek, Roztočil, Trojan, R. Sochorec, Mau. er, Dohnal, Drápalíková, Kršková a j. Zájem, který byl jednání projeven, jakož i četné pozměňovací návrhy, jež z řad delegátů k jednacímu řádu byly podány, svědčily, jakou pozornost věnuje naše studentstvo důležitým otázkám vnitřní úpravy naší říšské organizace. Jednací řád s některými opravami byl pak schválen, čímž jednání konference bylo ukončeno.

Valné shromáždění Ústředí katol. studentstva čs. Odpoledne o 5. hod. konáno bylo valné shromáždění Ústředí za řádné účasti delegátů akademických spolků, bohosloveckých jednot a SSS. Zahájil je předseda Ústředí katol. Formánek pietní vzpomínkou zemřelému kol. Adolfu Vlčkovi, bývalému členu výboru Ústředí a předsedovi olomouckého SSS. Po zprávě předsedově v důsledku změny denního pořadu přikročeno nejprve k ratifikaci usnesení říšské pracovní konference, kterým se schvaluje jednací řád Ústředí. Po zprávě ref. kol. Haase schválila valná hromada jednací řád v tom znění, v jakém vyšel z jednání říšské konference. Na to referent sekce tělovýchovné, kol. Kuncek podal důvodovou zprávu o

usnesení této sekce k návrhu jejím v otázce studentských odborů oreelských, jenž po kratší debatě byl schválen s příslušnou resolucí, která bude zaslána Ústřední radě Orla čs. Po té přednesl ústřední pokladník kol. Škultéty pokladní zprávu Ústředí, zprávu o výsledku Mikulášského daru a rozvahu ústředního věstníku »Jitro« za uplynulý správní rok. Zprávy tyto vzaty byly jednomyslně na vědomí a pokladníku uděleno absolutorium. Obsáhlou zprávu jednatelskou z níž patrna byla činnost výboru Ústředí i nynější stav naší organizace, přednesl ústřední tajemník kol. Frydrych. V rozpravě o ní mluvili p. dr. Skoupý, prof. Jež, kol. Tomášek, Vondráček, Roztočil, dr. Plocek. Na to uděleno bylo odstupujícímu výboru absolutorium. V nových volbách zvoleni: předsedou kol. E. Kettner, místopředsedy kol. J. Frydrych a R. Štěpaník, tajemníky dp. A. Čulík a dr. V. Plocek, pokladní kol. A. Hružová, členy výboru kol. Drobný, Dorazil a zástupce bohoslovců kol. Bartůněk. Nově zvolený předseda přednesl programové prohlášení, načež přikročeno k projednání a schválení volných návrhů, čímž jednání valné hromady bylo ukončeno.

Manifestační schůze katol. studentstva čs. Po pátečním jednání pracovním přikročilo katol. studentstvo v sobotu k manifestačnímu projevu, své slavnostní schůzi, jež konána byla ve velké dvoraně Besedního domu. Předcházela jí společná mše sv. na Petrově, již sloužil o 8. hodině akademický kazatel brněnský p. dr. Sedlák. Po ní odebralo se studentstvo průvodem do Besedního domu, kdež za velké účasti studentstva i vzácných hostů zahájil o 9¼ hod. jednání předseda »Moravana« kol. Smrž vřelým proslovem a přivítáním všech přítomných a četných hostů, z nichž třeba uvést: knížete-biskupa lublaňského dra Jegliče, známého vůdce amerických katol. Čechů red. H. Dostála, předsedu »Sušila« kan. dra Krupku, dp. provinciála redemptorist. M. zírku, poslance dra Hrubana, Rýpara a Navrátila, přís. zem. výboru Drobného, četné duchovní rádcy, profesory a příznivce. Slavnostní výraz schůzi byl dán zvláště také přítomností zástupců všech slovanských organizací studentských, kteří během schůze přednesli nadšené pozdravy. — Do předsednictva schůze zvoleni: předsedou kol. E. Kettner, předseda Ústředí katol. studentstva čs., místopředsedy kol. Dedek z Prahy, předseda Č. L. A. a bohoslovec Jurečka z Olomouce, tajemníkem kol. J. Wacha z Brna, zapisovateli kol. Vondrášková z Chrudimi a kol. Cibulka ze Strážnice. Po zvolení předsednictva ujal se slova první referent kol. J. Doležal z Prahy, který pronesl významnou, hluboce založenou řeč na téma: »Nové úkoly katol. studentstva«. Za jeho přednášky přišel do shromáždění Msgr. Šrámek, jenž pak po ukončení referátu pozdravil studentské shromáždění a povzbuzoval je vřelými slovy k další — bez bázně lidské, ale s bázní Boží vedené — houževnaté práci. Po něm přednesli pozdravy red. H. Dostál, posl. dr. Hruban, posl. Rýpar, zástupcové slovanských delegací studentských a řada jiných hostů. Na to podal kol. J. Zemla pozoruhodný, pečlivě propracovaný referát organizační, v němž naznačil směrnicí života našich SSS. i činnosti naší říšské organizace s ohledem na dobu přítomnou. Manifestační schůze schválila pak jednomyslně resoluci o Strakově akademii, jež předsednictvo schůze jí předložilo. V doslovu podal předseda kol. Kettner vřelý apel na všechno katol. studentstvo k obětavé a neohrožené práci

v naší organizaci. Zapěním hymen byla pak manifestační schůze ukončena.

Slavnost položení základního kamene koleje Sušilovy. Slavnost konala se v pondělí 14. srpna 1922 v Brně v prodloužené Údolní ulici za účasti mnoha vzácných příznivců a hostů. Slavnost počtili svou návštěvou: J. M. ndp. arcibiskup nuncius Micara v doprovodu arcibiskupa dra A. C. Stojana, z biskupů: dra Jegliče, dra Axanoviče, dra Kmečka, dra Njarady z Křiževace, dra Kleina, apoštolského adm. dra Jantausche a četného duchovenstva, dále ministři Msgre Šrámek, dr. Dolanský, dr. Mičura, ministr m. sl. dr. Hruban, rektor brněnské university, prof. zvěrolékařské fakulty dr. Sekera. Za zemskou správu politickou dr. Remes, v zastoupení zemského velitele generála Podhajského podplukovník Hofbauer, prezident nejvyššího soudu dr. Havlík, za poštovní ředitelství dr. Lindner, zástupce ministra sociální péče ředitel dr. Svoboda, předseda Cyrillo-Methodějské záložny Msgre dr. Sedlák, ndp. opat Zavoral a Bařina, kanovníci: dr. Zapletal, dr. Pýcha, dr. Müller z Prahy, dr. Kupka, dr. Pospíšil, dr. Hodr z Brna, prof. dr. Kolísek z Bratislavy, za poslance klub ČSL. posl. Rýpar, přisedící zemského výboru prof. Drobný, zástupce profesorského sboru brněnského alumnátu dr. K. Skoupý, prof. Procházk a, pí. Koudelová, projektant budovy architekt Hlavinka, stavitel Dufek a m. j. Potěšitelná byla účast akademické mládeže a bohoslovců. Omluvné přípisy zaslali: rektor Masarykovy university brněnské prof. dr. Vondrák, proděkan Kaláb a j. Ve ¼9 hod. vystoupil na řečnickou tribunu předseda »Sušila« kanovník dr. Kupka. Vzpomíná činnost církve ve středověku, která zřizovala burzy, t. j. domy, kde bydlilo studentstvo spolu se svými profesory. Válkou 30letou přerušena činnost tato, leč církev brzy chápejíc veliký význam výchovy studentské mládeže, zřizuje internáty a koleje. Mluví o vzniku »Sušila«, o jeho účelu, o významu slavnosti. Příští budova bude prostředkem k náboženskému mravnímu vzdělání studentstva: studentstvu dostane se otcovského přítele, duchovního rádce a nejvyšším pak rádcem, je muž budova i jeho obyvatelé budou zasvěceni, bude sám Eucharistický Spasitel. Děkuje ministerstvu sociální péče za finanční podporu, Cyrillo-Methodějské záložně za poskytnutí úvěru a klášteru augustiniánů za výhodný prodej staveniště, a všem ostatním příznivcům. — Končí s prosbou, obsaženou v modlitbě při svěcení kamene, aby dobrotivý Bůh, jenž dává začátek i vzrůst, umožnil a požehnal dílo, k němuž klademe základ. Svěcení vykonal ndp. nuncius Micara. Po jeho skončení klepali kladívkem na posvěcený kámen a pronášeli různá hesla přítomní hodnostáři. Nezapomenutelné chvíle pro přítomné, kteří v hlubokém pohnutí vyslechli životní myšlenky předních našich mužů. Jménem katol. studentstva poděkoval kol. F. Tomášek, jenž ve své řeči vzpomněl hnutí stud. koncem 19. století, které, byvši ovládáno jednou vůlí a jedním duchem, žilo jen pro myšlenku obrození národa našeho. Počátkem 20. stol. nastává boj proti katolicismu, vzniká hnutí katol. stud., které dává se v zápas s moderním pohanstvím. Bojuje a vítězí. I na uskutečnění dnešní slavnosti má lví podíl. Děkuje družstvu »Sušil« a ostatním příznivcům. — Slova povzbuzení pronesl i biskup z Nancy. Další hesla

proslovena k budoucím absolventům koleje. Vysloveno přání, aby pod ochranou Matky moudrosti, sv. apoštolů našich z koleje vyšli mužové, mající lásku k církvi a vlasti, jichž snahou by bylo oslavit svou církev a národ, kteří by pracovali k uskutečnění idee Cyrillo-Methodějské, spoluutvoření svazku českého a slovanského národa (dr. Kmečko), aby budoucí kolej vychovala národu našemu vůdce silné vírou, pracovníky na poli vědeckém, náboženském, sociálním, aby byla vlasti ke cti, mládeži ku prospěchu a Bohu k oslavě, aby budoucí odchovanci byli blanickými rytíři, kteří by zachovali národu našemu křesť. kulturu, a vůdci triumfujícího našeho Orla a pod. Konečně proslaveno bylo i přání, aby Bůh dal tomuto dílu co nejvíce obětavých dobrodinců! Dej, Bože!. Doslouhem p. kan. dra Kupky, zapěním papežské a národních hymen, intimní, srdečná, ale přece tak vznešená slavnost skončena. Kéž uskuteční se slova zástupce náměstka Kristova i ostatních účastníků!

Stud. sletové vystoupení. Těžko říci, zda vrcholným dnem stud. slavností při sletu Orelstva byla sobotní manifestační schůze, či pondělní vystoupení na sletišti. Byloť obojí velkolepou manifestací ještě velkolepější myšlenky. Hledíme-li ovšem k důsledkům a k bilanci obojích těchto podniků, dáme rozhodně přednost manifestaci pondělní na stadionu. Jako minulé dny bylo i tentokrát naše studentstvo v permanenci po celý den. Zatím, co někteří zúčastnili se slavnosti kladení základního kamene domu Sušilova, spěchali už naši studenti-Orli a studentky-Orlice k dopoledním zkouškám. Dlužno přiznat, že zkoušky tyto vzbudily u mnohých obavu z odpoledního vystoupení. Ale špatní by to byli generálové, u nichž obava by rozhodovala. A skutečně dopolední nedůvěřivost ukázala se lichou. Bylo by snad poněkud odiosní, abychom sami psali s nadšením o výkonech studentstva. Ale je zajímavé, že o stud. dni poměrně mnohem více v náš prospěch než o hlavním dnu psaly brněnské národně-demokratické »Lid. Noviny«, které se přece jinak snažily setřítí stůj co stůj každý úspěch sletový. Pokud jde o nástupy, řídili se vůdčí činitelé zásadou: »v jednoduchosti je krása!« a zásada ta — snad na ojedinělé výjimky — nezklamala. A osvědčila se i při cvičích studentských »káňat« s praporcí. Tkví v podstatě rytmicko-symbolických cvičení studentek, kterým těžko (snad též pro různost věku) bylo udržeti zámky, že celkový dojem poněkud utrpěl. Symboly, jež v sestavách se velice krásně obražejí mohou vyniknouti na akademii, kde je též malý počet, ale při velké vzdálenosti rozhodně zanikají. Vrcholem ovšem jako konec konců asi všude tam bývá, bylo vystoupení členstva studentského, které zvítězilo jak křížovitě a hvězdovitě provedeným nástupem, tak provedením sestav a ještě více svým počtem. A počet těch vůbec imponoval především publiku ať našemu či zahraničnímu. — Téměř tisícovka (922) studentstva cvičila. Byly ovšem nedostatky (dotkl jsem se jich také), ale bylo by špatným vystižením psychologie našeho studentstva, kdybychom dnes, kdy požáde ještě pijeme první nektar nadšení sletového, jimi se zabývali. Konečně, byly-li vůbec, padá zodpovědnost na jiné, a snad i vlivné, činitele ve hnutí orelském, kteří častokrát nejevili dosti pochopení pro zvláštní stud. vystoupení. Uvážíme-li všechny obtíže, které se stavěly v cestu i to, že vystoupení bylo vlastně prací ani ne jednoho roku, ať posuzujeme vý-

kony či počet, můžeme s naší akcí býti spokojeni. — Bylo jen několik jednotlivců, na nichž všechna tíže příprav v Praze a v Brně spočívala, a těm dlužno vzdání upřímný dík. Ostatně dalo jim ho, tuším, na jevo samo studentstvo bezprostředně po vystoupení. — Je po sletě, je po stud. vystoupení. Hnutí orelské půjde do nové etapy svého vývoje — musí jíti do hloubky a nechat manifestaci poněkud stranou, musí jíti do hloubky i katol. studentstvo. Zásadně sice tlakem zevních okolností, nikoli z našich řad přicházejících, byly zrušeny stud. odbory orelské (zda to bude ku prospěchu hnutí orelskému či studentskému, to ukáže budoucnost, ač už dnes o prospěchu toho kroku vážní duchovní rádcové naši pochybují), ale to neznamená a nesmí znamenati, že zmizela ze stud. katol. myšlenka orelská. Ve studentských odborech byla probuzena a bude žít dál. Studentstvo musí jíti mezi jednoty a tam ne sestupovat, nýbrž naopak jednoty pozdvihnouti na úroveň svou ať po stránce morální či intelektuální. Je snad v těchto slovech trošku stud. sebevědomí (u lidí poctivé pokory není se ho třeba báti!) Nicméně katol. studentstvo musí si býti vědomo dosažení slov ministra Šrámka, jež také »Lid« citoval: »Vojsko máme — viděli jste jeho medrou záplavu na ulicích Brna. A to vojsko naše potřebuje důstojníků a těmi musíte býti vy, katoličtí studenti!« A na ta slova nesmí zapomenout ani vůdcové hnutí orelského. E—k.

Jubilejní slavnosti 10letého trvání kroměřížského SSS. K manifestačnímu vystoupení katol. studentstva v Brně řadí se důstojně oslavy SSS. v Kroměříži, které slavilo 26. a 27. srpna své desíletí trvání. Slavnosti zahájeny byly v sobotu 26. srpna o 9. hod. dopol. žadušní mši sv. za zemřelé členy. Večer o 8. hod. konal se uvítací večer v nádherně upraveném skleníku Květné zahrady. Z hostí zejména třeba uvésti Msgra Kleina, preláta z Nebrasky, a J. Majce, zástupce jihoslov. studentstva, který jménem jeho přinesl pozdrav. Za Ústředí pozdravil kol. Frydrych, za Moravana J. Wacha. V neděli sloužil p. arcibiskup Msgr dr. Stojan pontifikální mši sv., při níž promluvil ke studentstvu. V 10 hodin zahájena slavnostní valná hromada, jíž se pan arcibiskup dr. Stojan účastnil a při níž udělil studentstvu arcipastýřské požehnání. Předseda Lubojacký přečetl řadu došlých příspěvů a pozdravů. Po té promluvil „O vzniku a vývoji kroměřížského SSS.“ kol. MUC. Kunce. Po zprávách funkcionářů zvolen nový výbor: kol. JUC. Loučka předsedou a jednatelem kol. sl. Šprindrichová. Následovaly opět pozdravy, po nichž o 12. hod. valná schůze skončila. — Jistě velký morální účinek budou mít slavnosti odpolední. Již sám průvod, čítající 300 účastníků, budil pozornost. Šťastně vyplněn i odpolední program v Květné zahradě. Předvedeny sletové cviky, královničky, dožatá a j. Zejména ke konci nabyla slavnost animovaného rázu. Slavnosti ukončeny 9. září operou „V studni“. Ze slavností bylo patrné, jak studentstvo je srostlé se svým lidem a že hnutí mladé katol. inteligence je stále na postupu. — vy —

Založení SSS. v Náchodě. V řadě jiných i založení tohoto SSS. je opětovným důkazem tak často opakovaného vzrůstu našeho hnutí. Roste-

me! Nová Sdružení se ustavují, čile se hlásí k práci, jež si vytkla, hlásí se k restaurování českého národa — a hlavně českého studentstva — v duchu křesťanském. Tak dne 3. září t. r. po okrskovém sletě — jehož se činně účastnili — sešli se katol. studenti z Náchoda, aby sdružili se v SSS. Schůzi zahájil kol. Trojan z Prahy, vyslaný Ústředím, který po zvolení kol. R. Suka zapisovatelem, nastínil krátce vývoj katolických studentských organizací u nás, vytýčil zásady, jež vedly k zakládání těchto organizací, a podal bližší praktický výklad o vedení jich. Po přednášce zvolen výbor (předsed. kol. Špringlová, duch. rádcem dp. Šandera, místopřed. kol. H. Suková, jednatelem kol. B. Hylena, pokladní kol. M. Dítětová, zapisov. kol. Ant. Čejchan), jemuž mnoho zdaru v nastávající práci přál za místní katolíky p. Středa a dp. prof. Šandera, který zároveň srdečně poděkoval sl. prof. Honlové za obětavou námahu, s níž provedla veškeré přípravné práce k založení sdružení. Po skončené ustavující schůzi konána výborovka, na níž projednány bližší podrobnosti a zároveň program práce pro nejbližší dobu. Nové sdružení je tedy založeno. Je si jen přátí, aby horlivě ujal se práce, pro kterou se organizovalo a aby tak jako přispělo a přispívá značnou měrou k rozvoji místních Jednot Orla, pracovalo na vybudování organizace, která mu má a musí býti nejbližší, na vybudování organizace stavovské. Stavte, upevňujte a spolubudujte!

Výchovný a vzdělávací kroužek u sv. Anny v Praze. V prosinci r. 1921 rozdělilo se dosavadní dívčí SSS. v Praze ve vzdělávací a výchovný kroužek u sv. Anny v Praze a samostatné SSS. dívčí u sv. Voršily. Na ustavující schůzi našeho kroužku zvolen byl nový výbor. Od prosince 1921 projevil výchovný a vzdělávací kroužek u sv. Anny tuto činnost: Nábožensko-vzdělávací činnost: Od 30. března do 1. dubna konaly členky duchovní cvičení, v květnu byly přítomny májovým pobožnostem, na den sv. Jana účastnily se manifestačního průvodu, a 28. téhož měsíce spolu s ostatními studentkami katolickými pouti do St. Boleslavě. V červnu konána devítidenní pobožnost k Srdci Páně, před svátkem sv. Aloise pak pobožnost aloisiánská. Dne 15. června účastnily se členky průvodu o Božím Těle na Hradčanech. Každý první pátek v měsíci přistupovaly členky k sv. přijímání. — Činnost osvětově vzdělávací. Členky účastňovaly se schůzí Jednoty katol. učitelék, konaných každou první neděli v měsíci. 21. května podnikly prohlídku knihovny strahovské, 25. května prohlídku valdštyňského paláce, 5. června byly na výstavě ručních prací v kursu pro ind. učit. na Smíchově, 10. června uspořádán výlet na Sázavu. Prohlídka kostela sv. Prokopa a sklárny sázavské, 10. května pořádán pak výlet na Zbraslav a Závist. — Činnost zábavná. 26. února 1922 pořádaná masopustní zábava s humoristickým programem, 7. dubna hudební akademie na počest 70. narozenin kons. rady a řed. ústavu vdp. Pekaře, 22. dubna sehráno divadelní představení a 24. dubna divadelní hra obsahu náboženského a veselohra. — Činnost tělocvičná. Členky cvičily rytm.-symbol. cvičení pro slet studentstva v Brně, jehož se též účastnily. — Z udaného je zřejmo, že pokud nám dovolovaly okolnosti, snažily jsme se dostáti členským povinnostem. Než nemínáme zůstat na tom stupni. Chceme, ba musíme dál! Nejen svoji činnost rozšířiti, my ji musíme též

prohloubiti, zdokonaliti tak, aby směle mohla čelit požadavkům moderní doby. K tomu třeba dvojnásobné horlivosti a radostné pilné práce po prázdninách, k níž volám všechny milé sestry do- savadní i ty, jež e s námi po prázdninách spojí v jedn šik. — Jednatelka.

Povinností všech našich abiturientů po příchodu do měst. universit je, přihlásiti se do místních

spolků katol. akademiků. Naleznou tam svůj druhý domov, milé zátiší v hluku velkoměsta, naidou tam milé druhy, kteří jim budou radou nápomocni. Nabudou v našich spolicích nutného vzdělání, kterého jinak nedosáhnou. Proto všichni z Prahy do České Ligy akademické (Praha II., Voršílská 1), v Brně do spolku katol. akademiků Moravan (Koliště 5).

APOLOGETICKÝ KOUTEK.*)

Cyriľ Jeř T. J.:

Co souditi o spiritismu ?

Spiritismus je snaha vejití ve styk s duchy, hlavně s duchy zemřelých, obyčejně za tím účelem, aby se od nich získali zprávy o záhrobí nebo o věcech tajných a současných, minulých i budoucích. Děje se to buď pomocí věci neživých nebo živých osob. Podobné snahy byly již ve starověku v pohanských věštírnách a také u Židů, kde král Saul šel před bojem s Filistinskými k ženě, která měla ducha věštícího, aby se dozvěděl od ducha Samuelova svůj osud v nastávající bitvě. (I. Král., 28, 7 násl.). Ani ve středověku nebyl spiritismus neznám. V novější době nabył velkého rozšíření z Ameriky, kde v městě Hydesville r. 1848 v protestantské rodině Foxově slyšeny byly četné údery a klepání ve zdech a podlaže, stropě a nábytku. Přišli na myšlenku, že by to klepání mohlo býti znamením nějakého ducha a vešli pomocí oněch znamení s ním ve styk. Tak pomocí klepání a pohybů hlavně stolu styk tento s duchy pěstěn dále a brzy rozšířil se i po celé Evropě. Spiritismus tento se zývá se typtologický. Již v rodině Foxově bylo zpozorováno, že úkazy jmenované dařily se lépe, kdykoli dcery Foxovy byly v pokoji přítomny. Odtud přišlo se na myšlenku, že duch může projevy své konati prostřednictvím osob lidských. Byly tudíž určité osoby, které nazavány byly media, uspávány hypnotickým spánkem, aby skrze ně duchové mohli zřetelněji své projevy činiti. Později vynalezen spiritismus grafologický v němž duch čini své projevy písmem, které piše buď stolek, na jehož noze je tužka připevněna, nebo medium nebo tužka sama.

Nedá se upřiti, že mnohé z těchto zjevů lze vysvětliti podvodem medií, jiné klamy optickými a akustickými a snad některé i halucinacemi, nevysvětlíme však tímto způsobem, jak se zdá, zjevů všech. Nepřipouští to jednak velký počet svědků, jednak jména četných učenců, kteří se spiritistickým zkoumáním věnovali. Jsou to hlavně u Angličanů Wallace a Crookes, u Francouzů Flammarion, Alex. Dumas, Gautier, u Němců Zöllner, Fechner, Weber, Ulrici, u Italů Lombroso, u Rusů Aksakov a Butlerow, u nás Velenovský.

*) Stručné odpovědi na dotazy zaslulé z řad studentstva Ústředí katol. studentstva v Praze.

Činěny byly pokusy vysvětliti spiritismus přirozeným způsobem, poukazem na neznámé síly fyzické nebo psychické. Než právě proto, že síly ty nám dosud známy nejsou, ani vysvětlení určité tím dosud dáno nebylo. Celkem možno říci, že spiritismus je dosud velkým problémem.

Ani církev katolická o příčinách jednotlivých zjevů spiritistických určitého soud dosud nepro- nesla. Súčastniti se však spiritistických pokusů a různých sedění církev každému co nejpřísněji zakazuje a to z těchto důvodů:

Osoby, které se za media propůjčují, ničí si úplně zdraví svých nervů, mnohé z nich končí paralyzí mozku nebo i šílenstvím. Sedění spiritistická mají většinou tendenci protináboženskou a protimorální. Media dávají často odpovědi, odporující mravnosti a učení katolického náboženství. Líčení záhrobního života obyčejně odpovídá náboženským názorům medií nebo těch, kteří se medií táží. Zjevení křesťanské a sdělení spiritistická kladena naroveň. Ježíš z Nazaretu byl dle nich jen velmi významné medium, jinak naroveň kladen se zakladateli jiných náboženství. Pekla a zlých duchů není. Spiritista Davis učí pantheismu, Kardec a také Velenovský stěhování a reinkarnaci duší. Výpovědi medií odvracují účastníky od praktického křesťanství, hlavně od přijímání sv. svátostí. Co se týče předpovědí, jež media vypovídají, bývají nejčastěji nepravdivá, co se však týče tajných věcí minulých nebo současných, jsou dosti často pravdivá.

Zda-li při spiritismu děje se zasahování duchů čili nic, o tom církev nepronáší žádného soudu. Avšak úmysl vejití ve styk s duchy je jistý, možnost pak styku toho není vyloučena. V případě, že by v některých zjevích spiritistických duch nějaký skutečně zasáhl, nemůže to nikterak býti duch dobrý. V mimořádném případě a za účelem dobrým mohl by to sice také Bůh připustiti. Avšak za takových účelů, za jakými se spiritismus děje, na takovém náboženském podkladu, jaký mají stoupenci spiritismu, a dle libovůle a kratochvíle medií a účastníků sedění, to Bůh dopustiti nemůže. Je-li tedy v některých případech skutečně vliv nějakého ducha, může to býti pouze vliv ducha zlého. Vydávati se však jen v nebezpečí styku se zlými duchy, žádnému křesťanu dovoleno není.

Řádný tisk je naše výzbroj do boje a na tu třeba peněz a zase peněz a opět peněz.

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou právě vydalo

Ústředí katol. stud. čs., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Kalendář katolických stud. čs. na rok 1922-23 právě vyšel!

Objednávky vyřizuje:

„Moravan“, Brno, Koliště čis. 5.

Cena jen 6 Kč.

Katol. studentvu a jeho příznivcům doporučujeme

„Museum“

Časopis katolických bohoslovců československých.

Již 54. ročník.

Vychází v Brně, Antonínská 1.

Předplatné 10 Kč studenti, 15 Kč pro nestudenty.

Všechna SSS jsou povinná alespoň 1 exemplář odebírat.

Nezapomínejte, že „Museum“ je také naším časopisem.

?

H Á D A N K Y

?

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 1. října 1922. Po té lhůtě budou třem vylosovaným luštitelům zaslány odměny.

Roháček.

a a b č e země
e h i k konec motlidby
l l m rostlina
n n řeka
o předložka

Skrývačka.

Děvče, chybami se učíš!
Zažeň. Bože, mor a válku!
Pokryvači, slez s kostela!

Číselka.

1 2 3 4 5 6 česká řeka
5 4 5 6 2 1 slavný řečník
1 2 6 3 pták

Skrývačka.

Zima, dítě, Aleš, řeka, buk úl, hora.

Výpustka.

Vezmeš-li jméno celé,
českou královnu ti tají,
e— jestli z něho vypustíš,
máš zvíře, jež myslivci znají.

Výpustka.

S „l“ každý den jíme.
bez „l“ české město zříme.

Šaráda.

„První“ ve Francii platí,
„druhý“ v řekách pluje
„celek“, slavný muž tak sluje.

Číslovka.

I. II. III. hraje si III. II. I.

Rodovka.

Hádanka to věru lehká,
„on“ je známá rovnoběžka,
„ona“ je někdy lehká,
mnohdy se však řeší ztěžka.

Královská procházka.

k do	kdy	bych	bych				
tě		jen			zp	smu	
my			tys		tně	val	
		di	val		draž	do	
ný	kou			nad			
krás	ty	ta		do		vzác	

JITRO

OBSAH:

Vl. Dorazil Jičínský: Vzkříšení národa. —
Al. Keltnerová V sadě. (Báseň.) Babí léto.
(Báseň.) — JUC. F. Zámorský: Poslední stránka. —
M. Vinařová: Myšlenky. (Báseň.) — Al. Z. Mírský:
Hela. — Simplex: Kříž. (Báseň.) Šťěstí (Báseň.) — J.
B. Pean, přel. J. Smrž: Malý matematik. — Literární
hlídka. — Drobnosti. — Organisační věstník. — Apo-
logefický koutek. —

— Cyrilo-meth. věstník studentský. —

V P R A Z E

V Ř Í J N U 1922.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení administrační. Rozeslali jsme „Jitro“ k agitaci, nutno však konstatovati, že mnohá naše S. S. S. nepochopila dosud významu tisku. Kolegové, je nutno, abyste nespolehající na to, že počet odběratel „Jitra“ proti ostatním časopisům studentstva (jako Český student, Studentský časopis atd.), jež právě tak rychle zanikají (a ještě rychleji) jak vznikají, rozšiřovali „Jitro“! — Upozorňujeme všechny, jimž jsme poslali číslo 1. a nyní 2. na ukázkou a kteří je nevrátí, že budou považováni za odběratele. (Netýká se to ještě hromadných zásilek, které mají sloužiti stále ještě k agitaci.) Samozřejmě, že odběratelé mají Jitro nejen čísti, ale i platiti, a to včas. Žádáme Vás, abyste na to nezapomínali (zvláště tam, kde dluhujete snad za staré ročníky) a nenutili nás vydávati zbytečně peníze za upomínky.

Sdělení redakční. K tomuto číslu přiložen jest C. M. věstník, v němž uveřejňujeme encykliku Lva XIII. Příští číslo vyjde již 15. listopadu. Redakční uzávěrka 1. listopadu. Žádáme všechna S. S. S., aby podávala nám často kratší zprávy o činnosti ve svém kroužku, o událostech na ústavech atd. Vyzýváme kolegy ku přispívání do našeho časopisu. Nelekejte se prvního nezdaru. Není vždy možno hned poprvé vyhověti a vše uveřejniti. — Sdělte nám, co si v časopisu svém přejete míti, co by tam býti nemělo. Za každý nový námět budeme Vám vděčnými.

Odovědi na došlé příspěvky: Al. Z. Mírský: Děkuji. „Již tomu rok“ velmi zdařilé. Není nám však možno vše uveřejniti. Olga S. Pošlete opět. Snad příště. Z. A. Příbyslavská: Ještě slabé; nenechte se odraziti prvním nezdarem. K. Brodská: Třeba odíti poutavějším rouchem. H. S. Kutná Hora. Myšlenka dobrá. Báseň není však jen spojováním slov. Karel Válka, Brno. Odověď dopisem.

Knihy redakci zasláné: Ve jménu demokracie. Sebral A. Š. Vytiskla a vydala svým nákladem Československá akciová tiskárna v Praze II., Spálená ul. 15. Klaverský kalendář, nákladem Družiny sv. Petra Klavera, Brno, Petrov 15.

Ve jménu demokracie zoye se kniha, vydaná jako památník truchlivé doby ničení kulturních památek v Čechách. A. Š. za přispění několika přátel sebral tu značný materiál a doklady o této v dějinách národů snad ojedinělé hrubosti, kdy, vztek a zloba nevěrců ničily vše, co upomínalo na katol. minulost národa. Kniha tato zaslouží, aby byla rozšířena. Vydána byla Československou akc. tiskárnou v Praze II., Spálená 15.

Almanach S. S. S. v Kroměříži. Předkládáme veřejnosti bilanci své 10leté práce, našich snah a úkolů do budoucna; vyvoláváme v myšlenkách první těžké počátky hnutí katolického studentstva v době vyvrcholení profináboženského boje u nás; připomínáme si doby pochybností a skepse mnohých v možnost práce a vyplnění nadějí; než i vytyčujeme povinnosti své nad osobní „já“; jdeme za prohloubením života duchovního, za cílem solidarity Kristovy lásky, k metám křesťanské kultury, k vyplnění pravého socialismu. Podpořte koupí „Almanachu“ finančně možnost pracovati, dejte na jevo, že stojíte s námi, že uznáváte nutnost hnutí katolického studentstva, vždyť jdeme všichni s Křížem, abychom vyplnili přikázání Života. Přihlášky adresujte na S. S. S. v Kroměříži, Zámek. Cena výtisku 10 Kč.

Ústředí podařilo se získati několik exemplářů

Dr. Sedláka: MISTRA JANA HUSA.

Nechť není S. S. S., které by nemělo ve své knihovně tuto cennou vědeckou knihu. Nechť neschází v knihovně žádného studenta. Cena 12 Kč bez poštovního. Objednávky vyřizuje Ústředí katol. stud. čl. v Praze II., Voršilská 1.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v říjnu 1922.

ČÍSLO 2.

VLAST. DORAZIL-JIČÍNSKÝ:

Vzkříšení národa.

(K 28. říjnu 1922.)

Vyjasněte se, chrámu vlasti bane,
spěj, národe, k slavnosti vzkříšení!

Máme-li na mysli dějiny lidstva, vidíme, že je to právě minulost, která září zlatými, životodárnými paprsky absolutního pokroku, spějícího cestami boží pravdy, dobra a krásna, za těmi věčně živými, věčně stejnými a věčně nesmazatelnými slovy: »Ego sum resurrectio et vita«. Holá skutečnost poučuje nás jasně o tom, že moderní směry myšlenkové nedovedou spasiti národů, že v nich tkví silně zárodky zla — bacily duševní bezmocnosti — záhuby.

Plujeme ocenánem slz, strastí, trýzní, namnoze všude hrozící smrti. Vsedli jsme do korábu života, ale nedrželi se vždy majáku cesty ukazujícího světla. Vedly a vedou nás bludičky záhuby.

Plujeme věky, vyhledáváme a toužíme stále po novém, než zklamání »úspěchy«, vracíme se konečně tam, odkud jsme vypluli. Tam jsme také nejbezpečnějšími. Opustili jsme minulost, potulujeme se přítomností a budoucno své nalézáme v minulosti. To jest v ohledu mravního pokroku. A právem! Kdyby národy řádně zpytovaly své svědomí i svědomí minulých století, svých předků, kdyby náležitě oceňovaly kulturu ducha obou věků, žily by naprosto jinak. Vrátily by se k jednotě víry Otců, budující jednotu národní a sociální. Rovnost a bratrství by se plnily skutkem.

Toho si byla dobře vědoma naše minulost, zvláště česká. Byl to idealismus — ne bez určitých met nebo neujasněnosti —

idealismus náboženský, jímž žil náš národ od dob cyrilomethodějských až do nynějška. Nebýti jeho, skálopevné víry Kristovy u našich předků, nebyli bychom tím, čím dnes vskutku jsme — republikány v samostatném státě. On nás postavil přijetím pravé víry — tím i první kultury — mezi národy civilizované, on nás stavěním klášterů, kostelů, škol a první university Karlovy zařadil mezi svět vzdělaný, on svými životními pravdami, křesťanským nadšením a statečností nás proslavil v době Přemyslovců a Lucemburků králů, daleko za hranicemi vlasti.

»Tenkráté cítil Čech, že Čechem jesti, tenkráté hájil kmene svého čest; tenkráté kvetlo v zemi lvově štěstí, jemuž lze jen při lásce k vlasti kvést.«

Jednota víry dala národu svornost, blaho a mír. Ne však trvale. Zpronevěřil se haněbně dědictví Otců. Zaprodal svou duši lacino cizím vetřelcům — a ti ho za to téměř do hrobu zasykali. Boleslav Jablonský o této fási české historie praví: »On klesl sám v duchovní porobu.«

»Čech zapřel vlast i krev i mluvu svoji, on z domu vyhnal bůžky otců svých; on s cizincem se v řeči, mravu pojí a odříká se bratří pokrevných.«

Právem zaplakal tu její genius, když viděl, že »v mrzský klesá hrob«. Osudné Lipany a osudnější ještě Bílá Hora — dů-

kaz to, kam vede roztržštěnost a úpadek náboženský — musí býti p á d n o u v ý s t r a h o u do budoucna. Zde nejlépe vidíme, kam vedou osobní spekulace nábož. reformátorů, jichž život v Kristu jest nedůsledný. Lid se vrátil sice k jednotě víry znovu, leč revoluční tradice výbojného husitství se vždy projevovaly a projevují na venek. O této rekatolisaci slyšeti jest rozmanité báje. Nám však dostatečně svědčí o době t. zv. »temna« důkaz historické vědy, tvrdící, že byla naopak »sma-
vým jasem kultury renaesanční«. Jen opravdové temno může dnes nevědět o národní a nábož. obětavosti na poli kultury v práci Balbínově, Pešinově, Bílejovského, Vydry, Dobnera, Dobrovského, Pelcla, Procházky, Puchmajera, Marka, Sušila, Jablonského, Vinařického, Třebízského, Křížkovského a j. národních buditelů. Nebýti náboženského idealismu, nebylo by ani katol. velikánů sv. Cyrila a Metoděje, sv. Ludmily, Václava, Vojtěcha, Anežky, Arnošta z Pardubic, sv. Jana Nepom., bl. Jana Sarkandra, nebýti jeho, neoslavovali by nekatolíci čeští (nevěrci, volnomyšl., protestanti, Čeští bratři, církve čsl. a j.) kněží Husa, Chelčického, Blahoslava a Komenského. Jsem pevně přesvědčen, že by všichni uvedení pro své věrné stoupence neměli, než slova opovržení: »Lid tento ctí mě ovšem ústy, avšak srdce jejich daleko jest ode mne.« Protivníci církve sv. vidí v nich své vzory potud, pokud mohou z nich těžit pro sebe a své strannické tendence. Víra všech těchto Čechů jest jim ovšem zastaralým, přežitým stanoviskem. A přece není!

Nedovedou se od ní úplně odpoutati. Chtějí pokrok, mají dokonce své ideály, odsuzují církevní středověk, který prý vnesl mezi lidstvo duševní tmu, a přece se k němu neustále v r a c e j í a ve jménu »pokroku« hledají ve tmě »světla«. Z toho je pro nás zřejmo, že středověk je v ohledu nábožen. nevyčerpatelný a k u l t u r n ě nedoceněný. Jestliže naši odpůrci přece tak často »nevědomě« stavějí na historii minulosti, speciálně na středověku, pak je jisto, že po cestách pravého pokroku chceme kráčet i my, mladá katol. intelligence, která z ů s t á v á v ě r n o u dědictví Otců, církvi i v l a s t i. Dějiny jsou pro nás učitelkou života.

Ty mluví zřejmě v náš prospěch. Jest proto smutné, neučí-li se dnešní český národ pravdě z dějin svých. Ba, on jí nehledal; hledal-li, přijímal passivně to, co mu podávaly historické romány. Tuto ironii osudu přiznal p. Herben v N. Listech z 21. srpna 1921), napsav, že — »zná-li národ český své dějiny, nezná jich z Palackého, Tomka, Rezka, Golla, Novotného, Šusty, Pekaře — zná je z Jiráska« — a dodejme: z jemu podobných.

Dnešní liberární ovzduší nutí nás, zvláště mladé, zabývat se m r a v n í m p r o b l é m e m národa. Jsme jeho syny a dcerami, proto nám jde o trvalé zdraví. Přítomnost, oživení citu nábožen., dokonale zdůvodněného, podepřeného autoritou vědy, rozumu, nám přímo v e l í p r a c o v a t i se zájmem na vinici Páně, liše cyrilometodějské.

Nemáme zajisté jiného přání, než aby ono dobré semeno, které již bylo zaseto v kyprou prst, vydalo bohatou úrodu. Nemáme jiného přání, než aby tato lícha byla obdělána celá, hluboko zoraná a tím též žeň byla potěšující. Proto morální povinností těch, kdož mají tyto schopnosti a vlohy ku zdárnému provedení díla — k a t o l . s t u d e n t s t v a, — jest, aby žilo katolicky uvědoměle, vzorně, sebevědomě, charakterně, i n t e l i g e n t n ě, a by bylo těmi hlasateli nábožen. p o k r o k u Kristova, apoštoly cyrilometodějskými. Jedině tak si postavíme mohutnou armádu, která ne násilím, nýbrž prací tichou a společnou zjedná vlasti svatováclavské oslavu. V této mravní, náboženské obrodě na podkladě učení církve římskokatolické vzejde národu našemu nová slavná budoucnost. A ta se blíží! Musí přijíti, poněvadž Kristus — veritas vincit! Protož buďtež dnes všude po naší drahé vlasti slyšena slova básníkova:

»Nuž, vstaňte všichni, kteří posud spíte;
dennice vzešla — jitřenka se rdí!
slavíci pějí — aj! proč ještě dlíte?
Hana tomu, kdo bude poslední!

Vezměme si slova jeho k srdci, obrodme v Kristu sebe a tak obrodíme národ. Dokažme skutkem, že jsme Čechové, hledme, ať brzy nadejde i ten 28. říjen našeho vnitřního vzkříšení národního a staneme se velikými osvoboditeli, třebaž již svobodné vlasti!

AL. KELTNEROVÁ:

V sadě.

Ticho v sadě, mrtvé ticho —
které nelze popsat perem —
jen ta nádrž hrčí málo
polovyschlým nad jezerem

Ale chvílí vyruší tě
šepot jakýs v divém taji:
to ti vrabci, co si v stromech
s listem sledním pohrávají! — — —

Pod jedlí a habrů snětí
šero sítě rozkládá si,
po jezeře pluje listí,
traviny a vodní řasy.

Ticho a toť jediné, co
touhou plní duši moji —
liduprázdno — když se člověk
s přírodou a nebem pojí.

AL. KELTNEROVÁ:

Babí léto.

Babí léto, babí léto, kolem hlavy se ti vine! —
Všechno, jak by smrtí skleto, z oblaků se záře šine!

Listí suché zemí šustí — stromy, keře, v dáli rudnou —
květy jakby chtěly růsti — ale zatím o květ chudnou.

Smutno je ti — pusto v duši, při tom míru, při tom klidu —
jenom pohled srdce kruší na tu světskou — marnost — bídu!

Hlouček vrabců po pěšině hobkuje a odlétá ti
hrozny zvou tě ku hostině, ale den se rychle krátí!

Za hory se slunce sklání, aby jinde vzplálo jítrem —
šero brzy táhne strání — zahradou — ba i tvým nitrem!

JUC. FRANTA ZÁMRSKÝ:

Poslední stránka

Na ostrově Norderney.

Každý ví, s jakými pocity vždy dočítal poslední stránku krásné knihy. Člověk zrovna chutná každé slovo. A na konec tak nerad ji zavírá. Tak nerad!

Již měsíc dýchám rozkošný vzduch mořský. Měsíc ten však uběhl a zapadl zde jakoby opravdu do Severního moře kolem nás, jako rozkošná, všemi radostmi hýřící hodinka! Hlas vln, o kameny se tříštících, mne budíval, a omamující hudba těchže vln mne uspávala. Pohrdal jsem doposud vzpomínkami, neb jsem neměl, nač vzpomínat, ale na tento měsíc nezapomenu!

Zakotvil jsem letos s milým kolegou Oldrou v Norderney, v prázdninové kolonii německých katolických studentů. Přivítali nás více než přátelsky. Jako kolegy, jako katolické studenty. Hned po příchodu vykázali nám světničku o dvou postelích v ohromné budově leteckého hangaru, kterou pro své studenty na prázdniny najal jejich obětavý vůdce P. Leenen.

Moře pod okny! Jeho šumná pohádka hned první večer lichotila našemu zvěda-

vému sluchu i očím, jeho nedohledná tajemství táhla k sobě neodolatelnou mocí, sotvaže jsme shodili naše studentská zavazadla a odbyli si krátkou prohlídku lékařskou. Nemusilo ani dlouho posílat k nohám našim úlisných proudů přílivu, nemusilo ani svým dovádivým vlnkám temena zdobit stříbrem jemných pěn, na první dojem mělo moře naše přátelství, ba víc, naši lásku. Nedivte se! Prosím vás, co jsme se celá léta najezdili očima po modravých plochách oceánu na mapě ve škole, co jsme se naposlouchali dějin, jež oživovaly světová moře památnými událostmi, co jsme se namořili nad Xenofontem, abychom přes těžkosti řečtiny aspoň trochu vmyslili se do radosti jeho reků, pozdravujících vítězně moře na své anabasi (thalatta)! A hleďte, to věčně stejné moře, objalo nás pojednou pod severním nebem na písčitém ostrově a má nás těšit a bavit a sílit po celý měsíc.

Pro radost »mořskou« zapomněli jsme pomalu i na jednu bolest, která nás tísnila už cestou na západ. Ta nepovinná gymnasijská němčina stala se nyní naší povinno-

stí. Moře sice rozumělo stejně naší sladké češtině, ale ne tak naši noví kolegové a celé okolí německého Norderney. Obrátit jazyk! A nebudou se nám z »naší« němčiny smáti?!

Po měsíční zkušenosti musím dát katol. německým studentům nejlepší vysvědčení. Našli jsme v nich bratry. A ochotné učitele nejen plynější němčiny, nýbrž v tak mnohém ohledu jiném!

»Ne u d e u t s c h l a n d« — »N o v é N ě m e c k o« dali název své prázdninové kolonii. A to nové Německo chtějí stavět na pevném základě náboženském. Jejich katolicismus není jim pouze zevnější firmou, není pěknou frází, je kvasem, který je proniká, je posvěcením i jejich prázdninových radostí. Jsou ovšem tak šťastni, že mají muže velikých zkušeností životních, — P. Leenena, P. Jansena atd. — kteří se katol. hnutí studentskému cele věnují; jsou tak šťastni, že našli i své mecenaše mezi katol. lidem německým, který jim umožnil takové prázdniny.

Nesmíme zapomenout, že Norderney je z východofřízských ostrovů snad nejdražším lázeňským místem, kam zajížděti mohou jen milionáři — většinou židé — z Brém a Berlína, ale také má tento ostrov nejkrásnější písčité břehy, jako stvořené pro mořské lázně. A jen obětavostí katolické veřejnosti německé, ne na posledním místě katol. dam, které ve studentské kolonii norderneyské zadarmo obstarávají kuchyň a celou domácnost, jen spojenými silami mnohých dobrodinců se stalo, že několik set katol. studentů osvěží se každoročně na zdravém ovzduší mořském, a to namnoze studentů chudých a nezámožných.

Kdo by chtěl velikost takového dobrodiní jen finančně změřit, stačilo by mu třebas na jeden den vyjít ze studentské kolonie na druhý břeh norderneyský mezi lázeňské hosty! Těch 5—6 korun čs., kterými jsme platili svůj celodenní pobyt ve studentské kolonii, by mu sotva stačilo za zpropitné!

Denní program je ovšem prázdninový. O půl osmé ráno jsme vstávali, denně byli na mši sv., denně se koupali i při počasí nepříznivém. Neboť moře nemění tak rychle své teploty, jako ovzduší. Ostatní čas byl věnován ušlechtilým zábavám nebo hrám na hřišti. Pěkná čítárna přinášela obměnu svými časopisy, a družné večírky svým zpěvným i hudeb-

ním programem bývaly milým dostaveníčkem všech. Že jsme se někdy pochlubili též krásou svých národních písní a že se i v chatrném našem podání německým druhům líbily, nemusím snad ani podotýkat!

Zde na březích Severního moře ani potuchy neměli jsme po nějakém nesnášenlivém, výbojném německém nacionalismu. »Nové Německo« chápe patrně jinak své poslání poválečné! Muselo odzbrojit dokonale: na písčitých výšinách norderneyských viděli jsme často ještě zbytky betonových ložisk těžkých děl pobřežních, jež za světové války bránily přístupu k německým břehům námořní přesile anglické, na svém výletě na Helgoland stáli jsme tam nad rozstřílenou snad největší pevností německého moře, fysická, vojenská síla Německa je jistě na dlouhá léta zdcena. A přece ten národ noražený nemalomyslní, nepoddává se zoufalé resignaci, nýbrž pracuje, připravuje se pro lepší budoucnost.

Je zde velmi rozšířena kniha »Zánik Evropy«. Autor dokazuje v ní, že ztráta mravního podkladu národa a nastolení primitivního materialismu, rozhodně přivodí poklesnutí, ne-li snad i zánik staré kultury Německa a celé Evropy! Bude-li však mít Německo dosti takových lidí, jaké si z katol. studentů svých chce vychovat v katol. inteligenci, pak nejenom neklesne, ale povstane silnější ještě, protože síla jeho bude vyrůstat z kořenů zdravějších.

Na to jsem často myslíval uprostřed rozdováděného veselí svých spřátelených druhů, to mně vždy napadlo i při návštěvách naší kapličky, která nikdy nebyla prázdná. Vždycky tam někdo ze studentů klečel a tiše se modlil! S takovými druhy je milé přátelství, v takové společnosti ale také ubíhá nemilosrdně čas. Musíme udělat místo druhému »vydání« studentské kolonie, dokud ještě studenější sever oblažit může jejich prázdniny.

Loučení s druhy, loučení s mořem, s jeho hebkým pískem, s bílými racky, se světlem pevných majáků, i plujících lodí po linii smutné cesty z Brém do Ameriky, loučení s melancholickými nocemi, kdy měsíc setkává své stříbro do průsvitných mlhových clon nad ztemnělou plání moře, loučení s nevypověditelnou hudbou ustavičně klokotajících vod v přílivu a odlivu, rozloučení s první láskou nepo-

znané síly, již oceán pojmy věčna a nesmírna bezděčně vyvolává v duši!

Zašel jsem si v poslední večer na mořský břeh! Tam kdesi do dálky, kam nemůže ani zrak dohlédnout, tam dál za tu lini moře spojeného s nebem chvátala myšlenka! Jemná mlha visela před ní ve vzduchu jako opona tisíce zlatých hřebíčků připevněná k hvězdnatému nebi! Po-

jednou jakoby se lehounká opona rozhrnula a zrak mé duše zahlédl na okamžik zelené pásmo našich valašských lesů a pod ním v stříbrnatém rámcu obou Bečev zasazený obraz rodného města. Jakási bolestná touha zabouřila srdcem — ale pak ulehčila loučení druhého dne s milým Norderneyem! Touha po domově! Poslední stránka klidně dočtena!

M. VINAŘOVÁ:

Myšlenky.

Myšlenky drobné, motýlci hraví,
jež letí vzhůru sem i tam,
rozličných barev, rozličných tónů,
blysknou jak v slunci drahokam.

Rozepnou křídla rozkošných forem,
a již je chýlí dolů zas,
myšlenky kmitnou pojednou stínem,
jinde zas vnikne blahý jas.

Zaniknou tyto, vytrysknou jiné,
a znovu krouží bujný vír.
Kde vznikly tyto, kam spěly ony,
ve dálné světy, ve vesmír?

AL. Z.-MÍRSKÝ:

Hela.

Představte si takové idylické údolí ve klíně hor, zahalených pláštěm lesů, znicích písní horských pěvců. Ve spleti zelených větví lipových i jiného stromovní sní malebně seskupená vesnička. Slunce rudým plamenem zalévá kraj a pohrává si s jasnou duhou ve vlnkách potoka, jenž tu bublá ve stínu starých vrb a olší svou jednotvárnou písní.

Vše bují životem, mušky bzučí, ptáci poletují vonícím vzduchem a někteří z nich pění v korunách stromů své písně sva-tební.

Nádherná píseň života nese se vesmírem, letí a kolotá. —

A zde, uprostřed toho života žila Hela.

Byla mladé, osmnáctileté děvče, plná života a růžových snů. Byla jako ptáče, jež touží do světa. Sní ve svém hnízdečku o závratném letu dalekých sfér, touží vzlétnouti nad modré pruhy lesů, svěží zeleň luk a lány zlatých polí, vysoko k blankytu, kde zlaté růže planou v sněžných oblacích — touží odpoutat se od svého hnízda, vzlétnout daleko, výš a výš

A Hela byla jako to ptáče.

Jest pozdě na jaře. Hela sedí ve svém studentském pokojíku a píše. Bílá její ruka mihá se po bledém papíře a pokrývá jej písmenkami drobnými a úhlednými. Pojednou ustává, a Hela pohlíží na chvíli svým modrým zrakem otevřeným oknem

ven, kde život bují svými nejkrásnějšími záchvěvy. Kolem panuje ticho, rušené jen šelestěním vánku, který pohrává si s Helinou kadeří, svezší se až na jemné cílko. A Hela neslyší šelestění vánku, necítí ani chladu na svých růžových lících a píše a píše — ustává a zase píše . . .

V očích hoří jí ohně nadšení a vůbec na celé postavě Helině znáti jest jakési rozechvění.

Radost — či žal?

Radost, nezkrocená radost zachvívá jejím nitrem. Radost ze života, z mládí, radost ze štěstí, z všeho . . .

A Hela je šťastna, nic ji nebolí, nic ji netíží a tak žije svým studiiím a svým snům.

Stromy, modrá obloha, vlny potoka, jemně šplouchající, čarovné zvuky ptáčích písní, malá muška, bzučící na okně jejího pokoje: vše to mluví k její zasněné duši a naplňuje ji štěstím.

Hela je šťastna a je stále stejně veselou. Její řeč zní jako zvuky rolniček a zasměje-li se, řada bílých perliček objeví se za korálovými rtíky. Žije tu se svou matinkou, jejíž láska ji hřeje a blaží.

Z celé postavy Heliny vane onen půvab dívčího mládí, jaké zřídka kdy jsme zvyklí vídati.

A kdybyste nahlédli v její modré oko, poznali byste, že skrývá se tam mnoho

mladých, nezkrocených snů, jež jsou výrazem touhy po čemsi mocném a krásném — — —

Hela studovala ve blízkém městě, kamž pěšky docházela. Chodívala sama, bylať jí samota nejmilejší. V prázdných chvílích sedávala na břehu potoka a pozorujíc hru vlnek, dávala se unášeti svými sny v daleké kraje, plné krás a divů. Jak si je ve své obrazotvorné mysli malovala.

Chodívala alejí stromů. Lány polí táhly se odtud do dálky, polévané zářením slunečním, stromy tiše šepotaly a Hela byla opojena jich tajemnou řečí. Kráčela, pozorujíc kraj, který býval jediným obrazem, který se nabízel jejímu zraku.

Hela cítila jak veliké jakés tajemství spočívá na všem, a snažila se mu rozuměti. Hleděla vniknouti v taje života, jehož záchvěvy lehce se jí dotýkaly, Hela pocítovala úctu před jeho vznešeností a krásou, před jeho majestátností a velebností...

Kráčela samotna tichou alejí... V srdci hrálo jí to jako sbor pachtolat na rozkvetlé louce, tóny, krásné jako zpěv pasoucích dívek, hrály jejím srdcem, které radostněji počalo jí v těle tlouci. Hela chtěla žíti — žíti ten život krásný ve všech jeho odstínech. —

Poznala, že ku pravému štěstí jest třeba lásky, která nezná sobectví a nízkých podlostí, lásky soucitné a milosrdné, již lidé povrhují. A přece té lásky nám nejvíce třeba, má-li v budoucnosti lidstvo žíti, ovíváno sladkými akordy soužití všech lidí. Taková jest píseň života a každý si ji sám pějeme a pro každého má jiný konec — šťastný či neblahý

Byl krásný den. Hela opět kráčela alejí, dávajíc se ovívati chladem v listí šelestícího vánku. Kráčela zabrána ve své sny. Tichý rozmar zahrával jejím srdcem, jež radostně bušilo jí v prsou...

Byla šťastna, vždyť nesla si s sebou číslo časopisu, v němž byla otištěna první její literární práce. Pocit nevýslovné radosti zachvíval jejím srdcem. Její rozesněná duše hovořila s celým krajem, s tím sluncem na nebi, s motýlkem, jenž zatřepotal se přes cestu, zkrátka se vším Vesnička, politá jasným slunečním, vystávala před ní určitěji a určitěji a bílá silnice v dálce ztrácela se v zeleni klenby stromů jí lemujících. Hela pozorovala obraz, který se naskytl jejímu pohledu,

a nové a nové dojmy vyvstávaly v její mysli.

Maně napadla jí slova písně, již nejraději pěla... Byla to píseň poutníka, vracujícího se v rodný kraj, když byl marně hledal ve světě štěstí a ukojení své touhy... Prošel daleké končiny, uviděl mnoho krás a divů, ale nebyl spokojen, necítil štěstí a klidu a tak kráčel dále, nevěda ani kam, když nemocen a vysílen dlouho cestou stanul na prahu svého rodného kraje. Krásný pohled na otčinu naplnil jej klidem. »Jsem šťasten,« sklouzlo mu se rtů a — zemřel...

Ta píseň nyní napadla Hele a za ní nová a opět nová myšlenka. »I proč nejsem vlaštovkou, tím veselým a štěbetavým ptákem, bych mohla letět — a já bych prudce letěla, třeba hory k nebesům vzhlížející by se mi v cestu stavěly a širé oceány prostíraly se přede mnou, já bych letěla... Usedla bych na okénko, zařukala, zaštěbetala a letěla bych dál, dál. — A tak bych letěla okénko od okénka, dům od domu, a řukala a tloukla na srdce lidská. A srdce lidská jsou dobrá, ale jsou srdce hrdá a ta bych burcovala ze zatvřelosti...

Ve větru zapělo ptáče. Slunce svítilo, všude zářivě vyvolávajíc po nivách rosu života. Hela kráčela prozářenou alejí. Cítila v sobě novou sílu, novou energii, jež dovede přemoci vše. Píseň života zjevila se jí v plné kráse, ta píseň života, již si každý sám pějeme.

A jak různá bývá!

Jako hvězdný blesk kmitne se ve smíchu, jenž ironicky žhne v nádherných záchvěvech a končí zklamáním, bolestí...

A Hela měla býti zklamána, trpce zklamána — — —

Léto hýřilo krásami. Slunce plálo nádherným leskem a jeho červánky věnčily cestu, kudy Hela chodívala k domovu.

Den za dnem prchal — minulo léto — nastal podzím, chmurný, a zamračený...

Hela cítila, jak i v její duši nastává podziměk, chlad, jak jí tam cosi mrazí jako led. Vracela se domů rozechvěna — rozčilená. Proč?

Proč nyní tak rychle pospíchala domů, tam dolů k chaloupce u potoka, jenž šuměním svým uspával jí za měsíčních nocí, kdy při otevřeném okně ukládala se v měkké podušky a vlny jejich kadeří zavlnily se ve svitu bledé luny — co jí pohánělo silou téměř neodolatelnou? Proč?

Hela chápala to proč, cítila jeho rozsah a mučivý pocit předtuchy něčeho hrozného hluboce se vrýval v její útlou duši, cítila jeho ostny, jež do krve rozdíraly její srdce. —

Tam, kde dříve vládl klid a spokojenost, tam nemoc se vloudila, čím dále pevněji a pevněji se zakořeňující.

Milá a vždy něžná matička Helina byla zachváčena zlou nemocí.

Hela s úzkostí hleděla na lůžko své roditelky, jež byla jí vším, první zde na světě, obávajíc se o její život. Nesnesitelná bolest zahrázila se v jejím srdci a bodala a ryla ukrutně, jakoby měla ji zardousiti . . .

Nebylo květů, nebylo ptácat, jež radostně pěla kdysi před jejím otevřeným oknem a nebylo ani zářivých paprsků slunce, jež kdysi otevřeným oknem vloudily se do pokojíka, když matička Helina vydechla naposled.

Jako poděšené ptáče vykřikla Hela . . . A pak vypukla v pláč, v křečovitý pláč. Myšlenka ztraceného štěstí znovu a znovu se vracela v její duši a Hela plakala, plakala . . .

Tu zjevilo se jí Utrpení, veliký, bílý Osud —

A Osud sám byl před ní a přissál její zardělý zrak. Veliký rodinný kříž na stěně přissál její pohled, s jehož tváře zářil Klid, Pravda a Dobrota . . .

A Hela povstala a k němu obrátila se se svým bolem. Byl však klidný a plný pokoje a nadpozemským leskem zářil z Jeho tváře symbol utrpení, odpuštění a smíření . . .

A Jemu Hela pověděla svůj bol, Jemu svěřila se se svou bolestí . . .

Ticho podzimního dne zavlažilo pokojem, ticho plné smutku, rušené jen jednotvárnou písni potoka, jenž tam kdesi splétal své stříbrné vlnky v dlouhé světlé pramenky.

A zase léta plynula. — Hela vystudovala, stala se učitelkou, bolest, která tak zákeřně ranila její srdce, časem se zhojila a Hela opět sama sedávala u svého psacího stolku.

A vše, čím hovořila její duše, vše dýchalo onou něžnou a nad úroveň všedního života povznesenou láskou, která dýchá oněmi záchvěvy srdce, jimiž dítko miluje svou matičku. Zvláštní něha a pel sídlily na všem, co napsala.

A tak opět duše Helina plnila se rosou života. Slunce novými červánky zářilo v její duši a Hela prožívala opět nové rány svého života . . . O několik let později.

V tomtéž pokojíku, kde matka Helina spočívala na smrtelném lůžku, spí Hela v bílé rakvi poslední sen.

Slabý úsměv zahrává kol rtů jejích, zda ze že spí a sní —

Spí uprostřed květů, jimiž ji přátelé pokryli.

Co chvíli někdo proklouzne pokojem, přistoupí blíž a smutně pohlédne na spící — a snad si i zapláče.

A víte, kdo to je?

Jsou to ti nejmenší, kteří přicházejí, aby se rozloučili se svou učitelkou, aby vzdali jí dík, s kytičkou v ruce, dárečkem z lásky, oné lásky, již dítě přilne ke své učitelce.

Ano, Hela byla učitelkou, ale Hela byla i matkou. Učila děti milovati a ctíti své rodiče, vštěpovala jim první záchvěvy lásky a vzpomínala vždy své matičky. A děti k ní přilnuly, byla jim druhou matkou.

Proto také, když první hroudy dopadly na její dobré mateřské srdce, mnoho srdcí dětských vzplakalo nad jejím rovem, v mnohém oku dětském zaperlila se dobrá slzička a jako bílá perlička dopadla v čerstvou zem rovu, kde Hela spala svůj poslední sen, taková čistá v povznesené . . .

A »Na shledanou« — ta slova písne daleko, daleko zanášel vlahý jarní větřík, který vanul hřbitovem.

SIMPLEX:

V doubravě tiché, kde se cesty dělí,
kde vánek stromy pohrává si jen,
na kříži Kristus. Chůzí unaven
usedám v mechu — poutník osamělý.

Ve větvích stromů paprsky se chvěly
v červánkách různých hasl v dále den,
a v moře citů sterých pohřížen
v tvář mrtvou zřel jsem — Kristu Spasiteli.

Kříž.

Svůj Betlém dětství, Kalvarii žití
co blažilo mne, co jsem přetrpěl
u paty kříže srdce moje cítí

V samotě tichu, v světa zapomnění
já nejlíp slovům lásky rozuměl:
»Ó, pojdte ke mně, kdož jste obtíženi!«

Štěstí.

Jest štěstí plná vína ěíš,
že pění, šumí, zpívá,
když s chtivostí ji dopiješ,
pak na dně žluč jen zbývá.

Jest štěstí ptáče zpěvavé
tak čilé a tak svěží,
dnes sladkou píseň klokotá
a zítra mrtvo leží.

Jest štěstí něžný, útlý květ,
jak rosa naň když padne,
dnes vůní hýří, barvami
však zítra snad již vadne.

Jest štěstí zvučné harfy tón,
jenž nezná žádné hany,
a zítra harfa zborcena
a struny zpřetrhány.

Malý matematik.

Francouzsky napsal J. B. Péan. — Přel. Jan Smrž.

Veliká obchodní loď právě opouštěla Nantes, aby se vydala na dlouhou cestu, a hoch, oblečený v hrubý šat plavčíka, pohlížel očima, plnýma slzí na své rodné město, kterého, jak myslel, již neuvidí.

Nezdálo se, že by tento hoch byl zrozen pro takový bídný stav. Byl Lev — tak se jmenoval — syn profesora matematiky, a matka jeho byla slavnou pianistkou. Rodiče vynaložili všemožnou péči na jeho vychování; až do dvanáctého roku svého věku Lev nepoznal, co je neštěstí; ale v tu osoudnou dobu zemřela mu matka, a otec nepřežil dlouho zármutku, jež mu způsobila bolestná ztráta. Ubohé dítě mnoho se naplakalo. Nezbyl mu na světě nikdo, kdo by ho chránil, než strýc se strany matčiny, jenž se stal jeho poručníkem. Ale jsa toho dalek, aby hájil zájmy svého svěřence, zatoužil tento příbuzný po malém dědictví Lvově, a aby se ho zmocnil, poslal nešťastného hochu jako plavčíka na loď.

V prvé dni cesty byl Lev smutný a zasmušilý, ale když vyplul na moře, nové, velkolepé divadlo začalo rozplášovati jeho stísněnost. Horlivě a ochotně přiml obtížné povinnosti plavčíka a získal si tak blahovůli kapitánovu i přátelství cestovatelů.

Jakýs inženýr, jenž se piavil do Spojených Států, aby tam studoval zařízení a poměry na železnicích, byl Lvovi zvláště nakloněn. Rád zapřádal hovor s hochem, jenž způsobí a řečí se tolik lišil od svých druhů.

Jednoho dne, za krásného jitra, jakých vídati jen v pásmu obratníkovém (tropickém), kapitán se bavil na svém můstku řešením jakéhos trigonometrického úkolu. Zdálo se, že mu přikládá zvláštní důležitost; neboť inženýr dvakrát jej oslovil a přece nedostal odpovědi; konečně však

přece byl úkol šťastně rozřešen a mrzutý kapitán, spokojený svým uměním, přiběhl k inženýrovi, volaje: »Podívejte se! Podívejte se! Bylo to náramně těžké! . . .«

»To nic není,« odvětil s úsměvem inženýr, rychle pohleděv na papír; »sázím se, že naučím dvanáctileté dítě za několik dní tolik, aby dovedlo podobné úkoly řešiti.«

»Nikdy dítě skutečně nepochopilo matematiky,« pravil kapitán, »léta nestačí, aby vpravila trigonometrii do hlavy tak mladé.«

Poslední slova pronesl tonem pevným a trochu ironickým; pojímal věc příliš vážně.

»Žertoval jsem,« odpověděl inženýr; »nicméně, dovolíte-li, abych vyučoval každý den vašeho malého, roztomilého plavčíka . . .«

»Dasa! běží-li o to, abyste byl přesvědčen o správnosti mého tvrzení, svoluji z celého srdce. Věd matematických duch dětský v sebe nepojme a nepochopí, to pravím.«

»A Picodella Miraudola?«¹⁾

»Věříte té hloupé báchorce?«

»Hloupá báchorka? ta podivuhodná historie malého zázraku! Nuže tedy! — A Pascal?«²⁾

»Třesky, plesky!«

Zatím několik cestovatelů a lodníků utvořilo kroužek kolem dvou učenců. Lev také přiběhl a pozorně poslouchal. Náhle kapitán jej zpozoroval, jak vystopiv na kuchyni, napíná krk, — aby mu ani slovo neušlo — přes rameno krásné mexické dámy, která nemajíc nic lepšího na práci,

¹⁾ Slavný učenec italský v XV. stol., jehož nadání rozvílo se již ve 12 letech.

²⁾ P. (1623—1664) slavný fysik a matematik francouzský, jenž již ve věku 12 let pouhou silou svého genia objevil a dokázal prvých 32 vět Euklidových.

naslouchala též rozmluvě, které jistě ani za mák nerozuměla.

»Hej, plavčíku,« zvolal posměšným hlasem, »chceš se učití matematice? Tu ten pán bude tě jí vyučovati. Uvidíme! Siskoč sem!«

»O, pane kapitáne, já už ji umím,« odvětil vesele Lev.

»Výtečně, výtečně!« vzkřikla celá společnost, propukajíc v smích a tleskajíc tomu, co považovala za duchaplný a zlomyslný nápad.

Ale hoch, zaražen jsa smíchem, skokem octl se uprostřed společnosti a opakoval tonem docela vážným, že se vyzná v matematice.

»Chudáček!« zvolal kapitán, jenž se smál, až se za boky popadal, on myslí, že běží o dětskou hru Lev, chladný a zaražený, díval se na smějící se obličej a začal pocífovaťi litost, že jest terčem posměchu. Přece však smích se pomalu ztišil a kapitán vítězoslavně se otázal:

»Umíš dělení?«

»Ještě mnoho jiných věcí!«

»Počet spolkový?«

»Ještě mnohem více!«

»To jest žertovné! Hleďme!«

»Umím také geometrii.«

»Ty jsi hlupák, plavčíku.«

»Ne, ne! Umím také ještě trigonometrii.«

»Kde jsi se naučil jen jménům těchto velkých věd?«

»Dejte mně nějakou úlohu, kapitáne, uvidíte.«

Oči všech byly upřeny na Lva, ústa všech sevřena v napjaté pozornosti. Kapitán dal hochovi úkol, jenž byl zavdal podnět k této scéně.

Ani ne za deset minut byl malý učenec s řešením hotov. Tu rozpoutala se pravá bouře podivu. Všichni chtěli obejmouti a zasypávali je chválou. Kapitán poddal se všeobecnému nadšení, a to zvětšil je ještě, řka ke Lvovi: »Nejsi již plavčíkem, ale mým lodivodou.«

»A já, můj malý příteli, nabízím ti místo svého sekretáře,« zvolal inženýr, »potřebuji zručného matematika.«

»Já ho také žádám,« zvolala krásná mexická dáma, dojata, »zajistím jeho štěstí.«

»Je to ubohý sirotek, kterého jeho poručník mi svěřil,« odvětil kapitán, »proto mám být jeho poručníkem já!«

»A já budu jeho otcem!«

»Já budu jeho matkou!«

Celá společnost, jata podivem, tleskala.

»Ale či tedy konečně bude?« otázal se starý, bělovlasý cestovatel.

»Můj!«

Zároveň vyletělo toto slovo z úst tří soků.

»Nuže,« ujal se opět slova stařec, »nejlépe bude, zvolí-li si hoch sám svůj osud.«

»To jest správné,« opakují všechny hlasy.

»Byl mi svěřen,« namítá znova kapitán, »jsem za toho hochu odpověden.«

»Když jest sirotkem, nemáte se čeho báti,« živě se ozval inženýr; »nikdo nebude ho od vás žádati.«

»To jest pravda,« mírně prohodila dáma.

Když na okamžik nastala pomlčka, řekl opět starý cestovatel: »Opakujte každý, co velkomyslně tomuto hochu milému nabízíte, a on rozhodne.«

»Činím jej svým druhým poručíkem (t. j. vrchním kormidelníkem) a dám mu za to příslušný plat.«

»Já jej činím společníkem svých inženýrských prací i zisku, kterého z nich doufám nabýti.«

»A já mu nabízím život co nejpříjemnější a nejšťastnější. Může se zaměstnávat jen tím, co jej baví; jsem bohatá vdova a nemám žádných dětí.«

»Výborně, výborně! Nuže! . co si vybere?« zvolali všichni. Hoch záře radostí, sklonil hlavu, jakoby rozvažoval, za okamžik však ji opět živě povznesl a řekl: »Půjdu s tímto pánem,« ukazuje při tom na inženýra.

Všichni byli překvapeni, neboť očekávali, že se rozhodne pro svůdnou nabídku bohaté Mexičanky. Dotazovali se ho potom, kde a jak získal, jsa tak mlád, tolika vědomostí a Lev vypravoval hlasem tklivě pohnutým, jakou něžnou pečlivostí byl obklopen ve svém mládí.

Uplynulo šest let.

Za krásného jitra slunce nacheťm barvilo velebné, průhledné vody Liory. Z malého člunu vyhoupl se na břeh Fossy (tak jmenuje se čtvrt v Nantes, která rozkládá se podél řeky, vysoký jinoch, krásný, elegantní a živý. Byl to Lev.

Procházel se rodným městem a radostně se rozhlížel. Konečně odebral se do příbytku svého strýce.

Našel jej, jeho ženu a tři malé dítka vydané na pospas nejošklivější bídě. Spatřiv Lva, strýc byl pojat hrůzou; ale mladý muž oslovil jej hlasem plným dobroty

a soucitu: »Kéž vám odpustí Bůh tak, jako vám odpouštím já . . . Vaše nelidskost způsobila mé štěstí; nebe zahrnulo mne zrovna dobrodiními; získal jsem svými zná-

mostmi a svou prací pěkný majetek, jehož nějakou částku vám daruji.«

Strýc, jeho manželka i děti prosili o odpuštění křivdy, na něm spáchané.

LITERÁRNÍ A UMĚLECKÁ HLÍDKA.

Vlastimil Moravský:

Pojem krásna v literatuře.*)

(Pokus o vymezení definice.)

Každou chvíli dotkne se vašeho sluchu slovo „krása“, „krásno“. Ale při zmatenosti pojmů, jež unes ovládá jmenovitě český svět, jsouc důsledkem zaslepenosti rozumu a nečistoty srdce naseho moderního člověka, jsou názory na krásu tak individuální, že upadají leckdy až k zvrácenosti krásy, k její negaci. Krása může být objektem skoumání s několika hledisek podle toho kterého oboru, jehož se stává atributem. Mně jde především o pojem krásna v literatuře. Zdá se mi totiž, že při dnešní bohaté produkci literární krásy svedena byla na scestí, zejména v literatuře, a tu ovšem nejvíce v belletrii. Právě v literatuře vytvořili jednotlivci z krásy stejně jako z její sestry, pravdy, až směšně komickou iigurku. Nakladatelství stala se namnoze továrnami na falšování pravdy, čehož logickým důsledkem, jak později dovodím, je pád krásy v literatuře. Jako se mluví dnes o subjektivní pravdě, což je ve skutečnosti non sens, a proto se právě nám krutě vymstilo toto tvrzení, tak se mluví o subjektivní krásě. Ale podléhá-li této falešné ideologii dav, jehož duchu stačí literární brak, a který se proto pase ve výkladních skříních různých knihkupectví a nakladatelství, nesmí se jí dáti ovládati literární kritika, jež musí býti objektivní. Ježto pojem krásna v literatuře je jen jediný stejně jako pravda je jen jedna jedinká. Tvoří-li literární kritika svá kritéria pro každého spisovatele zvlášť, nebo nemá-li docela už ani odvahy říci pravdu, pak už je nejméně objektivní (a objektivnost je jejím počátkem i koncem) a pak se nedivme roztržiténosti názoru o krásě ani tomu, že z anděla věčně křišťalové čistého a bělostného se stává špinavá loutka, ověšená kde jakým cárem. Že naše literární kritika, více méně ovšem neoficiální, dívá se vskutku napřed na jméno autorovo, jež je jí vodítkem při oceňování, toho důkazem je na př. V. sešit Střední školy, roč. XXIX., kde se na str. 226—228 oceňuje Finnův: Jiří Mrštík a Gebaurové: Jarka student. Finn je jesuita a pod zorným úhlem tohoto faktu recensent posuzoval jeho knížku. Gebaurovou zná, tuším, osobně a její jméno rozhodovalo jistě o ceně její knížky. Neméně osudnou chybou kritiky bývá, že autora, který jednou sklídl vavříny, zavíná v nimbus věnci slávy i tehdy, když napíše dílo, jež nesnese sebe slabšího kritéria. Připouštím rád dobrou vůli říci pravdu. Ale naše kritika jí namnoze nemůže říci, ježto

*) Při zpracování použito některých partií Hellova „Člověka“.

pojem o krásě je, jak svrchu řečeno, tak zvrácený, že místo o krásě lze mluvit jen o negaci krásna.

Sledujme nejprve příčiny, jimiž kritika dochází k této negaci krásna! I zde platí zásada, že kořenem všeho zla je nepoznání pravdy. Většina našich kritiků literárních, či lépe řečeno těch, jimž kritika v revuích a časopisech se svěřuje, jsouc odchována pozitivistickou filosofií, nemá smyslu pro absolutní dobro a pravdu a eo ipso také ne pro pravou krásu. V našem literárním světě béžděky zvoláte známým: Ubinaam gentium vivimus!

Položme si napřed otázku: Co je příčinou toho, že dnešní literatura, prosa jako poesie, je tolik zkažena? Jsou to v neposlední řadě vedle nakladatelů sami spisovatelé mnozí, kteří plní též moderní filosofie, o níž jsem se zmínil, teoreticky ve skepticismu, prakticky v pessimismu a materialismu, dobře vědí, že dav, — a o ten jim jde v prvé řadě — snáže chytí, budou-li mu zásady této filosofie podávat nepřimo. Dobře vědí, že dav opovrhne nebo aspoň nemá zájmu na bludu oděném ve formu doktrinální, ale přijímá týž blud podaný nepozorovaně v rouchu lehkém. V nějakém svazku veršů nebo v románě, aniž je si toho vědom, obdivuje se nauce, již zavrhuje v pojednání filosofickém. Zola jediným Římem více zla jistě natopil nežli Rousseau celou svou naturalistickou filosofií. A u nás: Machar jediným Jedem z Jedeje více pokazil nežli všechny systémy filosofické u nás šířené. A jeden moment tento pochod usnadňuje: národ náš totiž choval vždy velikou úctu ke knize, a chceli kdo našemu lidu infikovat zásady materialismu, stačí postarat se o to, aby spisovatelé zaplavili lid zvrhlou literaturou, a dílo se podařilo nadmíru lehce.

Tím jsem poněkud odbočil: Vratme se nyní ke stanovené otázce, co je příčinou dnešního žalostného stavu mezi literárními kritiky! Z toho, co zprvu uvedeno, vysvitá, že je to nedostatek dobré vůle a odvahy ke svobodnému obdivu nebo pohaně. Zmínil jsem se též o nedostatku smyslu pro pravdu a dobro. Dodávám zde, že je to namnoze nenávisť, nebo, chcete-li, nedostatek lásky ať k Bohu či k bližnímu. „A tam, kde láska nemá žádného místa, není nic pravdivého ani krásného, ani plodného. Charakteristickou vlastností negativní kritiky je nepřítomnost lásky. Necht kritika se probudí k lásce nekonečna, a tvář umění bude změněna: jest-li bude milovati nekonečno, kritika nabude poměrů jednoty a všeobecnosti.“ (A. Hello: Člověk 354.) Dokud toho zde není, jest a bude v kritice roztržiténost a nelze mluvit o objektivní krásě v literatuře.

Avšak příčiny, proč krásno vymizelo z naší literatury, proč pojem o krásě je v kri-

tice naprosto zvrácený, proč kritika dospívá k negaci krásna, jsou iestě jiné. Neučinil jsem nadarmo před chvílí zmínku o umění. Ono je smyslový výraz krásna, je manifestací ideálu. Ono ať malířské, ať sochařské, ať jakékoliv vytvořilo zvláštní pojem krásna; postavilo se nad krásu, stanovilo falešnou normu, že objektivní krásna se musí podříditi umění v užším slova smyslu, že krásné je jen to, co je umělecké.

V principu toto poslední tvrzení je správné, jestliže ovšem uměleckost nechápeme dle slovníku našich moderních umělců, především výtvarných. Tyto zásady prováděny v praxi. Jako hlavní zásady lidského myšlení, tak i hlavní pravdy umění obražejí se vždy v současné literatuře. O úzké jejich souvislosti svědčí dějiny dostatečně. Proto se nedivme, že falešnost v pojmání krásy v umění přenesla se i do literatury a tím ovšem i do slaboduché kritiky, jež se podřizuje literatuře místo vztahu opačného, aby totéž správná kritika snažila se uvést literaturu v pravé meze krásna. Pod dojmem zevního (a ještě falešného) krásna v umění kritika klade hlavní váhu na zevní stránku děl literárních, na formu atd., nedoceňujíc, ne-li podceňujíc vnitřek, obsah, tendenci atd. Dnešní kritik řekne, že dílo umělecké, t. j. máme-li na mysli román, dílo s románovou koncepcí, stavbou, uměleckou formou a jinými zevními přednostmi ozdobené, je krásné i tehdy, když nečiní dojem pravdivosti, když děj za daných okolností není ani možný, natož aby působil zdání skutečnosti a když při tom je plné zločinu, nečistoty, zkrátka oplývá bahnem a špínou. Kdyby dnes literární kritik oceňoval dříve uvedený Jed z Judee, nebude přihlížet ani k zevnější formě, nýbrž utone v bahnu, v němž Machar se brodí a z něho vám bude mluvit o jeho „krásé“. Ostatně je přece znám úsudek kritiky o „krásé“ Jiráskova Temna a Husitského krále, kde historická pravda trpí přespříliš. Namítne se, že umělec literární má právo zkreslovat historickou pravdu, upravovat ji podle svého pro rámeček vhodné situace, ač toto tvrzení není tak evidentní, za jaké se dnes pokládá, ale pak umělec nese také zodpovědnost za zlo, jež uvedl do života. A je-li plodem něčeho zlo, nelze přece mluvit současně o krásé, jak později také vysvitne.

Každý, kdo má smysl pro pravdu, dobro a krásu při posuzování zmíněných děl dozná rád, že jsou to díla umělecká ve své formě, chcete-li i klasická, ale nikdo, má-li přesně a jasně vyhraněn pojem krásna, neřekne, že jsou to díla krásna. Krásu vůbec ceníme přece nejen podle zevnějšíku, nýbrž klademe největší důraz na vnitřek. Mezi uměleckou formou a vnitřní krásou může býti i poměr výlučnosti. Nitro neodpovídá vždy zevnějšíku. Nelze mluvit o rovnici: umělecký = krásný vůbec a zvláště ne v literatuře, kde nelze ani pojem umělecký nadřazovat pojmu krásy, ani činit oba pojmy rovnocennými. Jeť mezi těmito pojmy vztah nadřazenosti v ten smysl, že pojem krásy v literatuře, jakožto širší objímá pojem uměleckosti jako svůj nutný, ne však první athilut.

Ale je ještě jiná, hlavní snad příčina, proč roztráštěnost v názorech ovládla dnešní lite-

rárně kritický svět. Je to tak zv. asociace ideí, zde falešná asociace, o níž více v čísle dalším. (Pokračování.)

—»«—

Frederik van Eeden.

(K jeho konverzi.)

Koncem roku 1921 (v prosinci) došlo v Holandsku k důležité události, která vyvolala veliký rozruch, ač byla již předvídána. Známy lékař a básník světového jména dr. Frederik van Eeden (čti Ejden), který až do svých 61 let byl bez vyznání, dal se pokřtít na katolíka a stal se přísným katolíkem. Poněvadž v našich katolických kruzích není příliš znám, stůjítež tu některá data z jeho života. Frederik van Eeden narodil se v Haarlemu r. 1860., jako syn známého botanika. Náboženského vychování se mu nedostalo, ježto otec jeho byl atheistou a dbal, aby stejné stanovisko k náboženství zaujal i jeho syn. Studoval medicínu v Amsterodamě, promován byl na základě práce o tuberkulóze a stal se lékařem v Bussum. Od roku 1883—1895 vedl psychotherapeutický ústav v Amsterodamě. Než neomezil se jen na vědu lékařskou, vábila jej zvláště sociologie. Na svém statečku Walden provedl pokus prakticky uplatnit socialismus, „aby ukázal pravý jeho smysl nikterak marxistický, nýbrž družstevní, záležející v kooperaci lidí dobré vůle, kterým nejedná se jen o hmotné blaho, ale o možnost života čistého poctivého“, jak píše o něm nešťastný profesor Miloš Seifert ve svém díle „U básníka Frederik van Eedena“ (str. 25). Literatura však vábila ho stále až na konec stal se spisovatelem. Jako spisovatel proslul po celém světě, zejména svou knihou „Malý Jeník“ (přel. zmíněný Seifert) uchvatnou to pohádkou ze života zvířat, kterou zahájil první ročník časopisu „De Nieuwe Gids“ a která byla hned přeložena do osmi jazyků. Je to jakési pokračování Hoffmannova „Cizího dítěte“. Proslul také jako básník a dramatik. Jeho básně „Ellen“, „Joannes Viator“ (pokračování „Malého Jeníka“) měly veliký úspěch. Výrobní družstvo, které mělo provozovat zemědělství na kooperativním základě, skončilo neúspěchem a van Eeden div nepřišel o svůj skrovný majetek. Redigoval po jistý čas i list „De pionier“, věnovaný vnitřní kolonizaci. Ani tu se nedočkal uznání. Cestoval v Americe a Německu, ale vrátil se zpět do Holandska, kdež složil několik divadelních kusů, z nichž „Minnerstraal“, a „De idealisten“ jsou nejznámější

Toť v hlavních rysech život Eedenův. „Duch, který vane kde chce“ zavanul i v jeho duši a Eeden konvertuje. Zmíněná kniha Seifertova podává pěkné momenty z náboženského života Eedenova, ač tehdy, kdy dlel M. Seifert návštěvou u Eedena, katolíkem ještě nebyl. Ovšem bylo už tehdy zřejmo, kam asi to vše vyústí — do katolické církve. Seifert, jako český profesor názorů u nás docela běžných, totiž o inferioritě, hnilobě a rozkladu církve katolické, člověk, který má jakési náboženství bez Boha a místo Boha staví tam člověka, ten nechápe a nemůže pochopiti lásku Eedenovu ke Kristu a jeho dílu — církvi. On, Eeden, jeho

Mistr a ideál v poutech římské tmy! Jak je to možné? „Divám se na Eedena (v kostele v Bussum na Velký pátek p. p.) a je mi ho líto, nesmírně líto. Malý Jeník u králíčího doupěte, paprsky slunce, zrcadlíci se vodní hladina jezera to bylo jiné náboženství, to byly jiné zášlehy pravdy. Proč je hledáš zde, učitelí můj?“ Z jednotlivých částí knihy, kde mluví o katolické církvi nemůže Seifert zapřít svůj odpor ba nenávisť proti církvi katolické. A přec je přesvědčen, že život lidí podepřený společnou vírou je nejkrásnějším blaženstvím na zemi a že bez víry není pravé radosti,“ píše sám, že na západě, „kde není tohoto církevnictví (myslí tím obrozený katolicismus) je nejhrubší materialismus“. A přece mu sám Eeden, když o těchto věcech hovořili řekl: Můj náboženský vývoj spěje obráceně než váš. (Seifert mu líčil, jak se sprostil od církve svého mládí a hledal Boha v přírodě a na konec ho našel v sobě (!) — „já byl atheista a jako atheista vychován a nyní vidím, že potřebuji docela něco jiného. Víím, že málo lidí mi porozumí, ale přetřpím to v sobě.“ A na Rathenauovo (i Seifertovo) blouznění o náboženství bez církve Eeden správně odpověděl: „Nedovedu si představit náboženství bez církve.“

Nuže tento Eeden, jehož sklon ke katolicismu snaží se Seifert ve své knize všelijak vysvětlit a sestavit, když si namlouvá, že to vše děje se následkem shovívavosti starce, který uchvácen krásou náboženství přehlídí jeho „vady a stíny“, tento Eeden dal se o vánocích 1921. pokřtít. A tuto událost glossuje Seifert těmito slovy: „Po napsání svých vzpomínek dostávám ohromující zprávu, že Eeden, 61letý dal se o vánocích 1921 pokřtít na katolíka.“ Eeden šel za hlasem svého srdce a rozumu. Jeho konverse ovšem vyvolala různé dojmy přátelské u katolíků, (jimž dle Seiferta dává Eeden obrovský dar, jehož klerikalismus zněuzije“), nepřátelské u ostatních. Tu znal Eeden veřejně podati důvody, které ho přivedly do církve katolické.

V Amsterdamě konal tedy přednášku o důvodech své konverse. Přednášce přítomno bylo nesčetné obecenstvo s ministrem osvěty Minjheerem v čele. Vyložil nejprve co rozumí věrou: vědomí pravdy, která nepotřebuje důkazů a netáže se po nich. Pak srovnával víru s citem. Všichni lidé touží po radosti, která by upokojila trvale. Tato touha však činí lidi nešťastnými. Proto buddhismus (Eeden všechny východní kulty zná s Thákurem je znám osobně) vidí největší štěstí v nirváně, v překonání veškeré žádostivosti. Radost, kterou působí umění a věda, není rovněž trvalá. Pouze ve spojení s nejvyšší bytostí skrze křesťanskou víru poskytuje radost a pokoj, který srdce upokojí. Eeden přiznal, že jsou lidé, kteří nemají vědomí existence Boží „O hieroglyfech“, pravil, „dá se tvrdit, že jsou to nahodilé značky beze všeho významu. Těm však, kteří mají víru, tyto značky znamenají seč, ze které odhalují celou minulost národa. Kdežto jedni vše připisují náhodě, druzí od víry jdou k pojmu a uspokojujícím poznání pravdy. První smějí se druhým jako fantastům, neboť jejich pokladní knihy jsou v pořádku a jejich hodinky fungují přesněji, ale přes to jsou hluší a slepí v největších pravdách životních.“

Jako protějšek k fiasku materialismu ukazoval řečník vývoj církve, k níž byl připoután a k níž dnes patří. Chtěl býti se svým duchovním převratem diskrétním. Fisk však jej donutil, aby řekl veřejně, co v katolické církvi našel. Hledal uspokojení svých náboženských citů a potřeb. A našel je navždy. Církev katolická utišila jeho hlad a žízeň po náboženském životě, neboť jenom ona den i noc naplňuje bohoslužbami a do všech důsledků provádí život Kristův. Pouze v nádherné stavbě katolické církve vyžívá se náboženství plně a přichází ke svému plnému právu. Po léta stál Eeden sám, pyšný na svou izolaci, ale poznal, že člověk sám nic nezmůže. V katolickém klášteře našel pokoj, který se mu stal nezbytným. Mnich je člověk ze všech nejužitečnější, ježto životem svým připomíná lidstvu jeho nejvyšší cíl, sbírá v sobě síly, jež lidstvo k nejvyššímu a poslednímu cíli vedou, vyznačuje tyto síly do světa“. Liturgie a mše sv. udržují mnicha v posvátném ovzduší, které je nutné pro naši záchranu. (Kdo by tu nevzpomněl Bensonova „Neviditelného světla?“)

„Znal jsem Krista“ — končil van Eeden — „a nevěděl jsem, co chce ode mně. Byl jsem přijat církví s otevřenou náručí jako přítel dávno čekáný. Lidem, kteří se mně tázali proč jsem se stal katolíkem, jsem odpovídal: Kdybych byl zkusil dříve, o čem jsem se přesvědčil, byl bych se stal katolíkem dávno. Zavládnutí relativismu ve filosofii není ničím jiným, než doznáním vědy, že neřekla posledního slova. Teprve až se svět podřídí náboženskému vedení — a Eeden má za to, že k tomu dojde, potom nebude třeba, báti se o budoucnost. Svět jde v před a vzhůru k poznání pravdy. Věřte, důvěřujte, hledejte radosti, které jsou trvalé, které srdce upokojí, žijte, prostě, pracujte. Kéž i mne i vás vede Duch svatý, amen.“

M. Seifert v citované knize líčí své loučení s van Eedenem. Věru tklivě. A tu líčí jeden moment, který jako blesk za noci osvětluje cestu, osvětluje neznámou sílu, která Eedena přitáhla k sobě. „Viděl jste vedle nejhluchnější ulice v Amsterdamě Kalvarienstraat, ono tiché nádvoříčko s kostelem sv. Srdce?“ (myslím, že tak jej jmenoval). To vám ukáží.“ A šli jsme. Nevím, kudy jsme tam přišli. Nějakými průjezdy a úzkými uličkami dostali jsme se na malinký dvorek, vyplněný parečkem, uzavřený štíhlými domky se starými štíty a v jednom rohu byl kostelík, či spíše kaple, do níž jsme vešli. Opravdu, zde ticho jako v klášteře a stálá sváteční nálada. „Když jsem jako student bydlel v Amsterdamu, sem jsem utíkal hledat samotu a klid,“ dokládá básník a zamlčí se. Co asi vzpomínka chová pro něho tento posvátný koutek!“

Byl asi van Eeden jedním z těch, jimž platí slova Kristova: „Já nikoho nevyženu, kdo přijde ke mně“ a „Hledejte a naleznete.“

M. V.

—»«—

Česká katolická mládež a internacionála katol. mládeže. Počátkem října dlel v Praze tajemník katolické mládeže švýcarské p. Peter Miller, aby navázal bližší styky s našim hnutím mládeže. Jde tu totiž o splnutí dvou

internacionál mládeže katolické, totiž Mokky (ve Štýr. Hradci) a internacionály římsko-hagské. Mládeži naší má tu připadnouti úkol, vyrovnati protivy a překážky a pracovati ku spojení obou. Dp. Klement, sekretář mládeže, u něhož je p. Miller hostem, pracuje obětavě k uskutečnění tohoto úkolu. Jest jedním z tříčlenné komise, za tím účelem zvolené. K sblížení má dojíti snad na internacionálním kongresu hnutí katol. mládeže, který má býti o

prázdninách v Praze. Tak alespoň navrhuje p. Miller. Dne 9. října navštívil i naše Ústředí katol. studentstva, kde seznámil nás s těmito novými úkoly a vyzýval k spolupráci. Snad pořádán byl při té příležitosti v Praze i kongres „Pax Romana“, naší internacionální instituce katol. studentstva. Vždyť hnutí mládeže má jistou souvislost s hnutím katol. studentstva, které má býti mu vzorem, jak práce tak života. —jřch

DROBNOSTI.

Ze zahraničí.

Zpráva sekretariátu „Pax Romana“ za uplynulý rok 1921—1922, přednesená na II. mezinár. sjezdu katol. studentstva, sdruženého v „Pax Romana“, konaném ve dnech 8.—10. srpna 1922 (na němž bylo katol. studentstvo čsl. zastoupeno JUDr. Smolkou, do Freiburgu vyslaným). Poohlédneme-li se asi 3 roky zpět do minulosti, na počátky našeho hnutí r. 1919 a jeho základy, které byly položeny na sjezdu v Praze a ve Freiburgu, musíme konstatovati, že rok 1921—22 vyznačující se založením sekretariátu ve Freiburgu, jakož i sjezdu v Ravně a Rotterdamě, znamenají další důležitou etapu k původnímu cíli P. R., totiž založení a šíření mezi inteligencí na základě pravd náboženských pokoj a mír.

P. R. má býti přísně katolickou a mezinárodní jen v dobrém slova smyslu. P. R. znamená mír, který je římským, jež sliboval Kristus svým žákům před vstoupením na nebe a který se neprojevuje na venek pouze dobrodiním, nýbrž má býti v první řadě spojením duší a srdcí všech lidí za tím účelem.

Navazováním osobních styků; službou informační, pěstěním duše i těla, rozšiřováním vlastního hlediska a názorů, zakládáním a činností v charitativních spolcích můžeme znenáhla uskutečňovati tuto vznešenou myšlenku: unitatem facientes in charitate, crescimus in illo per omnia, qui est caput, Christus.

Na základě usnesení delegátů katolického studentstva, shromážděných ve Freiburgu, je úkolem sekretariátu P. R.:

1. Udržovati spojení s různými studentskými spolky (sdruženími) a jejich vedoucími orgány.

2. Podávati studentským sdružením informace o životě na universitách v jednotlivých zemích.

3. V první řadě podávati zprávy o universitách katolických, o jejich organizacích a vlivu na poli vědeckém a náboženském. 4. Sbírati periodické studentské časopisy. 5. Uveřejňovati pravidelné zprávy o činnosti sekretariátů a jednotlivých studentských organizací.

6. Věsti a řídití studentské sjezdy.

7. Sbíratí zprávy o studentské činnosti ve prospěch katolických misíí.

8. Buditi mezi studentstvem zájem a lásku pro dílo missionářské.

9. Býti oficielně zastupován na mezinárodních a národních sjezdech.

V minulém správním roce byl zaslán všem studentským organizacím dotazník, který měl býti přesně vyplněn. Dlužno se zmíniti především o odpovědích, jež byly nám zaslány na 23. bod: „Jaký je dle vašeho názoru, nejdůležitější úkol sekretariátu? Mezi nejzajímavějšími odpověďmi jsou zejména tyto:

a) obnoviti vzájemnou důvěru mezi jednotlivými zeměmi, neboť v důvěře mají původ ostatní vznešené cnosti lidské i občanské.

b) zřízení prázdninových kolonií pro cizí katol. studentstvo.

c) publikace seznamů, obsahujících nejdůležitější díla náboženská a apologetická.

d) pěstiti mezi jednotlivými členy tohoto nového sdružení ducha čistě křesťanského, mírumilovného, z něhož má vzejítí mezi národy, politicky rozdělenými, kteří jsou zastoupeni u sekretariátu a to především prostřednictvím osobních styků mezi jednotlivými členy katolických organizací.

Většina odpovědí na zmíněný dotazník vyslovila se pro vydávání mezinár. časopisu, který by nás všechny spojoval. Prvním takovýmto časopisem byl „Pax Romana, Folia periodica“, který však byl nahrazen ve smyslu usnesení II. sjezdu resp. jeho „komise pro tisk a propagandu“ novou revuí zvanou „Pax Romana“. Bulletin du secretariat international des étudiants catholiques“, jež má vycházeti častěji než dřívější »Folia periodica«. Od měsíce března bylo v sekretariátě P. R. trvale zaměstnáno 3—5 osob, jejichž hlavním úkolem bylo vyřizovati došlou korespondenci, týkající se především výměny studentů a prázdninových cest.

Otázka pomoci Rusku, jež má býti řešena též na tomto kongresu nalézá se asi v tomto stadiu:

Pan Schokking, předseda Světového sdružení studentstva (Confédération mondiale des étudiants = C. I. E.) v Ženevě tázal se nás, byli-li bychom ochotni spolupůsobiti s tímto sdružením na záchranu ruských studentů a vzdělanců vůbec. Po poradě s jeho Výsostí Msgr. Bessonem, biskupem lausanským a po výměně názorů mezi předsedou P. R. a jeho sekretářem zásadně jsme k této spolupráci svolili. Na tomto sjezdu pak bude záležeti, aby o věci a dalším jejím vývoji učinil zásadní rozhodnutí. (Viz resoluci sjezdovou, vypracovanou při „Comission des Oeuvres“)

Rovněž má býti definitivně vyřešena též otázka finanční, týkající se úhrady nákladů, spojených s činností P. R., jež mají býti rozvrženy na jednotlivé země dle zvláštního klíče, stanovícího minimální příspěvek toho kterého národního sdružení, jež se řídí dle valuty. (Tak připadá na př. na Československou republiku 100 švýc. frcs., z nichž jsme se po dohodě zástupců německých a maďarských studentů uvolili hraditi ročně 50 švýc. frcs. = dle dnešního kursu asi něco přes 300 korun čsl.)

Důležitým úkolem P. R. je též **propaganda**, kterou možno udržovati a šířiti, totiž umožňovati **chudým** studentům, aby ztrávili prázdniny u katolických rodin v cizině, vzájemnou jejich výměnu a uspořádání prázdninových výletů a cestování.

Kusnádnění informační služby, mají býti v každé zemi zřízení zvláštní placení sekretáři (korespondenti) P. R., kteří by byli voleni Mezinárodní radou, po případě příslušnými národními sdruženími. Tito „sekretáři“ mají udržovati spojení mezi generálním sekretariátem a národními sdruženími.

—»«—

»Nic jim nevěřte!« V posledním čísle minulého ročníku »Stud. revue« rozepisuje se V. H. (snad dr. V. H.) v čl. »Klerikalismus a studentstvo« ze široka o příčinách vzrůstu čsl. strany lidové a rozmachu hnutí katol. studentstva. Poněvadž není našim cílem sledovati tu politiku různých stran, nechci se šířiti o tom, zda správně soudí o růstu strany lidové (na hlavní příčinu a síce ideovou zapomněl), při čemž však o příčinách vzrůstu hnutí katol. studentstva mlčí. Spokojuje se pouze konstatováním, že »hnutí klerikální« ve studentstvu bylo u nás před válkou **chřadnoucím děckem**, a to snad ještě jen na Moravě; v Čechách bylo mizivé. Nyní však dovoluje si skondolované Ústředí katolického studentstva plánovitě **útočiti** na »pokrokový Svaz«, upírajíc mu právo na Strakovu akademii atd.«. V dalším zdvihá válečný pokřik proti vzrůstající se reakci ve studentstvu a to i ve studentstvu pokrokovém.

Nešířím se o jeho článku proto, abych snad volal katolické studentstvo na stráž před bojem, k němuž V. H. vyzývá. Boje toho už nevyhraje; katolické studentstvo ukázalo, že nezmůže proti jeho vznešeným cílům zloba a běsnění ničeho. Neboť to »chřadnoucí dítě« přestálo s pomocí Boží nemoc, rostlo a sílilo, a dnes stojí tu v plné síle a mužnosti. Co zmůže proti muži, plnému energie a odhodlanosti s vůlí vždy jen vítěziti, choré tělo, uměle podporované a držené při životě. A tímto neduživcem klidně můžeme dnes zváti Svaz, zdánlivě mohutný a mužný. Ústředí katolického studentstva může proto děkovati Bohu za to, že nebylo mu umožněno vstoupiti se Svazem do jednotné organizace studentské. Je pravdou, že stavělo katolické studentstvo při tomto jednání své požadavky, které nebyly přijaty, jak V. H. píše. Bylo by se stalo hnutí našemu osudným, kdyby se byl přihodil opak. »Nic jim nevěřte!«, tak píše V. H., užívaje slov Havlíčkových o katolickém studentstvu.

Leč ono je může vrhnouti bez rozpaků pokrokovému Svazu v tvář zpět. A katolické studentstvo se skutečně těmi slovy řídilo v praxi a dobře pochodilo. Kde jsou ta krásná slova o nepolitickosti Svazu? Zda nekrčí se ona ve stanovách jeho, aby jich tam nikdo okem nespátril? Nechtějí halí své názory na politickost otázky laicisace školství do jakého pláště chtějí, nechtějí vymlouvat se, že musí si Svaz ujasnit zde své stanovisko, »Nic jim nevěřte!«, jestliže náhodou tyto nářky (jako ve jmenovaném čísle »Stud. revue«) čtete nebo slyšíte. Katolické studentstvo prohlédlo tuto »nepolitickost«, prohlédlo i jejich »idealismus«, poznalo tu kulturní »výšik«, k níž nynější studentstvo vede Svaz, a proto ten pokřik, proto se táhne na všech stranách do boje. Směšným zdá se mi ten bojovný hlas, který v letošních prázdninách hřimal na všech krajinských sjezdech pokrokového studentstva, který volal ze všech jeho časopisů proti studentstvu »klerikálnímu«. Tím však směšnější jest nám jejich hlas, čteme-li ve »Volnosti« (č. 13. z 26. září), orgánu Klubu čsl. social. studentstva, poctivé přiznání o bezideovosti, o bezradnosti pokrokového studentstva, která se ukázala na sjezdu jeho v Přerově. A přehlédneme-li tu mizivou účast na letošních krajinských sjezdech jejich vůbec, vidíme tu marnost volání, marnost jejich boje, k němuž zvou, dovolávajíce se Husa, Komenského a Havlíčka. Ano, kdyby jen chtěl přijíti! Vzal by dutky a hnal je jako Kristus Pán prodavače z chrámu daleko, aby nekupčili s věcí svatou, jako jest láska k vlasti a k Bohu. —yy—

Na adresu Svazu. S podobnými útoky, jakými je v 10. čísle »Stud. revue« článek od —jhk—, nepolemisujeme. Rozčiluje-li se Svaz nad tím, že žádáme přidělení Strakovy akademie katolickému studentstvu, a nazývá-li tento náš spravedlivý požadavek vpadnutím vzad, pak není nám možno skutečně naléztí slovo pro tak bídné jednání, jako je volání ministerstva na pomoc proti katolickému studentstvu a jeho SSS. Je to hrubost bez mezí, je to zbabělost největšího zrna. Proto se dále o věci nešíříme.

Spolek katolických jugosl. akademiků »Krek« v Praze oslavil v neděli 8. října 1922 důstojným způsobem památku pětiletého úmrtí největšího vůdce katolíků slovinských a předního bojovníka za svobodu utlačovaných Slovinců, Chorvatů a Srbů, velikého přítele utlačovaného a porobeného drobného lidu a velkého příznivce katolického studentstva, dra J. Ev. Kreka. Spolková místnost Č. L. A. byla naplněna do posledního místečka. Předseda spolku katolických akademiků »Krek«, Ing. C. Jos Majce, vzpomněl ve své slavnostní řeči: »Krek, politik a sociální pracovník«, jeho života, činnosti politické doma i v parlamentě, jeho práce a obliby mezi lidem, zejména dělným a selským, jehož postavení zlepšiti vytkl si za cíl, vyličil jeho poslední chvíle života. Ing. C. Manda ve svém referátu doplnil obraz Krekova života a díla. Dojímavě působila na nás slova našich kolegů-Jihoslovanů, která naplněna vřelostí, a dýšící láskou k velkému »Otcí Kreku«, vyvolala v nás vzpomínky na boje bratrského národa, vystavěla v nás pomník díků velikému knězi-vlastenci. Neboť on ukázal, co může obětavý kněz-katolík, nele-

kající se žádných překážek a útrap, dokázati pro blaho a štěstí národa. —yy—

Lublaňská universita. Důstojným nástupcem »Otce Kreka« stal se slovinskému lidu dr. Korošec. Tři léta tomu již, co prosadil jako ministr, že odhlasováno bylo v červenci roku 1919 založení zemské university v Lublani. Již na podzim 1919 zahájeny byly přednášky na fakultách: katolicko-theologické, lékařské, filosofické a technické. Právnícko-hospodářská učinila tak až v dubnu 1920. Počet posluchačů v letním semestru 1922 byl slušný. Navštěvovalo ji 130 theologů, 400 právníků, 100 mediků, 300 filosofů a 350 techniků. Zajímavé jest, co vše učiněno ku podpoře posluchačů. Skoro všem umožněno, by se mohli zdarma stravovati v mense, mnohým poskytnuto zadarmo obydlí. Ovšem bytová nouze doléhá i tam dosti citelně. Nouzi té odpomáhají katol. stud. domovy a kláštery. Spolku pro podporu jihoslovanských akademiků poukázala v r. 1921 jejich vláda 1,700.000 K jihoslovanských. — V Lublani jsou čtyři katolické studentské korporace: Danica, Sarja, sv. Bonaventura a Cyrilská jednota bohoslovců. Všecky mají však společné podniky společenské i zábavné. Kluby a odboj jejich zasedají týdně. Pro malý slovinský národ vykonávají obnovskou práci pro budoucnost, a mají proto pro národ význam nemalý.

Vlastenectví a sociální smysl Svazu pokrokového studentstva. Pokrokové studentstvo, chtějící nabýti spíše práva na Strakovu akademii, pronajalo za odstupné 200.000 Kč a za roční nájemné 34.000 Kč první patro Akademického domu německo-židovské firmě Isidor Körner, „Grossholzhandlung“ z Nového Jičina na 10 let s předkupním právem na Akademický dům. O tytéž místnosti ucházelo se i ruské studentstvo a nabízelo za místnosti 30.000 Kč ročně. „Pokrokové“ studentstvo však dalo židovské firmě přednost před slovanskou vzájemností. Pan Isidor Körner je v Akademickém domě již hezky rozložen a zabírá další místnosti. „Nechť dá nám již vláda Strakovu akademii, a nenechá české studentstvo bez přístřeší na ulici!“ tak vykřikuje se nyní ze Svazu. Chudáčkové! — Akad. mensa byla roku předešlého adaptována za 86.000 Kč. Říkalo se, že je to pro studentstvo. — Katol. studentstvo bylo kdysi z mensy vyhazováno, dnes vyhodí mensu a s ní chudé české studenty za 200.000 Kč židovský závod. Toto jednání t. zv. pokrokového studentstva přibíjíme na pranýř.

—jřch—

Studentský časopis. Co jsme loni předpovídali, stává se skutkem. Studentský časopis, který měl býti dle svého tvrzení časopisem pro všechno studentstvo — tedy neustranným — odhazuje pomalu škrabošku, kterou si nasadil, aby chytal odběratele. Byly to již některé narážky v minulém ročníku, které tomu nasvědčovaly, a jsou to zase nové v prvním čísle letošního ročníku. Na str. 9. čteme vyznání víry sextána z pražské reálky. Jest to známé, oklepané již »kredo« pokrokových učitelů českých, kterému již bude se smáti brzy malý dítě na venkově. Za to však, zdá se, dospěl k němu pokrokový profesor na pražské reálce v Ječné ulici. Od něho naučil se ho odříkati i sextán, který ho uveřejňuje v Stud. časopi-

se, kde jistě přišel se svým článkem velmi vhod. Nezakryje toho redaktor poznámkou, že nepodařilo se mu přesvědčiti autora (sextána!), že jeho názory jsou chybné. Neboť nedovede-li profesor (jímž redaktor Stud. časopisu jest) vyvrátiti následující názory, musíme, bohužel, říci, že se za profesora a redaktora Stud. časopisu nehodí, anebo, že je vyvrátiti nechtěl, poněvadž se mu dobře hodily. (Což u profesora-volnomyšlenkáře je pravděpodobnější. Pozn. red.) K posouzení úrovně pisatele i redaktora-profesora článek otiskujeme:

Vyznání víry.

Nebylo počátku světa. Byla jen hmota. Čas působil na energii hmoty a nastal svět a nastal život. To je příroda. Vyvinuli se tvorové a z nich lidé; shodou okolností stali se inteligentnějšími, než ostatní zvířata a poznali, že nejsou-li silni tělesně, spojili se, budou silnější a mocnější, než ostatní tvorové. Tak povstala společnost. Není dobra ani zla. Dobro jest jen prospěch sobě a zlo jest smrt. Společnost dala si zákony, a nazvala je dobrem a zlem. Teprve později nazvala je zákony a trestala jich překročení. Jest nutno jich zachovávat. Společnost dala si je proto, aby se udržela. Vražda není zločinem, ale nutno potrestat vraha, aby ostatní lidé strážili se vraždy. Společnost by se rozpadla, kdyby dovolila, aby se její členové vraždili. Války mají zhoubný vliv, a přece nikdo nenazývá vojáka vrahem. Příroda učí nás vraždit a netrestá zločinů; neboť, není-li soudce, není obžalovaných. Zemřeme-li, jsme mrtvi a všechny naše hříchy zemrou. Zločinem proti přírodě i proti společnosti jest sebevražda. Trestem za čin ten je čin sám. — Jediným naším cílem jest udržeti se na živu, a to nejen sebe, ale i náš rod. To jest pud sebezachování. Naše potomstvo jest pokračování nás. Pojem boha jest strach z neznáma. —

Katolický student a studentka, i ti nejmenší dovedou si odpověděti na článek ten sami. Necht' obrátí se na ně p. redaktor o vysvětlení.

—yy—

Resoluce a proposice pracovních sekcí na Freiburkském sjezdu. Sekce finanční: Finanční komise pokládá za nutné zříditi mezinárodní knihkupectví „Pax Romana“ a tím získati přiblížení katolických kruhů vědeckých různých navzájem. Propositions de la commission de Propagande et de Presse.

Komise tisková doporučuje nahraditi Folia Periodica častějším „Pax Romana“. Pax Romana má míti v budoucnosti jednoho stálého, placeného korespondenta v každé zemi! Členové Pax Romana se zavazují zasílati sekretariátu pravidelně publikace. Publikace jich musí obsahovati zprávy o Pax Romana. Svátek sv. Tomáše budíž svátkem Pax Romana. Průpravou ke sjezdům Pax Romana buďtež sjezdy jednotlivých národů, kde by se činily přípravy ke sjezdům společným.

Propositions de la commission des Oevres.

Pax Romana podniká akci pomocnou pro ruské studenty. Za tím účelem:

1. požádá svatou Stolicí, aby byla připojena k akci vatikánské.
2. zřídí při sekretariátě zvláštní komité.
3. vyzve národní federace k akcím samostatným a sdělení výsledků sv. Stolicí.

4. Podpory, jež jednotlivé národnosti poskytnou, budou oznámeny sekretariátu.

Pax Romana upozorňuje na zahraniční missie. Očekává, že národní svazy budou myšlenky tyto oživovati u studentů, kteří by jevíli o missie zájem. Zjistí se možnost existence laické missijní akce vedle kněžské. Zajistí se pomoc lékařů, profesorů, farmaceutů, a j.

I. pracovní konference Sdružení katol. mládeže v Čechách, konaná dne 16. a 17. září t. r. Hnutí katolické mládeže, o němž po převratě nebylo vůbec stopy, během čtyř nedlouhých let přičiněním několika nadšených a obětavých pracovníků, jimž v čele stál neúnavný vůdce mládeže dp. Chlumský, netušeně vzrostlo. A musíme říci, že jak do šířky tak i do hloubky. Čítá dnes — tuším — na 700 skupin s 25.000 členy, tedy s počtem již zajisté úctyhodným. Za tu dobu — pokud ovšem agitací činností nebylo tomu bráněno — uspořádalo několik zdařilých odborných kursů, vydalo čtyři ročníky svého orgánu „Dorostu“, časopisu vycházejícího čtrnáctidenně ve velkém nákladě, zřídilo půjčovnu diapositivů a stalo se zároveň základnou, na níž vztyčila se mohutná organizace čs. Orla v Čechách. Byla to práce jistě ohromná a není divu, že po čtyřech letech zdrtila stálého tajemníka Sdružení dp. Chlumského tak, že pro naprostou vyčerpanost musil zanechat práce, kterou započal a tak zdárně budoval. Na jeho místo nastoupil mladý, nadšený dp. Klement, jehož přičiněním právě o těchto dnech byla svolána I. pracovní konference, jež měla vytýčit v širokých liniích program další práce, a to program jak organizační, tak náboženský a sociální. A nutno konstatovati, že úkolu svému plně dostála. Není možno zde pro nedostatek místa uváděti obsah skutečně obsažených referátů, ať již nám tane na mysli organizační referát dp. Klementa nebo náboženský dp. Škarka T. J. či sociální taj. Petra. Byly krásné a je na mládeži, aby náměty v nich obsažené a návrhy z debat vyplynulé, realizovala. Vedle rozšíření dosavadní práce byly zde položeny též pevnější základy k dětským besídkám, jejichž potřebnost v dnešní době byla plně oceňována. Nutno poznamenati, že bylo na konferenci konstatováno, že studenti — členové SSS. jsou málo účastní v hnutí katol. mládeže a jistě, že nelze než doporučiti, aby naši kolegové, pokud jim to studie a práce ve vlastní stavovské organizaci dovolí, plně pomáhali upevňovat posice katol. mládeže. Vždyť student tolik získá ve škole pokladů duševních a komu by je sděloval, než těm, jež jsou mu nejbližší, svým souvěkovcům, organizovaným v skupinách Sdružení katol. mlá-

deže. Apelujeme tudíž na své kolegy, aby konali hodně přednášek k mládeži a i tak se zase přiblížili k splnění ideálu, jež si vytkli: „Restaure omnia in Christo.“ Bratrskému hnutí čacké katol. mládeže přejeme z plna srdce mnoho zdaru, k němuž jistě přispěje i tato první — doufejme, že nikoliv poslední — pracovní konference. —trn—

Klerikální manýry. Pokrokové kolegové ve „Volnosti“ 12. září 1922 se rozčilují nad tím, že katol. studentsvo rozhodlo se pročistiti kolej Arnošta z Pardubic, a že se postavilo na stanovisko, aby v katol. kolejích byli jen katol. studenti, kteří jsou ale katolíky i v praxi. Nechceme prý nikoho zahřívati na svých nádrech než „čistokrevné klerikály.“ S radostí čteme toto uznání, jen nutno poznamenati, že do koleje nejsou přijímáni „klerikálové“, neboť za klerikály považujeme v prvé řadě lidi, jaké vidíme státi v čele Svazu a jakými se může jistě chlubit i „Volnost“. lidi, kterým slouží náboženství i k tomu, aby ho využívali ke své politice, k štvání a brojení, aby dle něho — jako „nestranní“ — vylučovali katol. studentstvo z národa, z podpůrných institucí, na něž berou od státu, který patří nám všem, slušné podpory, z nichž katol. studentstvo jistě mnoho neokusí. Takové lidi do koleje přijímati nebudeme, nýbrž kolegy, kteří jsou skutečnými katolíky, jimž je náboženství věcí soukromou, ale i veřejnou. Než pisatel rozčiluje se hlavně na to, že přijímání jsou katol. studenti do kolejí jiných. Škoda ovšem, že nepraví, do kterých tak myslí. Pokud nám známo, nejsou ostatní koleje ještě všechny institucemi Svazu. A pak-li v kolejích Masarykově nebo v kolonii na Letné některý katol. student jest, stalo se to jistě jen vinou Svazu, který ho tam svým prohlašovaním „všestudentské instituce“ dostal. Nechci tu však ani mluvit o mravním právu na bydlení v těchto dvou institucích, o němž se pisatel zmiňuje. Pakliže jsou Svazu udíleny státní podpory pro studentstvo, jest to pro studentstvo všechno, neboť katol. studentstvu nebylo zvláště dáno ještě ani haléře. A kolik katolíků přispívá ve své neinformovanosti na podobné instituce, i Svazu, o tom mohlo by se také mluvit. Pakliže však nechce nikoho dopisovatel „Volnosti“ míti v kolejích těch žádného katolíka, nechť hlásá přístě do světa, že »Svaz« a tyto koleje jsou institucí pro všechny, jen ne pro katolíky a nechť tyto před nimi varuje. Avšak na jedné straně tvrditi, že nezná rozdíl mezi katol. a jiným vyznáním, a na straně druhé do katol. bítí a při tom snad hráti ještě na utlačované, toť jistý druh „klerikálních manýrů“, které připisují katol. studentstvu. —yy—

VĚSTNÍK STUDENTSKÝ A ORGANISAČNÍ.

Několika slovy zmíniti bych se chtěl o pracích v Sociálních Studentských Sdruženích. Veďte přesně katalogy členstva! Veďte přesný jednací protokol! Ve spolku nepracujete jen pro sebe a svoji dobu. Vaše činnost musí podkladem pro činnost další, Vašich nástupců. Veďte záznamy o

schůzích, o výborových schůzích zvláště, o členských schůzích zvláště, o jednáních kroužků. Přesně buďte vedeny zprávy pokladní. Několik pokynů dává Vám organizační brožurka, již Vám Ústředí na žádost zašle. Cena její, Kč 3.50, při její obsahovosti jest nepatrná. Pro jednotlivá sdu-

žení jest brožurka nepostrádatelnou a jí musí míti každý funkcionář výboru. Pečujte o archiv — to jest pilně sbírejte všechny věci týkající se studentstva jako celku, studentstva katolického zvláště, jednotlivých sdružení speciálně a vůbec otázek hnutí naše tangujících. Za chvílku uspořádáte deseti- či pětileté jubileum a netušíte tedy, jak důležitým předmětem může býti archiv pro výstavku u příležitosti jubilea uspořádanou. A to nezmiňuji se ani o důležitosti archivu pro náš život spolkový. Vybízíme Vás ku uspořádání sbírek kreseb a maleb jednotlivců, sbírek známek, herbářů, sbírek brouků, sbírek nerostů, sbírek starých listin a mincí a pod. Sbírký tyto nechť pořádá každé SSS. systematicky a vedením jich nechť je pověřen jeden člen výboru. Přirozeně, že i jednotlivci budou vybízeni k pořádání sbírek samostatných.

Mohu přejít hned k sociálnímu boji naší činnosti, s nímž předešlé poněkud souvisí. Když již jsem se dotkl některých těch sbírek, chci v nich již pokračovati. Kolegové absolventi některých tříd kolikrát odhodí nepotřebné učebnice a nepováží ani, kolik potřebných máme v našich řadách a jaké dobrodiní by jim prokázali, kdyby jim učebnice věnovali. Není žádnou těžkostí při našich SSS, zříditi biblioteku pauperum, která bude našim chudším kolegům pravým dobrodiním. Jest to naší povinností, jest to našim programem pracovat na poli sociálním, aby se nám náš program nestal pouhým heslem. Nemáme prostředků finančních, abychom se mohli o naše potřebné kolegy úplně postarati, ale přesto máme dobrou vůli jakýmkoliv způsobem jim pomoci poskytnouti, a bude to zajiště zasloužnějším, když my a Vy s námi budete podporovati sociálně slabší z prostředků nepatrných, než když ti, kterým k tomu účelu prostředky plnou mírou jsou poskytovány a již by tedy účinně studentskou bídu mohli zmírniti, poskytují dary danaiské.

Vzpomínám na svoje strádání za dob studentských, jak jsem tehdy dovedl oceniti tříkorunový měsíční příspěvek, pravidelné poskytování jednoho týdenního obědu a pod. Volám k svědomí výboru Sociálních Studentských Sdružení, aby se uchopilo podobných akcí. Snad bude bohatší i mezi námi, který by mohl chudšímu poskytnouti jeden oběd týdně, snad najdete příznivce ve městě v jednotlivcích, korporacích a pod. Hlavní věc bude akci započítati a akci plánovitě prováděti. Zřídte peněžní fond podpůrný. Z počátku může býti malý, však on se postupně doplní. Z tohoto fondu poskytněte výhody těm neichudším. Organisuje bytové akce. Co jest případů, že mnohý student se nám odradí jen proto, že nám ho odvede špatné bytové prostředí. Apeluje na katolické rodiny, aby nám dali své byty k dispozici. Tolik snad můžeme od nich požadovati. Starejte se o kondice. Hleďte je zjišťiti a rozdělit dle potřeby. Zjistěte každý ve svém městě stav nadání a stipendií, zvláště buďte bedliví na stipendia a nadání katol. původu, a tu Vás prosíme, abyste nám každé takové stipendium oznámili.

Pracujte pilně při akci Mikulášského daru, která sleduje účel administrativní a sociální. Budujeme koleje, připravujeme mensy a to děláme pro Vás, až Vy přijдете do vysokých měst na tu kterou vysokou školu. Musíte tedy Vy v přední řadě míti zájem na tom, aby číslice Mikulášského daru byla co nejvyšší.

Mikulášský dar. Co jsou nám platny velkolepé

plány, když předpokladem jich přece jest jen peněžité podklad. Jak zřídíme kolej, není-li peněz, jak zřídíme mensu, není-li peněz, jak ustavíme podpůrný fond, není-li peněz. A tím jsme u našeho tradičního Mikulášského daru. Jest nesporné, že finanční prostředky musíme sháněti my sami. Veřejnost sice pomůže, ale my musíme za ní jíti. Nesmí se nám zdáti těžké jíti s prosbou. Vždyť jest to pravda, že se nám nedostává prostředků k životu — nemáme podpor, proto též nemáme podmínek k existenci nutných. Jsme-li složkou naší katol. veřejnosti, a to složkou, jak doufám, čínorodou, pak tato veřejnost nám pomoci neodepře. A proto nestydme se zaklepatí na dvěře srdcí šlechtných a obětavých. — Co jsme říkávali o účelu Mikulášského daru? Má vybudovati ústřední sekretariát, pomoci prováděti propagandu zahraniční, podepřítí náš tisk, postarati se o přístřeší našemu studentstvu. To vše i letos zůstává, jenže jest třeba ještě více. Práce naše na poli sociálním musí učiniti krok ku předu. Nastává starost o zajištění mensy, starost o koleje, zřízení podpůrného fondu, fondy knižní a pod. Je na bíledni, že na výsledku Mikulášského daru spočívá splnění našich úkolů; vždyť dosud jiného zdroje příjmu není. Musí proto býti akce pro Mikulášský dar zmnohonásobněna, aby tyto základy, tento provozovací kapitál byl co nejhojnější. Všem budiž vodítkem, že jest to akce pro ideu a že pracovati pro ideály jest činem hodným katol. studenta; konečně že pracovníci, aniž by snad uvážili, pracují pro sebe na zimu, připravují si lepší poměry na vysokých školách, než v jakých žijeme, resp. v jakých jsme žili my starší, že pojišťují svým kolegům, ať starším či mladším, možnost studia, rozvoj vědecký. Náš ústřední sekretariát řádně vybudován dosud není; v malé místnosti se tísní celá řada pracovníků. Jest to úl, v němž jeden druhému pro nedostatek místa předkází. Vcházíme tam vždy s otázkou, kdy bude lépe. Otázka bytová doléhá snad na naše spolkové místnosti nejvíce. Míti nejnútnější místnosti, toť přece předpokladem další činnosti. Máme také četné výdaje, spojené se zahraniční činností. Máme obesílati zahraniční sjezdy katolické, jsme členy „Pax Romana“, nutno odebíratí jich časopisy, zasílati jim naše publikace, korespondovati s nimi. A to stojí velké peníze! Konečně jak bychom byli rádi, kdybychom mohli získati prostředky na vyslání nadějných svých lidí do ciziny na studia. Jest to „Pium desiderium“ — pomozte, aby se splnilo! Časopisy naše: „Život“, „Jitro“, „Studentský kalendář“ a jiné publikace není možno počítati v ceně úměrné nákladům. Mikulášský dar má proto finančně náš tisk zabezpečiti. Tisk byl naší kolébkou a tisk musí státi nám stále v čele. Dále byla to akce Sušila, na kterou jsme upozorňovali. Opětně se jí dotýkáme. Zase musíme na Sušila pamatovati, a částkou jistě přiměřenou; vždyť jest to již krok k těm našim vyšším snahám. K tomu druží se otázka koleji pražských. Nelze se nám spokojiti pouze s těmi 80 místy koleje Arnošta z Pardubic. Prostě jest to nemožné, uváží-li se závratná zápisová čísla vysokých škol pražských. A to dosud jsme ještě nemluvili o mense, fonděch atd. Chudý student jde do Prahy, Brna atd., aby studoval; jde tam bez anebo s nepatrnými prostředky. Pokrokové studentstvo, podporované silně státem, a různé spolky protikřesťanské vítají ho s radostí, dávají mu mensy, podělují ho oblekem, obuví, otevírají mu společenské místnosti a

není divu, že k nim jde. Těžko by si na nás stěžovali naši zástupci, kdybychom se nesnažili tomu předejiti. Naši kolegové jsou vylučováni z podpurných institucí obecných, jsou proti tomu bezbranní, proto se nedivím, když je to mnohým z nich důvodem, že k nám nejdou. Je k tomu jistě zapotřebí mnoho idealismu býti bit a ještě nastavovatí záda. Fondy třeba též uvéstí v život ještě letos. Aspoň těm nejchudším musíme pomoci. Proto voláme přímo k srdci každého jednotlivce, aby se díval na akci Mikulášského daru jako na věc nutnou, pro niž musíme podniknouti vše, co jest v naší moci. Pomozte zajistiti Mikulášský dar! Nechť každé SSS., každý jednatel sebere jednou nebo vícekrát tolik co minule. Bude učiněna výzva přímá, přijdou letáky, sběrací archy. Požádejte také o sbírku kostelní! Podnikněte sbírku se sběracími archy! Jednotlivci vlivní v katol. spolicích, v Orlu, Omladině, Mládeži, v Mariánských družinách atd., poučujte lid a on podpory jistě neodepře. SSS. uspořádejte podniky, ať již divadlo, akademii či přednášku k podpoře Mikulášského daru! Veškeré rady a pokyny udělí tu na požádání Ústředí katol. studentstva, v Praze II., Voršilská ul. 1. Dr—k.

SSS. ve Valaš. Meziříčí. Po prázdninách, po době duševního oddechu, vchází naše Sdružení zase v život. S novými plány, s novými náměty dostavili se naši členové na IV. valnou hromadu, která svolána byla na 9. září do spolkové místnosti v Lidovém domě. Sešlo se nás na 40, abychom dali sobě nový výbor a stanovili si program příští práce. Po zprávě jednatelské, pokladní a knihovní poděkováno bylo jednotlivým funkcionářům za pečlivé zastávání svých resortů, načež celému výboru uděleno absolutorium. Potom vykonány nové volby. Odstupujícím předsedou předložena členstvu kandidátka, navržená starým výborem, která se také přijímá. Za předsedu jednohlasně byl zvolen kol. Pernický Jan, za místopředsedkyni kol. Bednaříková Milada, za jednatele kol. Pavelka Oldřich, za pokladníka Praxl Václav, za knihovníka Zámorský Václav, za členy výboru kol. Binková Marie a Cigánková Julča. Za náhradníky kol. Ježová a kol. Hub, ze revisory účtů kol. Čípová a kol. Fiala. Odstupující předseda děkuje starému výboru za jeho práci a námahu, spojenou hlavně se zájezdem na stud. vystoupení do Brna, novému pak v příštím správním období přeje zdaru co největšího. Nově zvolený předseda ve své úvodní řeči podává nástin budoucí spolkové práce. Ve volných návrzích projednány důležité otázky jako na př. zřízení knihovny a čítárny, založení akademického SSS. a zdůrazňována při té příležitosti důležitost katolického stud. tisku. Valná hromada zakončena o půl 7. hod. večer. Od té doby koná Sdružení každou sobotu vzdělávací besídky, které jsou čteně navštěvovány. Členstvu zamlouvají se cestopisné přednášky, provázené promítáním pohlednic, jež získali někteří naši členové na svých cestách po Německu. Spolek náš, jenž roste a mohutní fysicky i vnitřně, podává do budoucna nejlepší naděje. C—c.

SSS. v Kutné Hoře. Konečně také něco o nás. Naše SSS. jest vlastně studijním odborem Mariánské družiny, již zde r. 1921 založila ctih. Mater Milada, prof. učit. ústavu u Voršilek. Míváme měsíčně schůze s přednáškou některé členky; probíráme současnou katolickou literaturu a otázky časové. Jsme sice jako princezny v zátíši klášterním dobře uschovány, a přec sledujeme vše, co

ve světě se děje. Nejsme vychovávány jednostranně, ale blahodárným vedením ctih. Sester Voršilek, zvláště velectih. velebné matinky M. Lidmily, jež má plné porozumění pro vše dobré a krásné, jsme nabádány k pěstování věd a umění. Vědě věnujeme náležitou pozornost, bychom vnikly v její taje a neučily se povrchně, jak často shledáváme u svých kolegyně, jež touto povrchností přicházejí o víru. Vědou k pravé víře! Jen vědecnedouk nevěří. — Dnes na počátku školního roku 1922-23, čítá naše sdružení 34 členky. O prázdninách účastnily se některé členky orelského sletu a cvičily symbolicko-rytmické sestavy studentek. Tam poznaly horlivá SSS. moravská, jež daleko předčí naše česká, a na základě těchto poznatků chceme pracovatí ve svém okolí, by i zde horlivost náboženská se vzámáhal. Především začneme u sebe, zdokonalíme své vědomosti, bychom mohli patřiti k pravé inteligenci národa, a pak svým vlivem působiti na jiné. I mezi svými kolegyněmi ústavními máme některé, jež si vytvořily svoji „víru“, či lépe řečeno nevěru a těm chceme svým chováním dokázati, že sdružení naše není plané, není chvilkové, ale opravdové, nábožensky a vlastenecky založené. Thema letošních přednášek budou vzata hlavně z knihy „Jak žíti“ od Fr. W. Foerster (přel. E. Fiala). Tělocvičný odbor jsme zrušily a cvičící členky se přihlásily ke kutnohorskému Orlu. Některé členky utvořily kroužek pěvecký, který nás svými veselými a nadšenými písněmi mile pobaví, aneb přispěje některým číslem k zábavě v „Besídce“, jež v zimních měsících pořádá pro Kutnou Horu každé neděle o 4. hodině milé pobavení. V práci a radosti, radosti pravé, prosycené veselými studentskými kousky, ubíhají nám léta učení, a chcete-li nás blíže znáti, navštívte památné město — Kutnou Horu — a rády vás uvítáme. ☘

Přerov. Studentský odbor Orla čl. v Přerově zaznamenává v posledním čase značný přírůstek členstva ze všech středních škol. Třeba říci, že mnoho učiněno též v ohledu vzdělávacím. Místo předsednické zaujal místo kol. Dorazila kol. Bittner, jednatelské kol. Žáček. O prázdninách pořádána na rozloučenou s br. maturanty Dorazilem, Králičkou, Černohlávkem, Vymazalem, Pustovkou tělocvičná akademie, při níž slavnostní proslov měl spolkový rádce dp. F. Chýlek, jenž poděkoval odcházejícím za jejich práci na poli katol. a nabádal ke křesťanské vytrvalosti i do budoucna. Sehrána byla ve správním roce 3 divadelní představení. Ku zdárnému provedení kusů platně přispěli zvláště herci Ph. St. Fiala, kolegové R. N. St. Ginter O. a kand. uč. Gintr Fr. — Při zahájení letošní činnosti ve Sdružení promluvil „O kulturním poslání katol. studenta“ Ph. St. Dorazil a „O české myslí v minulosti a přítomnosti“ kol. Ph. St. Ohera Fr. Cenné náměty k oběma přednáškám podali kol. MUC. Konupčík, dp. Chýlek a prof. Ertl. Zvláště dp. profesor jako duchovní rádce spolku stará se důkladně o zvýšení činnosti vzdělávací a větší uvědomění členů a členek. Dp. Chýlek přejal vedení stud. zpěvu do svých rukou. Na sletu v Brně účastnilo se cvičení stud. 6 studentů a 6 studentek, Velehradských exercicií 5 studentů a 4 studentky. Možno směle říci, že vedení katol. studentstva v Přerově i stud. odboru Orla jde po dobré cestě za svými ideály katol. a jest si jen přáti, aby po této cestě nekompromisně, vytrvale a sebevědomě kráčeli dále. To jest i přáním jeho bývalých členů-akademiků. —il.

SSS. v Novém Městě na Moravě zahájilo valnou hromadou, konanou v polovině měsíce září, po prázdninové přestávce novou činnost. Sdružení naše nechlubí se nějakými pompésními produkty, které ukazují jen povrch a nikoliv nitro spolku. Za to však naše SSS. dokazuje svým rozmachem, že práce tichá a posvěcená náboženským životem členů zaručuje již předem úspěch. Začali jsme organisováním nižších tříd. Na vyšší třídy působilo několik pokrokových profesorů, kteří mírností a benevolencí ve škole snažili se studenty získati pro pokrokový tábor. R. 1919 podali jsme žádost na ústav reálky o povolení našeho sdružení. Ale žádost naše byla zamítnuta. Nelekli jsme se však. Založili jsme kroužek katol. studentů, později převedli jsme kroužek v Studentský odbor Orla a nyní stojí již naše sdružení jako pevný, organicky učleněný spolek. Studenti starší dali po převratě, kdy zdálo se, že vše usíná, iniciativu k založení jednoty orelské. Sami z počátku ze svých studentských peněz jednotu financovali a dali se úplně do služeb myšlenky orelské. Zde rozřešen byl již roku 1920 poměr mezi Orlem a katol. studenty. Katoličtí studenti nechť organisují se a pracují ve SSS., ale nechť také nezapomínají na Orla. Studenti vnesou mezi ostatní členy jarost, veselost, touhu po dokonalosti a zároveň prakticky razí cestu myšlenky demokraticismu. Máme své sdružení, dobře. Ale vedle toho jest zde Orel, který náš idealism mládí potřebuje a proto v zájmu obrody katolicismu v našem národě musíme se dáti i do služeb této instituce. Mládež studující byla vždy nositelkou nových ideí. A proč my, katoličtí studenti, nemohli bychom raziti cestu opravdovému křesťanskému solidarismu? Katolický student jako budoucí inteligent nechť ukáže, že on nestydí se za krev svých rodičů a že vidí v každém dělníku, živnostníku atd. svého spolubojovníka za právo a spravedlnost v duchu křesťanském. Katoličtí studenti musí se nejprve učiti kázní organisační, aby si uvědomili, že nejdříve jest třeba býti dobrým vojákem, dobře disciplinovaným a pak teprve se může pomýšlet na generály. — Tak a podobně chápe SSS. v Novém Městě na Moravě svoje poslání. V tichosti, bez hluku a hřmotu vzdělávají se studenti, aby pak mohli jako dokonale ozbrojení jedinci vystoupiti na veřejnost. Nové Město má 2600 obyvatel a přece sdružení naše mělo v prvém roce trvání 27, ve druhém 50 a letos doufáme, že dosáhneme 70 členů. Na po-

čátku svého vývoje neměli jsme přístupu, až na nepatrné vyjimky, do vyšších tříd. Dnes máme v každé vyšší třídě silné zastoupení. Duchovní rádcé p. prof. Žák všele o nás pečuje. Každý týden se scházíme, abychom se poučili v náboženských otázkách a myšlenkových proudech, které hýbají dnešní naší veřejností. Mimo to schází se za vůdcovství p. prof. Žáka každý týden historický kroužek, který vzal si za úkol zdokonaliti se v nefalšované historii národa českého. Výborové a členské schůze ukazují, že členové chápou význam sdružení a že radostně pracují pro realizaci našeho ideového programu. Naši studenti ve škole před svými pokrokovými kolegy vydobyli si uznání a v některých třídách úplně vtiskli třídě svůj ráz. Jsme si vědomi částečného svého vítězství. Budeme se ale snažiti, abychom našemu ústavu vtiskli ráz katolický a tak ukázali dokonale pochopení našeho hesla „Omnia restaurare in Christo“ —ad—

SSS. v Brně-Zábrdovicích, jedno z nejmladších našich sdružení, konalo dne 14. září 1922 svoji I. valnou hromadu. Odstupující m. předseda JUC. M. Bojanovský, uvítav členy i hosty, zahájil jednání a oznámil program. Jednatelskou zprávu přečetl kol. Rauš, v níž podán přehled veškeré činnosti v minulém správním roce. Ačkoliv spolek je teprve v počátcích, vykonal již mnoho práce. Hlavní důraz klademe na činnost vzdělávací. Čtrnáctidenně byly konány členské schůze s přednáškami členů neb duchovního rádcé. Založen odbor tělocvičný a divadelní, jenž pořádal dvě divadla, jimiž zajištěny finance spolku. Konán též cyklus veřejných přednášek, na nichž promluvíli: dp. dr. Sedlák, dp. Em. Masák, p. dr. Daněk a dp. F. Pospíchal. Přednášky byly vždy velmi čteně navštíveny. Členstvo přistoupilo v roce třikrát ke stolu Páně. Na pracovní konferenci v Prostějově bylo zastoupeno dvěma delegáty. Rovněž i zprávy ostatních funkcionářů svědčí o pilné práci ve sdružení. Po udělení absolutoria celému výboru přikročeno k volbě nových funkcionářů. Byli jednohlasně zvoleni: Kol. A. Šnoblák předsedou, kol. Novák V. místopředsedou, kol. Vykydal jednatel, kol. Oplatek pokladníkem, kol. Ziegrosser hlav. důvěrníkem a kolega Rauš Fr. revisorem. Nově zvolený předseda nastiňuje program budoucí práce, vybízí veškeré členstvo, by po prázdninovém odpočinku s novou odhodlaností a silou pracovalo pro zdar spolku. V-k-l.

APOLOGETICKÝ KOUTEK.

Několik myšlenek o víře.

Z něm. upravil V. Jiruš, katecheta.

V bohaté a krásné řeči naší — a v řečích lidských vůbec všech — nepřichází snad žádné slovo jiné v tolikoerém a tak mnohostranném významu, jako heslo: »věřím«, ač by vlastně jeho význam zdál se býti na první už takřka pohled zcela jasným a pevně ustáleným. Tak »Věřím« značí pro mnohé tolik, jako rčení: »Jsem pevně o tom přesvědčen«, pro jiné zas totéž slovo má význam jako věta: »Já to připouštím, ale zda to je pravda, či nikoliv, o tom nejsem zcela jist.« A »Věřím« značí dále, zase u velkého počtu lidí, totéž jako: »Nemohu

o tom nabyt žádného přesvědčení pevného, i skláním se tedy před zvykem, »dobrým tonem«, podáním, mezi rozumem mým však na jedné straně a pevným přesvědčením mým, na druhé zas straně postavena jaksi zeď, a mně vždy připadá, kdykoliv můj rozum nad ní ze svého okruhu jaksi vyhlédne, jako bych ho viděl hlavou potřásat a jako bych ho slyšel volati: »Cizí je ta zem, kterou zřím.« A slovo »Věřím« značí opět mnohým konečně: »Já chci, mám vůli aspoň, býti náboženským člověkem jak v celku, tak i co do vnějších forem; vždyť konečně přece možným je, že věřící mají pravdu, a pak, pak bych nechtěl přece jenom vydávat se v tak veliké nebezpečí vzhledem ku

věčnosti, ač-li arci« — připojují ale tací lidé obyčejně hned — »vůbec, jaká je.« Toť některé jem, aspoň významnější výklady slova toho.

Než uvedené dosud vše značí vlastně nevěřit; víru mít, býti pevně věřícím, to nic jiného není, leč býti skálopevně, neochvějně o tom přesvědčen, že za tímto čarokrásným, obdivuhodným a úžas vzbuzujícím vesmírem, — který ostatně jen z pramalinké části nám je znám — stojí osobní, nad svět vyvýšený, světovládny Bůh, jeho Stvořitel, to značí dál, zcela jistě za to mít, že život lidský se svou hlubokou touhou po pravdě, dobru, krásnu, po dobrotě a věčném klidu a pokoji není nesmyslem, jakož i že u člověka nemá slovo poslední snad jeho smrt a jeho setlení, nýbrž jen a jedině všeho žití Pán, který kdysi děl, že jest Bohem živých a ne mrtvých. Ano, věřícím být, v katolickém aspoň smyslu, značí dále též všechny povinnosti svoje věrně plniti u vědomí, že i nejmenší náš skutek, jež ku slávě boží zde se zřejmým arci toho úmyslem a v dobrém domnění my konáme, jest stavebním jaksi kamenem, nebo aspoň kaménkem pro náš život jednou po smrti; býti věřícím jest totéž, jako správně a spravedlivě jednati vždy z toho důvodu, že vůle boží převládá je také sama spravedlnost a dobrotá, znamená v každém člověku sám obraz boží vždycky spatřovat a tento víc a více vyvíjet a zdokonalovat. Ano, býti vskutku věřícím značí též svému bratru, sestře ku pomoci přispěchat, kdykoli snad vlny nouze nějaké nebo bídy tělesné i duševní nad nimi, málem snad už tonoucími, se chtějí zavřít. Zkrátka býti věřícím jest: dovésti zrak svůj k nebi pozvědati a ruce k imodlitbě míti připravené, též jako k činu jejich v pravdě nejkrasšímu a jich nejvíc hodnému, a hned zas nohy pevně opíratí o zem a hroudu zemskou vzdělávati s tím vědomím, že hrouda ona jest jenom prachem, který má má sloužiti, ne však my jemu.

Než tento život podle víry, jak jsme právě jen několik aspoň jeho rysů stručně nastínili, prodělává v době přítomné u přemohých lidí těžkou krizi, je stížen těžkou chorobou, ano, zdá se docela, že hrozí vykrvácet z těchto pěti ran: První jest lhostejnost ve víře, čili náboženský indiferentismus, který u intelligence naší především a u vzdělaného světa našeho dá se konstatovati; druhá: pochybování u víře, z které vzdělaný i nevzdělaný stejně krvácí tím totiž, že různé pochybnosti takové dobrovolně vyhledává, je v sobě živí, všemožně je podporuje, ježto ony sladká slova jemu znají našeptávati. Jméno třetí dále je nevěra, kteráž nevýslovně zhoubně rádí zvlášť u lidu našeho, jenž od falešných proroků, od apoštolů klamně, liché osvěty se tu dává často svést. Jméno další: zapírání víry, jež chronickou zas bývá chorobou zvlášť u zbabělců, otroků lidské bázně, u tak zv. tichošlápků, dále u lidí plných ohledů a u šplhavců (bych užil nepěkného toho sice, ale případného výrazu), pachticích se jen po »teplém místě« nějakém, a pátá rána konečně, odpad od víry, provedený ať už mlčky, potají nebo otevřeně, veřejně. Druhdy býval u nás zjevem řidším,

nežli dnes, kdy děje se často z důvodů až směšně, nevýslovně maličkých.

Mezi nevěrou a vírou, jak známo asi dobře, vede se vždycky úporný boj, ale v době dnešní zuří on úporněji nežli jindy. Metáť vlny svého příboje dnes nejen do škol vysokých, do poslucháren universitních (jako dříve bývalo), ale i ve školy nižších kategorií, počínaje školou mateřskou až po školy střední — a do těch zvlášť — jeho vlny mocně derou se dnes už i do velkoměst a městysů, v nichž nevěřící řečníci se svým atheismem zjevně se chlubi a neohroženě jej arci také propagují, a došlo tak daleko už, že jeho vlny dorážejí nyní bohužel i do tichých druhdy vesniček, do chatěk venkovských. A tu je nám zapotřebí dvou věcí: Předně, každý musí jasně sobě uvědomiti to, že nevěra vždycky jenom mnoho člověku slibovala, v pravdě ale vše mu vzala a nic zpátky nedala, ano, že ona jest to, která také ničí meze, jež všemu počínání lidskému udávaly vždycky správný směr. Za to za vše dává sice lidem plnou, nerušenou svobodu i užívání života a všechněch jeho rozkoší formou kdejakou, než to zároveň je vše, a já myslím, že nežil vůbec takový člověk, jenž by víře svojí byl dal »s Bohem«, aniž by za to neměl hrozné výtky svědomí.

A druhé, čeho nám je zapotřebí? Apoštolů víry proti nevěreckým agitátorům. Tím ocitám se u něčeho, co bych rád ti v srdce vepsal, v paměť vštípil, drahá studující mládeži! — Kde dlužno spíše dnes hledat apoštoly zmíněné nežli v tvých právě řadách, nežli u vás, katoličtí studenti a studentky, kteří svatým zápalem pro vše dobré a madšením nejspíše přece máte pláti, a u nichž apoštolskou horlivost v usilování o dosažení a též uchránění sobě statků nejdražších, víry svaté, dlužno samozřejmě přece předpokládati?

Proto každý, kdož slova svoje dobře ovládá, kdo z vás osvědčeným snad už jest řečníkem, ať nezanedbá této krásné hřivny, jemu svěřené, ale stane se opravdovým apoštolem ve směru zmíněném v nejbližším svém okolí; a kdo nemůže slovem, ať apoštolem býti hledí svými skutky, svým dobrým příkladem, svým v pravdě katolickým životem, z něhož síla a i krása, staré sice už, ale přece také věčně nové, vždy svaté víry naší spoleblivím jistě nejlépe vysvitne. A nikdo z vás ať nezapomene, že na světě dnes nikde, co smýšlení a přesvědčení vnitřního se tkne, ani tolik neutrální půdy se nenajde, co by dětská noha k pohodlnému se postavení mohla zaujmouti. Všude, všude dnes boj o víru, ať již na parketách třeba salonů či na obyčejných jenom prknech pracoven, aneb na prosté zemi bytů dělnických. A je-li pravdou ještě rčení, že »člověkem být« tolik jest jako »bojovníkem být«, pak zůstává rovněž dvojnásobně pravdou, že »křesťanem být«, totéž značí jen, jako účast bráti na věčném, ustavičném tažení křížáckém na obranu naší sv. katolické víry.

Nuž, tedy, katoličtí studenti, jimž patří přece v tomto boji místo nijak poslední, s chutí »Vpřed!«

—»«—

?

H Á D A N K Y

?

Rozluštění hádanek z 1. čísla. Roháček: Halič, amen, len, ob, k. **Skrývačka:** Čechy, Morava, Slezsko. **Číslovka:** Orlice, Cicero, Orel. **Skrývačka:** Zdař Bůh. **Výpustka:** Eliška, liška. **Výpustka:** Chléb, Cheb. **Šarada:** Frank, lin, Franklin. **Číslovka:** Na pisku — skupina. **Rodovka:** rovník — rovnice. **Královská procházka:** Domove, domove, ty krásný jediný, tys dražší mi, vzácnější, nad světa končiny.

A kdybych v cizině smutně se míval, na cestě k domovu jen bych si zpíval.

Správné rozluštění zaslali: Vlček Fr., Vaněk Vl., Dvořák Jos., Vondrášek Jos., Malý J., Chylík J.

Vylosování byli: Chylík J. z Uh. Hradiště, Jos. Dvořák z Prahy IV., Vondrášek Jos. z Hradce Králové. Odměny budou jim zaslány.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 5. listopadu 1922. Po té lhůtě budou třem vylosovaným luštitelům zaslány odměny.

Rebus. T J K.

rup 99€ an

Záměnky.

- a) S „k“ tak též obchod sluje,
s „p“ zas na vodě pluje,
s „t“ ku stávkám slouží,
s „ch“ tam nechť katolík touží.
- b) S „k“ zbraň kdysi bývalá.
s „p“ práce nekalá.

Hádanky.

- a) Zlatou panovníci nosí,
stříbrnou i jiní lidé,
zelenou též stromy.
- b) Byli čtyři bratři a každý měl
jednu sestru. Kolik bylo dětí?
- c) Celek zem i řeku značí;
první tři však hlásky stačí
věšší srašnou zhoubu lidu,
která plodí nárek, bidu.
K dalším třem když třetí dáš,
člena dávného národa máš.

Doplňovačka s tajenkou.

j	+	r	strom
o	+	e	zvíře
f	+	ň	mořský živočich
p	+	k	město v Čechách
o	+	o	kov
k	+	v	nádoba

Královská procházka.

		P	ý				
		s	k	o	j		
	n	o	s	u	č	d'	
e	o	k	m	s	u	n	s
m		n	a	e	m		y
		j	a	ou	d	ý	
		t	ý	b	m		

Doplňovačka s tajenkou.

+	l		a	Jméno muž. [zkr.]
	+	z	ň	město v Čechách
		+	v a	rostlina
T		+	o	Íalský básník
k			+	část obleku

Číslovka.

Když se 1 2 3 4 5 6.
bývá bouře 1 2 7 8 5 6.

Slavme 123456 12347 12347 1234589

Řádný tisk je naše výzbroj do boje a na tu třeba peněz a zase peněz a opět peněz.

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou právě vydalo

Ústředí katol. stud. čs., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Kalendář katolických stud. čs. na rok 1922-23 právě vyšel!

Objednávky vyřizuje:

„Moravan“, Brno, Koliště čís. 5.

Cena jen 6 Kč.

JITRO

OBSAH:

Boh. Roztočil: Za Františkem Fibichem. — Al. Keltnerová: Hřbitovní sonet. (Báseň) — Mirjam Sequens: Na hrob Vlastě Tiché. — Xav. Vlkošský: Tu prosbu vyslyš! (Báseň) — Univ. prof. Dr. F. Niendezn (Upravil Moravec): Poměr moderních přírodovědců ke křesťanství. — M. Š. Černý: Reflexe dušičková. (Báseň) — Al. Keltnerová: Na travnaté cestě. (Báseň) — Zrnka. — J. H. Jalubín: Pomsta. Z. A. Příbyská: Mé písničky. (Báseň) — Simplex: Mráčky. (Báseň) — Hlídka sociální. — Hlídka literární. — Apologetický koutek. — Hlídka ženská. — Drobnosti. — Organisační věstník. —

V P R A Z E

V LISTOPADU 1922.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční. Třetí číslo je o 20 stranách. Došly nás z některých stran návrhy na úpravu a obsah Jitra. Poněvadž jedni právě to žádají, co jiní zavrhují, žádáme všechny, kteří nějaké návrhy na úpravu ještě mají, nechť je redakci pošlou. Bude pak o nich referováno, po případě obsah dle nich upraven. Jedni si nepřejí básní, jiným se právě básně zamlouvají. Redakce žádá čtenáře, aby zaslali co nejvíce příspěvky belletrické, jak již bylo v minulém čísle upozorněno. Mnohý pokouší se marně o básně, ačkoliv by v próse mnohem více dovedl. Upozorňujeme znovu, nelekejte se prvního nezdaru. — Příspěvky pište po jedné straně čitelně. Rukopisů nevracíme. Uzávěrka příštího čísla 1. prosince.

Sdělení administrační. Kdo ponechal si 1. a 2. číslo „Jitra“, považován bude za odběratele. (Viz 2. číslo „Jitra“.) Připomínáme pp. odběratelům, aby při placení pošt. složenkou vedle svého jména udali do závorčky též číslo, které nachází se na adresce. Kde na adresce číslo není, pak udání čísla ovšem odpadá. Složenky budou hromadně dávány do 5. neb 6. čísla a proto reklamace jsou zbytečné. Při rozesílání 2. čísla staly se některé případy, že proti vůli odběratele bylo posláno na jednu adresu exemplářů více. Stane-li se tak i nyní, prosíme pp. odběratele, aby to laskavě administraci sdělili a zároveň, na které adresce jest číslo, i toto nám udali, abychom mohli kontrolovat, kde nedopatření se stalo. Prosíme ještě nyní pp. odběratele, aby přičinili se o rozšíření našeho časopisu. (Na deset exemplářů se dává jedenáctý zdarma.)

Odpovědi na došlé příspěvky. A. Z. Příbyská. Něco uveřejňujeme. — jhj — Bylo nutno něco změnit. Ve zprávách o organizacích nezvykejte verbalismu a frásím. Pište na jedné straně! — SSS Sv. Jan. Referát p. uč. Ježka redakce neobdržela. — O. S. Samá melancholie bez živoča. — V. Ch. Příbram: Sdělte, kterou třídu studujete. — SSS Místek: Návrhy budou vzaty v úvahu. Pokoušejte se však sami též o belletristické příspěvky. Těch bývá nejméně. — X Wilkoš. Sen. Kde myšlenka? — Salis: Za úvahu všeobecnější podobného druhu byli bychom vděční. — M. Š. Černý: Reflexi dušičkovou uveřejňujeme. Opraveny nesrovnalostí. — Omega: Snažte se dále. — Nalada, Duch a tělo, Mezi hroby, To zabolí. Nemůžeme z písma usoudit, kdo příspěvky zaslal, (Či snad Máňa P.?) Napište své jméno a pseudonym.

Dr. J. Klug, Otázky životní v českém překladě vydal Dr. Ferd. B. Černovský O. S. Aug. Kniha vyšla v krásné úpravě nákladem **Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustava Francla v Praze** v roce 1913. Neprávem bylo na vynikající tento spis apologetický zapomínáno. Bohatý obsah nahradí kněz celou řadu jiných knih, neboť podává zde výběr látky nejen ke studiu, ale i k praktické apologii v kázáních i přednáškách. Knihy Klugovy jsou pro inteligentní čtenáře-laiky zdrojem moderní apologie křesťanství. Z obsahu: Víra a nerěra — Poznání pravd — Kde je Bůh — Bůh ve vědomí lidstva — Původ svědomí atd. Kniha říká na dřevaprostém papíře, má 256 stran a prodává se za pouhých Kč 6.16.

Sletové album. V měsíci prosinci vyjde nádherně vypravené album Sletu Orelstva 1922. Obsahováti bude 64 snímků ze sletových dnů. Snímky provedeny budou na hlazeném žlutém japonském papíře. Celé dílo bude v elegantní polohu vazbě. Bude jednou z nejkrásnějších památek sletových. V každém účastičníku Sletu vyvolá všechny ty krásné a nezapomenutelné dojmy do nejmenších podrobností. Pro ty pak, kdož všech slavností sletových se zúčastnit nemohli, bude aspoň náhradou. Obsah sletového alba bude: 1. Sletišťe a restaurace. — 2. Borec na sletovém nádvoří (dílo akad. sochaře Fr. Fabiánka). — 3. Žactvo Čsl. Orla. — 4. Dorostenky z Čech. — 5. Dorost Čsl. Orla. — 6. Žačky cvičí proslá. — 7. Cvičení dorostenců. — 8. Cvičení dorostenek. — 9. Pochod Orli-vojínů. — 10. Orelská jízda a banderium. — 11. Zástupci Anglie. — 12. Členky belgického tělocvičného spolku GANDA. — 13. Belgičané v průvodě. — 14. Representace Francouzů. — 15. Gymnasté švýcarští. — 16. Hosté z Ruska, Polska a Lužice. — 17. Katol. Sokol americký. 18. Členky Jugoslávské Orlovské Zveze v průvodě. — 19. Jugoslávští Orli v průvodě. — 20. Podkarpatská Rus. — 21. Skupina poslanců a senátorů. — 22. Předseda Mezinárodního Svazu katol. gymnastů van de Kerchovo a starosta Čsl. Orla ministr Jan Šrámek; Ústřední Rada. — 23. Slovensku. — 24. Členky v průvodu. — 25. Členky v průvodu. — 26. Členové z Čech v průvodu. — 27. Orli dobrovolníci v průvodě. — 28. Konec průvodu na náměstí Svobody. — 29. Polní olfář v hudebním pavilonu. — 30. Posvěcení praporů. — 31. Příklad členstva na prapor. — 32. Sbrafření praporů. — 33. Nástup členek. — 34. Rozestup členek. — 35. Nástup členů — čtveřice před rozestupem. — 36. Rozestup členstva. — 37. Proslá členů, klik. — 38. Proslá členů, pátý oddíl — 39. Hlavní tribuna, cvičení na náradí. — 40. Proslá Orli Jugoslávských. — 41. Skupinová Belgičanů s tyčemi. — 42. Nástup Francouzů. — 43. Momentka ze závodů v lehké atletice. — 44. Studenti v průvodě. — 45. Studenti cvičí proslá. — 46. Svěcení základního kamene domu katol. studentsva. — 47. Janošikova družina na Slovensku. — 48. Národní kroje jugoslávské. — 49. Národní kroje z Brněnska. — 50. Kroje z moravského Valašska. — 51. Šohaji z Břeclavska. — 52. Šohaji ze Strážnicka. — 53. Šlapanské právo. — 54. Národní kroje z Kyjevka. — 55. Královničky. — 56. Hanácká nevěsta. — 57. Robota. — 58. Stavění máje. — 59. Hody. — 60. Dekorování praporů. — 61. Defilé Francouzů. — 62. Defilé Belgičanů. — 63. Katol. Sokol americký odevzdává Čsl. Orelstvu americkou vlajku. — 64. Ruch na sletovém nádvoří. — Pro ty, kteří se přihlásí a zaplatí do 1. prosince 1922, čítáme subskripční cenu sníženou 30 Kč. Po prvním prosinci bude cena přiměřeně zvýšena. Nechť proto všechny Jednoty Orla Čsl. a katol. spolky vyzvou oběžníkem, ku kterému bude subskripční listina přiložena, své členy a známé, aby se za odběratele sletového alba včas přihlásili. Přihlásit se možno též i soukromě dopisním lístkem. Na požádání pošle se složenka pošt. spoř. na zaslání subskribovaného obnosu. Přihlášky adresujte na Ústřední kancelář Orla Čsl., Brno, Nová ulice čís. 8 III.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v listopadu 1922.

ČÍSLO 3.

BOH. ROZTOČIL:

Za Františkem Fibichem.

(† 11. října 1922.)

»Blahoslavení čistého srdce,
neb oni Boha viděti budou.«
(Mat. 5. 8.)

V tklivý podzimní den říjnový, kdy chladná jeseň rozhostila se v zemdené přírodě, se stromů rvala jí žluté listy a mrazem stínala její poslední květy, doprovodili jsme svého milovaného, vynikajícího druha Františka Fibicha, jednatele »Moravana«, na poslední jeho cestě k místu věčného odpočinutí.

Jako podzimní květ, jenž ještě ani nerozevřel koruny k plnosti své krásy, tu náhle zasažen mrazivým vánkem odumírá, tak odešel z našeho středu náš milý přítel. Pán jemu pokynul. A my v nehlubší pokoře, sklánějíce se před Jeho svatou vůlí, loučili jsme se se svým jednatelem naposled. Stojíce u jeho otevřeného hrobu, vzpomínali jsme s pietní láskou jeho života, jeho působení mezi námi. Vidali jsme ho mezi sebou již jako malého studentíka, kdy stal se sodálem Mariánské družiny studentské a členem Sociálního studentského sdružení při »Moravaně« ustaveného. Po několik roků býval důvěrníkem SSS. na I. čes. státním gymnasiu, kde studoval, zastával různé funkce v SSS., jehož jeden rok byl jednatelem. V akademickém spolku stal se hned v prvním roce svého členství jednatelem, kteroužto funkci zastával až do Velikonoc 1922. Ještě o Květné neděli viděli jsme ho mezi delegací brněnskou na zemské pracovní konferenci studentské v Prostějově. Ale po Velikonocích uleh — přemožen těžkou chorobou, která podryla jeho fyzické síly. Léčil se v ústavě v Pasekách, ještě v září psal odtud

svým přátelům vzpomínky svým obvyklým pokojným, radostným tónem provanuté. Ale již počátkem října přivezli ho zpět do Brna k jeho nejbližším, aby tam dotrpěl. Zesnul ve středu 11. října 1922 v 8 hodin večer.

Prozřetelnost Boží zkoušela jej těžkou chorobou, než povolala k Sobě jeho duši. Utrpením a bolestí zrodil se k novému, kraššímu životu, důkaz to, že i slzách a utrpení je tolik krásy a útěchy. Svět nechápe těchto slov, ale Bůh svým duším dává jich pravdivost často okusiti. Učinil tak i na osobě zemřelého. Či bylo by si jinak lze vysvětliti onu tichost a odevzdanost do vůle Boží, s jakou snášel své utrpení a s jakou očekával pokyn svého Soudce? Nikdy, třebaš Morana více a více k němu se blížila, nestěžoval si na své utrpení. Líbal tu ruku Boží, když bolest v srdce rozsévala a volal o posilu v boji, když duše slábla, umdlévala. Neptal se, proč je bolest na světě; věděl, že na zemi trpí se proto, aby tím jasněji zářilo nebe.

Bolestí očistila Boží láska jeho duši, bolestí vytvořila pravou krásu jeho duše, již dovršila jasem Eucharistie. Ještě v poslední den, kdy tlouklo jeho srdce, zřel zrak jeho nebe otevřeno a z rukou jeho milovaného zpovědníka a duchovního vůdce ubíral se k němu bílým jasem ozářený Spasitel a sytil ho chlebem Svým andělským. A za několik hodin na to smrt kolem jdoucí mrazem jeseně dýchla v jeho líčka a anděl Páně políbil ho na čelo.

Duše jeho bělostná vznesla se v kraje bílých aster, jež kvetou věčně a tam vzkvetl mu nový život

Tichá byla jeho smrt, protože tichý byl jeho život. Byl sodálem Mariánským. Tato věta stačí k ocenění celého jeho života. V studentské družině Mariánské, výborně řízené, viděl sloup celé brněnské organizace studentské, odtud přinášel si sílu, vytrvalost a nadšení také ke spolkové práci v »Moravaně«. Činnost spolkovou páchal jako povinnost; býti členem studentské organizace katolické bylo mu samozřejmým příkazem, vyplývajícím z náboženského uvědomění. Tichá, drobná, beznáročná práce bez velkých gest a silných slov, ale za to tím působivější, obětavější a vytrvalejší — to byla nit, jež vlekla se celým jeho životem. Katolickým zásadám, jež vždy neohroženě vyznával na škole střední, vysoké i v životě veřejném, odpovídal také praktický život v míře nejplnější. Loni před Vánocemi psal svým přátelům list, v němž řešil problém mravního života studentského; končil ho významnou devisou, jež mu vyplynula z jeho úvahy: *Beati casto corde!**) S čistým srdcem prožil svá mladistvá léta studentská, s čistým srdcem umíral.

A na tuto otázku, proč Bůh povolává k Sobě duši čistou v mladistvém a nadějném věku, nemáme zajisté jasnější a krásnější odpovědi, než kterou čteme v Knize Moudrosti 4,7-14:

7. Spravedlivý však, byť i před časem smrti zachvácený, v pokoji bude.

*) Blahoslavení čistého srdce!

8. Neboť stáří ctihodné není dlouhověkost, aniž počtem roků ubývá, ale šediny jsou člověku moudrost

9. a věk starý — život neposkvrněný.

10. Protože se zalíbil Bohu, stal se miláčkem Jeho, a ježto živ byl mezi hříšníky, byl přenesen.

11. Vytržen byl, aby zloba nezměnila smýšlení jeho, neb aby lest nesvedla duše jeho.

12. Neboť kouzlo nicotnosti zatemňuje to, co je šlechetné, a vír zlé žádostivosti převrací nevinou mysl.

13. Došed v krátkosti vrcholu mravnosti, vyplnil časy mnohé.

14. Líbil se Bohu duše jeho; proto rychle jej vyvedl z prostředka nepravosti.

15. Lidé pak vidoucí to, avšak nerozumějící tomu, kteří nechtějí mysliti na to, že se dostává milosti Boží a milosrdenství svatým Jeho a že má na zřeteli své vyvolené —

16. mrtvý spravedlivec odsuzuje ty živé bezbožníky, a mladost rychle zdokonalená dlouhý život nespravedlivcův.«

Kéž bychom se všichni zamyslili nad těmito slovy Ducha svatého!

Dnes v dušičkové melancholii, kdy věnujeme pietní vzpomínku svému milému druhu, přistupme všichni k jeho ještě čerstvě naspanému rovu a položme na něho věnec vroucích modliteb. Směrnici neohroženého katolického sebevědomí, čistého mravního života a příkladné obětavé práce spolkové přijmeme od hrobu jeho jako odkaz mladistvého životního snažení svého zemřelého druhu, jenž »se zalíbil Bohu a stal se miláčkem Jeho.«

Ave anime pia!

AL. KELTNEROVÁ:

Hřbitovní sonet.

Zahrada plna nevysokých rovů,
po celý čas v ni nikdo nevzkročí,
jen slunce uzříš, zeď než přeskočí,
tam sirotka — či uplakanou vdovu...

Však i ti odejdou — snad zpustne znovu..
motýlci časem v květ se přitocí — —
pak pestrost ta jest pastvou pro oči — —
a z večera tu slyšíš houkat sovu! —

A oživnou ty květuplné sady
jen v neděli, když z »velké« lid se vrací —
však sám bys nejraděj' si klekl tady,
kde celý den si v skrytu pění ptáci —
a v chladný pažit vrh' se bez vsí vlády —
a srdci poručil, nechť vykrvácí!!!

Na hrob Vlastě Tiché.*)

Tak brzy nám odešla naše milá básnička a smutné jsme slavili Dušičky u nového rovu. Sotva přišla se zpěvy mezi nás, již ji smrt zavřela ústa.

Nemoc uchopila ji do svých spárů již na jaře, kdy tolik se těšila z květů a slunka, kdy poesii zvučela její lyra. Byl první máj — a kolem píseň zněla, « plesala Královně máje, unešena krásou radostnou. Brzy však měla poznati i tajemnou krásu bolesti; na lůžku již dopisuje báseň o »sladkém odpočinku« v Srdci Páně, kde »hledala sílu«. — A potom nastávají měsíce velikých utrpení. Duše její v té době zmírání tělesného vítězí v zápasech s bolestmi těla a roste, neboť zasvěcuje se do tajemství Kříže. Bylať to duše »vyvolená z tisíců«, již dáno bylo milovati. — Radost a andělská nevinnost jejího mládí plynuly z veliké jediné lásky k Srdci, láskou planoucím, sílu v bojích života ssála duše její z Chleba andělského, jež každodenně s osvětleným poznáním a horoucí touhou přijímala. A utrpení stalo se jí vyšší školou té lásky; osvědčila se tu zlatem ryzím, a proto byla povolána.

*) Jmenovala se vl. Marie Pochopová.

Bylo to 29. srpna po setmění, když, posílena svatými svátostmi, loučila se se svými drahými a ukládala jim pozdrav všem přátelům.

V den, do něhož skládala svou naději na pokračování v učitelských studiích, 1. září, vyprovodili jsme ji s poctou, jaké si zasloužila, na letovský hřbitov. Tam nad hrobem, kvítím téměř zasypaným, rozloučili se se zesnulou, ze studentstvo kol. Válka, za Orelstvo starosta místní Jednoty, dp. P. Králík; první naznačil velikost zesulé ve víře a v životě, ve studiu a v práci organizační, načež starosta Jednoty vylíčil její nadšení a obětavost pro ideu orelskou. Jedno oko nezůstalo suché — vždyť ji měli všichni ze srdce rádi, jako i ona všechny láskou v pravdě evangelickou milovala; a byla to duše tak andělsky čistá a krásná. Stesk po kráse za ni plakal, ale jistota většího štěstí, z něhož se již raduje, těšila, až se slzy v tiché radosti rozplývaly.

Loučíme se s Tebou, Slavíčku náš, slovy Tvých přátel nad hrobem: Buď s Bohem a nezapomeň na nás!«

XAV. VLKOŠSKÝ:

Tu prosbu vyslyš!*)

Ty mocný Bože,
vládce všeho světa,
jenž bleskem hrozným pyšné vrchy skláníš,
jenž krotíš vlny zbouřeného moře,
jenž sopkám dáváš chrlit ve tvář nebe
útroby žhavé, které země chová,
jenž hlasy vrískajících sytíš sirén —
Ty, kterému se lidstvo denně klaní,
před kterým žezla národů se níží,
i zbraně armád k počtě hotoví se,
Ty, jemuž z chrámů »Hosanna« se pěje,
jenž otěž Věčna v rukou mocných třímáš —
mou vyslyš prosbu!
Vyslyš prosbu sluhy,
který v ústa svoje
sí hlasy lidu, jež miluje, vložil,

slyš prosbu těch, již na skále hrad staví.
by zloba bésů nesmetla jej v moře —
slyš výkřik můj, jenž prorazit chce nebe!
Již mrskej, Pane, kupce dětských duší,
jež z chrámu práce vyštvali již Tebe,
ó, mrskej vrahy nevinných svých dětí
v nichž láska k Tobě dábelcky se dusí,
ó, mrskej ty, jimž národ příští svěřil
a oni v chřtán je Molochovi vrhli!
Sraz bleskem je! Jen ušetř národ hrobu!
Sraz také k zemi mě! Rád složím kosti,
jen prosbu yřelou vyslyš lidu svého!
Můj slyš hlas hromu!
Dáblu vyrvi děti!! —
tu vyslyš Pane prosbu.... —
— zachraň děti !! —

*) Z Učitelské hlídky.

Poměr moderních přírodovědců ke křesťanství.

(Wochenschr. f. Kultur etc., Vídeň, roč. 1. a 2.)

Upravil Moravec.

Daleko rozšířena — a často i v kruzích katolických — je nechuf ku vědám přírodním, poněvadž prý vedou k nevěře, k materialismu a k atheismu. Ta nechuf je pochopitelná, pozorujeme-li jednání tak mnohých, kteří se vydávají za zástupce a tlumočnické vědy a kteří, prý jménem opravdových badatelů přírodních, a na jejich místě prohlašují, že vědy přírodní nám podkopaly základy víry křesťanské, ba každé víry vůbec (totiž přesvědčení o osobním Bohu a o duši nesmrtelné) a že nám tudíž nezbyvá, leč buď vzdáti se nadpřirozené víry nebo dáti jí podobu jinou, novou, která by lépe se hodila k dnešním našim poznatkům přírodním. V novinách, brožurách, v populárně vědeckých dílech se takové učení obecně přednáší nebo jako samozřejmé předpokládá; hájí se tam stanovisko, že muž na plné výši vědecké se o náboženství nestará. Za svěcení však vědí, která taková potravina duševní jen v zájmu a z rozkazu mezinárodního židovstva, jakož i spojeného s ním zednářstva se rozšiřuje a mezi lid vrhá. A lehkověrný, a každému klamu snadno přístupný lid křesťanský sedá jim na vějičku, když mu nařídí velikolepé a skvělé vynálezy věku nového, a když pak se mu do očí lže, že všichni ti veleduchové, kteří ty velké zázraky vymysleli, křesťanství zavrhlí a v materialismu i atheismu jedině spásu a světlo budoucích věků spatřovali. Nuže, je tomu skutečně tak, jak tito nepřátelé víry Kristovy tvrdí?

Bylo by zbytečno líčiti opravdový veliký účinek věd přírodních na praktický život doby přítomné. Rozvoj a rozkvět těch věd dokonal se přesně v posledních čtyřech stoletích. Jaký byl duševní směr největší části průkopníků jejich, jest nám podrobně známo, víme též zcela určitě, jaké bylo jejich stanovisko k základním pravdám náboženským, k Bohu a k nesmrtelnosti duše. A tu naskytá se nám obraz zcela jiný, než lživý, který nevěrečtí dryáčníci nesoudnému množství předkládají. Právě průkopníci mezi přírodovědci byli téměř bez výjimky věřícími křesťany: v zemích katolických věřící-

mi katolíky, v zemích protestantských věřícími protestanty.

Z ohromného kruhu věd přírodních věnována nejdříve základní a důkladná práce odboru mechaniky, zvláště pak mechaniky nebeské. Zde se pokládá za prvního téměř moderního vědce přírodního frauenburský kanovník Koperník († 1543). Do jeho šlepějí vstoupil skoro sto let později a jeho systému hájil Galilei († 1642), vynálezce zákonů pádu a kyvadla. Nikdo nebude tvrditi, že by se těm dvěma mužům se strany církevních autorit bylo dostalo nějaké přízně nebo podpory; zažili od nich spíše nepřátelství a pronásledování. Ale i tak zůstali oba věrnými syny církve katolické — a to v době obecného odpadu od církve. Stejně věrně lnuli ku svému přesvědčení protestantskému slavný pozorovatel hvězd Tycho de Brahe († 1601 v Praze), vynálezce zákonů o pohybu oběžnic Kepler († 1630), vynálezce světového zákona všeobecné gravitace, Newton († 1727), dále polyhistor Leibnitz († 1716) a zakladatel botanické a zoologické systematiky Linné († 1778). Věřícími katolíky byli jak veliký zoolog Busson, taktéž i zakladatel moderní chemie Lavoisier (popraven 1794). Nejinak zní zprávy, kterých se dovidáme, obrátíme-li svůj zřetel k opravdu prvotřídním badatelům přírodovědeckým onoho století, na které měrou zvláštní padá dle jedněch klatba, dle jiných pýcha moderní nevěry, myslím století devatenáctého. Naše vzpomínka má se však týkati pouze těch, kteří již rozloučili se s tímto životem.

Oči lidstva upíraly se od dob nejstarších se zvláštní horlivostí a touhou k hvězdnatému nebi, jakoby odtamtud měla přijíti odpověď na otázky záhrobní, na otázku všech otázek o Bohu. Nedivno tudíž, že mezi všemi přírodopytci, zvláště živou věrou se vyznamenávali zástupci hvězdářství, »onoho studia« (jak praví pozorovatel Martin Schiaparelli), které je téměř stálým holdováním nejvyšší Moudrosti, jež řídí svět, a při kterém každý nový objev v duších přístupných pro vznešenost a krásu jen nový

hymnus obdivu a klanění se Bohu nítí a vzbuzuje.« A zase mezi hvězdáře náleží zvláště mnoho kněží katolických, jmenovitě kněží řeholních. Tak byl Piazzi († 1826), první objevitel planetoid (Ceresu), kněz řádu theatinského. Jeho následovali objevitel vlasatic de Vico S. J. († 1848), Perry S. J. († 1889), Lamont († 1879) a jiní mnozí, mezi nimiž přeslavný ředitel papežské hvězdárny Secchi S. J. († 1878). Z četných věřících laiků stůjtež zde jen jména jako Leverrier († 1877), jenž vykonal epochální výzkumy o pohybech Urana a objevil Neptuna, Schiaparelli, (zemř. 1815), jenž svými bádáními o Martovi a svými výpočty o létavicích vzbudil obdiv všech vzdělanců světa, dále objevitelé vlasatic Aug. Faye a bratři Henry (Paul a Prosper) Mouchey, Folie, dále Heis († 1877), jenž proslul svými věrnými pozorováními stálic, Janssen, jenž zvláště o výzkumy sluneční se zasloužil. Z neméně četných věřících protestantů mezi hvězdáři budtež tu uvedena rovněž jen jména nejznamenitějších. Jsou to v Anglii oba slavní badatelé nebeští, otec a syn Herschelové (prvnější † 1871), dále Joung, jenž se zvláště bádání slunečnímu věnoval, Pritchard († 1893), jenž v astronomii nejvydatněji užil i fotografie, v Německu největší matematik všech časů i o astronomii zasloužilý Gauss († 1855), dále Bessel († 1846), nejslavnější hvězdář královecké hvězdárny, objevitelé vlasatic Olbers († 1840), Besselův učitel, a Encke († 1865), nezapomenutelný učitel ve vědách hvězdářských, objevitel Neptuna Galle (* 1812), konečně pak světoznámý astronom Madler († 1874), který 1870 napsal tato památná slova: »Nikoli, vědy a jejich opravdoví zástupci a příznivci nezasluhují oněch výčitek a podezřívání, kterých se jim s některé strany tak hojně dostává, jakoby člověka odváďeli od Boha, ano atheistou ho činili. Co pak se jmenovitě týká hvězdářství, troufám si dokázati, že právě naopak se děje, že právě tato věda zvláště k tomu je povolána, aby v nás vzbudila a posílila ona přesvědčení, která právem kladou se mezi nejvyšší statky pokolení lidského.«

Co o astronomii, platí i o fysice 19. století. Z fysiků, opravdu vynikajících, byl asi jen Tyndall materialistou, ostatní všichni byli spiritualisty, mnozí pak přís-

ně věřícími křesťany. Jiní alespoň neochvějně uznávali ony dvě základní pravdy o jsočnosti Boží a o nesmrtnosti duše lidské.

V první polovici století 19. zabývala se fysika vedle zkoumání o základech vědy elektrické hlavně teoriemi o světle a o teple. Jsou to zvláště čtyři jména, k nimž pojí se největší část šťastných výsledků bádání optického: Fraunhofer († 1826), Fresnel († 1827), Fizeau a Foucault († 1868), a všichni byli věřícími křesťany. Vynálezce proudu elektrického, Galvani († 1798), byl mužem hluboce náboženským a členem III. řádu sv. Františka. Avšak další podivuhodné výsledky s elektřinou zakládají se na epochálních výzkumech A. Volty († 1827), tak že i jméno galvanismu nahrazeno bylo voltaismem a dle Volty i síla elektrického proudu se měří. Leč Volta byl mužem hluboce nábožensky založeným. »Měl zálibu mnoho a podrobně se obírali oněmi základy, na nichž náboženství katolické je vybudováno. Co pak se týká víry v katol. dogmata, zachovávání povinností náboženských, podroboval se tomu všemu s ochotou přímo dětinskou, ač i sám v tom ve všem měl své vlastní názory.« Bez ohledu na lidi brával podíl na všech cvičeních života náboženského: Každodenně slýchal mši sv., o svátcích přijímal sv. svátosti, denně modlíval se sv. růženec atd. Rovněž tak horlivým katolíkem — ovšem když se byl delší dobu poddal náboženské lhostejnosti a trápil náboženskými pochybnostmi — byl Ampère (1836), proslulý svým pravidlem o vztazích elektřiny a magnetismu, jakož i tím, že dle něho se jednotná síla proudu elektrického měří. O něm praví jeho životopisec: »Náboženství řídilo všechny jeho myšlenky a vylévalo své světlo na všechno jeho pozorování. Ta ctihodná hlava, která plna byla vědy a ctí, skláněla se bez výhrady před tajemstvími sv. víry. Dovedl klečeti vedle chudé vdovy i malého dítěte, jen že snad jejich pokora menší byla než pokora jeho.« Třetí mezi velkými zakladateli vědy elektrické byl Faraday († 1867), jehož sám materialistický fysik Tyndall a Dubois-Reymond největším experimentátorem všech věků nazývá a jehož slavný chemik Dumas pokládá za nejučenějšího člena francouzské akademie vědecké. A i tento Faraday byl vroucně věřícím a přesvědčeným křesťanem, který přes svou všeobšáhlou učenost

nikdy neodkryl nějakého rozporu mezi věrou a vědou. Též O h m († 1854), proslulý svým zákonem o vztahu mezi intenzitou elektrického proudu, elektromotorickou silou a odporem vodiče, byl osobností roztomile náboženskou. Totéž platí o O e r s t e d o v i († 1851), objeviteli elektromagnetismu. I on byl hluboce přesvědčen o působení Boha v přírodě. Nejvíce však se zasloužili o hlubší prozkoumání tajuplné síly elektrické dva mužové, M a x w e l l († 1879) a H e r t z († 1894); a oba byli mužové věřící. Smýšlení Maxwelllovo lze poznati z poznámky, která se našla i v jeho pozůstalých spisech: »Všemohoucí Bože, jenž jsi člověka podle svého obrazu stvořil a mu duši nesmrtelnou udělil, aby tebe hledal a nad tvými tvory vládl, nauč nás tak poznávati díla rukou tvých, abychom, podrobujíce se zemi k našemu užitku, rozum náš sílili k službě tvé, a dej nám tak přijímati tvé svaté slovo, abychom zachovali si víru v Onoho (Krista Ježíše, p. p.), jehož jsi poslal, by nám přinesl vědění spásy a odpuštění našich hříchů.« Hertz též nic nechtěl slyšeti o Häcklově monismu. I zakladatel světové firmy Werner v. S i e m e n s († 1892), gotingenský fysik W e b e r († 1891), jenž spolu s Gaussem vynalezl telegraf, dále zakladatel theorogické fysiky, Fr. N e u m a n n († 1895) byli opravdu věřícími muži. Nejvíce však přispěli k dokonalému poznání vzájemných vztahů mezi silami přírodními oni mužové, jižto hlubokými svými studii nám umožnili pochopiti teplo jako pohyb a jižto provedli důkaz o zachování síly, neboli, jak dnes pravíme, o zachování energie. Zde sluší uvést mezi prvními heilbronského praktického lékaře Jul. R o b. M a y e r a († 1878), který po celý svůj život byl přísně věřícím křesťanem. O 43. shromáždění německých přírodopyců a lékařů v Jinomostí zakončil svou přednášku těmito památnými slovy: »Z celého srdce volám: Pravá filosofie nesmí a nemůže býti ničím jiným,

než přípravou na náboženství křesťanské.« Veliký a geniální fysik K e l m h o l t z († 1894), zakladatel říšského německého ústavu fysikálního, málo se sice zabýval myšlenkami o náboženství, ale v osobního Boha a v nesmrtelnost duše lidské věřil. Předchůdce Mayerův v theorii o teple, američan T h o m p s o n (později hrabě z Rumfordu), neobmeškal žádné příležitosti, aby ve svých spisech nevyjádřil svůj podiv pro řízení božské prozřetelnosti a pro nesčetné její dary, jimiž zachovává své tvory. Podobně vyjadřuje se jiný Mayerův předchůdce, D a v y († 1829): »Učení materialistův bylo mi vždycky, již hned v mém mládí, učením chladným, těžkým, zatuchlým a nesnesitelným, které nezbytně vede k atheismu. Když mi bylo v pitevních síních s hnusem poslouchati vývojové theorie fyziologů, kterak prý hmota zvolna a stále se zdokonaluje, kterak pozvolna dráždivou se stává, schopnosti citové nabývá, potřebnými orgány sama se opatřuje a konečně ku schopnosti rozumového myšlení se povznáší, tu procházka zelenými poli a luky, podél břehu řeky, znovu obrátila mé srdce od přírody k Bohu. Ve všech silách hmoty spatřoval jsem jen nástroje Boží.« I slavný anglický fysik J o u l e († 1889), kterého jeho krajané na místě Mayera pokládají za vynálezce theorie o teple, rád se ve svých vědeckých pracích zmiňoval o Bohu. Jemu připisoval nezničitelnost energie, jeho všemohoucnost a moudrost velebil, když mluvil o zařízení světa. Podobně vynakládal angličan T h o m s o n (později lord Kelvin), autor více než tří set důležitých prací fysikálních, svůj proslavený a všeobsáhlý ostrovtip na to, aby již s hlediska čistě vědeckého nutnost Boha tvůrce dokázal. »Nebojte se,« říkával, »býti svobodnými mysliteli! Budete-li dosti svobodně mysliti, dospějete nutně vědou k víře v Boha, základ to každého náboženství. Naleznete, že věda nebrání víře, nýbrž že jí pomáhá.«

Zrnka.

Ne každý hrdina jest vítězem.

Život jest mnohdy sladká, mnohdy trpká povinnost.

Býti dítětem, neznamená býti slabým.

Radujme se z maličkostí, zaplašíme tak velké žaly.

Kdo se neumí ovládati, jest jako loď bez kormidla, vydaná v pospas rozbouřeným vlnám.

Náboženství jest bojujícímu silou, umírajícímu útěchou a zesnulému spásou. Al. K.

Neštěstí sbližuje nepřátely, štěstí rozděluje přátely.

Kdo se příliš bojí, padá vlastní tíží v propast.

Hleďáš-li lásku, zasívej lásku. A domáháš-li se práv, učíš úrodnými své povinnosti. Katol. činem.

M. Š. ČERNÝ:

Reflexe dušičková.

Cas dušiček, jichž těla v zemi leží...
Jest teskno mi, a touha v srdce padá:
Dlít s nimi tam, kde vločky lásky sněží,
kde v kráse roste, kdo tu bídně svadá.

Dlít tam a slyšet podzimní ty zpěvy,
když vichor vráží na hřbitovní vrata,
a zlata zvuk, jež kouzlí žluté listí; —
již řada jeho leží vichrem sváta...

Slyšet ty hymny zádumčivé pěti,
jež nad zemí se na rtech lidí chvějí,
a cítit lásku těch, kdož v ostrém mrazu
nad rovem v modlitbě se uklánějí...

Slyšet to všechno. Nad to v Krista klíně,
dlít — v nebes krajích. Líbezná ty slasti!
Boží i lidskou svatou lásku cítit
a krásu nebeské a zemské vlasti...

AL. KĚLTNEROVÁ:

Na travnaté cestě.

Motto: Jednou z největších
chyb světa jest, že do-
voluje nevinnost a či-
stou radost jen dětem.

Na travnaté cestě mezi květy skotačilo
děcko..., slunce naň svítilo, a vše... vše do-
vádělo kolem něho...

Nebylo mu tak dobře?

A lidé, chodící cestou, kývali naň a kynuli
mu.

Přáli mu té nevinnosti...

A druhý den na téže cestě objevil se muž,
jenž právě jako ono děcko vesele poskakoval
po cestě mezi květy..., slunce naň svítilo...
a vše... vše dovádělo kolem něho...

Nebylo mu tak dobře?

A lidé, chodící cestou, vysmívali se mu a
ukazovali si naň... a jiní volali potupně:
»Blázne, kterak ty, jsa dorostlý člověk, počínáš
si jako nevinné dítě?

J. H. JALUBÍN:

Pomsta.

Nejproslulejší třídou na h—ském gymnasii byla sekunda. Páni profesori však také neopomněli den co den jim vlastnost tu připomínati. Proto také zdálo se někdy, že jejich připomínání již již zapouští kořínky do srdcí mladistvých adeptů vědy a že nastane obrat ve prospěch profesorů i sekundy. Však jen na krátko. Připlížil se vždy nepřítel, který neopomenul nasíti koukole na půdu vždy připravenou a který nedal vzkličiti zrnkům, zasévaným pány profesory.

Jakmile se zavřely dvěře za panem profesorem, ihned objevila se mala, však sporá postava na lavici, odkud se dovedla spíše uplatniti, a sekundán Komárek spustil tam stavidla své výmluvnosti, která se ovšem dovedla uplatniti hlavně v době přestávky, jinak málokdy — a resultát jeho řeči, s důrazem pronesený, byl: »Nic jim nevěřte, říkají to každé třídě!«

Tak ovšem přivedl své kolegy vždy do »rovnováhy«. On byl vůbec »osou« celé třídy. Kde profesori spatřili houf sekundánů, věděli určitě, že je tam i Komárek, který přes to, že byla válka, nevšímal si mnoho situace válečné, za to však jevil zájem o naléhavé záležitosti dne, a to hlavně ve škole.

Věda, jak velikou důležitost mají musea, pokusil se o založení jeho. V krátkosti zvědělo celé gymnasium o jeho činu, a dlouho chodili příslušníci jiných tříd dívat se na různé starozitnosti, jež na katedře páně profesorově vykládal. Jednou uzřeli tu chumáč »Samsonových vlasů«, jež uzmul v »hrdinném« boji přemoženému kolegovi z bujné kštice, jindy starý, vykotlaný zub, představující slonovou kost a věci jiné a jiné.

Touha po slávě a světovém jménu hnala ho dále. Brzy projevil sklon k novinářství. Založil proto periodický časopis

»Nové Illustrované Noviny«, jež došly náležitého ohlasu, nejen u vědyčtivého žactva, nýbrž i u pánů profesorů. Náklad druhého čísla, jehož text a ilustrace obstarával Komárek sám, byl zkonfiskován (od té doby stěžoval si vždy na válečnou cenzuru), a Komárek jen tak tak se vyhnul karceru.

Když viděl, že staví se mu v cestu takové překážky, a že na tomto poli těžko by došel svého cíle, opanovala mysl jeho technika. Nad H. . . objevovaly se občas aeroplany. Od chvíle kdy je Komárek uviděl poprvé kroužiti v modrojasných výšinách, zatoužil po tom, aby mohl vznášeti se také nad maňčickou zemí. Dlouho a dlouho hledal jeho vynalézavý duch, však marně. Zdálo se, že touha jeho zůstane nesplněna.

Přišel kdysi do třídy, přemýšlel opět o svém ideálu. Zraky jeho padly na háky ve stropě, na nichž visivaly lampy. V očích se mu zajiskřilo; neřekl ani slova, uchvátil hák na uhlí, pověsil jej na hák od lampy, pověsil se naň, a rozháněje se nohama, počal slavnostní let, až se strop otřásal. Jeho vymoženost se brzy ujala a bylo jí horlivě využíváno. Až jednou, v nestřeženém okamžiku, dostalo se panu třídnímu cti, spatřiti Komárka v »slavnostním« letu. V hlavě se mu ihned rozbřesklo. »A to se páni divili, proč se jim podlaha houpá pod nohama.« (Sekunda byla totiž pod výborovnou.) Pan třídní neváhal ovšem v žádném případě nechati Komárka bez patřičného honoráře, třebaš honorář ten byl jen »in natura«, poněvadž pozůstal jen z několika, za to však slušných, pohlavků. Komárek jako filosof vešel do sebe. Uvažoval, kterak by měl třídnímu poděkovati. O nápad nebylo u něho nikdy nouze. Zda byl pro něho šťastným, mělo se ukázati. Příležitost naskytla se mu brzy.

Jako jinde, tak i na gymnasiu v H. byl za války nedostatek profesorů. Proto přiděleny byly často mnohým předměty, s kterými neměli jinak nic společného. Panu třídnímu, velmi dobrému klasiku, přidělena byla mimo češtinu matematika, pro níž nejevilo mnoho zájmu. Proto rádi vysvětlovali si to sekundáni tak, že pan profesor tomu vůbec nerozumí, a počítali to za velké zadostiučinění, když je při matematice obšťastňoval »dvojkami«. A této matematiky použil i Komárek.

V sekundě vypravovali v češtině žáci na stupni volně pohádky. Komárek k nim

nelnul a byl zásadně proti nim. Třídnímu div skřípec s nosu nespádl, když se Komárek hlásil, že poví také nějakou hezkou pohádku, neboť se nenadál u něho takové píle. Proto s radostí svoil. Komárek, vystoupiv na stupeň, hluboce se poklonil, v tváři mu to cuklo, což však ihned vážnou tvářností zakryl a spustil:

»Byl jednou jeden pan profesor. (Komárek, chtěje ukázati, že ctí své učitele, užil s důrazem titulu pan, ač jindy o něm nevěděl.) Dal se převéztí přes řeku. Když byli na řece, otázal se pojednou převozníka:

»Víte-li pak, dobrý muži, co je to matematika?« (Třída počínala chápati, pan profesor však ne.)

»Jakživ jsem takového zvířete neviděl,« odvětil převozník, uvedený slovem matematika do rozpaků.

»Ubohý člověče,« litoval ho pan profesor, ztratil jste čtvrt života!« (Sekundáni počínali se zubiti.) Po chvíli pravil: »Snad tedy víte, co je to geometrie?«

»Neznám takové obludy,« zněla váhavá odpověď převozníkova.

»Ubožáku, dvě čtvrtiny vašeho života jsou pryč,« litoval pan profesor. (Třída již jen stěží zdržovala hromový smích. Pan třídní však počínal už též chápati.)

»Tedy snad víte, co je aritmetika?« doufal pan profesor.

»Nevím, pane profesore, co je to za příšeru!«, stísněně odvětil převozník.

»Třikrát ubohý člověče, vždyť tři čtvrti tvého života jsou pryč!« zahořekoval pan profesor.

Převozník počal uvažovati o tom, jak k tomu přijde, aby tři čtvrti života svého pro nic a za nic ztratil. Přestal mysliti na člun, na němž převážel pana profesora, zamyslel se a pustil veslo z ruky. Veslo odnášela ihned řeka sebou. Loďka, nejsouc nikým řízena, narazila na kůl, a jsouc chatrna, rozsypala se.

»Pane profesore, umíte plavati?« volal převozník.

»Nikoliv!« zněla ustrašená odpověď.

»Tak rychle na moje záda, nebo ztratíte všechny čtyři čtvrti života!«

Až sem dospěl Komárek. Dále už to nešlo z trojího důvodu. Jednak byla »pohádka« u konce, jednak pro salvy smíchu (třída měla strašnou radost ze zlosti třídního, na nějž Komárek, jak myslil, tak vyzrál) a konečně proto, že ho pan třídní zahnal se stupně se slovy:

»Darebo, takové hlouposti do školy nepatří!« Jen stěží se zdržel, že mu ne-
uštědřil i příslušný honorář »in natura«.

Po hodině těšil se sice Komárek vřelé
účasti a sympatií kolegů a musel jim tuto
historii ještě jednou řádně vyložit, aby
se mohli nerušeně smáti.

Komárek ne nadarmo hádal, že dojde
za své činy odplaty. A skutečně. Poně-
vadž »výborně« matematice rozuměl, ne-

chal ho pan třídní o pololetí z matematiky
propadnouti.

Ovšem Komárkovi tím mnoho neublí-
žil, poněvadž měl toho i od jiných profe-
sorů dosti.

Propadl na soudném řesetě Komárek
a odešel, aby jinde sobě štěstí a jména hle-
dal, odešel i pan třídní profesor. Dosud
však vypravují si studenti na h—ském
gymnasiu, jakou pomstu si vymyslel jejich
»kdysi« kolega Komárek.

Z. A. PŘIBYSKÁ:

Mé písničky.

(Helence Reskové.)

Jako ten jásavý
skřivánek maličký,
ze hloubi duše své
miluji písničky.

Zpívám si celý den
radostně, zvesela.
Ach, jak bych mohla žít,
kdybych si nepěla?

V písničky ukládám
nejen své radosti;
zpívám — i smutek když
v duši se uhostí. —

Ranní mé písničky
patří mé matičce.
Ráda jim naslouchá
s úsměvem, sladičce!

Večer má písnička
na lávce zacinká
pro radost, pro těchu
chorého tatínka.

Písničkou vítám den,
s písničkou usínám —
v písničkách nejraděj,
nejvroucněj vzpomínám.

SIMPLEX:

Mráčky.

Mráčky, lehké mráčky, dobře se Vám smáti,
když Vám slunko čela diadémem zlatí.

Když Vás teplý azur sladce v klíně hýčká,
vánek do růžova líbá Vaše líčka.

Však se milé mráčky, nebudete smáti,
až Vás divá bouře do své moci schvátí.

Do své moci schvátí, do svých drápů lapí,
poznáte co bolest, která nitrem kvapí.

Poznáte jak slza, pod obrvím pálí,
když se kolem srdce stíny smutku valí.

HLÍDKA SOCIÁLNÍ.

Sociální program.

Mnoho jest důvodů, proč jsme plně ne-
dostáli dosud svému programu. Ztěžka dalo
by se vytýkat, že nebylo dobré vůle pro-
gram sociální plniti. Vyvolá-li se něco v život
jen proto, aby se žilo životem sociálním, zna-
mená již ta skutečnost takovou tíhu vůle, že
ji nelze neuznat. Ani nelze vytýkat, že by
nebylo schopností, neboť debaty ve výboro-
vých schůzích, náměty z pracovních kon-
ferencí či jiných pracovních podniků Ústředí
ukazují, že schopnosti tu jsou. Nemožnost
plnění jeho spočívá tedy jinde. Poněkud na
váhu padal zde moment, že odchovance, seni-
ory našich akademických spolků a S. S. S. vů-
bec posílali jsme dílem do politického, dílem
do hospodářského života strany a konečně do

mládeže a Orla. My nestačili dosud posílati
vůdce potřebnějším, a na vlastní práci jsme
musili zapomínati. Nyní ale musí být jinak.
Nebudeme již musiti nechati mládé pracov-
níky samy sobě. Starší, s prací obeznalí se-
nioři, budou ukazovati směr práce, takže
vůdcové nebudou mladším scházeti.

To však není hlavním důvodem, proč čin-
nost naše sociální vážne. Přátelé, poznali jste
také z poznámek k sociálnímu programu
v čísle minulém, že počítáme s nedostatkem
peněz. Radím k akci seč naše síly jsou, po-
stupně s rozvahou řádného obchodníka. Zmí-
ním a o našem předním prameni — o Mik-
lášském daru. Chudé katolické studentstvo
uchýlilo se k nutnému prošení. Kolikrát opa-
kována v našich schůzkách slova: »Vychva-
luji nás, honosí se s námi, ale ponechávají

nás v bídě.« My cítili, že se nám děje křivda; proto jsme si řekli: „Jsme vkleiněni do katol. složky národa a chceme něco znamenati, a také jistě něco znamenáme svojí prací.« Není tedy naše prosba o pomoc žebráním, je to žádost daně, již hnutí nese svému výhonku, který rostlině dodává životní sílu. Přichází rok od rok a žádáme znovu a znovu. Ke chvále studentstva budiž řečeno, že akci tuto sami si provádí, a tedy úspěchy z ní jen sobě mohou si přičítati. Statisticky jsme zjišťovali, kdo a odkud Mikulášský dar poměrně nejvíce vyzískává a zjistili jsme, že hlavní zdroj zajišťuje studentstvo samo. Ale to vše nemohlo stačiti k akcím velikých rozměrů. Situace naše byla politování hodna. Přízní mocných jsme se těšiti nemohli; sociální instituce, ať státní, ať jiné nás přehlížely — a sociálně slabší po naší pomoci volali. Vskutku, nebylo to právě závidění hodné. Proto, mluvím-li o sociální práci, a chceme-li na tomto poli vážně pracovati, jako že všichni chceme pak se musíme snažiti tuto akci učiniti naším programem. Mikulášský dar budiž každému organisovanému čtenáři SSS., každému čtenáři »Jitra« programem, budiž jeho prvou prací sociální, již sobě pomůže, již pomůže svému druhu slabšímu. Proto, až budete vyzváni k akci Mikulášského daru, tak se jí okamžitě chopte s tak velkou láskou jako léta minulá, ba ještě s větší, aby naše naděje nebyly zklamány, aby naše sociální plány nezůstaly jen na papíře, nýbrž abychom ukázali, jak dovedeme chápati slova Mistra našeho: »Cokoliv jste učinili jednomu z nejmenších, mně jste učinili.«

Na prvním místě zmiňujeme se o akci Mikulášského daru. Právě bylo zde poukázáno, jak důležitým sociálním činem jest tato akce. Jak již řečeno, Mikulášský dar musí býti letos silnější, než léta minulá. Katolické studentstvo, shromážděné v slavnostních dnech sletových v Brně, řeklo celé katolické veřejnosti, že chce míti kolej a — položilo základní kámen. Tam se očekává kvota daně, již je katolická veřejnost povinna splatiti. Musíme jí to však říci. Činíme to pro budoucnost, aby kolegové mladší, byli na tom lépe, nežli jsme byli my. Dovedete pochopiti, jaký sociální čin podnikáme, když všemožně pracujeme a s úspěchem na zřízení této nové koleje. Praha volá po mense a to jak pro akademiky tak i pro studenty středoškolské. Na kom jiném bude to spočívat, než na nás samých. Snad nyní již chápete, proč k vám snažně voláme po napnutí všech sil, aby se pro Mikulášský dar sebrala kvota co největší.

Nemáme vybudovánu, snad ani započatu knihovnu Ústředí. A přece jest to věc tak eminentně důležitá. Mimochodem zde podotýkám, že nás trápí malá péče akademických spolků o knihovny. Jak se má členstvo nadchnouti pro knihovnu, která není na výši doby. — A dále doporučuji akademickým spolkům: »Zřídte studovnu podle odborů a vybavte ji odbornou literaturou. Vy sami nevíte, co ve studovně naleznete, a co bez ní ztrácíte. Ani žádná klubovna, ani herna a pod. nemůže zajistit to, co studovna.« Tím ovšem nechci říci, že by snahy po oněch nemělo býti.

Je to trochu smutná kapitola, již jsem vám zde načrtl; chceme pracovati, abychom stav tento odstranili, a tedy jej musíte znáti. Toužíme-li my po místnostech a všemožně usilujeme o ně, číňte tak i vy, zvláště spolky akademické a živější středoškolské. Těžký úkol na poli sociálním, zde v Praze, nás čeká: Vrátni katol. studujícím Strakovu akademii. My prý jsme po celá léta o Strakově akademii nemluvili. A přece kolik bylo schůzí od převratu, kde bychom otázku nebyli projednávali, co článků a polemik to stálo, co přesvědčování a co intervencí. Konstatujeme zde, že jsme vždy trvali na svém právu a je neochvějně hájili. I dnes pevně stojíme na požadavku, že Strakova akademie patří jen katolickým studujícím. Prozatím, než dá se průchod právu, žádáme, aby nám podstoupeny byly některé místnosti, které nevyhnutelně k organizační práci potřebujeme. Dr. — k. (Pokračování.)

—»«—

IngC. Janáček Alois:

O sociální práci.

V prvním čísle letošního ročníku »Jitra« četli jsme článek: »Trochu sociálního programu studentstva«, jenž se obíral celkem asi touž otázkou jakou jsem si já vytkl za předmět své kratičké úvahy.

Totéž thema vyvolil jsem si úmyslně. Nelze upříti, že sociální práce — jest v první řadě prací hospodářskou (alespoň na tomto poli se její potřeba citelněji ukazuje) — ale já — zvyklý vždy poněkud theoretisovat — chtěl bych vedle praktických, hospodářských pokynů kol. dra. — ka uplatniti ještě jiné hledisko na tuto otázku, t. j. momenty společensko-mravní. Nechci tedy polemisovati s článkem jmenovaným, nýbrž chci doplniti a rozšířiti náš názor na sociální práci v ohledu mravním.

Jaká práce se má nazývati „sociální?“

Odpovědi na tuto otázku chci si jasně a určitě vymeziti obor sociální práce. Takovou definici považuji za nutnou, máme-li se uvarovati falešných názorů na sociální práci — a nechceme-li hned z počátku upadat do jednostranného jejího pochopení.

Pravím, že názory na nadhozenou otázku, respektive odpovědi na ni, jsou jednak falešné a jednak jednostranné.

Vím z vlastní zkušenosti o takovém falešném chápání sociální práce. Trpěl jsem jím sám, a myslím, trpí jím každý mladý student, sociálně vřelejší, jenž tráví ještě z fondů svého idealismu, životem nezklamaného. Je to názor velikášský. Pod tím slovem »sociální práce« představujeme si něco velikého, a vím sám dobře, že se v této době velmi často přistihujeme uprostřed snění o tom, jak my sami vystupujeme v úloze sociálního vědce — a velikého reformátora, jenž je povolán k tomu, aby svět zbavil bíd. A poněvadž jsme zvyklí vídati, že cesta k věhlasu a velikosti vede u nás branou kariéry politické, přistihujeme takového snílka — řečníčího na schůzích mládeže, stran, na sjezdech atd. — vyčerpávajícího

své mladé síly v úmorných debatách, a často odcizujícího se svému vlastnímu studentskému poslání. To je falešný názor, proti němu musíme postavit holou skutečnost, že sociální práce není — a nemůže být — nic tak velkorysého a gigantického.

Ale názor na sociální práci jest často také jednostranný. Jsou lidé, a těch je, myslím, nejvíce, kteří vidí sociální práci jen v takové činnosti, jež směřuje k odstranění některých materiálních nedostatků bližního — u nás speciálně — spolustudenta. K takovému názoru svádí také jmenovaný článek. Zapomíná se při této příležitosti, že není hlavním objektem sociologie jednotlivec se svými nedostatky, že člověk ne pouze tělem, nýbrž i duševně jest součástí společnosti lidské. Jest pravda, že bída hmotná nás tíží nejvíce — bolí jaksi bezprostředně — ale pro nás, jako pro studenty, a v oboru našich úvah jest tato okolnost zjevem individuálním — a ne sociálním. Aby mi bylo porozuměno! Mluvím o bídě jako o zjevu sociálním, jestliže vyplývá, anebo jest důsledkem nějakého špatného společenského zařízení — a o tom v mezích naší studentské společnosti mluvit nelze. Nazírání takovéto bylo by tedy jednostranné proto, že omezuje se pouze na společnost studentskou, a za druhé, že omezuje se uvnitř této společnosti pracovat k odstranění hmotných nedostatků. Poněvadž pak v oboru studentské společnosti není bída zjevem sociálním — nedá se totiž odstraniti vhodnou změnou společenských zařízení student. — jest možno sociálně pracovat jen v mezích individuální charity. A poněvadž, chceme-li si to říci upřímně, náš student k takové činnosti prostředků nemá — bereme většinu z nich i možnost individuálně bráti podíl na sociální práci.

Tím nechci nikoho — ani jednotlivce, ani jednotlivá SSS. — od této charitativní práce odvrátiti. — Bůh uchovej! — To je činnost velmi záslužná. Ale chci rozšířiti pojem sociální práce i na obory jiné, kde se stává student bezprostřední součástí společnosti lidské — tedy i mimo obor pouhé společnosti studentské.

Každý z nás bez rozdílu schopností a prostředků může být vysoce sociálně činným. Položil jsem si otázku: »Jaká práce je sociální?« Zde jest odpověď na ni: »Sociální práce jest každá taková, jejíž ovoce nekonzumuje pracující pro sebe.« Můžeme totéž říci ještě mnohem určitěji. Již ze slov samých — »sociální práce« — je patrné, že je zde řeč o takové činnosti, jež směřuje k udržení a zdokonalení společnosti lidské. Tak často se přirovnává společnost lidská k lidskému tělu, kde každý úd a nerv má svou vymezenou funkci. Tenkrát se cítí člověk zdrav, když všechny orgány jeho těla bezvadně fungují.

Užijme této analogie! Společnost lidská bude tenkrát zdráva, jestliže každý její člen bude svědomitě a spolehlivě plnit svoje lidské poslání. Jest tedy také sociální práci každá taková činnost, kterou člověk naplňuje svoje společenské poslání.

Díváme-li se tedy na věc z tohoto hlediska, není sociální práci pouze nějaké plané politování, nebo jenom činnost charitativní, nýbrž všecek náš život — pokud jím plníme své povinnosti. Přesný úředník v úřadě — dělník v dílně — ti více sociálně pracují, než tak mnohý také „sociální“ politik.

K této sociální práci je pozván každý bez výjimky — ano ji je každý povinen plnit.

Pohledme — jak se jeví takto pochopená práce sociální v životě studentově!

Student sám o sobě.

Student má především sociální povinnosti sám k sobě. Vyplývá především z předešlého — že upřímně řečeno — nejsociálnější bude pracovat tenkrát, bude-li plnit svůj nejvlastnější úkol, t. j. pilně a svědomitě studovat.

Odložme stranou všecko velikášství! Společnost není založena na velikých kvádrech gigantických činů. Ty kvádry spojuje, stmeluje malta — drobné — účelné práce každého z nás.

Účelným členem společnosti, nezapomínejme — stává se student teprve — dokončením svých studií. Neprodlužujme tedy toto provisorium!

Vůči sobě má student, jako každý člověk i sociální povinnost ochrany svého zdraví a všeho co s tím souvisí.

Student v rodině.

Znám velmi mnoho rodin — a jsou to rodiny katolické — v nichž není pravého souladu, harmonie. Velmi často veřejná činnost — spolková činnost — odvádí mnohé z rodiny a odcizuje rodině. To není sociální práce. Co svárů bylo by zažehnáno, kdyby alespoň jeden člen rodiny byl prodchnut křesťanskou láskou k rodičům a sourozencům. Katolický student má být ve svých rodinách takovýmto činitelem, vyrovnávajícím protivy. Jestliže se mu podaří konsolidovat jednu rodinu, jen jedinou rodinu prodchnouti duchem pravé lásky — jen v jedné rodině založiti a udržeti rodinné štěstí — vykonal více — než se dodnes podařilo v oboru sociálním vykonati celé Marxově sociologii, poněvadž ta neučinila doposud nikoho šťastným.

Student ve spolku a veřejnosti.

Podobný úkol lze spatřovati i v činnosti spolkové a veřejné. Přesnost v konání povinnosti, spravedlnost a láska — toť sociálně nejúčinnější činitelé.

A kdo může vypočísti všechny ty zdánlivé maličkosti — vzájemné úcty, úslužnosti, dobročinnosti — dobrého příkladu, milého zacházení, laskavosti — jež v tomto osvětlení nabývají neobvyklé sociální ceny? Těmito zdánlivými maličkostmi — jsou k sobě lidé připoutáni — jako jemným pletivem. Plnění jich vede ku štěstí, spokojenosti, proto to všechno je sociální práce.

Vím, že mnohá naše sdružení jsou v rozpacích, jak si vysvětlovati náš sociální program. Nehleďte velkých slov ani činů! — Budovati musíme od těchto základů. Ne nějaké sociální theorie, ani politika, ani cokoliv jiného — nejúčinnějším sociálním činitelem jest zdravý, křesťanský charakter.

Pozn. redakce: Velmi rádi uveřejňu-

jeme tento článek kolegy z řad studentstva. Měl by vlastně předcházeti článku v 1. čísle „Jitra“, který obírá se již speciálně určitým a praktickým oborem sociální práce a to jen

mezi studentstvem. Jest si jen přát, aby pokud se i jiných článků v „Jitre“ uveřejňovaných týče, vzbudily zájem a vybudily k debatám.

LITERÁRNÍ A UMĚLECKÁ HLÍDKA.

Vlastimil Moravský:

Pojem krásna v literatuře.

(Pokus o vymezení definice.)

(Dokončení.)

O asociaci ideí, již jsem se dotkl v minulém čísle, zmíním se poněkud obšírněji. Dlužno jí rozuměti mimovolně, neuvědomělé, rychlé, ale při tom rozhodující úsudky (ač nerad užívám tohoto výrazu, ježto úsudek je pochod logický, při němž rozum působí), jichž působením a splynutím vyvolává se v našem duchu jediná myšlenka. Nerozhoduje tu rozum, nýbrž citová stránka člověka, či lépe řečeno obraznost, okamžitý dojem. Přečtete nějaké dílo, román; hrdina jeho je vlastně zločinec, svým zločinem však, tak se vám zdá, stává se velikým, právě pro svůj zločin je hrdinou románu. Při tom všem máte dojem, že je to dílo krásné. Pravím jen prvý dojem, který ve vás vyvolalo třebaš pěkné zakončení románu (zvláště u žen tomu tak bývá) nebo cokoliv jiného, byť malicherného. Ale když bedlivěji budete uvažovati, rozložíte si celek, všimnete se jednotlivých složek, podkladu, tendence atd., zkrátka necháte jen poněkud povolenu uzdu rozumu a ne fantasii, dojdete k závěru jinému — řeknete, že je to dílo snad i šeredné. Z toho je vidět, jakou roli hraje zde obraznost.

A čím se to stalo, že došli jste k takovému závěru? Z předchozího vysvítá, že je to právě onou falešnou asociací ideí. Mimovolně spojíte pojem krásna (jaká to ironie!) s pojmem zločinu, zla. Čtete-li jiné dílo, učiníte takový závěr opět. Proč? Protože onen závěr minulý byl vyvolán ne tak rozumem, jako fantasii tvořící, kombinující. Jejím působením se stává, že falešná představa o krásnu, jež jednou ve vás vznikla, uplatní se i po druhé, po třetí atd., ač ovšem se působí i jiné jevy psychologické jako nepovědomé asociace a tendence perseverační. Zkrátka vy jste si tu zvykli (výraz ten je ovšem s hlediska psychického neúplný), že zločin může svědčit o velikosti, že lež a podvod je známkou rozvahy atd. Kdyby vám někdo řekl: zlo = dobro = krásna, vysmějete se mu, vedeni jsouce rozumem, ale shledáte-li něco podobného vloženo jakožto hlavní myšlenku do literárního díla, románu či dramatu, bezděky uvěříte, je-li to vícekrát po sobě, vezmete to za pravdu, navěknete si tak myslit, nepozorujete, jak falešně spojili jste, třebaš mimovolně, ideu krásna a zla. O „hrdinovi“, který padal ze zločinu do zločinu, šel po pestrých cestách, konečně se oběsil, řeknete pod dojmem této falešné asociace ideí, že „hodně žil (!)“, ač opak je pravdou: hodně či úplně byl mrtev. A co dělá jednotlivec, opakuje se v celku. Klammé spojování ideí je charakteristickou známkou naší literární kritiky.

A vina této falešné asociace? Tož zkažená obraznost, již pokazilo především zkažené umění. Rečeno-li dříve, že umění je smyslový výraz krásna, znamená to zde, že vnitřnímu světu obrazností, v němž se tvoří takto zkažený pojem krásna, ve vnějším světě odpovídá umění. Má-li tedy nastati změna v názoru na krásu v literatuře, má-li nastati změna ve vnitřním světě, je nutna změna ve světě vnějším, ve výtvarném umění. Umění musí vyličit obraznost. Žel, že umění v užším slova smyslu učinilo téměř principem větu: Zlo je krásné. A v tom tkví zločin 19. a 20. stol., jež nemá v nenávisti zla. Umění naše vůbec pohrává si pojmy, jež ve své podstatě jsou vznešenými, (vzpomeňte motivů lásky!) a zneužívá jich přímo ke zlu. A přeče: Optimi corruptio pessima!

Poněvadž pak zlo a šeredno jsou vlastně pojmy totožné, nebo aspoň téže kategorie, a tvrdí-li literární kritika, jež ovšem tancuje podle noty výtvarným uměním diktované (aspoň v podstatě ve svých zásadách), že krásno spočívá ve zlu, je to totéž, jako by řekla: krásno spočívá v šerednu, krásna = šeredno, jinými slovy potvrzuje se tu, co řečeno na začátku, že literární kritika ztratila pojem krásna, dospěla k negaci krásna.

Z toho, co dosud naznačeno, vyplývá jako podstatný znak krásy v literatuře: dobro. Je-li podkladem nějakého díla něco mravně nedovoleného, předkládá-li se naší duši zlo jen pro zlo, bez nějakého vyššího účelu, ač i zde třeba opatrně rozlišovati, ba je-li snad tendence opačná, to jest zlem přivést k cíli ještě mravně nižšímu než je sám líčený fakt zla, na př. ke zkáze duše, života atd., vůbec není-li dobro v nejširším slova smyslu základem, nelze rluvíti o krásě literárního díla. Tato část o pojmu dobra vůbec v literatuře by mohla býti samostatným pojednáním a připouštím, že velice těžkým, mělo-li by býti dosaženo zcela uspokojivého cíle.

Sám pojem dobra k charakteristice krásna nestačí, aspoň ne v literatuře. Třeba tu dále a snad především pravdy, o níž mělo býti pojednáno napřed. „Pravda je kořenem krásna“ jsou slova Hellova. Jsou dvě božstva dělicí se o svět: pravda a blud. Svět chce býti však klamán, říkali už staří Římané. Pravda a pravdivost vyštávána ze světa vůbec a z literatury i literární kritiky zvláště, jak hned na začátku bylo na to poukazováno. Umění ovšem odedávna vedlo boj s pravdou, pro literaturu však stanoveno docela, že „krásné je pravdě se vyhýbatí, či jinak, že krásné je lhátí!“ V praxi se spojují oba pojmy v opačném postavení, když se tvrdí, že lhátí je krásné. Naše kritika pak dovolila umění, aby lhalo, aby tvořilo ideál, který není ideálem pravým. Pravdou v literatuře nutno ovšem rozuměti vše, co je vedle pozitivní pravdy na pravdě založeno; co je za daných poměrů skutečně možné. To dluž-

no mítí na zřeteli zvláště v literatuře dramatické. Pravda je vůbec nejryzejší, opírá-li se o svět skutečný, přirozený. Platí-li ve filosofii: *Natura non fallit*, přirozenost neklame, platí to i v literatuře, ale i zde třeba dodat, co tam: Něco absolutně dokonalého je jen *natura ordinata*, přirozenost harmonicky uspořádaná. Soulad, pořádek, ucelenost, klid, jas jsou nutny v našem případě. Někteří ovšem myslí, že pořádek je dobrý ve vědě, ale podmínkou umění vůbec a v literatuře zvláště je neuspořádanost a opak všeho, co jsem před chvílí uvedl. Umění plastické pak pojala přímo manie v tomto ohledu. Co křičí, to ovšem táhne. Ale to je zásada čistě obchodní. Nelze tedy díla ruského realismu a francouzského naturalismu považovati za krásná, kdyžž tu jde o směry, jež jsou docela účelem samy sobě, drtíce vše, co jim není po chuti. Je v nich sice až příliš do hloubky rozvinuta *natura*, ale tak, že postrádá epitheta *constans*: *ordinata*, líčíc přirozenost, skutečnost jen v samém bahně, stínu, tmě, rozvrácenosti atd. Ostatně není v nich ani prvého rysu, pojmu dobra. Postrádají-li tedy dvou základních vlastností krásy, přirozenosti uspořádané, chcete-li pravdy a dobra, nemohou býti díly dokonalými ani krásnými, i když je zevní roucho jejich umělecké, čemuž obyčejně bývá.

Co souditi tedy s druhé strany o opačném směru v literatuře, symbolismu a romantismu? Co říci o Březinovi, Zeyrovi? Svět, který vytvářejí, je vyšší, plný tajemství. A přece jejich plodům nikdo neupírá krásy. Snad jen Machar dovedl o Zeyrovi říci, že je to (sít venia verbo!) „četba pro neplodné ženy.“ Než — Bohu díky — tento „vypsaný“ poeta zaměnil pero za šavli a na štěstí není ani tím, tak zvaným, literárním kritikem.

Při pojímání pravdy v literatuře naznačil jsem, že stačí, je-li skutečnost podkladem, je-li dána možnost skutečnosti, je-li soulad, jas atd. Pozoruhodná jsou po ocenění romantismu, symbolismu, mysticismu v literatuře slova Hellova, jež na prvý pohled zdají se býti oxymonem: „Pravda je blažeností. Ona je počátek extasí. Vždyť její vzdálené paprsky působí netušená vytržení.“ Nebo jinde dí: „Je-li co zřejmého, je to skutečnost tajemství.“ Zde rodí se také krásná lyrika.

Už dříve, ač nepřímou, stala se zřítka o třetím požadavku pro pojem krásna, jímž je umělecká forma. Také už dříve naznačeno, co uměleckou formou je rozuměti. Nejde tu jen o slovní výraz, jak se obyčejně myslí, třebaš elegantní vnější forma myšlenky je nejdůležitější. Lze tedy krásné v literatuře definovati jako harmonický souhrn několika prvků: přirozenosti (pravdivosti), mravního dobra a umělecké formy.

V dnešní literatuře jsou díla trojí: 1. uměleckou formou podaná sice, ale bez ideového podkladu, u nichž o dobru a pravdě není ani potuchy. 2. díla opačného vzájemného poměru, 3. díla postrádající všech třech podmínek krásna. Žel, že posledních je nejvíce. Jen tehdy, dojde-li k synthesi obou prvých druhů, bude lze mluvíti o pravé kráse v literatuře. To však předpokládá nutně též změnu našeho moderního člověka v názorech na všechny problémy života, lidstva a světa.

Opravy: Do první části tohoto pojednání vloudily se některé chyby, jež dlužno takto oprávit: Na 26. str. 1. sloupec, 8. řádek shora jest čísti: objektem zkoumání, 10. řádek pak zdola: Jurka student; ve 2. sloupci též strany vynecháno v řádku 19. shora před teoretický slovo: tonouce; o 11 řádků pak doleji čti: nežli Rouseau; na 27. str. v 1. sloupci, 22. řádek čti: aby totiž; ve 3. řádku téhož sloupce zdola má býti správně *attribut*.

—»«—

Několik francouzských vzorů.

Celá mohutná řada vynikajících spisovatelů francouzských tvoří netoliko v shodě s duchem katolickým, nýbrž mu i docela slouží, v jménu jeho velikých ideálů bojuje, což u nás bylo by jistě něčím odvážným a neslýchaným. O tomto přesvědčení katolickém tak konsekventním v činech svědčí programy jak jednotlivců, tak celých skupin, svědčí o něm díla iak vědecká tak literární.

U nás ne jeden učenec, uvnitř katolík u-přímý, na venek té značky „katolického učence“ jakoby se bál, tam však chlubí se svým přesvědčením a nestane se proto subjektivistou nebo zaostalcem. U nás leckterý časopis nechce platit za protikatolický, ale aby nazván byl katolickým, to by věru těžko nesl a za nic na světě nepřijal by hesla čistě katolického, tam však nejen že se prohlašují za katolické, ale bojují za práva katolíků, za všecka práva bez výjimky. A toto jednání učeným spolupracovníkům časopisů katolických naprosto nevádí ve „vědecké kariéře,“ i oni dostávají se do nejvyšších institucí i do křesel Akademie francouzské. U nás tohoto objektivního posuzování práce není. Jakmile někdo z katolických řad pokusí se o vědeckou práci, již předem věc je ztracena: buď se přejde mlčením, je-li to vážná práce, nebo najdou-li se nedostatky, strhá se kritikou tak příšerně, že podruhé zajde autorovi chuť pokračovati. Ve většině případů však se řídí naše inteligence heslem: Je to katolické — to nečteme. Stojí za to všimnouti si trochu aspoň některých katolických akademiků, bezí nimi Pavla Bourgeta, snad největšího psychologa ze západních romanopisců, Bedřicha Massona, René Bazina, známého realistu, Maurice Barrés, René Doumice, P. Duchesne, Denise Cochina, maršála Focha a P. Baudrillata. — P. Alfréd Baudrillart, již leta známý ve světě vědeckém, proslul po světě katolickém v době světové války, kdy třímal prapor boje proti německé vědě. klamu a německému vandalismu ve svém díle „Le Catholicisme et la guerre allemande,“ které vyvolalo hlučnou odpověď německých profesorů v sutaně. Mí-nění katolického světa přiklonilo se na stranu Francie. Ve vědě získal si novou zásluhu založením „Revue d'Apologetique“. Jedenáct let pracoval na svém několikavazkovém díle „Philippe V. et la Cour de France.“ Vydal dále „Lettres du due de Bourgogne au roi Philippe V.“ V uznání za tato veliká díla stal se netoliko členem Akademie, ale i světícím biskupem titulárním (himerijským.) — K nejkrásnějším postavám současné Francie patřil

Denis Cochin nedávno zesnulý. Pocházel ze staré zasloužilé rodiny pařížské. Byl to pravý universalista v nejvlastnějším smyslu slova, neboť byl vojákem, lékařem, chemikem, bakteriologem, filosofem, právníkem, literátem, novinářem, řečníkem, uměleckým kritikem, městským radou, poslancem, ministrem a členem Akademie. Všude možno viděti jeho práci. Tak na př. možno ukázati na dvě jeho díla z filosofie, vydaná r. 1885. a 1895., která otevřela mu brány Akademie. A při tom všem byl velice oblíbený u všech, i u socialistů. Jako katolík bojoval jako lev proti politice laicisace a odluky státu od církve. Však bylo viděti u jeho rakve modlit se arcibiskupa pařížského i nuncia. Jeho nástupcem v Akademii byl jmenován Jiří Goyan. Jeho jméno, toť hvězda prvního řádu na nebi historických badání. Studoval gymnasium v Orleáně, později na Normální škole v Paříži, kde měl za učitele Brunetiéra, Cagnata, filosofa Ollé-Laprune. Po počátečních studiích týkajících se starodávného Říma, věnoval se dějinám paapežství. Hlavním jeho dílem je „Allemagne religiense“, na kterém pracoval 20 let. Z iniciativy učeného redaktora M. Hanautaux napsal „Historie religiense“ v svazkovém díle „Historie de la Nation française.“ A při této veliké práci najde ještě čas, aby své péro zasvětil službě katolické apologetiky.

Sice ne mezi Akademiky, ale mezi spisovatele katolické Francie dlužno čísti Fortunata Strowskiho. Pochází z rodiny polské. Je to jeden z nejznámějších literárních historiků francouzských, jak ukázal ve všem díle: *Obraz literatury francouzské v XIX. stol.* Hlavní však zásluhy získal a získává si jako výtečný znalec filosofa Pascala. Jeho veliké dílo o mysliteli Port-Royalském, zvláště třetí svazek, získal mu cenu katolické university ve Fryburcu. Je to tedy Strowski, který vedle P. Henry Bremonda, pracujícího nad ohromnou historií náboženství ve Francii a vedle Jiřího Goyana a jiných patří k nejlepším znalcům francouzské literatury náboženské.

Než netoliko učenci zvyklí poněkud na pevné zásady vědecké dogmatiky, klidní a vyrovnaní, ale i neklidná a bouřlivá chasa Apollinova podává ochotně své šíje v „sladké jámce“ Kristovo, církevní. A nejsou to básníci druhořadí, jsou to jména opravdu slavného zvuku.

O básních Francise Jammesa píše kterýsi kritik, který není naprosto podezřelý ze sympatií ke katolicismu, že Jammesovy prosté verše dostaly se do Paříže jako zrní, z něhož peče se bílý chléb pro měšťáky a staly se „selankou, jaké dosud Francie neměla“. Kdo je to tento Jammes? Vždyť i u nás zásluhou p. Kuncířovou se s ním hojněji setkáváme! Je to venkovan, zrozený r. 1868 v Tournay u pat Pyrenejí. Čtete jen „Růžence ve slunci“ nebo jemného „Faráře Ozeronského“ a poznáte, jak tento svůj kraj miluje, jak vám ho vykreslí a opěvává! Tak dlouho mešká v malém městyse Pothex, tento nadšený myslitel a při tom tichý, zbožný farník otec několika dětí. Znal jsem jej z jeho děl a představoval jsem si jej jako člověka mladého, živé a čisté fantasie, svěžího jako dikce jeho knih. A zatím! Nechtěl jsem věřiti jeho podobizně zarostlého vousáče, je-

muž do šedesátky už mnoho neschází. A toto prostředí malého města maluje ve svých básních, jako ve sbírce: *De l'Angelus de l'aube à l'angelus du soir* (1898). Z prvu lhostejný jsa ve věcech víry vrací se, o čemž píše v předmluvě ke svém „*Géorgiques chretiennes*“ (1912), kde vyznává svou poslušnost Piovi X. Jako umělec stal se reformátorem vers libre tím, že jej přiblížil klasickému verši. Do češtiny z četných jeho děl je přeloženo: *Zrození básníkovy, Anýzové jablko, Zajícův román, Růženec ve slunci, Farář Ozeronský.*

Známějším zvláště za hranicemi stal se Paul Claudel, jehož jméno značí tolik, co prapor. Narodil se r. 1868., jako právník a konsul působil v Šanghaji r. 1894, později v Praze, (které vzpomíná svými verši), v Německu, za války byl plnomocným ministrem v Rio de Janeiru a Kodani a konečně od r. 1920 vyslancem v Tokiu. A přec našel při svých pracech diplomatických dosti času, aby rozvinul svou velikou činnost literární. Slavná jsou jeho díla „*Connaisance de l'Est, Art poétique, Théâtre l'Otage, Annonce faite à Marie, la Nuit de Noël, Chemin de Croix, Sainte Therèse.*“ Jeví se tu jako umělec prvotřídní, který stanul na vrcholu současného Parnassu katolického. V porovnání k Jammesovi je těžký, neboť „tvorí vlastní formu, vlastní jazyk, vlastní verš“ — Poesie jeho je tak napojena katolicismem, že bez něho neexistovala. Jeho myšlenka žije theologií a modlitby jím složené chvějí se hlubokým citem náboženským.

O Claudela vzplanul boj, když ho napadl Petr Laserre, když mu vytýkal výlučný klasicism. Ukázalo se tenkrát, že Claudel má mnoho nadšených epigonů, kteří jej bránili a dále rozváděli jeho myšlenky.

Mezi mladými patří tu k nejsympatičnejším Robert Valery-Radot. Za nejlepší jeho věc pokládá se poesie: *l'Eau du puits, Les grains de myrrhe* a román „*Leur royaume*“ a *L'homme de désir.* Jsa vroucí a jemný ve svém přesvědčení má cosi z bezohlednosti středověkého mnicha, ač nejsou mu cizí zvuky a pocity sladké. Vášnivě miluje pravdu, pálí jej touha po činech. »Claudelisující« jest i výtečný jinak politik Renné Johannet, který ukázal jasně chudobu v estetice Romain Rollanda.

Při prvním pohledu bije do očí u těchto spisovatelů ta okolnost, že ke katolicismu netáhne jich jakýsi mlhavý cit estetický, jak tomu je někde u nás, ne vnější krása jejich chrámů a liturgie, nýbrž vnitřní přesvědčení, že víra Církve a její učení mají vznešený obsah. A tímto obsahem chtějí naplniti nejen život každodenní, nýbrž načerpati ho i do krve básníkovy, aby z ní napojil sebe i jiné. Není to jako u Schillera a Goetheho a j., toliko využití vhodných motivů katolických k dekoraci literární. Je to úplné přijetí víry katolické. — V těchto tvůrcích katolických vidí mladí své veliké učitele nového umění, světlé vůdce na nových cestách, snad někdy ještě ukrytých v mlhách a labyrintech.

My jsme měli — volají s nadšením — kompas a niť Ariadninu. Tím kompasem byla nám víra pravá, víra katolická, apoštolská a římská, ta, která vyjádřena jest tak mohutně v „*Magnificat*“ a „*Procesionalu*“ Claudelově.

A. N.

C. JEŽ T. J.:

Co je laická morálka?

Laická morálka není snad pouze přirozená morálka, která odezírajíc od nadpřirozeného zjevení založena jest na přirozeném poznání lidského rozumu. Taková morálka je částí také křesťanské filosofie. V ní nadpřirozené zjevení se nepopírá, odezírá se však od něho za tím účelem, aby se poznalo, co z oboru mravnosti poznati můžeme pouhým přirozeným rozumem, co je tedy předmětem tak řečeného přirozeného zákona mravního. Česky napsal takovou morálku přirozenou dr. Eugen Kadeřávek pod názvem „Morálka filosofická“. Laická morálka od zjevení nadpřirozeného nejen odezírá, nýbrž jeho skutečnost a také možnost vůbec popírá. Morálka přirozená je základem a průpravou pro morálku nadpřirozenou a je s ní v nejkrásnější harmonii, kdežto morálka laická morálku nadpřirozenou vylučuje a je s ní všude v největším sporu. Morálka přirozená postavena jest celým svým obsahem na náboženství a na Bohu, pokud přirozeným rozumem Boha a náboženství můžeme poznati, kdežto morálka laická hlásá, že mravnost jest od náboženství i od Boha naprosto nezávislá, vycházejíc z předpokladu, že Bůh vůbec neexistuje, nebo aspoň že ho nemůžeme poznati. Je tedy laická morálka naprosto atheistická a beznáboženská. I když zastánci laické morálky o nějakém bohu nebo náboženství mluví, není to Bůh osobní, Tvůrce světa i lidí, na němž bychom byli závislí, nýbrž je to spíše libovolný a měnlivý výtvar jejich fantazie a citu, na němž v mravním jednání člověk nijak není závislý. Jako není nejvyšší normou laické morálky nadsvětová bytost — Bůh, tak ani cílem jejím není nadpozemské štěstí člověka, jelikož s popřením osobního Boha souvisí i popření individuální nesmrtnosti lidské duše. Štěstí, k němuž mravní jednání má člověka vésti, je dle laické morálky pouze pozemské. Podle toho, v co kladeno nejvyšší pozemské štěstí člověka, různí se laická morálka v rozličné směry.

Jméno „laická morálka“ je sice moderní, ale věcně existovala již ve starověkém hedonismu (eudainonismu), založeném na Demokritově materialismu. Aristipp z Kyreny a jeho škola učili, že mravné je to, co působí tělesnou rozkoš, která jest jediným cílem vůle. Epikur prohlásil za mravní také rozkoš duševní. Morálka dle nich jest umění získati si v tomto životě co nejvíce rozkoší. Tuto světáckou mravouku starověkou, která je vlastně hrobem vši mravnosti, obnovil v novověku materialista Helvetius a Gassendi. Spinoza si všiml toho, že hedonismus ničí často předčasně lidské životy, proto zavedl místo něho utilitarismus, prohlásiv za mravně dobré jen to, co prospívá sebezachování. Rozum má řídit člověka,

aby to právě užitečné našel. Jádrem hedonismu i utilitarismu je egoismus, jenž je principem rozkladu společenského života. Materialistický hedonický utilitarismus sociální demokracie je jasným toho dokladem.

Anglický filosof Hobbes, jenž neklade těžisko všech hodnot v jednotlivce, nýbrž ve stát, učil, že jedině stát má právo rozhodovati, co je mravné a co nikoli, jak toho potřebuje ke svým účelům. Mravnost jest tím snížena na pouhý policejní prostředek

Kant chtěl založiti morálku na svém kategorickém imperativu, jímž myslí takové zásady, které by mohl člověk učiniti právem příkazy pro celé lidstvo.

Jakožto protivu egoismu chtěl zavéstí Shaftesbury morálku sociálního utilitarismu čili altruismus, dle něhož mravně dobré je to, co přináší co možná nejvíce prospěchu jak pro jednotlivce tak pro současné lidstvo i pro potomstvo. Na tomto základě postavili svou morálku také pozitivisté: Comte, Spencer, St. Mill, Gougau a j.

Němečtí idealisté Fichte, Schelling, Hegel prohlásili za mravné to, co přispívá k pokroku vzdělanosti, stoupenci pak teorie vývojové učí, že pojmy mravnosti se stále mění a mravné že je vlastně to, co v určité době lidé za mravné pokládají.

Všechny tyto teorie laické morálky jsou předně založeny na předpokladu, že není osobního Boha, nebo aspoň že ho nemůžeme rozumem poznati, že není tudíž ani žádného nadpřirozeného zjevení. Jelikož však Boha rozumem přirozeným poznati můžeme a jelikož i zjevení nadpřirozené je historické, rozumem poznatelné faktum, nemůže před rozumem žádná teorie laické morálky obstáti. Tím méně může obstáti před lidským srdcem, toužícím po dokonalém štěstí. Žádná z nich nedovede ani pozemského štěstí člověku úplně poskytnouti, nýbrž spíše sama je podrážká. Pouhý lidský rozum nedovede nižší vášně na uzdě držeti a tak je řídit, aby nebyly zdraví a životu škodlivé, není-li tu závaznost vyšší božské vůle. Rovněž egoismus jednotlivců, rušící blaho společenské, dovede neškodným učiniti pouze zákon Boží, všechno lidstvo zavazující. Ani Kantův kategorický imperativ nemá v sobě té síly, poněvadž i ten si může každý člověk jinak formulovati. Rovněž pokrok a kultura může býti různě dle egoistických zájmů pojímána. Popřením Boha a jeho zákonodárné moci vzhledem k lidstvu jest odňata jednatelství i lidské společnosti norma, zdroj a síla, potřebná k dosažení pravé blaženosti pozemské. Uvážíme-li však, že blažeností pozemskou, byť se i laickou morálkou dosáhnouti mohla, srdce lidské se nespokojí, objeví se plně její nedostatečnost.

—ada:

Epištola ke studentkám.

Tak mnoho bylo by říci studentkám, tak mnoho měly by si říci naše studentky navzájem. Proto právem naplňovati může obdivem každého, že právě v hlídce studentek neobjevuje se žádného článku, žádných zpráv, a přesto, že tak málo místa věnováno jest v Jitru studentkám, zůstává i to prázdným a čeká, až snad někdo z řad studentů, nebo alespoň nestudentek napíše něco o organisaci a hnutí katol. studentek, o práci, ideálech a úkolech katol. studentek, a bude tak chtít, nepovolán a snad úplně nezkušen, řešiti „ženskou otázku.“

Rekne snad někdo, že studenti také neřeší tu zvláště svých otázek organizačních a j. Než neprávem. Všimnu-li si naší organisace blíže, zdá se mně, že v mnohém vyhovuje a více jaksi počítá se studenty. A není divu. Vždyť byla jistě více myšlena pro studenty než studentky. Nyní však, kdy počet studujících dívek stoupá, je třeba, — třeba se k tomu nějak nemůžeme dostat, — aby věnováno bylo co nejvíce pozornosti hnutí studentek. Co chybí našemu katol. životu? Rádně vybudované organisace katol. žen. Příčinou toho je zase nedostatek schopných, vzdělaných a zkušených vůdkyň. Zde nemohou vésti mužové, neboť nemohou pochopiti úplně potřeb žen. Katol. studenti chtějí býti jednou vůdci katol. lidu. Myslím, že je povinností a právem katol. studentek, aby se snažily, býti jimi ženám. Proto třeba též výchovy dle toho. Dostává se jí dnes našim studentkám?

Sjezd v Opavě nadhodil tu několik myšlenek — a byla to studentka, která tu hájila dobré stanovisko, — pracovní konference v Prostějově a v Praze zaujala k nim stanovisko kladné, valné shromáždění v Brně odhlasovalo návrh, aby zřizována byla SSS. studentek, dále však nic. A mlčí i ty, které jevíly zájem. Ve výboru Ústředí zasedá jen jedna studentka, a není tedy divu, že celá otázka zůstává vlastně nerozřešena a nedomyšlena.

Proto chci předněti alespoň několik myšlenek; snad nebudou některé kolegyně souhlasiti, odepíší a uveřejní své náhledy a návrhy, a když nic jiného, poznáme alespoň různé názory, dle nichž snad bude možno též jednati. — Zemřelá naše studentská básnička Vlasta Tichá líčí ve svém denníku takto svůj obraz štěstí:

Jako jemnou, stříbrnou tkani-
nu spřádám sny svého štěstí. —
Každé vlákno je krásným snem bez
probuzení. Sním o velikých prav-
dách, které dovedou řešiti problé-
my životní, a chápání jich činí
člověka šťastným. — Na nich
spočívá můj vysoko vztýčený
ideál — ideál ženy. (Vrcholem jeho
je Maria).

Štěstí moje je štěstím pravým,
poněvadž je zbudováno na zákla-
dě ducha.“

V hlavních rysech představuji si taktéž

ideál ženy — zvláště studentky. Navazuji proto na tento krásný obraz štěstí. Snad může si i student vytýčiti podobný svůj ideál, myslím však, že nebude přece týž. Představuji si jeho ideál v duchu, a vidím ho jaksi více vyhraněný, z výšin již o něco snesený níže, právě tím, že stává se, řeknu, mužštějším.

A dle toho, myslím, — snad jen já, — že chápati nutno i výchovu, jak studentů na straně jedné, tak výchovu studentek na straně druhé, čili, řeknu opět krátce, chci studentku ve výchově její, ať již ve škole či v organisaci, — a tu se nám zde jedná, — vésti výše, k tomu ideálu vyššímu, jemnějšímu; nechci, aby dosáhla jen toho cíle, k němuž spěje student, byť snad zdál se cíl stejný. Žena má býti tvorem jemnějším, — dnes namnoze bohužel není, — a proto měla by dospěti výše. Toť můj názor, a na těch předpokladech chci postupovati dále.

Pro mne plyne z uvedeného, že studentky třeba vychovávati jinak než studenty, a proto — odděleně. Myslím, že až potud studentky snad souhlasí, zde však mnohé již ne. Chtějí totiž, jak se zdá, sdružení společná. Co říci k tomu? Bylo by nejlépe, kdyby samy nejdříve uvedly své důvody. Bylo by však třeba ještě dlouho čekati, než uvedly by důvod hodně pádný. Uznávám, že se bojí někde, že by jich bylo málo pro samostatný kroužek a pro práci oddělenou; tam však lze to omluviti jen tehdy, když počet je skutečně velmi malý. Jinde zase není možno najíti nikoho, kdo by se vedení druhého kroužku ujal. Zase ovšem důvod; na většině míst však dala by se vhodná osoba najíti. Zdá se mi však, a pravím to s nechtí, že mnohde se studentky bojí té práce, totiž mítí samy přednášky, referáty atd. Nevidí tu ovšem té výchovy k pravé samostatnosti, která se zde může nejlépe uplatniti.

Nechci však ani mysliti na to, že by snad jen k vůli společnému pobavení chtěly někde trvati na společných sdruženích. A přejí-li si toho snad někde studenti, nechť ukáží jim studentky, že jinak hledí na svoji organisaci a že v ní spatřují jiný úkol. Domnívám se však, a snad právem, že nebude takových našich studentek ani studentů. Nejlépe snad si zodpovíme otázku, zda výhodnou jest koedukace čili ne, budeme-li hleděti na konečný cíl výchovy. Ať již je jaký chce, je k němu třeba vzdělání. A každé povolání, které je ženám přirozené, ukazuje, že třeba dle něho přizpůsobiti též výchovu, a ne užívatí výchovy naprosto jiné. Tu výchovu nejlépe mohou a dovedou řešiti, a musí se snažiti, aby ji řešiti uměly, ženy. Dnešní doba povolala ženu téměř na všechna místa. Proto mohly by ženy též více dobra způsobiti než jindy. Zdá se však že ve skutečnosti tomu tak není. Proč? Ženy se přizpůsobily na svých nových místech namnoze mužům. Doba však vyžaduje od nich naopak silné ženskosti, prostě všech rozmarností ženských, ať jsou to již takové či jiné. Odhoditi je, toť k tomu třeba též výchovy. — Tak mohlo by se psáti dále o tom, že vskutku třeba studentkám, — neboť ony

mají vstoupiti na místa inteligentních pracovníků na té lísce, kterou obdělávati chceme, — výchovy zvláštní. Nač mají studenti marniti čas při těchto vzdělávacích přednáškách, besídkách atd. Necht' poskytnuta jest i jim výchova, které zase jim třeba. Zatím končím. Domnívám se, že uznají studentky nutnost svých sdružení, a že budou o ně usilovati. O práci ve sdružení snad zmíním se jindy. Dufám však, že mezitím samy budou chtít uplatniti své názory.

Kolegyním na uváženou! Bolestným zjevem v našem hnutí je velmi malé pochopení studentek pro činnost spolkovou a malá jejich účast při výměně názorů, jak na sjezdech a konferencích, tak i na schůzích v místních sdruženích. Jest to sice pro studentky bolestné a trpké, ale přece pravdivé. Přiznejme si to upřímně! Co jest toho příčinou? Snad jak někteří kolegové nadhazují línost myšlenky? Nevěřím tomu a odmítám takové osočování. Či ostýchavost? Tu možnost připustila bych spíše. Dívky, studentky, jinak založené než jejich kolegové, mají jiné plány, vyhovující požadavkům a tužbám divčí jejich přirozenosti, která jest ve své podstatě jemnější než mužská. Není divu, že jednání kolegů-studentů je jim nevlastní, cizí a proto do něj tak nerady zasahují. Divný však a smutný je ten fakt, že ani založení samostatných ženských SSS, na této věci mnoho nezměnilo. Kdo usuzuje nestranně, musí přiznati, že naše schůzování a práce spolková je obyčejně da-

leko mrtvější než-li u studentů. Kde hledati příčinu onoho smutného úkazu? Rekneme si upřímně: „Naše chyba!“ Nedostatek pochopení věci, málo lásky k práci ve sdruženích zdržuje nás na postupu, a tak zůstáváme snad (?) za studenty. Mějme více sebevědomí, více obětavosti, snášejme se navzájem v lásce, mějme více ctížádosti, a práce naše bude požehnaná. Ukážeme pak, že zmůžeme více, než se o nás tvrdí. J—ča.

Studentky na vysokých školách. Podle přehledu, vydaného za letní semestr 1922 byl počet posluchaček na vysokých školách u nás následující: Na všech universitách zapsáno bylo 1640 posluchaček, z nichž 1365 na universitách českých a slovenských, 275 na universitě německé. Zajímají jistě bude, jak byly zastoupeny jednotlivé obory. Filosofii studovalo 490, práva 272 (na německé univ. jen 14), lékařství 635, přírodní vědy a farmácii 246, na Husově evang. bohoslovecké fakultě 4 posluchačky. Na vysokých školách technických bylo zapsáno 297 kandidátek. Tam nejvíce věnovaly se inženýrství chem. technologickému (69), zeměměřictví 41. Na vysoké škole obchodní v Praze studovalo 88 studentek, na vys. škole báňské v Příbrami 1, na zvěrolékařské škole v Brně 1, na akademii výtvarných umění v Praze 38. Na všech vysokých školách bylo v letním semestru zapsáno 2080 posluchaček. Zdá se, že v letošním zimním semestru počet ještě stoupí. —yy—

DROBNOSTI.

F. Karas:

Sjezd křesťanské dělnické mládeže ve Varšavě.

Niczym Sybir, niczym knuty,
ten cielesnych tortur król,
lecz narodu duch zatruty
toz dopiero bólów ból.

Ani Sibiř, ani knuty nejsou tak velikým neštěstím pro národ, jako otrávená mládež. Bezpráví, páchané na lidu, bude zlomeno, — ale vina národu se vymstí. Volání lyrika A. Asnyka ozývá se celou mladou Polskou, i bylo vůdčí myšlenkou na sjezdu křesť. dělnické mládeže ve Varšavě dne 1. října.

Delegáty i hosty rozehrály zvuky hudby, jakož i sbor, který po zahájení sjezdu kol. akademikem Czarnieckim, zapěl mazurku Dabrowského, národní hymnu polskou. Předseda sjezdu kol. Opechowski mluví o úkolu mládeže pro obrodu Polsky. Přijat jest jeho návrh, aby od předsednictva sjezdu byly zaslány tři telegramy, a sice: sv. Otcí, jímž slibuje polská mládež, že bude kráčet cestou velkého papeže Lva XIII., druhý kardinálu Kakowskému ve Varšavě a arcib. poznašskému Dalborovi, třetí do Říma katol. „mezinárodovce.“

Po uvítání zahraničních hostů a delegátů z východu pronáší první pozdrav P. Smied z Prahy za katol. mládež českoslov. Vzpomíná

minulosti obou národů a důležitosti katolicismu, provázen hlučným potleskem.

P. Horstmann z Düsseldorfu za 400 tisíc katolíků německých mládeže mužské a 500 tisíc ženské.

Poslední ze zahraničních hostů, akademik Karas, pozdravuje mládež polskou za katol. studentstvo českoslov. Připomíná, co oba národy pojilo: Doubravka, sv. Václav a sv. Vojtěch, učenci a spisovatelé za humanismu a obrození národní. Za provoláním předsedy ozývá se bouřlivě: Niech żyje katolicka studenteria czechoslowacka!

Po kratším proslovu P. Adamského, bratra poslance Stanisl. Adamského z Poznaň, který pracuje pro spojení křesťanské mládeže z Poznaňska se sdružením dělnické mládeže v býv. kongresovce, pozdravuje sjezd p. Delatowski, vůdce sdružení dělníků oddílu varšavského. Zdůrazňuje, že jedině pod praporem Matky Boží a Otčiny povalí národ hydru Marxovu.

Kol. Rembieliński, představitel akad. mládeže vzpomíná z dějin Polska oněcn envil. kdy se bili předkové za víru a vlast. Grunwald, kněz Marek, mučedníci za unii na Podlesí. P. Kaczyński opakuje důrazně myšlenku P. Adamského. Jako jest jedna Polska, tak ať jest i jedna mládež!

Po pozdravných projevech přednáší dr. Chodecký na téma „Hygienu i mládež.“ Mládež musí mít velké myšlenky i čisté srdce, aby dodala starým orlího letu.

Mlodošci, ty nad poziomy wylatuj. — (Mickiewicz).

Jaký obraz skytá dnešní mladé pokolení, připoutané k zemi, časně sestárlé? Řečník obrací se proti alkoholu, který dusí inteligenci, a klade na srdce Kristův příklad, že pravým štěstím jest činiti bližního šťastným. Každý ať může pronést o sobě: „Já jsem milionem i trpím za miliony.“ (Mickiewicz.)

Po referátě vzácného přítele mládeže přenesl několik slov p. Kotaniec, redaktor časopisu venkovské mládeže „Družyna,“ redaktor Czenski za týdeník „Gwiazda Polska“ a zástupce křesť. dělníků z Dabrové.

Druhý řečník P. Valerián Adamski vylíčil historii a poměry v organisaci „Zjednoczenie stowarzyszeń intodzieży polskiej“ (Sjednocení sdružení mládeže p.) Organisace pracovala řadu let v býv. území pruském; nyní se rozšířila po celém státě. Má 17 sekretariátů a přes 100 tisíc členů.

Organisace má vlastní dům, tiskárnu, vydavatelství a všechny akcie akciové společnosti „Sportu.“ Jest to organisace nepolitická. zdůrazňující stránku vzdělavací, tělocvičnou a národní.

Poslední řečník dopoledne byl dr. P. Oraczewski, známý pode jménem „drugi Skarga.“

Vidí v politickém životě úplnou abnormálnost. Nestřetají se v boji ideje, nýbrž lidé. Jest třeba vytvořit syntesu romantismu i realismu, jakýsi praktický idealismus. Vychovávají mladé lidi, kteří by stáli pevně na zemi, ale obraceli zrak k nebesům. Polska jest dosud polomrtva, není to ještě opravdová Polska. Proto obrací se slavný kazatel k přítomné mládeži slovy: „Umíte umíratí za otčinu, starejte se pro ni žít!“

Odpolední posezení delegátů bylo věnováno otázkám organizačním, a to téměř výlučně spojení obou sjednocených organisací: z Poznańska i dělnické mládeže s centrem ve Varšavě. Debata byla dosti bouřlivá, ale na konec — jak to jest v polské povaze — skončilo vše ve prospěch myšlenky P. Adamovského.

Večer sešli se všichni v sále na Solci, kde byl večírek. Člen opery varšavské, p. Krzyżanowska zapěla několik úryvků z národní opery polské „Holky,“ k níž složil hudbu slavný skladatel Moniuszko.

Na zvláštním večírku delegátů utvrzeny byly přátelské styky s katol. mládeží a studentstvem českoslov. a mládeží německou.

S radostí v duši odcházeli jsme domů, abychom po krátkém spánku odjeli ráno do Hnězdna k hrobu sv. Vojtěcha.

—»«—

Posluchačstvo vysokých škol dle odborů v letním semestru 1922. Není bez zajímavosti sledovati, jak proudy myšlenkové a poměry sociální mezi studentstvem působí na návštěvu jednotlivých odborů. Pozoruhodné jsou pře-

suny číselné mezi filosofií, právy, medicinou, vědami přírodními a mezi vědami technickými. Vzrůstá zejména počet posluchačů na fakultách právnických a na školách technických. Příčinou je tu ovšem také úprava škol středních, kde odstraňuje se vzdělání klassické. V letním semestru 1922 bylo zapsáno na všech universitách v naší republice 12.057 posluchačů a posluchaček. Na fakultách mimo svaz universitní 341 posluchačů, celkem tedy 12.398. Z toho počtu bylo národnosti české 7.452 posl., německé 2.552, ruské, rusínské neb ukrajinské 963, jiných národností 1.431. Z nich pak bylo zapsáno na fakultách: bohosloveckých 220 posluchačů, z nich 166 katolických, 54 na evangel. (neuvádějí se tu ovšem theologové z bohosloveckých učilišť mimo svazek universitní), na fakultách právnických 3.990, na filozofických 1.647, na přírodovědeckých 769, na lékařských 4.750 posluchačů. Na vysokých školách technických zapsáno bylo 11.306 posluchačů, poslouchajících různé obory technické. Na ostatních školách vysokých zapsáno bylo 2.809 posluchačů. Na všech vysokých školách v čl. republice studuje tedy 26.513 posluchačů.

Obecní a veřejné knihovny u nás. Co vykoná kniha pro vzdělání a povznesení národa, je zajisté všemu studentstvu známo. Tato důležitosti jsouc si vědomo, odhlasovalo Národní shromáždění naše 22. VII. 1919 zákon o zřizování veřejných a obecních knihoven. Jest jistě zajímavá, jaký účinek měl tento zákon. Na základě vyplněných dotazníků, které rozeslalo ministerstvo školství a národní osvěty obcím, sestavil státní úřad statistický přehled a stav knihoven, jaký byl v r. 1920. Z počt 8.104 obcí v Čechách neposlalo 1.668 obcí, t. j. 20.6 proc., na Moravě z 2.814 obcí 494 (17.5 proc.) ve Slezsku z 442 obcí 130 t. j. 29.4 proc. zprávy. Nejpriznivější poměr počtu knihoven v činnosti k počtu obcí, jež výkazy zaslaly, jest na Moravě, kde je z 2.320 obcí 925 knihoven v činnosti, t. j. 39.9 proc., v Čechách z 6.436 obcí 2.230 knihoven t. j. 34.6 proc., ve Slezsku bylo v 312 obcích jen 83 knihoven v činnosti t. j. 26.6 proc. Na 1 čtenáře v Čechách připadlo průměrně 12.2 výpůjček, na Moravě 7.1, ve Slezsku 5.6. Celkem bylo v těchto knihovnách v Čechách, na Moravě a ve Slezsku na počátek roku 1920 1,327.953 knih, z nich 1,103.874 českých a 224.079 německých, na konci roku 1920 již 1,644.558 knih, z nich 1,302.303 českých 282.255 knih německých. Povážíme-li, jak veliké množství to knih (poměrně ovšem ještě zcela nepatrné), poznáme též, co knihy ty mohou dobrého vykonati. Naše studentstvo, zejména na venkově může tu mnoho vykonati. Bývá často tázáno o radu, pokud se knih týče; nechť proto pomětlivo jsouc významu knihy pro duševní obrodu národa, doporučuje vždy knihy cenné a užitečné, nechť však varuje před škrváry a knihami, šířícímú otravu duší.

vy.

SSS. v Kolíně. Valnou hromadu našeho mladáho kroužku konali jsme 8. října t. r. Schůzi zahájil předseda kol. Beneš. Vzpomenul úvodem práce v roce minulém. Na to kol. Sameš ukázal ve svém referátě na úkoly, které čekají nás v roce nastávajícím. Po tomto nástinu práce zvolen nový výbor, který má se snažiti o uskutečnění vytýčených úkolů. Za předsedu zvolili jsme po živé debatě kol. Navrátila, jednat. kol. Pavlíka, členy výboru kol. Krupičkovou a Sameše. — Těžké jsou pro nás poměry v Kolíně. Nadšení pro věc dobrou je však veliké, a proto — třeba nás málo — vykoná snad mnoho. Na debatních večírcích chceme nabýti náboženského prohloubení, chceme nabýti také posily. Vzíti opět do rukou bibli, z ní čerpati a dle ní žíti, toť náš úkol jako katol. studentů a studentek. Pak zdaří se jistě i úkol vytčený. Vzhůru tedy za naše ideály. Jejich splnění „Zdař Bůh!“ P—k.

Sociální Studentské Sdružení v Prostějově.

31. srpna 1922 sešlo se katol. studentstvo prostějovské opět, a to po páté k své valné hromadě, aby přehlédlo práci, kterou vykonalo. Zahájilo ji mši sv., slouženou dp. P. Fr. Fučíkem v kostele Milosrd. bratří, aby jednak poděkovalo Bohu za pomoc v práci minulé, jednak aby načerpalo sil k budoucím úkolům, které ho čekají. O 10. hod. zahájil valnou hromadu v přednáškovém sále Katol. domu kol. Th. C. J. Procházka uvítáním hostů a členů. V zahajovací řeči vzpomíná výročního dne 23. července 1917., kdy založeno SSS. u nás. Pět let od té doby uplynulo, pět let práce a bojů za ideály katol. studentstva. Počátky byly těžké, ale dnes již můžeme upřímně říci, že stojíme pevně proti všem útokům, které se proti nám konají. Jednatelská zpráva akad. SSS. podána kol. JUC. Eug. Láznickou. — SSS. konalo 4 členské a 7 výb. schůzi, založena Mar. družina studentská, Dramatický odbor sehrál několik divadel a uspořádal řadu zábavných večírků. Stud. odbor Orla byl zaměstnán sletovými přípravami. Zakoupil proto také lehkooathletické nářadí. 11. června uspořádal „zahradní slavnost“ s veřejným cvičením. V počtu 70 zúčastnil se sletu v Brně a 27 studentů jelo na slavnosti 10letého jubilea v Kroměříži. Jak v Brně, tak i v Kroměříži nejen účastí, ale i technickou vyspělostí stál mezi prvními. Na Květnou neděli konána pracovní zemská konference. K sv. svátostem přistoupilo členstvo třikráte. O Velkonocích konány týdenní exercicie. Studentů sdruženo bylo v SSS. 110, z toho 20 akademiků. Ve školním roce pracovalo studentstvo středoškolské v Prostějově a v Kostelci. Studentky pracují ve svém samostatném kroužku, vedeném duchovním rádcem. — Pokladní zprávu podal kol. Th. C. J. Ambros. Zprávu o knihovně, archivu a inventáři kol. M. Rajdová. Knihovna čítá 400 sv.; pro čítárnu odebírá se 20 časopisů. Zprávu »Stipendijního fondu SSS.« podal kol. JUC. Fr. Láznicka. Stipendia vypsána 2. Po zprávách funkcionářů zvolen pro rok 1922-23 následující výbor: předsedou: JUC. Eug. Láznicka, místopředsedou: Ing. C. J. Stavěl, jednatel: Ing. C. Mir. Ovečka, pokladníkem: Phst. Fr. Vysloužil, čl. výboru Th. C. J. Procházka. Duchovním rádcem vdp. dr. J. Michalský, spolkový rádcem vdp. P. Fr. Řiha. Na to ujímá se slova nově zvolený předseda a ve svém proslovu

nastiňuje plán své budoucí práce. Dr. Michalský povzbuzuje členstvo k nové svorné práci. — Doslodem předsedy valná hromada skončena.

Ze sekce kandidátů učitelství. V posledních ročních loňského „Jitra“ byly několikráte uveřejněny zprávy o hnutí katol. kand. učitelství. V hnutí tomto odborovém chceme i letos pokračovati. Vyskytly se sice mnohé překážky, vyskytlo se i mnohé neporozumění, avšak nic nás nesmí zastrašiti. Co se nepodařilo včera, podaří se snad zítra! To mějme stále na paměti a proto v novém školním roce opět s chutí do práce! — Otázky odborové sekce kand. uč. byly letos o prázdninách, u příležitosti sletu Orelstva v Brně, na pracovní studentské konferenci projednávány, a návrhy kol. učitele Jos. Dohnala a kol. kand. uč. X. V. Gintera přijaty. Jest tedy naše sekce schválena a zařazena mezi jiné, při Ústředí katol. studentstva zřízené sekce. O účelu jejím bylo již mluveno na zemských pracovních konferencích, na říšské konferenci a také na tomto místě. Sekce tato za spolupůsobení katol. učitelstva starati se bude o všestranné vzdělání kandidátů, aby tito, jakmile vstoupí na svou dráhu učitelskou, mohli ihned osvětově býti činní a stali se ve svém okolí vůdci stejně citícího lidu. — Žádáme funkcionáře těch SSS., v nichž jsou organizováni kandidáti učitelství, aby nám co nejdříve poslali přesný seznam kandidátů i kandidátek a přesné jejich adresy.

XVI. Valná hromada spolku katolických akademiků Moravan v Brně, konala se dne 22. října s následujícím programem: 1. Zahájení. 2. Zpráva jednatelská. 3. Zpráva pokladní. 4. Stanovy. 5. Přijímání členů. 6. Volba výboru. 7. Volné návrhy.

Nezvyklé hosty měla v neděli 22. října zasedací síň zemědělské rady v Novém zemském domě a její patriarchální ráz kontrastoval poněkud s jejich mladistvými rozjařenými tvářemi: Pro valnou hromadu katolických akademiků nestačí nové spolkové místnosti, jako pro jejich ideály je příliš úzký a těsný moderní svět. Pěkně zahájena Chorálem Čechů, postupovala XVII. valná hromada dle obvyklého programu. Po uvítání milých příznivců, kteří sem jako hosté zavítali a po přečtení četných pozdravných přípisů dovídáme se z obsáhlých zpráv funkcionářů o celé té tiché, drobné práci, kterou naše studentstvo přineslo nezištně v oběť za prohloubení náboženského a vlasteneckého života studentského. Tento ideál, který si spolek postavil už před šestnácti roky, jest také plně zdůrazněn v nově vypracovaných a dnešní valnou hromadou jednomyslně schválených spolkových stanovách. Překvapila letos vykonaná práce, ten letos zvláště četný hlouček nových členů, čekajících, aby podáním ruky předsedovi slíbili věrné plnění stavovských povinností. Po provedených volbách ujímá se nový výbor vedení s novou silou a novým nadšením, provázen od přítomných hostů i zástupců bratrských spolků »Ligy« a »Tatranu« pozdravy a přání, aby požehnání Nejvyššího, jenž dnes při společném svatém přijímání ke všem zavítal, provázelo všechny po celý další rok. Národní hymnou ukončil pěvecký kroužek tuto zdařilou slavnost spolkovou, z níž každý, ať host, ať člen si odnášel hřejivou radost z práce tiché a požehnané. Zvolen následující výbor: Předseda Agr.

Ing. C. R. Sochorec; místopředseda I. MUC. J. Konupčík; místopředseda II. Ing. C. J. Chytil; jednatel I. Ing. C. J. Votoupal; jednatel II. Ing. C. J. Stalmach; pokladník Agr. Ing. C. A. Sochorec; archivář Arch. C. E. Čaha; správce domu M. V. C. F. Zaoral; knihovník Ing. C. J. Stavěl; náhradníci JUC. Kvapilík, Ph. C. K. Veselý, JUC. J. Vychodil; revisoři JUC. G. Šebek, Ing. C. Žemla. Duchovním rádcem zůstává i nadále univ. prof. dr. K. Skoupý.

Výbor »Moravana« (správní r. 1921-22) podává všem členům bratrských spolků akademických a Sociálních studentských sdružení truchlivou zprávu o úmrtí svého člena a jednatele kol. Františka Fibicha. Zesnulý narodil se 28. prosince 1902, studia středoškolská konal na I. čes. stát. gymnasiu v Brně, vysokoškolská na právnické fakultě a vyšší škole železniční v Brně. Zemřel v Brně, zaopatřen svátostmi umírajících, 11. října 1922, pohřeb konán 13. října 1922 na Ústředním hřbitově brněnském. Žádušní mše sv. byla obětována 15. října 1922 v kostele Kapucinském v Brně. Výbor »Moravana« odporučuje památku zemřelého zbožné vzpomínce.

Pohřeb † jednatele »Moravana« kol. F. Fibicha konal se v Brně v pátek 13. října o 3. hod. odpol. z kaple Ústředního hřbitova. Katolické studentstvo brněnské z »Moravana«, »Růže Sušilovy« a všech Sociálních studentských sdružení účastnilo se ho v počtu nejhojnějším. Pohřební obřady vykonal universitní kazatel brněnský Msgre dr. Sedlák, za asistence šesti kněží a téměř všech bohoslovců brněnských. Pěvecký kroužek »Moravana« za řízení kol. Slav. Wachy zapěl smuteční sbory. Přátelé zesnulého nesli rakev s jeho tělesnými pozůstatky ke hrobu, kde po skončení pohřebních obřadů rozloučil se se zemřelým jeho duchovní vůdce vldp. dr. Skoupý, předseda »Moravana« kol. Smrž, zástupce Ústředí katol. stud. čs. kol. Roztočil a zástupce vyšší železniční školy, již zvěčnělý navštěvoval. Tklivý akt pohřební ukončen byl modlitbou přítomných. R. i. p.!

—il.

Valná hromada Dobročinného stavebního družstva »Sušil« konala se dne 29. října 1922 o 10. hod. dopol. v Besedním domě v Brně. Po zahájení předsedou, kanovníkem Msgrem dr. J. Kupkou přikročeno ke čtení zápisu o minulé valné hromadě. Zpráva jednatelská vydána byla tiskem a proto uvádíme z ní pouze nejdůležitější. Správní rada »Sušila« rozhodla se použití výhod zákona o stavebním ruchu a postaviti do školního roku 1923-24 Studentskou kolej ve formě t. zv. »Svobodárny« v Úřednické čtvrti v Brně. Rozhodnutí toto schváleno mimořádnou valnou hromadou dne 27. května 1922 a o sletu Orelském dne 14. srpna 1922 posvěcen papežským nunciem Micarou základní kámen ke koleji Sušilově. Cyrilo-Metod. záložna půjčí »Sušilu« na státní záruku čtyři pětiny stavebního nákladu. Konvent otců Augustiniánů opatřil »Sušilu« krásný a rozsáhlý stavební pozemek. Rozpočet na stavbu jest 4 miliony Kč. »Sušil« potřebuje svých vlastních peněz 800.000 Kč, a na její zařízení alespoň 500.000 Kč, tedy celkem 1.300.000 Kč. — Z pokladní zprávy, rov-

něž tiskem vydané, vyjímáme. Členů družstva jest 412 s 829 podíly po Kč 200, t. j. 165.800 Kč. Podpůrný fond vykazuje hotovost Kč 36.404.—. Činí tudíž jmění Sušila obnos Kč 202.204, a to dnem 31. července 1922. Uvedený obnos se do přítomné doby značně snížil počátečním vydáním stavebním (plány a pod.) Zprávy jednatelská, pokladní, jakož i dozorčí rady byly jednomyslně schváleny. Do správní rady zvoleni: Kanovník Msgre dr. Kupka, Msgre dr. J. Sedlák, ředitel dr. Svoboda, pí. Koudelová, gen. tajemník dr. L. Daněk, uč. rada L. Zahradník. Do dozorčí rady zvoleni: prof. Bartoš, uč. rada Vymazal a ředitel Kotulán, do rozšířeného kuratoria: dr. K. Skoupý, P. Anselm Matoušek O. S. A., sl. Rubrova, L. Láňka, zástupce ústředí katol. stud. Ing. C. Jiří Vacha a zástupce »Moravana« Ing. C. Čaha. Po debatě, do níž zasáhl zvláště Msgr. dr. Sedlák, poukázav na naléhavou nutnost a na prostředky zvýšení jmění družstva, usneseno kromě jiného ustaviti zvláštní propagační výbor, jehož jedinou péčí by bylo zaopatřiti podíly a dary pro družstvo, které bohužel po tříletém úsilovném snažení a strádání nedosáhly dostatečného počtu, aby družstvo mohlo své poslání splniti. Valná hromada ukončena s důvěrou v pomoc Boží, v pevném odhodlání všechny překážky překonati a velké dílo — studentskou kolej Sušilovu — v příštím správním roce vybudovati. Šev.

Ze Slovácka. Činnost slováckých SSS. se začíná rozvíjeti velmi slibně, což je potěšitelným zjevem po stagnaci, která nastala v minulém roce. Je to přirozené, že po veliké expansi, jež byla za dob vzniku SSS. slováckých, nastal odech, provázený jakýmsi úpadkem. Po letošních prázdninách uvědomili jsme si, že je nejvyšší čas do práce. Zvláště župní výbor ujímá se práce a kontroluje velmi pilně činnost studentstva na Slovácku. Mile překvapila každého, kdo má o hnutí katol. stud. na Slovácku zájem, schůze výboru čtyř uherskohradištských SSS. (mužské, dívčí, klášterní z františkánského juvenátu a kroužek akad. při SSS. v Uh. Hradišti) na sv. Václava 1922. Bylo viděti, že studenti chtějí dohnati to, co bylo zanedbáno. O povznesení náboženského života je postaráno častým sv. přijímáním všech SSS. Pro žáky vyšších tříd bude zavedeno vyučování náboženství ve formě 14denních přednášek. Studenti, kteří chodí do náboženství, tedy z nižších tříd, budou míti rovněž 14denní přednášky. — Hudební a pěvecký kroužek poskytuje příležitost studentům, aby v něm uplatnili své hudební vlohy. Ujednáno bylo, že každé SSS. sehraje do Vánoc divadlo. Kroužek akademiků při SSS. v Uh. Hradišti vytkl si za úkol, že každý jeho člen uspořádá někde přednášku: »Katolický student a jeho práce pro lid!«, v níž objasní program našeho hnutí a naší činnosti, a vybidne k podpoře Mik. daru. — Stav organizace naší na Slovácku je utěšený. V Uh. Hradišti, jak zmíněno, máme čtyři SSS. (třebas 2 jen v počátcích), dále pracuje SSS. v Uh. Brodě, v Strážnici, v Hodoníně a v Břeclavě. Doufáme, že brzo vstoupí v život SSS. i v Kyjově. Jsme pro SSS. oddělená, v nichž by výchova pro studenty a studentky byla dle toho zřízena. —jhl—

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 2. čísla: Rebus: Koran. Záměnky: a) krám, prám, trám, chrám. b) luk, lup. Hádaneky: a) koruna. b) pět. c) Morava, moř, Avar. Doplnovačka s tajenkou: javor, opice, tuleň, Písek, olovo, konev. („Vilson“). Královská procházka: Pojď, synu, uč se moudrým býti! Jan Amos Komenský. Doplnovačka s tajenkou: Vláda, Plzeň, tráva, Tasso, kabát. („Vlast“.) Číselka: a) Když se blýská, bývá bouře blízká. b) Slavme slavně slávu Slávů slavných.

Správné rozluštění včas zaslali: Kvítek Jos., Keprť Old., Perný Jos., Řihánková M., Šamalík Al., Novák Jos., Doupovec V., Vlček Ant., Bílková K., Holibková A., Neuhauserová M., Kainarová J., Rusek Jar., Kolařík Frant., Kosová M., Kučera Lud., Tuček A., Hodr K., Vlček Frant., Kelnar Aug., Grossmanová M., Kašparová H., Vaněk Vl., Fortelková A.,

Sommerschuh J., Krejčí V., Trkanová F., Mach J., Lafrán V., Hlavatý Frant., Voneš K., Uchyřil H., Suchomel E., Veselý J., Juřica Frant., Miškář R., Skreček Ant., Jahn K., Oždiam Ant., Havránek Frant., Sadílek Jos., Paulusová M., Gulf Old., Fürst Z. Hauer J., Dostál M., Mofl A., Lanča Antonín, Schneider J.

Vylosování byli: Rusek Jar. z Jasenice, Bílková Karla z Tábora, Vlček Frant. z Opavy. Odměny budou jim zaslány.

Naším rozluštitelům! — Z velikého počtu zaslanych rozluštění lze souditi, že o hádankářský koutek jeví se velký zájem. Redakce vybízí proto luštitelé, aby sami do tohoto koutku zvláště zdařilými hádankami přispívali.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 1. prosince 1922. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Rebusy.

a) $\frac{zi}{m} = tu$

b) **BRM****Hádanka.**

Přidáváním ubývám,
ubíráním přibývám,
je to pravda, ne snad klam!

Přesmyčky.

Krasavsko Smír

(í=ý)

Mevone freš

Doplnovačka s tajenkou. (L. K.)

×				
×	i			
×				
×	e			
×	o	.		

vodní hmyz
jméno mužské
řeka v Mesopotamii
mořský živočich
město v Čechách

Číselka.

Veverky seděly fak dlouho 12 34567
až se šišek pořádně 12 34568.

Roháček. (—ce—)

a	a	e	d	í
k	k	l	m	
n	o	o		
r	v			
z				

pták
město moravské
nemoc
předložka
samohláska

Doplnovačka s tajenkou.

(H. F.)

+	y		v
	+		f
	f	+	s
		s	+
T			+
		+	d
	+		j
k	+		k
+	e	.	l

město na Moravě
křestní jméno
pohoří
sopka
přístav
biblické jméno
řeka
nápoj
k člunu třeba

Koníček.

(B. Š)

je	ko	Bůh	ruch	ce	ka
řil	de	dán	ptá	prá	lost
ja	svě	sy	zá	k	le
ži	stvo	všu	ku		ci
tu	nu	vot	tě	kou	

Královská procházka.

(-jkl-)

		d	a			
		o		v		
	m	á	le		á	
r	k	p	l	r	k	ě
a	j	i	n	i	n	
	ch	b			c	
		l	e	ž	v	

Pracujte všichni ku zdaru akce Mikulášského daru. Studenti, agitujte! Přátelé a příznivci, podpořte, seč prostředky Vaše jsou, svůj darost v jeho snáhách za obrodu národa!

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou vydalo

Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Katol. studentstvu a jeho příznivcům doporučujeme

„Museum“

**Časopis katolických bohoslovců československých,
který počíná již 54. ročník.**

Vychází v Brně, Antonínská 1.

Předplatné 10 Kč pro studenty, 15 Kč pro nestudenty.

Všechna SSS jsou povinna alespoň 1 exemplář odebírat.

Nezapomínejte, že „Museum“ je také našim časopisem.

Řádný tisk je naše výzbroj do boje a na tu třeba peněz a zase peněz a opět peněz.

JITRO

OBSAH:

Em. Keřtner: Vánoce v duři našeho studentsva. —
† Vlasta Tichá: Pachole dřímá. (Báseň.) — Vl. Anto-
novič: Boj o duři národa. — Boř. Broř: Ironie doby.
(Báseň.) — Infelix Zlatodvorský: Když císař u-
mřel. — Al. Keřtnerová: Večerní nálada. (Báseň.)
— A. Z. Mírský: Z vánočních meditací. — O. Sou-
kupová: Novoroční. (Báseň.) — Hlídka literární. —
Apologefický koufek. — Drobnosti. — Organisační věst-
ník. — Cyrilo-method. věstník studentský.

V P R A Z E
V P R O S I N C I 1922

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: K tomuto číslu přiložen jest C. M. věstník, s pokračováním encykliky Grande munus. Příští číslo vyjde 20. ledna Redakční uzávěrka 6. ledna.

Odpovědi na došlé příspěvky: J. Dyjský: „Hlas nepřítel“ příště. R. F. Dvorecká: Rýmuji-li se slova (po případě ani to ne), nemusí to být ještě básně. O. S. K.: Hleďte více k jádru! K čemu řadíte slova, není-li v nich myšlenky. V. P. Ž.: Uprchlý sonef léta. Daktyly jsou vsuktku „nedoměrné“. Proto třeba Vám ještě hodně pilování a počítání slabik.

Z intimní korespondence: Třeba udati vždy jméno. Syn Theo: Dobrý přítel nad zlato; plaťť totěž T. B. K. Škoda těch vzletných slov. Bylo by je lze čísti v dopisech snad většiny seřfímánů a okřavanů, když prošli prvními tanečními hodinami, které bývají jejich ideálem. Za vážné zpracování podobného námětu byli bychom však vděční. Karel Kulov: Snad jindy. Al. Z. Mírský. Odpověď dopisem. Zpracování velmi slabé. Bylo by třeba úplně přepracovati. A. V. Snad jindy. Jan Vinohradský. Plaťť totěž. Třeba udati též jméno skutečné. Připomínáme znovu všem přispívatelům, aby vedle svého pseudonymu udali i své jméno skutečné. Příspěvky byt neověřené se zpravidla nevracejí. Kdo jej nutně potřebuje, nechť přiloží pro ten případ známku na porto.

Časopisy redakci zasláné: Domáci: Květy mládí, Dorost, Anděl Strážný, Žena, Naše Omladina, Hlasy sv. Hostýnské, Posol B. srdca Ježíšova (Trnava), Hvězda, Sursum, Růže dominikánská, Naše kniha, Echo z Afriky, Mladé Slovensko, Zprávy sfátního úřadu sfatistického, Naše Slezsko, Slováké noviny, Právo (Přerov), Občanské noviny, Selské hlasy, Lidový list, Mladý venkov, Vychovatelské listy, Tatarský Orol, Ve službách královny, Věstník Matice Svatohorské, Obzor rodinný, Museum (kat. bohosl.). Ze zahraničních: Naš priateľ, časopis ukrajinské mládeže školní (Lvov), Prąd (Warszawa), L'Étudiant Français, Les Jeunes d'Alsace (Colmar), Les Annales de la Jeunesse Catholique (Paris), Bulletin de l'Institut Catholique de Paris, Postup, časopis studentstva ukrajinského (Lvov), Roomsche Studentenblad (Oosterbeek), Staffelstein, Luč (Zagreb), Mlody robotnik, časop. pol. mládeže pracující (Warszawa).

Knihy redakci zasláné: Studentské listy, Lisle, Illinois (Sp. sf. amer.) A. Ušeničnik: Kniha o životě, Dr. J. Klug: Otázky živoťní; Em. Žák, Laická škola. (Nákl. V. Kofrby v Praze. Cena 1'50 Kč). René Bazin: Přehrada. Román. Týž autor: Obilí, které vychází. Franc. W. Foerster: O nezbytnosti náboženství a mravního základu v paedagogice. K jubileu moravského básníka Dr. Ondřeje Přikryla. Výbor kritik. Vydal K. Píchal, knihkupec v Praze. Nákladem téhož vyšly Přikrylovy: Čase tvrdí než ocel, Slizovy růže, Král Ječmínek.

O nezbytnosti náboženského mravního základu v paedagogice. Napsal Franc. W. Foerster. Přel. Ferd. Romporfl. V Praze. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Francl. 8° str. 24, cena pouze 60 h. Při hromadných objednávkách sleva: Tato drobná publikace má velmi časové poslání, zvláště u nás a pro nás. Doporučujeme.

René Bazin, čl. franc. Akademie: Přehrada. Román. Přeložil Fr. Vaňous. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Francl v Praze. 8°. Str. 169. Cena pouhých Kč 6'60! Děj krásného

románu Bazinova odehrává se v kruzích aristokratických a to aristokratických rodem i duchem. Reginald Breynolds, důstojník 16. Rapjůt pluku, tráví dovolenou doma v Anglii ve Westgate, je anglikánem a poznává Marii Limerelovou katoličku-Francouzsku. Missionář v Assamu kterého poznal v Indii, dal první podnět Reeginaldovi, že přemýšlel více o otázkách náboženských, o nichž rozmlouvá s Marií. Ofec jeho sir George je přísný puritán, který ho vydědí proto, že se kloní k církvi katolické a nepozvedl číši při přípitku na počest anglikánské církve. Marie má bratrance, který právě dokončil diplomatické zkoušky a chce ji pojatí proti vůli svých rodičů za chof. Ale Marie nechce Feliciána nevěřícího, nýbrž Feliciána opravdového katolíka a žádá na něm zkoušku. Reginald přichází do Paříže a je pozván k ofci Feliciána V. Limerelovi na večírek. Je v Paříži, proto aby poznal blíže víru katolickou navštívuje nemocnice, kostely a noční návštěvy basiliky Srdce Páně na Montmartre účastní se s Feliciánem. — Reginald chápe víru katolickou, Felicián poznává, že ji ztratil, proto zřiká se Marie s velikou bolestí, kterou působí sobě i jí. Třetí část románu nás uvádí do Říma, kde léčí svoje choré zdraví Marie s matkou. Jednoho dne poskávají Reginalda-konvertitu, který před odjezdem do Indie požádá ji o ruku. Láska Mariina k Feliciánovi byla však příliš veliká, aby jí mohla zaměnití brzy s láskou k Reginaldovi, jehož si upřímně váží. Mezi oběma dochází k přátelství intimnímu, které poji jedna víra, jako zas mezi otcem sirem Georgem a Reginaldem je nepřekonatelná přehrada; hrdý puritán nechce znáti syna katolíka a ten odjíždí aniž by ofci na rozloučenou ruku stisknouli směl.

Bazin dovede uchvátiti čtenáře, který neodloží jeho knihy dříve, dokud jí nepřečte.

Od téhož autora: Obilí, které vzchází. (Román) Přeložil Fr. Vaňous v Praze. Cyrilomethod. knihkupectví Gustav Francl. 8° str. 232. Cena 7'20 Kč.

1. náklad 3. č. pro neočekávaný vzrůst objednávek je rozebrán. Druhé vydání tohoto č. je právě v tisku. Prosíme tudíž všechny, jimž 3. č. dosud nebylo zasláno, aby měli strpení. Po vánocích bude jim zasláno.

Administrace.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v prosinci 1922.

ČÍSLO 4.

EMANUEL KETTNER:

Vánoce v duši našeho studentstva.

Mezi své přišel
a svoji ho nepřijali. (Jan I. 11.)

V celém církevním roce není doby, jež by provanuta byla větší něhou a poesíí nad vánoce. Není snad člověka, který by se netěšil na tyto svátky a není studenta, který by se netěšil na Štědrý den. Vzpomínám si, že nikdy s takovou radostí nechvátal jsem ze svého studijního města do nů jako právě na vánoční prázdniny, na svátky, kdy ráj vrací se všudy tam, kde narození Páně se opravdu oslavuje.

Ale kolik je dnes českých rodin, které by si byly plně vědomy významu největšího zázraku, jaký je vůbec možný, dosahu oné posvátné půlnoci, kdy od srdce k srdci celým světem se nese rajskou hudbou ozvěna andělské písně, rozlévající se nad nivami betlémskými. Kolik je dnes lidí, kteří by si jasně uvědomili div, jehož praměnem Lásky se stala! A kolik je českých studentů a studentek, kterým při vší radosti, kterou prožívají, vánoce nejsou snad ničím jiným než starým Římanům byly slavnosti ku počtě Jánově konané, kdy si Římané vzájemně blahopřáli a dary posílali! — Moderní poňané! — O všech těch platí slova Miláčka Páně: Mezi své přišel a svoji ho nepřijali. A přece na opravdovou radost z těchto svátků mají nárok vlastně jen duše s dětinou důvěrou a s dětsky čistým srdcem. Jen v něm může vzklíčit poesie vánoční, ježto v něm pje hymny láska a obdiv nad velikostí té Lásky, již Bůh lidstvu poslal.

Láska bývá tak častým a tak důležitým motivem poesie, že snad bez ní nelze si ani poesie mysliti. A stejně tak poesie vánoční tam, kde není motivována „Láskou, jež zje-

vila se světu“, není poesíí, není jasnou písní, nýbrž divokým tancem těch, kteří tancují nad mohylou své pohrobené duše.

Vánoce a Velký pátek — toť dva dny, kdy i duch nevěrců je puzen, zalečeti do křesťanského chrámu. V ty dny snad lidé, kteří celý rok na Boha si nevzpomenou, přicházejí do kostela.

Počátek a konec důkazu té Božské Lásky je vábí, přicházejí do Betléma a na Kalvarii — k jesličkám a k Božímu hrobu. Žel, že odcházejí jak přišli! Proč? Nemají víry, protože nežijí ctnostně.

Jak ztráví český člověk Štědrý večer? Jak se připravuje na vánoce? Plakáty na nárožích vylepené, zvoucí do různých kabaretů a veselic, toť příliš zřetelná odpověď, svědčící o hrozné tragedii, jež je vložena v citovaná slova sv. Jana. A přece sama příroda odívá se v bělostné roucho padlých vloček sněhových, zdobené křišťály, v nichž paprsky sluneční se obřážejí, a to vše činí na oslavu příchodu Nevinného.

A jaký je český člověk moderní, takový je skoro celý národ. Není mezi ním opravdového štěstí, pravé spokojenosti. Neboť on vyhual ze svých rodin Toho, při jehož narození rozléhala se po luzích betlémských ne bezvýznamně spojená slova: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Jeho symbol ze škol odstranil a víru v Něho z nevinných duší dětských stále víc a více vyrývá, ba objevují se noví Herodesové a co je smutnější, že v rouše žen, kteří chtějí vraždit nejen těla, nýbrž i duše těch nejnevinnějších, poněvadž ještě nenarozených, ji-

nými slovy: Mezi své přišel a svoji ho nepřijali!

Není tedy divu, že v rodinách nevane dech pravé poesie vánoční, není divu, že díky o nejkrásnější illuse jsou připravovány. A přece vánoce jsou svátky dítek, svátky rodinného štěstí.

A studentstvo české? Je spokojeno? V těch tvářích lidí, které denně potkáváte, nezračí se stopy štěstí, neboť ty tváře jsou připraveny o nach vroucí víry a o peť čistých srdcí. Nedávno proléřly novinami zprávy o žalostném stavu studentstva, z jehož řad už i zločinci vycházejí. Tak vypadá spokojenost jeho v zrcadle skutečnosti! Ti nebozi nemohou se kochati v kráse poesie vánoční, neboť příliš brzy přestali býti dětmi a stali se 18letými „starci“.

Oč šťastnější je katolické studentstvo, které znovu a znovu vrací se k těm dávným zvěstem, jež daleko od nás před dvěma tisíci lety udály se pod palmami orientu. — — —

Půjdeme všichni k jesličkám. Budeme zase dětmi. Nezapomeňme však bedra svá opásat věrou, jež hory přenáší, a opařit srdce za přítmi adventního z kalu hříchů očištěná, chlebem na cestu! Z rukou Marie Panny ve Svátostné Eucharistii přijměme napřed Božské Dítko do svých srdcí při sv. přijímání!

VLASTA TICHÁ:

Pachole dřímá.*)

Což ty modré lesy šumí
tak tichounce?
Potůček proč svou píseň tlumí
tak sladounce?

Proč se ty bílé chatky smějí
tak milounce?
Cože ty naše zvony znějí
tak sladounce?

Divná proč touha srdce jímá
tak milounce? — — —
Pachole v chudých jeslích dřímá
tak sladounce.

*) Z literární pozůstalosti zesnulé autorky.

VL. ANTONOVIČ:

Boj o duši národa.

(Věnováno příteli A. S. T.)

Pozorné o hlubší sledování současných poměrů a událostí našeho národního života spolu se znalostí naší minulosti poskytuje, ba téměř vnucuje, mnohým spoustu námětů k vážnému přemýšlení a úvahám; zvláště pak těm, kdož se snaží posuzovati běh věcí s vyššího hlediska, se stanoviska jednotného názoru na svět a život. Podati, sdělití některé z nich je účelem tohoto pojednání,

Kristus přichází ke všem, ale přichází především mezi nás, kteří jsme syny Božími. Uspořme si té trpké výčítky, kterou bychom zaslechli z úst zimou se chvějícího Spasitele v jesličkách: „Mezi vás jsem přišel a vy jste mne nepřijali!“ A té výčítky si uspoříme, jestliže vůbec častěji, aspoň jednou za měsíc, s Kristem Eucharistickým se budeme spojovati. Dávejme mu často své srdce chudé, on nám je obohatí, dejme mu je chybuřící, on je napraví, dejme mu je smutné, on je potěší, dejme mu je nemocné, on je uzdraví, a dejme mu je i ve štěstí a on nás uchrání pýchy!

Pak teprve jděme do Betléma a otevřme poklady svého srdce: zlato lásky, kadidlo zbožnosti a myrhu lítosti! — — —

Je snad dnes temná půlnoc mezi českým studentstvem. Buďme my hvězdami, jež sy-pou zlato své záře s výsosti oblak na cestu, po níž chceme vést české studentstvo! Mnoho je mezi námi těch, jichž srdce touží do Betléma. Buďme jim hvězdou tříkrálovou, dovedouce je k jesličkám víry!

Nezapomeňme, že teprve tenkrát, až celý český národ bude pěti jednotný hymnus:

„Sláva na výsostech Bohu,“ bude na české „zemi pokoj mezi lidmi dobré vůle!“

dnes hlásíme pod prapory katolicismu, může býti netoliko pramenem povzbuzení a příkladem, ale namnoze také z povědním zrcadlem sebezpoznání a autokritiky.

Boj o duši národa. Takto vyjádřené téma vyžaduje několika úvodních, vysvětlujících poznámek.

Čím je nám katolíkům národ? Je obecně uznáváno a dejinnými fakty dosvědčeno, že katolicismus všude a tedy i u nás vychovával a vedl vždycky své vyznavače k pravému, ušlechtilému a ryzímu vlastenectví čnu. A přece nám národ není sám sobě účelem. Nejvyšším účelem a smyslem, posledním cílem všeho života, jednotlivců i celých národů a všeho lidstva je nám království Boží, jeho rozšíření a vítězství. Avšak národ a vlast, to je ta dráha, Prozřeteností nám určená, kterou máme jíti k cíli, to je ten okruh vymezený naším snažením po splnění nejvyššího našeho ideálu, to především je ta vinice, na níž nás najal Pán. Takto nejen přirozenou, ale i nadpřirozenou láskou lneme k té roli, kterou Bůh nám svěřil k obdělání a nikdy z lichých důvodů neodchýlíme se od cesty, po Boží vůli naší, i kdyby byla trnitá, bolestná, křížová a vyžadovala proto velkých obětí.

Bylo by snad zbytečným to tak zdůrazňovati a vyzdvihovati, kdyby právě i v nejnovější době se u nás neozývaly silně dva hlasy: jeden pro modlu národa vyžaduje pocty téměř božské slovem i skutkem; druhý jménem svobody moderního člověka osobuje si právo státi se i v ohledu národním, buď „konvertitou“ nebo „bez vyznání“. Právo konverse, jakožto návratu k pravdě a skutečnosti, lze snad vždycky uznati, avšak požadavek práva na zcela libovolnou aversi, odpad k národu cizímu nebo k úplnému anationalismu u toho, u něhož příslušnost k nějakému národu je zcela mimo všechnu pochybnost, je sotva morální a velmi logický a zcela pochopitelný — především ovšem tam, kde již dříve přesvědčení náboženské — zajisté vyšší — rovněž se stalo něčím zcela subjektivním, relativním, libovolným, veličinou proměnnou. Tak v „Pamětech“ Bráfových, právě vydaných, je znovu zaznamenán na př. názor, který Masaryk kdysi vyslovil, „stojí-li zápas o zachování naší národnosti za oběti, jež se mu přinášejí, nebylo-li by v kulturní příčině pro nás výhodnější, připojiti se k nějakému velkému kulturnímu národu a uvolniti takto síly

nyní mažené bojem národnostím pro pozitivní práci kulturní“¹⁾

Ještě upřímněji a úplněji tutéž myšlenku vyslovil Masarykův epigon prof. Rádl, když řekl a napsal²⁾:

„Pravá svoboda záleží v tom nepodrobiti se ničemu vnějškem danému. Národnost však, daná půdou, rassou, jazykem, historií je konec konců jen osudem člověku uloženým, kterému podléhá, nemaje vůle vytvořiti jej podle svého rozumu. Mění něco na té věci, že toto odsouzení k určité národnosti nepro násí tyran, nýbrž vlastenci řečí otcovskou? Svobodný národ neuznává, že by jeho podstata byla na věky uzavřena do nepřekročitelných hranic půdy, rassy, jazyka, tradice, čehokoli, co se lidem ukládá jako věc už hotová, daná přírodou nebo historií.“

Po těchto vývodech je zcela logické, že se ptáme, čím tedy vlastně dle Rádla je národ? A dočítáme se dále této odpovědi:

„Národ není rassou ani historickým útvarrem, národ je ideou uvědomělou, oddůvodněnou a rozvinutou v theorii, národ je programem.“

Nemůžeme zde rozvinouti theorie o vzniku a podstatě národa,³⁾ stačí říci stručně: Je pravda, že nelze dnes za podstatný znak národnosti pokládati jednotu plemennou, společný rodový neb kmenový původ, jak to činily starší romantické rassové theorie. Ne- ní totiž dnes již téměř národa rassově nesmiš-šeného. (Co se týče našeho národa, je prý jeho rassová smíšenost poměrně na Moravě menší než v Čechách.) — Nelze však tak snadno vyvrátiti ani popřítí, že národ je skupina lidí podobných nebo společných vlastností, které více než společným původem vznikly společným vývojem. — Těmito svéráznými vlastnostmi mohou býti: zpravidla jednota jazyková, někdy jednota politická, náboženská, geografická, jednota zájmů hospodářských, jednota tradice jakéhokoliv druhu, ba někdy (i při různém původu) mohou se vyvinouti některé společné vlastnosti fyzické i psychické. (národní „charakter“). — **Žádná** z těchto společných vlastností není pro pojem národa podstatná⁴⁾. Z nich ale

¹⁾ Paměti Bráfovy I. 19, Vyd. Gruber nákl. Vesmíru, Praha 1922.

²⁾ Rádl: Rassové theorie a národ. Přednášky Jednoty filosofické č. 1., Praha 1918, str. 19 n.

³⁾ Viz ostatní přednášky Jednoty filosofické v Praze, z r. 1918—19. „Cyklus přednášek o národnosti.“

⁴⁾ Srovnej referát ČCH. 1922, str. 211. n., o díle Ramsay Muir „Nationalisme et internationalisme“.

vzniká národní vědomí, to jest vědomí vzájemné přibuznosti, sounáležitosti, které pro vznik a trvání národa i pro národnost jednotlivce je nejdůležitější. I při různém původu rassovém tyto vlastnosti, národní vědomí a i národ tedy sám vznikají přirozeně a historicky a možno říci, že tedy národ je útvarem přirozeným a historickým.

Každý národ ovšem má mít svou ideu, svůj program, jež by mu byl svatým, nadřazeným cílem. Společné idee tvoří však náboženské, filofické neb umělecké směry v národech a celém lidstvu, nikdy ne však národy, které by už před nimi nebyly přirozeně a historicky dány. Existence národa je přece předpokladem nějakého národního programu a ideálu. Idea, program, jež si národ zvolí a jemuž slouží, není rozhodně jeho podstatou, je však v jistém smyslu jeho duší a právě o tuto ideu národa, o tu jeho duši, jeho program, jeho ideály -- zuří už tisíciletý, dosud neskončený boj.

Celá naše minulost, celíčká je nám velkým bojštěm a celá, jak nám ji objektivně a střízlivě podává nestranná věda historická! — prostá tendencí a řídicí se heslem „Věda pro vědu“, je nám — dle Cicerona — *magistra vitae, lux veritatis*.

Jak naproti tomu nazírají na minulost naši ti, jímž národ je než svobodně volenou ideou? Slyšeli jsme zajiště již mnoho o nevědecké filosofii českých dějin, dnes velmi populární, o jejich zkreslování, komolení a tendenčním protikatolickém výkladu, ale nevím, najdeme-li kde jinde tak cynické a frivolní přiznání se k němu jako právě zase u Rádl. Píše ve zmíněné své přednášce⁵⁾: „Stejně volnou rukou máme k minulosti. Minulost je materiálem fakt udavších se bez naší zodpovědnosti: máme tedy volnost uznati z ní jediné to, co odpovídá našemu programu a ostatní zavrhnouti; vždyť studujeme minulost k vůli sobě, k vůli svým ideálům; proč bychom se jí tedy pokřovali?“ Jak tento názor na dějiny se uplatňuje v praxi, ukazuje dále hned na tomto příkladě: „Našimi předky jsou všichni mužové bez rozdílu národnosti, kteří připravovali náš ideál. Ale studenti, kteří hájili Karlův most proti Švédům pod vedením je-

suitů, nejsou našimi předky, třebaš byli pokrevně s námi spřízněni, neboť se zřeklí českých (!) ideálů — — —“

Z tohoto drasťického, tak výmluvného výroku a odjinud víme, jaký jest ten „naš ideál“ „naš program“, před nímž musil ustoupiti a zmizeti v propadlišti nejen křesťanský Bůh, přirozený i historický národ, nejen historická, ale i každá objektivní vědecká pravda. Neznají zajisté tito a jiní směšně domýšliví budovatelé národních programů a sebevědomí hlasatelé svých národních idejí hlubokých slov Solovjevových:

„L'idée d'une nation n'est pas elle, qu'elle pense d'elle même dans le temps, mais ce que Dieu pense d'elle dans l'éternité.“ — Ideou tedy i našeho národa je ta, kterou Prozřetelnost mu určila ve věčném úradku svém. Naším pak úkolem je jen jako takovou ji hledati, chápati, poznávati i plniti. Proto nikdy nemine se se svým určením a štěstím národ, jenž přijme za svůj program: „Buď vůle Tvá! Přijď království Tvé.“

Nuže jak uskutečňován byl tento program Božím království v minulosti našeho národa až do našich dnů..? Stručný pohled do naší minulosti, kterým přehledně utkvíme na některých alespoň typických postavách a událostech našich dějin, nás přesvědčí, že celkem nebyli jsme dosud příliš šťastni v jeho plnění. Ba tehdy, kdy snad jsme byli nejnadšenější a nejochotnější k tomu, zbloudili jsme. Myslím, že právě v tom tkví tragický rys celých našich dějin, že nedovedli jsme plniti tento národní program. Zda Božím dopuštěním či ne-li vlastní také vinou?

Již dříve než velcí otcové naši sv. Cyril a Methoděj počali křížem orati na našem moravském úhoru, křesťanství u nás hned z počátku trpí tím, že je otázkou tak eminentně také politickou pro nás a hlavně pro naše sousedy. Také naprosté neporozumění brutální světské moci pro důmyslné apoštolské dílo Methodovo vede k dočasné zkáze Moravy, zatím co v Čechách pohanská reakce — vlastně pohanské residuum v duši národa, zejména po stránce mravní — vraždí prvního světce na trůně českých vládců — sv. Václava a vyhání prvního českého biskupa z přestolu pražského do ciziny. Poprvé snad v našich dějinách Antichrist kryje své dílo pokrytecky zneužitou ideou národní a štítem popularity! Činí tak namnoze dosud. Biskup Vojtěch, první svě-

⁵⁾ Rádl: Rassové theorie, str. 23.

človák postával českých dějin, první Čech, jenž proslul za hranicemi své vlasti, osobní přítel křesťanského císaře římského Oty III., zcela naplněn dokonale pochopenou velikostí světové Církve obecné — chce svůj celý národ, křesťanský dosud jen dle jména, povznést k požehnání skutečného, plného a uvědomělého jejího synovství — a hle: stává se takto prvním v řadě těch, kteří se stali nebo zůstali v národě cizinci jen proto, že stáli výše a viděli jasněji a dále než jejich národní prostředí, že nechťeli býti vlastenečtí svou účastí na poznanych národních bludech a chybách a naopak předností, jimiž vynikali, chtěli učiniti národními. Tak Vojtěch umírá za spásu cizího národa, když nemohl žít pro spásu vlastního.

Zamýšlené jeho dílo splnila do jisté míry po dlouhém zrání věků teprve světlá doba gotiky a křesťanského rytířství. V této době všeobecného vzestupu, rozmachu a rozvoje církví se i u nás konečně osvobozuje z nedůstojného poměru k světské moci. (Sem spadá zápas biskupa Ondřeje s Přemyslem I. Otakarem) a s větší volností a zdarem proniká národem a plní své náboženské i kulturní poslání v něm. Rytířství, ušlechtilý plod středověkého ducha křesťanského, pronikalo k nám ve formách ještě německých. Teprve geniální Karel IV., ač po otci cizinec, přec nejčeštější náš král, čerpá již pro svůj národ nápoj křesťanské kultury z původnějších pramenů. Jestliže však dříve neschopnost dostoupení mravní a kulturní výše křesťanství nás poutala v temnoty polopohanského barbarství, tak nyní zase pýcha a rozumu přivedla národ již křesťanský a katolický k pádu. Zatím co v jiných národech opravdové, nadšené a pokorné úsilí reformní ve smutných dobách úpadku a rozkolu dalo Církvi světce, jež povýšila později s pýchou a vděčností na své oltáře, u nás úsilí to vzdorem plynoucím především z naprostého nepochopení principu autority a reformy v Církvi, ba z nepochopení samé její podstaty vybočilo z církevních mezí a učinilo ze zbožného a čistého katolického kněze českého kacíře, jehož smrt strhla celý téměř národ k odboji proti obecné Církvi. A je v tom krvavá ironie, že jméno Husovo stálo se takto a je dosud heslem i moderním ateistům a individuům i mravně zcela

zvrhlým, všem bez rozdílu, kteří odporují Církvi a proti ní bojují.

Je-li dle Pekaře i v našem husitství uplatnění gotického principu svobody, pak právě přenesení jeho beze všeho omezení na půdu náboženskou je jeho vinou. Národ „Božích bojovníků“, proniknutý ve své většině vroucí zbožností a nepopíratelnou mravní opravdovostí⁶⁾ a slavící velké vnější triumfy — částečně snad právě proto — bloudí a ve chvíli, kdy silou dosud nebývalou volá a touží po Božím království, je v rozporu s Církvi a celým kulturním křesťanským světem.. Tím dopouští se jakési tragické viny, jež stala se mu osudnou kletbou.

„Byli jsme první, kteří v šíleném zánícení začali bourat bašty zázračné stavby, zdvižené proti záplavě okamžitých vznětů, přízraků a chorobných vln náhlého strachu o spásu, které všechno ničí a potom se rozbíhají v bahno nového barbarství. Tu kletbu v sobě neseme stále, husitské vzdory nám sedí v duši a naše oči vidí ve všech koutech jen tučné popy a svatokupce.“ (Šusta „Cizina“ 98.).

Všimněme si dalšího vývoje typicky českého, pro nás tak charakteristického utraquismu. Trvajíce nezlomně na kompaktátech, čeští husité nepřestávali se pokládati za věrné syny církve obecné, nepřestávali k ní se hlásiti. (Zejména na příklad svěcení kněžské přijímali a uznávali jen z rukou biskupů katolických s apoštolskou posloupností. Nezaložili proto vlastní hierarchie a také ve věcech liturgie a církevní disciplíny — na př. kněžském bezženství — jejich konsistoř pod obojí nerada něco měnila, pokud se v ní nemohly uplatňovat vlivy lučerské. Tím velmi liší se husitství od pozdějšího německého protestantismu, jenž od samého počátku zpřetrhal všechny svazky s Římem.) — Ale od nejvyšší autority církevní nebyli za věrné syny církve pokládáni, protože některé podstatné rozdíly zde byly. Řím nikdy se nesmířil s kompaktátý, nikdy jich nepotvrdil ani neuznal zvláštní církevní organizace podobojích a nikdy se nevzdal konečného svého cíle: přinutit kacířské Čechy, aby se úplně a bez

⁶⁾ Ještě r. 1555 píše sám bl. Canisius sv. Ignáci z Prahy o utraquistech: Ukazují jisté snažení po ctnosti (Braumsberger, Epistolae Canisii I. 550.) — Úsudek na př. Eneáše Sylvia o znalosti bible u Husitů je známý. — Podobně mravní úsilí a výše pozdější Jednoty bratrské.

výhrad podrobili jeho autoritě, aby se vzdali všech svých náboženských zvláštností.⁷⁾

Avšak právě na tyto výhrady a zvláštnosti, o sobě nijak podstatné, upnuli se Češi s veškerou houževnatostí a vášnivou přímo láskou a nekatolickým pojmáním jejich (na př. otázky kalicha) vylučovali se i nadále z Církve. — Bylo by velmi vděčným úkolem, s tohoto hlediska povšimnouti si více významné osobnosti našeho kališnického krále Jiříka z Poděbrad, jenž z rukou katolické Církve přijímá svatováclavskou korunu, ale ve válce o kalich, o kompaktáta umírá v klatbě papežské a umíraje, přece důtklivě radí svému národu, aby na trůn českých králů povolal katolíkka.

Jsou v dějinách národů osudné chvíle, v nichž rozhoduje se vlastně na dlouho daleká budoucnost jejich. Od doby, kdy Hus poprvé papeži odepřel poslušnost, nebylo snad osudnějších chvil v minulosti naší, než když cizí protestantismus německý objevil se na české půdě, aby poznenáhlu úplně přemohl a zničil český utraquismus s Římem nesmiřený⁸⁾ — a kdy na druhé straně vláda nad národem velkou většinou nekatolickým octla se v rukou uvědoměle katolických. Z těchto dvou nových činitelů, kteří se zde objevují, snadno již tehdy dal se přino vypočísti další vývoj věcí až po Bílou Horu.

Význam jednoho z těchto 2 činitelů, totiž katolických králů českých pro obnovu katolicismu u nás a tím, pro celou naši národní budoucnost bývá nyní i katolíky českými popírán, jako by i přiznání objektivní historické pravdy bylo politicum. I když připustíme osobní výjimky a výtku, že někteří z katolických vládců našich byli často příliš politiky i ve věcech náboženských, nemůžeme přece neuznati historického faktu, — o němž nedávno bylo psáno v „Hlídce“⁹⁾ — že již staletý boj s protestantismem a islamem spojil dosti těsně katolický rod habsburský i v mladší větvi své, nehledě k starší španělské, více románský než německý, zcela prodchnutý kulturou románskou, zdůrazňující ideu pevného řádu, autority a náboženské jednoty, s myšlenkou katolické obnovy ve všech státech a zemích, jimž vládl od počátku 16. století až do svého

vymření koncem století 18. (1780). Opuštění katolické ideje lotrinskými jejich nástupci bylo jistě z hlavních příčin konečného zhroucení jejich říše za našich dnů¹⁰⁾.

Pokud se týče činitele druhého, protestantismu, nikdo snad dramatictější nevyjádřil a nevystihl, jak hroznou, demonicky zhoubnou úlohu hrál v dějinách našeho národa, než Miloš Marten¹¹⁾, když žaluje a lká a pje své improperie nad pohromou svého národa a její příčinou: Žijí jsme mystickou a rytířskou kulturou západu mocně a svobodně. Co pudilo nás, abychom porušili tento soulad a vymkli se z řádu, v němž jsme stáli, proč zpronevěřili jsme se určení, kterým národy jako jedinci mají účast v díle dob? Hle, toť vina naše, to náš je pád. Nepodlehli jsme však my, národ ve svém duchu a jádru, ale vykrváceli jsme za protestantismus, německý protestantismus. Neustal nás infikovači nemocný sever, posedlý temným duchem negace a skepse, — jež Goethe ve Faustu zove „der Geist, der stets verneint“ — nepřátelským ne určitému, ale každému řádu, ne jen umění a vědě, ale samému vnitřnímu jasu života a jeho tvůrčímu úsilí, duchem, jenž částečně i u nás se projevoval v počátcích bratrské naší Jednoty. Nyní, aby postavil hráz vítězné protireformaci, zneužil naší zakalené tradice, naší lehkověrnosti, odboje a vzdoru, jež jsou nám vrozeny a na konec zapomněl chytře na národ, který se pro něj dal všecek — krví i duchem.

V naší vlasti, srdci Evropy, jako by se sbíhaly a slévaly bludy celého světa. Jevíly-li se však tyto jinde více nebo méně škodlivými, v srdci tomto byly skoro vždy téměř smrtelnými.

Nemůžeme pochybovači, že Bílá Hora a všechno to, ne co původně snad chtěla, ale čím se nám stala později vlivem okolností¹²⁾, byla pro náš národ bezprostředně v mnohém ohledu neštěstím, utrpením a pohromou. Ale jako katolíci, „jimž na tom záleží, že dnes katolíky jsou“ a právě s hlediska providenciálního dějinného určení našeho národa musíme dovésti s mužným klidem pohlížeči hrůze v oči a v ní ještě poznávati spravedlnost a účel, pro který byla seslána na naše hlavy, viděti v Bílé Hoře ne katastrofu ničící, ale očistnou, ne zkázu a smrt, ale pokání za vinu a vykoupení z ní. V tomto poznání je směr a víra v budoucnost.

(Pokračování a dokončení příště.)

⁷⁾ Srovnej: Krofta, „Bílá Hora“, str. 93 a n. Tomek „O církevní správě podobojí v Čechách“, ČČM. 1848. Borový „Die Utraquisten in Böhmen“, Wien 1866.

⁸⁾ Srovnej: Kybal, „A. Denis a Bílá Hora“ 1912, str. 38—39; Pekař, „Bílá Hora“ 1921, str. 37.

⁹⁾ Hlídka 1921, čís. 11., str. 532 a násl.

¹⁰⁾ Viz Život IV., str. 248.

¹¹⁾ Miloš Marten „Nad městem“. Dialog 1917.

¹²⁾ Pekař, Bílá Hora 54.

V chaosu bojovných gest,
ve vraždách, kácení
symbolů v ohybu cest
jest naše spasení?? — — —

Ubíjet ducha v lidu,
vrhat ho v mravní bídu
a znectít lásku žití — — —!
Nechť žije svobody kvítí!

INFELIX ZLATODVORSKÝ:

Když císař umřel .

Byl jsem tenkrát v kvartě, když se to stalo.

Třída hlučela, bavila se; sem tam už někdo prohlesl, že noviny psaly v černých rámcích atd. Ale poněvadž nebylo ještě od ředitelství nic »úředního« oběžníkem oznámeno — třída se veselila. Vždyť první hodina řečtiny dopadla dobře a následující češtiny se nikdo nebál. —

Zazvonilo; profesor vkročil do učebny s vážným obličejem, stoupl do prostřed stupně a aniž by dal pokyn »sedněte«, začal:

»Přišla nám zpráva, že císař pán včera v 9 hod. umřel. Půjďte domů, pěkně tiše, vědomi jsouce vážnosti doby —« Mezi kvartány pohnutí — —

Všeobecné ticho přerušila moje pravice; hlásil jsem se, div jsem z lavice nevypadl:

»Prosím, zítra je také prázdno?« Myslel jsem alespoň na tři volné dny při smrti hlavy státu.

»Osle! Hubu drž! Nevíš, že císař pán měl zásadu co nejvíce pracovat? Toto je ale drzost. — Marš!«

Sklopil jsem zarudlý obličej a šinul se pomalu za ostatními ke dveřím — — Kamarádi byli smutní a dojati: prosím vás, takový pán a jenom jeden den prázdna! To bolí — —

Dalo si nás šest nerozlučných hrdinů schůzku večer do parku a lelkujíce po černých vlajících praporech, brousili jsme do svých bytů — —

Den prázdna plyne jako voda. —

Tak i tenkrát. Ani jsme se nenadáli a nad šumícími vysokými topoly v městském parku vzešla luna. Osvěcovala červenou střechu »střelnice«, jejíž majitel p. Roch s hlídačem parku, vousatým p. Švarzem, byl nám vždycky postrachem. Osvěcovala omšelou hasičskou věž, po níž jsme lézávali a trhali sváteční kalhoty. Té věže jsem si vážil a zkusila mou láskou

mnoho. Ale právě ta věž, tak milovaná, mně měla býti příčinou neštěstí. —

Jako jindy, tak i toho památného večera procházelo nás šest parkem. Mluvilo se, hlučelo, smíchu bylo vždycky dost — ale tenkrát, smuteční náladou jati, notovali jsme jen potichounku do kroku právě ve škole zpívanou: Bol jeden gajdoš —

Bylo ticho kolem, keře stály nehnutě, vzhůru kořeny rostoucí lípa kryla prázdnou lavičku, na niž jsme měli namířeno. Ale člověk míní — —

Právě jsme notili: »A já vždycky cini, cini, od dzedziny do dze...« V tom vynořil se z keřů hrůzný zjev, jako noc tmavý, jako ďábel vítězný — řekl bych, kdybych byl básníkem — »Pan Švarz! Hrůzo! Pan Švarz!«

Obávaný vousáč, který naháněl strachu oktávánům — co my ubozí kvartáni? A přímo proti nám a — jako obyčejně, já všecko jsem ubohý odnášel, odnáším a budu asi odnášeti — zrovna ke mně.

Měl jsem tenkrát nový kabát, černý, poprvé na ten smutek oblečený. Tatínek zaň klopil hrůzu peněz. Inu prosím vás, v sedmnáctém roce! a právě ten kabát mně měl být osudným — —

»Stát!« zařval hrozný tyran, jehož jedno oko mířilo k zemi, druhé na mé chvějící se tělo. Vousy mu trčely jako ježkovi, celý se třásl i se svou vyhaslou faječkou v levé ruce.

Stanuli jsme jako mramorové sochy. Krve by se na nás nikdo nedořezal. Už jsem myslel, že umru strachem, když pádná pravice Švarzova mne (odpusťte, ale je to studentský výraz) »rafla« za ramenou.«

»Lumpe! Už tě mám!«

Ale, pane Švarz...«

»Hubu drž, holoto! Tož pro tebe jsem ty desky nosil, ty huncúte jeden! Už po tobě pasu hodně dlouho, darebo!«

»Ale, pane Švarz...«

»Jak ti jednu střelím, hned sezelenáš! Ještě budeš odporovat! Po kabátě jsem tě

poznal! Desky krásť! Nemáš-li doma čím topit, okrádej tátu!«

»Ale pane Švarz...«

»Na radnici se mnou půjdeš, lumpe, a tam tě přeměří. — A už! Hajdy!«

»Ale...«

»Marš!«

Strčil mne do předu, sevřel pravicí levou moji ruku, abych mu neutekl a maje stále dosti nadávek pohotově — šel vedle Střelnice do města.

»Už ho mám, pane Roch! Lotr kradl desky z hasičské věže! — Marš!« volal na hostinského a ten ušklibaje se, točil zelenou haluzí jako by jí chtěl někoho přeměřiti.

»Jo, je to mládež!« vzdychl. »Provaz, provaz...«

Vida nezbytí, držel jsem se Švarzem svůj kolísavý krok. Nejraději bych se propadl. Co až půjdem městem? Tak potkati profesora... Přísnou paní domácí, nebo některé známé. Plakal jsem žalostně, zejména při vzpomínce jak mých pět »věrných« druhů při prvním »Lumpe!« Švarzově dalo do bot. A já! a já! Jak to všechno skončí? Zítřka to ví ředitel a už přijde oběžník; jako bych ho slyšel: Ředitelství se dovědělo. Viníci budou přísně pro výstrahu potrestáni

»Pane Švarz, prosím vás, aspoň mne nedržte... Však já vám neuteču!« volal jsem plačtivě, vida, jak se za námi potuluje dav děcek i starších lidí.

»No, pravda! Znáš já ty ptáčky! Táhni!«

Vzpomínal jsem na jakéhosi mudrce z východu, jak jsem se učil v dějepise. Ten když ho vedli jako zajatce v davu, pořád prý si opakoval: Marnost nad marnost. Mlčel jsem už, slzy polykal; osvětlený časem městským plynovým světlem, ocitl jsem se se svým tyranem před červenou tabulkou: Městská stráž. —

»Dolů!« velel můj vůdce.

Sešli jsme — leč policajtů nebylo. To obyčejně bývá, že nejsou, když jich člověk potřebuje. Ale tentokrát jsem byl rád. Hlavou blýskla první myšlenka naděje: Jenom myšlenka, že venku čeká zvědavý dav mne mrazil.

Starý Švarz, zabručel cosi o nepořádku a hnal mne po schodech do úřední místnosti »inspektora policejní stráže.« Zasklepal a vstrčil mne po hlučném »Herrein« dovnitř, všoupl za mnou. Smekl huňatou čepicí, vyndal dýmku a vida, že ne-

ní inspektor v úřadě, oslovil cizího nějakého brýláče, sedícího osaměle na vysoké židli a strkajícího právě péro za ucho. Nadzdvihl si brýle.

»Was wünsch'n's Herr Švarz?« — a koukal na mne jako výr.

»Pane komisaři, já tento, — to je student z parku,« a notně se zakoktal — »kradl, kradl dřevo — v parku...«

»Ale pane ko —«, dal jsem se já do prosa.

»Mlč, kluku! Žádný se tě neptá.«

Pan Švarz dostával náladu. »Jářku, ono, chodím, pasu, kdo to dřevo nosí, chodím...«

»No! Herr Švarz. Co mám s ním dělat?« — a dal si notný šňupek.

V tom se otevrou dvěře a vkročí ze široka sám pan inspektor městské policie. Zakroutil očima na mě, postavil se proti Švarzovi, s očí mne nespouštěje — slyšel už asi za dveřmi žalobu na mne podanou.

»Já vám povím, co s klukem. Zavřete ho přes noc do kukaně a ráno zavolejte ředitele gymnasia, aby viděl, jaké vychovává ptáčky. Ty holoto!«, zahrozil pěstí až mu šavle zahrkala. — »Takoví lotři. — Richtig! Nejsi ty také z té bandy, co to střílí kolem města? — Má to sebránka šestimilimetrovky,« — obrátil se ke komisaři — »a praská to na hrázi až strach. Onehdy ke mně přišla jakási bába, celá polekaná. Jsou prý to studenti; dávno po nich pasu...«

Komisař si šňupl, vzal pero do ruky, spustil brýle na nos, vzal papír, a začalo zpytování svědomí.

»To ti pravím, kluku usmrkaná, nehlat! Kam to dřevo nosíš, zač ho prodáváš?«

»Ale pane komisaři, já« — plakal jsem usedavě.

»Drž hubu a mluv! To ti povídám: Kdo mně odmlouvá, už je odsouzenej! Radím ti, abys se přiznal. — Trest se zmírní — mluv!«

»He, he, he. mečel jsem, nemoha se udržeti a cukal sebou, až pan komisař dostával strach.

»Tož počkej, psejčku! Kolik vás v parku bylo? Kdo? Říkej jména!«

»Še— še— šest, prosím —«

»Jména!«

»Šťastný Vilém, prosím —«

Komisař sebou nervósně trhl. Dobře jsem uhodil.

»Který šťastný? Čím je jeho otec?«

»Císařským radou,« vyhrkl jsem, až se pan Švarz zapotácel. —

»Ták?« vytáhlo se dlouze z komisaře a on se podíval nevrle na mého trýznitele, jakoby řekl: To je šlamastika! Zadrbal se za uchem a kázal pokračovati.

»Hozík Jaroslav . he, he . .«

Přítomný inspektor městské policie sebou škubnul a oči mu blýskly. Chytl si šavli ze zvyku, jako vždy, když policajt něco čichá. (Dnes ohýbá už jenom t. zv. »pendrek« — ale za Rakouska — to byla jinší paráda!)

»Ho, — Hozík? To je ten lotr, pane komisaři! Toho ta bába jmenovala. O, jste vy banda! Já vás proženu. — Lumpi!« Ale možná, že si vzpomněl na císařského radu — tož zmlkl .

Bylo ticho. — Pan komisař časem sykl přeč zuby, vousatý Švarz přešlapoval a já — h kal. Vzpomínal jsem na slova tatínkova, když mne posílal »na studie«: »Tonku, to si pamatuj! Hleď, aby ta nikdy četník na papírek nezapsal. To už máš kaňu (skvrnu) pro celý život, žes byl už jednou v práci četníka, tož už ta nepustijú .« Dnes mě ta slova kroužila hlavou — Švarz byl horší jak četník a pan komisař už si mé jméno napsal. — Už mám teda kaňu — he, he, he a rukáv měl co utírat slzy .

»Tož pro poprvé, kluku Zla—Zlatodvorskejch — táhni a vícekrátě mně nechod na oči, holoto! Tak snadno ti to neprojde!« — šňupl si a hleděl zvědavě, jak mne pan Švarz strkal ze dveří . . Udělal jsem ještě jednu ze svých lhotských poklon a šel vedle Švarze bez řeči po schodech dolů, kde přede dveřmi čekal zástup.

Byl sníh, viděl jsem natažené krky — Švarz šel na pravo, já pelešil na levo a teprve jsem si vlastně uvědomoval, co jsem provedl a kde jsem byl. Skoro jsem věřil, že jsem to dřevo kradl.

U nás se tenkrátě svítilo ve městě plynem, tož byla vždycky skoro egyptská tma. Zejména za rohy, třeba hned vedle lampy by se dala krájet. Za jedním z takových rohů čekal jeden z mých »věrných« druhů, Hozík. Jak mne spatřil, přišoural se po tichu a beze slova šel vedle. Hleděl jsem naň přes rameno.

»Už tě mají,« povídám. —

»Kdo?« zakvílel výborný střelec.

»Policajti! Říkal jsem ti, zahod tu šestimilimetrovku! Zira to bude v gymnasiu a já to odnesu s vámi. — Oh, já!« —

Šli jsme vedle sebe beze slova, jen já jsem si časem z hluboka vzdychl. »Co bude, až se to přísná paní domácí doví? Vyhodí mne z bytu; kde budou vařit tak dobré mé zamilované zelí? A co ve škole? Ten oběžník: Ředitelství se dovědělo, že někteří žáci . .« Plakal jsem zjevně.

A čtverák měsíc dále svítil, usmíval se — na zármutek nás obou.

Z města do Rybáren vede přes Moravu veliký most. Vzpomínám dnes, jak bylo zvláštním potěšením nás kvartánů postavit se doprostřed mostu a — plivat do klidné, pomalu do Dunaje plynoucí vody. Tenkrátě ovšem na veselé plivání nebylo ani pomyslení — ale veselý úplněk, pěkně se ve vodě zračící kuželovitým, neklidným obrazem, měl býti svědkem jiné události.

Bylo mrtvo na mostě. Z města hlučel poslední pozdrav plného korsa, ve větru praskaly černé prapory a v osvětlených oknech vysokých domů se psaly smuteční řeči nad smrtí císařovou.

Přišli jsme doprostřed mostu a Hozík stanul. Sáhł pomalu do spodu kabátu, kde měl zvláštní kapsu na »šestimilimetrovku«, a vytáhl ji na světlo měsíční. Leskla se častým užíváním, až radost. Často jsem mu ji záviděl. — »Co s ní?« mrsklo mně hlavou .

Dlouho na ni hleděl, pak otevřel koutek, spustil jej až to cvaklo, a podívav se na ni ještě jednou s povzdechem, natáhl ruku přes zábradlí . Voda zaskřkla, světlý kužel měsíce se zatřepotal, dělala se kola, větší, větší, až zanikla. Šestimilimetrovka spočinula na dně hlubokém navždy. Neviděl jsem, jestli plakal při tom můj kající přítel, slyšel jsem jenom slovo: »Naposledy!« Pak se obrátil a úprkem mířil k městu.

Zůstal jsem zase sám, sám svým myšlenkám.

Domáci nebyla náhodou doma — nepoznala mého uplakaného obličejce. — Když se vrátila, už jsem spal — ač jsem ten večer dlouho usínal, v slzách . Ráno se mi vybavovaly vzpomínky černé — jako ty prapory, jako ty slavnostní řeči.

Dlouho jsem čekal ve škole oběžník, čekalo všech šest mých kamarádů. Hozík bledl při každém šustnutí, ale nadarmo. Dnes jsme už z gymnasia venku, a to klassické místo oběžníku, tolika generacím čtené: »Ředitelství se dovědělo, že. .« jsme v té věci kradeného dřeva a šesti-

milimetrovky neslyšeli. — Už leží kdesi ve starých hadrách můj tehdy nový zimník, který mne do takové bryndy přivedl.

Od té doby jsem se parku varoval po celou dobu gymnasijských studií. Nicméně pana Švarze jsem z plna srdce při setkání vždy zdravil a zdravím posud — mám před ním respekt. Zůstaly po něm vzpo-

mínky. Našli byste, milí čtenáři, v mém denníku kvartánském černý rámeček — na důkaz zármutku — a v něm slova: »Dnes, t. j. 27. XI. 1917 slavili jsme úmrtí J. V. císaře a krále Františka Josefa I.«, a pod tím jako popelůška písmo: »Večer aféra se starým Švarzem v parku.« Na to datum nezapomenu nikdy. —

AL. KETTNEROVÁ:

Večerní nálada.

Vyzvání zvony do noci...
tak dlouho — — —
to ti dnes zvoní naposled,
má touhu!

Vyzvání — — kolik sladkých muk
v nich skryto — — —
Čeho je mi jen najednou
tak líto?

AL. Z.-MÍRSKÝ:

Z vánočních meditací.

Na betlemských pláních spočívá v jeslích Slovo.

Něha a klid dýší z Jeho svatého obličej, jas a záře vycházejí z Jeho svatých rukou. A kolem stojí chudí pastýři, přišli se Mu poklonit, obětovat Mu v pokoře svá prostá srdce

A srdce jejich chvějí se akordy vnitřního štěstí, jsouce jata velebností a krásou Svaté noci

Narodil se v chudé stáji z čisté Panny Syn, z Růže to lepší květ, květ vzácný, dávno toužený. Králů král sestoupil sem dolů k nám, v dol slzavý, aby smyl viny naše, viny nás pokleslých, ubohých a nevědomých.

Každým rokem vrací se ona noc krásná, velebná, s tím světlem svým čarovným stříbrem hvězd protkaného závoje a hlubokým tajemstvím plní celou přírodu, otvírajíc dokořán srdce lidské a připravujíc je pro chrám své lásky.

Noc krásná, tajemná, svatá dala světu Dítě, na třpytu hvězd podala je lidstvu a na zpěvu andělů, jichž ohlasem oznámila mu jeho příchod.

V nuzném chlévě spal Spasitel, Tvůrce a Dárce lidstva, vůl a osel dýchali na Jeho tvář a sbor andělů pěl mu píseň, již zvěst se dávala lidem: „Na nebi Bohu hossana a zemi pokoj lidem dobré vůle!“

Přišel, aby smířil člověka se životem, naučil ho pohrdati strastmi a smrt mu učinil sladkou, přišel, aby vzal na se všechny útrapy a všecken žal, přišel, aby dal světu dar nejvzácnější — víru. — — —

Každým rokem vrací se ona noc.

Tisíce hvězd planou modrou oblohou a na zemi hvězdičky vloček sněhových třpytí se v bílém světle lunny, již občas bílý mráček jemně políbí

Vesnička v horách, obrázek vlídných chat, tónů v záři hvězd štědrovečerních.

V okna nadýchal mráz řadu tajemných květů z neznámých plání, z neznámých krajů a světů dalekých, pohádkových. Bez pohnutí stojí stará jablona v sadě, bez pohnutí trčí ke nebi výš řada stromů v to noční kouzlo, bez pohnutí leží vše, jen oddech slyšet, kterým kol vše dřímá.

Báň kostelíčka chvějí se čarovným zvukem zvonů vánočních, tak jemně a lahodně zní to z malé veské vížky a do okolí kvapí zvěst: „Jděte Pána uvítat, jenž k spáse naší dnes s nebe spěje! Pojďte zřít i ten d'v, svá srdce v oběť dejte Mu, neb On tak milostiv a sladce tak nás k sobě volá!“

Hlahol zvonů vánočních nese se vzduchem, bouří a burácí, a dluče na srdce lidská. Pláň i víska zní tou písní zvonů vánočních, pole i luh jí klokotá a potok tajuplně jí šumí, jenž v dálku se vine. Píseň zvěstování kolotá krajem.

Okamžik . . . Kostelíček plní se srdci lidskými. Jdou děti, muži, ženy i starci, jdou všichni, svá srdce nesou v oběť Bohu a srdce buší v skrytu řader, plní tlukotem celou hruď a purpurem barví tváře.

Jen občas zvednou hlavu v pokoře na oltář, kde světla planou a řet šeptá tichou modlitbou.

„Z růže kvítek vykvet nám, radujme se!“
zní to prostou chrámovou a nese se v dál,
krajem zní ta píseň vítězná a vše jí zpívá kol.

A posléz ticho dřímá kostelem. A cestou,
v níž vločky leží, táhne řada lidí, jichž srdce
halí poesie Štědré noci a srdcem táhne zvěst:
„Narodil se Kristus Pán . . .“

Hvězdy září nebes blankytem a keř
strom, chýž — vše v jich jasu tone. — — —

Štědrý večer v městě. — Ulicemi táhne
dav lidí, hluk a ruch šumí z toho davu, kola
vozdů rachotí.

Zvuk zvonů katedrálních zaznívá do
ticha noci a daleko po městě se šíří. Zvěstují
lidem narození Dítěte.

Světla hoří opojivě, rozechvění zmocňuje
se davu. A již někteří spěchají pokořit se do
ticha ztemnělé katedrály.

V zakouřeném hostinci je rušno a živo.
Plno světél, plno hluku a plno lidí a hle, upro-
střed jakýsi dělník, sklenici v ruce, zpívá ně-
jakou odrhovačku. Hlučný smích občas za-
burácí sálem, řev a hluk, vše splývá v mono-
tonní směsici a mísí se s vřeštivými zvuky
gramofonu. — Slaví Štědrý večer.

A jiný obrázek. — V malé podkrovní svět-
niče klečí dítě a modlí se. Chudý stromeček
ověnčený několika kousky cukroví a ozářený
světlem několika svíček vrhá v světličku
tajemnou záři a jasem láká klečící dítě.

Matka sedí u stolu, její oči hledí kamsi
v neznámo, jen občas snesou se na rafiji

hodin a schvělý ret šepťe: „Přide již? Či
už zcela propadl vášni?“

Hlas zvonů katedrálních doléhá i sem.
Dítě vstává, běře chudý šat a pak praví:
„Pojď, maminko, pomodlíme se za tatínka!“
A v jeho duši stoupá klid a v srdci nese
prosbu za otce-zhýralce, s níž přikleká
k oltáři . . .

A ještě jeden obrázek.

Na dveře bohatce tluč malý dráteníček.
Dozpíval koledu a prosí o nocleh. Zář světél
omámí ho svým leskem, když otevřívá nád-
herné dveře, ale v zápětí „Táhni odtud!“
zdrtí jeho illuse a zarazí další jeho kroky.

Zdrcen, v srdci hluboko uražen odchází.

Jaká je píseň jeho života a jaká je píseň
života všech chudých? Vyznívá akordy stej-
nými jako píseň boháčů, kteří v nadbytku a
nádheře tráví svůj život? Zda by nestačil
jeden pohyb ruky, jeden pohled v příbytek
v odporném sklepení, aby bohatý přispěl
k umožnění tohoto života?

Jak šťastné by bylo lidstvo, kdyby s lá-
skou křesťanské charity hledělo zjemnit píseň
života těch, kdož v bídě tráví veškeren svůj
život! Oč šťastnější bylo by, kdyby se vy-
rovnal nepoměr mezi ním, kdyby bída byla
odstraněna se světa!

Kéž toto jediné přání ozve se v duši všech
a kéž skutkem vyzní soužití všeho lidstva.
Kéž poesie vánoc obměkčí srdce lidská na
vždy, na vždy

OLGA SOUKUPOVÁ:

Novoroční.

Zas jeden rok jde — nikdo neví kam...
zdoluhavým krokem starce odchází;
štěstí, jež rozdal, ba i stesk, i klam
v poslední den ho k hrobu provází.

Odchází zvolna, jak by zůstat chtěl,
stín jeho táhlý na všem ulpívá.
Sylvestr hýří, aby zapomněl
křivdy, a smutek úsměv zakrývá.

Na místo starce, který zvolna mře,
pachole v spěchu urychluje krok.
Smích jeho zvoní v rolničkové hře —
tajemnou nocí spěje Nový rok.

V noc zavzní jeho záhadí plný smích,
každému aby jiným slibem zněl — — —
tu seje květy, jinať sešle sněh — — —
— po roce aby za svým druhem spěl.

LITERÁRNÍ A UMĚLECKÁ HLÍDKA.

Bogdan Katerwa:

Mimojdoucí.

Autor vykreslil obraz neznámého mimojdou-
cího, s jakým se snad denně setkáváme, nevě-
douce, že za oním zvláštním setkáním kryje se
osud.

Do domu paní Jany dostal se omylem takový
obyčejný mimojdoucí. Mladík, hledající ideál ženy.
Poznal omyl, ale neodchází. Prosí mladou inteli-

gentní ženu, aby mu věnovala aspoň hodinku ze
svého života.

Ona odmítá prosbu, než mladý muž prosí zno-
vu o půl hodiny. Bůh ví, co přinese divné setkání.
Snad v budoucnosti objeví se jim to, o čem se jí
nikdy nesnilo a co čeká na vyplnění.

Jana obětuje neznámému půl hodiny ze svého
života.

Po delší rozmluvě pocituje neznámý i Jana
jakousi zvláštní předtuchu. Radost září jim z očí.

On našel takovou bytost, jakou si kreslil v mladistvých představách.

Zde nadchází dramatický konflikt.

Do pokoje vstupuje Jiří Barez, starší pán, dobrý muž, který tráví své dny se šílenou ženou a doufá, že vrátí se nemocné zdraví po dlouhé řadě nuzných dní i trapných nocí.

Mimojdoucí i Barez milují Janu. Nastává rozuzlení dramatické nití. Jest jasno, že jednomu jest třeba ustoupiti.

Neznámému přeletěla hlavou divná myšlenka. Přejde si, aby mladá žena milovala oba dva.

V posledním jednání vidíme Janu s mladým mužem. Dlouho baví se rozmluvou, plnou něhy i vzájemného duševního porozumění. Na konec prosí ona, aby zahrál na pianě. A on vybral si Chopina.

Lahodné zvuky, z nichž možno vycítiti polské nitro, dotkly se strun duše ženy. Tiše pláče — snad ze štěstí.

Vchází Jiří. Jana zahledí se do jeho tváře. Miluje jej pro jeho dobré srdce.

Stejně jako jeho, ba snad i více miluje mladého muže, s nímž se podivně setkala. Ukolébal její roztouženou, tesklivou duši hudbou piana i slovy i připomněl jí radostné pohádky dětinného mládí.

Patře na divadelní kus Katerwy, nemohu se zbavit dojmu, že autor jest buď přívržencem fatalismu, nebo že aspoň na víře v osud založil celé své drama. Hrdina dramatu to potvrzuje svým vysvětlením. Prosí Janu, aby mu věnovala hodinu ze svého života, neboť nestalo se to jen tak náhodou, že vešel do jejího domu. V omylu jest něco hlubšího, proto žádá ji po chvíli aspoň o půl hodiny. Oba mají jakousi předtuchu. Ona dává to i slovy na jevo.

Osoba ženy jest jako v jiných dramatech autorových poněkud zidealisována. Obyčejný mimojdoucí působí na ni tak mocně, že křečovitě pláče. Ona — žena vážná i šťastná. Třeba, že kus vykazuje naturalism, přece neodpovídá skutečnosti. Zvláště láska hrdinky jest spíše nápadná, než možná.

Zvláštní ten naturalism, jenž jest v dramatech skutečně charakteristický, působí zvláštním dojmem něhy a uspokojení.

Karas.

—»«—

L. P.:

Výmluvný svědek Milosti Boží.

(Věnováno M. S. v Č.)

Světlem jde dnes veliká vlna renesance katolicismu, jež se jeví mohutnými návraty do katolické církve. Nejsou to obrovské nemyslné davy — jako u nás (ovšem směrem opačným) — nýbrž výkvěty inteligence nejkulturnějších národů, jež konvertují: avšak tyto konverse nejsou ojedinělé, naopak stále jich přibývá. Mnoho místa by zabralo psátí o všech.

Tyto dny vydal nakladatel „Družstva Přátel Studia“ pan Kuncíř knihu konvertity Henriho Ghéona*), francouzského lékaře. Jest to jeden z dokladů doby. Ghéon záhy v mládí ztratil poklad svaté víry. Jako 12letý hošík prohlašuje matce: „Co chceš, matinko? Já již nevěřím!“ Žije pak plných 25 let život, hodný tak českého

*) Henri Ghéon: Člověk narozený z války. Svědectví konvertitovo. L. Kuncíř, Praha 1922. 12 Kč.

člověka, jenž o sobě tlachá, že „hledá Boha“ a při tom „soudí Řím“.

Přichází však rok 1914 a s ním válka. Ghéon jako lékař odchází na bojiště, aby byl svědkem barbarství, jehož jest schopen jen protestantský Germán, ale také svědkem Milosti, již Bůh popřal francouzským důstojníkům a „chlupáčům“.

Dlouho se vzpírá, sám nevěří a zapírá si, že duše jeho touží výše. Francie trpí, stěná a Ghéon ve chvíli největších obav o vlast bolestně křičí: „Bože, chraň Francii!“ Konečně Bůh se smilovává... začíná památná ofensiva na Marně. Celý svět sotva dýše, „celá Francie čeká.“

A čeká i duše Ghéonova.

Němci ustupují — fronta poražena.

A Ghéon?

„Ach, nemusím se nutit! Něco nového, něco sladkého, něco svatého vystupuje ve mně a přetéká, něco, co zas poznávám a čemu hledím jasně vstříc, neodolatelný vzdech modlitby. Jsem povinen modlitbou svým bojujícím bratřím, modlitbou povinen vlasti. Nestačí výkřik. Potřebuji určitých slov, krásnějších než ona, která by má láska mohla nalezt ve svém jazyku, účinnějších, než jsou slova lidská. Hledám v hloubi své minulosti a nalézám tam neporušená, věčná slova mé první dětinné modlitby. Ano, nalézám Otče naš a říkám jej!“

„Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako na nebesích tak i na zemi; chléb náš vezdejší dej nám dnes, a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům a neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Tak se staň.“

Říkal jsem to slovo za slovem: jsem tím celý zmaten. Po dvaceti pěti letech mlčení! Opět se probouzí, ožívuje, trvá; tedy mne neopustil? Jsme daleko od mého útlého mládí, od bezstarostnosti a míru. Zlo přišlo, pak válka. Svět je vzhůru nohama. Všechny velké problémy vyvstávají před démonem poznání, jenž se zmocnil tohoto naivního dítěte. Jako dřív chci odpověď: táži se a tatáž slova mne uspokojují, tatáž slova odpovídají na vše. — — — Takový byl předvečer velkého dne...“

To bylo 25. září 1917.

Ovšem ústup německé armády se dál přilíší zvolna, Francouzové musili se zastavovati, často i sami couvali. Tak bylo i s duší Ghéonovou. Milost Boží, vzácné dary osvícení Ducha Svatého, zápasily s lidskou přirozeností, s její pýchou. Dábel s Bohem bojovali o Ghéonovu duši. Ghéon chodil již i na mši svatou, ale ne, aby s utajeným dechem byl přítomen velikému Tajemství, nýbrž aby se — ještě neuvědoměle — modlil za drahou Francii: „Domine, salvam fac rem publicam!“

„Myslím, že jsem tyto poslední měsíce učinil jisté pokroky v dobrém. Nevzdávám se sice ještě; nechci věc lámat přes koleno. Ale cítím, jak se ve mně rodí nějaká milost. Sama sebou se rodí na rtech mých modlitba, a modlitba, která takto tryská ze srdce, je něco tak pěkného, tak svatého, že bych se styděl nechat ji spolubydliti se špatnými myšlenkami. Ne ješé působením ctností, nýbrž studem, pocitem toho, čím jsme povinni Božskému co do ohledů a šetrnosti, snaží se člověk býti čist... Ah! vytvořiti v sobě, ze sebe, když ne velkou duši, tedy aspoň duši, hodnou toho krásného jména!... Můj pyšný duch již neříká: Ne! nevěřím! zatím co mé srdce se vzdává. Ale neříká také ještě: Chci věřit! Neví jasně ani,

chce-li věřit, ani věří-li. Ale jeho zvědavost po tajemství se zostřuje...“

To bylo koncem října 1917.

O poklad svaté víry nutno bojovat! Nutno jej hájiti!

A Ghéon bojuje dlouho a těžce. Prožívá bolestné chvíle skepse: drápy ďábla, jemuž duše již již uniká, se hluboko zarývají. Ale Ghéon chvíle tyto statečně překonává. Dává si na frontu zasílati Nový zákon. Čte pilně z této knihy knih, chytá se jí křečovitě, zvláště ve smutných chvílích pochyb. Ne bez užítku:

Ve vigílii štědrovečerní přikleká ke generální svaté zpovědi.

„Dávám hojně téci nekonečnému přívalu svých hříchů. A jak je vidím odcházet, žádný z nich se mi již nezdá hodným milování, hodným omluvy neb soustrasti... cítím, jak mé srdce vyvrhne kvas, hustý a hořký, chuchvalec za chuchvalcem... Když vstávám, polít slzami, a zas se cítím venku, v noci mlhou tkané, jsem o dvacet let mladší, o těch dvacet let hříchu. Nepoznává veselost mne unáší...“

Ráno na Štědrý den 1917 byl hoden Pána, jenž po 20 letech poprvé ho sytil Pokrmem života věčného. Uložil Ghéonovi poslední zkoušku pevnosti jeho víry:

„...nemohl jsem se odevzdati opravdu celým srdcem. Musil jsem bez vroucnosti vynutit od své vůle nesnadný souhlas: všechna milost odstoupila ode mne v okamžiku, kdy jsem se blížil Bohu...“

Celý téměř den pak Ghéon dle na modlitbách a medituje o Nejsvětější Svátosti. V noci jde na půlnoční.

„Hle, Dítě, hle, záruka právě se rodí v těle na oltáři... Sv. přijímání srdcí. Duchovní sestupuje s estrády, a vchází do zbožného zástupu, rozdílí od úst k ústům nedělitelného Beránka: generálové, důstojníkům, mužům, všem bez rozdílu zde pomíchaným, před Bohem stejným; a poněvadž není místa, aby mohli kleknout, přijímají jej všichni stojíce, s rukama skříženými, s hlavou vzpřímenou. Výjev zázračné prostoty, důstojnosti a radosti. Všechny mé pochybnosti se rozplývají a v této jednomyslné radosti nachází mě ranní přijímání své posvěcení.“

„Ať se mému morálnímu případu dá božské jméno zázraku nebo lidské jméno krise, nepopíra-

telný fakt jest, že mne přivedl v držení něčeho absolutního. Ti, kdož se honosí, že poslouchají rozumu, mohou se posmívati tomu, jak jsem se bez obrany podrobil imperativu řádu světového: ať již jsem v první den poznal svatost jistého člověka a zřejmý zázrak; ať již neštěstí a doufání Francie v předvečer velké bitvy vynutily z mých rtů zapomenutá slova Otčenáše; ať již posleze tajné pobídnutí vrhlo mne najednou k nohám naší svaté církve a mé tělo i duši podrobilo zákonu. Já jsem neměl volby... Napřed milovat a napřed věřit, a ostatek přijde samo. Také vskutku přišlo... To jest závěrek mé historie...“

Taková jest žeň Církve ve světě, za hranicemi naší otčiny — — —

Kniha o životě. Knihovna Pedagogické akademie vydává 2. opravené vydání *Knihy o životě* od Aleše Ušeničnicka. Vykonává tím opět záslužné dílo, neboť kniha ta druží se vskutku důstojně k dosud vyšlým svazkům Knihovny Pedag. akademie. Autor, slovinský filosof a theolog, odpovídá tu na otázky, na které nemůže odpověděti celá dnešní filosofie se všemi svými -ismy, ukazuje tu proti dnešní bezradnosti, že má život smysl, a to smysl hluboký. Odpovídá tu na názory moderních filosofů, kteří snažili se tu o odpověď, odpovídi však dosud nedali a nedají. — Jest si přáti, aby hojným rozšířením Ušeničkova díla ukázala se pravdivými jeho slova v úvodu k druhému vydání: „To mi je znamenje, da tudi mladih inteligentov bratskega českega naroda ne more umiriti samo tako časno realistično kulturno delo, ki se za ujim često skriva materializem, ampak da se glasi v globinah ujini duš idealistični Sursum!“ — Kniha jeho, bude-li hodně čtena, může mnoho pro uklidnění rozvráceného českého člověka vykonati. Odporučujeme našim čtenářům, studentům i inteligenci, zvláště pak knihovnám SSS. — Kniha vyšla nákladem Matice Cyrilo-methodějské v Olomouci v překladě P. Aloise Jaška a za redakce dr. Jos. Kratochvíla. Frydrych.

APOLOGETICKÝ KOUTEK.

C. Jež T. J.:

Kristus a Budha.

Tvrzení, které se v poslední době hlavně od volných myslitelů často opakuje, že život Kristův byl v evangeliích vylíčen dle života Budhova, jelikož jsou mezi nimi některé podrobnosti, je naprosto neodůvodněné. Rovněž odvislost křesťanské nauky od budhismu je beze všeho podkladu.

Nejdříve třeba uvážiti, že nemůže býti více nepodobností nežli je mezi životem Kristovým a Budhovým. Kristus narodil se působením Ducha sv. z Marie Panny, chudičké a prosté, Budha narodil se přirozeným způsobem z rodičů velmi bohatých. Panna Maria Krista věkem přečkala, Budhova matka osmého dne po jeho narození zemřela. Kristus dalek byl manželství, Budha se

oženíl a měl syna. Kristus žil v největší chudobě, Budha v blahobytu a přepychu, Kristus neměl žádných učitelů, Budha poslouchal učitele brahmanské, kteří ho však nespokojili; teprve pod posvátným stromem osvětlení poznal pravdu, o čemž nic není v životě Kristově. Kristus kázal spásu tři léta, Budha čtyřicet let. Kristus zemřel na kříži, maje 33 let, Budha zemřel klidnou smrtí jako stařec 80letý. Kristovo tělo vloženo bylo v hrob, kdežto Budhova mrtvola byla spalena. Kristus vstal slavně z mrtvých a vstoupil čtyřicátého dne na nebesa, Budhův popel zůstal popelem a duše přešla do bezvědomé nirvány. Kristus prohlášoval se za syna Božího a zázraky božství své dokázal, Budha v nejstarších památkách nejeví se jako bůh, ani jako vykupitel, ani jako nadzemská bytost, jest pouhý člověk, ale jako člověk jest nejvyšší, bezpodmínečný učitel lidstva, v jeho

osobě ukázána lidstvu pravá cesta k vysvobození ode všech strastí. Kdo uvěří jeho slovům a svěří se jeho vedení, vyproští se neomylně z bolesti. Budha objevuje se jako bůh teprve v době, kdy křesťanství vniklo do Indie. Staví se mu sochy dle římského umění v římském rouchu, jaké nosili v prvních stoletích po Kristu vznešení občané v Antiochii, Alexandrii, Jerusalemě a v Římě, kdežto dříve nebyl vůbec ani vyobrazován. A netoliko Budha objevuje se v římském obleku, nýbrž i mladíci, kteří ho provázejí. Zvláště pokašení Budhovo je typ malby římské z 1. stol. po Kr. Na to upozorňuje učený indolog P. Dahlmann T. J. ve spise „Indische Fahrten“ (II. sv., str. 135. násl., 157. násl., 29., 99.) Jelikož některé podobnosti mezi Budhou a Kristem vzaty jsou teprve z těchto vyobrazení Budhových a nikoli z pramenů starších, dovozuje z toho Dahlmann zcela správně, že v podobnostech těch není Kristus závislý na Budhovi, nýbrž Budha na Kristu.

Když přišlo křesťanství ve styk s buddhismem, tak soudí Dahlmann, nemohlo nemíti vlivu na cit buddhistického mnicha. Vše, co si v Budhovi představoval, našel v Kristu daleko dokonalejší. Poznali v Kristu Boha, jenž v lidské podobě stal se vykupitelem lidstva, jemuž je třeba jen věrou se oddati, aby člověk došel spásy. To jej velmi nakloňovalo, aby svého Budhu přetvořil podle Krista. (II., str. 133.) Že řecko-římské umění mělo značný vliv na umění buddhistické, je zvláště patrné na uměleckých památkách v Gandhaře. Jsou tam četné památky řecko-římské plastiky, které se od plastiky staršího buddhismu zcela odlišují (II., 136).

Jelikož vliv řecko-římského umění v prvních stoletích po Kr. zasáhl zvláště do kultu buddhisti-

ckého, souvisel s vlivem tím také vliv náboženských ideí. Že v době mezi rokem 50—150 po Kr. tyto vlivy řecko-římského světa na Indii byly snadno možné, plyne z toho, že mezi zeměmi těmi byl v oné době čilý obchodní styk. To dokazují také římské mince z oné doby v Indii nalezené (II., str. 139). S tímto obchodním stykem dostalo se také snadno křesťanství té doby do Indie.

Také rozdíly mezi učením Kristovým a Budhovým jsou velmi četné a důležité, kdežto podobnost jest jen velmi nepatrná, a to spíše vnější, nežli v jádru věci. Kristus nejvíce zdůrazňoval božství své i svého Otce, kdežto Budha neučí nic o jsoucnosti nejvyšší bytosti (Walsche, The principles of christian apologetics 1919). Do buddhistických spisů dostaly se zmínky o Bohu teprve vlivem jiných vyznání indických. Jelikož nezná Budha Boha, nezná ani žádného poměru lidstva k Bohu, tedy nezná onoho bohatství náboženských pravd, jimiž Kristus hlavně nadpřirozený poměr lidstva k Bohu vylíčil.

Cíl buddhismu, totiž vysvobození lidstva z útrap a bolestí životem odříkavým, je sice poněkud podobným cíli křesťanství, než podobnost tato je pouze vnější. Křesťanství chce vésti lidstvo odříkavým životem k vyššímu duchovému životu a konečný cíl jeho jest život v nejvyšším možném stupni, účast na nekonečně dokonalém životě Božím, kdežto buddhismus chce docílit u člověka odříkavým životem zřeknutí se vůle k životu, které na konec má vésti k úplné negaci života, v nirvánu, ve stav úplného bezvědomí.

Jen úplná neznalost Krista a křesťanství může zaviniti názor, že Kristus byl v evangeliích vylíčen dle Budhy a učení Kristovo, že je odvislé od buddhismu.

VĚSTNÍK STUDENTSKÝ A ORGANISAČNÍ.

1. Akce Mikulášského daru jest v proudu. Jistě všechny složky student. hnutí našeho se přičiní, aby úspěch sbírek byl co nejlepší. Je tolik třeba, šťastně provést stavbu koleje v Brně, financovati »Jitro« a »Život« atd. Ať si každý kolega učiní věci své cti, aby platně ke zdárnému výsledku akce přispěl. Použijte všichni sběracích archů, a o vánočních prázdninách agitujte mezi známými. Pokud jsou sbírky s povolením církevních úřadů konány v kostele, nezapomeňte nikdy na to, že je chrám Páně »domem modlitby« a nedělejte z něho »peleš lotrovskou« nedůstojnou agitací, kterou by bohoslužby byly rušeny. Mějte vždy na mysli, že sbíráte ve prospěch katol. studentstva, tedy i ve svůj prospěch. Upozorňujeme na to, že letos po vyúčtování Mik. d. jednotlivými SSS. vydá Ústředí podrobnou statistiku, jež bude obsahovati jména všech dárců s příslušnými obnosy.

2. Všechna SSS. i akademické spolky nechť zasílají pravidelně měsíční zprávy jednatelské, pokladní atd., jak toho žádá jedn. řád. Udávejte vždy počet členů na začátku a konci měsíce. Agitujte pro číselný i kvalitativní rozkvet spol-

ku. Každý spolek v Ústř. organizovaný ať pošle do Ústředí tato data: a) kdy byl spolek založen; b) kým byl založen; c) přehled jeho činnosti po dobu trvání (stručně); d) jaký jest jeho dnešní stav; e) neprospívá-li snad spolek, které jsou toho příčiny; f) jak se chovají k organizaci vaši kolegové neorganizovaní a jak profesorský sbor. Těchto dat je třeba pro statistiku. Nechť nikdo neopomeně tato data (přesně) zaslati Ústředí do vánočních svátků.

3. Na základě resoluce valné hromady Ústředí kat. stud. v Brně 12. srpna 1922 o zrušení student. odborů tělocvičných (jsou tu míněny ony představitelé ad hoc utvořené odbory), zrušilo předsednictvo Ústřední Rady Orla čl. na schůzi dne 2. listopadu 1922 všechny studentské odbory orlské tělocvičné. Ponechávají se zásadně jen studentské odbory v internátech (konviktech). Vyzýváme tímto členstvo dosavadních odborů, aby se přihlásilo do Jednot stávajících v místě studijního jejich pobytu. Nechť se studenti Orli ochotně podrobí v zájmu kázně a prospěchu věci a svou zdatností a inteligencí pracují opravdu bratrsky mezi ostatním členstvem. Studentské odbory

ry Orla, které fungují místo SSS. pro nepříznivé místní podmínky, zůstávají nadále v platnosti. Těmto bylo Předsednictvem Ústř. Rady Orla čsl. dovoleno užívatí jejich názvu. Které organizace tohoto názvu používají oficielně, nechť to ihned do Ústředí sdělí. Studenti nechť se ze všech sil přičinují o radostnou a bratrskou spolupráci se »Skupinami sdružení mládeže« (Omladiny) a Orlem.

4. Některá SSS. píše často o seznam divadelních her. Letošního roku, tuším dne 15. září vydala Občanská tiskárna v Brně seznam 1000 divadelních her pro katolické jeviště přípustných. U hry je uvedeno, kam se hodí (do města či na venkov), kolik osob (mužských — ženských), kolik jednání, jaká výprava atd. Dopíšte si tam pro onen seznam a nebudete pro příště v nesnázích. V některém z příštích čísel »Jitra«, věnujeme divadlu a hrám větší pozornost.

5. Z loňské sbírky na Mikulášský dar bylo opomenuto kvitovati obnos 318.18 Kč, zasláný tehdejší předsedou SSS. v Poličce p. Šmejkallem, což se činí tímto dodatečným oznámením.

5. Kolegy a k a d e m i k y prosíme, aby za vánoční prázdniny navštívili domácí SSS., docházeli na jejich schůze a vůbec jim radou i skutkem byli nápomocni. Máme za to, že nebude žádného upřímného katol. akademika, který by se práci se svými bratry vyhýbal. Jistě jim také přednášku uspořádá. Ovšem věcnou, obsahově a formou dokonale. Kde dosud SSS. není, nechť přemýšlí, jak je založiti a udržeti.

6. Která SSS. přála by si řečnicka akademika v době od 15. prosince do 15. ledna, nechť to laskavě sdělí do Ústředí a to ostatní obstará. Ovšem cestovné hradí dotyčné SSS. samo.

7. Která SSS. nepřijala ještě sv. svátosti v tomto období, od prázdnin, nechť učiní tak v době adventní. Dpp. duchovní rádcové laskavě je vhodnou promluvou k hodnému přijetí sv. svátostí připraví. Nezapomeňte, že i pro katolického studenta platí volání sv. Pavla: »Bratři, víte, že jest čas, abychom již ze sna povstali. Noc pokročila, den se již přiblížil.« »Pán blízko jest.« Kéz se k vaší spáse zrodí Pán i v jeslích vašich srdcí, aby pronikl vás svým světlem a dobrými učinil vaše srdce i vaše skutky! —

8. Některá SSS. ještě nezaslala nationalia a nekonala valné hromady. Která tak neučiní do Vánoce, budou uvedena v »Jitře« v organ. věstníku.

Organisační zprávy budtež vzaty všemi členy na vědomí. Proto při nejbližší schůzi členské, přečte předseda všem tyto zprávy, aby každý člen byl informován. Dotazy zde uvedené, zodpovězte v době nejkratší. Vzniknou-li nejasnosti, obraťte se do Ústředí, které vám ochotně vyhoví. Také náměty ke zlepšení organizace jsou vítány.

Sekretář Ústředí.

SSS. Sv. Jan pod Skalou. Uplynul již téměř celý rok od založení našeho Sdružení. A ač jsme nevykonali tolik, kolik vykonati jsme chtěli, přece se radujeme z práce, která nebyla marná. Téměř veškerá práce naše nesla se k cíli, který jsme si hned při založení výtкли, totiž k ustavení odborové sekce katolických kandidátů učitelství při Ústředí katol. studentstva, z níž by se doplňovaly potom řady katol. učitelstva. Při tom dbali jsme i zájmů všestudentských. 3. května bylo zde uděleno sv. birmování. Přijel sám pan arcibiskup Kordač, „tatiček“ katol. studentů. Byl upřímně uvítán ode všech zdejších katolických korporací i od našeho Sdružení. Odpoledne stávil se u nás v ústavě a promlouval k „svým dětem“; milými a nadšenými slovy nabádal k plnění všech křesťanských povinností. 14. května pořádali jsme taneční vínek v Berouně na „Plzeňce“, na nějž přijeli hosté z Ústředí a několik br. Orlů Jugoslávských, studujících v Praze. Potom konáno bylo ještě několik zábavných večírků. Na pracovní konferenci vysláni byli delegáti jak do Prahy, tak i do Prostějova, kde již otázka kandidátů učitelství byla projednávána (viz „Učitelský Věstník“ v 8. čísle „Jitra“). 5. června účastnili jsme se manifestace na Sv. Horu u Příbrami v počtu 50, a studentské pouti ve Staré Boleslavi. Mimo to pořádali jsme ještě několik výletů do okolí, jako na Karlův Týn a Křivoklát. Valnou hromadu konali jsme před koncem školního roku, 21. června, na níž nastíněna byla veškerá činnost od založení Sdružení. Jednatelskou zprávu podal kol. jednatel. Od založení SSS., t. j. od 22. února do konce m. škol. roku konáno bylo 12 schůzí členských, 17 výborových a též velký počet vzdělávacích, o kteréžto činnosti zprávu podal prof. K. Frydrych. Veškerá činnost vzdělávací rozdělena byla na čtyři obory: náboženský, literárně-historický, novinářsko-politický, pedagogický a tělocvičný. Přednášek bylo celkem 33, a to: náboženských 8, literárně historických 10, novinářsko-politické 3, pedagogické 2 a tělocvičné také 2. Potom bylo ještě 8 orelských. Členstvu k dispozici byla také spolková knihovna, v které je 24 různých časopisů a 68 svazků knih, jak zábavných, tak i poučných a 25 kusů divadelních her. Odebíralo se 7 časopisů. Knihovna rozmnožena o 22 svazků různých knih. Mimo to byly také členstvu objednávány různé knihy, zvláště z nakladatelství »Evy« v Olomouci a 85 svazků Sedlákova »M. J. Husa« z Ústředí. Celkový obrát peněžní byl přes 7.000 Kč, a po 5měsíční práci zanecháno pokladně 621.49 Kč. Do nového výboru zvoleni: Předsedou: kol. Ginter F., místopředsedou kol. Kratochvíl Jindř., jednatelem znovu kol. Novák J., pokladníkem kol. Vočka L. a knihovníkem kol. Kostelka Jan. Obsazení funkcí ostatních ponecháno až po prázdninách. O prázdninách sešli jsme se ve větším počtu v Brně na sletě Orelstva, kdež i mnozí při studentském vystoupení cvičili. Někteří, zvláště kol. z Moravy účastnili se též slavnosti 10letého trvání SSS. v Kroměříži. Po prázdninách jsme se opět sešli a nadšení výsledkem sletu Orelstva, dali jsme se do nové práce. Letos čítá Sdružení naše 116 členů. SSS. odbírá 118 exempl. »Jitra«. V první členské schůzi doplněn byl výbor: duchovním rádcem zvolen br. Maurinus, členy výboru kol. J. Procházka a Nechváta! a revisory účtů kol. J. V. Musil a Malacka. Poněvadž sekce katol. kandidátů učitelství byla v Brně na říšské konferenci katol. studentstva schválena a ustavena, vysláni

byli do Ústředí delegáti, kde po vzájemném dohodnutí určen za prozatímní sídlo Sv. Jan pod Skalou, kde také v době nejbližší zahájí sekce činnost. Doufáme, že naše snahy najdou plného pochopení u všech katol. kandidátů a kandidátek, zvláště na ústavech katolických. Práci této »Zdař Bůh!«

—K, jednatel.

Chrudim. Minulý pracovní rok bude důležitým památkem v dějinách našeho kroužku. Probudily jsme se konečně k práci, kterou žádá od nás naše poslání, takže i veřejnost poznala, že studentky zdejší katolické jsou seskupeny pod ideou Pravdy, Dobra a Krásna. Pracovaly jsme v počtu 65ti členek. Dbaly jsme především toho, aby vždycky byly mezi námi plněny povinnosti náboženské, což při prostředí, v němž žijeme je velice snadné. Zejména Mar. Družina umožňuje nám prohloubení života duchovního. Co se týče vnitřní činnosti, pořádaly jsme mimo pravidelné výborové a členské schůze také přednášky, při nichž uvítaly jsme do našeho středu kolegu Roztočila a kolegu dr. Kolína. V prosinci pořádalo naše SSS. první večírek k oslavě Dante Alighieri. Rozn. ceny úspěchem nad tímto, pořádaly jsme ještě samostatné večírky, »Balbínův« a »Na rozloučenou«, které měly program vzdělávací, pěvecko-hudební, divadelní a tělocvičný. Byly jsme spolučinný při orelské akademii, čímž upozornily jsme na sebe více chrudimskou veřejnost. S radostí přijaly jsme pozvání bratrské jednoty »Orla« v Pardubicích, abychom její »Májový večírek« zpestřily také svými čísly. Vnější naše činnost byla vyvrcholena při místním I. orelském sletě župy Brynychovy, kdy vystoupily jsme v hojném počtu, abychom předvedly sletová cvičení studentská, znázorňující: »Tři doby země české«. Na konci šk. roku nerady jsme se loučily s těmi, které stanuly již u svého životního povolání, věduce, že odcházejí nám s nimi nejlepší pracovnice. Nechceme však po jejich odchodu opět dřímati ve spolkové práci, ale s největší horlivostí pokračovati v započatém díle a rozmnožovati poklad nám zde svěřený. Na cestu nechť nám vždy září heslo: »Soli Deo et studiis!«

Kolín. První náš úspěch na veřejnosti. V minulém čísle Jitra naznačili jsme způsob a program, jak budeme pracovati. Dnes alespoň krátkou zprávu o našem prvním vystoupení, 12. listopadu pořádali jsme večírek. Část programu vyplnila hudba našeho student. orchestru, který předvedl pěkně — zásluhou p. ředitele kůru Vintra — ukázky ze Suppého, Mozarta a Fučíka. Jeden z kolegů promluvil o cílech našich a žádal za přízeň a podporu našeho mladého sdružení. Předvedeny byly s úspěchem tři aktovky, z nichž jedné autorem jest náš obětavý režisér p. V. Straka. Ku doplnění programu recitována báseň. Předvedeny byly aktovky: Légrovo »Jaro«, Svobodova »Poupě« a Strakovo »Shledání«, pěkný to kolínský o-

brázek. Odměnou naší snahy a práce byl naplněný sál našeho spolkového domu. — O Vánocích chceme sehrátí divadlo, snad též v lednu. Debatní večírky nově plní svůj úkol. Počínáme pracovati a práce se daří. Nezapomeneme také na svojí povinnost, totiž na Mikulášský dar. Kolegové, podporujte co nejvíce tuto akci. Jest z neinuutnějších našich povinností, chceme-li dosáhnouti cíle.

P—k.

Student. odbor Orla v Místku má v tomto šk. roce 33 členů, kdežto loni měl 18 členů. Vzrůst to jistě značný. — Původní název našeho sdružení »Stud. výchov. a vzděl. kroužek«, byl letos z vážných příčin se svolením Ústředí změněn ve »Stud. odbor Orla«. Sdružení naše pracuje v úplně přátelské shodě s místní jednotou Orla; oba spolky si vzájemně při svých podnikcích vypomáhají. Dne 26. listopadu pořádána tělocv. akademie společně s Orlem. Ihned po prázdninách přikročeno k založení samostatné knihovny pro náš odbor. Místní katol. inteligence darovala nám značný počet knih, takže co nejdříve knihy začneme půjčovati. Letos založen při sdružení našem stádal a připojen ke stádal jednoty Orla. Členstvo již nyní stárá si peníze pro zájezdy a sjezdy, jež budou v létě pořádány. — V oboru finančním zavedli jsme splácení časopisů, členstvem odebraných. Sdružení zaplatí je za členy předem a obnosy pak od členstva ve formě splátek vybírá. Jest to výhodné obzvláště pro členy chudší. Z činnosti SSS. o prázdninách nutno uvést, že sletu v Brně zúčastnilo se 12 našich členů, a exercií na Velehradě 4 členové. Od jiných prázdninových podniků bylo pro slet upuštěno.

Dívčí SSS. v Opavě. O Vánocích bude tomu rok, co nás, děvuchy probouzejícího se Slezska, semkla myšlenka orelská a dala základ dívčímu studentskému odboru Orla v Opavě. Začaly jsme cvičiti, ale brzy pomýšlely jsme na činnost vzdělávací a výchovnou. I získaly jsme obětavého duchovního rádce vdp. dr. B. Vaška, který v cenných výchovných a vzdělávacích přednáškách vytknul nám náš úkol: státi se slovem i skutkem apoštolkami lidu, z kterého jsme. vyšly a do jehož středu se po svých studiích zase vrátíme. — O prázdninách zúčastnila se exercií na Velehradě 1 členka, na sletě v Brně cvičily 4 členky. — 17. září sešly jsme se k další práci a zvolily si předsedkyní Mil. Moslerovou, učitelku a jednatelkou i pokladní kol. L. Vičánkovou, stud. IV. tř. r. gymn. Nynějším duchovním rádcem jest dp. P. K. Bureš, jenž si vytkl za úkol prohloubení náboženských vědomostí i duchovního života členek. Nenahraditelnou ztrátu však utrpěl náš kroužek odchodem vdp. dr. B. Vaška, který se s námi rozloučil s přáním, abychom vytrvaly. Nebylo a není nás mnoho, ale pracujeme s láskou a nadšením. Naším heslem jest: hlouběji do srdce a výš k nebesům!

—a—

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 3. čísla: Rebusy: a) Podzim je tu. b) Příbram. Hádanka: Jáma. Přesmyčky: a) Moravský Kras. b) Monť Everest. Doplnovačka s tajenkou: Jepice, Isidor, Tigris, rejnok, Opočno. („Jítro.“) Číselka: Veverky seděly tak dlouho na jedli, až se šišek pořádně najedly. Roháček: Kavka, Zlín, mor, do, e. Doplnovačka s tajenkou: Kyjov, Adolf, Atlas, Vesuv, Terst, David, Dunaj, koňak, veslo. (K. D. Luřínov). Koníček: Zákon práce dán je světu, všude živoť, čilost, ruch, synu, jako

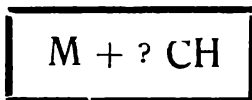
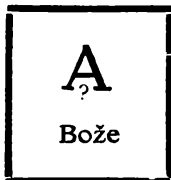
ptáka k letu, ku práci Tě stvořil Bůh. Královská procházka: Lepší doma krajíc chleba, než v cizině kráva celá.

Správné rozluštění včas zaslali: Holíbková H., Šamalík A., Vaněk V., Ořadovec F., Hasman B., Veselý J., Papež K., Keprť O., Görlich V., Trkanová F., Ševčík B., Grauer V.

Vylosování byli: Šamalík Alois ze Židenic. Holíbková A. z Lipníku. Veselý Jan z Chrudimi. Odměny budou jim zaslány.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 1. ledna 1923. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Rebusy.

Přesmyčka.

- bš -

Vlak se vrací.

T.

Dělenka.

B. P.

„První“ s „druhou“ předložky známé,
„třetí“ částí obličejů,
„celek“ město v svatě zemi,
nám všem milé je.

Doplnovačka s tajenkou.

H. A. L.

+		a	strom
+		n	jméno mužské
+		o	část křídla
+		o	císař římský
+		s	římské datum
+		o	část vozu

Záměnka.

(O. G.)

S „k“ v něm úřechu nalézáme,
s „m“ do oken též někdy dáme.

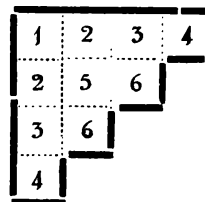
Číselka.

- jk -

Na den 123456,
buď jen 123436!

Roháček číselný.

- h f -

zvíře

každý po tom touží

část vozu

souhláska

Skrývačky zpětné.

G. M.

Sušil sebral mnoho písní mezi lidem.
Jakub našel Adama v lese.
Jaro se nám zase vrátí.

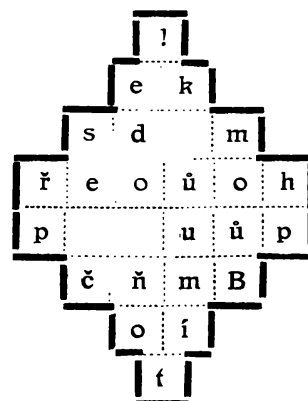
Hádanka.

- G. -

Jednooký otázal se dvouokého, zda vidí více než on a dostal od něho odpověď kladnou. „Není pravda“, povídá na to jednooký, „vidím více než ty!“
- Lhal? Vysvětlete!

Královská procházka.

- ce -

Pracujte všichni ku zdaru akce Mikulášského daru. Studenti agituje! Přátelé a příznivci, podpořte, seč prostředky Vaše jsou, svůj dorost v jeho snahách za obrodu národa!

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou vydalo

Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Katol. studentstvu a jeho příznivcům doporučujeme

„Museum“

**Časopis katolických bohoslovců československých,
který počíná již 54. ročník.**

Vychází v Brně, Antonínská 1.

Předplatné 10 Kč pro studenty, 15 Kč pro nestudenty.

**Všechna SSS jsou povinna alespoň 1 exemplář odebírat i.
Nezapomínejte, že „Museum“ je také našim časopisem.**

Řádný tisk je naše výzbroj do boje a na tu třeba peněz a zase peněz a opět peněz.

JITRO

OBSAH:

Frant. Stříteřský: Povinností členů S. S. S. — Jaroslav Dyjský: Hlas nepřátel. (Báseň.) — Vl. Antonovič: Boj o duši národa. — J. Chylík: Země naše byla kdysi rájem. (Báseň.) — R. V. Podhorský: Josef Manes. — A. Böhm: Úlomky z knihy života. — Al. Z. Mírský: Mládí. — Jaroslav Dyjský: Zimní nálada. (Báseň.) — S. Litavský: Kluci. — Fr. Kubíček T. J.: Charakter. — J. Frydrych: Na kongresu akademické mládeže polské „Odrodzenie“ ve Varšavě. — Al. Keltnerová: Pláč Demefřin nad Persefone. — Sociální hlídka. — Apologefický koutek. — Drobnosti. — Organisační věstník. —

V P R A Z E

V LEDNU 1923.

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: Příští číslo vyjde 20. února. Uzávěrka 5. února.

Odpovědi na došlé příspěvky: **František Znorov:** Modlitba, zpracování velmi slabé. **V. Ch. P.:** Myšlenka vzata ze známé pohřební písně, forma a zpracování rovněž slabé. **Syn Theo:** Rukopis odeslán. Za poslední děkujeme. Na seznam knih upozorněno bylo v posledním čísle Jitra ve zprávách sekretáře. **Malý obrázek,** bylo by nutno hodně přepracovati a upravit. Motív jest v něm dobrý a časový. **J. A. Jičín:** Prozařím o podobné hřídce v Jitře lze těžko mluvit. **B. Beue, Jičín:** Jádro v Meditaci dobré, leč jinak jest ještě nedostatečná. Pošlete zase! **Engelb. V.** Podobný článek byl loni v Jitře uveřejněn. Zasláný jest jen rozšířením myšlenky z něho. **Slavoj Jánoš:** Písemně odpověď. **Jar. Hanák:** Pošlete, snad něco uveřejníme. A pokoušejte se o prósu. **M. Místek:** Nenechte se zastrašit prvním nezdařením. (Hádanky příště.) **J. Chylík:** Odpovíme dopisem. **V. P. Ž.** Co řečeno v odpovědích na poslední Vaše příspěvky v č. 4., platí o těchto. Bylo by nutno k básním uveřejnit i Váš úvod, aby pochopena mohla být myšlenka a pak i to, že veršování to jest básně. **Olga S.:** „Tříkrálová vzpomínka“, námět dobrý, leč zpracování slabé; totéž i pro Masopustní obrázek, „Než usnu“ až na některé chyby dobré, leč pro Jitro méně vhodné.

Em. Žák: Legendy. Nakladatelství a knihkupectví V. Kofrby v Praze. Str. 56. Cena brož. výt. Kč 4.—. Nakladatelství Kofrbovo uchystalo nám k vánočním milé překvapení. Na trhu vánočním objevila se kniha opravdu vánoční: prof. Em. Žáka „Legendy“, jichž právě vyšel první díl obsahuje legendy vánoční, druhý s legendami velikonočními jest v tisku.

Všem přispívatelům. Několikrát upozorňovala redakce na to, aby více byla pěstována prósa nežli básně. Nejvíce poutá studenty, zvláště menší (a pro ty zejména Jitro dosud bylo myšleno), ale i větší zábavná prósa, zejména ze života studentského. Leč o podobné motivy se málo přispívatelů zajímá! Redakce však jest zasypávána spoustou pokusů básnických, které ovšem stihá pak známý osud. Snažte se proto vyvořit naši ušlechtilou prósu studentskou!

Našemu studentstvu! Byli jsme dotazováni, jak nejlépe čelit šíření „Studentského časopisu“, který zahrnuje stále ještě agitačními letáky střední školy.

Odpovědi našeho studentstva budiž účinná propagace „Jitra“, po př. v nejvyšších třídách revue „Život“. Nezabýváme se dále „Stud. časopisem“, neboť myslíme, že upozornil na sebe a na svůj program několikrát již sám. Katolický student vyvodí dle toho jistě též důsledky.

Knihovna Svazu katol. ženských spolků českých za heslem „Životem ve světle víry!“ vy-

dala první svazek: Vzpomínky Katušky Olberťové-Rozsypalové: Ella. Tato první kniha obsahuje velmi zajímavou a jímavou četbu. Pěkná úprava 128 stran, cena 5.— Kč. K dostání v sekretariátě Svazu a v knihkupectví V. Kofrba v Praze II. Pštrossova ul. 198. kniha velmi vhodná pro spolkové katol. knihovny a pro katol. čtenáře vůbec. Studenti naši mohou ji všude doporučit.

K zábavným podnikům doporučujeme našim spolkům **Hrabyňské písničky** A. Chamráda vyzdobené malbami akad. malíře V. Držkovice, vypravené Slez. Grafii. Svým zdravým humorem mohly by čelit dnešní kabaretní literatuře, stravující duše mládeže. Odporučujeme! Zasilá Arn. Chamrád, Hrabyň, Slezsko.

Ústředí upozorňuje znovu na Sedlákovo dílo: **M. Jan Hus**, jež před časem zakoupilo a za nízkou cenu Kč 12.— prodává. Kdo jiný má studovat dobu Husovu než katoličtí akademikové a katol. studenti středoškolsí. Jednáme jen v zájmu svých členů, když jim dílo tak cenné zajišťujeme. Chceme zahájit řadu knižních akcí, jest k tomu však třeba, aby bylo hned v počátcích pochopení. Využijte příležitosti nabízené, použijte volného času a studujte. Za zaslání díla požádejte ihned: Ústředí katol. stud. čs. v Praze II., Voršilská 1.

Kalendář katolického studentstva československého na rok 1922-23

Ještě několik exemplářů na skladě.

Objednávky vyřizuje

»Moravan« Brno, Koliště 5, a »Ústředí katolického studentstva čsl.« v Praze II., Voršilská č. 1.

Cena 6 Kč.

JITRO

ČASOPIS * STŘEDOŠKOLSKÝCH * STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v lednu 1923.

ČÍSLO 5.

FRANTIŠEK STRÍTEŘSKÝ:

Povinnosti členů S. S. S. *)

Hnutí katolického studentstva vyrostlo samo ze sebe, z nutnosti poměrů v širším slova smyslu sociálních, analyticky z náboženské anarchie, z revoluce společenských nesrovnalostí a mravního chaosu. Světem myšlenkovým šel mohutný proud chorobné desintegrace ničící vše postavené, bořící vše stavěné, když vyvstal proti tomuto směru hlouček mladých nadšených, nábožensky založených, neohrožených!

Myšlenka vyslovena, tužby a přání staly se skutečností, naděje počátku splněna! Vám, kteří jste obsadili již posice, pernou prací získané, Vám přísluší povinnosti z přijatých zásad, a o těch některých povinnostech chci promluvit.

Jsou předně povinnosti členů S. S. S. k sobě samým, jako katolíkům a studentům. Jakého rázu? Znáte zajisté výrok rakouského vojevůdce proti Turkům: »Aby se válka úspěšně mohla vésti, je třeba peněz, a opět peněz.« Přátelé, my připravujeme se také k boji, třebaš jinému, myšlenkovému, a k vítěznému skončení tohoto boje je třeba dvou věcí: ora et labora, modli a pracuj, a raději bych řekl ora et stude, modli se a studuj! Dokud je čas! Neboť přijde noc, kdy nebude moci nikdo pracovat! To je však příliš široce řečeno. Do rámce modlitby nepřínáleží pouze ranní a večerní modlitba, před a po jídle; sem zařadil bych i pilnou návštěvu náboženských hodin ve škole, bezpodmínečnou přítomnost při exhortách nedělních, důkladné studium náboženských přednášek

*) Jsou vlastně povinnostmi každého katolického studenta.

profesorských. Nejen to, jdu dále a pokládám za povinnost každého člena S. S. S. denní návštěvu kostela, pokud možno i celých služeb božích, každoměsíční přijímání sv. Oltářní. To je vše obsaženo v pojmu »modlití se«; jen tak učiníš ze sebe člověka celého, jenž chápe, co je to duchovní život a duchovní výchova ve Sdružení.

Druhá součást povinností, jež na mysli mi tanou, týká se společnosti české a širěji společnosti vůbec. Privil jsem na počátku, že hnutí naše vyrostlo z nutnosti v důsledku revoluce společenské z nedostatku cítění náboženského a tím rozvratu mravního. V takovém prostředí žijeme ještě nyní. Náboženské cítění jednotlivce je potlačováno sugestivním sobectvím, je šlapána i víra jiných. Proč obrací se dnešek protikladný právě proti náboženství, a to speciálně katolickému? Snad někomu zdá se býti otázka tato malichernou. Ve skutečnosti je však otázkou nad jiné důležitou.

Nepřátelé křesťanství, byť násilně v sobě potlačovaného, dobře jsou si vědomi vlivu náboženství na celkový život. Oni zakrývají jen vlastní své přesvědčení, chtějíce přehlušiti hlas svědomí, které jim tvrdí, že náboženství tvoří základní kámen spřádání poměrů společenských. Oni jsou jisti sami v sobě, že jedině náboženství a to náboženství určitého vyznání může podepřít a opodstatnit autoritu jakéhokoliv stylu. A poněvadž právě bojují proti autoritě, proti pořádku pojmů podřaděných vůči nadřaděným, poněvadž ke svému volnému, prý přirozenému, vývoji myšlenkovému, ke svému bezuzdnému pojmání

všeho toho, co životem nazýváme, autority nepotřebují a spatřují v autoritě jen překážku: proto bojují proti náboženství!

Jest směšným přímo a logicky nesprávným tvrzení, že osobní a vnitřní podstata lidského »já« je nakloněna k jakési, až absolutní poslušnosti a uznávání předností a nutné povýšenosti jiných. Člověk sám o sobě, nemá-li opory ne v něčem, co on sám je a co on sám si stanoví, musí zabřednouti v extrémy, jež rozhodně lidstvu prospěchu přinést nemohou.

Zde několika jen slovy je odůvodněna autorita náboženská, autorita Věčna, autorita absolutní proti relativnímu člověku.

Ve hnutí našem zdůraznili jsme prvek náboženský jako základní, východící bod v pojmání a nazírání na život. Jest tedy naší povinností vždy a všude, za každých okolností tomuto našemu »credu« zůstatí věrným! Jsme tím povinnováni především české společnosti jako jednotce národní. Ať Vám nepřátelé říkají, že Řím vždy byl a jest proti českému národu! Je to tvrzení lživé, strašící v hlavách našich volnomyšlenkářů, kteří se domnívají, že pochopili českého člověka do posledních záchvějů jeho myšlenek, kteří myslí si, že domyslíli do důsledků českou otázku dějinně-náboženskou. Není pravdou, že otázka česká je otázkou protikatolickou! Ani jeden věrohodný historik to netvrdil, naopak je pravdou, že i mnozí nestranní a nekato-

ličtí (Denis) historikové opak dokazují. Zavedla by mě příliš daleko otázka tato, kdybych měl o všech detailech promluvit. Opakuji jen, že konáme svou národní povinnost, jdeme-li za symbolem Kristova kříže, aby nastala renaissance národa našeho na podkladě katolickém!

Ještě několik slov o významu povinnosti práce naší v obrodě společnosti celého lidstva v zásadách Kristových. Celý svět je jedinou výhni bojů jednoho proti druhému. Ať hlásají agitátoři jakéhokoliv druhu a směru sbratření všech národů, ať vnucují tito hlasatelé pakultury a nositelé rozporů demagogicky své myšlenky, prý rovnosti jiným, ať volají po volnosti! Je to marné volání, je to marný výkřik z podzemní kobky! Bez lásky a bez autority není možné sbratření lidstva! Bez lásky a bez autority není možná internacionála se sebe lákavějšími hesly! A lásku vzájemnou a autoritu nutnou s pevnými základy může dát opět jen náboženství. Zde vidíte důležitost našeho náboženského poslání v sociální evoluci lidstva celého.

Budeme-li plnití přikázání Vůdce našeho, Života všeho, Tvůrce a Zachovatele: »Miluj Boha a bližního svého, jako sebe samého«, a důsledky naznačené z toho plynoucí, pak učiníme zadost své povinnosti, pak staneme se hodnými nositeli symbolického znaku našeho, trojnásobného S. — S. S. S.

JAROSLAV DYJSKÝ:

Hlas nepřátel.

Ne, nemůžem je mítí rádi!
Tak vytrvale jdou, tak klidně, mladí
jak mocných stromů pně,
a stále rostou, stále vyrůstají — — —

A rány naše?
Jsou bezmocné a jimi sílí jen;
ni jeden vzdech, ni jeden sten
my nedovedem vynutit jim z nitra,
a věčně trvá doba jejich jitra.

Ty jejich oči tiché radosti
a mysticky tak tajemné
co rozžhavený kov nás pálí,
a marně, marně oči přimykáme,
vždy zas a zas je zříme svítit
a ony pálí, pálí — — —

Ó, pálí a zoufalství v nás vhání,
a ono znamení, jímž žehnají si čelo,

s tou hrůznou zdrcující silou,
ó, kéž by navždy vymizelo!

Ta síla tajemná a mocná tak,
ta hlasem hromu hřímá jméno
tak cizí pro nás, nenáviděné.

Ne, nesmí pravdou být, že žije ten,
jejž nemůžeme znát!

Ne, my jej nechcem znát!!
Však marně házíme mu jedy v tvář —
a prokleté to množství, za ním jdoucí,
tak pevně, mladé je, jak žula tvrdé.

My všeho zapomeneme, když bijeme
do jejich hustých řad, byť třeba marně.

Se záští v srdci žijeme —
a s ní i zajdem.

Boj o duši národa.

(Pokračování a dokončení.)

Bylo by velkým omylem historickým, viděti jedinou příčinu rekatolisace českého národa ve vítězství katolické moci světské na Bílé Hoře. Mluvívá a píše se velmi nenávislně o kruté protireformaci, zpětném to výboji katolicismu proti protestantismu hlavně pomocí světské moci a jejích prostředků, zapomíná se však zcela k a t o l i c k é r e f o r m a c e, která i u nás dávno před Bílou Horou počíná a pokračuje i po Bílé Hoře paralelně s úsilím vítězné moci světské, která chtěla mítí stát nábožensky jednotný. Jde však při tom svou cestou, svými methodami, ba někdy v příkrém kontrastu k protireformační praxi státní.¹³⁾ Imposantní zjev a účín katolické reformace světové, již jeho počátky v Itálii a Španělsku stejně jako jeho vyvrcholení v koncilu Tridentském a jeho představitelích na stolci Petrově, potom zvláště také založení a činnost Tovaryšstva Ježíšova znamená především niterný přerod společnosti katolické, duchovní i světské, po celém světě a pádně vyvrací směle a povrchní tvrzení, že katolicismus tehdejší doby byl jen diplomatickou formulí a postrádal vší mravní aktivity.¹⁴⁾

Vždyť této nelze tak naprosto a bezvýhradně upříti dokonce ani tomu tehdejšímu »katolicismu bojišť a trúnů« bez podrobnějších analytických studií. Odborný, objektivní historik 16. a 17. století by asi sotva mohl přisvědčiti takovým ukvapeným soudům, spočívajícím na neúplnosti a nepřesnosti, anebo nesprávnosti praemiss.

V našem případě je zajímavé si povšimnouti, jak zejména Morava brala účast na tomto hnutí světové katolické reformace. poněvadž zde právě v moravském zákontí, ve stavovském zátiší, stranou od panovnických residencí a v nerušeném míru celého století, za něhož nepřítel cizí ani jednou se neobjevil na domácí půdě, poměrně nejméně mohl se uplatnit »katolicismus bojišť a trúnů«. Zde katolické reformní dílo spočinulo zcela na bedrách biskupů olomuckých,¹⁵⁾ mezi nimiž právě v

době předbělohorské vyvstávají osobnosti tak vynikající jako Prusinovský, Pavlovský a kardinál Ditrichštejn, že moravský historik Kameníček¹⁶⁾ vyslovuje názor, že za takových biskupů konečný výsledek náboženských sporů v zemi byl by vypadl na prospěch katolictví i bez katastrofy bělohorské, jenže postup by býval povlovnější.

Zjevem zvláště imponujícím a lákavým nejen pro katolíka, ale pro každého, kdo se tímto obdobím našich dějin zabývá, je zvláště mladičkový olomucký biskup Vilém Prusinovský z Víckova. Hlavním činem 7letého jeho biskupování je uvedení Jesuitů na Moravu. Jej nutno zde uvéstí jako typického představitele české katolické reformace, plně si vědomého katolické minulosti svého národa i naléhavé a nevyhnutelné nutnosti, aby zase celý co nejdříve se katolickým stal. On zastupuje české katolíky tehdejší doby a jejich snahy tak čestně a důstojně, že opravdu nelze mluvití tak obecně o ideovém minus katolické menšiny české v tehdejší nekatolickém prostředí.¹⁷⁾

Pocházeje ze starobylého rodu moravského, naučil se milovati Církev v Římě, kde v přátelském styku s Lainezem a jinými členy slavné původní družiny Iniga z Loyoly a ve společnosti ostatních vynikajících osobností v ústředním katolickém reformním ruchu světovém — byl tomu zcela získán, takže mu potom, pokud mohl, dokořán otevřel brány moravského svého biskupství. V plnění pak reformního programu Círky u nás neznal strachu, ani překážek, ani nemožností, nelekal se hrozeb a šel k cíli s veškerou energií a živostí své povahy do posledního dechu s horlivostí a sebeobětováním, hraničícím až k odvaze a ochotě k mučednictví. Zemřel sice mlád a »na slámě«, ale jako nekrvavý mučedník svého biskupského úřadu.

Ve svém zápase mohl se sice částečně opíratí o některé katolické rody moravské, v nichž rovněž se někde objevila tou

¹³⁾ Na příklad za kardinála Harracha!

¹⁴⁾ Srovnej Jaroslav Durych „Osmý listopad“ Lidové Listy I. č. 256 ze dne 12. listopadu 1922.

¹⁵⁾ Sr. B. Navrátil „Jesuité olomoučtí za protireformace“. Brno 1916, str. III. Úvod.

¹⁶⁾ Zemské sněmy a sjezdy moravské. Díl III., str. II. Úvod.

¹⁷⁾ A přece se tak ku podivu činí i v prostředí katolickém. Viz pozn. 14.

dobou jako v Čechách zbožná cizinka, jež svůj španělský původ dosvědčovala neobvyklou u nás a příkladnou katolickou důsledností a horlivostí. Ale hlavními pomocníky biskupova díla byli je s u i t é, o nichž by bylo třeba věru zvláštní kapitoly, neboť pouhé jméno jejich budí všude, a u nás zvláště, jakousi nedůvěru — ne-li přímo nenávisť. Každý, kdo však přečte listiny a akty z doby jejich uvedení a prvního působení u nás — (jež pro Moravu vydal zem. archivář Navrátil) — musí věru pozbyti mnohých předsudků. A je-li trochu jen ještě katolíkem a čte na příklad instrukce sv. Ignáce pro Prahu a pozdějších generálů tovaryšstva pro první české koleje, nebo listy bl. Petra Oanišia z Prahy, kdo ve světle pramenů vydaných nebo zpracovaných na jejich základě¹⁸⁾ sleduje stopy jezuitské činnosti školské, kazatelské v městských chrámech, missijní na statcích katolických pánů — dále jejich působnosti jakožto biskupských rádců a pomocníků a nejlepších sil, vlastně jediných v té době naprostého nedostatku kněžstva ukázněného a věrného — musí býti naplněn velkým obdivem a úctou a vděčností k tomu řádu a především k těm prvním jeho členům, cizincům sice, jež však k nám přivedla jedině a jen vášnivá láska ke Kristu a Církvi a nesmrtelným duším, a jež právě tato láska učinila alespoň celkem také taktními a taktickými v k a ž d é m, i v národním ohledu. Plně potom rozumí nenávisť nepřátel katolicismu proti nim, nikdy však nemůže potom pochopit, kterak i s kazatelnou katolického chrámu může se u nás ozvati slovo vlivného kněze, že se hanbíme za minulost toho řádu a že ji od-suzujeme.

Zdá se ostatně, že nám, katolíkům českým vůbec dlouho ještě bude chyběti tolik samostatnosti a katolického uvědomění, abychom přestali konečně alespoň my bázlivě papouškovati laciné nevědecké fráze o protireformaci a »době temna« u nás a mužně přihlásili se k těm obdobím našich dějin, v nichž právě naše vlast byla jevištěm obdivuhodné nejen cizí, ale i české katolické zbožnosti, horlivosti, obětavosti a důslednosti tak veliké, že doby ty těmito vlastnostmi mohou nám býti v pravém slova smyslu školou, příkladem a vzorem, a v nepřátelích katolicismu nutně vzbuzovati musí přímo nekelnou zášť a

nenávisť. I k českému katolicismu doby pobělohorské můžeme se s dobrým svědomím hlásiti. Zůstane vždycky naší hanbou, že namoze i my lámali jsme tak snadno hůl nad touto dobou, zapírali jako Petr katolické její snahy a umývali si nad ní ruce jako Pilát . . . až historik Pekař, jenž sám o sobě praví, že je katolíkem jen matrikovým, měl odvahu z pouhé lásky k vědecké pravdě i za eventuelní cenu populárnosti poukazovati na to, že právě v katolících českých udrželo se národní vědomí a vášnivá téměř láska k vlasti, národu i rodnému jazyku i tehdy, kdy emigrace česká zapomínala svého původu ve službách pruských, odhaliti krásu a jas barokní kultury u nás v té době zlidověné, ukázati na tehdejší národ český, upřímně a z přesvědčení katolický a na jeho mravní výši, jež jedině mohla tak rychle zhojiti hluboké rány a válečné škody doby pobělohorské a vésti zdravý, zachovalý národ k jeho národnímu i politickému probuzení.

Probuzení naše spadá do doby náboženské tolerance a osvícenství, další pak náš vývoj národní do doby liberálního nábožensky rovněž lhostejného. O našem národním probuzení tedy plně platí, že »vzešli jsme nejslabší v století, ve kterém nejsilnější podléhají.¹⁹⁾ Nehledě k proticírkevní náladě a tendenci celého osvícenství, zásada tolerance v ideovém zápolení pravdy a bludu, prakticky projevovaná stejným jejich hodnocením na fóru soukromém i veřejném, je ovšem podstatě katolicismu zcela cizí. V další době romantismu, jenž pro nás národně znamenal nesmírně mnoho, neozvaly se u nás — jak tomu bylo jinde — silnější motivy katolické. Po celé 19. století katolíci mají lví podíl na společné, všenárodní práci kulturní i hospodářské i v politickém zápase národa o vlastní historický stát. V té době, kdy nenastalo ještě takové »třídění duchů«, možno to nejsnáze — ač ne jedině — doložiti poukazem na národní práci katolického kněžstva. Ale s mlékem národního uvědomění, kulturního a hospodářského pokroku, nevnikal v krev a duši znovuzrozeného národa již ten žár katolického uvědomění a nadšení minulých dob. — Katolicismus, i u katolíků praktických, je jakýmsi samozřejmým předpokladem pro všechny směry práce,

¹⁸⁾ Viz Kroeis „Geschichte des böhm. Provinz des Gesellschaft Jesu. I. Wien 1910.

¹⁹⁾ Marten, Nad městem 27.

jimiž se tehdejší činnost katolíků vyčerpává. Je předpokladem daným, zděděným, na kterém se z jakéhosi instinktu zdravého konservatismu trvá, předpokladem zabezpečeným, protože s ním namnoze počítá i stát, třeba v praxi dávno již nekřesťanský a proto národně nespravedlivý, předpokladem, na němž nikdo zjevně neútočí, na němž však také nikdo dále soustavně nepracuje a za jehož důsledné uplatnění v celém národě nepokládá se celkem za potřebné neb nutné volati v jednotný katolický šik a v promyšlený boj. Již celá desetiletí před válkou narušeno ovšem toto příměří, celkem nezdravé, tím, že podkopávány mnohé katolické pozice v národě, jež se najednou ukázaly nechráněnými, málo vzdornými a důkladnými.

Avšak na celé čáře rozpoutal se nový boj za duši národa teprve po válce světové, když národ řízením Prozřetelnosti došel plné státní samostatnosti v míře největší a způsobem dosti nečekaným. V této dějinné chvíli vyvstal ďábelský, raffinovaný plán a úmysl — ideu národa a nového jeho státu postaviti v příkrý kontrast k myšlence katolické a na tomto protikladu, zdůvodňovanému historicky, filosoficky i moderními myšlenkovými proudy a požadavky založiti celé zřízení, zákonodárství a celou budoucnost nového státu. Okolnosti byly tomu plánu velmi příznivy:

O nějakém intenzivním katolickém životě u nás celkem se nedalo mluvit, katolického uvědomění a pravého ducha církevního celkem bylo mezi příslušníky katolické církve u nás velmi málo, náboženská povrchnost a lehkomyšlnost česká stala se příslovečnou. V Čechách bylo hůře než na M o r a v ě, kterou vždycky, i v této době mocně oživovala idea a tradice cyrilomethodějská, s níž těsně právě spojeno bylo národní naše probuzení a uvědomění. Na Moravě byl vytýčen po dlouhé době záse první vysloveně katolický program národní, vyjádřený v heslo Sušilovo »Církev a vlast«. Morava by tedy v každém případě bývala v tomto plánu a všech jemu podobných tvrdším oříškem, než máme zde na mysli celkový náboženský stav celého českého národa.

A zatím, co tento celkem byl dosti bídný, osud národa a budoucího našeho státu octnul se namnoze v rukou lidí, jimž národní myšlenka byla kdysi dosti cizí,

při tom však byli vyslovenými odpůrci katolicismu, takže by se mohlo zdáti, že i plné státní osamostatnění našeho národa mělo jim snad býti toliko novým, účinným prostředkem k vítězství jejich kulturních ideí, to jest k potlačení katolicismu u nás. Rozhodně jim svoboda národa ve vlastním státě nebyla a není sama o sobě účelem, jako není ani nám.²⁰⁾ — Když pak řízením božím sběh světových událostí hlavně také jejich snahám přinesl zdar, fakt našeho národního a státního osvobození byl spojen s jejich jmény, jež strhla na čas na sebe slávu celých národních generací a všech těch, kteří dávno před nimi nebo současně s nimi a jinak se zasloužili o uskutečnění tohoto dějinného faktu a jeho nutných předpokladů. Získaná sláva a morální vliv zdál se otevírati volnou cestu k cíli vlastnímu. A nový stát jakoby skutečně cestu tu nastupoval. — Proto povrchní a lehkomyšlný názor o nějaké nutné podstatné spojitosti katolicismu a církve s určitým útvarem státním neb určitou vládní formou tím spíše ovládl pole a vedl vedle jiných příčin — k hromadnému odpadu katolíků matrikových. Z důvodů pramálo náboženských — využívajíc dané situace — a kryjíc se myšlenkou národní a demokratickou, vzniklo neblahé proticírkevní hnutí v kněžstvu, jež částečně vedlo k založení zvláštní sekty československé.

Zkrátka všechny okolnosti a události nasvědčovaly tomu, že nová náboženská tragédie vystřídá u nás tragedii národní. Další vývoj věcí v tomto směru byl však zadržán prudkým, odhodlaným, dobře organizovaným a vedeným odporem českých katolíků, probuzených ze sna a z oslavného jásotu. Semkli se pevně v jednotný, silný a mohutný tábor, který beze všech vlastních analogických zkušeností a bohužel i bez tradic živěji uvědoměných svým ukázněným postupem a později i počtem, veden jsa velmi obratně, vynutil si poznenáhlu zastavení dalšího protikatolického postupu, poměrné respektování katolíků ve státě a účast na jeho řízení. Pro Církev a katolickou věc u nás získalo si jeho vedení nesporných zásluh. Avšak

²⁰⁾ Jenže my katolíci při tom trváme pevně podle příkazu svědomí na tradičním a osvědčeném kládném stanovisku k myšlence národní, a to vždycky a za všech okolností příznivých i nepříznivých.

nejen úloha obhájce církve a katolických zásad na politickém kolbišti, ale i upřímné národní smýšlení a smysl pro stát, jeho potřeby, řád a autoritu, plynoucí přirozeně z křesťanského jejího podkladu, získaly nové organizaci politické spousty přívrženců, a potom i ta okolnost, že stejně jako v jiných zemích, přijala do svého programu i mnohé požadavky doby, zdůvodňované ovšem s hlediska křesťanského. ba že souhlasila i s jejich provedením, jak u nás se stalo skutkem. Má tedy dnes daleko více přívrženců, než jest nábožensky plně uvědomělých a důsledně praktických katolíků v našem národě. A potom: Ať již se podaří udržeti to »hradní příměří« na půdě a se strany státu a budeme dále žítí v drobné guerille, nebo znovu vyzplame starý boj, jedno je nad slunce jasno: že ani největší politické úspěchy vnější ani všechna křesť. kultura v širším slova smyslu nemohou nás samy o sobě zachrániti a přivesti ke konečnému vítězství. Jsou pro naši odvahu a sebevědomí v dalším boji nesmírně významné, ale nestačí ani k nejbližšímu našemu apoštolátu mezi vlastními přívrženci, natož k tomu, aby celý náš národ a stát stal se opět křesťanský. Dnešní doba a její nedostatky, potřeby a úkoly nutně volají i u nás po nové vnitřní katolické reformaci, která musí položit nezbytné, neochvějně základy pro všechno naše další všestranné snažení.

Bylo by osudnou chybou, kdybychom v zápalu boje o křesťanskou vědu, o křesťanskou literaturu a umění, křesť. politiku, křesť. socialismus, křesť. demokracii, křesť. organizaci, křesť. národ, křesť. stát zapomínali a zůstali vzdáleni vlastního katolického křesťanství, kdyby nám při něm uniklo to, co tvoří jeho podstatu, obsah a jádro, a kdybychom něčemu druhotnému, čemuž dáváme hrdé epitheton křesťanský, snad ne ještě vždycky plně oprávněný a zasloužený, dávali místo své a činili mu snad — třebaš z motivů dobrých — ústupky a koncesse právě na úkor a škodu toho svého křesťanství, jež přece nejen jednotlivcům, ale i celým národům a všemu lidstvu je to »unum necessarium«, jediné potřebné za všech dob a okolností. Zajisté i pro veřejnou činnost křesťana plně a do slova platí: Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a vše ostatní bude vám přidáno. Naopak, všechno to ostatní stává se bezvýznamným,

marným darem danajským, když je vykoupeno na úkor »Božího království a spravedlnosti jeho«.

Není třeba bohudíky oddávati se přílišnému pessimismu, jakoby nám tento základ pravého, prakticky prožívaného křesťanství chyběl na p r o s t o. Než pokud zde jest, je třeba stále je míti na mysli, jej upevňovati a prohlubovati, jediné na něm logicky a důsledně budovati dále. A tam, kde dosud schází, především ostatním jej napřed klásti.

Myslím, že katolicismus u nás nejen na venek, ale i v tomto ohledu učinil alespoň vzhledem k minulosti nedávné pokroky. Tím, že jsme poznali a uvědomili si smutný náboženský stav národa, zažili tak smutné zmíněné již události v náboženském životě a prošli ohněm prvního jen boje, vzniklo v nás větší uvědomění a neohroženost, probudila se opět láska k Církvi a církevní smýšlení mezi věrným klerem a laiky. — Požehnané působení nových našich arcipastýřů na biskupských stolcích naší vlasti, zamýšlená reforma studia bohoslovného, volání po katolickém školství všech stupňů, vnější a vnitřní činnost našeho Apoštolátu sv. C. M., dobrá vůle po náboženském zvroucnění a zvnitřnění na př. v našem hnutí studentském i ostatní katolickou mládeží je zárukou lepší budoucnosti. A »Stojanov« na Velehradě a bohdá i další české exerciční domy způsobí, že i u nás za nějakých 50 let náboženské předpoklady a základy úspěchů ve veřejném životě budou tak zajištěny jako dnes na příklad mezi katolíky v Holandsku. Než nemožno si také zastírati v elické překážky, jež stavějí se u nás v cestu velikému dílu katolické vnitřní reformace. Jsou to tytéž, které jsme právě viděli vystupovati v průběhu našich dějin a které dohromady tvoří osudnou součást naší národní povahy. Dodnes nevázanost mravní, třebaš v novém, pestřejším rouše moderní civilisace, pýcha a tvrdošíjná subjektivní umíněnost, neláska a nesnášenlivost, naprostý nedostatek pochopení a úcty pro autoritu, husitské vzdory v duši, náchyllost k plané kritice a negaci, nedostatek upřímnosti a charakteru, vášnivá citová zaujatost pro doktriny a theorie a nepřístupnost objektivnímu poučení, národní sebeklam častý, povrchnost a nedůslednost v otázkách, týkajících se náboženského přesvědčení a života: jsou smutným a někdy dosti paradoxním dědictvím

naší minulosti. — Právě nejlepší a nejušlechtilejší lidé z našeho národa — nejdokonaleji vystihli tyto vady českého charakteru a nejtíže je nesli.²¹⁾ S jednou nebo druhou složkou české povahy často se setkáváme i v našem současném životě soukromém i veřejném. I my, katolíci, jsme v tom či onom ohledu tak často až příliš i ve zlém úmyslu dětmi svého národa.

A přece nesmíme zoufati a zřící se snad velkého svého cíle a ideálu, snad nikdy dosud plně a na dlouho neuskutečněného v dějinách: aby konečně i národ český po všech těch trpkých pádech a krizích dějinných, po tak dlouhém bloudění postavil se cele a bez výhrad do služeb Krista, a takto zůstal již ušetřen všech budoucích pohrom. Nezřekneme se své velké národní tížadosti, aby i pro Čecha nejvyšší ctí bylo, že jest a bude katolíkem celým a důsledným. — Velká myšlenka počítá při svém vtělování v čin s překážkami, ale neleká se jich. A v daném případě může je překonati nejen pevnou vůlí a přirozenou výchovou — ale hlavně i

²¹⁾ Je známo, že Zeyer napsal v románu „Jan Maria Plojhar“, že charakterem českého národa je, že nemá charakteru.

milostí, poskytnutou s hůry těm, kdož o ni prosí.

Při velkém tom vždy znovu nastávajícím a nikdy neskončeném boji o duši národa třeba rozdělit si tedy úlohy. Kněží, rozdavatelé milosti Boží v národě, budou bojovati především u oltáře Hospodinova jako neustálí prosebníci a obětníci za národ, na kazatelkách a ve zpovědnicích chrámů, zatím co katoličtí laici všemi schopnostmi těla a ducha bítí se budou především na práhu svatyně a brániti její svobodu, klid a bezpečnost proti nepříteli. A přijímajíce z rukou kněží vždy nových milostí a požehnání Boží, budou potom dále především oni šířiti království Boží ze soukromí srdcí svých do všech odvětví a oborů veřejného života. — Tak společným bojem, modlitbou i prací za národ, milostí Boží i přirozeným úsilím, každý dle svých sil, schopností a povolání — dojde bohdá naše nebo budoucí katolická generace českého národa Kristu — králi vlasti své i duše svého národa, učiníme-li jen všichni bez rozdílu ve všem a všude a do posledního dechu nevyšším svým zákonem slavné heslo katolické reformace.

Ad maiorem Dei gloriam.

J. CHYLÍK:

Země byla kdysi rájem

Země naše byla kdysi rájem . .
Mocná hymna lásky zněla krajem.
Všude milo, krásně, radost žíti,
radost byla v zemi naší dlíti,
Právem. — V zemi žili lidé bodří,
šťastní, krásní, tolik, tolik dobří.

Země naše byla kdysi rájem,
mocná hymna lásky zněla krajem.
Kde jsou ony časy, ony doby,
kdy druh druha rád měl,
nebylo však zloby?

Josef Manes.

Podle Harlase zpracoval R. V. Podhorský.

V prosinci bylo tomu 51 let, co se s námi loučil náš slavný mistr J. Manes. Bude zajisté k dobrému, když pokusím se vylíčiti život a dílo tohoto mistra.

Z Manesova života známe nejlépe truchlivé kapitoly, známe Nerudův nekrolog, v němž praví, že Manes zemřel vlastně podruhé, jsa již dlouhou dobu duševně mrtev. Vyslovujeme-li jméno

tohoto nešťastného malíře, zaznívá vzduchem jakási melancholická hudba, melodramaticky se nese o něm naše vypravování. Tragický osud J. Manesa nejhluběji utkvěl v paměti jeho vrstevníků i pozdější generace, ale celému zástupu obecenstva není doposud náš mistr znám. J. Manes, jako všichni malíři tehdejší doby, byl uváděn do šlechtických rodin a

pražských salonů a všichni společníci se domnívali, že Manes je umělec, který nepracuje jen pro tu skývu chleba, ale pro národ. Žel Bohu, že tomu tak nebylo.

Dílo Manesovo nedošlo tehdy ocenění a porozumění. Proto žil Manes dlouho v tísní a strastech a scházel víc a více tělesně i duševně. Dlouho se churavost jeho skrývala jen v prostých stěnách atelieru a když vyšla na jevo, bylo už pozdě. V záchvatech choromyslnosti zmařil mnohá svá díla. 3. prosince r. 1871 vypustil duši.

Prostředí, v němž Manes žil, bylo úplně německé. Když totiž náš mistr 12. května r. 1820. v Praze na Starém městě se narodil, nebylo o české společnosti ani potuchy. Vzdělaný člověk se domníval, že Češi jsou jen prostí lidé, kteří plaví po Vltavě dříví. Záhy projevilo se Manesovo nadání; byl proto dán v 15. roce svého věku na malířskou akademii.

Ani tam se neutvrdil v češtině, ale z komposic, které byly žákům dávány, každý poznal, že na akademii vládne jakýsi slovanský duch. R. 1836 namaloval »sv. Václava«, později »Libušin soud«, »Oldřicha a Boženu« a »Hrobníka«. R.

1844 nepohodl se s novým ředitelem akademie a byl nucen odebrati se do Mnichova, kdež namaloval slavný obraz »První setkání Petrarky s Laurou v Avignoně«. Tam také odehrála se jeho dramatická láska. Vrátiv se do Čech, byl poslán do Kroměříže, kde měl portretovati české politiky. Tam vynikl jeho obrázek »Líbánky na Hané«. Z Moravy nám přinesl studii krojů. Škoda, že druhá sbírka krojů ruských se ztratila. Byl to pravý ohlas písní ruských a českých. Manes byl lyrik. Dovedl zpracovati théma tak, že mu vždy zbyla píseň; buď lkavý truchlozpěv, buď píseň milostná, nebo vítězná. Zazněly mu zcela jinak prosté písně, které slýchával zpívati u služek, docela jinak vkrádala se mu do srdce melancholie písně »Kde domov můj?«, kterou mistrně vystihl. Pak dokončil staroměstský orloj, a odešel nám navždy . . .

Sám byl smutný, ale nedovoloval, aby do jeho říše, kde on sám mocný vládl svým štětcem, padaly stíny. V jeho umění to vše víří, jásá a zase pláče a pojí se v jedinou symphonii krásna. Nechť byl jeho osud jakýkoliv, nekrušila jeho vzlet tragika sebedojímavější.

A. BÖHMER:

Úlomky z knihy života.

V ústavní kapli promlouvá bělovlasý kmet-kněz, k svým studentům. Oči jejich lpí na ústech rádce-kazatele. Mladí, nadšení posluchači hltají téměř každé jeho slovo. A není divu. Vždyť mluví s takovým zápalem a láskou k svým duchovním dětem, že duše jejich úplně podléhá kouzlu slov.

Vzadu stojí sextán Zima. Bujné mládí, které vždy zářilo z jeho tváře, touhy jeho modrých očí, které se tak rády v dále toulávaly, na okamžik musily zmizeti. Tak působí naň slova milého stařečka. Již domluvil, však ještě zní mu v uších, znovu slyší slova: »Jste mladí. Bezstarostné mládí nepřipouští vám starostí a žalu. Však až dospějete, leckterou zkoušku sešle na vás Bůh. Však nikdy nezoufejte! Když se vám bude zdáti, že již není pomoci, obraťte se na něho. Kdo jemu slouží, toho neopustí. Lesk světa, jeho radosti a rozkoše zklamou mnohého. Snad pozdě poznáte, že i vás klamaly.

Hleďte proto štěstí pravé!« Vždy veselý Zima se vážně zamyslí. — — —

* *

Italské bojiště. V hukot děl, v rachot a praskání min a granátů, v jekot strojních pušek, v lomoz hrčících létadel, v klení a rouhání z prachu a kouře vycházející míchá se pláč a sténání; to snad peklo vychrlilo své běsy se všemi svými hrůzami na zemi, aby zhladilo vše, co ještě žije. Již není snad kamene na kameni a děsná hudba nepřestává. Sténání raněných a umírajících, děs a vzdechy strachem mroucích, modlitby a klení, prosby a rouhání doplňují ten příšerný koncert.

V příkopě, k zemi příkrčen, bledý a zděšený chvěje se hrůzou student-svobodník Zima. Loučí se v duchu, naposled, — vždyť není možno odtud nikterak vyjítí, — s drahou, ustaranou matičkou v drahé vlasti, objímá sešedivělého tatí-

čka, který doma tajně stírá slzy, v oko se deroucí, líbá drahé sestry a bratra, poslední ještě s Bohem všem tam — — však ne, ne! Žítí, jen žítí dále. On, septimán, má zemřítí?

Před hrůzou vyjeveným zrakem vojína Zimy objevuje se kaple ústavní, staříčkový kněz volá: »Nezapomínejte na Pána Boha! Kdo jemu slouží, toho on neopustí i když je nejhůře. Lesk světa, radosti a rozkoše pomínou . . .« A před zrakem táhne mu obraz: Mladý kněz, z očí mu září spokojenost, mluví k lidu, ukazuje na lásku a dobrotu boží. Svůj život zasvětil Bohu, proto je šťasten . . . Zkázonosný granát dopadl na metu, k níž vyslán. Strašný záchvěv, cosi se řítí, snad země se propadá, nemohouc déle viděti těch spoust. Na místě, kde leželi tři nejdražší přátelé Zimovi, jeví se zraku jen kousky šatů a lidských těl. Dále zní jen strašné, bolestné steny. Tam v pláči kdosi volá matičku, kousek dále se někdo zuřivě směje — chudák strachem sešílel. Zimovi mráz přeletěl kostmi. »Bože, pomoz, chci od té chvíle žítí jen Tobě, pomoz!« — Ještě několik strašných záchvěvů, a lítice bitvy odlétá o kousek dále. Radost vrací se znova v nitro. Vzpamatoвав se, hledá přátele, však marně. Povolal je Pán k sobě. Slova díků za zachránění plynou se rtů vojína Zimy.

V oktávě n—ého gymnasia chystají se k matuře. Jedním z nejhrošlivějších je maturant Zima. Každá vzpomínka na uplynulá dvě léta byla mu povzbuzením. Vzpomenul-li hrůz válečných, ihned sáhl po knize, aby zapomněl. A než se sám nadál, zapomněl téměř úplně. Vždyť otevřela se mu nová, radostná budoucnost. Nalezl novou vzpruhu ke studiu. Když opouštěla ho trpělivost, vzpomínka na andělskou bytost, s níž ho osud svedl, vzpomínka na ni, plnou dobroty, něhy, lásky ho sílí. V duchu kreslí si již ten krásný příští život. Vždyť tolik štěstí, blaha skryto v hlubokých jejích očích. U ní jest život, bez ní nic.

Hrůzy válečné upadly v zapomenutí. Někdy však, jako přízrak zjeví se mu bělovlasý kmet-kněz a z dálky zní slova:

»Lesk světa, jeho radosti a rozkoše, zklamou mnohého. Snad pozdě poznáte, že i vás zklamaly . . .« Však pryč vy myšlenky, pryč vy chmury s čela, pryč ty strašná vzpomínka na bojiště! Chci žítí, chci radost, štěstí!

Praha! — Splněny všechny ty představy a přání! Splněna touha po ní. Dopřáno mu viděti zosobněné dějiny národa, tam svědkové jeho slávy, bojů, vítězství. Akademik Zima nezná více smutku, žalu, bolu. Ba zdá se mu, že život sype mu v cestu jen růže. I práce je mu hračkou, vždyť pracuje proto, aby mohl k sobě pro vždy připoutati svůj ideál, své štěstí. Již dávno zmizely vzpomínky na bojiště a na starého kněze.

V kapli semináře v X., při bleskotu věčné lampy, kdy kolem vše přikryla noc svými temnými perutěmi, klečí bledý bohoslovec. Jas věčného světla odráží se v jeho očích, a paprsek jeho láme se na slze, vynořivší se z oka. Slza pravého štěstí. Duch zalétl od modlitby někam daleko — —

Zalétl do kaple ústavu gymnasijského v N., kde naslouchá u vytržení mladý sextán slovům kněze. »Snad pozdě poznáte . . . Hleďte proto štěstí pravé!« Vidí hrůzy válečné, italské bojiště. slyší sténání raněných, vidí tam přikrčeného chvějícího se vojína — studenta, slyší ho volati k Bohu o pomoc, slyší jeho prosbu: »Bože, chci jen Tobě žítí! . . . Odtud zalétl duch do oktávy gymnasia, kde shledává ho připravujícího se k matuře, vidí ho opět později s novým ideálem, vidí i tu postavu, která měla býti tím nejvyšším blahem a štěstím studenta Zimy, provází ho i do stověžaté Prahy, provází ho po všech různých cestách — až k osudnému dni poznání, kdy zjevilo se to »blaho«, to »štěstí« jeho nejvyšší, ten jeho ideál v pravé podobě štěstí tohoto světa.« — —

Duch vrací se z cest, s očí bohoslovce kane slza radosti, rty chvějí se v zbožné modlitbě. Vždyť poznává to pravé štěstí, které odvrhl, však přece opět našel. »Děkuji Ti, Pane, že nepoznal jsem pozdě,« šeptá v modlitbě díků ret bohoslovce Zimy.

Mládí.

Jako panenka zrodilo se mládí, čisté, bílé a čerstvé. A hned poskočilo jako pramének modrého potůčku, jenž modrá se. Chtělo žít a zase žít. Žít a radovat se ze života, nechovat beznaděje.

A mládí rostlo, kamením se prodíralo, sílilo a rostlo, zelenou lučinou zvolna spělo a bloudilo v závratném letu. Úsměvem uvítalo jej slunce z rána, když poskočilo na modrém nebi v závoji červánků, aby se vykoupalo v stříbrných vlnkách modrých potůčků a rosa skvěla se v rozevřených květech a mládí žíznivými rety ssálo sílu života, jež proudem tekla.

A mládí se usmálo, uvítalo život, v náručí laskalo onen zdroj síly, věcnou a nezničitelnou pravdu, světlo neuhasitelné a kráčelo hrdě s očima pozdviženýma.

Jeho zraky plály zářivým ohněm a sny v letu závratném a rychlém a vzrušeném se rodily v mladé jeho mysli.

Zlaté lány polí, plné žlutých klasů, vlnily se dlouhými vlnami, slunce ztápělo zvým žářem zelené luhy a háje, ptáci mihali se svěžím vzduchem a mizeli v modré dálce, jež uzavřela je v svůj klín, vánek létl nad polem

A mládí chtělo vysoko, chtělo vzhůru, k modru nebes, k slunci chtělo, jež zlatem halí šedé skály, vysoko, jen až křídla mu vzrostou. A den zrání se přiblížil.

Jako mladý orel, jenž v svém hnízdě spřádá si sny o prvním svém vzletu, vzlétlo na křídlech svých myšlenek a plánů. Život byl mu něčím krásným, nád-

herným, chtělo vniknouti v nejvniternější jeho záchvěvy.

Bloudil jsem po zeleném břehu, v němž padla čerstvá rosa a zaslechl písničku mládí, jež zašuměla kol mých nohou jako štědře zvonící vlna potůčku, jenž se v lučině rozezvučel.

A mládí kráčelo po cestách slunečných a stinných, šlo cestou života, nescouc mu všechny své síly a ideje a rostlo jako kapka stříbrné rosy, jež v květu se perlila, šlo s úsměvem na rtech a září v oku, jež mluvily o krásných myšlénkách a krásných plánech a čekalo, až sesílí . . .

A neslo náručí perspektiv nových, krásných, nabízejíc je všem, kdož je potkali. A jak s nadšením spělo jim vstříc, tak zklamáno odcházelo.

Neuznali jeho snah, nechtěli znát jeho lásky, důvěrnost, jeho plány a ideje . . .

A mládí odcházelo s hrdým úsměvem a zase v pokoře se sklánělo a slza se zaplila v jeho oku. Mládí plakalo. Bloudilo lesy a poli. Stromy šuměly k tichým jeho kročejům a ptáci zpívali mu ve větvích své nejlepší písně, potok v lučině bublal, slunce se smálo a vánek lehce ovíval jeho tváře a razil cestu k mladé jeho duši, jež se rozezvučela . . . Čím?

Touhou po životě, chtělo být silným pro život, jenž přináší zklamání, trpké a bolestné . . .

A mládí kleklo k prameni života a ssálo z něho sílu, by mohl člověk bráti z jeho darů, by mohlo ukazovati nové cesty, kráčelc polem i vsí, lesem i městy, šlo opravdově, vědomě, šlo vlastní silou.

JAROSLAV DYJSKÝ:

Zimní nálada.

Že opět kvítím vonit přijde máj,
že opět by se louky zelenaly,
a jaré síly v sesmutnělý háj
by mízy nalévaly?

Že vonit přijde, zpívat, jásat máj,
šum jarních dešťů, smíchy vánků jemně
že znít by mohly v rozladěný kraj,
že máj by přišel ke mně?

A kdyby přec' snad v slunci vzhorely
na stráních keře, zazářily bíle,
a květy trávníků by voněly
a přišly zašlé chvíle,

ó, pak, pak zajásal bych máji vstříc
a zazpíval bych písně zlatých květů,
pak duše neustále máji vstříc
by pěla písně vznětů . . .

Kluci.

Tiché, červencové odpoledne. Slunce sype tisíce žhoucích růží na zemi. Široké lány zlatého obilí stojí tiše, tichounce, jako by dřímaly a snily krásnou pohádku

„U mléna“ leží několik do bronzova opálených hochů. Leží bez pohnutí, oči mají přivřené. Chvilími zvedne některý z nich ruku, aby odehnal dotěrného komára.

Pět hochů se vyhřívá na zeleném břehu zpívající říčky, jež v těsném zajištění vonících květů letí do daleka, do neznáma

„Kluci, počte na kadlátce!“ Tato přímá výzva vylétla z úst statného černoookého hochy. Némý otazník lpí na rtech ostatních. Oči všech obrací se k pěšině, vedoucí podél řeky. Na ní stojí po obou stranách stromy, obtížené plody. Daleko, daleko za vesnicí stýkají se obě řady v objetí.

„Kluci, pudeme na kadlátce!“ Znova zní důtklivá výzva černoookého.

? — — —

„Te seš, Lojzo, hlópé! Debe nás staré Horák chytle, pudó žaluvat Nervózovi!“ (Tak se říkalo poněkud nervosnímu učiteli.)

„Franto, včil ti neco povím. Hlópák seš te! Kluci, jako be nevěděš, že só staré Horák na jedno voko slepé a na druhý málo vidijó. Podívá se! Včera k víčeró sme šle po parským ječmeňo. Staré nás uviděle a za nama. Utíkale sme, přelezle sme přes vodo a skovale sme se za rohem u Novotných. Stréc bele rozutíkané, no a zapoměle na vodo a žbluňk! V řece bele hneďké! Nadávale, že pudó žaluvat, ale ani nás nepoznale.“ Kluci natahují kalhoty. Na tváři odraz vnitřního štěstí. Lojzík povzbudivě vykládá dále.

„Nebo vonehdá! Šél sem a vod mléna juž sleším: „Hááj, hááj!“ Staré Horák volale do ječmeňa. Dívám se, dívám, hale nic nevidím. Stréco, povídám, deť tam nic není. Stréc nevěřile a že pré abech si nedělál ze starých lidí blázne.

Za chvílo vlezle huse do ječmeňa vopravdo a já křičím. Stréco, včil só tam. Teď zase stréc neviděle nic, no ale na zkóško šóstle kámeněm tam, kam sem vokazovál — a co na to, kluci, říkáte! (Lojzík sesiluje hlas.) Zabíle tó névěčf. Ani, nezagégla. Pepko, šak víš; bele to Novotných!“

S těmito důvody byli kluci zcela spokojeni. To bylo viděti na jejich zářících tvářích, z nichž se dívaly oči na modroučké ovoce tam na sehnutých stromech.

Lojzík rozvíjí plán: „Tož, kluci! Mosíme

hodně křičet! To se ví, haž bodem najezení. Včil teda počte!“

Rozletěli se k hrázi. Tam vytáhl Lojzík ze své bezedné kapsy několik motouzů a rozdělil je mezi hochy: „Smeke!“ Zajásali a uchvátivše každý motouzek vrhli se na stromy. Chvilí bylo ticho, přerušované jen rozkošnickými vzdechy. Kluci plnili vnitřní i vnější kapsy.

„Kluci, začnite řvat!“

Plíce se nadmuly a nevypsatelný ryk hlaholil tetelícím se vzduchem. Opodál z hlídačské boudy vylézal jako z brlohu Horák. Uviděl jakési černé a bílé skvrny na stromech. Zvedl hůl a jako bůh války hnal se ke stromům, z nichž se ozývaly hlasy všech druhů a tonin, jen ne lidských

Klukům se podařilo stréca „jemně“ upozorniti na svou přítomnost

Horák se rozletěl. Chtěl se jednou pomstít těm trýznitelům za všechny ty potyčky, z nichž vycházel vždy poražen.

„Včil mně nehotečete!“

Kluci seskákali se stromů. Lojzík čekal, až byl Horák téměř u něho. Sehnul se k zemi tak, jako by upadl a s úžasnou rychlostí přivázal provázek napříč pěšinkou od jednoho stromu ke druhému asi ve výši kotníků. Druzí po něm, každý o kus dále. Lojzík se rychle vztýčil a letěl pryč jako zběsilý. Měl na čase. „Stréc“ již byl u něho. Hůl jen, jen dopadnout. V tom „brunk“ — „stréc“ vsunul špičku boty pod motouz, tělo poněkud poskočilo a v zápětí následoval pád za hromového jáсотu kluků. „Natáhle se jak dlohé, tak široké!“

Strýc vzpamatoval se brzo a ne již tak zčerstva jako před tím hnal se za uprchlíky. „Brunk — bác!“ Nový pád, nová salva smíchu. „Zátráckaní klucí! Šak počkéte!“ — Ale kluci nečekali!

Ještě dvakrát „polóble“ stréc matičku zemi. Ubožák teprve pak zpozoroval, že to „není enem tak!“ Podíval se na zem, nové láteření vyrazilo z jeho potlučeného těla. Strašlivé kletby sypaly se na hlavy prchajících kluků. Strýc vzdal se již naděje na chycení některého z nich a chtěl alespoň „te špagátke“ konfiskovat. Ale i na to kluci nezapomněli. Jeden z nich opatrně jako kočka plazil se za ubohým „strécem a všecke te špagátke“ posbíral. Jen poslední zůstal jako památka na porážku v třesoucích se prstech . . .

Kluci zatím zmizeli na druhé straně řeky a ubohému strýci nezbývalo nic jiného než

je „do vobecního voňávit červa!“ Cesta byla pro něho děsná, zvláště na místech, kde rozrytá a slehlá země značila jeho „páde“.

Sluníčko ponořilo se za vzdálené kopce. Šerý víc a víc houstlo. Noc táhla se krajem. S mezí a luk zněla večerní píseň „koníků“. Na skupinách topolů kdesi ve výši zatíkalo ptáče, chystající se k odpočinku. Se vzdálené dědinky linuly se dojmavé, něžné, jemné, sladounké zvuky zvonu.

Jim odpovídaly písně zvonu vesničky pod hrází. Celý kraj chvěl se v jejich zvucích, jako v milé, hřejivé lázni. Vlahý větřík foukal se strání, hladil stromy, objímal louky,

pole. Voděnka v říčce jemně zpívala svou píseň. Celý kraj tonul v té záplavě harmonických tónů. Okna chaloupek se ozářila. Pak znenáhla jedno po druhém haslo, noc se táhla, přikrývající vše černým svým pláštěm. Ticho, ticho

Jen nedaleko ve tmách hučel splav tesknou melodií.

Snad litoval Horáka? — — —

*

P o z n á m k a: Nářečí, pokud je v některých částech zachyceno, je z okolí Slavkova na Moravě.

FR. KUBÍČEK T. J.:

Charakter.

Stojím na venkovském hřbitůvku v Chlenech před vkusným pomníkem a patřím na podobiznu, pod níž se stkví zlatým písmem na černém mramoru asi tato slova: Zde očekává slavného vzkříšení svého těla Jan Šabata, bývalý zemský poslanec, okresní starosta, předseda katolického spolku „Lápa“ vzorný církve a vlasti syn

Pevné rysy jeho tváře vyvolávají v mé paměti leckterý rys krásné jeho povahy. „Velebný pane, to byl charakter,“ ozve se náhle známý soused vedle mne. — Je třeba, abych zvěčnělého označoval blíže? Necítíš, jak prostý venkovan vystihl slovy těmi obsah celého života zvěčnělého a zahrnul jej největší chválou?

V životě věru má daleko větší cenu dobrý charakter, než sebe skvělejší nadání. Talenty nezřídka zanikají, charakterové však pronikají, třebaš byli vloh jen prostředních.

Co je charakter? S charakterem je to jako s milostí. Důležitější je ji mít, než uměti povědět, co je.

Než přece, koho zoveme charakterem? Beze vši pochyby toho, kdo jedná dle jasných a pevných zásad a to rozhodně a vytrvale.

Z toho již je patrné, jak nutno pracovat, abychom měli charakter. Či je snad osudnější nedostatek než nemít zásad, nemít pevnosti, nemít vytrvalosti? Je pro studenta, muže, něco nečestnějšího než býti jako skořápka na vodě — hříčkou vášní, nálad, cizích nepatřičných živlů? A znáš snad větší potupu pro muže, než když se o něm právem řekne, že jest bezcharakterní? — Nutno však mít charakter dobrý.

Kdo má dobrý charakter? Patrně ten, kdo důsledně a vytrvale jedná dle mravně dobrých zásad, kdo tedy všechno své chtění a jednání uvádí ve shodu se svým svědomím a svými povinnostmi.

Dobrý a čestný charakter je už ten, kdo plní své povinnosti a jedná dle svědomí, třebaš měl vlohy jen prostřední, ba snad slabé.

Než výše! Ty vidíš raději prospěch velmi dobrý než dobrý. Nuže charakter může být také velmi dobrý, ba po každé stránce dokonalý. Který je to? Je to ten, při němž jsou všechny schopnosti tělesné i duševní uvedeny v dokonalý soulad, takže si nejen nepřekážejí, nýbrž se vzájemně podporují. Je to ten člověk, který má ve své moci smysly, ovládá dokonale své vášně, umí na uzdě držeti svou obrazotvornost, jehož rozum je náležitě zbystrěn a osvětlen a vůle zesílená, zocelená.

Anebo, chceš-li, abych ti to vyjádřil, vzhledem k jednotlivým všeobecně uznávaným letorám, nejdokonalejší charakter je ten, v němž se v ladný celek pojí přednosti všech letor.

Je tedy nejdokonalejší ten, který má z letory cholerikovy podnikavost, rozhodnost, neohroženost a vytrvalost z letory sangvinikovy veselou a živou mysl, z letory melancholikovy jemný hluboký cit, z letory flegmatikovy ovládnutí sebe, rozvahu a klid.

To je ovšem ideální charakter i vzor pro lidstvo a zřídka se vyskytne.

Než je možno vypěstovati si charakter?

Odpovím: je nutno jej vypěstovat. To je ona vinice, již vzdělávati jest naším životním úkolem, poněvadž je úkolem naším

připodobňovati se vždy víc Bohu, k jehož obrazu jsme stvořeni: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.“

Je ovšem pravda, některé věci jsou již dány a těch nemůžeme změnit. Nemůžeme změnit své tělesné konstrukce, dispozice, jež jsou nám dány dědictvím, nemůžeme se vybavit z toho, co nám dal do života kraj, národ; nemůžeme změnit své letory; kdo je sanguinikem, zůstane jím více méně po celý život. Ale to také není nutno měnit a není zpravidla ani radno. Dobré stránky své letory si musíme ponechat a je zdokonalit, jen špatné musíme odstraňovat a nahrazovat je takovými zvyky opácnými, které by nám byly ve chvíli nestřežené pojistkami proti výbuchům letory.

Jedno pak můžeme všichni: navádět svou vůli, aby se důsledně a vytrvale řídila zákonem mravním.

K svědomitosti ji můžeme vést a ta je páteří charakteru.

Tím přecházím již k prostředkům, kterými se charakter buduje.

Především je třeba osvojit si pevné mravní zásady. Bez zásad je člověk jako třtina větrem se klátící, zmítaná brzy vpravo, brzy vlevo — jak právě vítr věje. A tu vidíš cenu sv. náboženství. Podává ti zásady jasné, pevné, tisíciletími stvrzené, v životě tisíců nejlepších charakterů vyzkoušené a osvědčené a jak pečeti Boží, tak sankcí jeho opatřené.

V tomto bodě tě hojně podporují vychovatelé. Jedno však musíš konati sám: poznávat se. Tu je ti třeba reflektoru, který vrhne hojnost světla do tvého nitra, a v jeho záři musíš vyzkoumat sílu svého nepřítel, jeho postavení, i jeho plány. Chybu své letory musíš dobře znát. To je tvůj nepřítel, který ti brání, abys nevypěstoval v sobě dobrý, dokonalý charakter.

S bojem proti němu musíš začít. Nepozoruješ-li, jak obrovský úkol a význam má pro tvoření charakteru poctivé a denní zpytování svědomí?

Největší však podíl při tvoření charakteru náleží vytrvalému cviku. Bez námahy povahy nevytvoříš. Pozoroval's již sochaře s dlátem v ruce?

Pot se mu s čela perlil, jak vtesával v kámen formy života. A ty by ses mohl jen okamžik domnívat, že povahu — věc to mnohem umělejší — bys mohl vytvořit bez denní úsilovné práce? Naše vůle nemá sama sebou od počátku tolik energie, aby zvítězila v každém boji, jež jí jest podstupovati za

svobodu od nečestných chtíčů a od vlivů nedůstojných. Vůli třeba cvičit, soustavně cvičit a v malých úkonech cvičit. K těm máme denně sta příležitostí.

Sebe menší pak vítězství posílí tvou vůli, pomáhá tvořiti dobrý charakter. Sebe menší však podlehnutí dobrovolné zeslabuje tvou vůli. Tu má význam každý tvůj čin, každá myšlenka, každá tužba i řeč. My lidé, už jednou podléháme zákonu návyku!

Pamatuj tedy, nepatrné denní příležitosti k vítězství nad sebou, okolnosti jsou stavebním materiálem pro charakter! Materiál stavební je pro všechny stejný: malta, cihly, kámen. Dovedný stavitel vytvoří z nich nádhernou budovu, břídil nedokáže nic kloudného!

Buď svědomitý v nepatrných věcech a budeš jím i ve velkých! Charakter se vychovává svědomitostí v malých věcech, ve velkých se musí již osvědčiti!

Právě proto má však práce, každodenní svědomité plnění povinnosti našeho povolání tak rozhodující vliv na vzdělání charakteru.

Lenost a pohodlnost se vzpírá, náklonnosti tě vábí jinam: tak ti dává škola, studovna, dům otcovský tisíce příležitostí k vítězství.

Ty vítězíš! Tak je práce přímo elementární školou charakteru. Vede tě k svědomitosti a svědomitost je, — jak jsme již pověděli, páteří povahy.

Třeba ještě aspoň vzpomenouti, že mocným prostředkem k vychování pevného a dobrého charakteru je uměti si čas od času odepřít něco dovoleného a uměti trpět. Odepřít si něco dovoleného je v životě mravním tím, čím je ve válce rozumná offensiva. A o utrpení praví i básník: „V bouři sirom roste, pozvídá téně — trp, abys rostl, abys kvet!“ (Klásterský.)

Na konec tě chci upozorniti ještě na universální prostředek k vypěstění dokonalého charakteru, prostředek, jež nám doporučil sám vzor všech charakterů, Syn Boží.

Pověděl jej již jako dvanáctiletý chlapec v chrámě jerusalémském, a jsou to první slova, jež od něho máme zaznamenána: „Musím býti v tom, co jest Otce mého.“

Kdo dovede s jeho milostí — a její prameny jsou mu přístupny stále — důsledně prováděti tuhle zásadu kdykoli, kdekoli, ve školním roce i o prázdninách, sám i uprostřed společnosti odcizené Bohu — v tom roste charakter žulový, pomník to nejvzácnější, který si každý staví již za živa sám.

Na kongresu akademické mládeže polské „Odrodzenie“ ve Varšavě.

Od ustavení Cyrilomethodějské Ligy studentské snažilo se Ústředí katol. studentstva čl. v Praze pracovati k sblížení mezi slovanskými národy a připravovati je tak k velkému a svatému cíli, sjednocení Slovanstva u víře. Vždyť není ještě nedávno tak utlačovanému Slovanstvu ničeho tak třeba, jako vzájemné lásky, svornosti a jednoty. A co může více tuto jednotu utvrditi nežli jednota u víře? Co jiného dovede odstraniti ty spory a nesváry mezi slovanskými národy? Proto umínila si Cyr.-meth. Liga studentská, která chce soustřediti v sobě dorost příští inteligence slovanských národů, pracovati za tím cílem na základech ideje cyrilomethodějské všem slovanským národům společné, která může posvětit toto podnikání. Zástupcové všech slovanských národů scházeli se, aby se radili o společné práci. Jen po studentstvu polském ohlíželi jsme se tu marně. Nebylo možno blíže se seznámiti. Události na východě evropském a politická situace vůbec to znemožňovala. Konečně I. kongres Stowarzyszenia Młodzieży akademickiej „Odrodzenie“ ve Varšavě splňuje naše přání po poznání vzájemném a po navázání přátelství a styků s katolickým studentstvem polským.

Delegováni Ústředím, vydali jsme se 6. prosince večer na cestu. V noci projeli jsme naší vlastí. Ráno upozornění celní prohlídkou, poznáváme, že opouštíme naši republiku a vjíždíme do svobodné Polsky. Neviděti však rozdílů. Tytéž tváře jako dříve, téměř stejnými slovy jako u nás žádá průvodčí ve vlaku jízdní lístky a dává se do hovoru. Necítíme ještě cizího kraje. Vzpomínáme vichřice válečné, která v těchto končinách prováděla své tance. Však marně pátráme z oken vlaku po zbytcích hrůz válečných. Uhánějící vlak míjí dalekou rovinu, jejíž tělo zvrásněno brázdami, vyoranými tu mírumilovným rolníkem, který oddechl si po všech hrůzách. Jenom holá pláň, zbylá po vykáceném a zničeném lese, jinde opět opravený domek, nebo tři vysoké dřevěné kříže, ukazující, že tiše spí tam ti, kteří museli opustiti své drahé, aby jich více už nespátřili, ukazují, že nepanoval tu vždy ten klid, do něhož se kraj právě halí. A něco člověku šeptá: „Mohl jsi tu ležeti také,“ a člověk se zamýšlí, a nitrem táhne smutek i radost.

Za tmy teprve vítáme cíl cesty, Varšavu.

Tam již vřelý stisk ruky kolegy F. K., krajan, na universitě varšavské studujícího, a zástupce „Odrodzenie“, dosvědčují nám, že jsme mezi svými. Rychle do drožky, a pak do kruhu kolegů, katolických akademiků, do „Odrodzenie“.

V pátek, ve svátek Neposkvrněného početí P. Marie, zahájen kongres službami Božími. Mši sv. sloužil kard. varšavský, Kakowski; o úkolu „Odrodzenie“ promluvil při ní arcib. Teodorowicz.

Kongresové jednání počalo odpoledne za účasti mnoha vzácných hostů a vynikajících osobností z života katolického v Polsku známých (z nichž uvádím kard. Kakowskiego a arc. Teodorowicze, arcib. Sapiehu, gen. Hallera a Jacinu, rektora university varšavské, rektora polytechniky, rektora nové katol. university v Lublíně, kněze dominikána W. Woronieckiego, studentstvem velmi oslavovaného, mnoha osobností z kruhů šlechty polské), dále delegace katol. studentstva z Belgie, Francie a Holandska; mimo delegaci naši přijela do Varšavy i delegace katol. studentstva slovenského. Zástupcové všech národů byli hlučně pozdravováni.

Referáty zahájeny redaktorem „Prądu“ Wl. Lewandowiczem. Řečník vylíčil vznik a dějiny „Odrodzenia“, udal ducha, jímž se organizace brala a má bráti i dále. V dalších jedenácti referátech probírány otázky všeobecné, náboženské, sociální, etické a národní. Ke srovnání s našimi referáty sjezdovými je zajímavo je uvést.

Byly to: Katolicismus a život společenský, Úkol náboženství v životě společném, Úkol náboženství v životě jednotlivce. Křesťanské pojmání práce sociální, Inteligence a otázka společenská, Třídní boj a láska společenská, Národnost v světle nauky Kristovy, Vznik nauky „egoismu národního“, Etika individuální a etika společenská, Myšlení národní o romantismu, Methody práce katolické.

Referáty jmenované řešeny byly větším dílem ze stanoviska speciálně polského, takže bychom u nás nemohli s mnohými názory ve všem souhlasiti, a musili bychom přijíti do konfliktu mezi náboženstvím a národností. Jest to vysvětlitelno tím, že katol. studentstvo

polské jest vlastně jediným reprezentantem národního života a národního smýšlení v Polsku. Majíc tento národní cíl na zřeteli, neohlíží se často na to, co praví mu křesťanská morálka, a tak lehce zachází do extrémů, které však nemohou konec konců vésti k dobrému konci. To zejména patrně bylo z referátů *Národnost ve světle nauky Kristovy*, *Vznik nauky „egoismu národního“*, *Etika individuální a etika společenská*.

Pro práci spolkovou a vůbec organizační nejpłodnějším a nejpraktičtějším byl referát poslední, *Methody práce organizační*, a ještě více koreferát H. Mioduszewskiego z Krakova, který doplnil program a podal obraz práce katol. mládeže akademické, sdružené v „*Odrodzeniach*“. Byli jsme jakýmsi sebevědomím naplněni, když slyšeli jsme navrhovati mnohé z toho, co v našich akad. spolcích jsme dávno si vytkli za úkol a na čemž již dávno pracujeme. Uvedu několik myšlenek z něho: Podmínkou dobrého počátku a konečného zdaru celého hnutí musí býti dobrá vůle, obětavost, smysl pro zodpovědnost a to jak u jednotlivce, tak u organizace. K práci třeba jednotnosti, která musí býti udržována společným cílem. Tento cíl, poněvadž je svatý, musí vzbuditi ve všech ducha apoštolského; s vírou v srdci mnoho zmůžeme; práci však třeba stále posvěcovati modlitbou, třeba k ní čerpati posily ve svatých svátostech. S těmito základy musí započítati práce. Když vykonáme povinnosti k sobě, pak rozejdeme se po universitách, technikách a jinde, a všude šířme obrození! Nestačí jen mezi studenty pracovati, jest třeba, aby katolické síly obsadily katedry vysokých škol, školy střední, aby katolíci svojí zdatností mohli všude závoditi a nejen to, ale aby všude též dobyli si přednosti a respektu.

Ze škol vysokých se jde katol. akademik mezi studenty škol středních a bude ukazovati cestu kolégům na těchto školách, povede je, naučí je už tam samostatnosti.

Třeba sdružiti i studenty škol středních, neboť to je dorost příští inteligence.

Má-li býti výsledek patrný v celém životě veřejném, třeba získávati i mládež pracující. To zase jeden z úkolů „*Odrozeňáků*“. Od mládeže třeba jíti mezi lid a mezi ním šířiti hnutí obrozené. Lid všechen do organizací nepříjde, proto třeba jíti k němu, uvědomovati, poučovati, vésti a vychovávat ho jinak. Tak může nastati to pravé obrození, obrození nejen mezi katolickým studentstvem, ale mezi

katolickým lidem, ve vrstvách lidových a ve společnosti lidské vůbec.

Tímto cenným, posledním referátem vyčerpan byl vlastně program kongresu. Že referáty sledovány se zájmem, o tom svědčila debata, většinou z řad studentstva vedená. Překvapeni byli jsme zájmem studentek, který projevil se častokráte v debatách.

Odpoledne 10. prosince zakončeno kongresové jednání.

Delegace česká jednak mezi jednáním kongresu, jednak po něm, snažila se navázati styky se všemi organizacemi „*Odrodzenie*“, což se jí také plně zdařilo. Členové jejich těší se na styky další naší české katolické studentské organizace s polskými.

Zajímáti bude stav organizace katolického studentstva polského.

„*Odrodzenie*“ má svoje organizace ve všech městech vysokých škol. A těch je celkem šest: ve Varšavě, v Krakově, v Lvově, v Poznani, v Lublíně (kde jest nově zřízená katol. universita) a ve Vilně. Právě na kongres došla zpráva o ustavení nové org. v Paříži, kde dosti velký počet polských akademiků se zdržuje. V žádném místě nedosahuje však počet členů počtu členů naší České Ligy akad. v Praze, nebo Moravana v Brně. Ovšem, že university, po př. techniky, stojí počtem posluchačů hodně za školami našimi. Dále nejeví se tam taková nutnost organizace katol. akademiků, neboť polský student každý je vlastně studentem katolickým, čehož u nás není.

Hrozivé však jest na těchto školách číslo posluchačů židovských. Až 30 proc. všeho studentstva dosahují. Proto domáhá se studentstvo polské, aby schválen byl „*numerus clausus*“ pro židy, kteří vlastně dříve měli okupované školy, zatím co Polák do nich nemohl.

Velký počet zorganizovaného studentstva katol. činí studentky, u nás však je jich poměrně málo.

Na středních školách zakládají se kola „*Odrozedenová*“, v nichž schází se studenti těchto škol pod vedením některého akademika. Organizace není ještě tak rozvětvená jako u nás; a není divu. Počala se tvořiti vlastně až po převratě, ač již od r. 1906 vydáván byl časopis katol. studentstva „*Prąd*“. Od té doby počaly se organizovati akad. spolky, pokud to ovšem bylo možno. Vlastní však růst nastal až po válce, návratem starších pracovníků z války. Jistě velkým krokem a mocnou vzpruhou k práci a šíření dalšímu bude konaný kongres, který byl vlastně

prvním veřejným vystoupením „Odrodzenie“, a který svým úspěchem dodá mnohým chuti a síly k práci obrozenské.

Zmínil jsem se o nacionálním smýšlení a názorech polského studentstva, které zacházejí až do extrémů. Vysvětliti to snad lze stále hrozícím nebezpečím židovským, jednak útlakem, který zažili pod panstvím ruským a německým. A to jeví se v chování k těmto národům. Proto dosti divně pohlíželi na naši snahu o sblížení a spřátelení všech slovanských národů. Než vyšší pomocí a přispěním dařiti se snad bude naší společné práci, k níž podali také svoji ruku.

Mnoho vděčné práce čeká studentstvo mezi lidem polským. Závidíme Polákům, slyšíce nazývati jejich zemi „katolickou Polskou“, čímž naznačuje se, že národ polský zůstal věren své víře katolické, že stát jejich je státem katolickým. — Je svátek Neposkvrněného početí P. Marie. Vcházíme do chrámu Sv. Kříže. Chrám naplněn jest do posledního místečka věřícími. Vzpomínáme chrámů našich v našich vlastech. A tu zdá se, že v mnohém tom našem kostelíčku jest více vroucnosti, více vřelosti a odhodlanosti sloužiti Otci nebeskému. A když se tážeme několika kněží, kteří přijeli se svým studentstvem, na poměry a na život katolický v Polsku, pocítujeme z jejich slov téměř jakousi závist nad životem katolíků u nás, alespoň v těch krajích našich, kde bylo katolíkům prodělati boje za víru zděděnou po otcích. U nás zkouškami a utrpením prošli katolíci poznávají tu pravou cenu svého náboženství, tam bylo by však třeba ještě zkoušek a více uvědomění. Lid poznal by teprve ten drahý poklad, který má tím, že může býti vyznavačem Krista. Více sebevědomí náboženského bylo by třeba. A tu je široké ještě pole působnosti pro katol. studenty. Zdá se, že se už počíná probouzeti toto vědomí.

Nebudou bez významu pro uvědomění katolíků neúspěchy politických stran polských s programem křesťanským na fóru politickém. Velmi bolestně dotkla se polského lidu volba, tak záhy již skonavšího presidenta republiky, Narutowicze, který zvolen byl proti vůli katolických Poláků. A nástupce jeho, nynější president Wojciechowski, rovněž tak. Bude třeba uvědomovati katolický lid, aby dovedl býti katolicky uvědoměným nejen v kostele a v soukromí, ale i v životě veřejném, aby nepodporoval (na př. ani politicky) svého nepřítel.

Zmínky jistě zasluhuje poměr Poláků k Čechům a k republice československé. Při pobytu našem ve Varšavě bylo nám možno seznati mínění různých vrstev. Žurnalistika dosud ještě většinou píše proti naší republice nepřátelsky. Jinak však tomu mezi obyvatelstvem. Při obědě, dávaném pro zahraniční hosty u hraběte Potockého a při rautě u hraběte Krasiňského, měli jsme příležitost seznati, jaké jest smýšlení šlechty vůči naší republice. A byli jsme naplněni velkou radostí, když seznali jsme v těchto kruzích velké sympatie k Československu, a zejména ke katolíkům československým. Několikrát vysloveno bylo přání, aby co nejdříve navázány byly přátelské styky mezi oběma svobodnými státy. Vždyť oběma bylo by toho třeba. Pozastavili jsme se nad dohadem hr. Potockého, zda nejsou to snad ne politické, nýbrž jiné příčiny, pro které si snad někteří politikové, jak naši, tak polští, nepřejí tohoto sblížení. Rádi jsme přislíbili, že budeme pracovati k tomu, aby alespoň katolíci čeští a polští se blíže poznali a sblížili.

Velkou pozornost věnoval naší delegaci a mile ji uvítal i arcib. varšavský, kard. Kakowski, při audienci zahraničních hostů u něho. Nemalou radost z Čechů měla staříčká hraběnka Krasiňská, která delší dobu žila na Moravě, k níž, jak sdělila, ji poutají mnohé radostné vzpomínky.

A také v jiných kruzích přijata byla delegace česká přátelsky. Studentstvo s radostí slibovalo, že bude se snažiti styky navázané s katol. studentstvem českým udržovati a prohlubovati. Nemálo nás potěšilo, že mnozí znali dobře naše časopisy „Jitro“ a „Život“, které mají ve svých čítárnách a které rádi čtou.

Delegace česká jednala také dále se zástupci studentstva katol. z jiných států a utvrdila již dříve navázané styky. Po tomto jednání pomýšleli jsme na cestu k domovu. Neboť Varšava prožívala právě dny demonstrací proti nově zvolenému presidentovi. Dokud odbývaly se tyto klidně, hleděli jsme bezstarostně na ně. Líbiti se muselo každému to národní nadšení, které zářilo z očí tisíců ulicemi táhnoucího studentstva, za nímž přidávaly se tisíce obyvatelů varšavských, neboť ve zvolení presidenta Narutowicze viděli Poláci svoji národní porážku. Když však i lidské životy a mezi nimi i životy studentů zaplatily to krví, nebyla již nálada tak jasná, a všichni hleděli starostlivě vstříc budoucnosti. Proto nebylo nám loučení z dusné atmosféry varšavské tak těžké.

12. prosince ujížděli jsme již s delegáty belgickými, francouzskými a holandskými k Čenstochové, abychom shlédli nej památnější místo poutní v Polsku, P. Marie Čenstochovskou na Jasné Goře. Odtamtud nastoupili jsme večer cestu do Krakova, abychom pro-

hlédli si město králů polských s jeho památkami. Tam byli jsme hosty „Odrodzenia“ krakovského, které se snažilo, aby se nám skutečně v Krakově zalíbilo. Leč uběhly již dni vyměřené, a proto ještě poslední rozloučení — a vraceli jsme se k milému domovu.

ALOISIE KELTNEROVÁ:

Pláč Demetřin nad Persefone.

Zříš slzy mé? Hle! Jaký bol to vrývá
se v moji hruď . . . ó sladká má . . . ó snívá
to pro tebe . . . ať den či noc se klene,
já stávám tam na louce u pramene
a hledívám, kde v květů vonné kráse
jsi na vždy svojí matce ztratila se!
— — Kol vítr vane — — —

a přec jako skála .
na louku hledím smutna, vytrvalá — — —
Zda zříš mé oko, jak mi v slzách tone? — — —
ach, nemůžu se — — má sladká Persefone!
Jsi mladá ještě — dítě — ach, tak mladá
zas spatříš mne, když prosit budeš Háda!

Mým hořem trpí zem a vše, co žije —
už zvadly květy, dálné Kampanie
a slunce v mračnech topí svoje žely —
vše proto jen, že nemám na zřeteli
svět, jako jindy, když tys byla u mne — — —
jsou oči moje tiché dnes a dumné — — —
Nač mají kvésti květy lidem k štěstí,
když kvítek můj už nemá pro svět kvěstí?!
Nač jiným květům louka hedváb chystá,
když pro můj kvítek nezbylo tu místa?!
A pláči — pláči, kam má vkročí noha,
já proklínám jen stále Háda — boha —
by uviděl, jak hrozná jeho vína
a jak je horká slza Demetřina!!!

HLÍDKA SOCIÁLNÍ.

Mikulášskému daru vloženo do vínku: podpora sociálních akcí studentských. Proč se o tom zmiňuji ještě nyní?

Přecházím již skoro k dalším námětům, než přece ještě v tomto měsíci a snad ještě v tomto měsíci nutno zdůraznit vážnost akce mikulášské. Naše pozitivní práce na poli sociálním závisí jedině na Mikulášském daru — a akci tu máte dosud v rukou vy, přátelé. Chcete, aby naše sociální podniky sesílily, chcete, abychom na poli sociálním pokročili? Nuže, věnujte poctivou pozornost k zakončení spějící akci, aby ten dispoziční fond, který hodláme učiniti základem sociální práce, byl co nejvyšší. Každý necht si řekne: Cos udělal pro Mikulášský dar?

A nyní bych chtěl pokročiti dále, k akci knižní. Jest nutno, abychom opatřili nejrozmanitější literaturu, v prvé řadě sociální. Ostatně budeme plniti jen usnesení zemských konferencí, které nám ukládají zřízení pohyblivé knihovny. Vedle studia železného — z hodiny na hodinu, studujeme prakticky! Když jsem mluvil o otázkách náboženských, zdůrazňoval jsem, že je nutno studovat, že je nutno dále se vzdělávat. Jest

vinou mládí, že nedovede svého volného času plně využití. Mládí také chodívá s očima přivřenými. A i o vás to platí. Co v mládí ve studiu zanedbáte, těžko budete v stáří dohánět. Podobné upozornění platí pro studium sociálních otázek. Jest ovšem těžko jednotlivci pátrat po sociální literatuře a tu chceme práci tu soustřediti. Ústředí odpoví jednotlivcům a spolkům a doporučí jim literaturu sociální vůbec, katolickou zvláště. Jednotlivce pak žádáme, aby nám sem podávali seznamy sociálních děl, jež se jim kdy do rukou či snad ke sluchu dostaly. Tím způsobem budeme sbírat materiál, z něhož význačnější věci buď sami neb na přání zakoupíme pro pohyblivou knihovnu a také pro jednotlivce či S. S. S., budou-li si toho přát.

A jak již to při sociální práci je, že nutno vždy hleděti, aby i při malé energii vynaložené hledělo se dosíci výsledků co nejlepších, požádáme katolickou veřejnost, aby nám katolickou literaturu vůbec, sociální pak zvláště svěřovala, a vložíme jí, že svěří-li studentstvu mrtvou literu, učiní tolik, jakoby dala sochaři do rukou hlínu. Studentstvo knihu přečte, a bude její myšlenky rozšiřovati. A jsme přesvědčeni, že katolická ve-

řejnost dá, neboť ví, že zvláště na tomto poli dovede být mládí velice produktivní. Akci tuto započneme co nejdříve a chtěli bychom také docílit toho, aby katoličtí spisovatelé, katoličtí nakladatelé, katoličtí knihkupci atd. si navykli dávat Ústředí katol. stud. čl. v Praze povinný výtisk ode všech knih nově vydaných. Nejen, že by zde byla evidence, které se posud nepodařilo docílit, tím méně zkoncentrovati, ale byla by zde jistota, že studentský knižní archiv by podporoval účinně koncentraci a progresi vědecké práce katolické.

Na tomto místě také zdůrazňuji, aby S. S. S. i spolky akademické věnovaly větší pozornost než dosud knihovnám svým a ročně zvláštním

obnosem z pokladny spolkové neb jiným způsobem na ně pamatovaly.

Akce knižní vyžadovati bude, aby žádost naše podána byla těm, u kterých jen trochu dobré vůle a porozumění dá se očekávati. A proto žádáme každé S. S. S., aby nám sdělilo adresy katolických knihkupců, nakladatelů, katolických spisovatelů, knihoven atd.

Ovšem akce vyžaduje určité rychlosti a proto budiž výzvě této vyhověno co nejdříve. Výsledek práce jest určován počátkem a chutí, s jakou do ní jdeme. Akce knižní, jest snad tou nejlepší sociální prací studentskou a proto ji vážně berte a k počátkům chutě pravici přiložte. Dr. —k.

APOLOGETICKÝ KOUTEK.

C. JEŽ T. J.:

Církev a stát.

Volá se dnes se všech stran po rozluce církve a státu, což prakticky znamená u nás tolik, jako aby zrušeny byly právní úmluvy, které ujednány byly konkordátem mezi apoštolskou stolicí a monarchií rakousko-uherskou a které, pokud nebyly již za Rakouska zrušeny, přirozeně přešly i na naši republiku. Konkordáty se strany států nebyly obyčejně svědomitě zachovávány a privilegii od církve státům propůjčených užíváno bylo často ke škodě církve. Tak tomu bylo i v Rakousku. Tím dá se vysvětliti, že i na straně katolické ozývají se hlasy po rozluce církve a státu. Možná zde jíti tak daleko, aby rozlučka církve a státu mohla býti považována za něco prostě samo o sobě žádoucího? Poslední pastýřský list biskupů československé republiky praví, že rozlučka církve od státu je nepřirozená a uvádí 55. větu ze syllabu, zavrženou papežem Piem IX., jež zní: »Církev má býti od státu a stát od církve odloučen.« K výkladu této zavržené věty cituje slova znalce církevního práva Hergenröthera: »Ve světle katolické víry jest zásada rozluky církve od státu odtrhnutím světa od Boha, tvora od stvořitele, jest odvrátem společností od svého nejvyššího cíle, roztrhnutím a rozdělením člověka v osobu státní a církevní, což přirozenosti věci odporuje a jen samé srážky má za následek.«

Týž pastýřský list však praví také: »Poměr církve ke státu, plynoucí z historického vývoje státní ústavy jednotlivých národů, je proměnlivý, jako tento vývoj sám.«

Proto volání po zrušení konkordátu, jaký byl za Rakouska, a který i církvi přinesl mnoho zla, není ani katolickým věcí nedovolenou, neznamená-li úplné roztržení právního poměru mezi církví a státem, což by bylo totéž, jako nejkrajnější pronásledování a ničení práv církve se strany státu. Je sice pravda, že církev a stát jsou společností svou vnitřní povahou zcela rozdílné. Podstata každé společnosti závisí hlavně od nejvyššího cíle, jež společnost určitá má. Účel církve je čistě duchovní, nadpřirozený — spása nesmrtelných duší, tudíž i hlavní prostředky její jsou duchovní a nadpřirozené, účel pak státu je přirozený — pozemské blaho občanů, tudíž i hlavní prostředky jeho jsou přirozené. Ve většině prostředků, jimiž církev a stát cíle svého snaží se dosáhnouti, se nijak nestýkají a o sebe se vůbec nemusejí starati.

Jsou však věci, na nichž záleží církvi i státu při uskutečňování nejvyššího cíle. Tak na př. na rodině má zájem církev i stát; církev si přeje, aby děti byly křesťansky vychovány, a tudíž, aby aspoň závažné překážky této výchovy byly odstraněny, stát pak má zájem na tom, aby v rodině byli vychovávaní dobří občané. Rovněž na škole mají zájem církev i stát. Aby dále církve cíle svého mohla dosáhnouti, potřebuje bezpečného užívání kostelů a far, ústavů a jmenů k nim náležejících, potřebuje ochrany k nerušenému vykonávání náboženských úkonů soukromých i veřejných, zkrátka církev potřebuje svobody při užití všech prostředků k dosažení svého cíle. Stát tedy při nejmenším nesmí jí nikde této svobody zbavovati, tím méně pracovati ve směru opačném. Nesmí podrývati kořeny vši náboženské výchovy v rodině rozlukou manželskou, nesmí připustiti, aby ve školách, kde jsou děti katolické, zavedeny byly učebnice plné atheismu, urážek ba i výsměchu z náboženských pravd, nesmí dovoliti, aby učitelé různých předmětů byli hlasateli nevěry, nesmí dále připustiti, aby církevní instituce byly okrádány o svůj majetek. Od církve opět vším právem může stát žádati, aby od jejích členů žádný spravedlivý zájem státní nebyl poškozován a aby v ničem nebránila výchově dobrých občanů, což ostatně samo sebou plyne z povahy celého učení církve katolické, které prospívá nejen spáse duší, nýbrž nepřímou je užitečné také blahu státu. Určitý poměr právní, třebaš by to nebyl formální konkordát, mezi církví a státem vždycky měl by býti zachován. Proto místo rozluky církve od státu přejí si uvědoměti katolici úpravu poměru církve a státu, řídíce se slovy velkého papeže Lva XIII., jenž v encyklice »Sapientiae christianae« napsal: »Beze vši pochyby má církev a stát svůj vlastní okruh moci. Ve svých záležitostech stojí proto jeden oproti druhému zcela svobodně ovšem v mezích, které jsou jejich cílem určeny. Z toho však neplyne, že od sebe mají býti odděleny, tím méně, že proti sobě mají bojovati. Církev a stát přirozeně náležejí k sobě.«

Jmenovaný již pastýřský list biskupů československých počítá s tím, že pro nynější poměry rozlučka církve stane se i u nás nevyhnutelným zlem. Než i v tom případě od státu třeba žádati jako minimální požadavek, aby se to nestalo násilně, nýbrž cestou zákonitou, tak aby podstatná práva církve zůstala netknuta. Píše: »S mož-

ností odluky moderního státu od Boha, tudíž jeho odluky též od církve, dlužno však počítati. Při tom bude i bezkonfesní státní správa z důvodů politicko-sociálních dbáti přirozeného zákona, podle něhož tisíciletý společný vývoj a spolužití křesťanského státu s katolickou církví nelze rázem a násilím (via facti) přerušiti bez poškození obou, takže je třeba cesty odlukového zákona, na němž má církev netoliko hlas poradný, nýbrž se státem rozhodující na základě své, Bohem ustanovené autonomie ve věcech víry a církevní disciplíny. Jednostranné násilné počínání francouzské republiky proti církvi a loupení jejího

majetku nazval Pius X. »ničením katolické církve a odkřesťaněním Francie.«

Pro případ úplné odluky církve od státu u nás zdůrazňuje pastýřský list svobodu církve aspoň v nejdůležitějších věcech. Je to svobodné zřizování škol konfesijních, výlučné právo katolíků na jejich kostely a hřbitovy a na církevní majetek vůbec. Suverenita státu nemá práva sáhati na žádné právo církve Kristovy, sice by se tím dopouštěla největšího bezpráví.

Zásada »svobodná církev ve svobodném státě« musí býti základnou všeho řešení poměru církve a státu.

DROBNOSTI.

Kolegialita — čestné jednání — stavovská organizace — nestrannost atd. 2. listopadu uplynulého roku přijata byla p. prezidentem čtyřčlenná deputace Ústřed Svazu čsl. studentstva, aby mu přednesla, jak 2. číslo II. roč. Student. revue sděluje, „stanovisko stavovsky organisovaného studentstva na laicisaci školství“. Ovšem že nemohly býti ponechány beze zmínky ani otázky jiné, jako Strakova akademie, „straničká klerikální“ kolej Arnošta z Pardubic a j. O laicisaci školství své stanovisko řekli jsme již loni; zamítavé stanovisko zaujal k ní i spolek českých právníků „Všehrd“ (jak o tom referováno v 9. čísle minulého roč. „Jitra“), při čemž vyslovena dokonce nedůvěra Ústřednímu Svazu studentstva pro jeho „nestrannost“. Než na tom „horlivým pracovníkům v otázkách stavovských“ nezáleží a nebránilo jim to tedy ani v tom, aby nešli k p. prezidentovi s resolucí, navrženou MUC. Skládalem, odsouzenou však mnoho povolanějšími činiteli, kteří mohou si činiti nároky na právo, aby směli mluvit o podobných věcech. Pan prezident nemohl ovšem deputaci při nejlepší své vůli říci více, nežli řekl, totiž sděliti svůj názor a poukázati na meze své moci. Proto netajil se, jak píše Stud. revue, obtížemi za dnešního složení parlamentu. Mluveno bylo také (zbožné přání — p. r.), zda nebylo by možno, aby ministrem školství byla vždy osoba ze strany, která má v programu odluku a laicisaci, ovšem shledán háček, že všechny státotvorné strany naše, tedy i strana s křesťanským programem, t. j. strana lidová, mají tyto otázky ve svém programu. Když nedá se tedy mnoho v té věci vykonati, jednáno o jiném přání Svazu „pokrokového“ studentstva, aby totiž vymýcen byl vliv arcibiskupa ve věcech školských (rozuměj Strakovu akademii!), jakožto anachronický, neboť přes to, že vychází se Svazu velmi vtřic, straší tam stále ještě asi to modlení, kaple a dohled arcibiskupův. Svědomí nedá přece ještě pánům klidně spáti. Nedivíme se. Proto třeba zakřiknouti to nenáviděné klerikální studentstvo, třeba mu odníti podpory, jež tak „bohatě“ se mu poskytují. Proto s údivem táže se deputace dále, jak je to s tím darem z Masarykova fondu koleji Arnošta z Pardubic. Tedy až sem musela dojít zášť „pokrokových“ p. kolegů vůči katol. akademikům, že ze „stavovské nestrannosti“ chtějí zakazovati pomáhati katol. studentstvu proto, že je katolickým! Proto má katol. studentstvo strádati, zatím

co v podnicích Svazu se hospodaří s obnasy tisícovými tak, že mají s tím soudy co činiti? Buďte kolegové ze Svazu bez starosti! Katol. studentstvo dostalo již tolik tisíc podpory od pokrokových institucí a od vlády, že ani prstů jedné ruky k nim nebude třeba k spočítání; katolické studentstvo však přece bez nich bude, a dá Pán Bůh, že právě proto bude, a bude se vzmahati. I kdyby však mělo strádati, katol. studentstvo nesáhne při tom k jednání tak nečestnému, jak to činí a činili zástupcové „pokrokového“ Svazu. Studenti se musí charakterní český student, když dostane zprávy od zástupců studentských organizací z jiných států, jak se snížil český student a dokonce reprezentant Svazu stud., když, byv tázán na organizaci katol. studentstva v Praze, docela klidně zapře, že taková organizace v naší republice jest a Ústředí že má své sídlo v Praze II., Voršilská 1, ačkoliv týž člen Svazu měl příležitost s Ústředím katol. studentstva jednat, a tedy dobře o organizaci katol. studentstva věděl. A ještě měl v sobě tolik cynismu, že tvrdí, že sám je katolíkem, ačkoliv byl a jest jedním z těch, kdož nejvíce proti církvi římsko-katolické brojí (a dle informací právě nabytých dovídáme se, že z ní také vystoupil). Než víme, proč to. Předně rád by si Svaz hrál na reprezentanta studentstva československého. V tomto případě však opovážil se bráti i jménem katolického studentstva podpory od Unie studentských organizací „Auxilium studiosorum“ v Holandsku, což tyto nyní s rozhořčením odsuzují. A rozhláší-li to tyto dále, což však bychom neradi v zájmu cti našeho studentstva viděli, utrží si Ústřední Svaz pěknou ostudu, ještě větší však proto, že onen „charakter“ zastupuje pokrokový Svaz v širší ještě organizaci studentské. A co si pomyslí C. I. E.? Teď poznáváme jasně, jak daleko sahá ta stavovskost a nestrannost pokrokového Svazu. A on dovolí si jíti před p. presidenta a mluvit jménem českého studentstva!

— jich —

Atentát na ministra financí dra A. Rašina. Dne 5. ledna podnikl 20letý komunistka Jos. Šoupal vražedný útok na ministra dra Rašina. Ranou z browningu jej smrtelně zranil, takže stav jeho byl velmi vážný. Celá česká veřejnost a jistě i naše studentstvo naplněno jest rozhořčením nad zákeřným útokem, kterému padl za oběť muž o vlast tak zasloužilý, jako právě ministr Rašín. Obětoval naší vlasti nejen za Rakouska svoji svobodu, ale věnoval všechny své síly k zvelebení našeho mladého státu i po celou dobu jeho trvání.

Z Ústředí. 1. V některých SSS. jsou jisté potíže, jak zaměstnati menší studenty. Je totiž faktem, že přednášková činnost nemůže všechny uspokojiti. Starší student spíše má zájem pro práci intelektuelní. Menšímu studentu je třeba činnosti, při níž je pohyb, kde lze ukázati nějaký čin. Tu doporučujeme opět: kde je to možno, otevřete si dílnu studentskou a zaměstnejte ty menší ruční prací, na př. vázáním knih. Bude to dvojnásob užitečné. Poučení bližší o vázání knih viz ve III. roč. „Jitra“. Kde si SSS. stojí dobře finančně, zakupte si loutkové divadlo. Věc dá se lacino poříditi. Bude to zábavou jistě pro všechny studenty, neboť nikdo nebude tak pošetilým, aby pohrdavě se díval na loutkové divadlo, které tolik radosti dovede poskytnouti nejen malému, ale i velkému publiku. Vděčné a stále publikum bylo by v „Dětských besídkách“. Byl by to konečně skrovný sice, ale stálý zdroj příjmů spolkových. Bylo by snad dobře vnést do SSS. také trochu sportu, skautingu. Poněvadž však student je již takový, že věci, která jej zajímá, věnuje se celý a ostatní i své povinnosti zanedbává, nutno celou věc vzítí opatrně do ruky. Rozhodně nechceme nějaké organisované indiánství, v němž se často některé sportovní a skautské (divocí skauti!) organisace zvrhají. Prostředky zde uvedené mohly by vzbuditi zájem studentů nižších tříd a přispěly by jistě k posílení družnosti v SSS. Nutno však míti na zřeteli, že jsou to věci užitečné, nikoli však hlavní, jako jest povinnost svědomitého studia. — 2. V některých SSS. bylo nutno vyloučiti některé členy. Jestliže ztěžují tací členové činnost spolkovou nebo spolek kompromitují a úmyslně stanov spolkových ignorují, jest vyloučení na místě. Jistě je správnou zásada: Raději méně ale nadšených a dobrých členů, než mnoho ale netečných, balastu. Nutno však vždycky postupovati tak, aby to odpovídalo duchu křesťanskému, nutno i tu si počínati taktně a s bratrskou láskou. Mnohdy by rázné bratrské slovo v soukromí pronesené mnoho spravilo. To nechť mají vždy výbory SSS. na mysli a ušetří sobě i Ústředí mnohé nepříjemnosti. Raději ať se zvýší požadavky při přijímání členů do SSS., než lehkomyslně přijaté členy vylučovati. — 3. Nechť výbory SSS. nezapomenou urychlit a skončiti akci Mikul. daru, který jejich organisace podnikla. — 4. Zasílejte jednatelské měsíční zprávy, články a dopisy z Vašich SSS. do „Jitra“! — 5. Která SSS. dosud neobdržela legitimaci, ač nationalia zaslala, těm budou legitimace v nejkratší době zaslány.

Sekretář.

Čáslav. Dlouho nedali jsme o sobě věděti, poněvadž po celou dobu mlčení prožívali jsme kritické okamžiky, způsobené těmi, kteří mezi nás nepatřili. Obtíže jsme však již překonali, třebas bojem, který však zocelil naši povahu a naše přesvědčení. Poznali jsme své poslání, svůj cíl, stojíme dnes jako odhodlaní bojovníci k boji pro Krista, víru a ideály. Nebyla to jen planá slova recitace na akademii (pořádané 19. listop. 1922):

A v strastech pohled k Tvému kříži
nás všechny v jedno, Kriste, sblíží,
nás všechny, Kriste, zase spojí
ten velký důkaz lásky Tvojí,
za níž my třebas život dáme:

My věrnost, věrnost přísaháme! — nýbrž byla to skutečná přísaha, že půjdeme za svými ideály náboženskými i studentskými vždy věrně a neochvějně. A tímto tónem nadšení a zápalu pro svatou věc nese se celý náš program vytýčený na valné hromadě, konané 15. října 1922, kde zvolen byl nový výbor. Spolek náš má 15 členů, ale dá Bůh, že i početně dospějeme větších úspěchů. Činnost organisační jest pravidelná. Velmi zdařilá byla akademie, která úplně splnila svůj cíl mravní i hmotný. Pořádali jsme též několik přednášek veřejných, určených pro Orly a širší vrstvy katolické. Jistě není hodno opovržení i zařízení pohádkových večerů, na nichž student snaží se vykonati své sociální poslání i u těch nejmenších. Spolek náš má tři odbory: hudební, literární a zábavní. „Jitro“ odbírají všichni členové. Knihovna má přes 100 svazků různého obsahu. Ještě nedospěli jsme sice k stavu úplně žádoucímu, avšak jistě dobrá naše vůle a Boží požehnání nám k němu co nedříve dopomohou.

J. S.

Velké Meziříčí. Sdružení naše vzniklo dne 19. února 1922. Ihned z počátku vzali jsme si do programu vytrvale pracovati, a třeba že naše práce nebyla vždy takovou, jak jsme si přáli, přece jsme postupovali stále vpřed. Obětavě věnoval se nám náš duchovní rádce dp. Alois Krejčí, který nám také zřídil cennou knihovnu, která nyní čítá 70 svazků. Každou sobotu konány přednáškové schůzky, s následujícími promluvy: O sv. Janu Nepomuckém, o Husovi a Lutherovi, Karlu IV., Jiřím Poděbradském, Solověvovi atd. Vystoupiti na veřejnost jsme se neodvážili. Členové SSS. cvičili také horlivě v Jednotě Orla čsl. a vystoupili s ní několikrát veřejně. Stud. vystoupení jsme se nezúčastnili, neboť nebylo možno pro krátkost doby si osvojití cviky dokonale. Po prázdninách konali jsme valnou hromadu dne 14. září 1922, kde zvolen předsedou opět kol. Charvát C., místopředs. kol. Peksová Ant., jedn. kol. Mejzlík Al., pokladníkem kol. Dvořáková M. Členy výboru: Havelka Alois a Havelka Fr., knihovníkem kol. Hlaváč Jos., revisorem účtů kol. Střecha Ant. Katecheta Alois Procházka, který byl dosazen k nám, počal ihned s námi obětavě pracovati a věnuje se nám úplně. Naši práci volám „Zdař Bůh!“

Výchovný a vzdělávací kroužek studentský v Kostelci na Hané byl založen dne 9. února 1921 a od té doby vykonal již značný kus práce. Tvoří odbor SSS. v Prostějově. Od svého založení do těchto dnů pořádal 1 zábavu, 2 přednášky známého našeho cestovatele J. Híkla, arcikněze z Holešova: „Švýcarský I. a II. díl“, a 1 veřejnou přednášku p. dra Hrachovského z Olomouce: „O náboženské otázce“. Od 1. listopadu otevřel vlastní čítárnu, pro nejbližší dobu má projektován cyklus přednášek, v němž probrány budou české dějiny, na začátek tohoto roku zábavný večírek. Súčastníl se, alespoň několika delegáty, každé větší slavnosti katolické. Sletu v Brně zúčastnila se polovice členů, skoro vesměs cvičících. Co se vnitřní činnosti týče, pořádáno několik přednášek členstva a dp. duch. rádce P. Svozila, většinou historických. Kroužek, nyní 35členný, vede šestičlenný výbor. V únoru slaví kroužek druhé výročí svého založení.

—ak.

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek ze 4. čísla : Rebusy : Božena Němcová, Macocha, Kolín. Přesmyčka : Církev a vlasť. Dělenka : Nazaref. Doplňovačka s tajenkou : Lípa, Ivan, péro, Néro, Idus, kolo. (Lipník.) Záměnka : kříž – mříž. Číselka : Na den Štědrý buď jen štědrý! Roháček číselný : Mrož, ráj, oj, ž. Skryvačky zpětné : Arbes, Aleš, Manes. Hádanka Jednooký nelhal a vysvětlil své tvrzení dvouokému taktó : „Ty vidíš na mně pouze jedno oko, já však vidím na tobě dvě.

Vidím tedy víc než ty!“ Královská procházka : Kdo se přičiní, tomu Bůh pomůže!

Správná rozluštění všech hádanek včas zaslali : Zd. Kosrbelová, Lipník; Fulis Josef, Strážnice; F. Hanák, Strážnice; Jos. Dvořák, Praha; Trkanová Fr., Přerov; K. Neuhauser, Litoměřice.

Vylosování byli : Fr. Hanák; F. Trkanová.

Příspěvky zasláné do hádanek uveřejňovány budou v příštích číslech.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 3. února 1923. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Přesmyčka.

J. K.

Molcare pas i duj!

Rebus s přesmyčkou.

- cc -

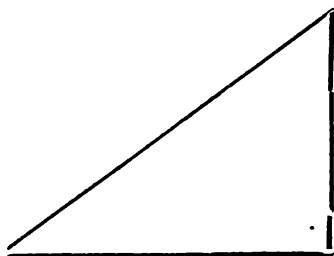
Záměnka.

- m g -

Vesele si skáče po dvorečku „k“, mnohdy i věc nejkrásnější je jen „p“.

Rozšiřovačka.

- j c -

samohláska
bůh egyptský
doba
psací náčiní
divadel. představení

Číselka.

B. P.

Kam 12 32456,
pane soused, 12 32456?

Skrývačky.

M. G.

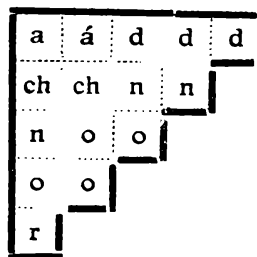
Nádoba tekla, dno bylo špatné.

Emča slaví jmeniny.

Beneš ovládá všechny řeči světa.

Roháček.

- j m -

město v Čechách

jméno biblické

obyvatel českého kraje

zájmeno

souhláska

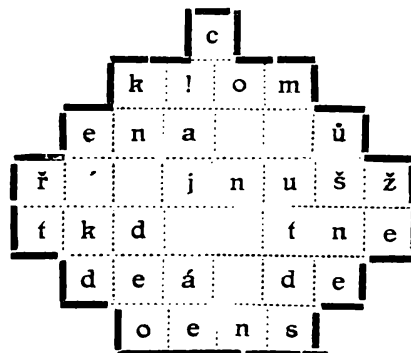
Hádanka.

Š. A.

Do nádherného parku vedla jediná brána, na níž stkvěl se tento nápis: *Řekneš-li pravdu, budeš oběšen! Řekneš-li lež, budeš utopen!* – Každý, kdo chtěl tam vstoupit, byl nucen říci nějakou větu, obsahující pouze dvě slova. Co musil říci ten, kdo chtěl se do parku podívat, aniž by byl utopen nebo oběšen?

Královská procházka.

(O. H.)

Přesmyčka.

P. J.

Pasák Lečí.

Pracujte všichni ku zdaru akce Mikulášského daru. Studenti agitujte! Přátelé a příznivci, podpořte, seč prostředky Vaše jsou, svůj dorost v jeho snahách za obrodu národa!

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou vydalo

Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Katol. studentstvu a jeho příznivcům doporučujeme

„Museum“

**Časopis katolických bohoslovců československých,
který počíná již 54. ročník.**

Vychází v Brně, Antonínská 1.

Předplatné 10 Kč pro studenty, 15 Kč pro nestudenty.

**Všechna SSS jsou povinna alespoň 1 exemplář odebírat i.
Nezapomínejte, že „Museum“ je také našim časopisem.**

Řádný tisk je naše výzbroj do boje a na tu třeba peněz a zase peněz a opět peněz.

JITRO

OBSAH:

Vl. Moravský: Jakou cestou půjdeme? — Dr. Karel Vratný: Můžeme něco činit? — C. Jež. T. J. Nejvyšší ideál. — Ing C. Janáček Alois: Zásady sociálního pojištění. — Olga Effenbergrová: K otázce o podstatě umění. — První encyklika papeže Pia XI.: „Ubi arcano Dei.“ — Ladislav Vojtěch: Katolické studentstvo v zahraničí. — Studentská musa: Al. Keltnerová: Nad deníkem. — Al. Z. Mírský: Ledové květy. — Boř. Brož: Ve vzpomínkách. — Al. Keltnerová: Polibek jara. — Simplex: Večerní klekání. — A. Z. Mírský: Samofa. — Al. Keltnerová: Lesní večer. — Al. Z. Mírský: Liduška. — Al. K.: V kapli. — Ant. Hruza: Na lodi. — Rozhledy. — Bibliografie. — Zábavný koutek. —

V P R A Z E

V ÚNORU 1923.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II, Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: Provedli jsme, tímto číslem počínajíc, malou úpravu Jitra, abychom tak vyšli, pokud to ovšem možno, všemu našemu studentstvu vsříc. Jak již bylo řečeno dříve, jsou stále naším ideálem časopisy dva, aby mohlo býti vyhověno požadavkům studentů jak z tříd nižších, tak studentstvu dospělejšímu. Leč přání zůstává stále ještě přáním, neboť staví se mu v cestu překážky jak finanční, tak také jiné. Proto co bylo lze učiniti, to chtěli jsme alespoň částečně provésti již v tomto čísle. Dle možností budeme vycházeti novým návrhům vsříc. Nemůže však od nás nikdo žádati, by Jitro, časopis vydávaný Ústředím katol. studentstva, nevěnoval co největší pozornost také naší organizaci, našim SSS, aby tam nebyly uveřejňovány zprávy z jednostranných SSS a p. Právě naopak jest žádoucí, by každé SSS alespoň každého půl roku zaslalo do Jitra kratší zprávu o svém životě, o událostech na svých školách, ve svém domově a ve veřejnosti, pokud se života studentského týkají. Necht povzbudí své členstvo, a vůbec katol. studenty, aby do Jitra přispívali. Nelekejte se neúspěchů. Není možno vždycky hned první nebo druhý pokus uveřejniť. Přispívatelé připište k svým jménům vždy též, kterou třídu nebo který ročník (pedag., obchodní školy) studujete! Znovu upozorňujeme, že rukopisy se nevracejí. Pokoušejte se přiodíť různé veselé historky ze studentského života do zábavného roucha a pošlete je do Jitra. Mnozí menší studenti budou Vám za to vděční. Nepřivlastňujte si však věci, které jste čelili v některém jiném časopise, třeba cizím. Nebylo by to charakterní.

Sdělení administrační. Do 6. čísla (únorového) přiloženy jsou složenky. Žádáme všechny odběratele, by co nejdříve zaslali předplatné za 2. pololeť a zároveň vyrovnali nedoplatky za 1. pololeť a léta minulá. Ušetříte tak sobě i nám různých nepříjemností. Těm, kterým chodí „Jitro“ s číslem na adrese, opětně připomínáme, aby též toto na složenku do závorky vedle svého jména udali.

Příští číslo vyjde po 15. březnu. Uzávěrka 1. března.

Odpovědi na došlé příspěvky: S á š a: Velmi nedokonalá forma, místo rýmů namnoze jen assonance. Bylo by třeba broušení. Olga S. Ještě zápasíte s formou a s výrazy. Proto hodně čtěte! A. Z. M í r s k ý: Něco uveřejňujeme, ostatek až později. Pošlete opět. Josef P. P.: Já zapomněl, verš ještě těžkopadný, výrazy některé nevhodné. Pokoušejte se dále. M. Š. Č e r n ý: Škoda, že tak dlouhé; pro délku nemůžeme uveřejniť. B. B e n e š: Málo logický postup. Jinak by bylo dobré. Za podobné důkladnější zpracování bychom byli vděční. R. V. P o t h: Školní komposice by z toho byla velmi dobrá, do časopisu však méně se hodí. J. Ch. U š t ě n: Pošlete i pokračování. Musíme míti k posouzení celek. Thema dobré. A. V. J e š t ě d s k ý: Líčení situační velmi zdlouhavé, takže úvod nepoměrně velký k dalšímu. Proč píšete bez oddechu, vše v jednom odstavci až do konce. Námět velmi dobrý, kdyby byla i přiměřená úprava, hodil by se, leč ve své úpravě by čtenáře omrzela. M. O. Š t.: Zimní radosti dětí. Plať totéž jako u předcházejícího. Pište po jedné straně! J. Č e r n ý: Zdokonalujte se četbou, abyste si osvojil více výrazů. J. Ch y l í k: Prosa velmi slabá, těžkopádná, neurovaná. F. N ě m e c, V e l e h r a d: Uveřejníme v Cyrilo-meth. věstníku příště. J a r. Č e r n ý: Povedený dopis. Přepracujte! Pište po jedné straně. Za redakci J. Frydrych.

Jos. Vruřický: Dětské písničky. Zpěv a klavír v Praze 1923. Vyd. V. Kotrba. Cena Kč 5.—. — Žák mistra J. B. Foersterova Jos. Vruřický podává tu veřejnosti jednu ze svých prvotín (dříve vydány v téměř nákladu jeho Biblické písni), roztomilé čtyři písničky prosté a přec plné nálady, citu a něhy, na slova národní poesie. Budou vítaným dárkem naší mládeži. Doporučujeme pěkně upravené a laciné dílko.

Cesta k oltáři Páně. Obřady sedmera svěcení kněžských a konsekrace biskupské. Z římského pontifikálu přeložil a výklad připojil Dr. Jan Nep. Sedlák, svěťící biskup pražský. V Praze, 1922, nákladem spolku „Haléř sv. Vojtěcha“, opatství Emauzské. 12°, 320 str., Kč 12.—, váz. Kč 16.—. Spis ten je vzácnou časovou novinkou, jakáž nám dosud chyěla. Vydán je spolkem „Haléř sv. Vojtěcha“ jemuž ndp. spisovatel všechen výtěžek ze spisu toho věnoval. Doporučujeme jej pro knihovnu SSS jako příručku k vzdělání náboženskému.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v únoru 1923.

ČÍSLO 6.

VL. MORAVSKÝ:

Jakou cestou půjdeme?

Četl jsem nedávno v »Životě« slova: »Dnes budeme míti plno novoidealistů a nebudeme míti křesťanských ctností.« Pozastavil jsem se nad tímto smělym tvrzením a bezděky povstávaly v mé mysli jakožto výslednice tohoto tvrzení otázky: Byla snad doba, kdy na př. naše hnutí studentské nemělo těchto novoidealistů a mělo přitom křesťanské ctnosti? Zplodí snad materialismus, ať myšlenkový, ať praktický, stoje v protivě k novoidealismu, křesťanské ctnosti? Je vůbec myslitelné vypěstovat křesťanské ctnosti bez náležitého předpokladu? Není pouhou utopií chtít dnes křesťanské ctnosti bez idealismu? Odpovězme si na tyto otázky! Je to důležité pro nás zvláště dnes, kdy šlechtíme mladé stromky jednotlivých S. S. S. na rozsáhlé zahradě našeho hnutí v plné naději na bohaté jejich plody, jichž vnitřní čistota zazářila by pestřími barvami ve dnech příštích.

Zaletíme-li na perutích myšlenek v rok 1906 — počátek to našeho hnutí — vidíme, že reakce na výtržnosti t. zv. »pokrokového« studentstva u příležitosti volby theologa rektorem university byla jen posledním podnětem k propuknutí živelní síly našeho hnutí, Žofín v Praze byl snad naším Betlemem, ale cestu k němu připravil filosofický novoidealismus se všemi svými důsledky v praxi. A tímtež praktickým novoidealismem jsme žili dál. O idealismu se sice nemluvilo na jubilejních schůzích, ale idealismus se prožíval a proto přinesl krásné květy ctností. Jen tak lze si vysvětliti, že akademické spolky naše za války ani tenkrát, kdy snad pět lidí tvořilo celek, ne-

zanikly. Ovocem křesťanských ctností, trpělivosti, lásky a obětí, která přinesla ve prospěch hnutí vše, která nežádala od hnutí žádný obolos, již se ani nesnilo o vysávání ideí, bylo zajisté i to, že i v nejtěžších dobách vycházela »Stud. Hlídka«, k níž znova a znova tak rádi se vracíme.

A opět jen těm, kdož podle těchto zásad novoidealismu prakticky žili, lze děkovati za to, že po válce možno mluviti o »hnutí« katol. studentstva, že haluze našich snah obepjaly celou oblast vlasti československé. A praktickému idealismu, který se uplatňoval v pravý čas na zodpovědných místech, vděčíme též za to, že hnutí naše, aspoň jako celek, dosud nezpovrchnělo.

Pravím jako celek; neboť mnohé z potůčků, jež tvoří veletok našeho hnutí, jsou zakaleny, jsou stojatými vodami, mnohá ta ratolest ovšem nenese ovoce, ač-li vůbec neuschla. Jinými slovy: bylo by osudnou chybou, kdybychom nechtěli vidět, že nemáme namnoze křesťanských ctností. Ale příčina tkví právě v tom, že nemáme s dostatek idealistů. Kdo bedlivěji zkoumá dnes stav našeho hnutí, vidí, že vadnoucí větvičky povrchností bez květů křesťanských ctností jsou právě tam, kde se zapomnělo vůbec na idealismus, nebo kde zbyl jen idealismus nadšení bez skutků, kde se idealismus neběže vážně, nýbrž jen ironicky.

Znatel našich student. poměrů, mimo naše řady stojící, srovnal loni hnutí naše s řekou, jejíž vlny mají sice strhující sílu,

jejíž dno však není zcela čisté, byvši zaneseno pískem a zemí. Ten písek musí pryč. Musíme se zbavit materialismu, ať se usadil v jednotlivcích, ať (nedejž Bůh!) ve spolcích, i když tento materialismus není očividnou negací novoidealismu, nýbrž i zatím má nádech sobectví a zištnosti. Jeť materialismus nejen těla, nýbrž i ducha. Teprve po odstranění toho písku materialismu možno spatřiti čisté dno idealismu a tu máme teprve úrodnou půdu pro vzrůst křesťanských ctností. Liliectnosti nevykvetou v bahně; tam na nejvyšší třtina větrem se klátící bují. Chceme-li dnes jíti do hloubky, první krok k tomu je odstranění onoho písku. Zde se ukazuje v celé nahotě směšnost těch, kdož by chtěli vypěstiti právě

ctnosti na písku, nikoli na stříbřitém dně novoidealismu.

Cestou novoidealismu tedy půjdeme dnes i v dobách budoucích, byť se nám sebe více několik jednotlivců vysmívalo, že jsme »přílišnými idealisty«. Cestu idealismu až do krajnosti. Nikoli však po příjemné cestě idealismu slov, nýbrž obtížnou cestou idealismu činů. Ne jen idealismu nadšení, nýbrž uvědomění. Idealismus uvědomění, jež se důsledně obráží v celém životě, i tenkrát, když nás nikdo nevidí, je zahradou, v níž mohou jedině vykvést pestré květy křesťanských ctností. A touto cestou půjdeme. Jinak budeme chtít velké věci, žítí však životem malých lidí.

Dr. KAREL VRÁTNÝ:

Můžeme něco činiti?

Před nějakým časem jsem uveřejnil v „Životě“ (v prosincovém čísle 1922) článek „L. dová! strana a mravnost“. Ve článku jsem se dotkl svrchovaně důležité složky křesťanské (a vůbec lidské), mravnosti, která záleží v mravnosti v užším smyslu, v pravé křesťanské počestnosti a cudnosti. Zmínil jsem se při tom o tolikerych věcech, jež za našich dob šíří víc a více úpadek mravního citu, a to i mezi lidmi, kteří ještě se nazývají a chtějí býti křesťany a katolíky. Jmenoval jsem jako takové zdroje mravního úpadku tisk, umění reprodukční, divadla, biografy, zábavy, výkladní skříň knihkupců a jiných obchodníků a jiné. A ovšem mezi těmito věcmi některé bylo by nazvati již opravdu nestoudnými, o jiných by bylo říci, že ačkoli nejsou právě přímo nestoudné, přece ponaáhlu otupují v člověku útlost počestného smýšlení a cítění a smiřují ho s věcmi, s nimiž se jeho svědomí nikdy nemá smiřiti. Sem by náleželo zvláště mnoho knih, mnoho obrázkové produkce (pohlednice), mnoho divadelních a biografických představení.

Kdosi tedy, kdo můj článek četl a uznal jeho oprávněnost a zároveň náleží k těm, kteří by chtěli naše mladé křesťany viděti opravdovými křesťany — a Bohu díky, dobré vůle jest leckde znamenati mnoho —, přišel ke mně a řekl: „Poradte nám tedy, co bychom my mladší a mladí mohli činiti, abychom alespoň trochu učinili nebo činili přítrž té zátopě znemravňujících tiskovin, obrázků a podobných věcí?“

Kdybych chtěl odpovídati v podobenstvích a podle svého osobního smýšlení, odpověděi bych každému upřímnému katolíkovi dnešních dob, mladému i starému, jinochu i dívce, slovy, jimiž kterýsi neznámý řeholník z konce 12. věku odpovídá jinému, patrně mladšímu, který nebyl, z dobrých asi příčin, ve svém klášteře spokojen a chtěl změnit místo. Píše mu tedy takto: „Jest trojí příčina, pro niž lze změnit místo, totiž pronásledování, nedostatek nutných věcí a zničení kláštera nebo řádu. Ale tohoto času, kam půjdeš a kam utečeš? Jest obecné přísloví: Kousni se do jednoho prstu, kousni se do druhého a do třetího, všecky to stejně bolí. Čte se v Josefovi (O válce židovské), že kdosi, předpovídaje budoucí zkázu města a chrámu, dlouhý čas den co den volával: Běda od východu, běda od západu, běda od poledne, běda od půlnoci, běda odevšad, běda i mně! Podobně mohu já volati: Běda od škapulíře cistercienských! Běda od kápě clugnyjských! Běda od sukně praemonstráťtů! Běda od komže augustiniánů! Běda ode všech stran světa! Kde zákon? Kde právo? Kde pořádek? Kde mlčení? Kde duchovní četba? Kde práce rukou? Kde společný život? Všichni což jejich jest, hledají, buďto veřejně, buďto soukromě... Jsouť nyní časy, jež předpověděl apoštol Pavel, kdy všichni, učitelové i žáci, tvářnost pobožnosti budou míti, ale moc její zapíraťi budou.. Ve světě pak všude lest, všude klam, všude pronevěrnost; víra žádná, a tak žádná, že sám

Pán řekl: Až přijde Syn člověka, domníváš-li se, že najde víru na zemi?

Zůstaň tedy, kde jsi a řci co řekl onen: Běda i mně! Ale v jakém smyslu? Aby se ti nezdálo tvrdým, slyš: Běda tobě, běda i mně, běda všem, kteří horlí o čest Boží, že jsme se dočkali takových časů! A ty, jenž nenalézáš místa, kde by odpočinula noha tvá, zůstaň na svém místě, jako holubice, vrátivši se, zůstala v arše. . . Žádám si, i když více lidí nemohu, abych aspoň tebe jediného svou radou Pánu získal. Když jsem byl mlád, chodíval jsem s udicí na ryby; často jsem se pokoušel, mnoho jsem se napřičiňoval, jediného línka jsem za všechn čas rybaření svého ulovil, z něhož jsem se velice radoval a pánu, u něhož jsem byl, darem jsem přinesl. Línkem tím ty jsi, jestliže tě dovedu lapiti udicí slova Božího, abych alespoň tebe jediného mohl Pánu Bohu svému přinésti s tebou se radovati a v Pánu společenství tvého požívati zasloužil. . .“

Tak onen truchlivý řeholník dávných dob, jenž, jak se domnívám, soudil o své době přísněji než zasluhovala. Nálada jeho úvah mnohem lépe by se hodila do našich dob a jako on žádal sobě alespoň jediného z lidí viděti chyceného slovem Božím, tak já každému z našich mladých křesťanů radím, aby především chytil svou duši a ji přinesl za dar Pánu. Každý ať nejprve sám naplní své srdce upřímnou počestností, tak aby se mu ne před lidmi, ale před Bohem protivilo vše, co se protiví té hrdinské ctnosti. Neníť upřímnost snadná a nutno za ni prositi! Jest to cosi podobného, jako to, co náš Spasitel řekl o modlitbě: „Když se modlíte, nebuďte jako pokrytci; kteří si libují v synagogách a na rozích ulic stojíce se modliti, aby byli viděni od lidí. . . Ty však, když se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a pomodli se k Otci svému v skrytě a Otec tvůj, který vidí v skrytě, odplatí tobě.“ Jistě i před lidmi a s lidmi můžeme a máme se modliti upřímně; ale přítomnost lidská někdy může brániti, abychom nevytili svého srdce se vši upřímností. Ale kdo by zabeđnil okna a ucpal klíčovou díрку a padna na kolena se slzami prosil Boha za smilování a za spasení své duše, ten by se mi zdál (kdybych o něm mohl věděti) velikým věřicím. Tak také počestnost musí býti v pokojíku srdce, upřímná a nesmlouvavá, ne počestnost toliko před lidmi, nýbrž počestnost před Bohem, jenž pozoruje myšlenky a žádosti, city a pohledy, slova a skutky lidské. A kdo je takto počestný, již

mnoho učinil pro mravní zlepšení svého národa. Neboť národ se skládá z jedinců a z nich se skládá veškeré člověčenstvo.

Ale ovšem, kde možno, působme pro ozdravení poměrů. Hlavně nesmlouvati, nesmiřovati se. Ptejme se v duchu, co by tělo knize (třeba „katolického“ autora), tomuto obrazu neb obrázku, této hře, těmto stykům, těmto humoristickým listům, tomuto tanci atd., řekl Kristus. Máme-li poctivé svědomí, uslyšíme správnou odpověď, a dle ní jedneme se sebou i s jinými. Knihkupci, jenž vystavuje skutečné nestoudnosti, řekněme, že my a stejně smýšlející tam nebudeme kupovati — po případě mu to napíšme (se svým neb svými podpisy). Stejně si počínejme s papírníky a jinými obchodníky. Kde můžeme; varujme před knihami a časopisy, jež buď přímo nebo nepřímou bojují proti křesťanské mravnosti na př. také tím, že líčí hříšnou náruživost jako žádoucí, hodnou chvály, obdivu, kdežto křesťanskou zdrželivost v těch věcech nazývají úzkoprsou, maloměstskou, měšťáckou, šosáckou a kdoví jakou ještě morálkou. Vyskytují se i mezi námi katolíky pisatelé, kteří si libují v podrobnostech, jež vzbuzují myšlenky a postřehy dříve neznámé, zvykají čtenáře zabývati se takovým myšlením nebo pozorováním, rozněcují nezdravě fantasi, a tak rozměňují správný názor na to, co jsem nazval mravností v užším smyslu toho slova. Pronášeje o takových věcech svou kritiku bez bázně. Neberme svých úsudků z časopisů, z přednášek, od nevěrců, od nepřátel katol. náboženství, nýbrž učme se tvořiti si o všem soud na základě učení Kristova. Co se nesrovnává s mravními názory učení Kristova, tak jak nám je zachovala a zachovává a vykládá církev katolická, není mravně přípustné, a my to budeme zatracovati, byť to všechny noviny a všichni profesori a všichni estetikové velebili. „Jeden jest mistr váš, Kristus.“ Kdybychom v sobě pěstovali a vypěstovali takové smýšlení, nezůstalo by v nás nečinným. Nejprve by ovšem chránilo nás samé ode všech zvrácených a nesprávných názorů mravních, ale potom by se přirozenou svou silou obracelo i ven a nutilo by nás, abychom své smýšlení vštěpovali také jiným a abychom tomuto svému smýšlení přizpůsobovali podle svých sil všechn okolní svět. Jinými slovy, toto smýšlení by nás nabádalo, abychom si vymýšleli prostředky, kterak bychom mohli kaziti, nebo alespoň umenšovati tolikéře projevy nemravnosti ve veřejném i soukromém životě.

A stále by nám mělo tanouti na mysli jako

heslo naše, že my věřící jsme docela jiná lidé než nevěřící. Mezi nimi a námi je a musí být propast. A na tu propast nás dělicí můžeme a máme, ba musíme býti hrdi svatou jakousi hrdostí, prázdnu pohrdání a spojenou s lítostí nad těmi, kteří zavírají oči, aby neviděli pokojného a čistého světla Kristova. Chatteaubriand vypravuje kdesi o bažinaté krajině, kde žiznivý poutník nenalézal zdravé vody, aby se napil. A napítí se z bažiny bylo by totéž jako zabítí se. Ale Boží Prozřetelnost nechýbí ani tam. V bažinách vyrůstá na

vysokém stonku květina s kornoutkovitým květem, v němž se přes noc shromažďuje čistá a studená rosa. Poutník s vděčností nalézal ten květ a osvěžuje se jeho lahodným obsahem. Naše doba je opravdu široší, smrdutá bažina, zabíjející duše. Ale křesťan má být jako ona dobrotivá květina. Ač roste v bažině, roste vzhůru ke slunci a ve své duši, jako v uzavřeném kalichu, shromažďuje čistý nápoj neporušených mravů, počestného a ctnostného života, lahodný nápoj nejsvětějším rtům vševědoucího Boha.

C. JEŽ T. J.:

Nejvyšší ideál.

Ideál je vznešené nějaké dobro, které může člověka velmi zdokonalit hlavně po stránce duševní. Ideál je tím vyšší, čím větší a trvalejší je toto dobro a čím více uschopňuje toho, jenž si ho získal, aby stal se prospěšným také jiným. Ideálem pak ve smyslu konkrétním nazývají se ti, kteří v dosažení nějakého dobra nejvíce vynikli a jiným jsou v tom vzorem. Nejvznešenější ideály člověka jsou: pravda, mravní dobro a pravé vnitřní štěstí. Čím více si kdo tato dobra osvojil, tím prospěšnějším stává se i jiným lidem.

Nedá se upříti, že mnoho ideálů ve smyslu konkrétním září nám v minulosti i přítomnosti, všechny však nekonečně převyšuje ideál nejvyšší — Kristus. Jako hasne lesk hvězd, když objeví se na obloze slunce, tak mizí velikost a význam všech lidí, porovnáme-li je s Kristem. I největší nepřátelé Kristovi, kteří vzpírají se uznání jeho božství jako Strauss, Renan, Harnack vyznávají, že mezi syny lidskými nepovstal nad Krista větší, Kristus že jest nejmoudřejší a nejsvětější ze všech lidí, on jest a zůstane jediným základem vši mravní vzdělanosti.

Což teprve vidí v Kristu ti, kteří uznávají jej za pravého Boha! On jest Pravda sama, nekonečná a božská. Jen slabým odleskem jejím jest moře moudrosti, uložené v přírodě, z něhož geniální i Newton, jak sám se vyjádřil, poznal jen několik kapek. Kristus je světlo světa, převyšující jistotou a hloubkou poznání každého člověka o tolik, oč převyšuje nekonečný rozum božský stořený rozum lidský.

V Kristu objevila se lidstvu svatost sama a nedostižný ideál všech ctností. V harmonii nejkrásnější pojí se v něm pokora i vznešenost, mírnost i ráznost, spravedlnost a milosrdenství. Kristus je vzorem ctností pro lidi

všeho druhu, pro dívky i dospělé, chudé i bohaté, učené i neučené, poddané i vladaře. Není druhu utrpení, jehož by nesnášel Kristus a v němž by nedal příkladu, jak lidé mají je snášeti.

Největší krásou však září v osobě Kristově jeho láska, s níž pracoval na štěstí lidstva. Všechny vlastnosti svoje božské, moudrost, všemohoucnost, spravedlnost, milosrdenství a j. postavil do služeb své nekonečné lásky k lidstvu, jí zasvětil síly své duše a v obět dal život svého těla. Nikdo neměl k lidstvu lásky tak všestranné jako Kristus. Přišel mu získat dobra největší a věčná, přišel je získat lidstvu celému bez výjimky a za ta dobra obětoval vše, i svůj život.

Není ideálu vznešenějšího, nežli je Kristus, stavějící jako velekněz svou božskou pravdou, nejvyšší svatostí a obětí života most mezi zemí a nebem, lidstvem a Bohem, krátkým životem pozemským a blaženou věčností, není činu blahodárnějšího pro lidstvo, nežli jest jeho spasitelská činnost.

Nic nenadchne se tak snadno pro ideály jako mladistvá duše studentova. Pravda, dobro, krása, práce pro blaho lidstva, hlavně svého národa, jsou těmito ideály. Mužové, kteří v uskutečnění těchto ideálů nejvíce vynikli, září mu jako hvězdy před očima a v srdci plane touha jim státí se co nejvíce podobným. Málo asi je znám našemu českému studentstvu v době nynější ideál nejvyšší — Kristus, jinak by musil z jejich řad při volbě životního povolání největší počet k sobě strhnouti. Kněžské semináře jsou dnes v naší republice téměř prázdné. Což nepřichází na mysl našim studentům při volbě povolání myšlenka: Mohu si zvolit totéž povolání, které měl Bohočlověk — Ježíš Kristus, mohu jako jeho nástroj dále pracovati na jeho ve-

likém díle, mohu svým krajanům hlásati božskou pravdu, mohu vzdělávati a rozšiřovati Království Boží ve své vlasti, mohu svým krajanům otevírati nebe hříchem zavřené, mohu milost, za kterou dal Kristus svou krev, vlévat do nesmrtelných duší, mohu své síly

duše i těla postaviti do služeb nejvyšších ideálů a v těchto službách je vyčerpati, abych u Krista přijal za to v jeho Království odměnu nejkrásnější? Či snad dnes je v naší republice tak málo studentů, majících porozumění pro nejvyšší ideál?

IngC. JANÁČEK ALOIS:

Zásady sociálního pojištění.

(Věnováno příteli MUC. Alexandru Škultétymu.)

Největším sociálním zlem, které s sebou v zápětí přinesla novodobá kultura technická a průmyslová, jest nejistota. Život, existence mnoha tisíců, milionů lidí je při dnešním stavu průmyslové kultury odvislý od okamžité obchodní konjunktury, jejíž neustálé změny — rozpětí a úpadek — zračí se v sociálním životě všech, kteří ve službách průmyslu stojí jako zvyšování, anebo podstatné redukování životní úrovně. Tyto pružné změny jsou tak náhlé, že přizpůsobování se novým, horším poměrům děje se velmi bolestně — a to jest hlavní náboj — tato všeobecná nespokojenost — v podzemních podkopech sociálních anarchistů.

Nejistota, neustálý strach o chleba je jedna z příčin, jež zbavuje také moderního člověka radosti ze života. Dokud většina lidí byla zaměstnána prací na půdě, nebylo této nejistoty. Zemědělství zaručuje pravidelně a jistě práci, a nehledíme-li k výmínečným případům živelních katastrof, také zisk z této práce, v nejhorším případě poskytuje těm, kteří na ní pracují, alespoň dostatečnou výživu.

Postupně však, jak měnily se státy dříve zemědělské ve státy průmyslové, měnila se velmi podstatně sociální jejich struktura. Přibývá neustále dělnictva průmyslového s větším rizikem a nebezpečím práce než u zemědělství a tak vzniká t. z v. o t á z k a d ě l n i c k á. Tak jsme zvyklí totiž — synové socialistické epochy v dějinách — nazývati tento sociální zjev, ačkoliv je na snadě, že netrpí sociální nejistotou jen dělník, nýbrž každý nesamostatný, výdělečně zaměstnaný člověk.

Jest tedy hlavní snahou sociálního zákonodárství odstraniti, anebo alespoň na menší míru redukovati nejistotu v sociálním životě. Hlavní prostředek, jehož zde použito jest t. z v. s o c i á l n í p o j i

š t ě n í a z á k o n y n a o c h r a n u d ě l n i c t v a.

Snahou tohoto článku jest, stručně seznámiti čtenáře alespoň s hlavními zásadami a druhy sociálního pojištění, poněvadž jest to dnes thema velice aktuální. Jedná se mi o to, podati jakýsi stručný přehled toho, co v tomto ohledu bylo vykonáno a co ještě naše zákonodárství čeká.

Pojištění proti úrazu.

Příslušný zákon pochází ze dne 28. XII. 1887 a doplněn byl 21. srpna 1917 a 10. dubna 1919 za republiky. Vzorem v sociálním pojištění bylo Německo, kde uzákoněny tyto sociální předlohy daleko dříve než v Rakousku. (Je zajímavé, že v Německu hlasovali sociální demokraté proti předlohám zákonů o sociálním pojištění.)

Podle našeho zákona podléhají pojištění dělníci a úředníci, zaměstnaní v živnostenských podnicích a sice proti následkům úrazů přihodivších se při provozování podniků a eventuálně na cestě z práce a do práce (t. z v. úrazy podnikové). Z jednotlivých předpisů vyjímám jenom to, co je všeobecně zajímavé pro pochopení.

Důchody úrazové platí se dle příjmu a sice maximálně na 12.000 Kč ročně, co je více nad to, se už nepočítá. Důchod či renta vyměřuje se:

a) dvě třetiny ročního výdělku, pokud postižený nenabude schopnosti výdělečné (maximálně činí tedy renta dvě třetiny 12.000 = 8.000 Kč ročně).

b) Má-li úraz za následek trvalý defekt, vyplácí se postiženému stále část důchodu k přiměřeně zmenšené schopnosti výdělkové (podle procent neschopnosti).

- c) Byl-li pojištěnec usmrčen, hradí se:
1. náklady na pohřeb do 150 Kč,
  2. vdově vyplácí se 20% renty mužovy a na každé dítě do 15 roků 15% ročního výdělku,
  3. podobně i jiným ascendentům (vnukům a sourozencům), jestliže je podstatně podporoval.

Pojištění provádějí zvláštní úrazové pojišťovny v Praze, Brně a Bratislavě, jejímiž členy jsou zaměstnavatelé, dělníci i výkonní úředníci jejich závodů. V představenstvu jest na rozdíl od nemocenských pojišťoven třetina zástupců podnikatelů, třetina pojištěnců a třetina členů je jmenována ministerstvem vnitra.

Celou pojišťovací sazbu musí platiti zaměstnavatel sám. Výše této sazby se liší dle tříd, do nichž jsou jednotlivé podniky zařazeny, podle stupně nebezpečnosti — s níž je práce v něm spojena.

K posouzení účinnosti úrazového pojištění stůjtež zde následující data:

Pražská úrazová pojišťovna od zahájení své činnosti, t. j. od 1. XI. 1889 až do 31. X. 1919 měla tento peněžní obrat:

Příjem na pojistném	234,989.699 K
Důchodů vyplatila	149,942.740 K
Zbývá jmění	85,046.959 K
Po odečtení režie zbylo jmění	77,876.031 K

N. B. Zajímavo je, že z toho upsala as 85 milionů na rakouské válečné půjčky, takže po převratě začala docela téměř bez prostředků. Přes to však dnes je zase úplně finančně konsolidována a dokonce snižuje pojistné sazby.

Pojištění pro případ nemoci.

Pojištění pro případ nemoci není jednotné pro všechny kategorie zaměstnanecké, ač socialisté se toho domáhají. Základní zákon dělnického pojištění nemocenského se týkající pochází z 30. III. 1888. Od té doby několikrát proměněn, naposled zákonem ze dne 15. IV. 1919 č. 268 sbírky zák. a nařízení. Tato poslední ustanovení týkají se hlavně rozšíření počtu pojištěnců. Pojištění podléhají všechny osoby, jež vykonávají práce a služby na základě poměru pracovního, služebního, nebo učňovského a nevykonávají jich jako vedlejší, nebo příležitostné zaměstnání. Účelem nemocenského pojištění jest poskytnutí podpor peněžitých pojištěncům v případě nemoci. Na pojišťovacích dávkách je poskytováno:

1. Od počátku nemoci zdarma lékařská pomoc, jakož i nutná léčiva a jiné terapeutické prostředky.

2. Je-li nemocný práce neschopen, vyplácí se mu nemocenské třetím dnem po onemocnění, jehož výše se řídí zase výší mzdy. Za tím účelem jsou opět dělníci rozdělení dle příjmu do různých (patnácti) mezdních tříd. Nemocenské podpory se vyplácejí potud, pokud nemoc trvá, nejdéle však po 39 týdnů od počátku nemoci.

Velikost pojišťovacích sazeb se mění podle platových tříd a dnes platí z nich pojištěnec sám polovinu, druhou platí za něho zaměstnavatel. (Dříve platil pojištěnec dvě třetiny sazby.) Na př. při denním příjmu 37—40.50 Kč platí pojištěnec 1.12 Kč, zaměstnavatel také 1.12 Kč denně pojistného. Zaměstnavatel má právo příslušný obnos dělníkovi ze mzdy strhnouti a pak příspěvky s nemocenskou pokladnou sám vyúčtovat. Administrativní agendu vedou jednotlivé nemocenské pokladny, jež jsou v místech okresních soudů. Orgány nemocenské pokladny jsou:

- a) valná hromada delegátů,
- b) představenstvo,
- c) dozorčí výbor.

Jednotlivé funkce (i delegátské) jsou volené všemi pojištěnci a zaměstnavateli dokonavšími 20. rok. Důležité je, že dle nové novely (jež dosud není provedena) k zákonu o nemocenských pojišťovnách mají být tyto volby prováděny dle zásady poměrného práva hlasovacího, což doposaváde nebylo. Zajímavo je také, že více než třetinu členů, resp. hlasů nesmějí mít zaměstnavatelé ani na valné hromadě, ani v představenstvu, ani v dozorčím výboru (rozdíl od úrazových pojišťoven).

Zmiňuji se jen dále bez dalšího vysvětlení o různých předpisech na ochranu dělnictva v průmyslových závodech, dále o zákonu o osmihodinové době pracovní, jakož i o zákonu, omezujícím práci žen a vylučujícím práci dětí nezletilých. Přikročím hned k jedné důležité předloze zákonné, jež se v naší republice teprve připravuje, t. j. k předloze

o pojištění starobním a invalidním.

Tato předloha má za úkol odstraniti největší obavy pracujících, strach před neschopností k práci, a před stářím. Ne-

smí se v nově organisované společnosti lidské vyskytnouti jako výsměch veškeré humanitě, lásce, citlivosti, spravedlnosti, zkrátka všeho ušlechtilého v člověku, aby vysloužilý pracovník, sedřený ve službách svého pána, musil se ke konci svého života chopiti žebrácké hole. Kéž ti stařečkové, kteří dnes ještě shrbení, ztulení, osleplí, kulhající, zmrzají na rozích ulice, žebrajce — kéž jsou posledními mohykány, představující živé modely této lidské neurvalosti, s níž snad dnešek účtuje. Oč více bude radosti na světě!

Poněvadž zásady, na kterých bude asi zbudován náš zákon o starobním a invalidním pojištění nejsou doposud oznámeny, všimněme si úpravy této otázky v jiných zemích.

V Německu jsou pojištěnci rozděleni na pět tříd, dle ročního platu.

Cifry, které uvádím dále, jsou předválečného původu, dnešní data, zvláště vzhledem k znehodnocení marky, budou jistě docela jiná.

I. tř.	se týdně odvádí za osobu	16 feniků
II.	»	24 »
III.		32
IV.		40
V.	»	48 »

Z toho platí zaměstnavatel polovinu a dělník také polovinu.

Jakmile dělník se stane trvale práce neschopným, obdrží rentu invalidní. Po dosažení 70 let pak dostává rentu starobní. Renta obnášela dříve 110—230 mk. ročně. (Dnes by to ovšem nebylo nic.)

Pojištění pro případ nezaměstnanosti.

Má za účel zbaviti dělníka, a vůbec pracujícího člověka strachu před pozbytím práce, poskytnutím peněžitých podpor. U nás jest tato otázka také vlastně doposaváde rozřešena neúplně, poněvadž to, co dělníkovi stát dává ve formě »podpor v nezaměstnanosti« — jest vlastně almužna, o níž se nedá dobře říci, že by působila nezávadně ve smyslu mravním na dělníka — a pak zatěžuje nepoměrně státní finance. Je žádoucí, aby i u nás se tato otázka vyřešila ve formě pojištění, tak aby dělník sám v dobách konjunktury byl nucen pamatovati na dny pozdější, horší.

Pojištění pro případ nezaměstnanosti, tak jak bylo doposaváde provedeno v různých státech, jest zásadně dvojí:

a) dobrovolné. Provedeno bylo v Německu (jen v jednotlivých městech), Belgii a v Holandsku. Princip je ten, že dělníci v jednotlivých obcích usedlí, ukládali si dobrovolně určitý peníz do městských spořitelén a v případě nezaměstnanosti brali podporu za přispění financí obecních. Jenom že tento způsob se neosvědčil, a sice jednak pro svou dobrovolnost, jež lákala k nedbalému plnění splátek a jednak pro nevráživost mezi jednotlivými kategoriemi dělnictva samotného. Kovodělníci, zaměstnaní po celý rok — nechtěli dopláceti na stavební dělníky, kteří mají práci jen po dobu stavební sezony a pod.

b) nucené pojištění v případě nezaměstnanosti provedeno jest v Anglii. Anglie byla v sociálním zákonodárství hodně pozadu. Teprve Lloyd George při svém nastoupení v úřad ministerského předsedy Anglie zavedl roku 1911 najednou úrazové, nemocenské a starobní pojištění a před válkou ještě také toto pojištění v případě nezaměstnanosti. Z počátku týkalo se toto pojištění jen kovodělníků a textilníků, ale dnes je už všeobecné. Tam jsou rozděleny příspěvky a příslušné premie takto (bez ohledu na zaměstnání):

Týdně platí:

	zaměstnavatel	pojištěnec	stát	V nezaměst. dostane týdně	
muži	4 d (pens.)	4 d (pens.)	2 d	12 shil.	shillingy
ženy	3 5	3 —	1 1/3	12 —	
hoši	2 —	2 —	1 1/3	7 5	
děvčata	2 —	1 5	1 —	6 —	

Platí tedy na nezaměstnané nejenom stát, nýbrž jak zaměstnavatel, tak pojištěnec sám.

V Itálii zavedli obligatorní »prázdnové pojištění«, takové, že stát neplatí nic, polovičku sazby platí zaměstnavatel a druhou polovičku pojištěnec.

V Rakousku mají od r. 1920 také skutečně zákon o pojištění v případě nezaměstnanosti.

U nás se tento zákon také prý připravuje. Je samozřejmo, že příprava k vydání podobného zákona je především věcí statistiky, a to je práce zdlouhavá a velmi nevděčná.

Čeká tedy naši republiku na poli sociálního pojištění ještě veliká práce — t. j. uzákoniti všeobecné a nucené pojištění

invalidní a starobní a pojištění v případě nezaměstnanosti. Veliká výhoda v tomto případě — na rozdíl od jiných našich reforem — bude ta, že na očích budeme mít osvědčené vzory cizí, takže snahou našich sociologů bude jen tyto vzory napodobiti resp. upravití a přizpůsobiti na naše poměry. Bylo by zajímavým zjistiti příčiny toho, proč republika naše po počátečním socialistickém kursu v zákonodárství, odvrátila svou pozornost od těchto naléhavých sociálních problémů, aby se vrhla s nevšedním radikalismem do řešení spletitých otázek kulturních. Leč doufejme, že brzo promeškaná příležitost se vrátí, a i u nás dojde k uskutečnění těchto základních předpokladů sociálního míru. Uskutečněním sociálního pojištění i pro případ stáří a nezaměstnanosti, jest totiž beze vší pochyby učiněn veliký krok blíže k ideálu skonsolidace sociálních protiv ve společnosti. Dělník, nabyvší existenční jistoty, nebude tak snadno podléhati radikálním, revolučním žvlům, poněvadž se bude o tuto životní bezpečnost bát. Tam,

kde je spokojenost, není místa pro radikální hesla. To vidíme nejlépe na Anglii, kde v oboru dělnické politiky není podobný radikalism a bolševism jako u nás přichází možným.

Slovutný biskup a sociolog německý Ketteler prohlásil, že modernímu lidstvu schází radost.

Radost, radost ze života — je přirozeně vzácný dar křesťanství a očištěného, svatého svědomí, posvěceného stykem s Bohem. Nelze však upírat, že alespoň dnes, kdy jsme dalecí toho svého náboženského ideálu, jest třeba uskutečnit alespoň hlavní, materiální předpoklady pro životní spokojenost tak, aby radost ze života nebyla u chudých a pracujících pouze a sketickou dokonalostí.

Tomuto požadavku pak sociální pojištění úplně vyhovuje, takže ono ve spojení se současným duchovním a náboženským povznesením pracujících vrstev jest nejbezpečnějším zajištěním základů lidské společnosti.

OLGA EFFENBERGROVÁ:

K otázce o podstatě umění.

Dříve, nežli vyřkneme jakýkoliv soud o umění, jest třeba v krátkosti ujasnit si dva pojmy: umění jako cíl a umění jako prostředek. Víme z XIX. stol., kam vede ono čisté l'art pour l'art, se silným a bombastickým počátkem, ale prázdným a ničeho nepravícím koncem. Jsou to obrazy pro domácnost, pro galerie a výstavy (ne však pro chrámy), upadá umělecký průmysl a stává se nedůležitou a nic neznamenající podřadnou součástí t. zv. umění velkého, a místo aby se ho chápaly ruce umělců, přechází v řemeslo a neslouží svému pravému účelu. Bylo nutno překlenouti propast, která se tu šířila a je úkolem budoucnosti tak upravit jejich vzájemný poměr, aby pak jedno druhé podporovalo a jedno pro druhé se nepřeceňovalo ani nepodceňovalo. Víme z historie, že jen tak vytvořeno silné období, které zrodilo genie, již v sobě spojili obé. Ideálem umění je co nejužší splynutí ducha uměleckého díla s formou; jako řeč je výrazem myšlení, tak je forma výrazem ducha. Dnes se již nedíváme na starokřesťanské umění jako na dobu úpadku, jako na směr, který byl neblahou příčinou

zániku antiky, ale klademe jej na stejný s ní stupeň a víme, že římské umění udušilo se samo v sobě zrovna tak, jako nebylo možné, aby se dále udržel římský imperialism. Naše oko rádo spočívá na primitivních kresbách katakomb, při čemž pocítujeme tu příjemnost prostoty jako člověk, který žil v přepychu, jímž přesycen, rád se vrací k prosté stravě, která ho, neduživce, mění v zdravého člověka a činí ho opět způsobilým zúčastniti se života v pravém slova smyslu.

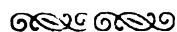
Jako věnujeme pozornost renaissanci a baroku, tak nesmíme přehlížeti celou dobu starověku, dokonce ne proto, že snad umělci tehdy měli ten nešťastný zvyk, nepodpisovati se na svá díla, nepsati vlastních životopisů nebo pamětí a nevystupovati jako umělci na slovo vzatí. Tím však ani ta nejdrobnější díla jejich neztrácejí na ceně, a leckterý neznámý středověký pasionál můžeme postavit na roveň mnohemu známému a doposud tak vychvalovanému dílu vrcholné renaissance, o němž bylo napsáno až příliš mnoho knih, a o němž se až příliš mnoho mluvilo a ještě mluví.

Proč se nám líbí miniatury a illuminace všech těch starých evangeliářů a kodexů? Lpí na nich celý odříkavý život zapadlého, tichého umělce, třeba mnicha, který měl stejnou tvůrčí sílu jako mistři XVI. století, který celou svoji životní práci věnoval jedné knize a v ní vyjádřil všechny své touhy, myšlenky, city a zkušenosti, nabyté strastiplným, ale účelným pro něj životem. A pozorujeme-li jen prostý obrys šatu, sklon hlavy, pohyb ruky, primitivní lístky stromu, všude vidíme část tohoto umělce-člověka, všude jeví se pevná víra, dokázaná životem, cítíme, že tak čisté linie mohou vyrůst jen v prostém a opravdovém ovzduší středověkého kláštera. Vidíme, jak jsou ony rysy názorů a přesvědčení bezprostředním vyjádřením toho středověkého umělce. Umění je s ním úzce spojeno, je opravdové, ryzí, má vřelý obsah, který podrží i přes staletí. Je svědkem lepší lidské stránky.

Dnes toto všechno snažíme se oceniti a ne bez lítosti pozorujeme tehdejší, před námi pevně se rýsující život bez bojů

proti skrytému nepříteli, který seslabuje a strhuje do hlubin nějakého nového, prý lepšího poznání, které však v podstatě je jen mělkou zkalenou vodou, v níž pro kalnost její nemůžeme shlédnouti dna. Myslím ony nezdravé názory, které nyní lidstvo otravují, jeho bystrost, chápavost a smysl pro pravdu otupují a připravují tak půdu dalšímu svému působení.

Kdo nám pomůže z onoho chaosu? Někdo řekne náboženství, jiný věda, třetí správná politika. Mají snad pravdu všichni, ale my musíme si vybrati prostředek nejúčinnější, který snadno najde klíče k lidským srdcím. Je to pevná víra, je to Bůh sám, tlumočený lidskou řečí. Jako vyhranily všechny slavné doby se jen tehdy, bylo-li takové cítění a přesvědčení kolektivní, tak musíme zase hleděti, aby onen vrchol, ku kterému spěti chceme, nebyl naplněn duchem opačným, nepřátelským, ale aby zvítězila i v umění lepší lidská stránka a aby ono konečně spočinulo na pevném základě, čehož je k dalšímu správnému a zdravému vývoji umění třeba.

První encyklika papeže Pia XI.: „Ubi arcano Dei“^{*)}.

(Vydaná 23. prosince 1922.)

»I na naše srdce buší touto encyklikou milost Boží, i našemu národu je papežův list hlasem Kristovým. Měl by se nám státi záležitostí svědomí. I katolické organizace musejí se ve svých časopisech encyklikou zabývat, každá dle svého směru a své potřeby. Mladá generace, která sama si přikládá název nositele a obnovitele budoucnosti, musí v první řadě dopodrobna věděti, co sv. Otec po nás chce a nám ukládá. Mladí zejména musejí si zásady encykliky osvojit a dodati si odvahy, aby se jimi řídili.«

»Našinec« ze dne 28. ledna 1923.

V předvečer svátků vánočních poprvé »otevřela se k nám ústa« (II. Kor. VI. 11.) nového Kristova náměstka, aby hlásala všemu světu pokoj a mír. Po úvodu, v němž sv. Otec udává příčiny toho, že nemohl promluvití dříve, poukazuje především na velikost a tíhu toho zla, jímž jednotlivcům, národům i vší společnosti je právě **nedostatek pravého**

míru. Nedohasl ještě válečný požár na východě, zuří tam hlad a mor, a i v ostatním světě nevymizely staré sváry a nenávisti a všechny státy pocítují smutné důsledky skončeného zápasu. — U v n i t ě jednotlivých národů zuří třídní boj a bezohledný zápas politických stran o vládní moc, jenž neohlíží se na zájmy celku a je tím nebezpečnější, čím větší je nyní účast lidu na vládě. Zkáza nezastavila se ani před svatyní rodiny a duchem jednotlivce, jehož zmocnil se nepokoj, nevážnost k poslušnosti, odpor ke každé námaze a úžasná lehkomyšlnost. Hyne řád, bezpečnost a s ním obchod, průmysl, věda, umění a což jest nejhoršího, život vpravdě křesťanský, takže místo pokroku lidstvo jakoby se vracelo k starému barbarství. I Církev utrpěla válkou velmi mnoho na svých duchovních zájmech v křesťanských zemích i v misiích. Trpí zejména nedostatkem kněžstva.

Na to sv. Otec promlouvá o příčinách toho zla, které nutno hledati v nitru člověka, v jeho zlých žádostech

^{*)} Autentický český překlad dosud vydán nebyl.

a nezkrocených vášních: v nenávisti, požívačnosti, lakotě a panovačnosti, jež, promítnuty do veřejného života, vedou ke všem těm důsledkům, o nichž právě byla řeč. Z nich vzniká i přemrštěný nacionalismus. »Neboť i láska k národu, která sama o sobě jest popudem mnohých ctností a také podivuhodných činů hrdinských, je-li totiž při tom řízena zákonem křesťanským, stává se někdy kamenem úrazu a příležitostí k těžkým nespravedlnostem, pakliže ze spravedlivé lásky k vlasti stane se bezmezný nacionalismus, který zapomíná, že i národy jsou bratřími v rodině lidstva, že není dovoleno ani rozumně oddělovati prospěšné od náležitého, a konečně, že »spravedlnost povyšuje národy a hřích bídnými činí národy«. (Prov. XIV., 34.). — Avšak nejhlubší a vlastní příčina nedostatku pravého míru a důsledků z toho plynoucích je v tom, že lidstvo vzdálilo se od Boha a Ježíše Krista, že odstraněn byl Bůh ze zákonů a vlád a tím padla jejich autorita, jejich pravá sankce, nejvyšší kriteria práva a bezpečný základ soustavy lidské společnosti, jež bez opory a bez ochrany byla vydána na pospas zápasu uchvatitelů moci; že odstraněn byl Ježíš Kristus z rodin a škol a tím dokořán otevřený brány příboji nezřízených lidských vášní.

Prostředky k uzdravení choré společnosti jsou dány povahou toho zla, jimž lidstvo stíženo. Jest nezbytně třeba, aby mír se zase navrátil do srdcí lidských, a to mír pravý, jenž více než ze spravedlnosti plyne z lásky a jest jejím pravým a specifickým úkonem. Musí to býti mír Kristův, mír království Božího a spravedlnosti jeho, jenž jedině může uzdraviti lidskou společnost v jejich nejjednodušších i nejvyšších útvarch. — Církev pak je jedinou, Bohem pověřenou nositelkou, hlasatelkou i strážkyní toho Božího míru i jeho příkazů. Ona jedině dovedla by zaručiti i posvátnost mezinárodních smluv a vztahů křesťanských národů. Mír záleží tedy v království Kristovu, v rozumu, srdci a celém životě jednotlivce, v panování jeho v rodině svátostným svazkem pevně založené, projevujícím se v autoritě rodičů a poslušnosti dětí, ve vládě jeho v lidské společnosti, kde nejvýše stojí suverenita Boží, a z Boha plyne původ i právo jakékoliv autority. — Pius XI. spojuje tedy snahy Pia X. o »ob-

novení všeho v Kristu« s mírovým programem Benedikta XV. a volí proto za heslo svého pontifikátu a za svůj cíl »*Pax Christi in regno Christi.*«

Pro toto velké dílo míru očekává sv. Otec součinnost všech lidí dobré vůle, především však těch, »jež Duch sv. ustanovil biskupy« (Ap. XX. 28.), na jejichžto svolání do Říma pomýšlí již od loňského eucharistického kongresu v Římě, a pod dojmem blížícího se »milostivého léta«. »Než neodvažuje se dosud výslovně pojmouti ve svůj program znovu-zahájení a pokračování oekumenického koncilu, který za Pia IX. byl sice připraven, ale jen z části proveden.« — Papež je nesmírně potěšen horlivou a účelnou prací kleru i katolických laiků ve smyslu jeho programu, zejména vším, co bylo vykonáno pro rozšíření zdravé křesťanské kultury a pro návrat duší k ctnosti a svatosti. Těší se zvláště z takových sdružení mládeže, jejichž účelem jest úcta k Nejsvětější Svátosti oltářní a k Panně Marii (Marianské družiny, Rytíři nejsv. Svátosti v Anglii a Irsku atd.), a obdivuje se jejich zbožnosti, s níž pojí se sláva víry, čistoty a vzájemné bratrské soudržnosti. — Raduje se z apoštolského ducha, jenž s vroucí horlivostí zasazuje se modlitbou, příkladem skutečného života, dobrým slovem i tiskem o to, aby v duších jednotlivců, v rodinách i ve společnosti nastolena byla povinná láska, úcta k Božskému Srdci Páně a jeho panství. Chválí ty, kteří hájí práva na náboženskou školu a jiných práv rodiny i Církve. — V součinnosti a těsném spojení katolických laiků s jejich biskupy i kněžími vidí záruku toho, že lze je pozdraviti skutečně jako »pokolení vyvolené, národ svatý a lid Bohu náležející.« (I. Pet. II. 9.)

Nicméně upozorňuje papež také na nová a nemalá nebezpečí, jež za dnešních poměrů mohou laika, ba i kněze při práci mýlití a svéstí s pravé cesty. »Sotvaže ustala bouře válečná a byly provedeny státní převraty, usadily se nezkrocené vášně a zvrácená mínění v hlavách a srdcích lidských, takže jest se obávati, že i nejlepší dají se zmýlití klamným zdáním pravdivého a dobrého a zasáhnouti bludy. Tak mnozí přiznávají se ke katolickým zásadám a naukám o autoritě společenské a povinnosti po-

slušnosti, o právu vlastnictví, o právech a povinnostech dělníků, vzájemných vztazích států i zaměstnavatelů a zaměstnanců, o právech sv. Stolice a římského papeže, o autoritě biskupů, krátce o právech Krista jakožto Tvůrce, Vykupitele a Pána nad jednotlivci i národy. A přece chovají se slovem a pérem a celým životem tak, jakoby tyto nauky a předpisy, tak často od papežů, zejména od Lva XIII., Pia X. a Benedikta XV. zdůrazněné, ztratily úplně nebo částečně svou cenu. Jest v tom spatřovati druh morálního, právního a sociálního modernismu, který spolu s modernismem dogmatickým odsuzujeme. Jest tedy třeba ony nauky a předpisy opět zdůrazniti; jest probuditi opět ve všech onu horlivost ve víře a vřelost božské lásky, která jedině může opět přivoditi porozumění pro ony nauky a zachování těch předpisů. To však se dle vůle Naší má státi zejména tím, že mládež má býti křesťansky vychovávána, aby uprostřed takového zmatku věcí i myšlenek nebyla »zmítaná každým větrem učení skrze podvod lidský a lstivost svádějící k bludu.« (Eph. IV. 14.)

Po krátké, láskyplné zmínce o těch, kteří nejsou v jednotě s Církví, papež mluví o vztazích Apoštolské Sto-

lice k státům, zastoupeným ve Vatikáně. V ujednáních s nimi, podobně jako Benedikt XV., »nedopustí ničeho, což by odporovalo důstojnosti a svobodě Církve.« S bolestí postrádá mezi nimi Itálie, své vlasti, obnovuje — nikoliv z dychtivosti po světské moci, ale z příkazu svědomí a těžké odpovědnosti svého úřadu — protest svých předchůdců proti násilnému zabrání církevního státu a prohlašuje křivdu tehdy učiněnou za nenapravenou a úplnou nezávislost a suverenitu římského papeže za dosud nijak zabezpečenou.

Sv. Otec končí pak svou vánoční encykliku výzvou k společné modlitbě věřících za mír a uděluje všem jednotlivě i všem státům a křesťanským rodinám své požehnání.

Tímto nárysem myšlenkového postupu prvního okružního listu papeže Pia XI., při němž podrobněji bylo přihlíženo k místům pro mládež zvláště důležitým, není ovšem zdaleka vyčerpán jeho význam, hlubiny a nesmírné bohatství jeho myšlenek, k nimž stále opět a opět bude se nám vraceti v naší snaze: státi se opravdovými katolíky v soukromí i ve veřejnosti. Nelze opravdu i čtenářské obci »Jitra« přátí nic většího, než aby i ona si osvojila zásady této encykliky a dodala si odvahy jimi se řídití dnes i budoucně.

V. A. M.

LADISLAV VOJTĚCH:

Katolické studentstvo v zahraničí.

Motto: „Ut omnes unum sint...“
(Jan, 17, 21.)

I.

Ve Francii.

„Fédération des Étudiants Catholiques Français“ (F. E. C. F.) bylo založeno v Paříži delegáty 30 místních sdružení katolických studentů, kteří zastupovali 5200 studentů z universit a ostatních vysokých škol universitních měst: Angers, Bordeaux, Caen, Clermont-Ferrand, Grenoble, Lille, Lyonu, Montpellier, Nancy, Paříže, Remeše, Štrasburku a Toulonsu.

Toto F. E. C. F. tvoří Skupiny (Groupes), v nichž studenti se učí uváděti svůj náboženský mravní a intelektuelní život v souhlas se zásadami katolicismu. Jeho účelem jest býti Skupinám expansivní silou a posílení jejich

vlastní činnost mohutnější činností společnou. F. E. C. F. vyzývá ke sblížení se Skupinami stejně smýšlejícími; chce tím vyvolati činné přátelské styky, spolupomoc a vzájemné závodění. Zajišťuje si reprezentaci katolického studentstva všude, kde se zdá, že by bylo třeba projevití hlubokou víru, tryskající z nádhery jejich zásad, posíliti katolickou myšlenku nebo jejich mínění ve všech otázkách, o něž se zajímají. Jedinečným způsobem F. E. C. F. pomáhá svým Skupinám v jejich snaze po zdokonalení katolických studentů a v apoštolátu mezi ostatními studenty na středních školách. Aby pa' rozšířilo okruh svého působení, F. E. C. F. v jistých akcích organisuje podporu Skupin.

Za těchto podmínek toto národní hnutí ka-

katolického studentstva nehledá nijakého způsobu, jak by je odtrhlo od ostatní organisace, s níž stejně smýšlejí, ať jako katolíci, ať jako studenti.

Sbližujíc katolické studentstvo, F. E. C. F. snaží se mu pomáhati a povzbuzovati je ve vzdělávání a v apoštolování, které jest jim vlastní, a posilovati jeho vliv. Jest tedy naprosto vzdáleno toho, aby izolovalo dorost inteligence od ostatní katolické mládeže. Naopak jeho poslání přesně definované a zcela speciální mu zajišťuje dobré styky s celou ostatní organisací, jež neodporuje jeho činnosti. Styky toho druhu jsou již uvedeny v životem stykem s „Association Catholique de la Jeunesse Française“ (A. C. J. F.) („L'Ame française“).

Jak viděti, F. E. C. F. sleduje též cíl jako naše organisace a bylo by si přáti, aby i naše S. S. S. vzaly za vzor ve svém poměru k místním Skupinám katolické mládeže styky jeho s A. C. J. F. Rozdíl mezi Ústředím našim a F. E. C. F. jest jen ten, že Skupiny (Groupes) jeho jsou odborné spolky vysokoškolské, které středoškolské studenty jen vedou, ale neorganisují.

II.

V Anglii.

Daleko dříve než my, pocítovali potřebu organisovati se katolíci angličtí. V Anglii nemají katolických universit jako v jiných západních zemích a tím jsou jako my v nebezpečí, že jejich inteligenci se dostane rozumného pavzdělání. Jsou v menšině, mezi protestanty rozsekanými na nejrozličnější náboženské sekty.

Až po válce vysokoškolští studenti počali se také organisovati. Svolali r. 1920 první svůj sjezd, z něhož měla vzejít již definitivní organisace. Na sjezdu založili revui „Inter-University Magazine“ a zvolili prozatímní výbor.

Dnes již hnutí je organisováno. Podávám dále výňatky z jeho stanov nedávno schválených spolky v něm sdruženými.

Zdá se, že hnutí našich anglických bratří se dobře ujalo. Jest vedeno duchovním a klade jako první úkol katolickou výchovu a propa-

gaci. Ve své čilosti sdružení postupuje přece s největší opatrností.

Zde první body jeho programu:

Pozdvihnouti vzájemnou návštěvu studentů z téhož kraje.

Vydávání děl. Má již příznivé podmínky a dohodu s různými vydavateli.

Vydávání katalogů děl doporučených katolíkům a vésti tak své členy v jejich četbě. Fédéracion počítá rovněž se zpravodajstvím sdružení sobě podobných v cizině a žádá je o tutěž službu.

Stanovy Federace znějí:

1. Jméno Sdružení jest „Fédération des universitaires Catholiques de Grande-Bretagne“.

2. Členy F. U. C. G. B. mohou se státi všechny katolické spolky na půdě universitní anebo v anglických universitních kolejích.

3. F. U. C. G. B. sprostředkuje styky mezi katolíky zapsanými na universitách a pozdvihuje vzdělání v oboru sociálním, vzdělávacím nebo politickém a to se stanoviska katolického a v souhlasu s katolickou výchovou. Děje se to částečně organisací alespoň na každé universitě anebo koleji speciálními kroužky pro studium sociální, hospodářské, přírodovědecké a výchovou řečníků a literátů v těchto oborech.

4. Výbor tvoří předseda, duchovní rádce, tajemník a pokladník. Jsou přítomni poradě zástupců každé university spolu s tajemníky a vydavateli časopisu „Inter-University Magazine“.

5. Každý sdružený spolek platí minimální příspěvek 1 penny za člena, kterého zastupuje.

6. Ústředním věstníkem F. U. C. G. B. jest „Inter-University Magazine“.

7. Roční schůze F. U. C. G. B. se konají spolu s národním sjezdem katolíků, konají se; jinak podle okolností.

8. F. U. C. G. B. ponechává sdruženým spolkům úplnou samosprávu.

9. Výbor F. U. C. G. B. může rozhodovati i o spolkových otázkách druhořadých; jeho rozhodnutí jsou dodatečně schválena spolkovým sjezdem.

(Pokračování.)

Oprava. V článku „Boj o duši národa“, v 5. čísle, vyskytlo se několik tiskových chyb, na než upozorňujeme, aby si je čtenáři laskavě opravili. Na str. 79., sloupec první, řádek 9. shora: místo „ve zlém úmyslu“ má být „ve zlém „smyslu“. Na stránce 76., sloupec první, řádek 17.

shora, místo „Oanisia“ má být „Canisia“, a v poznámce 18. místo „Kroeis“ jméno autora zní „Kroess“. — K téže poznámce věcně náleží poukaz na nové české dílo „Jesuité“, které právě vyšlo z pera prof. Spáčila a Kubička T. J. — Upozorňujeme na referát o této knize v tomto čísle.

STUDENTSKÁ MUSA

Ukázky z literární tvorby studentské.

AL. KELTNEROVÁ:

Nad deníkem.

Ty znáš můj pláč i smích i moje žaly,
vše svěřím ti! Má kniha mlčelivá.
o čem má duše v tajnosti jen snívá
by sladké sny se v tobě uchovaly!

V dlaň brávám si tě každý večer vždycky,
se srdcem chvějícím se osudu zlým smíchem
tak posvátně. — A bylo by i hříchem
jen listovat si v tobě mechanicky. —

Na řádcích tvých si smutky svoje hojím,
vždyť komu by se svěřit bylo radné?
Jsou sliby lidské klamné jen a zrádné — —
Však tu se vždycky zastavím a bojím,
že po letech tě — jenž's mi býval manou,
kdoš cizí obdrží bez mojí viny —
že přes čelo mu zlehka přejdou stíny —
až dočte tě — a odloží zas stranou!

AL. Z. MÍRSKÝ:

Ledové květy.

Máj přešel — a květy zůstaly .
Kdoš v okna maluje jich exotické tvary a
v oko dýchá slzy krůpějí.

Ty květy zvadly, jež třpytily se v luhu a
rostly po stráních, ty květy zvadly, květy lásky,
krásy, očisty, a ve vzpomínce v mé mysli kve-
tou jak květy růží, v temném zášeří, jež své
lístky k slunci vztahují .

Máj přešel — a pole plna závějí.

V mém okně květy ledové tak divným svět-

lem září, jak půlnoční tišinou dýchající rovy a
lesknou se a tetelí, jak bříza v větru vání —

Vzpomínkou zalétám v zapadlé časy a slza-
mi skráním okna své duše, v nichž ledových
květů nadýchal kdoš neznámý a měsíce vkouznil
v ně jas.

Květ nerozvit, v rozpuku zvadl, vítr zavál jej
bělostných perliček průsvitnou rouškou a na rov
vykouzlil ledové květy.

Já osaměl — jen v duši mé vyrostly ledové
květy — a duše se zachvěla vzpomínkou naň

BOŘ. BROŽ:

Ve vzpomínkách.

V mysli tě přelétám,
Ty drahá vesničko. — —
Tolik tam známých tam —
Ty též, mé srdíčko.

Co děláte, moje lesy?
Co Vy, drahá údolí?
Vzpomenete, že též kdesi
srdce po Vás zabolí?

AL. KELTNEROVÁ:

Polibek jara.

Ležela bledá — hrdá a krásná v ledové rakvi —
na hlavě věnec z uvadlých květů, pomrzlých chladem,
na černých řasách jinováč ležel...

Ležela bledá — hrdá a krásná — nežila — snila,
bělostný závoj od hlavy splýval, přes bedra visel —
zatrpklý úsměv na bledém retu...

Poduška sněhu pod hlavou její ztuhlou a chladnou,
kučery sněhem pokryty — hebce protkány stříbrem — — —
byla to Země — Země — — —

V sklopené brvě snů dlouhé řady, však kdo ji vzbudí
z temného spánku věčnosti — smrti, těžkého ze sna — — —
kdo jí as ztrhá ledová pouta?

Ležela bledá, hrdá a krásná v ledové rakvi,
na hlavě věnec pomrzlých květů, svadlého listí,
v sklopených brvách ni známka žití...

Ležela jako princezna zkletá z pohádky dětí,
čekala prince, čekala dlouho na jeho příchod —
čekala — snila — bledá a krásná...

Přišel! K ní snes' se z oblaků bílých nad její rakev,
sklonil se nad ní — bohatýr šťastný — v předjarní tuše,
do temných řas jí polibek vtiskl...

Ožila bledá, hrdá a krásná v ledové rakvi...
semknutou dlaní sněženka první vzhůru se drala,
vzbuzená muška v kadeř jí sedla...

Polibek prince vzbudil ji krásnou v ledové rakvi...
pohlédla k němu, hrdá a krásná! V předjarní tuše
byla to Země — — — Země!!!

SIMPLEX:

Večerní klekání.

Rád venku dlím, kdy v podvečerní chvíli
se modlí pražské zvony klekání.
Kdy do hnízdečka ptáče každé pílí
a stromů mlkne toužné šeptání.

Kdy v houštinách se budí smavé víly,
roj světlušek se míhá po stráni,
kdy na nebesku hvězdy zazářily,
kdy měsíc stříbro stele po stráni

Tu cítím, jak se náhle utišily
mé tepny, mír vane do strání,
a myšlenky, ty k nebi zamířily —
ret šeptá zbožně klekání.

A. Z. MÍRSKÝ:

Samota.

Tak tiše a zticha tak dnes niva leží snivá,
ni strom nehne se a píseň nezní krajem,
jen větřík slabý větví časem pozachvívá
a ptáče rozlétne se zadumaným hájem.

A chata v lese dřímá bílá
jak dívka ve sny zabloudilá.
Jde měsíc modrou oblohou
a září svojí líbá skalní tes.

Jde zasněžená lesní samotou —
Písni jednotvárnou šumí les
a měsíc září nad chatou
jež v stínu stromů zasníla se kdes.

AL. KELTNEROVÁ:

Lesní večer.

Přijď do lesa někdy až pokvete vřes — — —
až zaplane slunce a zašumí les —
Tam stotisíc písni ti zaletí v sluch,
kde každyčký stromek ti bude co druh!
Přes květiny půjdeš a trávu a mech
a utlumíš v srdci svém nejmenší vzdech — —
Kol tebe jak víly se sny budou brát,
tam v pasece uzříš sbor bělostných stád —
a kukačka vesele — až budeš chtít —
ti zakuká, kolik tu budeš let žít — —
A večera dočkej, až ochladne žár,
až vzhůru se zvedne mha z růžových par — —
kdy s šelestem tichým a s bohatstvím snů
se navrátí večer po odešlém dnu — —

Ta největší jedle tam bude mít stráž!
 A bude ti teskno, že odejít máš!
 Však zapomeň světa i domova snad,
 zapomeň přátel i koho máš rád!
 Tak rozkošný večer jsi sotva kdy zřel,
 kdy na nebi bleskne se hvězdnatý pěl — — —
 Jdi k houštinám černým a zatajíš dech,
 až slože se tiše ve zrosený mech,
 ku hvězdnému nebi se zahledíš výš,
 kde bez šumu — ruchu — ta gigantská říš,
 i duši tvou nadchne ten výsostný zjev — —
 pak uslyšíš z křoví ti neznámý zpěv —
 to zasněný faun tam bude si pět
 a opěvat krásný a bohatý svět!
 Neb nebude vědět, že na blízku tvor,
 on, který se vrátil z těch dalekých hor. — —
 Víím, bude ti drahý ten večera vděk,
 a dočkáš se příchodu hesperidek!

AL. Z. MÍRSKÝ:

Liduška.

Zelený háj v chladu skal... Bílá chaloupka na lesní mýtině z daleka probleskuje zelení lesa. Bílé břízky jí stíní a zelený břečtan vine se kol nevelkých oken. Ptáci pějí tu své písně svatební, bílé laně a štíhlé srnky mají tu svá dostaveníčka. Zřím tě, ty malá chýško v lesní skrýši, v dálku jak v cestu mi kyneš, se zahrádkou pod okny, kde rudá růže vévodí s tou starou jabloní, jež čelo tvé stíní, zřím — zřím...

Kříž tu na rozcestí vítá chodce, dříve než může vkročit do lůna lesa, kde cesta bílá, vedoucí z vesničky, jež jako malebný obrázek seskupena je v tichém údolí, dělí se ve dvě —

Báň kostelíčka z daleka vítá umdleného pouťníka, řada vysokých topolů táhne se k blízkému lesu.

Zasněna spí vesnička v kouzelném zákoutí hor.
 Kříž na rozcestí...

Květinky rostou kolem a útlá květinka decera lesní chýše, s krásnými modrými očima, v nichž hoří touhy, a s rubínovými rtíky, jež červení závodí s nachem líček, jako plachá ian přichází sem a s modlitbou na rtech klade věnec k nohám Kristovým.

Slunce, jež plane na západním nebi, líbá ji svými paprsky a bělavé její roucho zlatí se v dešti ohnivě záře. Zpěv a smích zaléhá sem od lesů, odráží se a zaniká v dálce. To dívky vesnické skotačí a zpívají na louce —

Tam život slaví svůj ples a vesnička je živým výkřikem, jenž od rána vznáší se k nebesům; zde dívčina krásná jak vodní růže vije věnec na kříž a hlavou víří jí myšlenky. Vzpomíná — — —

Je tomu dlouho, dlouho — Byla tehdy ještě malým děvčátkem, když přinesli jí tatíčka zakrváceného s obličejem zsinalým a bezduchého. Ó, jak jí tehdy bylo...

Tatínek spí a ona nesmí k němu. Liduška je velmi smutna. Stýská se jí po tatíčkově, po těch blahých chvílích, jež s ním prodala, po jeho krásných pohádkách —

Ne, Liduška ho musí, musí vidět. Nepozorovaně vklouzne malé, sotva pětileté děvčátko do pokoje, kde v bílé rakvi spočívá její otec v tichém snu, máje tváře pobledlé. Poznává ho, poznává jeho tmavý vlas, poznává i prsten, který má na prstě.

Bílý paprsek prodral se sem oknem a padá na bledou jeho líc, která zdá se Lidušce tak krásnou.

Tiché „tati“ sklouzlo jí se rtů —

Ale tatíček neslyší. Liduška volá, volá, ale marně; i do pláče se dává chudinka. Volá tatíčka jménem, chce ho obejmouti, probudit a políbiti. Však v té chvíli otvírají se dveře a Lidušku odvádějí od tatíčka. A pak už ho nespátřila, až při pohřbu.

Potom postavili zde na rozcestí ten kříž a Liduška přichází jej zdobit kvítím — — —

A jiná vzpomínka.

O několik let později — Bylo to jednoho z prvních jarních večerů. Na obloze honily se vlny nažloutlých obláčků, z květů zaváněla vůně čerstvé rosy, listí příjemně šelestilo —

Toho večera se loučili — tam u toho kříže —

Měsíc svítil nad lesem a jeho svit ozařoval dvě malých perliček, jež zaleskly se v jejich očkách...

Přešly časy, přeletěly, jako když bory píseň pějí, duma když usedá v jich rozbouřenou hlavu...

Večer smavý jako třpyt zapadajícího slunka —

Každý list září jako drahý skvost, vše plá a září a leskne se a mihotá a vše, jakoby dýmá, perla a rubín zdobily a posvátný klid leží na všem a srdce dojíhá —

Večer smavý — sváteční...

Kříž v záplavě slunka skví se a bledne a zase se třpytí, květy kolem vůni koření vzduch.

Liduška stojí tu v tichém zadumání a hledí daleko v kraj... Vzpomíná —

Západ slunka — mraky různě zbarvené — nažloutlé listí a uprostřed — — — postava — ten večer — stromy — — vše, jak bylo tenkrát —

A Liduška vzpomíná dlouze.

Kos hvízdá kdes v ticho večerní, pěnkava snad závodí se slavíkem, jenž mile v blízkou klokotá, potůček bublá a stará vrba posílá pozdrav do dálky tak vroucí, jako tón písně, jež se nese krajem.

U kříže lesní víla, plachá jak srnka v soumraku — Vlas tmavý, čelo a skráně sněhobílé, labutí šij, a v tváře jak by růže namaloval —

Zrak upřen v dálku, a tichá píseň, jež v nitru v ladném ohlase se rodí, plyne z růžových rtů.

Hlava hoří jí zářem — Chce vykřiknout — nemá síly a v srdci je jí tak divně a bolest zdírá její nitro...

Však hle, co to? — Znamý hlas volá:

„Liduško, proč jsi tak smutná? ...“

Krok a již drží pln blaha její ručku. —
Jen hvězdička na nebi jest svědkem pohádky,
lesy šumí sladký doprovod.
„Liduško —“ „Jířiku — — — mně se tolik stý-
skalo — —“

Stíny kladly se na cestu, kudy kráčely dvě
šťastné duše — — —

Stromy stály nepohnutě, jen bor tiše šuměl a
vánek létl zaroseným krajem . . .

AL. K.

V kapli.

Tam, kde se sbíhaly stíny romantického kle-
nutí maličké kaple, snily na oltáři dva královské
květy. Myslím, že jim bylo nad pomyslení krás-
ně . . . znáte přec ticho našich svatyní . . .
Však ne, není možno říci pouze ticho, abyste si
mohli představit velebnost oné svatyně uprostřed
rozkvetlých agátů.

Věčné světlo kmitalo svým rubínovým le-
skem vždy více a zase méně, asi tak, jako lid-
ské štěstí . . .

Na několika běloučkových sochách po stranách
svatyně zračil se hluboký mír . . . občas jste
ucítili vůni kadidla . . . Široké obrazy mluvily
vám o dobách dávno minulých, kterých byly
svědky.

Na oltáři ve dvou mohutných vázách snily
dvě růže . . . královny.

Andílci, slétající se nad oltářem, hleděli s tak
milým výrazem v dětském oku — a zdá se mi,
že jeden z nich byl komusi podoben.

Paprsky slunce se smekly po bledé soše —
a rozehrály se po křišťálovém lustru na množství
barev — jako tisíce květů

Šumot . . . co jest to za hlásky? . . . Kaple
jest prázdná, obrazy svým výmluvným tichem
nepohnutě visí . . . kdo to tedy mluvil??

Ach, ano! A dvě královské růže zachvěly
se ještě jednou ve svých vázách, až jedné spadl
aksamitově rudý plátek na oltář . . . A zase po-
divný mír, nerušený úsměvem rozčarovaných
růží . . .

Posloucháte, co si vypravují . . . Není pěkné
znáti cizí tajemství? . . . A jeden andílek naklonil
se ještě více, aby lépe slyšel

»Byla jsem květem, sotva rozkvetlým,« vy-
právěla jedna z královen, »když jsem poznala,
že jsem od ostatních květin více milována, vši-
chni se mi kořili . . . pěnice skláněly přede mnou
hlavinky, a slunce ani měsíc nedopustily, abych
plakala touhou

Můj druh . . . kdo by neznal mého druha . . .
každý den několikrát přelétl zahradu, můj do-
mov, aby mohl letěti kolem mne! A když jsem
uviděla jeho modrá, kosatcově modrá křídla,
zčervenala jsem radostí ještě více . . . Můj druh!

Seznámili jsme se jednou z rána . . . letěl
právě kolem mne za svou potravou, když tu se
objevila pěnice a již, již držela jej v zobci . . .
otevřela jsem korunku jako vlastní srdce a můj
druh skryl se v ní . . .

Místo díky slíbil mi, že se ke mně brzy
vrátí . . . a vskutku, ještě téhož dne se vrátil
ke mně a usedl v můj květ. Ten den byl nejkrás-
nějším v mém životě . . . Dozvěděla jsem se
velmi mnoho o světě . . .

Co vše nevěděl motýl s kosatcově modrými
křídly! Bydlil kdysi u potoka se svou milenkou,
na jedné z luk, plných kopretin . . . Tráva byla
vonná, nic nerušilo jejich modrý motýlí život

Ale jednou přišli na louku lidé . . . trávu po-
kosili . . . a milenku jeho asi polapili, neboť,
když se můj druh vrátil, kopretiny ležely po-
sečeny a jeho milenky nikde nebylo.

Naříkal touhou, a jeho kosatcově modrá
křídla zmoudrala touhou ještě více . . . Himeros . . .
Potom mi vyprávěl o lese, kam zabloudil a tu
jsem poznala, že nemohu býti zcela šťastna a
spokojena s aquamarinovým nebem, chudým ho-
rizontem a několika služebnicemi na vedlejších
záhoně. — Chtělo se mi do světa. —

Motýl s kosatcovými křídly přilétal každý
den . . . slunce nás líbalo svým leskem, jímž
Helios byl tak bohatý . . . a z blízkého potoka
přicházely rusalky za nocí — — krásných mě-
síčních nocí. . .

Jednou za takové noci se mi zdálo, že v
rychlém letu blížíme se s mým druhem k potoku,
lesu . . . že potkáváme lidi, kterých jsem dosud
neznala, ale o nichž mi on vypravoval . . . Bála
jsem se jich, neboť jsem slyšela, že lidé jsou
zlí . . . že necítí se zvířaty a květinami že ničí pro
svou rozkoš . . .

A zase jsme letěli dál . . . a celý svět k nám
volal: Šťastnou cestu!

Když jsem se probudila, bylo krásné jitro
a můj druh dlel již u mne, jak činíval každého
jitra. . .

Byla jsem nadšena snem, sladkým jitem a
přítomností mého přítele . . .

Každý primitivní zelený lístek mne nadchl,
ale při vzpomínce, že jest na světě někdo, kdo
se neumí radovat z přírody . . . kdo ničí motýle
a trhá růže pro svou rozkoš, začala jsem ne-
návidět lidi . . . Větrík si lehce pohrával s mou
korunkou, a střísal s ní rosou . . . Můj druh s
kosatcovými křídly snil . . . mlčel . . . snad
vzpomínal na svou milenku . . . a na život v ko-
přetinách . . .

Konec! Ani smrt není tak hrozná, jako lou-
čení . . . Proč jest loučení, zvolala jsem hně-
vivě!

Aby motýl s kosatcovými křídly ztratil svou
milenku, aby granátová růže ztratila svého dru-
ha . . . aby se stal život trpkou umřeností, a
abych si vyplakala své granátové oči!

Jak by byl krásný život, kdyby nebylo lou-
čení! Můj druh mi pravil, že lidé vzývají ja-
kousi Bytost, u níž prý se sejdou po smrti. Proto,
kdo miluje onu Bytost, nebojí se smrti a naopak
v ní spatřují nové shledání. Ale my, motýli a
růže, již nikdy se nesejdeme. — —

Někdo otevřel dvěře mé veliké . . . divoké
zahrady, a bral se ke mně. O, ta hrůza . . .
vztáhl ke mně ruce, a tu jsem poznala, že má
krásné oči, modré, jako jest můj druh . . . Po-
tom jsem usnula, ale viděla jsem celý svět,
kudy mne nesli do tohoto domu . . . Vím, že
zemru . . . a lituji, že jsem toužila po světě;
nebyl tak krásný, jak jsem o něm snila! Má
zahrada byla stokrát krásnější než celý svět!«

V kapli se rozhostilo temno . stíny se položily, andílkové usnuli jeden z nich položil tvářinku na zlatý oltář . . . Smutek . . .

Letní večer, plný žalu umírající růže, která vzpomínala na svého druhu s kosatcovými křídly

Madona se sepnutýma dlaněma shlíží na svou vyvolenou . . .

»Ach,« voláte vzrušeni, až jste probudili jednoho andílka, »nemohlo se lépe stát té vzdychající královně! Co by nastalo, až by chlad

podzimku přišel do zahrady? Růže by opadala . . její druh by ztratil ochrany před pronásledující pěnicí . . . Rozešli by se! Není lépe takto?

Obrazy mlčí . stěny se chmuří . . andílci kývají hlavinkami . . agáty, hledící oknem do kaple, stíni! Odcházíte . . . Královnyni se chvějí ve svých vázách . Jedna hledí odevzdaně do zlaté tváře Madony, druhá šeptá svým rudým rtem: »Motýlku, příteli můj, už se nikdy ne-setkáme. Královna květů ztratila svého druhu s kosatcově modrými křídly.«

ANT. HRŮZA:

Na lodi

Jakmile plachetní loď „Kondor“ veplula na širé moře, dal velitel její do strojovny pokyn, aby inženýr rozkázal ohně pod kotly docela uhasiti, poněvadž za jízdy v otevřeném moři nebude již zapotřebí strojního pohonu. Na palubě pracovali zatím lodníci, chystající k rozvinutí největší plachty, jež byly dosud připevněny na spodních rahnech. Mladí námořníci rozlezli se po nich jako veverka a čekali nyní — stojíce na laně, zavěšeném pod rahnem — na povel, aby plachty uvolnili. Kapitán lodi s celou družinou lodních důstojníků sledoval s veličímou můstku postup těchto přípravných prací a posléze, když byl vousatý botsman Diminič obvyklým signálem své lodní píšťaly oznámil, že vše již připraveno, pokynul Diminičovi, načež po pronikavém zahvízdnutí sřítily se mohutné plachty k palubě, kde připravené již hlídky připoutaly jejich konce pomocí kladek a provazův, ano zatím ostatní mužstvo upravovalo úhel rahen, aby vítr veškerou silou mohl na plochy plachet působiti.

Loď se poněkud zakymácela, nespoutaná ještě plátna zmítala se, jako by obrovský pták tloukl zraněnými perutěmi, za krátko však se naklonila poněkud na pravý bok a již před její rozrazilá vlny, že až na palubu dostřikly, a zůstávajíc už v této poloze, řítily se do dálky, přeskakujíc prohlubně mezi vlnami, nebo zas na vlny útočíc, jež zpěněny byly do její přídě i do jejích boků.

Za Kondorem pak se slévaly a tvořily vysoké hřebeny se špinavě bílou pěnou a jejich nárazy na záď lodi štvály koráb k závratnějšímu a závratnějšímu letu.

Ostrý, studený vítr fičel a hvízdal v lanoví, nadouval plachty jako břicha fantastických obrů, bičoval tváře lodního mužstva a opíraje se do vln, útočil s nimi na stěny Kondoru. Nebe bylo bezmračné a temně zmodralé. Zčeřená pláň vodní tměla se v dálkách a zdálo se, že vydychuje zimu, kterou ani zarudlé, k západu pospíchající slunce neprohřívalo.

Nicméně Kondor, jsa již v pohybu, hnál se v ústrety bezbřeží vesmíru, neboť cíl plavby jeho byl v daleku . . . Měl vykonati cestu kolem světa a dneškem učinil k tomu první rozběh . . .

*

V kajutě důstojnické, rozdělené na dvě kabiny, z nichž jedna byla útlukem lodního lékaře a účetního komisaře, seděl při svitu olejové lampy komisař Bednář a prohlížel listinu mužstva, s Kondorem na cestu vypraveného. Byl úplně zabrán do své práce, a jen když u levé ruky složená vrstva knížek účetních při zakymácení se lodi sesula se mu na soupisku, odstrčil knížky a

poposednuv bezmyšlenkovitě, aby lépe mohl pracovati, zas zapisoval a jednotlivé položky prohlížel.

Vzduch v kajutě páchl dehtem, fermeží a čpěl příchutí chlorového vápna. Dvě malá kulatá okna byla vduchotěsně uzavřena, poněvadž byla položena v úrovni vodní linie. Vlny omývaly jejich silná skla a leskly se v odrazu světla, jako by tekutý křišťál byl se po nich sléval. Šum a údery jejich byly slyšitelné i v kajutě a oživovaly svou jednotvárnou písni nehybnost a zamlklost ticha uvnitř.

„Už při začátku cesty mohlo dojíti k neštěstí!“ vyrušil komisaře lodní lékař dr. Háek, jenž vstoupil do kabiny, posadil se k svému stolku proti Bednářovi. „A nech již toho — však za rok všechno důkladně propočteš a zkontroluješ! Dříve tě přece nevystřídají,“ usmál se, když komisař zdráhal se uposlechnouti rady přítelovy.

„Není vyhnutí,“ řekl Bednář, „kdyby potom za jízdy v oceánech zásoby došly, vrhli byste se na mne jako sršni, že jsem opomenul postarati se o doplnění skladů. Čtyřistapadesát žalučků sytit po celý rok a při tom bdíti, aby při nepředvídaných poruchách v zásobování nevyprázdnila se lodní skladiště docela, je, příteli, nemalá starost a odpovědnost. Povídej však, co se přihodilo! Vypravování tvoje nebude mne rušiti!“ pobídl doktora a podával mu cigaretu, sám si také zapáliv.

„Jen zvláštní náhodou nedošlo k většímu neštěstí!“ poznamenal doktor, bera ze zavěšené poličky láhev s vínem a nalévaje do připravených tu kalíšků. „Topiči vytahovali z kotelního popel, aby jej na palubě vysypali do moře. Použili k tomu parního výtahu, vadné prů konstrukce a zastaralého již typu. Při spouštění prázdného železného kbelíku větrací šachtou, narazil prů kbelík na vyčnívající v úzké šachtě nýt a vzpříčil se; lano však, zatíženo masivní olověnou koulí odvinovale se dále z bubnu, což však strojník u výtahu postřehl teprve, když počaly se na něm tvořiti smyčky. Zdola topiči nepozorovali nebezpečí, volání šachtou zanikalo v hlomozu a rachočení hřebel, kterými čistili rošty a popelníky. Strojník u výtahu snažil se zatím prázdnou nádobu v šachtě zaklíněnou uvolniti a použil k tomu volně visícího drátěného lana, jež si ovinul kolem ruky. Podařilo se mu sice, když byl lanem několikrát zatáhl, kbelík uvolniti, ruka jeho však včezela ve smyčce, kterou nádoba při volném pádu byla by byla zadržela. Vida tedy, že by mu bylo tenké drátěné lano prsty uřízlo, vyprostil strojník rychle ruku ze smyčky a kbelík takto

uvolněný řítí se šachtou do kotelny a při volném pádu lano přerhl. — Teprve když byla těžká nádoba s kusem utrženého lana a olovenou koulí příšerně zarachotila na plechové podlaze kotelny a když z hloubky prostoru kotelen ozvalo se bolestné zavytí, doprovázené poplašnými výkřiky a vzýváním nejsvětějších jmen, uvědomil si strojník dosah hrozné katastrofy, kterou zavinił.

„Bůh nedopustí, abych byl vinen smrtí nebo poraněním člověka!“ vykřikl zoufale a všecek hrůzou zbledlý pádil do kotelny. A jemu v patách hnali se topiči, kteří u výtahu na palubě pracovali.

V kotelně svíjel se zatím na hromadě vyhaslé strusky topič, kterého padající těleso zasáhlo. — Volali mne ihned, abych zjistil, jaké poranění muž onen utrpěl. Vyšetřil jsem případ na místě a přiznávám se, že sám jsem se chvěl obavou, jakých hrozných zranění asi člověk ten utrpěl. Můj pohled setkal se při tom bezděky s pohledem strojníkovým a věř mi, příteli, že bylo mi při tom neméně bolestno a úzko, nežli strojníkovi. V jeho očích tkvěla úžasná prosba, prosba abych svým posudkem dotvrdil jeho naději, víru i doufání, že Bůh nedopustí, aby vinou jeho byl zabit člověk.

Přiklekl jsem k poraněnému a nařídív sanitnímu muži, aby jej šetrně svlékl z jeho spoceného a sazemi, popelem i olejem znečištěné bluzy i trika, rovněž propoceného, že lpělo na jeho těle jako přilepeno, hledal jsem na jeho údech, na páteři i na hlavě stopy úderu.

„Tady bolí?“ ptal jsem se, ohmatávaje úd za údem a sval za svalem.

„Ne, gospodine, Bohu chvála!“ odpovídal, ani nezasyknuv, když jsem hnětl jeho svaly, tvrdé jako železo.

„Tedy vstaň!“ poručil jsem konečně, když jsem byl prohlídku ukončil.

Jako prut vymrštil se topič a stanul přede mnou v předepsaném postoji. A zas pohlédl jsem na strojníka.

„Vždyť jsi zdrav jako ryba,“ zahrozil jsem topiči, „proč jsi tedy ječel jako píchnutý skopec?“ ptal jsem se žertem.

„Bacilo mne to, gospodine, a upadl jsem,“ odvětil a zasmál se teď také svému strachu. Bílý zdravý chrup zasvítíl mu při tom radostně z učených a vědem zrudlých tváří.

„Však jsi upadl na měkko!“ pravil jsem, ukazuje hromadu popele a strusky, z níž se dosud kouřilo. „Ani zub sis nevyrazil, máš je dosud všechny a hezké jsou!“ zalichotil jsem mu.

„Bohu chvála!“ poděkoval mi a oči mu radostí zajiskřily.

„Nic mu není!“ pravil jsem strojníkovi. „Umej se a přijď ke mně!“ poručil jsem domněle zraněnému.

Když jsem odcházel ze strojovny, slyšel jsem, že mne kdos ostýchavě následuje.

Byl to strojník.

„Díky, pane doktore! Zachránil jste mne od velkého neštěstí!“ pravil a v jeho nyní již uklidněných očích chvěly se dvě slzy. A než jsem se nadál, uchopil moji ruku a vděčně ji políbil.

„Je to náhoda,“ pravil jsem, „ale mně neděkujte. Kdyby ho to bylo zasáhlo, měl na vřdycky dost!“

„Kterak bych byl mohl žít, maje na svědomí život člověka?“ záupěl strojník znovu. „Ale Bůh nedopustil na mne tak hrozného trestu.“

„Teď se již uklidněte,“ těšil jsem ho, vida dosud jeho vzrušení. —

„Sedni si semhle!“ přikázal jsem topiči, když za chvíli přišel za mnou do lodní ordinace, a ukázal jsem mu na polní plátěnou židli.

„Dej mu vína!“ napočul jsem svému sluhovi a sám jsem topiči podával cigaretu.

„Kouříš?“ pta! jsem se.

„Chvála, gospodine,“ děkoval upřímně, vkládaje cigaretu do záhybu své olejem prosáklé čepice.

„Ne, hned si zapal!“ pobídl jsem ho, podávaje mu doutnající knot svého zapalovače.

„A pij!“ ukázal jsem na číši vína.

Napil se dlouhým douškem a pochválil znalecky.

„Muškato!“ A zabafal labužnický.

— „Nuže, toť případ, jenž mohl skončiti pro dva lidi naší posádky velmi neblaze!“ řekl lékař, usrknuv vína a zapáliv si, nabízel i Bednářovi své pouzdro s cigaretami.

Komisař odložil pero, jímž byl červeným inkoustem cosi v seznamu doplňoval, odšoupl účetní knihy i konsignace výplatní a obrátil se pak čelem k lékaři.

„Zajímavý případ,“ řekl s účastí, „leč dříve nežli počneme dále podrobněji o něm hovořiti, rcí mi, prosím, jaký bys z něho vyvodil závěr?“

„Nechci tvrditi, že topič zachráněn byl čirou náhodou, že náhodou bylo tělo jeho v té poloze, že je těžká nádoba při svém pádu jen odhodila a že také jen náhodou upadl na haldu popele, v tom okamžiku tu ještě náhodou zbylého. Neboť kdyby byl náhodou stál ohnut před topeništěm, nad nímž jest upevněna větrací šachta, byl by mu kbelík při nejmenším přerazil páteř.“

Pojmem náhody ohánějí se dnes jen lidé nemyslíci nebo líní duchem, a k těm přesto, že nesouhlasím s přesvědčením strojníkovým, jako by se tu byl stal zázrak, družiti se nehodlám. Někaké záhadné působení neznámých sil je však z případu patrné!“ mínil lékař.

„Dovolíš, abych měl pro objasnění těchto sil určitější definici a přesné pojmenování?“ tázal se komisař a sňal s krátkozrakých očí svůj zlatem lemovaný skřípec, aby jtrchou očistil jeho skla.

„Dovolím,“ usmál se lékař, „ač vím již napřed, k jakému zdroji a principu tyto síly přivedeš. Řeknu jenom slovo: Bůh!“

„Ano!“ přisvědčil Bednář vážně. „Svou „domněnku“, dle tvého úsudku, mohu zdůvodnit důkazy, ty pak nemoha své neznámé síly zjistiti ani v jejich původu, nemáš zároveň dokladů k negaci všeho, co je předmětem mé víry a mého nejpevnějšího přesvědčení.“

Popíráš v tomto případě možnost zázraku a přece připouštíš, že ohrožený topič mohl ve kritické chvíli státi tak, že mohla mu býti přeražena páteř.

(Příště další.)

Za † P. Adolfem Jaškem.

V Clevelandu v Americe zemřel 9. ledna t. r. P. Adolf Jašek, katecheta z Kroměříže, náš nejlepší pracovník cyrilometodějský, neúnavný šířitel myšlenky unionistické. Odešel jeden z nemnohých silných. Bůh povolal ho k sobě, nenechav jej doorati brázdy nedo-orané.

P. Adolf Jašek narodil se ve Štramberku r. 1880. Gymnasium studoval ve Valašském Meziříčí s výborným prospěchem. Na theologické fakultě v Olomouci věnoval se nejen horlivě studiu theologických předmětů, nýbrž také české literatury — byl předsedou Literární Jednoty — a studiu otázky slovanské. Zvláště ho zajímala otázka sjednocení veškerého Slovanstva ve víře katolické a otázka cyrilometodějská. Studoval proto pilně slovanské a cizí řeči. Ustanoven byl katechetou v Kroměříži. Tato okolnost byla rozhodující pro veškeru jeho činnost. Probošt dr. Stojan, horlivitel cyrilometodějský, vyvolil si p. Adolfa za svého pomocníka, sekretáře, a ten pln mladistvého ohně a nadšení, chopil se velkých myšlenek dr. Stojana a prakticky je prováděl. U dr. Stojana byly umlaveny plány velkých unionistických sjezdů velehradských, u něho se seznámil s mnohými vynikajícími muži slovanskými. Neznal únavy. Stal se redaktorem „Apoštolátu“, sekretářem Unie, horlivým činitelem při sjezdech velehradských a svatohostýnských, jako málokdo se vyznal v otázce sjednocení Slovanů.

Aby poznal důkladně nábož. poměry u rozkojných Slovanů, podnikal studijní cesty do Ruska, Rumarska, Turecka, Polska a na Cernou Horu. — V loni na jaře odejel s P. L. Pospíšilem z Val. Meziříčí do Ameriky, aby seznal americké školství, aby rozšířil a prohloubil Apoštolát sv. C. a M., aby získal pomocníky pro práci unionistickou, aby navázal styky s českými katolíky v Americe, aby tak obohacen zkušenostmi prospěl církvi a vlasti. — Nevrátí se však již k nám.

Zdá se, že časná smrt je osudem velkých individualit. A on k nim náležel. Svým vznešeným myšlenkám zasvětil to nejvzácnější, co měl — svůj život.

Leží v daleké cizině, osiřeli ti, kdož pracují na díle sjednocení Slovanů. Kdo ho nahradí? Kdo bude tak neúnavně pracovat místo něho na myšlenkách, jež u nás rozšířil a prohloubil ndp. arcib. dr. Stojan, jehož věrným spolupracovníkem byl právě zesnulý? — Odešel, ale ideje nám zůstaly. Kdo půjde jeho cestou? Kéž tato ztráta není ochabnutím, nýbrž vážným vyzváním ke všem k další intenzivní práci na poli ideje cyrilometodějské.

J. Fr.

— » —

† **Adolf Heyduk.** Dopěl navždy svými verši. A přece ne docela. Heyduk Ad., upřímný milovník národa, jeho dobrých zvyků a prostého života, zůstává u většiny Čechů a Slováků básníkem nesmrtelným. Byl v mnohém ohledu nepochopen. Novodobá poesie směru realistického zatlačila jeho tvorbu na místo druhé. A není divu. Heyduk vyšel z lidu, který neznal oně sociální a náboženské řevnosti, jemu byla vždy osobní politika stran jedem zdravého organismu národního. Klidné spolužití a svědomitá práce, toť spasné normy životní, jež se staly Heydukovi vším jako ta věčně živá, účelně trvající příroda se svými krásami a nesmírným bohatstvím. On cítil s národem, poněvadž znal city národa. On cítil s ním jako katolický Čech a svým přesvědčením se nikdy netajil ani na veřejnosti. Již záhy po studiích stihla jej jako profesora kreslení krutá rána. Brzy po sňatku mu obě narozené děti zemřely. V nich viděl své naděje lepšího příštího rodinného. Zklamal se. Trud zármutek nad tím snažil se zaplašiti cestami na Jih a na Východ. I na Slovensku rád pobýval. Svou druhou lásku zřel v přírodě. Miloval les, divokou horskou scenerii, širé české nivy, venkov. Z místa svého stálého pobytu, Písku, rád putoval na Šumavu, z níž uložil své dojmy v řadě knih, na př. „Dřevorubec“, „Dědův odkaz“, „Básně“, „Lesní kvítí“; dále dal výraz svému ušlechtilému citu v krásném eposu „Cymbal a husle“, „Cigánské melodie“, „Zaváté listy“, „Ptačí motivy“, „V zátíší“ a j. Hálek a Heyduk čestně se řadí v popředí české lyriky. Ani tendenční básníci à la Machar, nedovedou na tomto poli „srážeti ořechy kostmi velikého básníka“. Byl spolupracovníkem „Máje“ vedle Nerudy, Hálovy, K. H. Máchy. Němcové, Pfl. Moravského a j., chtěl naši literaturu oživit duchem jakéhosi primitivismu, prosté svéráznosti, lidovým duchem, jenž nezná úskoků a klamu, jehož směrnice jsou všeobecně platné, od přirozenosti vrozené. Plané rozumářství a nové směry filosofické nedomácího původu byly mu cizími. Žil s národem, pro národ a v tomto národě, ve vysokém věku 88 let, v dále pod hvozdnatými vrchy šumavskými, na břehu zlatonosné Vltavy dopěl, skonav 6. února. Dopěl, aby zanechal mohutnou ozvěnu v srdcích. — Vl. Dorazil.

Dr. Alois Rašín, ministr financí československé republiky, mrtev. V neděli, 18. února rozletěla se po celé vlasti naší tato smutná zpráva, která bolestně dotkla se všech českých srdcí, která rozechvěla nejen nitro všech věrných občanů naší republiky, ale která vzbudila ohlas a rozrušila i svět zahraniční. A není divu. Vždyť přestalo bít srdce, které tak vroucně milovalo svůj národ, svou vlast. Skonal muž, který byl vždy hotov obětovati pro vlast všechno, sebe, i svůj život, a také jej obětoval. Mladá naše republika ztratila muže,

na jehož pevnou, nebojácnou ruku mohla spoléhati ve všech bouřích. Uvědomujíc si veliké tyto ctnosti a zásluhy jeho, sklání se také katol. studentstvo s celým československým národem nad jeho rokem s předsevzetím, dle jeho vzoru vždy nezištně pracovat pro dobro a slávu své vlasti. — Ústředí katol. studentstva poslalo ihned po úmrtí jeho ministerské radě československé republiky jménem katol. studentstva projev loleští a soustrasti.

Sedmdesáté narozeniny Josefa Holečka.

27. února t. r. oslaví své 70. narozeniny svěrázný český spisovatel Josef Holeček. Jeho láska k rodné půdě, vtiskla všem jeho pracím cosi mile hřejivého, takže poutají nejen vzdělance, ale i člověka prostého. Jak miluje tu svoji užší vlast, tak zračí se jeho nenávisť proti všemu cizáctví v jeho lásce k širší rodině své, k celému Slovanstvu. To viděti z jeho článků v Národních listech, z jeho ohlasů junáckých zpěvů jihoslovanských, ze vzpomínek na Černou Horu, na Rusko a j. Život českého sedláka a lidu venkovského vyobrazil velmi plasticky v dobře známém cyklu „Naši“ Narodil se ve Stožicích u Vodňan, nyní žije v Praze, kde dosud vede zahraniční rubriku v Národních listech.

Jaroslav Vrchlický. Zatím co oslavovati bude 70letý Holeček své narozeniny, vzpomínati bude český svět (alespoň očekáváme, že ano) 70. narozenin mrtvého již pěvce našeho parnassu, Jaroslava Vrchlického, (* 17. února 1853 v Lounech), který nebyl tak šťasten, aby mohl dočkati se chvíle, osvobození drahé vlasti, nýbrž zemřel již před 10 lety, 9. září 1912.

Promoce. 21. ledna t. r. prohlášena byla na universitě Karlově v Praze doktorem filosofie sl. Marie Baušová, členka České Ligy Akademické. Ve své řeči v malé aule universitní zdůraznila sl. Dr. Baušová, že bude práv a povinností akademickým gradem jí propůjčených používatí jen k hledání pravdy ve vědě a to: Ad maiorem Dei gloriam!

Krajinské informační (pracovní) schůze organizací v Ústředí katol. studentstva sdružených. Ústředí katol. studentstva svolává jako každoročně i letos pracovní (informační) schůze, na nichž projednávány budou nejnaléhavější otázky, týkající se života a práce v našich spolcích. Aby mohly býti co možná důkladně projednány tyto věci, aby každé SSS si odneslo co nejvíce praktických pokynů pro spolkovou činnost a život, omezují se letos tyto schůze na menší obvody. Tím naskytá se příležitost všemu našemu studentstvu těchto podniků se zúčastniti. Ústředí vybízí k účasti zejména také katolické studentstvo z těch míst, kde organizace katol. studentstva dosud není, aby se porad těch zúčastnilo, aby nabylo tam posily a chuti k práci v hnutí katol. studentstva. Pracovní schůze konati se budou: V Čechách: 2. dubna 1923 v Kolíně; 8. dubna 1923 v Příbrami; na Moravě: 25. března (na Květnou neděli) v Přerově a v Jihlavě; 27. března (v úterý) v Místku. Každé

Sdružení je povinno některou ze jmenovaných schůzí (v místě jemu nejbližším) obeslati svými delegáty. Počet hlasujících delegátů určen je jednacím řádem (pro pracovní konference). Doufáme však, že zúčastní se jich dle možnosti všechno studentstvo. — První referát bude o nábožensko-kulturní výchově v SSS, druhý organizačně-sociálního obsahu. Hlavním však pramenem jednání mohou býti náměty podané z jednotlivých sdružení, které budou podány na základě zkušeností. Necht proto v každém SSS uvažuje se o všech akutních věcech pro hnutí, aby tak z bohatých námětů vzešlo hojné a dobré ovoce. Bližší pokyny budou dány všem sdružením a odborům v oběžnicích a v denním katolickém tisku. Kdo by si přál nějaké informace, necht dopíše o ně do Ústředí, které je každému mílerádo zašle.

SSS mužs. v Brně. Práce nesla se v minulém roce několikerým směrem. Předně byla to výchova náboženská. Konány čtrnáctidenně nábož. přednášky, zvláště pro kolegy, u kterých se ve škole náboženství nevyučuje. Duch. rádce p. prof. Chládek probral v nich otázku stvoření světa a člověka; několik přednášek věnoval akutní věci, totiž laické morálce, ktercu všestranně vysvětlil. V dubnu konány třídní duchov. promluvy, zakončené společným sv. přijímáním. Členstvo přijalo sv. svátosti nejméně třikráte v roce. — Vzdělávacích přednášek pořádáno několik (Komenský a církev katol., Nábož. výchova SSS atd.). Mimo to navštěvovalo členstvo cyklus přednášek pořádaných „Moravem“. Denně navštěvovali členové spolkové místnosti, kde o poučení i o zábavu je postaráno jak několika hrami, tak zejména časopisy a novinami ve spolkové čítárně. — „Stud. Odbor Orla“ pořádal samostatnou akademii, zúčastnil se činně okrskové akademie, v červnu uspořádal veřejné vystoupení a po celý rok připravoval se k vystoupení sletovému. — SSS zastoupeno bylo jak na pracovní konferenci v Prostějově, tak i v Brně. V říjnu svolána byla valná hromada; na ní promluvil Th. C. L. Benáček na thema: „Nutnost nábož. výchovy v SSS.“ Po jeho řeči podány zprávy funkcionářů a zvolen nový výbor: I. m. předs. Erv. Schmid, II. m. předs. kol. J. Hanzlík, jednatelem kol. P. Levíček, pokl. kol. Bezděk R. Jednatel.

SSS v Příbrami. Činnost naše v minulém školním roce byla zrušením arcib. konviktu v Příbrami ochromena, nikoliv však udušena. Jestliže jsme tedy co do vnitřní práce spolkové ochabli, soustředili jsme za to tím více svoje síly na venek, a sice jednak, spolu s ostatními katol. spolky, k přípravám na župní slet Orelstva v Příbrami, jednak pak k usilovným přípravám na slet brněnský, zvláště na jeho stud. vystoupení, při němž bylo naše SSS čestně zastoupeno. Z veřejných podniků o prázdninách pořádán 26. srpna s úspěchem humoristický večírek. — Nová radostná práce počata opět po předběžných přípravách valnou hromadou 19. října 1923, kterážto již svým průběhem dala tušiti plodnou činnost. Předsedou zvolen opět kol. Ing. T. Granát, ostatní členové jsou vystřídáni výborem novým. Du-

chovním rádcem zůstává p. prof. Svatuška. SSS získalo vhodné spolkové místnosti na děkanství vřadnou ochotou msgr. Hrdličky, který nejen že nám tyto místnosti zdarma propůjčil, ale i nejnntnějším zařízením opatřil, začež mu tuto vzdáváme upřimný dík. Od valné hromady činnosť naše zdárně rozkvétá. Přednáškám věnovány jsou jednak pravidelné členské schůze měsíční, jednak i týdenní stud. besídky, pořádané vždy v sobotu. Dalším programem našich besídek je společné čtení knih poučných i zábavných, cvičení národních písní s doprovodem; po společném programu pak, čtení časopisů, hry v šachy a dáma, konečně vázaní knih (stud. dílna), jež řídí dp. Dražil. Zakládáme též vlastní knihovnu, k níž základ položil p. Štěpán, droguista v Příbrami, který i jinak nám vychází vstříc. V členství je nadšení pro katol. ideu studentskou, chuť k práci vnitřní i veřejné. S úspěchem sehráli jsme 5. listopadu veselohru „Ta naše Máňa!“ Jest si jen přát, aby dobrý duch, jenž SSS ovládá, potrval a alychom s Kristem nejen pracovali, ale i vítězili. — Zdař Bůh!

Katol. studentstvo v Belgii. Sjezd katolického studentstva belgického konal se 27., 28. 29. ledna 1923 v Lovagni, za veliké účasti studentstva, jeho vůdců a příznivců. Ze zahraničních organizací zastoupena byla Francie, Luxembursko a Ústředí naše. Za Ústředí vyslán byl kol. Arch.C. J. Caha a za spol. katol. akad. Moravan kol. Ing.C. Smrž z Brna. Zejména delegace československá přijata byla s velikými sympatiemi. Referát o sjezdu uveřejněn bude v čísle příštím.

Výchova mravní na podkladě uměleckém?

Loni v 9. č. Jitra jsme upozornili na to, že Věstník čs. profesorů přišel s návrhem, aby ministerstvo financí uvalilo zvláštní daň na vydávání detektivek, indiánek a jiné podobné literatury. Zmínili jsme se též o tom, co asi „onou jinou podobnou literaturou“ je míněno. Nejde tu jistě jen o literaturu vlastní, nýbrž též o plody moderního „tak zvaného umění.“ To byl tedy úmysl (zůstal jistě jen úmyslem!) na jedné straně. Nyní srovnajte, jak podivně s tím kontrastuje, když nedávno v „Čase“ p. Zd. Louda, mluvě o problému mravní výchovy na střední škole, žádá, aby též střední škola stala se doménou, když ne oné „jiné podobné literatury,“ tedy aspoň onoho „umění.“ Konkrétně řečeno (podle receptu p. Loudova): Rozvěšte po všech chodbách samé nudity, hodně drastické; a víte, jak se tomu bude říkat? „Umělecká výchova!“ Risum teneatis, amici! Zdá se nám, že autor dělá z nouze ctnost, když mluví o „kráse antičkého těla.“ Není toho dosti, že ulice jsou plny vši té špíny, ještě tedy střední škola se má stát stókou vši nečistoty! Je-li pokrokovým pánům mravní výchova problémem, pak se musí jinak řešit, než „uměleckou výchovou.“ Ostatně umělecká výchova je sama o sobě problémem a přehánění umělecké výchovy pravé, (ne té páně Loudovy), jak v Německu poznáno, škodí vůli a tím mravnosti. — Loni na jednom pražském gymnasiu bylo vyloučeno několik žáků (mírněji řečeno: dostali consilium abeundi) nejnižších tříd z důvodů, o nichž nelze zde prostě slušnému

člověku psáti. A u některých byly nalezeny fotografie a obrázky zcela podle receptu p. Loudova. To byl počátek. A konce byly horší počátku! — Chcete-li se tedy dočkat jinde podobných konců, zaveďte uměleckou výchovu! A dáte tím políček vši mravnosti!
E—k.

Kolej „Sušil“ v Brně. Ještě letos má býti stavba dokončena. Je již na čase. Katol. intelligence je nám třeba jako soli. Je známo, jak velké překážky materiální staví se proti katol. studentstvu vysokoškolskému, které nemá dostatek bytů a namnoze strádá. Kolej „Sušil“ je zárukou vývoje našeho na Moravě. Stavbu řídí inž. arch. Hlavinka. Dary, neb úpisy, které se sešly, nedostačují naprosto ke hrazení nutného základního kapitálu. Necht' není nikoho, kdo by nepomohl, maje k tomu prostředky. Vyplní-li veřejnost svoji povinnost, splní jistě také katol. studentstvo úkol, jež si vytýčilo.

Družina literární a umělecká v Olomouci projevila na své posl. valné hromadě úmysl uspořádati v roce 1923 v Praze výstavku katol. literatury. — Podrobný plán její sestavil inž. Bitnar. Katol. literární historie, jež by tvořila podstatnou část výstavy, má dokumentovati, přesvědčivě, že renesance národní a kulturní vůbec byla u nás pěstována v době pobělohorské katol. kněžími. Farní úřady, knihovny klášterní, veřejné i soukromé, musea atd. budou požádány, aby přispěly k shromáždění a prozkoumání příslušného materiálu. Tato funkce se rozdělí několika komisím. Výstavka má dokázati nepravdivost tvrzení, že doba protireformační byla dobou t. zv. „temna.“

Dr. Mořic Hruban, místopředseda Národ. shrom., jeden z vůdců čl. katolíků, vypsál cenu 2000 Kč na nejlepší dramatickou práci z doby svatováclavské. Soutěž byla již vypsána. Několik autorů katol. si již vybralo právě tuto dobu k svým dramátům a o nich pracují. — Soutěž vypsána do 1. ledna 1923.

Luis Leger. Poslední dny referují naše časopisy oslavně o díle vynikajícího slavisty franc. prof. L. Legera, který právě dovršil 80 let svého věku. Leger a Denis jsou dva velikáni, jimž česká generace musí býti vděčna za veškeru práci kulturní, věnovanou české samostatnosti. Informovali cizinu před válkou a za války, kdo jsou Čechové, budili svou prací literární sympatie neslovanů pro Slovany, zvláště Čechy a Slováky. Naše university i mnohá města oslavily důstojně životní zásluhy Legerovy a zaslaly oslavenci blahopřejné projevy.

Rakouské studentstvo vysokoškolské při svém sjezdu dne 21. ledna, jehož se zúčastnili všichni rektori, profesori i cizí němečtí delegáti mimo Rakousko, se jednomyslně usneslo, aby byl stanoven numerus clausus pro židovské studentstvo, jehož vliv a moc se jevila stále markantněji. Jistě, že hnutí antisemitské má své závažné příčiny k ráznému postupu.

Výk. výbor komunist. Internacionály mládeže vydal k mládeži celého světa provolání, jež čpí duchem zloby a výbojnosti proti světu nekomunistickému. Tón provolání vyznívá v konečné: „Pryč s imperialistickou vládou,

prýč s reakcí, s kapitalismem. Ať žije jednotná fronta dělnické mládeže proti válce.“ Dne 11.—18. března 1923 má býti pořádán propagační týden internacional. komun. mládeže proti válce. Budoucnost jistě ukáže, na jaké scestí přijde mládež svedená a vychovaná planými frásemi a hesly, třebaš květomluvou socialismu. — Socialismus křesťanský, toť základ veškerého hospodářského i duševního ozdravení lidstva.

Věrnost katolíků čsl. ke státu. Na posl. kraj. sjezdu čsl. strany lidové v Brně promluvil min. Srámek mezi jiným tato slova: „Dnes běží o zajištění naší republiky jako čsl. národního státu. Nám Čechům a katolíkům na národním našem státu nesmírně záleží a proto vše učiníme, aby tento ráz státu našeho byl „věrně“ zachován.

Od Krista k Einsteinovi. Něm. univ. prof. Wiechowský, jenž zasáhl do sporu praž. univ. nacion. studentstva s rektorem dr. Steinhertzem, vyslovil nehorázná slova, charakterisující podlost a rafinovanost židovské rasy. Na místě, když jednal o zásluze židovské vědy o pokrok světa, pronesl tento výrok: „Od Krista k Einsteinovi“, čímž reklamoval židovské vědě a pro sebe Krista. Ne Ježíše Krista, nýbrž jen Krista, toho, kterého přivedli na kříž. Časy se mění. Moderní Kristus má býti zbraní proti katol. církvi. Mladá katol. generace však nepřipustí, aby toho, jenž byl židy na smrt nenáviděn, bylo hanebně od nich zneužito.

—ilil

Strakova akademie. Ústředí katol. stud. nepouští ani na okamžik této důležité otázky ze zřetel, neboť jest si vědomo zodpovědnosti, která tu na něm spočívá, jedná-li se zejména o věc pro hnutí katol. studentstva tak eminentně důležitou, jako jest pro katolické studentstvo vůbec právě Strakova akademie. A zástupcové katol. lidu v parlamentě budou snad plniti také svoji povinnost. Upokojením pro obávající se budiž odpověď p. presidenta, kterou dal, jak jste v minulém čísle sdělili, zástupcům pokrok. Svazu studentstva, z níž vysvítá, že nelze jen beze všeho zabírat, po případě přidělovati těm, kteří chtějí svým křikem osvojiti si práva, jichž nemají. Tolik také prozatím k informaci obávajícímu se pisateli do „Čecha“ ze dne 23. ledna 1923. Křik vždy nepomůže.

Slovanský kongres studentský, svolaný v prosinci minulého roku pokrok. Svazem do Prahy, zkrachoval, jak se dovídáme z nejlepšího pramene, a to tak, že hůře to již dopadnouti nemohlo. K nějakému činorodému jednání vůbec nedošlo. Ovšem, že muselo býti všem o „krásném“ úspěchu jeho referováno. Hlavní věcí a úspěchem jest, že se sešli pracovníci k fotografování, aby mohl býti svět informován i obrazy o „důležitém“ podniku Svazu, co opět „velkého“ pro slovanskou vzájemnost vykonáno.

Slyšte slova vůdce! Koncem minul. roku pořádán byl v Praze v arcib. semináři pastorační kurs. Svoji návštěvou poctil jej též ministr Msgr. Srámek. Ve své řeči pronesl důrazně slova: „Pánové, my nemáme kněží! My potřebujeme kněží“. To jsou slova bolestného

povzdechu kněze-vůdce politického hnutí katolického. Uvádíme tato slova, dále jejich dosahu nerozvádějice, abychom vyvedli z bludu ty v našich řadách, kdož ještě dosud sní o tom, že laická inteligence katolická přinese restauraci katolicismu u nás nebo že (což je ještě větší naivností s určitou dávkou pýchy) politické hnutí ať přímo či nepřímě se obejde bez kněží.

V poslední době zdá se, že pokrokový Svaz chce napnouti všechny své síly k utvoření celostátní federace, proto mluví hodně o Němcích. Než přejme mu radosti. I s nimi, a kdyby snad získali ještě Maďary — Židy již mají — nikdy nebude míti Svaz práva mluvit jménem všeho studentstva v republice, třebaš již dnes po cizině rozhlašuje, že jest reprezentantem studentstva československého. Tisíce katol. studentstva československého — a to již organizovaného — mu to právo popírá a nikdy mu ho nedá. Proto zahrnut do programu pokrok. studentstva pro tento školní rok jako zvláštní bod boj proti „klerikálnímu“ studentstvu, zejména na středních školách. Nedičíme se. Rosteme, proto jen do nás bijte, ať je nás ještě více. — A na konec zajímavé doznání. Na sjezdech pokrok. studentstva a ve Stud. revui slyšíme a vidíme rady: „Nejlépe budeme proti „klerikálnímu“ studentstvu bojovati uvědomováním a prohlubováním svých kolegů.“ Tak přece konečně! Pořád tolik chvály a teď to konečně vyšlo na bílý den, co jim chybí. „Klerikální tmáři“ mohou z toho míti radost. —jřch.

Vyhledky do budoucna. „Pokrokové“ učitelstvo vypovědělo boj Římu. Náboženství musí ze škol, poněvadž otravuje mladé duše, poněvadž je nepřeklenutelná propast mezi vědou a vírou atd.; to slyšeli jsme a slyšíme dosud z úst „pokrokového“ učitelstva, to čteme v jeho tisku, to prohlašuje ve svých oběžnicích. — Poněvadž již čtyři roky mělo příležitost v duchu pokrokovém působiti, po případě samo se vzdělávati, bude jistě zajímavě všimnouti si, jak již „vyspělo.“ Zde tedy malá ukázka z jejich „Učitelských novin“ Na první stránce vidíme úvodní báseň od X. Duba nadepsanou „Franta“ Uvádím několik veršů:

Přišel Franta mezi Franty,
hubu roztáh' na tři panty:
„Chcípát nechci, já chci žít,
copak, kruci, mám jen dít?
Buď ať mám co jíst a pít,
nebo — flintu nechám promluvit!“ —
atd.

Nebo „ušlechtilý“ výraz básnický: „Nejde ti to do kotrby?“ Tak a podobně píší dále. Jest to jen malá ukázka z toho, čím krmí v každém čísle tento orgán své příslušníky, vzdělavatele mládeže — budoucnosti národa. Až dosud jim římsko-katolická církev, jak si stěžovali, bránila, tuto vědu nerušeně propagovati. Pak se nelze diviti, když tvrdí, že mezi vědou a vírou je úplný rozpor. Běda budoucnosti národa, bude-li míti takové učitelstvo. —jřch.

Počet židů na světě. Na schůzi americko-židovského výboru byla podána zpráva, dle níž je na světě celkem 15,293.815 židů. Z toho jsou

3.300.000 v Americe, 3,716.000 v Polsku, 2 375.000 v Ukrajině, 900.000 v Rumunsku, zbytek pak v ostatních zemích. Nejvíce tedy zastoupeni jsou v Polsku, kde také skutečně to dobře pozorovati ve veřejném životě, neboť snaží se tam obsaditi všechna důležitá místa. Proto není divu, že polské studentstvo snaží se prosaditi požadavek, aby byl pro židovské studenty na vys. školách stanoven „*numerus clausus*“

Nesmějí do Sokola. „Čech“ ze dne 28. ledna t. r. přináší zprávu, že profesorský sbor učitelského ústavu v Jičíně zakázal žactvu býti členy Sokola. Věříme s „Čechem“ že odhodla-li se k tomuto profesorský sbor sám, musely důvody k tomu býti příliš vážné. Až dosud jsme totiž často byli svědky toho, že z pouhé nenávisti ke katolicismu zakazovaly sbory účast v Orлу.

Něco o katolickém školství ve Spoj. státech. Poněvadž státní škola ve Spoj. státech je bezkonfesijní (ale vyučování se vždy začíná čtením bible nebo Otčenášem!), zakládají a vydržují si jednotlivé náboženské společnosti své školy konfesijní, které mají platnost jako státní školy, jestliže jsou splněny jisté požadavky vlád. Katolická církev v intencích slov Mistrových: „Jděte a učte,“ má hustou síť škol v celém soustátí. A že nejsou žáci jejich škol nikterak pozadu, vidno z toho, že katolické žactvo ve vyšších a elementárních školách v Novém Yorku získalo 70% odměn, vypsanych „Úřadovnou pro předejití požáru“. Odměn pro vyšší školy bylo 29 a z těch 23 získali žáci ze škol katolických. Roku 1920 zapsáno bylo do katolických škol ve Spojených státech podle katolického školního direktáře 1,981.051 žáků a žákyň. Elementární čili obecné školy samy měly 1,795.673 žáky. University měly žáků 19.802, semináře 6.667, kolleje 13.996, vyšší obecné školy 129.838, řeholní semináře 4531, noviciáty a učitelské ústavy 10.544. Systém katolických škol ve Spoj. státech pozůstává celkem z 8.706 škol všech druhů. Elementárních škol čítá tento systém katolický 6.551; z těch jest 5.690 škol osadních, 503 soukromých, 358 ústavních. Dále jest tu 309 řeholních noviciátů a učitelských ústavů; 113 řeholních seminářů, 1552 vyšších škol (high school), 114 kolejí, 51 seminářů a 16 universit. V katolických školách v těchto státech vyučuje 4.760 profesorů a 49.505 učitelů a hlavně učitelek. Co se týče sil učitelských, jest 4.229 řeholníků, 35.780 řeholnic, 5.871 laiků, 7.168 osob řeholních zařazených, 114 nezařazených a 146 zvláštních učitelů. Rozumí se samo sebou, že tato ohromná síť škol stojí nesmírné sumy. V našich penězích závratné sumy. V roce 1910 zaplatily Spojené státy 950 mil. dolarů na školní vzdělání 23,250.000 dítek v elementárních školách. Z toho připadá na jedno dítě asi 40 dolarů. Podle vládních školských úřadů obnášely výdaje r. 1918 763 mil. dolarů pro 20,459.000 dítek. Z vydaného obnosu 52% bylo slušné učitelských sil. Z toho všeho vidno, že katolíci ušetří státu značnou sumu tím, že si vydržují vlastní školy. Nota bene katolíci i když posílají děti do katol. škol, platí školské dávky jako ti, kteří posílají děti jen do státních škol. Platí tedy katolíci dvakrát: na státní a na katolické školy. Když počítáme pouze vydání (na jedno dítě ročně 40 dolarů, dolar jest 35 Kč), nepočítaje v to cenu školních budov a zařízení, musily by Spoj. státy zaplatiti 72 mil. dol. K tomu

cena: katol. škol a místností odhaduje se na 143 milionů dolarů; počítáme-li 5% úroků, činí 7,182.000 dolarů, takže katolíci vydržováním vlastních škol ušetří Spoj. státům 79,000.000 dolarů. Školství katolické ustavičně vzkvétá. Mezi nimi čítá se asi 80 českých škol katolických. Že školství je na stálém postupu, o tom svědčí zpráva, že bankéř Francis Josef Reiff postaví v Evanville, Ind., novou katolickou vyšší školu, která bude státí asi 500.000 dol. a pojme 500 studujících. Že mají katol. školy plno nepřátel i v Americe, nemusím připomínati. —k.

Křesťanská charita opata Methoda Zavorala. Tři promluvy. Ve prospěch vyššího dívčího gymnasia Kongregace Školských sester na Král. Vinohradech. Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze, 8° stran 34, cena 60 hal. Málo jen stran čítá tato publikace, ale je tím sympatičtější krásným úsilím, aby chudobě, jež se všech stran prosebně ruce zvedá a bídě, jež v našem velkoměstě v tak strašlivé podobě mnohdy se jeví, pomohla stírati slzy lidské a stírati je tím jemnější rukou, čím více pálí a čím skrytěji tekou. Proto tyto tři promluvy měli by čísti všichni lidé dobré vůle, v jichž srdcích nevytřel lidský soucit a ti poznají, že něco jiného jest krajně obětavá skromná a nehluchá křesťanská charita, nežli okázalá, ale nedokrevná humanita. Opat Zavoral vložil do těchto tří přednášek veškeru svoje umění, proto zasluhuje tento spis, aby co nejvíce byl rozšířen.

—«—

Bibliografie.

P. Bohumil Spáčil T. J.: Jesuité.
Praha 1923.

Knihou touto dostáváme v české literatuře přehledný a snadno přístupný spis, který jasnou a populární formou poučuje o všem, co jest žádoucím vědětí uvědomělému katolíku a vzdělanci vůbec o řádu jesuitském patřícím zajisté k nejznamenitějším výtvorům novodobého katolicismu.

Promluviv o založení řádu a jeho prvních počátcích obrací se autor k výkladu o účelu řádu a jeho prostředcích, o apoštolské jeho povaze a způsobu jeho činnosti z toho vyplývající. Na to jest podán nástin proslulého zřízení Tovaryšstva Ježíšova a vytčeny jsou některé vlastnosti, jimiž se řád vyznačuje a i liší od řádů jiných; následuje pak vyličení života a smrti pravého jesuity. Velmi poučná jest partie seznamující čtenáře s obsáhlou činností, již vyvinulo Tovaryšstvo během století ve službách církve a lidstva, ať již na poli výchovy a duchovní správy, či v dalekých misíích, ve vědách i umění.

Poměrem Jesuitů k českému národu zabývá se oddíl další (z pera P. Em. Kubička S. J.), v němž přihlíží se ke všem otázkám s tím souvisejícím. Zde také především bylo místo vypořádati se s nepřátelským, stranickým stanoviskem našeho — dnes již staršího — dějepisce, jež vedle tendenční literatury, t. zv. krásné, má hlavní vinu na zaujatosti vůči řádu, s nímž se u nás stále setkáváme. Naproti tomu mohl autor poukázati na blahodárnou činnost řádu v zemích českých v době předbělohorské, na to, jak horlivě a pokud možno

mírně vedli si Jesuité za soustavné a státem vedené rekatolisace země; uvádí též na pravou míru nesprávné tvrzení o nepřátelství Jesuitů k české řeči, zmiňuje se o jejich zásluhách o českou knihu zřizováním knihoven, činností vydavatelskou a spisovatelskou v době největšího úpadku, při čemž ovšem nevyhýbá se otázce poměru Jesuitů k českým knihám kacířským a nakládání s nimi.

Také řadou vědců velmi dobrého jména může se vykázati česká provincie řádová, jež i na poli umění získala si nesmrtelných zá-

sluh krásnými stavbami barokovými, zdobícími dosud naše města, hlavně Prahu.

Zajímavé doklady jsou podány i pro charitativní činnost řádovou a pro její působení ve prospěch českého sedláka v době největšího jeho útisku.

Autor spisu, jež vřele doporučujeme, nepomenul nikde poukázati na doklady, spravedlivějšího nazírání na řád ve vědecké literatuře novější, jak nyní již neodolatelně razí si cestu.

M. B.

Zábavný koutek.

Dle rady.

Profesor ve škole táže se studenta: „Bolí tě uši?“

Student: „Ne, pane profesore!“

— „Tedy proč jsi do nich vložil vatu?“

Student: „Vždyť se přece dobře pamatujete, pane profesore, že jste nám ve třídě říkal, že proto tak málo umíme, poněvadž vše jedním uchem přijmeme a druhým zase vypustíme. Proto jsem si je ucpal.“

Profesor (v češtině): „Co jest myslivec?“
Váša (hbitě se hlásí): „Myslivec je člověk, který stále myslí.“

— „Vášo, nechtěl bys asi být myslivcem, že?“

*

Šprinder (vida nésti Štěpku velký basový roh): „Jejej, to je velká trouba!“

Malík: „Kterou troubu myslíš?“

Profesor: „Jak rozdělil jsi ty věty?“

Student: „Nikterak.“

— „Alespoň mi řekni, co by se mohlo s nimi dělati?“

— „Mohly by se jednoduše vynechati.“

Otec k synáčkovi: „Jak můžeš, synku, kamarádit s takovým hochem, jako je Karel. Vždyť slyším, že je poslední ve třídě.“

Synáček: „Jen z vděčnosti. Kdyby ho nebylo, byl bych posledním já.“

*

Učitel: „Napiš větu, v níž jest obsaženo „je líto“.“

Kubeš: „Snědl jsem jitnici a myslil jsem, že to je jelito.“

Učitel: „Nepozoro! Teď napiš tedy se slovem „jelito“.“

Kubeš: „Snědl jsem ji, teď nic nemám, a proto mně toho je líto.“

Profesor: „V jakém spojení se zlato nejrychleji rozpouští?“

Posluchač: „V manželství!“

— „Pane učiteli, vy jste poslal mého kluka domů, že přišel nemytý do školy. Já jsem jeho otec!“

Učitel: „Je to na vás viděti!“

Syn na prázdninách.

Matka: „Už je půlnoc. Tak dlouho nemohla přece trvati vaše zkouška pěvecká!“

Syn: „Ale ano! Přišlo nás jen pět, a tak jsme musili zpívat i za ty, co chyběli.“

*

Zabloudil, cítě při vyučování, že ho šimrá něco v botě, zahloubal se do myšlenek; byv profesorem tázan, co to má zas v hlavě, zvolal roztržitě: „Já tam mám švába!“

Velká část quintánů, sextánů a vyšších, jsou velkými milovníky starořímských a řeckých hodnotářů, jako: Vergil, Plato, Ovid, Salust, Tacitus atd. Proto šetří co nejvíce jejich knih. Aby jim prach a nepohoda neškodily, ukládají je na nejspodnější místo ve stolku. Jenom když přijde k nějaké důležité rozepři, svolávají ty učence na pomoc. Když nestačí několik frásí, házejí pak celé autory soupeři na hlavu.

Profesor: „Jmenuj nějaká podstatná jména!“

Michal (v quintě): „Dýmka, tabák, sirky — pivo, víno“ — a dál už neví.

*

Jaroš: „Když v kuchyni nikdo nebyl, půjčil jsem si šest jablek na věčnou oplátku.“

Bohuš: „A proč jsi jich nevezl více, když jsi měl takovou příležitost?“

Jaroš: „Což nevíš, že: Sedmé — nepokradeš?“

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 5. čísla: Přesmyčka: Modli se a pracuj! Rebus s přesmyčkou; Jan Neruda. Záměnka: kůzlátko—pozlátko. Rozšiřovačka: a, Ra, éra, péra, opera. Číselka: Kam se ženou, pane souse, se ženou? Skrývačky: Kladno, Čáslav, Benešov. Roháček: Náchod Aron, Chod, on, d. Há-danka: Každý návštěvník musil říci jednu z těchto věcí; buď „nebudu oběšen“ anebo „budu utopen“.

Královská procházka: Co můžeš učiniti dnes, ne-odkládej na zítek! Přesmyčka: Česká Lípa.

Správná rozluštění všech hádanek včas za-slali: Machek J., Praha, Paapež K., Příbram, Hasman B., Příbram.

Vylosování byli: Hasman Boh. z Příbrami, Machek J. z Prahy.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 4. března 1923. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Rebusy.

(rebus zpětný)

a) $\frac{\overset{z}{\text{Y}}}{\text{T}}$ b) $\frac{\text{L} + \text{B}}{\text{K}}$

Výpustka.

S. Th.

S „b“ boží neskonalá je,
bez „b“ žena svatá fak se jmenuje.

Číselka.

P. J.

Student sedě na 1234,
učil se o naší 3214.

Záměnka.

—m g—

Na svých bedrech držel zemi,
někdy pěkně barvy mění,
ve škole snad všichni máte,
horstvo také jistě znáte.

Doplňovačka s tajenkou.

—sth—

×		×	a
×	a	×	
×		×	k
×	ý	×	
×		×	e
×	i	×	

strom.

řeka.

?

sport. potřeba.

zemědíl.

část nádoby.

Přesmyčka.

Rok u Týna

Rodovka.

M. G.

On — značí nám velkého pána,
ona — zdarma bývá rozdávána.

Koniček.

Z. F.

li	mi	vě	st	ja	jí
ře	ře.	dské	na	ché	ho
jako	čné	šu	ry	o	ko
ho	mo	fi	še		

Roháček.

S. Th.

a	a	a	a	a	a
á	h	h	ch	k	
k	l	l	l		
n	n	r			
r	v				
v					

pták.

bůh.

korýš.

cífoslovce.

souhláska.

Královská procházka.

—cc—

a	sší	ho	nad	zá	ten
kra:	no	zdam	hvě	zá	kon
zla	hvě:	psá	ko	dá	ne
zdách	tě	ve	no	na	ní
lo	fo	na	de	j.	vlast
vařl	mi	vše:	máš	svou	n.

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

Organisační příručku,

kterou vydalo

Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

Dopisnice

s obrazem

Sv. Cyrila a Methoděje

od mistra J. Köhlera.

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

v Praze II., Voršilská 1.

Cena 4 kusy 1 Kč.

Všemu studentstvu, pracovníkům a vzdělavatelům v katolických spolecích, jakož i všem přátelům doporučíme sbírku sedmi přednášek p. Marf. Janů C. SS. R. vydaných ve sbírce

Časová hesla

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

Praha II., Voršilská 1.

Cena 2 Kč.

Výborný pramen k přednáškám.

JITRO

OBSAH:

K Štruda, boh.: Mistr je zde a volá tě. — Arch. C. E. Čaha: Kongres katol. studentsva v Lovani. — V. B.: Ecce lignum crucis.

Josef Pelikán: „Libuňský ráj“ za českého obrození. — F. Frydrych: O studentsvu a pro studentsvo. — Ladislav Vojtěch: Katolické studentsvo v zahraničí. — Studentská musa: Boř. Brož: Touhy duše. G. X. Vlkošský: „Jediný bol.“ — Janoš Světlý: Mene-Tekel-Ufarsin. — Jar. Dyjský: Sněženka. — Slavoj: Rodné vsi. — Aloisie Kelfnerová: Večery. — Slávek: Objeví duši. — Al. Kelfnerová: Žal večera. — S. Štěpánek: Náš pán farář. — Al. Záruba-Mírský: Pohádka o věčné fouze. — F. o: Ako vyhnali cigáňov z Vysokej. — Ant. Hruza: Na lodi. — Rozhledy: Bibliografie. — Cyrilomethodějský věstník.

V P R A Z E

V BŘEZNU 1923.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: K číslu tomuto jest přiložen Cyrilometh. věstník studentský, v němž dokončena encyklika Lva XIII. K informaci pracovníkům na poli cyrilometh. bylo nutno ji uveřejnit; poznáváme z ní, jak Svata Stolica všimá si Slovanů, jež odporoučí k ochraně sv. Cyrila a Methoda, kteří jsou zvláštními orodovnicíky a pomocnicíky našimi u Boha. — **Příští číslo** vyjde po 20. dubnu. Uzávěrka 5. dubna. Máte-li nějaké skutečné věcné návrhy na úpravu Jitra, sdělte redakci! V čem bude lze vyjít vsůíc, tam též vyhovíme. Nechceme tvrdit, že nynější stav je nejlepší.

Sdělení administrační. Prosíme za brzké zapravení předplatného. Nezapomeňte, pokud jsou na adreskách čísla, i ta na složenku napsat. Některá čísla starých ročníků scházejí. Proto reklamace jich objednávek jsou zbytečné. „Jitro“ rozesíláno jest z tiskárny po 20. každého měsíce, takže stížností, jakoby administrace opozdění zavinovovala, jsou naprosto bezpodstatny. Kdož snad zastavují odbírání „Jitra“, nechť nezapomínají při tom udati přesnou adresu a číslo, na kterou bylo „Jitro“ posíláno. Nechť odběratelé si uvědomí, že administraci zastává akademik, který mimo to vázán jest ještě jinými povinnostmi. Nechť tedy odběratelé práci neztěžují. Mnohdy se stává, že některý odběratel reklamuje některá čísla a tato, jsouce mu zaslána, přicházejí zpět s poznámkou „nepřijímám“. Těmito bezdůvodnými reklamacemi finančně zatěžuje se „Jitro“. Na konec prosíme, aby o Velikonocích nebylo žádného odběratele, který by nemohl se pochlubit, že má „Jitro“ již zaplacené.

Odpovědi na došlé příspěvky. J. Ch. Uštěn: Škoda, že thema zajímavé není zpracováno více samostatně. Když jsou citovány věci jiných autorů, třeba autora jmenujete a uvést místo. Jinak pozbývá práce ceny. Bylo by cennějším, kdybyste byl rozlišil to, co by'o v „Katol. moderně“ zdravého a co ne. Kritika poměrů je někdy příliš smělá. — **Slávek:** Něco uveřejňujeme. — **Infelix:** Uveřejňujeme jen příspěvky psané buď literární, nebo poučné, nabyté vlastním studiem neb zkušenostmi, ne však popisy, resp. obsahy něčeho, co jsme četli. Platí o cestě poučníků do města utrpení Kristova. Jest však i literárně slabá. Masop. příběh humoristický, leč podání slabé. Ve veršování se cvičte! — **Ruda Lintentický:** Mnohé výrazy pro mediaci velmi nevhodné, tak „hůl“ pravé víry. Přirovnání víry k holi zaráží. Jinak dosti dobré. Pošlete opět. — **J. J. Kroměříž. Hastrman:** Nehodí se. — **Herať:** Pošli opět! — **Přivítání.** Nedostatek času je zřejmý i na příspěvku; bohužel nehodí se ještě. — **K. Bořetická:** Slabé. Čtete hodně! **A. F. Slav ec:** Dostí dobré. „Proč?“ relativně nejlepší. Snad časem něco uveřejníme. Viz pozn. o psaní rukopisů! **Jar. Dyjský:** Vaše poesie trpí přílišnou rozměrností. Krotte svou výmluvnost, která často je na újmu čistoty rýmů. A jest také příčinou, která zabraňuje nám uveřejnit některou z Vašich posledních básní. Vaši prosu někdy snad uveřejníme, ač je poněkud unavující. — **B. Brož:** Touhy duše. První část, kterou uveřejňujeme, je lepší, druhá ještě slabá. — **Všem:** Piště jen po jedné straně! Jinak nebude brán na rukopisy zřetel.

Žádáme všechna SSS a všechny kolegy

dluhující obnosy za kalendáře katol. studentstva za rok 1922-23, aby poplatky co nejdříve vyrovnali.
Upozorňujeme na výzvu naši o kalendáři pro rok příští.

MORAVAN,
spolek katol. akademiků, Brno, Koliště 5.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
* * K A T O L I C K Ý C H * *

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v březnu 1923.

ČÍSLO 7.

K. ŠTRUDA, boh.:

Mistr je zde a volá* tě.

(Jan 11, 28.)

Život lidský — toť divadlo; úvodem, předehrou — mládí. Bezstarostné, veselé, radostné mládí a přece, jak často přechází v těžký smutný život, — vážné drama, ne-li tragedii. Co je příčinou této náhlé změny, vyčerpávající a ztravující síly duše, co ji žene často až k zoufalství, proč ničí se vznešená cena života? To proto, že člověk, odhodiv veslo, pouští se lehkomyšlně na kalné, dravé vody, a až se začne loď kymáceti a nemůže přistáti v klidném přístavě, omrzí ho plavba a skončí zoufalstvím. To proto, že dnešní člověk pohrdá jedinou pevnou oporou, která činí život bezpečným — Bohem, že šlape v blátě a špínu kydá na to, co jako slunce zahřívá a rozhání tíživé mlhy životní — náboženství.

Tak málo je dnes duší, jež vcházejí do života, majíce v srdci Boha a náboženství, víru, jež jako stálý oheň znemožní smrtelný chlad, pálící jako mráz vše, co dobrého v srdci lidském vypučelo. A ještě méně je těch, kteří na prahu života všimli si láskyplného a jako vánek letního večera tichého hlasu: Mistr je zde a volá tě. Tak málo je těch, kdo při úvaze o těchto slovech mohli říci, že srdce jejich nepatří ještě nikomu a ničemu, že mohou vyjíti vstříc Tomu, jenž je volá. Rady jejich zřídly. Snad je to nutné, aby se znovu ukázalo to, co tehdy, když hlouček dvanácti obrátil svět. Nepochybujeme, že je to možné. Ale líto nám je zástupu svedeného, líto nám je stáda bloudícího po nebezpečných stezkách.

Kde hledati pomoci a nápravy? Člověk jeden učinil večeri velikou a pozval mnohých. (Luk. 14, 16.) Žeň zajisté hojná jest, ale dělníků málo. (Mat. 9, 36.) I dnes zve Božský Mistr mnohé a mnohé k večeri své, k obětnímu stolu-oltáři. I dnes volá dělníky na vinici svou. Ale zdali jej slyší ti, k nimž volá?

Řady katolické mládeže, katol. studentstva rostou, jsme hrdí na úspěchy v mladých, nadšených srdcích. Klade se jim velký úkol, velká práce v budoucnu: Omnia restaurare in Christo! Jak si však vysvětliti zjev, že stejně a úměrné nerostou i řady těch, kteří by si vzali tuto zásadu za životní svůj úkol, kteří by jí věnovali celý svůj život, kteří by byli nejen apoštoly, ale i pastýři? Nestačí chrániti zdravé, nutno i léčiti nemocné. Milosrdenství a lásky třeba. A tomu učí Božský Mistr na prvním místě ty, kteří se mu věnují zcela. Proto obracíme se na ty mladé duše s prosbou: Až uslyšíte v srdci svém hlas jeho, neutíkejte, neohlušujte jej, namlouvajíce si, že nejste hodní, že nemáte dosti síly, ale uchylte se v ústraní a přemýšlejte. Zkoušejte své síly, svou vůli, roznětťe lásku a jedněte. Přistupujte s úctou, posvátnou bázni, neboť místo toto jest svaté, ale přistupte ochotně, odhodlaně a s láskou a nadšením obětujte srdce, síly, schopnosti, obětujte se cele.

Či bojíte se posměchu a úšklebků? Stydíte se proto, že svět se posmívá? Necítíte dosti sil jíti cestou, na níž se všech stran se hází bláto pomluvy, na níž si každý dovolí stříknouti slinou pohany?

Nebojte se, vždyť to je právě známkou, že je to cesta, kterou krácel, jenž vás volá. Není učedník nad mistra. Jestliže hospodáře nazvali Beelzebubem, čím spíše domácí jeho? (Mat. 10, 24.-25.) Hle, jeho vlastní slova, jimiž předpověděl všechny ty oběti, jež dnes sluhům jeho třeba snášeti. On neláká, neslibuje slávu a ochotu světa, naopak všechny ty oběti dává k úvaze dříve, než se někdo rozhodne. Ale nežádá oběti zadarmo; prohlašuje zároveň, že svět ve své zlobě neuškodí dílu svatému: Nebojte se těch, kdož zabíjejí tělo, ale duše zabítí nemohou. (Mat. 10, 28.) A nejen to, slibuje hojnou odměnu: Kdo mě vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích. (Mat. 10, 30.) Nuže tedy, nebojte se!

Je-li v moci člověka zvětšiti cenu života, pak vrcholem této možnosti jest, dovésti duši k hluboké, kříšťalové řece kněžství a svěriti jí loďku života. Píseň věčnosti zpívají její vlny, rozloučení jest podmínkou její plavby, její dno je hluboké, plné propastí, mělčin a zátočin. Třeba pevné ruky, stále práce, neúnavné pozornosti, nemá-li loďka utonouti v hlubinách, zahynouti v mělčině. Břehy té řeky, hned kraje vyvolených, brzy země zavržená. Jednou s nich vítá plavce jásot přátel, jednou zářivý, duši rozrývající pokřik zarytých nepřátel. A přece jak svaté, vznešené chvíle připraveny jsou těm, kdož plují odevzdaně. Nestačí ovšem podívat se pouze její velebné svatosti, ale třeba zkouseti své síly, energii vůle, poctivost úmyslů a veplouti odevzdaně s ochotou a láskou ve svaté její vody. (Srov. F. X. Novák, Pohledy do života bohosl.)

Vznešený ideál kněžství žádá obětí velkých, jen s pomocí Boží člověku možných, ale tím právě dosahuje své krásy a vznešenosti, tím právě stává se oním kříšťalově čistým kněžstvím Krista, věč-

ného kněze podle řádu Melchisedechova. Obětí celého svého já, ochotnou, z lásky přinešenou, stává se duše podobnou Beránku obětovanému, stává se hodnou patřiti na něj přímo, chovati ho v rukou, ukazovati lidu, krmiti lačnou duši jeho svátostným tělem a krví i vznešenou naukou evangelia. Pak teprve dovede oceniti význam života v tom svatém nadpřirozeném štěstí, pak teprve pochopí svatá slova Kristova: Kdo chce přijíti za mnou, vezmi kříž svůj a následuj mne. (Mat. 16, 24.) A k tomu všemu volá Bůh ochotné duše. Toho štěstí chce učiniti účastny zvláště vás, kteří jste už v těch radostných letech mládí prošli těžkou zkouškou a v ní vytrvali, kteří jste se hrdě přihlásili pod zneuctěný prapor kříže!

Vv víte, jak blaží vás vědomí, že jste nezapřeli Krista v době, kdy peklo otevřelo své brány, aby pohltilo tolik nesmrtelných, draze vykoupených duší. Vy víte, jak vznešené jest býti vojínem Krista, nuže, nebojte se, pojdte dál, buďte vůdci těch těžce zápasících oddílů, buďte rytíři vznešeného krále!

Či lekají vás ty zrady v řadách jeho vůdců? Lekají vás ty strašné, dunivé pády ze závratných výšin ideálů kněžství? Nebojte se, vždyť i tehdy, když stala se strašná zrada v zahradě Getsemanské, kdy znamením přátelství, polibkem zradil vlastní učedník Mistra, stalo se tak jen proto, aby se splnila vůle Boha. A to ještě neznamená, že ho zradili všichni; hle věrný Jan jej sleduje až ke kříži. Nuže, když dnes vidíme Jidáše, vizme i vždy věrné sluhy Páně, pomozme zacelit rány, zradou tak hroznou učiněné a pojdme tam, kam nás Mistr volá. Obětujme srdce, život, síly, v náhradu za škody, zradou učiněné, postavme se v čelo bloudícímu stádu, pozvedněme pohozený prapor vítězství, pojdme, nemeškejme, neboť Pán nás volá!

Arch. C. E. CAHA:

Kongres katolického studentstva v Lovani.

Ve dnech 27. a 28. ledna t. r. pořádala »Federace belgického katolického studentstva« kongres v Lovani. Bylo nám dopřáno poznati při této příležitosti život

katolického studentstva mimo hranice naší vlasti a nasbírali jsme tam mnohých zkušeností. Každý pobyt v cizině podává bystrému pozorovateli příležitost, aby se

učil z cizích předností, případně i vad, dává příležitost ke správnému posouzení domácích poměrů, když je pozorujeme z ciziny. Mimo to je pobyt uprostřed tisíců mladých nadšených duší mocnou pobídkou a vzpruhou k další práci za společným ideálem.

Snad je třeba předeslati stručnou informaci o způsobu sdružení belgického katolického studentstva, jehož ústředním představitelem je »Fédération Belge des Étudiants Catholiques«, se sídlem v Lovani, universitním středisku Belgie. Federace zastupuje následující spolky universitní katolické mládeže:

L'Amicale des étudiants de Louvain,

La Fédération Wallonne des étudiants de Louvain,

L'Union des étudiants louvanistes,

La Société générale des étudiants catholiques bruxellois,

L'Union des étudiants catholiques de Liege,

La Société générale des étudiants catholiques de Gand,

Le »Mechelsche Katholieke Studentenkring«,

La Trinitaire,

L'Union des étudiantes de Facultés de Philos. et. Sc. de Namur,

L'Union des étudiants catholiques de Mons.

O uvědomělosti belgického katolického studentstva svědčí již to, že vydává 7 vlastních časopisů universitních.

Celkový počet studentstva akademického sdruženého ve Federaci je ke 4.000. Vždyť samotná katol. univ. lovaňská má přes tři tisíce posluchačů, zahrnujíc vedle fakult universitních jako u nás též tak zv. »školy speciální« pro studium všech oborů věd technických, jako: Chemie všech možných odvětví, inženýrského stavitelství, strojního inženýrství, elektrotechniky, zemědělství (tuším i lesního inženýrství), hornictví a věd obchodních. Pro tyto technické odbory připravuje »collège«, t. j. šestiletá střední škola, tak zv. »section professionnelle«, jinak by byl nutný jednoroční kurs přípravný.)

Po našem příjezdu do Lovaně, v pátek 26. ledna t. r. měli jsme příležitost poznati blíže toto staroslavné vysoké učení. Celé odpůldne jsme procházeli městem, které množstvím škol činí dojem

města studentského. Po ulicích i v ústavech hloučky universitní mládeže s malebnými studentskými čepičkami, jichž jeden druh připomíná živě staročeské poděbradky. Podle čapky se pozná studijní obor dle připevněných odznaků, a podle počtu hvězd počet semestrů. (Těch hvězd bývá často úctyhodné množství; trvá střední škola jen 6 let a universitní studium tedy vlastně o dva roky déle než u nás.

Takové universitní město s celým tím prostředím studentským má svoje zvláštní kouzlo, které nám je docela cizí. Starobylé budovy universitní s klenutými aulami, prostrannými schodišti a síněmi činí ra návštěvníka mocný dojem; cítí, že je ve starobylém sídle vědy a mimoděk pocituje úctu. Moderně zařízené laboratoře, strojovery, sbírky různých oborů věd technických budí obdiv; přece však celek nepůsobí na vás cize, cítíte, že jste v prostředí opravdu katolickém: v každé síni učební, v každé laboratoři vítá vás na stěně kříž a ony ctihodné prostory působí na vás milým dojmem. Představíte si s jakou chutí a láskou se asi pracuje v tomto prostředí na jakémkoli oboru vědeckém, když vaši práci vede učenec, odborník, jenž je vám zároveň upřímným přítelem.

Mimoděk srovnáváte pak toto prostředí, v němž se tak krásně snoubí víra a věda s prostředím na našich vysokých školách, kde tak bolestně postrádáme tohoto přátelského poměru profesorů a studentů, nemluvě ani o nedostatku cítění náboženského, a často i mravní ušlechtilosti v kruzích studentstva.

Dík ochotě studentů belgických, kteří nám byli průvodčími, a díky přátelské laskavosti všech profesorů, jichž pracovny, sbírky a laboratoře jsme navštívili, měli jsme dostatek příležitosti prohlédnouti si tuto slavnou universitu, založenou již roku 1425, a uhájivši si od nejstarších dob přední místo mezi ostatními universitami.

Je třeba též zdůrazniti přízeň, již se těší hnutí katol. studentstva v řadách universitních profesorů. Z tohoto sboru vynikajících odborníků všech odvětví vědecké práce patří mnozí stavu kněžského, a to i z oborů věd technických, na př. elektrotechniky a pod; když procházeli jsme jednotlivými budovami university, viděli jsme pamětní desky, věnované památce některých učenců-kněží, zaslouži-

lých o vědu zvláštním nějakým vynálezem nebo objevem. Ale i z ostatních profesorů universitních mnozí se těší zvláštní důvěře a přichylnosti katolického studentstva, s jehož snahami nejen sympatisují, ale jemuž jsou i mocnou mravní oporou.

Ale nejen v kruzích profesorů má hnutí katol. studentstva hojně sympatie. Také nejlepší společenské vrstvy účastní se hojně jeho podniků, přinášejíce svojí účastí vedle vydatné podpory hmotné hlavně i oporu morální. To jsme dobře viděli při příležitosti dobročinné akademie, pořádané ve prospěch ruských studentů-emigrantů. Studuje jich v Lovani na katolické universitě přes 50, a mají též svůj vlastní kroužek: »Union des étudiants russes«, 12 Rue du Manège, Louvain. Na podporu těchto ruských studentů-emigrantů vzniklo z popudu pana kardinála Merciera zvláštní podpůrné komité, v jehož čele jsou dva duchovní. Také Federace studentská má svoje zvláštní komité »Pro Russia« za podobným účelem. Péči těchto výborů byla pořádána dobročinná akademie v pátek večer.

Pro nás, kteří jsme přišli z jiného prostředí, byl tento večírek velikým překvapením. Ani ne tak svojí nádherou a vznešeností, čemuž v našich studentských poměrech nejsme uvyklí, ani ne pro pěkné výkony pěvecké a hudební ruských studentů, ale hlavně proto, že nám ukázal, jak velikým sympatiím těší se hnutí katolického studentstva v nejvyšších kruzích společenských v Lovani. Již sama účast významných osob je mocnou oporou, nehledě ani k veliké pomoci finanční, kterou tento večer přinesl. Zpěvy národních písní, doprovázené na národní hudební nástroje, čísla hudební, národní tance a pod., vše bylo provedeno ruskými studenty. Viděli jsme, jak belgičtí studenti rozřešili prakticky otázku, jak získati si sympatie ruských studentů-emigrantů: účinnou prací pro podporu morální i hmotnou získávají jejich důvěry a lásky, jež i u nás jsou nutnou podmínkou pro spolupráci za vznešeným cílem, jaký si vytkla Cyrilometodějská Liga Studentská.

V sobotu ráno bylo slavnostní zahájení sjezdu. Ulicemi již od rána proudili hosté z ostatních universit belgických (v Bruselu t. zv. »volná universita«, v Lutychu a v Gentu, která má býti povlámsněna). Konečně v aule starobylého Institutu Spoelberghského zahájen sjezd předsedou

Federace p. Marcelem De Merre, který svojí pohotovostí a porozuměním pro slabosti studentské se mi zdál býti vzorem předsedy. Ve své řeči uvítal vřele delegace ostatních universit belgických, delegace zahraničních spolků katolického studentstva a ostatní přítomné. Z jeho řeči bylo patrné nadšení belgického studentstva a jeho oddanost víře a vlasti.

Po něm promluvil rektor university katolické, Msgr. Ladeuze. Bylo to zajisté důstojné zahájení studentského sjezdu — rektorem universitním, knězem. Tato okolnost jasně vystihuje rozdíl mezi poměry tamnějšími a našimi. Řeč Msgr. Ladeuze byla důstojná, otcovsky přívětivá a plná hluboké pravdy. Poukázala na to, že slova Páně: »vy jste sůl země, a kdyby sůl se zkazila, čím pak by bylo soleno?«, platí také nám, katolickým studentům, budoucí inteligenci katolické. Ano, kdyby sůl se zkazila, kdyby katolická inteligence nestála v dnešních těžkých dobách věrně a rozhodně v boji za víru a náboženství, kdo by ukázal národu dobrou cestu?. Tato zahajovací řeč zůstane všem účastníkům vážným mementem a pobídkou k vytrvalosti.

Mimo předsedu Federace a rektora university nebylo dalších řečníků, schůze neměla ráz našich schůzí studentských, kde se mnoha řečmi a pozdravy dojem více tříští. Podobně jako tato schůze, měly všechny slavnosti sjezdové ráz jaksi oficielní, ráz důstojné universitní slavnosti. Hlavními řečníky byli vedle rektora university profesoři a jiné významné osobnosti zasloužilé o hnutí katolického studentstva v Belgii.

Ovšem neplatí to o schůzích pracovních, které byly pořádány v sobotu odpoledne. Současně v různých místnostech byly zahájeny tyto schůze pracovní, a to rozděleně na jednotlivé sekce s následujícím programem:

1. Sekce náboženská a stavovská:
  - a) »Les cercles d'études« (t. j. asi tolik, jako debatní večery u nás.)
  - b) Poměr mezi »Federací belg. katol. stud.«, a »Feder. belg. katol. mládeže«.
2. Sekce sociální:
  - a) Směrnice belgické sociální mládeže«,
  - b) Večerní školy, pořádané studenty.
3. Sekce tisková: Činnost a povaha studentského tisku.

4. Sekce zájmů hmotných a sportovních:

a) Studentská sportovní organizace.

b) Jednání o zájmech hmotných.

Studentské debatní večery: Referent podává obsáhlou zprávu o úspěšné činnosti studentského kroužku, stávajícího již po 15 let. Bylo viděti snahu, omeziti se na podání referátu o věcech již stávajících, osvědčených a hodných následování, aby se předešlo přílišnému snad budování plánů.

Orgánem zmíněného kroužku studentského je »L'Effort«. Pořádají čtrnáctidenně přednášky rázu náboženského, filosofického, a vůbec hlubšího. (Členové tohoto kroužku na př. navštěvují též pravidelně nemocné.) Je účelem, vedle odborného vzdělání, prohlubovati mravní život studentstva. Časem pořádají též přednášky cizích osobností, ale pravidlem jsou přednášky členů. Nežádají se od nich snad nové, osobní objevy a názory, jen hlubší studium zvoleného předmětu. Vedle uvedeného bývá thematem přednášek jakákoli otázka z oboru vědy, literatury, umění a p. Volba thematu ponechána je úplně přednášejícímu, čímž je zaručena velká rozmanitost, umožňující rozšíření obzorů na všechny strany. Zmíněný kroužek má i vlastní příruční knihovničku. Řízení kroužku je zcela v rukou studentských. Avšak účast duchovního rádce ve vedení činnosti se velmi odporučuje pro jeho zkušenosti a jeho autoritu.

Zde bych připojil několik slov o postavení duchovního rádce: Duchovní rádce lovaňských katolických studentů, zvaný všeobecně jen »abbé François« má ve studentském prostředí veliký vliv a veliký význam. Snad už tím, že jeho osobnost je milá a současně důstojná, činící dojem kněze, který věnoval studentům své srdce, zasvětil nezištně svoji práci jejich vychování, který je si též plně vědom obtíží, jež nese jeho postavení jako přítel a současně vůdce. Musí asi též mnohdy přihmouřiti oko, aby podržel přichylnost studentů a mohl je ve vhodné chvíli vésti k poznání lepšího, k vnitřnímu prohloubení. Schůzím je přítomen při stole předsedově, bez zasahování do debaty. Pohybuje se stále mezi studenty, má jejich sympatie, a může tak na ně vykonávat dobrý vliv. Studenti, kteří by o určitém thematu mohli veřejně přednáseti, oznámí to duchovnímu rádci, jenž má pak celou evidenci, a když se naskytne po-

třeba řečníka v tom neb onom oboru, může Federace v nejkratší době řečníka tam delegovati (obyčejně do venkovských měst). Tato činnost je při tak velikém počtu katolického studentstva docela dobře možná.

V sekci o zájmech hmotných byla projednávána otázka zřízení studentské jídelny v Lovani, která by byla vedena ve vlastní režii. Ostatní sekce jsme nemohli navštívit, protože byly pořádány všechny současně. Jednotlivé referáty z jednotlivých sekcí budou pak uveřejněny v belgických studentských časopisech.

Ve 4 hodiny měla býti zahájena sekce delegátů zahraničních. Poněvadž však z různých důvodů byli ze zahraničních přítomni pouze: předseda »Francouzské Federace Katolického Studentstva«, dále 2 delegáti Sdružení z Lillu, zástupce studentů Lucemburských a delegace československá, byly na program této sekce, po zahájení a uvítání cizineckých delegací, dány opět přednášky profesorů universitních.

Prof. Vanderessen, jeden z nejlepších současných historiků přednesl historický vývoj university, zdůrazniv její vliv a význam v jednotlivých dobách, její zakořenění v dobách osvícenské politiky, v době revoluce a její znovuzrození r. 1833 zásluhou belgických biskupů, od kteréžto doby nese titul »Universita katolická« a je prostřednictvím rektora podřízena belgickým biskupům. Ku konci ještě uvedl, proč zasluhuje universita lovaňská titulu »katolická«. Ukázal, jak důležité je hledisko mravní, náboženské ve srovnávání a vzájemném oceňování příčiny a následků ve vědeckém bádání (na př. historickém), že je zde nemožno zůstatí neutrálním ve věci světového názoru. Dále ukázal na důležitost prostředí mezi profesory a žáky a jak důležité jest, aby bylo založeno na podkladě náboženském. Jak důležité jest dále i na universitě další tvoření charakteru a výchova mládeže universitní, a jak velký význam pro výchovu inteligence a tím i celého národa má tedy universita katolická.

Tato vzácná přednáška byla zajisté způsobila vzbuditi lásku k Alma Mater v srdcích těch mladých posluchačů. Nám bylo teskně při srovnání poměrů jejich s poměry našimi doma.

Druhá přednáška p. Defourny-ho rovněž profesora katolické university, měla za předmět »sociální otázku v Belgii«, ře-

šila však stejně dobře obecnou sociální otázku poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem na podkladě křesťanského, katolického světového názoru.

Otázky rázu mezinárodního, jako výměna studentů a pod., musili jsme tedy projednávat v rozhovorech soukromých. Přece však mohou i tyto býti podkladem dalšího vyjednávání, zejména pokud se týče záležitosti umožnění studia na lovaňské universitě aspoň pro jednoho studenta českého. Ve výměně časopisů jsme získali zasílání časopisů z Belgie a Francie.

V sobotu večer byl studentský večírek. Na počátku byla přednáška předsedy »Federace francouzského katolického studentstva« p. J. Levêqua, o vztazích mezi Svatou Stolicí a vládou francouzskou. Podala celý přehled z poslední doby. Ostatní večírek měl ráz tradiční hlučné zábavy. Co do volby zábavy jsou naši studenti katoličtí jistě přísnější a byli jsme překvapeni hlučným prostředím na tomto večírku. Je to snad tím, že naše hnutí katolického studentstva vyrůstá opravdu na »mrazu a větru«, v čemž je veliký rozdíl proti poměrům v Belgii. Jak jsem již podotkl, je prostředí, obklopující hnutí katol. stud. v Belgii nepřírovnatelně příznivější než u nás, jak se strany vysokoškolských profesorů, tak i se strany veřejnosti. U nich je o náboženskou výchovu v soukromém životě i na střední škole dostatečně postaráno, proto není tam (tak jako i ve Francii) vůbec organisováno katolické studentstvo středoškolské. Dívky nejsou vůbec v organisaci, a pokud vůbec na universitě studují, jsou podrobeny přísnému domácímu řádu pensionátu. (V Paříži mají prý sice posluchačky university svoje vlastní sdružení, ale toto nemá nic společného s organisací studentů.)

Dorost kněžský není též zastoupen ve Federaci, jen snad proto, že posluchači bohoslovecké fakulty na universitě mohou býti členy universitního spolku.

Pokud se týče otázky podpory hmotné, není se strany studentů samotných zařízení pro vzájemnou podporu, snad proto, že není této podpory tolik potřeba jako u nás. Nemajetní studenti jsou v Lovani ubytováni ve dvou pensionátech, kde bydlí mnohem pohodlněji než u nás. Správa těchto pensionátů je svěřena knězi, který je jmenován profesorským sborem university a rektorem. Domácí řád v těchto pensionátech jest přísný.

Federace studentská zřídila pro prázdninové zotavení studentů někde u moře v Heystu studentský hotel: »Home pour étudiants«, což však nemá ráz sociální podpory.

V neděli ráno o 7. hodině byla ranní mše svatá se svatým přijímáním, o 9. hod. velká mše svatá s promluvou duchovního rádce. Po mši svaté hovořili jsme delší dobu s rektorem university, jemu vylíčili sociální postavení našeho studentstva, prostředí, které hnutí naše obklopuje a jednali jsme též o otázce výměny studentů.

V 10¹/₂ bylo manifestační shromáždění Federace. Ačkoli byla týž den veliká manifestace za zachování francie na Gentské universitě, při níž byla ovšem též z řad studentských veliká účast, přece i zde se shromáždilo hojně universitní mládeže, opět v aule Spoelberghského Institutu. Také při tomto manifestačním shromáždění byly na programu řeči osobností zasloužilých o hnutí studentské. Čestný místopředseda Federace, hrabě Caston de Wiart, potom advokát p. Tomáš Braun, p. Alfonse Leclercq, podávali ve svých řečech srovnání poměrů ve hnutí studentském za jejich doby s poměry nynějšími, a zdůrazňovali s radostí mocný rozmach hnutí v poslední době. Na to následoval závěrečný proslov předsedy Federace p. De Merre, jímž byl oficiálně zakončen sjezd.

V jednu hodinu odpo. byl společný oběd. Zde proneseny jednotlivé přípitky, týkající se kongresu. Zvláštní přípitek byl věnován zástupcům katolického studentstva československého, oceněno vyslání delegace na kongres za poměrů dosti obtížných. V odpovědi, která byla přijata bouřlivým potleskem, tlumočila čsl. delegace díky za sympatie, které katol. stud. belgické našemu studentstvu bylo tak hojně projevilo, a ujistila naprostou jednotou myšlenek a citění z naší strany. Hovořili též zástupcové ostatních delegací, také i jeden student Armén. Při obědě též přečetl předseda přípis katolického studentského sdružení vlámského, které omluvilo se z účasti na kongresu, následkem současných sporů jazykových mezi Vlány a Valony.

Odpoledne jsme pak odjeli do Bruselu, druhý den ráno do Antverp, a odpoledne do Malines (Mecheln), starobylého sídla primasa belgického. Byla vyžádána audience u pana kardinála Merciera. Poněvadž

jsme zameškali vlak, přijeli jsme až k večeru. Přes pokročilou dobu byli jsme k naší veliké radosti ještě přijati panem kardinálem, který s námi asi po 20 minut velmi srdečně a laskavě rozmlouval. Dojem jeho majestátní a přece milé osobnosti byl veliký, taktéž dojem jeho řeči, v níž projevil radost nad tím, že všude se vzchopila katolická inteligence, aby svorně s duchovenstvem bojovala za poklad víry; zmínil se též o encyklice Svatého Otce, tohoto se týkající. Dával též dobré rady studentským pracovníkům: netříštití práci v mnoha směrech, raději věnovati všechnu píli a práci ně-

kolika málo účelům a až po dosažení nějakého úspěchu, obrátiti se snad zase k dalšímu úkolu. Privil, že jsou mu známy obtížné poměry u nás; žádal, abychom u nás tlumočili jeho pozdrav. Vzdal jsem mu za českoslov. katolické studentstvo projev úcty. Hovořil s námi dlouho a srdečně. Odcházel jsme radostně nadšeni, že jsme měli štěstí hovořiti s velikým mužem Belgie.

Vrátili jsme se do Bruselu, odtud pak druhého dne přes Lovaň, Lutych do Německa, kde jsme na zpáteční cestě navštívili spolky německých katolických studentů.

V. B.:

Ecce lignum crucis.

Jen málo věcí je tak zušlechtujících, jako liturgie církve římsko-katolické. Vše co je ladné oku, čím je upoután milovník umění tónového, krátce co je ethicky cenného pro všechny mohutnosti duševní, je podivuhodným způsobem spojeno v liturgii, v obřadech církve. Ovšem tehdy, když je to provedeno tak, jak církev předpisuje.

Nejprostší gesto kněze s hlubokou vírou sloužícího mši sv. v prosté kapli, nebo pontifikální mše sv. v katedrále, či slavné nešpory (jak je slýcháváme u nás v Praze, zvláště v Emauzích!) za jemného doprovodu varhan, obřady svátostné, rozmanité liturgické slavnosti, jak je přináší oba veliké cykly církevního roku — to vše tvoří důstojný rámeček hlubokých náboženských pravd.

Nejkrásnější a liturgicky nejbohatší částí církevního roku je cyklus velikonoční. Upozorňuji dnes na nepatrný akt z liturgie velkopáteční: na odhalení kříže. Kněz obnažuje na straně epištolní černým sukнем zastřený kříž a při tom zpívá: »Ecce lignum crucis!« Ejhle dřevo kříže!

Kolik úvah v nás budí tato jednoduchá, ale obsažná věta Velkého pátku!

Chcete znáti spolehlivý maják, který pěti krvavými světly proniká již dvacet století tmy pohanstva a nevěry a ukazuje národům v bouřích duchovních zápasů bezpečnou cestu k poslednímu cíli? *Ecce lignum crucis!*

Chcete znáti thema slavných řečí paulovských, která vyplňují velikou část No-

vého zákona? — *Ecce lignum crucis!*

Chcete znáti pravidlo mravní, kterým byste se mohli bezpečně řídit v životě za všech okolností? — *Ecce lignum crucis!*

Chcete věděti, jak se dokazuje pravá láska k bližnímu, národu a lidstvu vůbec? — *Ecce lignum crucis!*

Chcete znáti smysl katolicismu v poměru k tělu, k hmotě? — *Ecce lignum crucis!*

Chcete věděti, čím byli osvěcováni středověcí světcí a mystikové a čím byl prozařován jejich život zdánlivě tak »temný« a jednotvárný? Zahleďte se a zahleďte se hluboko ve svých velikonočních modlitbách do pěti červených ran Kristových a uvažujte význam věty: *Ecce lignum crucis!*

Kristus a jeho kříž, symbol křesťanstva, je u nás v poválečné době zvláště zneuctíván a světový názor jím vytčený od moderních pohanů stále v časopisech i na řečníštích kaceřován. A přece Kristus je ten, »skrže něhož všecky věci povstaly a bez něhož nepovstalo nic z toho, co učiněno jest« (Jan 1, 3.) Buďme tedy jeho ochránci a ctiteli aspoň my věřící! V těžkých zápasech životních zírejme k němu s důvěrou! Je a bude nám skutečně — život to dokáže — spolehlivým majákem.

Ecce lignum crucis zaznívá od katolických oltářů na Velký Pátek. Slova ta nezůstávají jenom slovy liturgie a neomezují se jenom na chrám. Zaznívají i ve

veřejném životě v roztomilých variacích: Ejhle kříž, ejhle křesťanství a jeho zásady! Od jedněch slyšíme ta slova pronášeti s posměchem, s opovržením nebo zoufalstvím, od jiných s nadšením a radostí. Čím má být kříž a názor jím reprezentovaný nám? Poradme se s nejlepším interpretem kříže Kristova, se sv. Pavlem. Nahlédněme do jeho listů, psaných s nehynoucím půvabem a nevadnoucí svěžestí, jaké on má názory o kříži! Mezi jiným se tam dočteme, že »slovo kříže (totiž učení o Kristu ukřižovaném) jest sice těm, kteří hynou, bláznovstvím: ale těm, kteří dosahují spasení, jest mocí Boží.« (1. Kor. 1, 18.) A my přece chceme dosáhnouti spasení!

Pohlížejme na kříž, kdykoli váháme mezi zlem a dobrem. Je přesvědčením křesťanských myslitelů, že Kristus na kříži je spolehlivým pravidlem, dle něhož povedeme bezpečně linii svého žití. Ruský filosof*) Solovjev praví: »V každém pochybném případě, je-li jen možnost vzpamatovati se a pomyslití, vzpomeňte na Krista, představte si Ho živého, jakým je, a vložte naň celé břímě svých pochybností. On svolil již předem přijmouti i toto břímě se všemi ostatními,

*) „Duchovní základy života“. Solovjev—Tisková str. 157.

ne ovšem proto, aby vám uvolnil ruce ke každému darebáctví, ale proto, abyste, obrátivše se k Němu a opřevše se o Něho, mohli se zdržeti zla a státi se v tomto pochybném díle průvodčími Jeho nepochybné pravdy.« V každém pochybném případě »vzpamatujme se a pomysleme« na věčnou a jediné správnou Normu-Krista a budou z nás křesťanští charakterové lidstvu (i tomu nevěreckému!) a Bohu milí.

Kříž nám ukazuje, jak třeba jednati s tělem, hmotou a z nich pochodící smyslností. Kříž je nejposlednější a nejpravdivější thesi směru skutečně nejideálnějšího. Záleží jenom na nás, jak dalece se k této thesi přiblížíme, abychom našli štěstí, které prýští z kříže. Tehdy také pochopíme slova sv. Pavla: »S Kristem jsem ukřižován, abych živ byl v Bohu.« (Galat. 2 .19.)

Liturgie je naším vychovatelem nevtíravým, ale důstojným. Náhle a neočekávaně zaznívají v liturgii slova, která nalézají ohlasu snad v každé době. Jsou však liturgická slova, nad nimiž jest dobře se pozastaviti, jejich význam s rozmanitých hledisek promeditovati a pro život z nich co nejvíce vyvážit. Těmi slovy je i věta: *Eccce lignum crucis.*

JOSEF PELIKÁN:

„Libuňský ráj“ za českého obrození.

(Věnováno sl. R. Ř.)

Velkým triumfem proti germanisačním a centralisačním snahám josefinismu bylo r. 1793 založení jazyka českého na pražské universitě. To byl úspěch naší první generace buditelské, vedené vlastenci Dobnerem, Dobrovským a Pelclem. A vítězství toto nalézá ohlasu po české vlasti, zejména po českém venkově, který více vzdoroval germanisaci než města. V duši české uhostil se příděch nadšeně vznesený, příděch romantismu, tvořící náladu bolné lásky nad úpadkem českého národa, hněvného stesku proti těm, kdož na tom nesou vinu a zároveň víru v nový rozmach slávy české, víru, která nabývala stále více půdy jak v prostém lidu, tak v nově tvořící se české inteligenci.

Prostá píseň lidová, báje, dochované zkazky z minulosti, to vše působí kouzlem neodolatelným. V takovém prostředí pů-

sobí nová generace buditelská. Je to družina Jungmannova, nemající již té skepse jako doba předchozí, ale věřící ve velikou budoucnost národa českého a s ním všech národů Slavie, jejichž velkým mluvčím se má státi Rusko.

V společnosti české na přední místa dostávají se lidé dosud společensky nepatrní, Praha — z velké části německy mluvící — se probouzí a vrací se k svému velikému poslání. Vedle ní tvoří se menší středisko kulturní, literární po českém venkově kolem silnějších postav literárních.

»Bývali to z větší části duchovní — jak doznává mimo jiné i univ. prof. dr. Jan Jakubec — (který nemá ve zvyku chváliti práci kněžstva. Pozn. red.), kteří na své tiché fary zvali literáty nejbližšího i vzdálenějšího okolí k poradám o věcech lite-

rárních i národních, ku přátelskému besedování. Byly to krásné literární idyly. Takovým způsobem soustřeďoval na př. kolem sebe Puchmajer svůj kruh přátelský v Radnicích, J. L. Ziegler v pohorské vesnici v Dobřanech, Boh. Tablic na Slovensku v Kostelních Morávcích.« Tak ani Antonínu Markovi, faráři v Libuni (na Jičínsku), nescházel vyšší duševní život v prosté české vesnici, ale vesnička Libuň se stává jeho působením takovým literárním střediskem.

Ve čtvrtek scházívala se u něho na faře vlastenecká společnost: z Markvartic (u Sobotky) jako spolužák ze studií farář Fr. Vetešník, Fr. Šírek (později profesor v Jičíně), kaplan Jan Šolc, básník profesor Š. K. Macháček, kněz Josef Černý a j. Rozmlouvali o literárních novinách, jak české hnutí roste, i o jeho překážkách a nesnázích; velmi často přešel jejich rozhovor na věci slovanské vůbec, a tu jako hlavní vynikal farář A. Marek a F. Vetešník, zvláště šlo-li o otázku ruskou nebo jihoslovanskou. Ty rozhovory Marek se svými přáteli miloval, věřil v Rusko, věřil upřímně ve velikou a krásnou budoucnost slovanskou: »Ohromnost kmene slovanského, jenž dotýká se několika moří, přináší mu útěchu, že Slované spojíce se v jednu sílu, budou moci vzdorovati na jedné straně mohutnému přívalu Němců, na druhé zuřivým útiskům Turků.« [Jakubec.]

Zvláště významné byly schůzky, zavítal-li mezi ně vzdálený spisovatel, neb jiný vlastenec. Býval to z Prahy Josef Jungmann, upřímný přítel Markův z dob jeho bohosloveckých studií v Litoměřicích, který r. 1845 v září ještě jako stařeček devadesátiletý přišel do fary libuňské, aby tam pookřál v přátelském kruhu, pozapomněl na rány, jež ho stihly. Vedle Jungmanna pobesedoval s nimi i Pavel Josef Šafařík se svým synem, Klicpera, Presl, Čelakovský, Jandera a j. Nechyběly ani návštěvy z daleka. Tak na jaře r. 1840 byl u Marka hostem ruský učenec Srezněvský, jindy srbský proslulý spisovatel Vuk. Št. Karadžič, lužičtí spisovatelé M. Horník a A. Smolér a j., kteří nalézali u něho i podpory hmotné.

I jiným způsobem pracoval libuňský farář. Spisoval, pomáhal Jungmannovi, probouzel vědomí české ve svém okolí!

Z prvních jeho literárních prací je báseň »Má vlast«. »V ní ozývá se žal a stesk nad zmizelou někdejší slávou a silou če-

ského národa, bol nad tehdejšími zneuznáním a ponižující porobou české vlasti i touha vyrvati vlast tomuto osudu.« Tím tónem nesou se i jeho další básně, jichž sice není mnoho, ale vyznačují se všechny silným vlasteneckým zanícením; doufá, že opět jazyk český dojde nového rozkvětu.

»Slout Čechy nebude nám žádnou více hanou
a z našich krasaviček Slovenky se stanou.«

V tomto je Marek předchůdcem a můžeme říci průkopníkem směru, jímž později se ubíral Kollár při skládání »Slávy Dcery«.

Mimo některé překlady (jako balady Schillerovy) pracoval také na poli české filosofie a svojí »Logikou, Metafysikou, Základní filosofií« dal pevný a jistý základ názvosloví filosofickému a vědeckému vůbec.

Jinou důležitou prací byla jeho pomoc při sestavování Jungmannova Slovníku. Po Jungmannovi byl on první, kteří sbírali malá zrnka a snášeli je ku velké stavbě. »Za slovíčka děkuji« — píše mu Jungmann — »Vy jste tak pilen, že Vám sotva postačím. Od Vás, nejmilejší, posavad největší se mi pomoc stala a doufám, že i dodržíte. Za cedulky jménem vlasti nehodně díky vzdávám; jestli umru dříve Vás, dostanou se Vám opět zpátkem i s mojimi, a na Vás půjde vydávání té náramné práce, do které Palkovič nekousl hrubě.«

Poměr Jungmannův a Markův byl velice přátelský. Trval po čtyřicet let, do smrti Jungmannovy. Nejlépe jej můžeme viděti z korespondence. Tak píše Jungmann po smrti svého syna Josefa (24. XII. 1834): »Zlatý, dobrý, milý příteli našeho domu, jehož my všichni srdečně milujeme, jehož náš jediný syn nade všecky vlastence miloval, a bez rozloučení se s ním ani umřítí nemohl, nezměňte se nikdy ve své šlechtné mysli k nám, ke mně a když mne nebude — k mojim milovaným. Seznal jsem mnoho lidu rozličného v putování svém po tomto oudolí života, ale kromě mých vlastních nikoho, ke komu by mne srdce tak úsilně, tak nenasytně táhlo jako k Vám

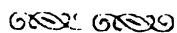
A Marek ve své básni, mluvě o Slovanstvu, obrací se k pražskému příteli těmito slovy:

»Byť clona nepaměti jména oněch kryla, jimž nejmilejší matkou Slavie kdy byla, jen Tebou by mi věčně stála drahocenná, jen Tebou má by byla tužba ukojena —.«

Stejně vlastenecky pracoval A. Marek ve svém okolí. Oběti, které přinášel pro hmotné povznesení české literatury, řadí ho mezi přední její podporovatele. Nebylo snad jediné knihy do let čtyřicátých, které by Ant. Marek nebyl zakoupil. Čtenářský spolek v Turnově (jeho rodišti) jest

jeho dílem. Když jednalo se o založení Společnosti české (pozdější to Královské učené Společ.), která by vydávala české knihy, byl Marek vůbec první, který složil k tomuto účelu příspěvek a při zakládání Matice české r. 1831 zase to byl Marek, který byl mezi 16 zakladateli, složivšími hned první rok celý vklad a mimo to najdeme jeho jméno v počtu 28, kteří měli sepsat velikou českou encyklopedii dle plánů Palackého.

(Příště další.)

F. FRYDRYCH:

O studentstvu a pro studentstvo.

V březnovém čísle »Dorostu« rozepsal se Lad. Pavelka pod tímto nadpisem o stávajících poměrech mezi katol. studentstvem a spolky katol. mládeže. Na Moravě psáno bylo před krátkým časem zase v »Našinci« a »Právu« o Stud. odborech Orla, kde řešen byl ne zrovna týž, přece však dosti blízký námět. Nechci zde pouštět se do přesvědčování nebo yvracení názorů, ani nechci nikomu vnučovati názory své, které snad jsou totožny s názory Ústředí katol. studentstva); poněvadž však se již o těch věcech rozpředla v tisku diskuse, je záhodno, nenechávati debatu bez povšimnutí a bez poznámek, ba naopak, je třeba, by studentstvo mělo tu ujasněný svůj názor a pak i program.

Autor článku v Dorostu omezuje se pouze na Čechy. Poněvadž však otázka ta platí i pro Moravu, mluvím tu ihned o hnutí v celé naší vlasti. Volá se stále po tom, aby studentstvo co nejvíce žilo a pracovalo ve Sdruženích katol. mládeže, Omladinách, Orlu a spolky stud. se jaksi opomíjejí. Jak na to odpovědět? Varuji před kvapným usuzováním.

V dorostu poukazuje se na to, že »naše studentstvo se za lid nestydělo a k němu se vracelo (do nedávna nadšeně a hrdě)«. Byli pracovníky v spolcích mládeže a »s organizačními a spolkovými vědomostmi v nich nabytými šli do svých stavovských organizací«. Doba nadšení všech (ve spolcích mládeže) přešla, s ní však mizelo i studentstvo těch spolků, píše se dále. Článek končí závěrem: »Budoucí vůdci katolického lidu nemohou býti vychováváni mimo lid.« Střízlivěji píše o věci podobné B. Kostelka v Právu 24. ledna 1923 v čl. K diskusi o studentských

odborech Orla čl. Oběma nechť platí moje odpověď.

Zdá se mi, že není mnohým vůbec známo, proč katol. studentstvo jest organizováno ve svých zvláštních spolcích. Kdyby zde bylo jasno, nemohlo by vyniknouti podobné nazírání na studentské spolky a kroužky.

Kdo sleduje poměry na školách středních ba i vysokých, dozná, že naprosto výchova školní nedostačí k tomu, aby vychovala ze studenta skutečně všestranně vzdělaného, nezaujatého, a hlavně — na což třeba klásti důraz — člověka vzdělaného nábožensky tak, aby byl z něho nejen katolík, užiji výrazu »matrikový«, nýbrž katolík nábožensky cítící, žijící, uvědomělý a vzdělaný. Třeba však výchovy nejen náboženské — ačkoliv ji vždy klademe a klásti musíme na první místo — našemu studentu je třeba i vzdělání z jiných oborů. Dnes nelze říci, že podává se mu na škole střední ta skutečná, pravá věda. Ta řídí se namnoze se světovým nebo politickým názorem vyučujícího profesora, který neuznává často nic jiného za správné, nežli to, co souhlasí s jeho názory. Jest vskutku velmi smutným svědectvím »naší vědy«, jakými směrnici nebo motivy jest určována nebo na jakých základech je budována. Stačí tu bez všeliké zaujatosti vyslechnouti názory profesora, který uznává vše za správné, pokud to nesouvisí s katolicismem a náboženstvím katolickým. Dovolí-li si vysokoškolský profesor celou hodinu odsuzovati vše, co souvisí s vírou katolickou, a z toho si posměch tropiti, oč dříve může si to dovoliti profesor středoškolský, mající před sebou malé studentíky, bez vlastních ještě názorů, kteří jsou však nuceni věc se mu tak

učiti? Jaké tu nebezpečí pro katol. studenta! Kolik tu třeba našemu studentu poučení, rad, kolik třeba mu nabýti vzdělání mimo školu! Mohou to snad činiti ve Sdruženích mládeže? Dovedou ho poučovati v Omladině, v Orlu atd.? Tvrdím, že jistě ne. —

Namítne-li však někdo, že i nestudující mládež se v těch otázkách ve spolcích vzdělává, připouštím to, ba pokládám to za nutné. Studentu však třeba, by mnohem rychleji pokračoval; mimo to však mnohé otázky mohou býti probírány jen zase mezi studenty, neboť týkají se jen studentů jako takových. Než nejsou jen to snad důvody pro studentské sdružování oddělené. Kolik je ještě rodičů, zejména ve větších městech, kteří by svých dcer a synů studentů do takového spolku mládeže neposlali, jen proto, aby nebyli nařčeni z nevlástenectví a p. A jsou ještě, Bohu budiž žalováno, rodičové tak smýšlející. Do spolku katol. studentstva však své dívky rádi posílají. Kolik set studentů zachráni si tak své náboženské přesvědčení! Na to také třeba mysliti. Neváhám dokonce tvrditi, že mnoho takových studentů přivedlo i své rodiče k lepšímu uvědomění náboženskému.

Mluví se stále o katol. studentstvu jako budoucích vůdcích národa. Ač připouštím, že jimi býti kdysi mají, myslím, že není zrovna nejlepším pedagogickým prostředkem, chce-li se někdo tím k spolku připoutati. Také to však ještě nepraví, že budoucí vůdci patří mezi lid. Tak vychovávají zejména studenty mladší k tomu, proti čemuž právě v zmíněných člancích se bojuje, totiž k jakémusi sebevědomí, které může vésti studenta k přeceňování sebe sama, k vyvyšování nad jiné, které sami odsuzují.

Jest to však výchova, kterou uznávám za nejvhodnější, a kterou sleduje i Ústře-

dí katol. studentstva: Mladý katol. student musí se snažiti nabýti co nejvíce vzdělání ať náboženského či jiného, a toho mu může dáti dosud jen řádně vedený Spolek katol. studentstva. Tam třeba ho vychovávati od nejmenších věcí až k největším. Tam nechť snaží se dáti mu všestranného vzdělání, jehož mu bude třeba jako katolíku i inteligentu. Bude-li ho míti, může se státi vůdcem katolického lidu, jímž ho míti chcete.

Pokládám za samozřejmé, že katol. student, který většinou z lidu vyšel, musí s lidem žiti, s lidem cítiti, s lidem pracovati. To může činiti v jmenovaných spolcích mládeže, tam nechť prakticky uskutečňuje to, čeho theoreticky nabyl ve svých SSS. Nevyhánějte však studenty z jejich studentského vzdělávacího spolku! Chcete jim tím sebrati mnoho. Co jim však můžete poskytnouti v náhradu? Vyhlídku na vůdcovství? Student sám však vám neoživí a nepovznese organizace mládeže, neboť sám ještě mnohého potřebuje.

Mýlí se autor článku v Dorostu, že v cizině samostatná hnutí katol. studentstva staví se jako odborová hnutí v řady katolické mládeže. Činí tak v Elsasku-Lothringu, ale pak sama namnoze živoří, nežijíce plným svým životem. Mnohem více, myslím, vykoná student v Belgii, kterého organizace jeho posílá mezi lid, než student bez určitého základu a bez určitého cíle, mezi lidem jen vzdělaný.

Měl bych však mnohem lepší řešení celé otázky: »Každý katolický student do organizace katol. studentstva, tam ho naučte být řádným katolíkem a řádným, pilným a vzdělaným studentem, a takové katolické organizované studentstvo posílejte mezi lid, ať uplatňuje zdravé názory a zásady mezi katol. mládeží; nechť jde s ní ruku v ruce, a dosáhnete toho, po čem voláte!«

LADISLAV VOJTĚCH:

Katolické studentstvo v zahraničí.

III.

V Itálii.

Styky katolického studentstva italského se „Società Gioventù Cattolica Italiana“ (S. G. C. I.) jsou dosti podobné poměrům ve Francii a Belgii. Abych se uvaroval nového vypočítávání článků stanov a pravidel, jež by bylo již nudné, vyložím příště zásady orga-

nisace, které si osvojilo italské katolické studentstvo vysokoškolské. Jejich sdružení jest všeobecně známé pod jménem F. U. C. I. (Federazione Universitaria Cattolica Italiana). Členové studenti slovou „fucini“, studentky pak „fucine“.

Abych čtenáře trochu osvěžil, přeložím jím ze „Studia“, úředního věstníku F. U. C. I.,

z dubnového čísla 1922 malebný a působivý náčrtek, kresbu mravů, kterou bez pohany Itálie nelze označiti jako zvláštnost poloostrova:

První jednání:

Doba: 10. října 1921.

Místo: pracovna Rektora Magnifica královské university v Neapoli.

Osoby: Rektor Magnificus. Předseda katolického universitního kroužku v Neapoli.

„Pane rektore, přišel jsem vás požádati o laskavost. Pozvali jsme profesora Degniho, jenž vede kursy na naší universitě. Bude mluvit na thema „Mládí“ Poněvadž řečníkem jest profesor university, pořadatelé pak jsou universitní studenti, poněvadž thema jest adresováno přímo nám, mladým lidem, poněvadž jest takové povahy, že se nedotkne nedůtklivosti žádného spolku, ani universitního sdružení, prosíme vás, aby tato přednáška se mohla konati v některé síni universitní. Mluvili jsme již s profesorem Margherim, předsedou Filologického kroužku. Svolil propůjčiti nám síň Francesco de Sanctis, kde se pravidelně konají schůze jeho kroužku, ale kladl za podmínku vaše svolení.“

Přestávka. Předseda universitního kroužku se nadouvá v domnění, že jde o malý rozhovor nepochybného účinku, a očekává s klidným svědomím výsledek.

Rektor Magnificus přemohl únavu, hraje si s perořízkem ze slonoviny, ležícím na psacím stole.

„He, milý příteli, lituji velice, ale není mi možno vyhověti vašemu přání. Lituji zvláště, pokud se týče mého kolegy Degniho, s nímž mne pojí velmi staré přátelství. Ale nemohu odvolati přece jedno ze svých zásadních rozhodnutí. Jakmile jsem na se vzal úřad rektora naší university, rozhodl jsem se vší mocí se vyhnouti rozporům mezi studenty různého politického přesvědčení.“

„Avšak, pane rektore, jedná se o přednášku, která není rázu ani politického, ani polemického. Název jest příliš jasný a charakter přednášejícího jest zárukou, že thema bude vyčerpáno nestranně.“

„Uvěřte, pane, že naprosto nemohu! Ostatně, kdybych dal své svolení vašemu sdružení, ostatní si samočinně přisvojí právo, že samozřejmě mají také mé svolení, a toho se chci naprosto uvarovati.“

„Věřte, zbytečně na tom trváte.“

Pozdrav. Na shledanou!

Druhé jednání:

Doba: 12. března 1922.

Místo: síň Francesco de Sanctis.

Schůze na počest Josefa Mazziniho.

Přednáška rázu výlučně politického jest často přerušována výkřiky revolucionářů. Končí za velikého nadšení a výkřiky: „Dolù s monarchií!“ „Ať žije republika!“ „Dolù s papežem!“ („Studium.“)

A to se dalo dávno před Mussoliniho fašistickým převratem!

IV.

„Cercle d'Etudes Religieuses“ na universitě ve Wasedě v Japonsku.

První schůze dne 6. prosince 1922. Účastnilo se jí asi sto studentů toužících poznati katolické náboženství. Profesor mravouky Nakagiri, pohan, který přijal čestné předsednictví Kroužku, jako promluvu pravil stručně asi toto: „Studoval jsem v podstatě protestantismus a mnoho mne neuspokojil; katolicismu si posud nevšímám, ale jest mým vřelým přáním opravdově jej poznati. Podniknu o něm svědomité studium s našimi studenty.“

Po úvodu měl člen A. C. J. J. (Association Catholique de la Jeunesse Japonaise) pan Onio filosoficko-náboženskou přednášku. Admirál Yamamoto v nádherné promluvě objasnil po té, jaké místo zaujímá katolická církev ve světě, jež právě byl prošel v družině prince následníka.

Po veřejné schůzi byla v universitní hůrně soukromá schůze. Při ní 30 činných členů nového kroužku se představilo čestným členům, mezi nimiž byl superior Jesuitů P. Hoffmann, provinciál marianistů P. Heinrich a admirál Yamamoto.

Tento studijní kroužek má jméno Société d'Etude de la Religion Catholique de Waseda. Sídlem jeho jest sama universita wasedská a jeho účelem jest studium římsko-katolického náboženství pomocí soukromých a veřejných schůzí a přednášek. (L'Apotre de Marie.)

Mezinárodní katolické časopisy věnují velkou pozornost katolickému hnutí v Japonsku, jež slibně se rozvíjí. Počet konverzí stále stoupá a nejsou to obyčejné nemyslicí davy, nýbrž členové japonské pohanské intelligence. Zvláště admirál Yamamoto hraje v hnutí velkou úlohu. Sám jest předsedou A. C. J. J. a po své cestě po západním světě, kde navštívil také Paray-le-Monial, za pomoci jezuitů založil jmenovaný universtní spolek podle vzoru katolických vysokoškolských spolků ve Francii a Španělsku.

(Pokračování.)

STUDENTSKÁ MUSA

Ukázky z literární tvorby studentské.

BOŘ. BROŽ:

Touhy duše.

(Dojmy z duchovních exercicií.)

V hlaholu mystických zpěvů
vznáší se duše má —
obtkána řadami zjevů
bělostných — vnořena
v neznámých krajů
hlubinu, vznáší se
v chumáčích tajů
předivných — pestrých — — —
— — — — — — — — —

Velký Bože, nad azurným stanem
sídlo mající,
Ty, jenž's nekonečným světa Pánem,
prosby lkající
slyš, jež vznáším k nebesům:
Dej, bych poznal sladký lásky šum,
dej, abych ssál z té lásky květů
svěžích, doprovázen světů
andělských zástupy —
ve blankytu — ve hvězd roji
kež bych jen vyzískal
krůpěj z věčné lásky Tvoji.

G. XAV. VLKOŠSKÝ:

„Jediný bol.“

Jediný bol jen duši moji hryže,
když na znamení Tvé pohlédnu, Kriste,
na znamení Tvé posvátného kříže,
jímž svět Jsi spasil od záhuby jisté,
jež sám Jsi nesl na Golgothu horu
a tam Jsi zemřel...

Jediný bol ta duše moje cítí,
že za mnohé Jsi musel darmo mřítí,
že za přemnohé pněl Jsi v hrozném bolu
a Matka Tvá, že hořce lkała dolů,
pod křížem svatým darmo...

JANOŠ SVĚTLÝ:

Mene — Tekel — Ufarsin.

(Českým Vandalům.)

Sáh' jsem v staré struny pro zvuk nový,
aby píseň smutnou pěl,
kterak vyrovnat se Jehovovi
Belzacar kdys pyšný chtěl.
Chtěl až k Bohu vyvýšit své čelo,
proti němuž byl jak stín.
Svědomy mu stokrát dělo:
Mene — Tekel — Ufarsin.

Avšak nedbal hlasu svého nitra
Belzacar, ten pyšný král.
V noci neusnul — však brzy z jitra
Jerusalem obléhal.
Smích si tropil, že mu jasně zcela
v noci v jeho tichou síň
z neznáma ta hrozná slova zněla:
Mene — Tekel — Ufarsin.

Padly hradby. — Městem vojsko pádí,
městu věštíc děsný zmar.
Všude nářek. Nejhrozněj' však řádí
vítězný král Belzacar.
Strašlivá mu plane vášeň v duši
korunovat dnes svůj čin.
Rozčilením srdce jemu buší.
Mene — Tekel — Ufarsin.

Do chrámu se přihnul Jehovova,
za ním všecken jeho šik.
Hoj, teď co tak dlouho snová,
uskuteční okamžik.
Již se vidí ve své božské slávě
Teď však tváří mih' se stín.
Zmateně mu spánky bijí v hlavě.
Mene — Tekel — Ufarsin.

„Jehovo, vždy svatyně Tvá stará
národ zřela se kořit! —
Poprvé však zří dnes Belzacara,
trůn jenž přišel Tvůi zbořit,
zničit chrám a dobýti Tvé říše,

Tobě říci: Bídne zhyň!“

Zmlk' — neb ruka čísi krví píše
Mene — Tekel — Ufarsin.

Rudá zář se z písma toho valí,
divná záře — strašný žár —
V drahocenný plášť se před ním halí
rouhavý král Belzacar.
„Odpust', promiň vinu, mocný Pane,“
křičí bledý smrti syn — — —
Mrtev kles' — a rudě nad ním plane
Mene — Tekel — Ufarsin.

Dávno tomu, co se toto stalo,
dávno o tom mlčí ret.
Avšak věru, co se tenkrát dalo,
podnes vidět může svět — — —
Leč já věřím, že kdo chrámy boží,
sochy kácí v země klín,
nad hlavou že rudě již mu hoří
Mene — Tekel — Ufarsin.

JAR. DYJSKÝ:

Sněženka.

Když ještě mráz byl, jíní krylo zemi,
kdy země zahalena v závoj tmavý
z mlh stkaný, vichrem pěla ve doubraví
a lkala bezlistými haluzemi,

ty, předešlo nejkrasší mezi všemi,
jsi zapěla. Dnes májový zjev smavý
jde za tebou, pln čerstvé vůně trávy —
a ty mně v dlani mřeš — — Tak 'divně je mi — —

Zjev májový — s ním bílý, smavý den —
jdou s písní na rtech háje otvírat,
jdou střásat sprchy květů v pustou zem.

Mně zdá se, že bych skoro měl se bát,
že prchnout moh' by má' iak krásný sen,
že musel bych jej brzy oplakat — — —

SLAVOJ:

Rodné vsi.

Lip košatých a hrušní vidím směs
a ořechů i révy vinné smaragd jasný,
a vše jak v jeden splývá hustý les,
jak smaragdový klénul by se peplos řasný.

A v mechů zeleň temných došků střech
se skvrny mísí, harmonii ladnou tvoří
a slunce záře na bílých se zdech
a v oknech odráží a mizí v barev moři.

A nad tím zurná vypíná se báh,
jak dómu výšná chrámového klenba smělá,
jež věnci hor má ověnčenou skrání
a v jejich zátiší se z výšin dívá stmělá.

Svých království zřím bájně dávných snů,
jež dětská splétala si kdysi moje hlava.
Zřím k tobě zase, ke které tak lnu,
má rodná vesničko, a řku: „Buď na vždy zdráva!“

ALOÍSIE KELTNEROVÁ:

Večery.

Miluji večery tiché, když soumrak se zachmuří modrý,
do dlouhých ulic, ba delších, než oko můž' dosáhnout konce,
delších, než člověka cíl, jenž na loďku života used' —
Miluji večery teskné, když vítr tak lahodně vane,
jak by chtěl rozehnat soumrak ten podřímly, měkký — ten sladký!

Tytěž to večery krásné a kouzelné života chvíle,
jak byly před dávným časem, když s touhou a radostným vznětem
mohla jsem říci své duši, že jeden z těch modravých stínů,
kolem se šinoucích zlehka, jest drahého přítele mého.

Miluji večery klidné a teplé a vlahé a sladké —
všechny ty kmitavé stíny a všechny ty vzpomínky mírné,
rozmluvy vlastního srdce a dávného přítele z dětství!

SLÁVEK:

Objetí duší.

Vy všichni,
co smutně kráčíte za temné noci
ve stínech samoty,
co sníte o bílém slunci a něžných květech,
vy všichni,
kteří jste přitiskli k srdcím svým bol
a na rty vložili píseň,
básníci,
umělci,
jste bratři,
kteří se setkáte v hlubinách duší,
v hlubinách duší svých najdete se,
ruce si podáte,
padnete v objetí,
v objetí bolesti tvůrčí a šepotu písně.
Vy všichni budete jen srdce,
protože máte jen píseň a bol

AL. KELTNEROVÁ:

Žal večera.

(Báseň v próse.)

Když slunce svůj poslední ohnivý vzdor v moři
purpurového západu uhasilo — a Večernice, ta
sladká poselkyně Noci, objevila se na klenbě ne-
beské — a soumrak v podobě rosné mlhy sestu-
poval posvátně s oblohy — mezi poli rozkvet-
lého obilí kráčel stařec — Večer.

Jeho bílá hlava spokojeně hleděla před sebe
— kde v dáli několik povozů hrčelo po rozjeté
cestě.

Vše bylo příjemné — ani oráčovo hulákání ne-
rušilo posvátného klidu.

Kdo by neznal takového venkovského večera!

Poséčené louky vydávaly rozkošnou vůni —
a jetelové hlavičky se skláněly pod tíhou šťávy.

Stařec kráčel dále — a byl spokojen ve svém
srdci. — Netrvalo dlouho a již se octl před bra-
nami města. Zdálo se, že je netrpěliv.

Konečně objevila se před starcem dlouhá
daleká ulice.

Byla plna lidí, kteří si zvědavě prohlíželi tu
primitivní osobu s dlouhými bílými vousy, s oči-
ma zelenýma, s věncem květin na bílé hlavě, opí-
rajícího se o suchou větev některé, vichremi vy-
vrácené borovice.

Lidé hleděli s nedůvěrou na něho, cítil to a
již to zkalilo jeho čistou radost z přírody. Ba, na-
lezli se i ti, kteří, směšně kol něho poskakující,
vysmívali se mu.

Jak si toho zasloužil?

On, který hvězdy v nebi rozžal — květiny
obohatal perlami rosy!

On, který znaje únavu dne, zjednal právo
odpočinku!

On, který znaje magickou sílu obraznosti, obo-
hatil duši sny!

Jak si toho zasloužil?

Usednuv na široký ozdobný kámen jakéhosi
paláce, ztrnulým zrakem zklamaně hleděl před
sebe. —

Vzpomínal na vděk přírody — úpěl nad ne-
vděkem lidí.

Vzpomínal, jak krásně zaplesala země, když
druh její, bělostný měsíc, po očku na ni pohlédl —
jak rozkošně zavoněl jetel, když rosa vyplnila
jeho korunku — — — a teď patřil na ty profanní
davy, které hlavy nezvednuvše, s chimerou na
sehnutých bedrech, valily se elektrickým světlem
osvětlenou ulicí.

Kavárny — vinárny — budoary.

Ze všech stran zaznívaly divoké burlesky. —
„Příteli!“ uslyšel náhle stařec jakýsi dětský
hlásek.

Ohlédl se — nikde nikdo.

Usedl znovu. —

Tentýž hlásek opětoval své „příteli!“

A právě u starcových nohou ležela přišlápnutá
fialka.

Bezpochyby se vytrousila z celé kytičky, kte-
rou měla nějaká dáma na kabátě upevněnu.

Zvedl ji.

Hleděla na něho a dojmavě vypravovala mu
své osudy.

Protože davů přibývalo, dal se s ní stařec na
cestu k blízkému sadu.

Ale než došel, poznal, že fialka zemřela.

„Oběť lidské bídy!“, zvolal stařec a klesl do
trávy.

A zatím co lidé rozum a dokonalost svou na prestol slávy stavěli, oplakával stařec v sadě jejich bídu — — —

Když noc svůj závoj světem rozestřela, vyrušila ho.

Město již bylo klidné — na nebi vše jako za večera.

S. ŠTĚPÁNEK (III. tř.):

Náš pan farář.

Obec X. byla malá dědinka v rozsáhlých lesích sázavských. Byla tam i škola. Náboženství tam vyučoval starý, ale hodný, od žáků zbožňovaný farář R. Byla to od něho veliká oběť, neb musel chodit přes hodinu pěšky a zvláště v zimě nebyla cesta příjemnou. Ale vždy rád tu zkoušku podstoupil, neb dobře věděl, že je s radostí a láskou očekáván od svých malých posluchačů. Když vyšel z fary, nejdříve musil jít lesem a pak poli, kde někdy v zimě bylo i přes metr sněhu.

Tak k nám přicházel dlouhou cestou utmáčený a znavený, v duši přes to však jarý a spokojený. Často říkával: »Kdybyste byli, Bůh ví, jak daleko, přece bych k vám musel přijít, i kdyby šidla padala a sněhu bylo tak vysoko, jako je vysoká naše věž.« Rádi jsme ho viděli, snad mnohdy raději, než pana učitele, který byl nevrlý a rád si pohuboval. Když vstupoval do třídy, radostně jsme ho pozdravovali. Sotva svlékl se sebe kabát, již nám něco vypravoval z bible, dobře věda, že se žádný nepohne, ba ani nemrkne. A pan farář, ten znal vypravovati!

Bylo to zvláštní. Když vypravoval pan učitel, nemohl s neposedy vydržet a musel si vymáhati klid dlouhým lískovým prutem; když však začal vypravovati pan farář, seděl i ten největší neposeda tak klidně a pozorně, že jsme se tomu divili.

Pan farář měl cosi zvláštního, čeho pan učitel nemohl dosáti, totiž lásku dětí. Nepoužil nikdy ohebné rákosky, což činival pan řídící velmi často, byl velice vlídným a proto jeho kárné slovo působilo na každého mnohem více než rákoska. Ale to se stávalo velice zřídka, snad jen po rozdělení vysvědčení, když se na něm objevila špatná známka. Tu vždy nám připomínal rodiče, při čemž každý zčervenal hantou a sklopil zrak, by se nemusel dívat do těch očí, co mu vytýkaly jeho lenost, pro které by však přes to skočil i do ohně. Když skončil hodinu, každý s pokorou šel odpro-

Mír přemohl „město“ — nebe přemohlo „svět“. Stařec dal se opět na cestu. Mrtvou fialku položil do chladu pod hustý záhonový břečtan.

Ale jda těmi ulicemi opuštěnými — nevěřil tomu relativnímu klidu — a nejvolněji mu bylo, když se octl opět za branami města.

siti ho, aby se nehněval, že se polepší. Pan farář pohladil vinníka po tváři se slovy: »Rád uvídím, ale jestli mne zklameš, pak jistě sem nebudu chodit.« Pak nás vždy strašil, ale my chápali, že si to jistě rozmyslil, vždyť nás měl tak rád a my ho.

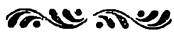
Bylo to v pololetí, když jsem obdržel dvě trojky, ze zpěvu a kreslení. Zpráva z mé čítanky dostala se faráři do ruky. Prohlížel jí, zakroutil hlavou a s úsměvem povídá: »Tebe by měla maminka narovnat, abys lépe zpíval, však až se s ní sejdou, budu žalovat,« dodával již se smíchem. Nepochopil jsem jeho slov dobře a způsobil jsem takovou, že mne nemohl upokojiti.

Ale pan farář mne hladil a konejšil se slovy: »Neplač, Svatko, vždyť jsem to tak nemyslel, vždyť to není tak špatné, a až budeš veliký, jistě budeš jezdit s koňmi, a k tomu není třeba kreslení.«

Po těchto slovech dal jsem se upokojiti, myslel si, že až budu větší, také se snad někdy proženu na pastvě na koni, jak to dělávali kamarádi, ovšem z velkých statků. Měl jsem koně tak rád, že bych býval vydržel s nimi celý den jezdit. Což to však bylo platné, když jich v chudé dřevěné chaloupce neměli.

Jeho slova mne přece potěšila a od té doby jsem měl pana faráře ještě raději a myslím, že pan farář mne také. Neboť od té doby směl jen Svatka podávati panu faráři pero a když odcházel, jen Svatku postavil na stupínek, aby dával pozor, ačkoliv toho nebylo třeba. Jinému se té cti nedostalo.

Ačkoliv štěstí, bych mohl jezdit s koňmi, jsem se nedočkal. Místo koní zavolalo mne po obecné škole do školních lavic znova a to na školu střední, kde vzpomínám často na »dědouška pana faráře.«

AL. ZÁRUBA-MÍRSKÝ:

Pohádka o věčné touze.

Kdes hluboko v lesích stála chaloupka. Taková milá a útulná, stínila se hustou clonou stromů na mýtině, již vroubil modrý pruh lesa. Pod okénky byla malá zahrádka jako dlaň, plná květin a u zdi lavička porostlá břečtanem.

Bylo to hezounké zákoutí v temném lese, odkud krásný pohled se otvíral v údolí, kde pod hustými korunami stromů skrývala se malá vesnička.

Když s jarem nadýchala Vesna v toto údolí a když celý kraj dostal své jarní plesové šaty, bývalo tu nejkrásněji. Zahrádka hýřila barvami všech květů, ptáci pěli tu své nejkrásnější hymny na jaro, lehounký vánek kořenil vzduch příjemnou vůní.

Chaloupka jakoby jarem omládlá. Po bílých zdech táhly se dlouhé úponky břečtanu, slunce zlatilo ji svými žhavými paprsky. Zvláště z rána dívalo se otevřeným okénkem v malou světničku, kde žila stará matka se svou hezkou dcerou Aničkou.

Žily tu samy dvě, uvyklé lesním tautům — štěstí a spokojenost je žehnaly svými úsměvy. Anička nejraději dlela u svých družek — květin v zahrádce. Ráda se dívala na to moře květů, opájela se jejich vůní, skláněla se k nim, plela je a zalávala a naslouchala hlasům ptactva, jež začínaly vůní provanutým vzduchem.

To bylo místo, kde Anička nejraději žila. Byla sama skoro ještě útlou květinou, s krás-

nýma modrýma očima, v nichž hořely touhy a s rubínovými retý, které červení závodily s nachem jejich líček.

— — — Bylo jedné z prvních jarních nocí.

Na obloze honily se vlny nažloutlých obláčků, z květů, v nichž perla se čistá rosa, zaváněla příjemná vůně, listí příjemně šelestilo.

Nebem spěla bílá luna a jasno září polévala jemnou tvář Aniččinu, jež na lávce ve stínu břechtanu snila o čemsi krásném . . .

Pojeanou zvuky krásné písně nesly se zhloubi lesa, v dlouhých vlnách linuly se vůni prosyceným vzduchem a uspaly Aničku v krásný sen.

Zdalo se jí, jak poutník neznámý přichází k ní, s výkřikem radosti běže jí za ruku, hledí v modré její oko a jasným, zvučným hlasem vypráví jí, jak mocná touha vyvstala v jeho srdci po čemsi krásném, neznámém a jak, máje hlavu plnou snů a předtuch, spěchal za hlasem svého srdce. Prošel daleké kraje, viděl mnoho krás a divů, ale nikde necítil štěstí, šel jen za svou touhou.

A jak kráčel, znaven nezvyklými útrapami dlouhé námahy, máje šat pošpiněn prachem, zjevil se mu stařec neznámý, zasmušilý a chmurný a upřeně hleděl na prince — bylť onen poutník princem krále Leknina, jež vládl v daleké zemi vodním končinám.

Náhle se jeho tvář zjasnila a stařec pravil: »Vím, jaký je cíl tvé cesty. Já stál u tvé kolébky, já tě chránil po všechn tvůj život a přicházím i nyní, abych ti dal radu na cestu. Daleko odtud za modrými horami a zelenými vrcholky stromů, stojí májá chaloupka a tam se stíší tvá touha. Tam jdi, chraň se však cestou porušití ctnost!«

Stařeček domluvil a zmizel, jak se zjevil.

A princ kráčel cestou strmou a příkrou, trním se prodíral, ale touha, která v srdci jeho vzrostla, tím více se ozývala v jeho srdci, čím více spěchal

Stalo se, že cestou potkal chudou stařenku. Prosebný její pohled pravil mu, aby jí poskytl almužny, ale poslední sousto chleba před chvíli dojedl, peněz také neměl a tak se rozmýšlel, co by měl stařence dát. Po chvílce rozmýšlení svléká se sebe svůj plášť a dává jej stařence.

A zase kráčí dál a díky stařenčiny vlévají novou sílu do jeho zmožených nohou a přichází sem, kde má se touha jeho srdce uklidnití, kde má dojítí uspokojení

Tak zdálo se Aniče. Pojednou tichý šelest a slova písně: »Já chtěl bych celý svět svou touhou přeletět . . .« probudil i ze sladkého snu a ona patří na krásného rusovlasého jinocha, jež jí žádá za občerstvení. Anička poskytla mu, co bylo v její moci a když se potom blíže seznámili, pocítila Anička, jakoby bylo v srdci jejím cosi zničeno, co jako krásný květ v něm zkvétalo. S bolestným úsměvem podávala mu ruku a smutným pohledem provázela jej daleko, pokud viděla, když odcházel. V jejím srdci bojovala dvojitá láska: láska k matce a láska k němu. »Však jak může opustit svoji starou matičku, která s takovou péčí a láskou ji vychovala. Ne, ona počká, až si přijde pro ně obě. Potom ráda půjde, jen když bude mítí matičku s sebou.«

Množství nových pojmů se vynořilo v jejím srdci a z nich si sestavovala své žití, svůj nový život. Až dotud byl jí život čímsi krásným, ale nyní se jí to krásno ukázalo, přišlo. Ale nedato uspokojení plných odpovědí na její horečné o-

tázky. Tu poznala, že jí u srdce cosi bodlo, co bolí, bolí a drásá její nitro — — —

Měsíc svítil nad lesem a jeho svit prodíral se spleť zelených větví, když tichými kroky v měkkém mechu spěla mladá dívka.

To byla Anička, Červánky vyvstaly v její duši, červánky nového života a nových iluzí. . . Opustila svou matku a šla hledat toho, jež v srdce její nasil znepokojující neklid, to již přímo lačnila touhou, tak intenzivně zatoužila.

Přes kamení a hloží, cestou strmou i urovnanou nesly se její kroky. Hlava jí hořela žárem. Chtěla vykřiknouti — neměla síly — jen stále vpřed hnalo ji cosi, co jako nevýslovná bolest zžíralo její srdce — — — — —

Znavena stanula v březovém háji.

Břízky, běloučké jak panenky, zíraly tu v daleký svět, hovořily a šeptaly tichou řečí, laškovaly s větérkem a shlížely se v zrcadle rychlé bystřiny, jež tu u nohou jejich zurčela. Oživovány vláhou potoka a oslňovány paprsky slunečnými šuměly jemnou píseň, plnou harmonického klidu a vážnosti

Vysoko nad nimi vypínala se blankytná obloha, plná žhoucích paprsků slunečních. Drobní motýlové a mušky usedaly v jejich husté kadere, Vše kolem nich bylo tak krásné a šťastné

Anička kráčela jejich stínem, až překvapena stanula před pustou a vysokou skálou, v níž byla hluboká jeskyně. Celá skála třpytila se leskem stříbrných paprsků, jež na ní dopadaly se stříbrného vrchu, který byl nedaleko se zlatým zámekem na svém úbočí. Velkolepé a nádherné vévodil zámek celému okolí. —

U skalního lesu pak stála břízka samotná, vystavená na pospas víchrům a deštům. Samotinká s hlavou vztýčenou shlížela se v malé studánce, jež ve stínu jejím se skrývala. Větřík chvílemi zavanul větvemi břízky a tu pak krásná píseň zazněla z jejího listí, jež o sebe naráželo a jemně zvonilo. Zde Anička stanula znavena a klesla na okraj studánky. Únavou usnula.

Na její jemná víčka snesl se krásný sen:

»Zjevila se jí krásná bílá víla. Jas útechy zíral z celé její postavy a nevinnost sídlila v jejím bílém, mramorovém obličejí. Její ústa se pootevřela a Anička zaslechla jemný hlas, jež jí pravil: »Vím, v tvém srdci sídlí mocná touha. Však život tvůj má býti pln béd a utrpení. Ale věř a zachovávej stále svou ctnost neporušenu. Věz, že ona se musí vykoupení krví srdce — obětí největší. Nuže, zde u této studánky budeš státi na místo oné mladé břízky. Sama, samotinká budeš bojovat a mnoho bojovat proti neříznivým přivalům, ale v srdci budeš toužit. Budeš toužit daleko do světa, ale budeš ukována v tvrdou půdu a těžce budeš hájit svůj život. Za to každým zavnutím vánku, listí tvoje bude zvonití jako zlaté a když všem družkám opadá, tvoje zůstane na snětech. Balvan skalní bude tě tížit neúprosně, ale ty budeš toužebně čekati okamžik, až splní se tvá touha — a to bude tě slítili k novým bojům — —«

Sladký hlas dozněl, zjevení zmizelo a Anička cítila, jak mění se v mladou břízku. Malé listky její na pružných větvích každým zachvěním vysílaly tisícíceré vzdechy a stesky k modré obloze. Sluneční paprsky halily jí zlatým závojem a břízka toužila — toužila a snila — — —

Přešly časy.

Každého podzimu listí ostatních bříz opadalo, jen její zůstávalo stále čerstvé a kdovž vánek zasměl, zavanul hájem a rozvlínil kadeře jejích,

lístky její zvonily, jako by byly všechny ze zlata a zpívaly krásnou melodií o dívce, jež touží daleko v svět a již se tolik stýská . . .

Den za dnem prchal, prchaly časy. — Jednou, když zase větérek rozezvučel lístky mladé břízky, přilétl do háje zlatý pták a usedl na jednu z jejich větví.

A to byl její princ, ten, který vzbudil v srdci jejím mocnou touhu a který v podobě zlatého ptáka měl ji vysvoboditi.

Jednou za sto let v půlnoční hodině měl zlatý lístek spadnouti z břízky. Ale sotvaže dopadl k zemi, měl se proměnit v černého mravence, jenž jako zrnko písku měl zmizeti v trávě.

Podarí-li se zlatému ptáku chytit mravence, vysvobodí tím sebe i břízku. Nezdarí-li se mu to, pak uschne a zahyne břízka, její listí opadne a holý peň ztrouchniví v háji.

Přešla léta a nyní měl se splnit osudný okamžik.

Byla tichá noc, jen břízky tiše šuměly a jich šepotem zazníval smutný hlas břízky Aničky. Nádherná melodie nesla se hájem a zanikala ve smaragdů trav a mechů.

Bylo tak smutno kolem, i větérek usnul v kalichu květin a světlý pruh slunečního světla teletil se v eterickém vzduchu.

Na skále břízka toužila po svém osvobození a její větve smutně se skláněly k zemi.

Pojednou ohnivý svit zalétl nocí, jasný zvuk zvonku zazněl korunami bříz a zase ticho. To

zlatý pták přilétl, by chytil mravence, jenž v podobě zlatého lístku snesl se právě k zemi.

Teskný vzdech zazněl vzduchem. Nepodařilo se ptáku chytit mravence a nyní na skále břízka pěla poslední píseň svých zlatých lístků. Byla to píseň opěvující pohádku života a byla tak krásná, jako život sám. —

Zasténal štíhlý peň břízky a dlouhý stín smutně se ploužil hájem.

Zase dny letěly a zanikly v neznámu — — —

Po skále stál malý březový lesík. Jako rozběhlý zástup rusalek skotačily tu břízky s lakovným větérkem, jenž se koupal v jejich kadeřích. Kolem nich samá krása, louky s pestrými květy.

Na skále nad nimi trouchnivěl peň. Černí mravenci ohlodávali jeho kořeny. Vichr opíral se do jeho větví a nepříznivé přívaly bojovaly o jeho život . . . ale peň tu stál mnohdy nevíšmavě a toužil přec .

Sladká píseň touhy zvučela z jeho listů — ne již zlatých a bojovala proti všem živlům. Snila a vadla — — —

Den za dnem mýjel a břízka snila a toužila.

Pohádka života nesplněná, ta krásná pohádka plná stěsání a lásky, která dovede touhu člověka převést přes mnohé úskalí — zaznívala z jejich trouchnivějících větví.

A tak tu toužila na skále, až ji živly udolaly.

A kolem bylo tak smutno a teskno

F . . o :

Ako vyhнали cigáňov z Vysokej.

Cigáni.

Zvláštna energia sebazachovania sprevádza rasu týchto ľudí po celom živote. Jedine oni vedú ešte túlavý život. Usadení v každej dedinke, kde na kraji stoja »koliby«. Malé chatrče, obložené hlinou, v ktorých sa strieda núdza s nedostatkom, ale pri tom všetkom je v týchto »kolibách« i veselo. Keď je niekedy lepší obed (na to ale musí niekda zdochnúť prasa, hus, sliepka), vezme cigáň husle a zaučuje mladú generáciu. Jedine husieľ držia sa, inému zamestnaniu »nemôžu« sa naučiť.

Chodia, túlajú sa po »svojom okrese«, pri tom kradú, čo sa dá. Ale vedía i »pocitive« žobrať, čo však je výlučnou živnosťou ženského pohľavia. Každé ráno chodia dom od domu, tu zemiaky, tam hrniec mlieka atd., a celodenná výživa je zabezpečená.

Cez leto ji ovocie, takže ani neznajú hladu. Tým horšie je v zime, keď s hladom straší i mráz a chatrná »koliba« dá sa zle vykúriť.

Už bol vydaný aj zákon, ktorý im zakazoval žobrať a túlať sa. Ba i ten, kto im dá niečo, má byť trestaný. Ale nič na plat, cigáňov sice pozavierali, ale v týž deň o dva vrátili sa k starému životu. Cigáni zostali cigánmi.

Skoro každá dedinka má svojich cigáňov. Len veľmi zriedka nájde sa vieska, kde ich není, ale i tam boli niekedy. — — —

Na našom okolí jediná dedinka Vysoka nemala svojich cigáňov; to však neznamená, že tam nežobrali. Naopak veľmi pilne navštevovali ju zo susedných dedín.

Časom však »osirela« i naša filiálka Vysoká. Dalo to mnoho práce, zlosti, až sa konečne vyťahovali.

Vo Vysokej usadila sa cigáňská rodina. »Balážovcov«. (Myslím, že iných ani vôbec není, lebo aj v okolitých dedinách, každý cigáň je »Baláž«. Je to všetko tak spribuznené, že spýtajte sa cigáňa, ako sa volá? dostanete odpoveď: »Jožo, Jaňo, Peter, Lukaj atd. Baláž«.)

Lukaj Baláž mal počestnú rodinu. Staral sa o ňu veľmi dobre. Mal vedľaišie zamestnanie, kováčstvo. Bol samoukom, ale prosperoval dobre, lebo vo Vysokej nebolo kováča. Peniaze za výrobky nebral, ale zemiaky, maslo, mlieko a všetko, čo se dalo zjiesť. Se starostou o každodenné živobytie delila sa s ním statočne jeho žena Žofka, ináč »rozžialená«.

Pilne navštevovala svoj okruh a tak šikovne vedela pomikať výrobky svojho muža, že vždy primiesla batoh plný.

»Pán Boh zaplať« — porúčala sa.

A keď sa ztratila niekomu sliepka lebo hus, a Žofke to vyčítali, lamentovala nad upodostrovaním, že »chudák cigáň má všetko pokrásť.« Ale dodala vždy: »Nu, pre jednu sliepku«.

Žilo sa tak pekne, až naraz dostala Vysoká pravdivého kováča. Syn sedliaka vyučil sa kováčom a usadil sa doma. Všeobecne sa myslelo, že Lukaj sa už bude porúčať navždy. Ale všetko márne. Lukaj javil neobyčajnú schopnosť konkurencie.

Ba čo viac! Zomrel mlynár, syn se vysťahoval do Ameriky, a mlyn zostal prázdny. Luka-

jovi sa zle bývalo v chatrči, rozmyslel sa, vo mlýne predsa by sa len bývalo lepšie.

A nastahoval sa tam.

Že vraj, čo koho do toho. Nie preto, že by chcel ďalej viesť mlýn — Bože chraň — on premenil mlýn na kováčsku vyhňu. A podarilo sa mu to veľmi snadno.

V mlýnici postavil kovadlinu, rozložil oheň, a už sa začala výroba, totiž obnovovala. Lebo Lukaj bol veľmi chytrý a vediel využívať staré železo z okien, zo dvier atd.

Posrňával všetko, posmolil a bolo ešte lepšie, ako nové! Okna, dvere a vôbec všetko, čo sa dalo spáliť, putovalo Žofke »na vatru pod kotlík«.

Rychtárovi bylo oznámenie, že Lukaj keď tak bude pokračovať, roznesie mlýn. Poškriabal sa za uchem a vzdychal si: »Čo robiť, s farahunom, Cigán zostane vo mlýne, hoc by horelo.« Ale nezostal.

Pastierov syn Jano, ponúkal sa, že za liter pálenky vystahuje cigána tak, ani keby tam nebol. Tak bude bežať, že sa ani len neobzrie na Vysokú.

»Jano! dostaneš päť, len nech sa ti to podarí«, horlil rychtár v nádeji, že cigán bude preč.

Večer, keď vyšiel mesiačik, nasnášal Jano pod okna mnoho všeliakého trnia, aby vraj cigán vzpomínal na útek. Potom obliekl sa s kamarádom do bieleho, hlavy si zaviazali bielym zá-

vojom, kýjaky do ruky a potichúčky vkradli sa do mlýna.

Cigánska rodina tvrdo spala, zahrabaná vo slame. Vatra ešte blinkala a chvíľami zaznieval chrapot detí.

Biele postavy začaly sa mlčky prechádzať od dvier k oblokom a späť.

Ticho

Naraz šesť, ako keď niekto precitne a potom nič . . . Cigánka sa zobudila. Načúvala. Cigán už tiež bol hore, lenža čušal, nechcel vedieť, čo sa die. Cigánka myslela, že spí, chcela ho zobudieť.

»Hore, dikes, smrtnicos« — búchla do cigána v smrtelnej úzkosti.

Cigán taktó vyzradený, ani nedočkal a už bol oblokom cez trnie a hajdy, za ním s krikom celá rodina.

»Avande, džakere« ozývalo sa po okolí. A cigáni boli preč.

Ráno, na smrť bl'ady, prosil cigán rychtára, aby išiel vyniesť veci, čo vo mlýne nechali.

»Ale opatrne, pán rychtár, prišámbohu, tam straší. V noci vyhňal nás sám mlynár«.

»To asi preto.« — hovoril — že si mu chcel pozrieť mlýn — vynášajíc náradie. A cigán pustil sa s rodinou do iného sveta, kde nestraší.

Vysočanom nezostalo ani pamiatky po cigánov, len to keď ich niekto potká, vždy im pripomenia: »L'udia, zachráňte sa, idú cigáni!« —

ANT. HRŮZA:

Na lodi .

Já si celý děj s hlediska víry vysvětluji docela přirozeně a prostě. Strojníkoví v hrozném okamžiku, když nádoba řítila se do kotelny, nezbyvalo, věřil-li v Boha — a předpoklad tento byl splněn — leč na Boha zaútočiti prosbou o záchranu. V jeho výkřiku: »Bůh nedopustí!« je obsažena nejen jeho pevná a jistá víra, nýbrž i úpěnlivá, zoufalá prosba trosečníka, zbaveného naděje a možnosti jakékoli ochrany jiné. Rty jeho nemohly v kratičkém tom okamžiku vyjádřiti stav jeho duše. Ale ta jistě vzepíala se k Bohu s vroucností a opravdovostí tak zbožné modlitby, slovem arci nevyjádřené, že Bůh nemohl mu odepřiti své pomoci. Jinak znamenalo by to popření Boha Bohem, útok pravdy proti pravdě, zklamání nejpevnější víry člověka v nejvyšší dokonalost a všemohoucnost, bylo by to zkrátka dokladem toho, co jsi před chvílí řekl, že totiž Boha není!“

„Příznejme tedy pravdu tvých důvodů,“ mínil dr. Háek, „ale je možno míti za to, že by Bůh byl tu působil svou nadpřirozenou silou?“

„Zajisté,“ přisvědčil Bednář. „Vím, proč tuto otázku navrhuješ k projednání,“ usmál se. „Zdáť se ti osoba strojníková býti bezvýznamnou pro tak veliký projev věčné pravdy. Pak ovšem tvá představa o Bohu je příliš lidská a dle lidských důstojností zkonstruovaná. Zde bych ti mohl připomenouti citát z evangelia, kde mluví se o kráse polního kvítí. A proč by člověk prostý — a třeba jím ani ten strojník není — nemohl míti krásnou duši, dobré srdce?“

»Ale o zázraku zde přec mluvití nelze!«, pochyboval opět lékař.

„Přijde na to, co nazýváš zázrakem a co zázrakem skutečně jest. Viz jen! Řítíme se touto lodí kams v neurčito. Kapitán na palubě řídí ji arci kormidlem dle kompasu a mapy, aby neuchýlila se od předepsaného směru, ale představ si, že by náhle povstala nějaká magnetická porucha, nebo že by se železný trup lodí proměnil v obrovský magnet, jenž by sílu magnetické střelky v kompasu zparalysoval!? I stav, v němž žijeme způsobem dle povrchního úsudku přirozeným, normálním, je zázrakem! — Moře, v němž plujeme, pokrývá mořské dno, hluboko pod námi uložené. Nikdo ho dosud nespátril, nikdo nezná podrobněji jeho útvar. A pod ním v nitru země bouří výbušné síly, tlačí na obal její — nuže, co by nastalo, kdyby právě pod námi kůru zemskou protrhly — kde bychom se octly s naším korábem?“

Máš doma ženu, dítě! Jak chceš s nimi býti ve spojení, ne-li prostřednictvím zázraku!? A kdo tobě může zprostředkovati jejich vzpomínku?“

„Čím chceš zdůvodniti své tvrzení, že Bůh jest?“ ptal se lékař vážně, neodpovídaje na poslední dotaz Bednářův.

„O jeho jsoucnosti přisvědčil jsem se již za dětských let, věřím v ni doposud a ve víře té setrvám až do své smrti. Nuže poslyš, jak a kdy jsem se o ni přisvědčil,“ jal se Bednář vypravovati.

„Není ti známo, že rodiče moji byli jen prostými chalupníky v malém městě. Bylo nás doma více a byla proto světnice naší chalupy zhusta svědkem útoku bídy do naší chudé rodiny. Lopotili jsme se všichni, nejvíce ovšem otec s matkou. A tu kteréhos roku — bylo mi tehdy nece-

lých devět let — stalo se něco hrozného! Naše matka těžce onemocněla a lékař, kterého otec zavolal, nedával naděje na uzdravení. Otec zalomil rukama, neboť ztráta dobré ženy, příčinnivě a starostlivě matky, znamenala pro nás všechny pohromu tak děsnou, že ani nejčernější představa nevystihovala její ohromnost.

I v mé dětské duši působila dojmem tak zdrcujícím, že jsem téměř úpěl pod její tíhou.

„Matka zemře!“ slyšel jsem, hraje si v síni s kamarády, a tato pravda, nezvratitelná, poněvadž ji vyřkl lékař, otevřela mi rázem výhled do budoucnosti bez matky. A přišel kněz, aby ji připravil na smrt. Bíle pokrytý stůl, sousedkami čistě vydrhnutá podlaha světnice, na loži maminka zsinalá, svírající oběma rukama kříž, u stolu kněz a my všichni klečící na podlaze, pak posvátný obřad svatého přijímání a posledního pomazání — ten obraz tkví mi dosud v mysli tak živě, jakobych byl včera teprve vše prožil!

„Jedině Bůh může pomoci,“ pravil duchovní, když mu otec děkoval. Jeho pohled, plný bolestného soucitu utkvěl na nás, a když nás tak viděl, tetelící se hrůzou, pobídl nás přesvědčivými slovy: „Modlete se, vy děti, za matku nejvíce a nejvroucněji. Vás Bůh jistě vyslyší!“

Slova, jimiž dnes strojník zaprosil o pomoc Boží, ono důvěry a víry plné „Bůh nedopustí“ slyšel jsem již tehdy také. Zaúpěl jimi náš ustaný otec a neupírám, že i jeho srdce bylo plno víry a důvěry v pomoc Boží. V oné chvíli poznal jsem také, kterak nezměrně jsem matku miloval! Její strastiplný život, naplněný jen prací, bděním a starostmi o nás všechny, měl být zhasnut, měla nás proti své vůli opustit, měla opustiti ještě v plné síle ty, jež milovala tak horoucně! Z jejího nářku, když svíjela se na lůžku již téměř smrtelném, zřejmě byla jak tato její láska, tak i úzkost o nás. Zнала chudobu a bídu těch lidí, z nichž vyšla a s nimiž žila, znala osudy dětí, za oněch poměrů matkou opuštěných.

A přece nebylo spásy, nebylo naděje, nebylo možnosti, aby byla dála se v zápas, ve vítězný zápas se smrtí, rdousící již její život!

Nyní podotknu, že uměl jsem se již v oněch letech modliti. Zákon života chudých lidí, vyjádřený třemi slovy: „Modli se a pracuj!“ zachovávali jsme dle příkladu rodičův do poslední písmeny. — Případlo mi v oné chvíli, že jsem náhle vyrostl, vyspěl, že jsem přestal být dítětem, ale že stal jsem se rozhodně a cílevědomě jednajícím člověkem. „Matku třeba zachrániti stůj co stůj,“ šeptal mi záhadný vnitřní hlas, „je nutno zachrániti ji těmi prostředky jež Bůh dal člověku k použití v oněch případech, kdy pomoc lidská ukazuje se marnou.“ — Pochopíš, že prostředkem měla být modlitba.

Ve své duši děsil jsem se však volati přímo k majestátu Boha. Modlival jsem se sice denně „Otče náš“, ale v pojmu slova otec viděl jsem zosobněnou přísnost, spravedlnost a ohromnost jakous úžasnou, že nenalezl jsem v duši své odvahy volati přímo k Němu. V tomto strachu z otce zůstal jsem přece jenom dítětem, jež v případech vážných šlo k němu se svými prosbami jen prostřednictvím matky.

A v té chvíli, co toto poznání naplnilo můj rozum, bylo mi již jasno, jakým způsobem mám se pokusiti o záchranu své matky.

U dveří naší světnice visela kroupka a na ní pověšen byl růženec. Sňal jsem jej, a tiskna jej ve své drobné dětské hrsti, vyběhl jsem na

dvorek naší chalupy; leč zde nezdálo se mi býti vhodného místa pro moji modlitbu.

Za dvorkem kynula mi však zahrádka konejšivým stínem jablek, hrušní a jiných většinou neplodných stromů.

Z nich ještě nejšťedřejší nám, dětské drobotině, byla stará, planá hrůseň, která přes to, že plody její byly trpké, každého roku vydala jich takovou hojnost, že dlouho do zimy bývaly naší jedinou pochoutkou. A proto jsme ji tolik milovali! Pod ní jsme si jediné hrávali, k ní jsme v době uzrávání jejích plodů upírali nejžádostivější pohledy.

Nuže, zde jsem, nikým nepozorován, poklekl a jal jsem se modliti růženec.

Nevím příteli, chápeš-li modlitbu dítěte k matce. Ale já v oněch letech modlil se k Matce za matku. A řeknu hned, že snad nikdy již potom nedostalo se mi té milosti, abych se s touž zbožností, vroucností, důvěrou a nadějí modlil tak, jako za onoho památného dne.

Dnes ještě, vzpomínaje oné chvíle, chvěji se posvátnou hrůzou, uvážím-li, jak směle volal jsem Ji, Královnu všech žen a Matku velkých i malých, aby mne vyslyšela. Ale čeho by neodpustila matka dítěti? Mohla-li mu zazlívati lásku k té ženě, jež mu dala život, svoji krev, své srdce a všechno, co její bylo!

Ano, modlil jsem se za matku! Za matku ubíjenou nemocí, za matku utýranou lopotami, strádáním, bděním a všemi bédami chudobného života.

Modlil jsem se za její zdraví, aby dále mohla nad námi bděti, pro nás pracovati, pro nás svůj život vyplňovati povinnostmi svými, jako naše matka!

A prosby mé byly vyslyšeny! Příteli! Víš, jaká je radost v tomto příznání, chápeš rozkoš dětského srdce, když vrátiv se do světnice, přistoupil jsem k loži matčině a řekl jí: „Maminko, ty neumřeš, já jsem se za tebe modlil!“

Jak jí, nebohé trpitelce zazářily oči a jak krásný úsměv zahrál jejími rty, okoralými horečkou, když jsem jí tuto zvěst přinesl! Přitiskla mou hlavu ke svým chorým prsoum a políbila mne dlouze na čelo. —

K večeru téhož dne pocítila již úlevu, a když druhého dne přišel lékař, zjistil značné zlepšení.

A matka se uzdravila a dožila dlouhého věku!

Zprvu byl jsem hrd na tento úspěch, ačkoliv jsem se nikomu — matku vyjímaje — nesvěřil, komu a jakému počínání děkuje maminka za své uzdravení. Později však, když můj rozum jasněji a jasněji poznával tajuplnou příčinu matčina uzdravení, lekal jsem se téměř modlitby. Neboť — a to jsem poznával — že tak vroucně, důvěřivě a pokorně, jako za onoho milostiplného dne — nedovedu již vzepnouti se veškerou svou duší, k oné své velké a mocné přítelkyni.

Případ tento nezůstal ovšem bez vlivu na můj celý život. Bylo mi tu jasné a neomylně pokynuto, kde hledati pomoci ve chvílích, kdy veškerá pomoc lidská selhávala. A věru, přál bych každému jinochu toho štěstí, jež prýští z vědomí, že jest Bohem milován. Jest ovšem třeba k tomu svůj život upravit, čili žiti tak, aby Bůh neměl příčiny této své lásky člověku odpřítiti!“ dodal ještě Bednář přesvědčivým hlasem.

(Příště dokončení.)

Bratrským SSS a organisacím v Ústř. katol. studentstva sdruženým!

Přiblížily se Velikonoce, doba, kdy scházejí se delegáti a jiní členové ze všech spolků katol. studentstva, aby porokovali o naléhavých otázkách, týkajících se organizace jejich a postavení a života katolického studentstva vůbec. Náměty a návrhy z konferencí udávají pak směr práce pro další rok. Aby tyto naléhavé otázky mohly býti lépe projednány, a aby byl poznán stav organizací a život jejich i dle jednotlivých oblastí, svolává Ústředí pro letošní rok konference (informační schůze) krajské. Bude tak umožněno více kolegijním a kolegijním konferencí se účastniti, tam svou radou přispěti, resp. nabýti informací, rad, chuti a nadšení k nové práci. Jak již v minulém čísle „Jitra“ sděleno, budou se konati konference pro Čechy v Kolíně dne 2. dubna t. r. (velikonoční pondělí); v Příbrami 8. dubna t. r. (neděle). Pro Moravu a Slezsko: V Jihlavě 25. dubna, v Přerově 25. dubna (Květná neděle), v Místku 27. dubna (úterý). — Pořad konferencí: V Kolíně: Začátek o 1. hod. odpo. Referáty: Nábožensko-kulturní (ref. P. A. Čulík); organizačně-sociální (Ing. C. Janáček). Po obou referátech debata. Večer mohou se delegáti účastniti pašijové hry „Krásné milování“. Nebude-li program konference vyčerpán, bude se pokračovati v jednání v úterý dopoledne. — V Příbrami: O půl 10. hodině mše sv. a po ní zahájení. Budou předneseny dva referáty s hlediska praktického (tak bude i jinde): Nábož. kulturní (ref. P. A. Čulík) a organizačně-sociální (ref. dr. V. Plocek). Po obou referátech debata. — Na Moravě: V Jihlavě: O 9. hod. mše sv., pak zahájení. Referáty: Nábožensko-kulturní (dr. Skoupý), odpo. ve 2 hod. organizačně-sociální (dr. V. Plocek). — V Přerově: V 9 hod. mše sv., v 10 hod. zahájení. Referáty: Nábožensko-kulturní (prof. dr. A. Vašek), odpo. ve 2 hod. organizačně-sociální (Ph. C. J. Frydrych). V Místku: O 8. hod. mše sv., v 9 hod. zahájení. Referáty: Nábožensko-kulturní (kol. Benáček, bohoslovec), o 2. hod. odpo. organizačně-sociální (kol. Ph. C. J. Frydrych). Po referátech vždy debata, ku které nechť projednají si SSS. všechny návrhy, jež budou jejich delegáti tlumočiti. — O ubytování, pokud bude třeba, a o stravu bude postaráno na všech místech konferencí. Přihlášky delegátů (z SSS. po dvou) i ostatních účastníků buďtež podány nejpozději do 20. března do Ústředí. Sdělte v přihlášce, kdo reflektuje na stravu a nocleh. Oznamte i dobu příjezdu, aby členové SSS. mohli Vás na nádraží očekávati. Ústředí doufá, že i duchovní rádcové SSS. se konferencí účastní. — Agitujte mezi studenty, ať je účast na poradách co nejhojnější!

—«—

SSS. z Moravy a ve Slezsku uvádíme ve známost, že právě počal fungovati Ústředím zřízený zemský sekretariát pro Moravu a Slezsko v Brně. Korespondence SSS., jichž se věc týče, budiž zasílána na adresu: ThC. Leopold Benáček, Brno, Antonínská 1.

Kalendář katol. studentstva. Jako léta minulá, tak i letos, pomýšlí Spolek katol. akademiků „Moravan“ na vydání kalendáře pro katol. studentstvo. Minulá vydání snažil se býti pokud možno všestrannou příručkou katol. studenta, a v mnohých případech byl za ni uznán. Aby byl kalendář katol. studentstva i nadále tím, čím býti chce, totiž praktickou příručkou, ba přímo legitimací každého katol. studenta, je nutno, aby vyhověl pokud možno nejvíce obsahem svému poslání. Proto rozhodla se kalendářová redakce požádati katol. studentstvo a všechny jeho příznivce o laskavé návrhy na vnější i vnitřní úpravu. Uveďte osoby, které bychom mohli požádati o příspěvky do kalendáře. Veškeré příspěvky, rady, návrhy a práce, ideové, poučné, organizační i praktického života se týkající, budou vítány. Poněvadž bude vydán omezený počet exemplářů, nutno zaslati objednávky do 31. března t. r. Nemeškejte a zavčas objednejte. Pokyny a návrhy zašlete v míře co největší, aby kalendář dostal svému úkolu a aby byl též svým obsahem a úpravou ukázkou naší vyspělosti! — Spolek katol. akademiků „Moravan“ v Brně, Koliště 5.

V Třebíči obnovili jsme v r. 1920 činnost SSS., které zde před válkou existovalo. Nejprve sebezdokonalení bylo naším programem. Proto pořádali jsme přednášky, hlavně apologetické, pak všeobecně poučné i zábavné. Zkušeným rádcem byl našemu sdružení duchovní náš rádcce pan prof. Chládek, a po jeho odchodu pan dr. Vožda. Dramatický kroužek pořádal občas divadelní představení, nacvičil jednu akademii vánoční a jednu Danteovskou. Dle zásady: „Ve zdravém těle zdravý duch“ hleděli jsme si též pilně tělocviku, který je dosud pěstován v samostatném kroužku. Členstvo se účastnilo v dosti hojném počtu sletu. Tak tedy hledíme pracovat tiše, bez hluku, abychom dosáhli svých vytuovaných met. Překážek jest sice mnoho, ale uspokojení po vykonané práci bude nám nejlepší odměnou. —dus.

Ze Slovácka. Akademické SSS. v Uh. Hradišti (dříve Feriální klub slov. akad.), ač čítá pouze 15 členů, ukázalo, že i s málo lidmi lze vykonati mnoho. Členové konali o vánocích na slováckém venkově různé přednášky, a poněvadž „Lidová sociální škola“ na Slovácku měla týž program jako my, byly s ní v této věci navázány styky. Neblahým nedorozuměním se však stalo, že členové nebyli „L. soc. školou“ uvědoměni, kdy a kde mají přednáseti, takže v důsledku toho mohlo býti pořádáno přednášek toliko 11. Themata byla jednak z oboru apologetického (Božství Kristovo), sociálního (Sociální význam klášterů), dějepisného (Sv. Jan Nepomucký, Sv. bratří Slovanští a Velehrad), zeměpisného (Školství v Holandsku), orelského a studentského. Přednášky byly namnoze

veřejné, byly velmi četně navštíveny a s neobyčejným zájmem sledovány. Na dvou místech byly pořádány sbírky na Mikulášský dar, jež vynesly pěkný obnos. — Dne 4. února bylo na schůzi opět usneseno, pořádati mezi našim lidem přednášky. Mimo to o velikonocích uspořádá SSS. akad. studentskou schůzi, na níž se zaujme stanovisko k velehradskému sjezdu. — Bylo by záhodno, aby bývalí členové a katol. akad. slováčtí se rovněž přihlásili k práci a naše hnutí podpořili. - jhj

Mezinárodní stud. konference v Haagu. V měsíci lednu letošního roku zasedala v Haagu rada mezinárodní konference studentské. Z Československa zastupoval na ní pokrokový „Svaz“ J. Kopecký. Palčivější otázkou sjezdování byla petice norského delegáta, který žádal, aby také „Deutsche Studentschaft“ zastoupena byla v jednotlivých komisích mezinárodní konfederace alespoň hlasem poradním. Při projednávání této otázky střetly se mezi sebou dva silné tábory, a sice: na jedné straně Anglie se státy severskými, na druhé Francie a Belgie. Prvá skupina vyslovila se pro připuštění Němců do mezinárodní konfederace, druhá stavěla se ostře proti. Zraky všech upřeny byly nyní na československého delegáta, který měl při rovnosti hlasů rozhodnouti. J. Kopecký octl se tím v situaci choulostivé. Ne dbaje hesla: „Přelom, přeskoč, jen nepodlez!“ — hlasování se prostě zřekl — ale sedati na dvou židličkách se také vždycky nevyplácí a není to ani důstojné studenta. Snad bude mít p. Kopecký příležitost na příštím zasedání v Oxfordu ukázat, jak se rozmyslil, a ku které straně bude výhodnější se přidati. Jako však čl. Svaz osvojuje si zastupování a reprezentaci všeho čl. studentstva, tak zdá se, že činí to i delegáti jiní v Mezinárodní federaci studentské. Tak zejména delegace belgická, která zastupuje belgické studentstvo proti vůli studentstva vlámského, které rovněž není organizováno v Ústředním Svazu země. Je tomu však ještě i jinde tak. Nemůže tedy ani C. J. E. tvrditi, že jest mezinárodním reprezentantem všeho studentstva, jako to nemůže tvrditi čl. Svaz (ač to činí; p. r.)! Inu, rádi se pokrokoví kolegové dělají důležitými. —ec.

Střední školy československé v roce 1922—23. Odstraňováním klasických jazyků z osnovy vyučovací stále a stále klesá počet středních škol typu starého a neobyčejně se množí učiliště typů moderních. V celé československé republice dle zprávy úřadu statistického je ve školním roce 1922—23 gymnasií (starého typu) pouze 55, kdežto reálných gymnasií 105, reformovaných reálných gymnasií 35, reálek 76, vyšších reálných gymnasií typu děčínského 3. Dívčích škol středních je 34, učitelských ústavů 64, odborných učitelských ústavů 17. Úhrnem v všech středních školách jest 389, z toho pak německých 118, maďarských 14, polská 1, ruská 1. Počet žactva dle národnosti, ku které se studující mládež přihlásila, jest následující: Čechoslováků 74.619, Němců 24.544, Maďarů 4.212, Poláků 552, Rusů 157, Jihoslovánů 25 a jiných 37; celkem 104.146. Rozdělení žactva dle náboženství jest toto: žáků a žákyň náboženství katolického jest 75.907, náb. evangelického různých konfesí 8.227, náb. československého 6.020, náb. moravského 7.819, bez vyznání 5.684 a jiných 489. Počet studujících dívek na středních školách je 26.855 (25.8% všeho žactva) a počet abitu-

rientů a abiturientek 7.592. Zajímavý je počet žactva podle náboženství. Přes všechnu zuřivou agitaci Volné Myšlenky a jiných podobných „osvícenců“ zůstává na středních školách přece ještě na tři čtvrtiny studentstva katolického. —ec.

Atheismus nelze zdůvodniti rozumově. Německý filosof Schoppenhauer volal ve své nemoci: »O, Bože! O, Bože!« Lékař mu pravil: »Ale, vždyť dle vašeho učení žádného Boha není!« Schoppenhauer odpověděl: »Člověk smýšlí jinak kdž je zdrav a jinak, když je nemocen!« Neznaboha z přesvědčení není ani jedinkého na světě. Ale je mnoho takových, kteří říkají, že neznabožství, atheismus, jest vymožeností moderní, novověké vědy. Chyba lávky! Je to blud prastarý a již tisíckrát vyvrácený. Již v dávném pohanském věku hlásali, že není Boha, filosofové: Protagoras, Gorgias, Demokrit, Epikur, Lucretius, Atheismu učili v 18. věku po Kristu ve Francii t. zv. encyklopedisté: de la Mettrie, Helvétius, Holbach a j., po nich v Německu materialističtí filosofové: Feuerbach, Strauss, Vogt, Büchner, Fichte, Schoppenhauer, Marx, zakladatel sociálního demokratismu. Atheismus, neznabožství, tedy je bludem prastarým, ničím novým, který šířili jen duševně chorobní členové lidské společnosti. Nedovedeme jmenovati nějakého slechetného učence, poctivého badatele, hlubokého myslitele, jenž by učil: není Boha, vše, co kolem sebe vidíme, povstalo samo od sebe, pouhou nahodou. Neistatší z učenců nové doby Louis Pasteur pravil: »Potomstvo se někdy bude smáti moderním hmotářským badatelům (kteří neuznávají ani duše, ani Boha). Čím více studují přírodu, tím více se divím dílu Stvořitelově. Modlívám se, když pracuji ve své laboratoři.« Tedy veškerá příroda, od hroudů zemské až k zlatým hvězdám na klenbě nebeské nám hlásá: Jest Bůh! On stvořil nás, nikoliv my sebe. —il.

Čeho se přidrží katolický student? Člověk, křesťan, jenž se umí zapíratí, jest střídavý v jídle a pití, řídě se zásadou: Nežijeme, abychom jedli, ale jíme, abychom žili. »Jest neuvěřitelné dle soudu lékařů«, píše Dr. Förster, »co žaludek, ubohý proletář, musí derně zpracovávat v temných svých hlubinách. Není divu, hyne-li v mnoha případech prostě přepracováním.« Co tu výloh, starosti, maření drahocenného času! A kam to vede, zvláště nyní při neobyčejné drahotě, každý vi. Křesťanská střídmost nechť stanoví meze a vede nás k tomu, bychom zachovávali církevní posty. A ještě více se musí člověk mírniti v pití alkoholických nápojů. Jasnost myslí, síla svědomí, pružnost vůle, jsou známkami muže střídavého; v opilství pozbývá všeho; hyzdí v sobě obraz boží a podobným činí sám sebe zvířatům nerozumným. Střídmost v jídle a v pití jest začátek, takřka abeceda, křesťanského sebezapírání. Kdo se zde nedovede ovládati, nedosáhne nikdy vysokého stupně ctnosti. —il.

Naše osvětové spolky oslavily namnoze důstojně 70leté narozeniny spis. Holečka. A právem! Povaha jeho je věrným typem upřímné, dobrosrdečné povahy slovanské. Netajil se ani svým náboženským přesvědčením a odsoudil náboženské rozbroje u nás. Toho mu nemůže odpustiti zvl. Čes. Zápas, orgán církve čl. Přeieme českému mistru ještě dlouhého zdraví k další plodné tvorbě.

Věda a víra. Není řídkým zjevem, že vynikající autority vědecké dovedou se vyprostíti z jednostranného racionalismu a z hodnotí důležitost víry vůči rozumu. Mezi ně patří prof. Karlovy university dr. Láska. V „Nár. Listech“ napsal toto: „Věda — tak jak je nyní chápána — nemůže isoucnost Boha ani dokázati, ani popřítí. Z vědeckého hlediska nelze totiž proti víře v Boha ničeho podstatného namítati. — Většina lidstva není schopna býti bez víry v Boha mravnou. Víra v Boha má při tom i tu výhodu, že věřící řeší základní otázky filosofické, proč jsem, k čemu jsem, odkud pochází život, zkrátka otázky, jaké žádná filosofie přesvědčivě nedovedla a nikdy snad nedovede.“

Výsledek sčítání lidu v republice čsl. je konečně definitivně veřejnosti znám. Jakého však zklamání se dočkali ti, kdož „súčtovali s Římem“ a chtěli Volnou Myšlenkou, Armádou Spásy a pod. cizími institucemi obroditi národ, v jádře svém výhradně katolický. Z 13,611.349 obyvatel bylo napočítáno 10,384.860 římských katolíků a k tomu ještě 532.608 sjednocených s Římem katolíků řeckých a arménských, tedy všech katolíků přes 80%. Z toho na samotné „husitské“ i „pokrokové“ Čechy připadá ze 6,670.582 obyvatel 5,216.169 římských katolíků, tedy přes 78%. Ukázalo se, že dědictví otců 9. stol. za říše velkomoravské je i nyní v nově založené republice čsl. dědictvím „naším“, čsl. národa.

Svoji k svému. Vzpomínám nadšené hymny, obsahující v sobě ne jeden ideál, ne jednu životní povinnost: „Svoji k svému, paže k paži, od Šumavy za Pováží, svorná vůle, svorný duch divy tvoří jako Bůh!“ Těmito slovy chci pověděti našim studentům, že „katolickým“ nestačí býti pouze ve svém vlastním okruhu, že je třeba katolícky důsledně žítí — jednati. Jest jisto, že katol. student nejvíce se dnes může uplatniti (ať radou, působností, vedením, přednáškami a pod., nebo literárně, tělocvičně a pod.) mezi katol. mládeží. A zvláště o svátcích, jež nemají býti lehkovážně „utraceny“, nýbrž rozumně využitkovány. Jak krásné pole působnosti se mu naskýtá na př. v Orlu, Omladině, Marián. družině a pod.! Zvláště v Orlu. Sdružení mu má poskytovat posilu dušvní, tělocvik tělesnou. „Mens sana in corpore sano“ je heslem stejně moderním a prospěšným, jako v pohanské antice. Spojiti duševní s tělesným, toť vyšší názor — hledisko křesťanské. Proto katol. student, může-li, má míti účast na hnutí mezi katol. mládeží, s ní se stýkati, napravovati, raditi, činně působiti, učiti se pro budoucnost. „V práci a vědění jest naše spasení,“ pravil Rieger. Řiďte se vždy a všude tímto heslem a blízká budoucnost nám dokáže, že jsme nepracovali ve hnutí katol. mládeže nadarmo!

VI. Dorazil.

Tělesná výchova na středních školách. Min. školství a nár. osvěty uspořádalo anketu o reformě střední školy, v níž se též jednalo o tělesné výchově. Súčastnily se jí různé korporace, vysoké i střední školy. Z odpovědí českých referentů je patrné, že dnešní stav tělocvičné výchovy na středních školách neuspokojuje, s čímž nesouhlasili ovšem Němci. Z celkového počtu 352 odpovědí 84 (25.8 procent) je proti reformě, 241 (74.2 proc.) pro reformu. Též lékařská fakulta Karlovy university je pro. Pro rozšíření tělocviku a povinných tělocvič. her, pro vycházky

a sporty hlasovala valná většina 254. Vojenský tělocvik se při anketě již namnoze nedoporučoval, ač poukázáno na výhody obecné zdatnosti tělesné a tím i brannosti.

Konverse dra Ivana Tavčara. Tento vynikající slovinský politik a spisovatel dal se před smrtí — zaopatřiti sv. svátostmi. Zpráva neuvěřitelná, víme-li, že on, zakladatel slovin. liberální strany, zapřísáhlý dříve odpůrce katolicismu v Jugoslavii, mohl se nábožensky náhle přeorientovat. Z toho vidíme, že poslední věci člověka nelze bráti příliš lehkovážně. Už v poslední době bylo pozorovati u něho stále větší sklon ku katol. církvi, a ten nyní byl ukončen smírem s pravým Bohem.

V Praze ustavilo se „Sdružení katol. rodičů a přátel křesťanské výchovy“, jehož účelem, jak název ukazuje, je zabezpečiti u nás, hlavně v rodinách a ve škole, výchovu náboženskou. Dne 4. února mělo v Plodinové burse svou schůzi, jež byla vskutku manifestační. Příslušníci katol. ze všech téměř stran se zde postavili za požadavky katol. mravouky, a s nadšením odcházeli, v úmyslu, že započatá práce bude nésti blahodárné ovoce, a že proti nevěře nutno sebevědomě postavit mohutnou hradbu víry.

Reminiscence na ě dra Rašina. Jest žalostnou tragedií národa našeho, že dovede nejlépe si vážit svých spolutvůrců až po smrti. To platí zvláště o dru Rašínovi. Zlomyslná ruka vraha, odchovaného beznábožskou morálkou, odvážila se zasadiť krutou ránu vlastenci-demokratu, jakých máme málo. Zato manifestační pohřeb, jakého národ od smrti Riegrovy a Palackého neviděl, byl pádným důkazem, že chceme se hlásiti k ideálům národním, čsl. samostatnosti, vnitřního zabezpečení, míru a svornosti v mladém státě. Jest zvláště na mladé generaci, aby neztratila nikdy se zřetele to, po čem věky toužily a co tak těžce vydobyto, aby se snažily zabezpečiti zdárnou budoucnost národa jeho obrozením na zásadách křesťanských. Dědictví otců má a musí býti dědictvím dítek. Dorazil VI.

Vzrůstající počet vražd u nás. V roce 1919 bylo odsouzeno k trestu smrti pro vraždu v naší republice 15 osob, v roce 1920. 26 osob v roce 1921 již 38 osob a v prvním pololetí r. 1922 bylo odsouzeno k trestu smrti 21 osob. Vražedných útoků celkem bylo v prvním čtvrtletí 1922 — 117. První rozsudek smrti byl vykonán teprve 9. ledna, kdy byl popraven v Táboře loupežný vrah L. Novák, 16 let již byl bez vyznání, ale před smrtí uznal za vhodné povolati k sobě kněze a kajioně zemřítí. Smutným je však ona okolnost, že největší procento vražd tvoří právě lidé mladí, nedávno vyšli školu. Proto caveat consules, ne res...!

Církev a škola. Universita ve Washingtoně udělila třem jeptiškám tamnějšího kláštera sv. Dominika titul magistra artium a převor kláštera Dominikán prof. P. Van de Ondenriin byl jmenován členem Východního ústavu při státní univerzitě v Římě.

Hr. arcib. Szeptycki měl před nedávnem zajímavou přednášku v Orient. ústavě v Římě za přítomnosti vyšší církevní hierarchie. Mluvil o snahách unionistických, dnes tolik akutních. Zdůrazňoval slovanskou svéráznost na poli církevním a snažil se objasniti nutnost slovanštiny v církevní bohoslužbě. Přednáška zanechala u posluchačů velký dojem.

Komunistická mládež sovětového Ruska má býti nápomocna bolševické vládě a úřadům ku provádění hanebné funkce. Má pracovati ku vyhubení všeho křesťanského v Rusku, jež je narmnoze hluboce věřící. Pakliže by skutečně mládež ruská mohla se snížit k něčemu podobnému, a veřejným výsměchem, tupením a barbarským násilím pomáhati šíření nevěry, pak je to důkazem až příliš jasným, jaký jest účel a směr hnutí komunistického a že je nutno stavěti této nejhroznější reakci sovětské pevné hráze.

Naše divadla. Co říci pravdivého o našich divadlech? Hlavním účelem divadla jest zušlechtovati ducha pravdou, srdce ctností, vůli vážnými zásadami a člověka slušně pobaviti. Děje se to? Ó, kolik nevinných duší odnáší si právě z divadla zárodky mravní zhouby a zkázy! Čím choulostivější kus, tím více bývá posluchačů a diváků! Co je to jiného, než pohanský epikureism? Katol. sdružení stud. samo sebou budou přihlížeti v prvé řadě ke kusům vážného rázu, anebo k veselohrám, jež dovedou ušlechtile pobaviti. —il.

Bibliografie.

Knihovna Života vydala jako první svazek spis „Osobní Bůh a náboženství“ (Napsal Cyril Jež T. J. Nákl. Čes. Ligy Akademické.) Ve vyšších třídách škol středních chápe se student se zálibou knih filosofických, aby si prohloubil světový a životní názor. Bohužel velká většina spisů filosofických snaží se zničit křesťanský názor v samých jeho kořenech nebo aspoň pozměnití jej v duchu protestantského

pietismu a subjektivismu. Je nanejvýš důležité, aby naše katolická inteligence měla světový názor křesťanský pojmově co nejsprávnější a co nejhlubší. K tomu směřuje spis „Osobní Bůh a náboženství“. Je v něm nejen logicky zdůvodněna stěžejní otázka křesťanství a ukázána jeho veliká cena pro lidstvo, nýbrž vyloženy jsou zároveň všechny směry filosofické v poměru ke křesťanství, objasněny jejich logické slabosti a naprostá neschopnost vyhověti nejhlubším touhám lidského srdce po trvalém štěstí. Látku, kterou autor ve spise podává, probral a prodebatoval se členy filosoficko-apologetického kroužku České Ligy akademické, takže odpovídá časovým potřebám našeho studentstva a naší inteligence. Proto mohl by spis „Osobní Bůh a náboženství“ býti vhodnou příručkou pro apologetické kroužky našich SSS. — Cena spisu jest Kč 13.—, pro studenty Kč 10.—. Objednávky buďte činěny na: Administrace Života, Praha II., Vršilská 1.

Knihka katolického náboženství. Velmi vhodně upravený katechismus s liturgikou od Antonína Andrlíckého, katechety v Gollčově Jeníkově. Tiskla „Vita“, Praha II., Na Slupi 14. V komisi Cyrilomethodějského knihkupectví G. Francla v Praze I., Melantrichova ul.

Dvě časové knížky. Jako svazek 282. a 283. „Časových úvah“ v Hradci Král. vyšla knížka p. Vincence Krátkého „Stručná lidová obrana katol. náboženství“ a p. dra Jana Konečného „Československý katechismus — rozklad křesťanství“. Obě jsou rázu nábožensko-apologetického a velmi časové. Cena Kč 3.50. Zasilá je „Tiskové družstvo“ v Hradci Král., Adalbertinum.

Zrnka.

Není ještě hloupým, kdo svou hloupost dovede skrývati. Naopak, dobře by bylo na světě, kdyby všichni hlupáci alespoň tolik rozumu měli, aby se nechtěli zdáti chytrými.

*

Hrob není poslední tečkou v životě lidském, nýbrž jen pomlčkou.

*

Kritisovati, a sám něco udělati lépe, je rozdíl. Vědění bez činu jest jako včela bez medu.

Bázlivý věří tomu, čeho se bojí, srdnatý tomu, co doufá. St. I.

Jestliže třeba bořiti, mnohem více sluší stavěti.

Může-li vývoj událostí přinést mnoho užitku nebo mnoho škody, nesmí se nechávati v moci nepřátel.

Zvítěziti, toť uměti překonati vlastní malátnost.

*

Míti mnoho a nedělati nic, je svázati se mnohými pouty.

Lásce netřeba pobídek ani odměn; milovati — toť její život a odpočinek.

*

Kde není rozvrhu práce a shody, tam se i dobrými skutky maří čas. K. č.

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 6. čísla: Rebusy: a) vynález. b) Balkán. Výpustka: dobrota Dorota. Číselka: Student sedě na mezi, učil se o naší zemi. Záměnka: atlas. Doplnovačka s tajenkou: vrba, Aara, cvok, lýže, Asie, víko. (Václav Brožík.) Přesmyčka: Korutany. Rodovka: rada. Koniček: Stojí naše hory jako tiché, věčné lidské hoře, šumí jako moře. Roháček: havran, Alláh, vlak, rak, ach, n. Královská procházka: Vlast svou máš nade vše milovat! To ve hvězdách zlatě psáno a krasšího hvězdám nad zákon ten zákona není dáno. Jan Neruda.

Správná rozluštění hádanek včas poslali Pícha J., Kyšperk, Fůrský Z., Praha, Hanák F., Strážnice, Vlček F., Opava, Suchomel E., Praha, Burianová M., Telč, Paulusová M., Vysoké Mýto, Holibková A., Lipník, Ziegler Al., Písek, Veselý J., Chrudim, Vincenc D., Kroměříž.

Vylosování byli: Paulusová Marie z Vys. Mýta a Pícha J. z Kyšperku.

Nově došlé příspěvky postupně budou uveřejňovány v příštích číslech.

Rozluštění nutno zaslati nejpozději do 4. dubna 1923. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Přesmyčka.

H. A.

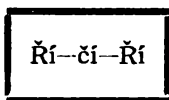
Zítř slávu!

á=a A.V

Rebusy.

č

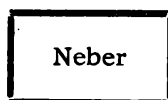
a)

b)

á č

c)

Souzvučka.

M. G.

Z černých luhů poesie
básník nadržal,
také ženich nevěstě své
přede sňatkem dal.

Čtvercovka s tajenkou.

c c -

+		l	f
č	+		a
	a	+	
m		+	a
	d	u	+
	i		e

ryba

cestovní láhev

řemeslník

rov nad hrobem nasypáný

plicní choroba

šaf panského služebníka

Šarada.

- fhs -

První s druhou zřjara na řekách zříš,
druhá s třetí hlavou žije v našich vodách,
třetí v nerostu patří zase říš.
Celek město založené v dávných dobách.

Koniček.

(Dívčí SSS v Chrudimi.)

stra	v	svě	ky	ky	stra	draž
ma	nej	fil	tě	zla	stat	
sní	fil	níc	fen	ši	je	
věť	ce	byť	nad	měl	te	
vše	ne	ší	srd	kdo	ho	

Hádanka.

Je to zelené, není to zelené,
je to velké a není to velké,
je to bílé, není to bílé. Co to je?

Doplnovačka s tajenkou.

S. Th.

×	d	×
×	a	×
×	ch	×
×	v	×
×		×
×	l	×

řecký bůh

sklovina

loď

biblická postava

?

číslovka

Číselka.

J. P.

Všem známé v Čechách město 123456789,
1234 i v cizině při jídle užívá se 65789.

Záměnka.

(Dívčí SSS v Chrudimi.)

S „a“ ve vodě se zdržuje
s „y“ ostrov se tak jmenuje.

Katolickému studentstvu a inteligenci, všem SSS

odporoučíme

spis C. Ježe T. J.

O s o b n í B ů h a n á b o ž e n s t v í .

Vyšlo nákladem České ligy akademické.

Cena pro studenty 10 Kč, pro nestudenty 13 Kč.

Zasílá Administrace Života, Praha II., Voršilská 1.

Dopisnice

s obrazem

Sv. Cyrila a Methoděje

od mistra J. Köhlera.

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

v Praze II., Voršilská 1.

Cena 4 kusy 1 Kč.

Všemu studentstvu, pracovníkům a vzdělavatelům v katolických spolecích, jakož i všem přátelům doporučíme sbírku sedmi přednášek p. Mart. Janů C. SS. R. vydaných ve sbírce

Časová hesla

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

Praha II., Voršilská 1.

Cena 2 Kč.

Výborný pramen k přednáškám.

JITRO

OBSAH:

Jos. Frydrych: Katolické studentstvo a národ. — Josef Pelikán: „Libuňský ráj“ za českého obrození. — S. N.: Katolicism v Bělorusí. — E. m. Keffner: Naše Alleluja. — Arnošt Hellmuf: K otázce dívčích SSS. — M. H. Z intimní korespondence. — Studentská Musa: Bedřich Prokeš: Jaro. — Janoš Světlý: Ritornelly náboženské. — J. L. Kény: Kříž v lese. — Alois Z. Mírský: Píseň o štěstí. — A. F. Slavec: Kdy? — Al. Keltnerová: Melancholická píseň. — Máňa Stoklasová: To zabolí. — Slavoj Janoš: Útěcha. — Al. Záruba-Mírský: Tam na horách. — St. Demil: Hvězdičky. — Simplex: Na Hané. — Jaroslav Dyjský: Jak vyrůstal básník. — Ant. Hruza: Na lodi. — Infelix Zlatodvorský: Bicykl... — Josef Trojan: Umírající živý. — Zábavní koutek. — Rozhledy.

V P R A Z E

V DUBNU 1923.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II, Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: Číslo 8. Jitra vychází opožděně, poněvadž nebylo možno dáti včas všechny rukopisy do fiskárny, protože kolegové přispívatelé a celá redakce byla na prázdninách velikonočních. Příští číslo vyjde však již 15. května. Uzávěrka jeho bude proto již 1. května. Redakce doufá, že po pracovních konferencích, — které též, alespoň v rychlosti, pokud čas stačil, o Jitru jednaly, a z nichž konference v Přerově a v Místku doporučují zřizování literárních kroužků při SSS, které by si hleděly literární a umělecké výchovy členstva a které by si učinily Jitro svým orgánem publikačním, — přihlásí se mnoho nových přispívatelů do našeho katolicko-studentského časopisu. Hlásí se četní „pokusitelé“ básnictví, málo však věnuje se jich beletrii. První nezdár necht nikoho nezastraší, ale naopak pobídne. „S t u d e n t s k ý č a s o p i s“, který chtěl opanovat všechny školy, přestává studentstvo, i stud. pokrokové, zajímat. Neměl vyšší ideje. Ukažte, katol. studenti, že Vaše Jitro stále je tím, čím od počátku býti mělo, že u nás není jen nadšení chvilkové, ale stálá chuť k práci a ideály povzbuzující k cíli. —

Odpovědi na došlé příspěvky: G. X. V l k o š s k ý: „Trosky“. Uveřejníme. F r a n k: Příběh letního večera. Příliš všední. Pošlete něco jiného. H. R. Voluntas recta vincit. Život. Násilné vazby. Nehodí se. A. K l i č k a-B ř e z n i c k ý: Loučení s domovem. Rytmus kulhá. Vyžadovalo by oprav. B r z á k Z d.: Večer. Myšlenka vám unikla. A. M a r e š o v á: Zvony a srdce. Uveřejníme. Pošlete více. P r o k e š B.: Kaplička. Jaro. Částečně uveřejňujeme. K. L i t a v s k ý: Nevděk jara. Bylo by dosti dobré, ale někde místo rýmů jen assonance. Pošlete více. C h y t í l: Podařený obrázek. Starým lidem se nesmíme posmívat. To nenapraví ani pointa vaší povídky. Máte dobrý sloh, pokuste se opět! J. L. K é n y: Uveřejníme. (Kříž u lesa je lepší.) Pošlete více a také prósu. I n f e l i x: Snad by to byly dobré komposice, ale pro „Jitro“ nejsou vhodné. Poopravte laskavě svůj pseudonym, protože téhož používá náš dávný jiný přispívatel. Jaro, thema téhož druhu bylo zpracováno lépe kol. P r o k e š e m. V á ň a: (pseudonym?) Matička. Báseň by byla dosti dobrá, ale nemůžeme jí použít, pokud neznáme pravé jméno autorovo, třídu, kterou navštěvuje a adresu. A l. Z. M í r s k ý: Píseň o štěstí. V aleji. Sněžné prameny. Fialka. Něco uveřejníme. J. C h y l í k: Něčeho z „Rozmaru“ používáme. J. S v ě t l ý: Pošlete opět něco podobného, ať již v básni či v próse. Zdravý a lehký humor bude nejsrdečnější. Sdělte však, odkud námět. Je známý. Přisahu uschováme pro příští ročník. K. J. Š t r u d a: Uveřejníme v některém z příštích čísel. Škoda, že jinak málo (ba snad vůbec ne) kolegové z Ol. přispívají články do Jitra. A jsou tam mnozí povolání. J. L e k n í n: Dostí dobré. Jen některé chyby proti metru brání ještě uveřejnit. Pošlete opět! Prosíme vždy o sdělení adresy přispívatelů. F r. P o d l i p s k ý: Ještě slabé. (Platí totéž co o předešlém.) J. C h. U š t ě n: Nebylo však uvedeno, které jsou ty různé prameny. F r a n k H a b r: Za zprávy budeme vděční.

Sdělení administrací: Prosíme o laskavé zapravení předplatného za Jitro, pokud tak ještě neučiněno. Upozorňujeme důtklivě zejména ty, kdož dluží snad ještě za minulý rok. K zdárnému dílu třeba vždy peněz. Platí to zejména o tisku. J a n V i n a r c í k, V. L i p n i c a: Tento ročník necháme ještě zdarma.

Em. Žák: Řeči konferenční. — V Praze 1923. Nakladatelství V. Kotrbovo. Sešit 1. Cena 2 Kč.

Ač Žákových řeči konferenčních vyšly teprve první dva archy, dovolují si přes to na tufo novou publikaci Žákovu hned nyní z toho důvodu upozornit, že jak thmata, tak bohatě snesený materiál mohou velmi posloužit řečníkům v kostele i v přátelských schůzích v době, kdy zvýšenou řečnickou činností má býti čeleno nájezdům na základy náboženství a na principy katolické víry.

Z projektovaných čtyř promluv prvního cyklu vyšly již tři: 1. Úkol náboženství v životě jednotlivcově a v životě národů. 2. Poznatelnost a nepochopitelnost Boží a 3. Jsoucnost a nesmrtnost duše (z větší části.) Všecky tři promluvy vynikají

známými přednostmi Žákovými: logickou stavbou, silnou přesvědčivostí, bohatstvím příkladů a citů, většinou z nejlepších autorů a z nejnovější literatury čerpaných. Širokým rozhledem po historii i obecné zkušenosti přesvědčivě dokazuje prof. Žák, že bez náboženství nelze lidstvu klidně a spokojeně žít, ani pevného charakteru a občanských ctností dosáti. Ze světového řádů a výroků nejlepších přírodopýtců a filosofů podává autor pevně skutý řetěz důkazů o jsoucnosti Boží a bezpečné její poznatelnosti právě tak jako existenci nesmrtné duše zakládá na obsáhlém pozorování psychologickém.

Profesor Žák přichází se svou apologetickou publikací právě vhod, a proto zvláště vřele na ni upozorňují a ještě vřeleji ji doporučují všem, kdo mírněji chtějí škody a mravní spousty, z šířené nevěry vzniklé.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v dubnu 1923.

ČÍSLO 8.

JOS. FRYDRYCH:

Katolické studentstvo a národ.

Motto: Pracuj každý s chutí úsilovnou,
na národa roli dědičné .

J. Kollár.

Skání se pomalu jitro našeho nového, samostatného žití národního a blíží se jeho den. Ze snění dětského, z radovánek a bujnosti dětských probírá se svobodná vlast a svobodný národ k skutečnému, dětských illusí a nápadů zbavenému životu. Národ počíná chápati čeho mu třeba, snaží se, aby upevnil své zdraví, svou sílu, na nichž spočívá další jeho život. Každému členu národa připadá při tom určitý úkol. Nikdo nemá práva nečinně přihlížeti k práci jiných, po případě z ní dokonce žítí, každý však je povinen dle sil svých spolubudovati, a tedy jistě také i studentstvo. Studentstvu svěřena byla též hřivna, proto jest a bude jeho povinností, klásti počet z toho, jak s ní hospodařilo, a to nejen svému národu, nýbrž i tomu, jenž jest pánem všech národů a králem nejvyšším — Bohu.

Napsal-li jsem v nadpise katolické studentstvo a národ, je tím myšleno to studentstvo, které pohlížeti má na tuto otázku ze svého názoru a přesvědčení katolického; musí tu proto sledovati cíl nejvyšší, totiž nejvyšší dobro národa, jež budovati nutno pod zorným úhlem věčnosti. Jak může tedy studentstvo pracovati k takovému povznesení národa? Nejdříve je třeba zodpověděti si stránku negativní, co škodí národu a dle toho pak třeba pracovati na odstranění toho, po případě pracovati na tom, co mu může skutečně k blahu sloužiti.

Za čtyři léta národní samostatnosti po-

znal jistě každý starší student(-ka) zřídla úpadku národního života a nedostatků v naší vlasti. A kde je nacházíme? V nesprávném názoru životním, z něhož vyvěrají všechny ty praménky a prameny, které spojují se v kalný příval, který pak ohrožuje náš život národní. Moderní člověk odvrhl učení Kristovo, zapřel víru otců, odvrhl i přikázání Bohem daná, aby popustiti mohl uzdu všem svým vášním. U něho neexistuje láska k bližnímu, k představenému (naprosto již ne k Bohu), neexistuje nezištnost, milosrdenství, vlastenectví, pokora, poslušnost, jeho ideálem je hrubý materialism a egoism. A takový světový názor vniká i mezi lid. Pod jeho vlivem se žije, pracuje, pod jeho vlivem se hledí či vlastně nehledí na povinnosti národní. Co lze nám činiti? V 5. čísle »Jitra« bylo ukázáno na povinnosti katol. studentů slovy »Ora et labora«. Když poznali jsme tu negativní stránku, poznáváme, že práce, pilné studium jest nejlepším a největším krokem k pomoci. Studovati, ne však jen vpíjeti do sebe ten namnoze nevěrecky zabarvený obsah knih, ale studovati též díla katolická, zejména cizojazyčná, v nichž mnoho dobrého nalezneme, bychom všestranně a nestranně vzdělání, pracovati mohli mezi lidem, bychom jako zkušení a vzdělání kněží, učitelé (-ky), profesori, mohli vzdělávati mládež českou, české studentstvo, abychom jako vzdělání katol. lékaři, právníci, úředníci atd. obsaditi mohli co nejvíce důležitých míst v životě veřejném i soukromém. Tak plniti

můžeme svým studiem již teď velký kus práce národní.

Katol. studenti! Ukazujte svým životem, že skutečně katolíky jste, a jako takoví jděte mezi mládež nestudentskou, která bohužel namnoze ztratila své ideály, působte mezi ní. Snad potkáte se s nezdařem, snad bude se vám zdát, že práce vaše neneše ovoce, leč neklesejte! Ti, kdož jste starší, ukazujte v přednáškách lidu, že pravé blaho národa a vůbec lidstva spočívá jen na zásadách křesťanských, na nichž třeba společnost lidskou budovati. Jděte mezi prostý lid, poučujte! Nikdy však se nečiňte moudřejšími než je on! Zachovejte úctu před stářím! Kdo ctí šediny starých, dobře pochodí.

Zmínil jsem se o širší působnosti katolického studentstva, užší opomenuv. Studujte s kolegy, věkem sobě rovnými! Jak široké pole působnosti se tu naskýtá! Nesprávným je tvrzení, že toho nebo onoho nelze přesvědčiti neb získati. Příkladem a láskou zmůže člověk velmi mnoho. Kde ty nestačí, prostě o pomoc Toho, Jenž všechno zmůže, a nebudete oslyšeni.

Touto prací uvědomovací musíme se snažiti vychovati lidstvo s jinými zásadami na život, na vlast, národ a na věčnost, a pak se můžeme teprve dočkati obrození života národního. Tak plniti budeme vůli velkého vůdce národa Frant. Lad. Riegra, který ve své závěti mezi jiným praví: »Přeji si, aby národ můj nikdy se nespouštěl snah ideálních, křesťanských, věčných pravidel cti, práva a lidskosti Avšak nechtějme se spouštěti víry ve spravedlivé vyšší řízení osudu národů

První podmínkou této naší práce ovšem je, bychom sami svůj národ a svoji vlast milovali. Špatným byl by dítkem, kdo by

nechal tupiti svoji matku, a špatným byl by dítkem své vlasti, kdo by poslouchal její tupení a je schvaloval. Je snad mnohé, co zasluhuje mnohdy pokárání, leč nikdy tím není vinna naše vlast. Přičiňujme se, aby mezi studentstvem katolickým hořela stále ta pravá láska k národu a vlasti; šířme ji i mezi mládež nestudentskou a mezi náš lid. Český lid miloval vždy svůj národ a svou vlast. Sebrali mu však jeho víru, zděděnou po otcích, a tak daleko ho svedli, že ji zapřel. Ztratil lásku ku své církvi, ztratil však často i lásku ke svému národu.

Studentstvo stavělo se v dobách, kdy šlo o nejdražší statky národní, do prvních řad bojovníků za ně. Dnešní studentstvo ztratilo ideál náboženský, nemá však již ani pravé lásky k národu. Kam dospěje národ, bude-li to tak dále pokračovati?

Kdo bude mu dodávati toho nadšení, kdo bude vlévati mu do srdcí tu lásku, již národu k životu třeba? Před nedávnem pozastavil se pokrokový tisk nad tím, že jest nedostatek českého katolického dorostu kněžského. Hrozil se následků, jaké to bude míti na náš život národní. A přiznal i tento tisk, že bylo to katol. kněžstvo, které udržovalo v nejhorších dobách to svaté nadšení národní a národní vědomí. Stav je však ještě horší. Není dosti dorostu českého kněžstva, není však ani již nadšeného českého studentstva.

Studente katolický! Odstrkují tě a nazývají zpátečníkem, často i tím potupným názvem zrádce národa. Než nedbej toho a stůj vždy, jako jsi dosud stál, v první řadě těch, jichž heslem jest a bude »Šťastný a slavný národ český.« Jen směle vpřed! Vznes vysoko v národě znak Krista, vznes tak vysoko s Kristem i svůj národ!

JOSEF PELIKÁN:

„Libuňský ráj“ za českého obrození.

(Věnováno sl. R. Ř.)

(Dokončení.)

Málo je také známo, že libuňský farář je jeden z osmi, kteří dobrovolnými příspěvky po 5 let opatrovali Pavlu Josefu Šafaříkovi nejnětější příjem, jen aby ho získali české literatuře. (Teprve r. 1838. stal se Šafařík censorem s ročním platem 400 zl. ročně!) Ve své bídě a nouzi přicházela k němu i Božena Němcová a za pomoc mu pak děkovala: »Zaplať Vám to Bůh stokrát! Však by nebylo nazbyt ani

millionkrát! Kdo na takový způsob jmění svoje ukládá jako Vašnosti, tomu bych přála, aby zlato rostlo, kudy kráčí.«

Do jinak tiché krajinky libuňské zasahoval však i ohlas velkých událostí, a rok 1848 přivedl i Marka do víru politického. Noviny přinášely zprávy o utěšeném postupu slovanské myšlenky, stále se opakovala a zdůrazňovala myšlenka svornosti a vzájemnosti mezi všemi Slovany.

Tyto zprávy sledoval Marek nad jiné horlivě; s radostí pročítal zprávy o práci Národního výboru v Praze, těšil se z podniků studentského spolku »Slavie« a »Slovanské lípy«, družstva, »jehož osudové bez rozdílu na stav, náboženství jediné k tomuto cíli pracovati budou, aby pronikla idea vzájemnosti všechen život náš, aby hýbala jedna myšlenka všemi vlastmi, aby oduševněly všechny kraje od Šumavy do Uralu, od Baltu až do Adrie duchem všeslovanskosti.« Tu zdálo se Markovi, že uskutečňuje se jeho dávný sen — veliká budoucnost Slovanů. V jeho duchu píše K. Sabina v »Pražských novinách« 4. května 1848: »Na východě slunce vystoupá, vizte národové evropejští, lípa slovanská rozvíje se a haluzy její objímají šedesáte milionů srdcí slovanských. Probuzeny tyto citem pobratřenství a myšlenkou veliké budoucnosti, poznávají sebe a v brzku nebude zášti a nenávisti mezi nimi, Slovan Slovana poznav, přilne k němu a obrovská jejich spojení síla hrůzou naplní vzájemné nepřátele jejich . . . Až po tuto chvíli myšlenka naše, panslavismus, jen až na slovo vzrostla, krásným byvši snem a skvělou nadějí; — nyní se stane skutečností a sice slavnou, vznešenou, mohutnou. Vizte, miliony povržených zatřáslo okovy svými a svět se třese!«

Byly to vzrušující chvíle. Na sklonku roku 1848 konán byl v Praze sjezd Slovanských Lip. Marek jako delegát za Turnov ovšem nemohl scházeti. Byl také poctěn předsednictvím tohoto sjezdu a po 2 dny řídil schůze. A ještě více byl zaujat dalším všeslovanským sjezdem v květnu. Jaká to byla pro nadšeného Slovana radost, když viděl tu slovanskou směsici Čechů, Poláků, Slováků, Rusínů, Srbů, Chorvatů, Slovinců, jichž duše a mysl hárala stejně nadšeně, když si s nimi tiskl pravici, s nimi rozmlouval v jejich rodné řeči. »Slované sešli se,« jak pravil ve své řeči předseda sjezdu Palacký, »ve valném počtu k nám do slovanské Prahy, aby se přihlásili k veliké rodině své a podali sobě ruce k věčnému spolku lásky a bratrství . . .« Sjezd tento sblížil nás hlavně se Slováky a Jihoslovany.

Nehledíme-li k válce pruské r. 1866, kdy Prusové pustošili i v okolí Libuně, plynul po nějaký čas »v libuňském ráji« život klidně.

Marek r. 1873, již jako stařec osmdesátiletý přispěchal zase do Prahy, aby slavil 100leté narozeniny Jungmannovy, sám nejstarší mezi čes. spisovateli. Po 3 letech při oslavě dokončení Palackého »Dějin národu českého«, při banketu na Zofině, posazen po bok Palackého. »Naposled seděli tu dva nejstarší zástupcové našich prvých buditelů vedle sebe.« Netušil tenkrát Marek, že za nedlouho bude doprovázen k věčnému odpočinku — F. Palackého. Kráčel za rakví vetřelý stařec 91letý, podporován jsa ruským protojerejem Lebeděnem.

Na sklonku života zatoužilo jeho srdce po matičce Praze touhou neodolatelnou. Loučil se těžce se slzami v očích se svými osadníky libuňskými, mezi nimiž dlel jako kněz přes půl století: »Tak jako dítky a přátelé scházejí se k umírajícímu otci, jimž on své ruky posledně podává, sešli jste se i vy. Není mi možné jednomu každému z vás ruky své podati na rozloučenou, udělití vám chci požehnání, kteréž vás provázeti bude ve vašem dalším životě. Co vám odkazuji, jest, byste měli na paměti povinnosti občanské, povinnosti, jež vám klade naše drahá vlast. Bůh Vám žehnej!«

V Praze (bydlel na Smíchově v Husově třídě) oddal se zcela myšlence slovanské až vládce Všemohoucí povolal jej k sobě, starce 92letého, velikého Slovana, knězebuditele, v jehož lásce bylo mnoho velikého.

»Když has' národ a vlast mřela,
v něm prorocká duše vřela;
křísil, věstec Slaviin,
bratry své kněz Antonín.«

(V. Štulc.)

(Kromě větších zpracování z literatury české — k nadepsanému tematů — jako Dějin Vlčkových, Jakubcových, Novákových, poukazují ještě na spisy Zelinkovy a Rybičkovy a Jakubcovo pojednání »Ant. Marek«.)

Katolicism v Bělorusi.

Bělorusové obývají rozlehlé území 350.000 čtver. km od řeky Narvy, západně města Bělostoka do města Dorobuže v oblasti smolenské na východě a od města Lucina i Velikých na severu k řece Prypět na jihu. Bělorus není však hustě obydlená, neboť staré lesy a obrovská, dosud nevysušená blata zaujmají velkou část tohoto kraje. Všeho obyvatelstva v Bělorusi jest asi 15½ milionů, z toho samých Bělorusínů asi 12 mil. Z jiných národností jsou tu zejména Židé (10-12 proc.). Ostatní procenta připadají na popoštěné nebo poruštěné Bělorusíny, kteří v čase sčítání obyvatelstva ruskou anebo polskou vládou přihlásili se za Poláky nebo Rusy.

Když Ukrajinci ve svých kulturních směrech záhy obráceni byli k jihu, ke kultuře černomořské, Rusové na východ k městům finským a turko-tatarským, Bělorusíni od počátku svých dějin obráceni byli směrem k severozápadu — k Baltickému moři.

Jméno Bělorusíni není původní. Původně běloruský národ jmenoval se Kryviči (název největšího běloruského kmene, který podmanil si jiné běloruské kmeny, smísil se s nimi a dal celému národu své jméno). Ve svém historickém životě Bělorusíni jmenovali se také Rusíni a Litevci.

Od IX. do XIII. stol. Bělorusíni tvořili několik knížectví, z kterých největší význam mělo velké knížectví Polocké, knížectví Smolenské a Turovo-Pinské. Ve XIII. a na počátku XIV. stol. všechny tyto běloruské země spojily se v jeden mohutný litevsko-běloruský stát (velké knížectví), ve kterém panovala běloruská kultura. Velké knížectví litevsko-běloruské nuceno bylo r. 1569 spojit se na základě federace s Polskem, a od té doby běloruský národ začíná klesati politicky a kulturně. Na konci XVIII. stol. rozděleno bylo Polsko mezi Prusko, Rusko a Rakousko. Bělorus dostala se Rusku. Pro Bělorus nebylo to ulehčením, neboť Bělorusíni, pronásledováni od Rusů, trpěli dále. Do roku 1905. ruská vláda zakazovala tisknouti běloruské knihy a noviny, do r. 1917 zakázány byly běloruské školy.

Od r. 1905 začíná však značně národní obrození u Bělorusů. Roku 1917., v čase revoluce v bývalém Rusku, Bělorusíni na

mnohých sjezdech a na všeběloruském kongrese v Minsku, zástupci všech běloruských zemí určitě vyjádřili svou žádost po samostatnosti. Utvořena Rada běloruské lidové republiky (jako sněm) a začala vůbec státní organizace. Ale mladá Bělorus nedovedla svého státu silou chrániti, a proto řížským mírem byla r. 1920 podělena mezi sovětským Ruskem a Polskem. Rusko obdrželo přes dvě třetiny a Polsko asi třetinu běloruského území. Nevelká část území se 100.000 bělorus. obyv. připadla Lotyšsku. Vilensko, o které je spor mezi Litvou a Polskem, obývají z větší části Bělorusíni. Litevské obyvatelstvo obývá jen část povětu Trockého a Sventanského. Ještě méně jest Poláků, jichž většina bydlí v městě Vilně. Více je Židů, kteří po Bělorusínech jsou snad nejpočetnějším živlem.

Počátky katolicismu na Bělorusi spadají od počátku křesťanství v zemi. Již před všeobecným přijetím křesťanství na Bělorusi byly tam už skupiny křesťanů latinského i řeckého obřadu. Přijetím v Kyjevě r. 988. šíří se křesťanství i na Bělorus. Poněvadž křesťanství v Bělorusi bylo přijato ještě před řeckým schismatem, církev běloruská byla katolická. Ale když odloučila se církev řecká od církve katolické, církev běloruská se svou řeckou hierarchií se odloučila také. Při katolictví zůstali pouze Bělorusíni, zvaní latiníci. Jak už uvedeno, většina obyvatelstva byla obřadu východního, a to proto, že ten obřad šířila vláda, obřad latinský však byl propagován lidmi soukromými. Ale i latiníků bylo nemálo. Zajímavá jest v běloruské staré literatuře církevní polemika proti latinským obřadům; z ní patrně, že pravoslavlí šířilo se, válčíc současně s katolicismem.

Nepřátelské poměry mezi Bělorusíny a Němci, které začaly od počátku XIII. století (založení Livonského řádu), od které doby vedl se boj mezi německými křížovnými a běloruským knížectvím o vládu v Livonsku, vznikl odpor proti ritu latinskému, které tehdy všeobecně bylo považováno v Bělorusi za německé náboženství. Tím církev katolická byla oslabována. Ale i potom, ač v nevelkém počtu, byli mnozí Bělorusíni ještě katolíky.

Bělorusíni byli katolíky i v čase t. zv. prvního litevského období dějin běloruských, t. j. do r. 1385. Za velikého litevsko-běloruského knížete Hedymina bylo nemálo Bělorusínů katolíků. Tento kníže obrátil se v létě r. 1323. k německým Františkánům s prosbou, aby poslali do Vilna a Novohradka do klášterních kostelů pět kněží, kteří by uměli i běloruský.

Velký kníže Jagelo, když přestoupil z pravoslavné víry na katolickou, byl pokřtěn zároveň s litevskými a zároveň s mnohými běloruskými bojary. Při tom bojarové, knížata i sám velký kníže naučili se pravdám víry v běloruském jazyku, kterého bylo užíváno až do té doby nejen v kostelích Bělorusínů pravoslav-

ných, ale i v kostelích Bělorusínů katolíků, mluveno jím na velkoknížecím dvoře a odtud i v kostele velikého knížete Jagely.

Velký kníže Jagelo staral se o rozšíření katolické víry mezi pravoslavným běloruským obyvatelstvem. Ve Vilně r. 1387 vydal universal o křtění Rusínů i udělení volnosti katolické církvi.

Jan Ostorog líče zásluhy V. kn. Jagely, říká, že »plerasque Russiarum regiones a multis superstitionibus retrahit.« Historik dr. Jan Fialka o Jagelovi říká: . . . schizmatiků moc v prostorných jich litevsko-ruských státech přivedl ku pravdivé, kterou i sám vyznával, víře, t. j. k víře katolické. (Pokračování).

EM. KETTNER:

Naše Alleluja.

(Místo doslovu k velkonočním poradám katol. studentstva.)

Není úkolem těchto řádků podávati referát o jednotlivých pracovních schůzích našich, jak jsem jich byl svědkem (o mnohých byla zmínka v denním či krajinském tisku) během velkonočních prázdnin. Jde mi spíše o charakterisování jednou celku, podruhé zajímavých zvláštností, o vystižení významu té které porady, o vylíčení osobních dojmů atd. Mám totiž za to, že suchý referát s výčtem osob a fakt pěti krajských porad (Jihlava, Přerov, Místek, Kolín, Příbram), pro něž všude připraven ten či ten program, neměl by v sobě tolik působící živosti a svěžesti, jak jí bylo lze pozorovati více méně na všech místech.

Věrní programovému prohlášení z valné hromady, specialisovali jsme letos program konferenčních jednání dvěma směry: nábožensko-kulturním a sociálně-organisačním. V rámci těchto dvou referátů nesla se všude také debata. Až dosud referáty nábožensko-kulturní svěřovány u nás laikům. Ježto dosud ani v našich řadách nevyhasly názory, vybudované na falešné thesi o »dostačitelnosti« laické inteligence katol., jakoby kněží v našem hnutí měli státi jen v pozadí, propracování referátů nábožensko-kulturních v mezích daných společných směrnic svěřeno kněžím, kteří nejlépe znají naše slabiny, pokud jde o pravý, hluboký život náboženský — V Přerově, kdež ú-

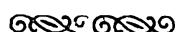
část byla největší, Dr. Vašek tloukl na brány srdcí našich, zapaluje v nich oheň lásky k Církvi a nalévaje oleje odhodlanosti k měsíčnímu přijímání sv. svátostí, k duchovní četbě, ke studentským adoracím, ke kultu Božského Srdce Páně, k prázdninovým exerciciím atd. V Jihlavě oblíbený vůdce brněnského studentstva Dr. Skoupý snesl v referátě svém tolik námětů a při tom tak do detailů je propracoval, že se zdálo hříchem sahat ještě v debatě na slova z úst tak zkušených pronesená. Zatím co v Kolíně a v Příbrami P. Čulík snažil se říci per pauca multa, udeřiv takřka jen do strun na lyře náboženského života, nechávaje při tom ostatním v debatě dopět tu píseň, kterou sám intonoval, v Místku zase nejmladší z těchto referentů, bohoslovec Benáček, hleděl všecko logickým uspořádáním náležitě a jasně motivovat a sám de facto šťastným způsobem řídě debatu, dosáhl toho, že bez silných gest slovních z růžového poupěte jeho referátu rozvila se při závěrečném jeho slovu v duších všech omamující vůně růže stolisté. Všude z řad účastníků ozývaly se hlasy, volající po otcovském poměru duch. rádců a našeho studentstva, v Místku zazněl hlas o významu duchovních vůdců a stálých zpovědníků pro jednotlivce, v Kolíně voláno po zřízení exercičního fondu. V Přerově učiněn praktický náběh k tomu, jak by se

mělo napomáhat v našich SSS. těm, jež hlas Boží volá za své sluhý, aby vlivem okolí snad tento hlas v duších jednotlivců nebyl utlumen, leckde se ozývaly nářky na přílišné pořádání »katolických(!)« zábah, studentstvo alarmováno mohutným signálem do boje za mravní očistu veřejného života. A to jen tak z ozvěny přenáším na papír to, co zde v té, jinde v oné formě došlo souhlasu. Referát nábožensko-kulturní vynesl všude nejvíce pozitivního. Značně k tomu ovšem přispěla i hojná účast duch. rádců a vůbec kněží. Mezi těmito všude se našli Mecaenatové 20. století, kteří nám usnadnili zdolání technických potíží, jež pořádání podobných podniků vždy s sebou nese. Kdo byl tou dobrou duší v Jihlavě, nevím, ježto tam jsem nebyl přítomen, za to tu nemohu nevzpomenouti obratného vůdce našeho dělnictva na Ostravsku a překladatele z polštiny P. Korce v Místku, redaktora P. Chýlka z Přerova, který sehnal od dobrých Hanáků všem účastníkům bezplatné st:avování (teď už věřím tvrzení, že je na Hané ráj), autora nové sbírky májových kázání »Květen v Lurdech« Dra Kulače v Kolíně a konečně v Příbrami majestátního zjevu Msgra Hrdličky.

Různými okolnostmi, zaviněnými i nezaviněnými se stalo, že porady po referátě sociálně-organisačním nesly se všude tu tím, tu zase oním, vždy však jen jediným směrem na úkor ostatních, třeba důležitějších složek a otázek, jež referenti nadhodili. Nejlépe a nejúplněji (a v tom vidím plus, že se tu nenechaly nepovšimnuty ná-

měty, sloužící k rozvoji hnutí, zatím co jinde se dosti času věnovalo zbytečnému mluvení) vyzněl výsledek debaty po referátě kol. Frydrycha v Místku. Rekl bych vůbec, že v Místku byl nejšťastnější den jednání. Živou debatu arcí vyvolaly i referáty kol. Ing. C. Janáčka v Kolíně a Dra Plocka v Příbrami, kteříž oba použili svých zkušeností sociálních, jeden více po stránce teoretické, druhý více méně praktické. Zajímavé je též, že v debatě s výjimkou Přerova a Kolína uplatnily se též studentky, když před tím nějak byly vyprovokovány, aby mluvily též »pro domo sua«. Které otázky kde byly řešeny vůbec, nebo pokud snad zahrnuty byly ve zvláštní resoluce, jak po tomto, tak po prvním referátě, bude uveřejněno v příštím čísle »Jitra«. V něm také podle možnosti očištěn bude nábožensko-kulturní referát Dra Vaška. Pro srovnání bude též v nejbližším č. »Musea« uveřejněn referát kol. Benáčka.

Srovnáváme-li nyní výsledek těchto porad velkonočních, vidíme, že volba několika různých míst umožnila nám poznati, jak dalece vážně, či snad povrchně v té které části republiky je chápáno prohloubení náboženského života u nás, jak dalece je kde rozuměno vážné práci na poli sociálním či organisačním. Na nás jest, na všech bez rozdílu, jsme všichni zodpovědní za zdar a rozkvět hnutí našeho, abychom plané květy, kde se vyskytly, přeměnili ve štěpné, a pravé zachránili před zkázou a udrželi je při síle. To je smysl letošního našeho Vzkříšení, našich svátků Života, našeho Alleluja!

ARNOŠT HELLMUT:

K otázce dívčích SSS.*)

V 1. a 3. čísle »Jitra« objevily se letos články, věnované hnutí a práci studentek v SSS. a jejich poměru k celému vývoji naší studentské akce; mohlo se očekávat, že naše středoškolské kolegyně povšimnou si těchto námětů a rozepíší se samy; nestalo se tak, ač články ony byly psány studentkou, tedy osobou studentkám a jejich snahám i cílům rozhodně daleko bližší než mohou býti studenti. Očekával jsem taký výsledek a článek tento — psaný bona fide — jest pro naše kolegyně smutnou bilancí jejich až dosud více

*) Redakce nesouhlasí se všemi názory pisatele a doufá, že studentky samy odpoví.

méně passivní práce. — Jest pro mne dosud ne zcela vyjasněným problémem tato zdrželivost dívek, organisovaných v SSS. Toto vše, podotýkám ihned, jest psáno proto, aby naše studentky konečně samy projevily své názory i přání neb naznačily direktivy své činnosti a ujasnily sobě i nám konečné cíle svého vývoje; že jest to nezbytné, o tom nepochybujeme nikdo! Vždyť až dosud ženy, jež jsou nyní všeobecně uznávány jako rovnoprávný a stejně cenný element s muži, nevytvořily ničeho pozitivního, něčeho, co by bylo skutečně činem! Tak zvané ženské hnutí se svou emancipační náplní selhalo, pro-

tože samo sobě bylo proton pseudon; nedalo se a nedá vůbec s této strany očekávat nikdy kladu, nýbrž vždy buď omyl neb zápor. To proto, že jím žena měla býti postavena tam, kde nikdy vytrvati nemůže. Není v emancipačním hnutí jasných, přesně formulovaných myšlenek a ideí, není tam s k u t e č n o s t i, ač zajisté neschází dobré vůle a opravdovosti pojetí. A můžeme tudíž jen s povděkem konstatovati, že přestřelek tento vzal za své hned in statu nascendi.

Leží snad zde příčiny pasivity našich kolegyní, nemohou se snad odhodlati vystoupiti opět s nějakým programem, když prvý byl poražen? Domněnka tato nezdá se vůbec býti pravděpodobnou, protože hnutí toto nevycházelo z touhy všech žen a tím méně z touhy žen katolicky orientovaných. Spíše myslím, že nedostává se, a to nejen katolickým, nýbrž ženám vůbec, svědomitých, duševně ušlechtilých a na určité výši stojících vůdkyň, majících dokonale proučovaný a uvědomělý program, vystihující i sebe jemnější záhyby dívčí duše. Vůdkyně, které se až dosud objevovaly na horizontu ženského hnutí, mi připadají hodné spíše politování, než kritiky. Vždyť ony samy — vůdkyně — potácely se v jakési chimérické sféře psychologické odloučenosti a cizorodosti, operovaly mnohými, leč většinou neurčitými pojmy, které kladly své těžisko toliko na hodnoty abstraktní, neskutečné a neuskutečnitelné. Je tedy přirozeno, že nemohly snahy takového druhu naléztí pochopení ani v řadách těch, jimž byly adresovány. Jisté že studentky dobře vycítily, že nejsou nijakými společensky neb psychologicky exotickými tvory, pro které dlužno vybudovati nové směrnice a nové zákony! Nelze vskutku představit si to, co hlásala neb snad ještě hlásá na př. pí. Viková-Kunětická — již nechci se tímto nijak dotknouti — a uznati, to že je mesianism pro naše ženy. To, co ona (a i jiné) napsala, není reforma, nýbrž doslovně deforma. A uváží-li se, že naše dív-

ky napájely se takovouto literaturou, doplněnou nad to Marlittovou neb Glynovou, tu zmizí velmi rychle rozpaky, vzbuzené dosavadním mrtvolným klidem. Až bude tato destruktivní literatura vystřídána spisy hodnotnými, na skutečnosti se zakládajícími a majícími hluboký mravní základ čerpající z filosofie křesťanské, pak s jistotou naprostou očekávejme obrat k lepšímu.

Zde shledávám jednu z nejzávažnějších příčin stavu věci. Nemá každý dar kritického myšlení a čím méně ho má, tím je vliv četby mocnější; a čím citověji sladěná povaha, tím spíše podléhá sugestivnímu gestu takovéto lyricko-revoluční literatury. Tím neříkám, že jest se zde obávat nějaké velkorysé oposice ženské, avšak zdůrazňuji chorobnost podobných utopií a jich dalekosáhlý paralysující vliv. Proto ať dostane se dívkám ideálních vůdkyň, u nichž rozum a cit budou v naprosté harmonii, a snad by bylo nejlépe vůdkyň z jejich vlastního středu, nadšených, mladých, které nemají ještě zrak zkalený nijakými zájmy a jsou proto schopny dáti jim vše potřebné. Ale výslovně pravím: vůdkyň, vycházejících toliko ze zásad křesťanských, nikdy jiných. Ať dívky vezmou do ruky četbu myšlenkově silnou, ale při tom jim úplna vyhovující; ona tu již dnes z části jest, jak dokazují knihy, vyšlé z nakladatelství »Evy«. A pak ať se dívky postaví na vlastní nohy, odpoutají se cele od SSS studentů a tím získají sebevědomé polohy soběstačného, nezávislého elementu. Potom, bude-li zde nadšení a vědomí plné povinnosti i zodpovědnosti, může se uskutečniti to, po čem všichni toužíme: opravdové, samostatné práci katolických studentek. Pak budou využity hřivny, tající se v hlubinách dívčí duše a bude položen základ k tomu, jak vrátiti moderní ženství jeho výši, a dodávám — úctyhodné důstojnosti. Bez újmy bezstarostnosti a dovolené volnosti mládeže! Jediné potřebné, jako všude, jest i zde dobrá vůle.

M. H.:

Z intimní korespondence.

V „, dne 30. října 1922.

Milý Slávku!

Když jsem se vrátil z dvoutýdenního pobytu v cizině domů, čekala mne na

stole celá halda listů. Tvůj byl mezi nimi a byl prvním, který jsem otevřel. Je též první, na který odpovídám. Z toho vidíš, jak je milé vše, co o Tobě slyším i co o Tobě čtu, zvláště, je-li to psáno Tebou.

Vzpomínám při tom na blahé doby prvních let svého učitelského působení, které mě tak těsně spjalo s mládeží mi svěřenou, že našeho srdečného styku a velké vzájemné důvěry nedovedl zpřetrhati ani čas ani naše nynější odloučenost. Tvůj milý list jest jedním z mnoha důkazů pro tuto pravdu. Co se mi na něm nejvíc líbí, je jeho velká upřímnost a mužná otevřenost. Tato vlastnost se mi u Tebe líbila vždy, ale tentokráte ji dovedu oceniti plně a tak jako nikdy dosud. Myslím, že nejlepším uznáním za Tvou upřímnost bude i má upřímnost, úplná upřímnost a někdy snad i trochu přílišná upřímnost, ale znám svého Slávka a vím, že má slova přijme tak, jak jsou míněna a jak mi je vnuká moje přátelské a kněžské srdce.

Když jsi mi líčil všecky své nynější obtíže a popisoval nynější stav své duše, tu se Ti jistě mihla aspoň v koutečku srdce myšlenka: »P. Jan, ten nade mnou spráskne ruce, ten se podiví, až kam jsem to dospěl!« Můj zlatý hochu, to ses pořádně zmýlil, připustil-li jsi jen na chvíli takovou myšlenku. Já — a sprásknout ruce — a nad Tebou — a proč? Proč bych se měl diviti? Abych řekl pravdu, divil bych se, kdyby se s Tebou věci měly jinak. Pro mne je zjevem docela přirozeným, že je šestnáctiletý hoch zmítán pochybnostmi u víře, jako je mi zjevem přirozeným, že prší, když je obloha zatážena černými mraky. Chceš věděti, proč tak smýšlím? Mám pro to mnoho důvodů. Prvním je má vlastní zkušenost. Z mé paměti se vybavuje ještě nyní po čtrnácti letech dosti jasně vzpomínka, jak to vypadalo v mém vlastním srdci a jak tomu bylo u mých spolužáků, když my jsme byli v kvintě. Už tenkrát koloval okřídlený výrok (čí, to Ti snad známo), že průměrný kvintán je s věrou hotov. (V nynějším slohu by se řeklo, že s ní »zúčtoval«, a místo »kvintán« by se řeklo »sekundán«.) A ti, kteří s ní hotovi nebyli, ti aspoň kolísali a bojovali. Takových svatých Aloisů, kteří by byli šli v tomto zápase s heroickým klidem a myslí povznesenou, bylo rozhodně málo. Někdy to byl snad jen nedostatek zájmu o víru vůbec, který je stavěl opodál všech zuřivých debat a nejasného tápání. A takový stav mysli je ještě horší než kolísání, protože ukazuje, že víra v takové duši je už mrtva. Z této mé gymnasijské zkušenosti vidíš, že krísi, kterou prožíváš, pro-

žili už jiní před Tebou a že mezi nimi byl i Tvůj bývalý učitel, který Tě proto úplně chápe, a který s Tebou cítí. Než moje vlastní zkušenost není mi jediným důvodem, proč považuji pochybování u víře v šestnácti letech za zjev přirozený. Mám k tomu ještě důvody jiné, vzaté, jak se říká *ex visceribus causae*.

První leží v atmosféře, která obklopuje Tebe i celou naši mladou generaci. Toto ovzduší je odkřesťaněno a odkatoliceho. Skládá se z lidí, knih a časopisů. Z těch lidí někteří jsou Tvými profesory, jiní kolegy a opět jiní těmi, s nimiž se stýkáš mimo školu chtě či nechtě. A každý z těchto lidí, kdo ubil ve svém srdci víru (o jejich osobní vině nemluvím, ta připouští stupně), ten mimoděk a někdy i úmyslně vydechuje otravný kysličník uhlíčitý nevěry do celého okolí. Protože pak si nemůžeme vždy zacpávat uši a protože s mnohými musíme jednati, není divu, že leckterá námitka uvízne v naší mysli a tam pozvolna (zvláště opakuje-li se častěji) klíčí a roste, až se někdy v temném okamžiku zakousne do srdce tak zuřivě, že bolestí zaúpíme a že se nám zdá, jakoby se budova naší víry otřásla v základech. V tom mi dáš jistě za pravdu.

Druhou složkou otravného ovzduší jsou knihy a časopisy. Jaké a které, víš sám. O těch by se mohlo právem užití známého úsloví: *Latet anguis in herba*. Pod oslňujícím hávem květnatého slohu a někdy i vědecky nastrojených frází skrývá se had a je tím nebezpečnější, protože jeho uštknutí příjemně omamuje a ukolébává v luzný sen, kde se před mladou myslí vynořuje vše, co jí lichotí, ji dráždí a strhuje, a kde v bengálském osvětlení rozkoší a pavědy se halí do hluboké tmy stará katedrála víry. Zdá se mi, že zde i dobří hoši hodně hřeší lehkomyšlností. Církevní zákaz (který je vlastně též zákazem Božím) se zdá mnohým nerozumný. Mnozí říkají jako jeden počestný mistr cechu holičského, s nímž jsem kdysi o tomto předmětu mluvil: »Já čtu všecko. Tolik rozumu přece mám, abych dovedl rozeznati pravdu ode lži.« Víš, co jsem mu na to odpověděl? »O vašem rozumu, pane X., naprosto nepochybuji. Ale o tom pochybuji, zda dovedete vždy rozeznati pravdu ode lži. Neboť 1. zajisté se tento rozum zřídka dostane k tomu, aby uvažoval, je-li ta nebo ona věta správná čili nic. Tím se však stane, že přijme

bez kritiky mnoho věcí, o kterých by začal při nejmenším pochybovati, kdyby začal pořádně mysliti; 2. nezřídka se stává, že si tento zdravý rozum neví rady, i když se k přemýšlení rozkývá. Jeť někdy pravda ode lži vzdálena jen na vlásek a tu je k poznání pravdy třeba rozumu vyškoleného a s věcí dobře obeznaného; jinak je nebezpečí, že t. zv. zdravý rozum, který se výborně osvědčuje v praktických věcech, v teoretických selže a přitaká nepravdě. Proto církev jedná zcela rozumně, když dovoluje čtení nevěreckých spisů jenom lidem, kteří jsou odborníky, a když je zakazuje jiným. Ti by jí měli vlastně býti nesmírně vděční za to, že je chrání od bludu.« Na tato slova pan mistr obrátil proud hovoru k jinému předmětu. Myslím, že mně Ty, milý Slávku, nebudeš míti za zlé, když Tě tentokráte se všemi Tvými kolegy zařadím do té kategorie lidí, se zdravým sice, ale dosud ne dosti vyškoleným rozumem, k níž patřil, ovšem v daleko menší míře (vím a uznávám, že zeje veliká propast mezi vzděláním holičského mistra a slavného kvintána, zvláště je-li »výborně způsobilý« jako Ty), i onen poctivý muž. Věř to člověku, který také kdysi býval kvintánem (a myslil si tenkrát o sobě mnoho!) a který ještě teď po dlouhých odborných studiích musí pokorně a zcela podle pravdy uznati, že je více toho, co neví, než toho, co ví, že mnohým věcem ze svého oboru dosud nepřišel na kloub, a který si dosti naláme hlavu, aby našel správné řešení toho neb onoho problému z oblasti víry, který by snad mnohý kvintán odmítl nebo připustil hravě (ale zda také správně?). Proto je třeba, abys věnoval své četbě velikou pozornost a nepřidělal si pochybnosti vlastní nerozvážnosti. Vznikne Ti jich dosti z četby knih, které čísti musíš (některé školní knihy naší doby!).

Dosud jsem se však nedotkl nejhlubších důvodů, z nichž u hochů Tvého věku vznikají pochybnosti u víře. Tyto nejhlubší důvody se dají vyjádřiti jedním slovem a tím je: vzrůst nebo rozvoj, a to jak těla tak rozumu. Vzrůst těla nejprve. Rosteš do výše, rysy Tvé tváře ztrácejí dětskou okrouhlost a nabývají mužnějšího výrazu, nesměle, ale jistě raší ozdoba mužského líce na Tvém dříve hladkém obličejí — a všechny tyto zjevy jsou jen nepatrným zlomkem příznaků, které svědčí

o velikém vnitřním převratě, jež prodělává Tvé tělo. Tento náhlý vývoj těla nezůstává však bez vlivu na jeho poměr k duchu. Tělo obojené vědomím nebývalé síly a bičované probouzejícími se vášněmi, staví se do bojovné pózy proti duchu a chtělo by mu diktovati své neodvolatelné požadavky. Zdá se mi, že by se všecky daly shrnouti ve slovo volnost, naprostá volnost. Pryč s každým jhem, které tlumí bujnost těla, pryč zvláště s tím, které se nazývá — šestým přikázáním. A zvláštní úkaz: duch, překvapený těmito nenadálými útoky a zatlačený do pozadí bujným tělem, počíná nyní přemítati, zda by se nedal obnoviti pokoj s tělem, kdyby slevil něco ze svých požadavků, kdyby se snad našly důvody, pro které by se mohlo upustiti od strohého zákona mravního; a protože vidí, že tento zákon tkví u něho v pravdách náboženských, dává se ponenáhu do kritiky těchto pravd, kritiky, která v těchto poměrech, kdy duch stojí pod vlivem těla, nedopadne asi pro víru příznivě. A k tomu si ještě představ, s jakým rozumem tento duch nyní pracuje. To už není ten dětský rozumek, který věřil všemu, co mu řekla maminka nebo tatínek, anebo jiní dobří lidé, ať to bylo pravdě podobno či nic. To už je rozum rozumující, rozbírající, oceňující a kritisující (a jak!). Tomu již nestačí věřiti, ten chce i věděti. Jeho stálou otázkou je nyní: proč? a jak? Ve všem si tak počíná, a proto není divu, že tento svůj způsob zachovává i tam, kde běží o otázky víry. Divíš se ještě, že při takovém stavu věcí vznikají v takovém mladém člověku, vznikají i v Tobě pochybnosti u víře? Já jsem Ti hned na počátku řekl, že se nedivím, že chápu a že bych se divil, kdyby tomu bylo i u Tebe jinak.

Je-li však vznikání pochybností u Tebe přirozené, je též velmi, velmi nebezpečné. Ty sis toho sám vědom, a proto jsi i v této věci hledal a našel cestu k srdci svého bývalého učitele, který bude vždycky šťasten, bude-li Ti moci nějak prospěti. Ale zdá se mi, že ve svém strachu trochu přeháníš. Pochybnosti nejsou ještě hříchem proti víře. Hřích se zde páše jen tehdy, když k nim dáváme vědomě podnět (zbytečnými rozpravami s nevěrci o věcech náboženských, kde vidíme, že nám to bude na škodu; četbou) anebo když k nim vědomě svolujeme. Ji-

nak zde není a nemůže být o hříchu ani řeči. Protože však takový stav je velmi trapný, ubíjí v srdci radost a dává k hříchu aspoň vzdálenou příležitost, prosí Tě Tvůj P. Jan v Tvém vlastním zájmu o dvě věci. Vezmeme to, jak se u nás na Moravě říká, »z gruntu«. Všechny polovičaté prostředky by tu nevedly k cíli.

První věc je lehká. Když se už Tvůj rozum stále ptá: proč? a jak?, musíš mu také dopřát někdy odpovědi na tyto otázky, pokud je Ti to možno. Jinými slovy: musíš si zbudovat nový, rozumový podklad víry. K tomu je třeba práce nejprve soustavné a pak též příležitostné. Soustavnou práci konáte letos ve škole v apologetice. Tu tedy musíš pořádně studovat. Toť se rozumí, že vhodným doplňkem tohoto studia jest četba apologetických knih. Než o tom důkladněji jindy. Příležitostnou práci rozumím, abys hleděl na námitky, které Tě napadají nebo které slyšíš, nalézti uspokojivou odpověď buď v knihách nebo ještě lépe u nějakého vzdělaného kněze, který má Tvou důvěru. Ale v tomto ohledu varuj se vši úzkostlivosti. Vol jen námitky, které se Ti zdají opravdu vážné. Při tom všem však buď si vědom, proč své obtíže řešíš. To se neděje proto, abys nabyl víry (tu již máš), nýbrž abys zjednal rovnováhu mezi rozumem a věrou a abys svou víru mohl úspěšně obhájit později před jinými, když sis ji obhájíš napřed před svým vlastním rozumem. Proto také nesmíš učiniti své víry závislé na zodpovědění té neb oné námitky, nýbrž musíš vytrvati ve víře i tehdy, kdy dosud odpovědi nemáš, anebo kdy Ti odpověď nevyhovuje. V tomto posledním případě máš hledati jinde vhodnou odpověď, ale nikterak nemůžeš usuzovati z nedostatečné odpovědi některé knihy nebo některého člověka na nemožnost řádné odpovědi vůbec. Co nedovede jeden, to dovede druhý. Ostatně jsem Ti i v této věci cele k dispozici.

Druhá a ještě důležitější věc. Z toho, co jsem svrchu napsal, vidíš, že jednou z nejhlavnějších příčin pochybností je nápor těla proti duchu. A proto — boj proti tělu! Ale tu Tě nechci snad nabádati k nějakým nerozumnostem nebo přehnanostem. Jen jednu věc na Tobě chci jménem Tvé víry — Tvou čistotu, úplnou čistotu, svatou čistotu, řekl bych nedůtklivou a nekompromisní čistotu. Víš, co to všechno znamená. Pro mne (a pro nikoho rozumného) není v Tvých letech víry bez čistoty. Dovedu ovšem pochopiti celou obtíž této věci a Ty ji cítíš. Ale musí to být. Hrozíš se té obtíže? Bojíš se, že to nepůjde? Já znám zde tajemství úspěchu a znáš je i Ty, jenom že si ho možná neuvědomuješ v plné míře. Jsou to dvě svátosti: zpověď a eucharistie, či, jinými slovy, styk se zpovědníkem, úplná upřímnost k němu (ve všem! Zpovědník není jen k tomu, aby jménem Božím odpouštěl hříchy, nýbrž i aby radil; vyvol si za zpovědníka kněze, který Ti nejlépe rozumí, choď k němu často a zůstaň mu věren.) a především styk s Pánem Ježíšem, styk co nejtěsnější a co nejšťastnější. Tak nebudeš v boji o čistotu a o víru osamocen, nýbrž budete tři (či lépe budeme čtyři): kněz Tě povede svou radou, Ty budeš pracovati, Pán Ježíš (jeho síla jest nekonečná!) bude pracovati s Tebou a já se budu modliti. Tomuto společnému úsilí neodolá žádná (a to slovo podtrhuji třikrát), žádná obtíž na světě. Tedy hlavu vzhůru a do boje! Tak poznáš teprve, co znamená být vpravdě šťasten a všechny pochybnosti zapadnou jako stíny hluboko, hluboko do propasti zapomnutí, když bude vrcholky Tvého srdce ozařovati Slunce věčné, Kristus Pán, pravý Bůh a stále živý člověk se zlatým srdcem.

Aby tomu brzy tak bylo, ze srdce Ti přeje a na Tvůj brzký list se už zase těší

Tvůj starý přítel

P. Jan.

Je to ke cti církve katolické, že hájíc proti moderní filosofii pravý pojem osobního Boha, hájí zároveň pravý pojem člověka, nestavějíc ho na roveň se zvířetem, jak to činí namnoze filosofie moderní.

Cyril Jež (Osobní Bůh a náboženství.)

STUDENTSKÁ MUSA

Ukázky z literární tvorby studentské.

BEDŘICH PROKEŠ:

Jaro.

Na perutích teplých vánků
letí milá Vesna k nám,
přírodu probouzí z spánku,
lesy mění v Boží chrám.

Kamo upne jasné hledy,
vody čile zahučí;
kam pak vstoupne, zmizí leďy,
nová kvítka vypučí.

Včeličky se z úlů plíží,
každá v sobě zaplesá;
petrklič ke slunci vzhlíží,
otevívá nebesa.

Těž i duch můj teď se nese
modravé tam do výše,
odkudž oko Boží v plese
zírá šťastné na chýše.

JANOŠ SVĚTLÝ:

Ritornelly náboženské.

Lilie.

Nevinná lilie bílá!
Kdykoliv pohlédnu v krásný tvůj květ,
chápu, proč Maria je mi tak milá.

Leknín.

Lekníné uprostřed bláta!
Záříš svou bělostí v bažině tak,
jak mezi lidmi kdys Immaculata.

Bílá růže.

Bělostná růže s poupátkem!
Skláníš se k němu blíž v mateřské lásce,
jako kdys Maria nad svým též děťátkem.

Fialka.

Fialko s čarovnou vůní!
Řekni, proč rosteš tam v posledním koutku?
„U Boha pokora nejvýše trůní.“

Jívý.

Severu palmy — o jívý!
Na vašem koberci v průvodu jara
Kristus vjezd slaví svůj slavný — leč tklivý.

Kvítí.

Kvítí, jež cestou se bělá —
Andělé dolů sem s nebe tě sypou,
jako by slavili Božího Těla!

Zvonky.

Zvonečky na lesní stráni!
Zvoňte, ach, se zvony Anděl též Páně,
když se již nad zemí temnota sklání.

J. L. KĚNY:

Kříž v lese.

V lesním šeru,
v podvečeru,
hledával jsem klid a mír.
V mrtvém tichu,
isa syt smíchu,
proběh' hlavou dumek vír.

Častokráte,
když z roráte
kol jsem kráčel rozcestí,
zabloudil hled,
by naposled
mohl Krista naléztí.

Silhouety,
zahléd' květy
kol kříže jsem vinouti.
Spokojený,
zrak zvlžený,
opouštěl jsem zákoutí.

Kdysi jednou
víčka zvednou
se a bloudí marně dál.
Chlad tu vane.
„Kriste Pane,
kde jsi?“ Nebyl kříž, kde stál.

Ruka smělá
zničit chtěla
kříž, jenž podél cesty stál.
Ze symbolu
Kristus dolů
neshlížel, se neusmál.

Pusto v 'duši.
Člověk tuší,
že přec cos je vyšší kdes.
Zlobu věští
na rozcestí
bez kříže tak prázdný les.

ALOIS Z. MÍRSKÝ:

Píseň o štěstí.

Ve hloubi lesa, kde se skála bělí,
ve klíně skal, kde hloh a bez,
rok co rok tu svorně zrají,
píseň stromy šepotají —
píseň o štěstí...

Břízka tam vysoká v studánku se kloní,
rosou se omývá vřes,
zvonečky do taktu písničkou tam zvoní,
písní se ozývá les —
písní o štěstí...

Kol ticho v šer se kloní,
bez pohnutí stojí les,
jen ty zvonky písní zvoní
tam u studánky kdes —
písní o štěstí...

A. F. SLAVEC:

Kdy?

Astrální Nebe,
zimomřivá Noci:
ty víš, co duši mojí hárá,
ty víš, že čekám příchod Jara
a zatím Vesna moci
zákonů je přikována
a duše čeká marně rána...

Poutavá konstelace
na chvíli jímá mne,
však duši znějí variace —
Touhy,
která se srdcem pne
a chytá v bouřné objetí...
Ó! kdy se pouta rozletí:
astrální Nebe,
zimomřivá Noci,
kdy vzkřiknout budu moci:
„Ach! Lásko, mám já Tebe?!?“

AL. KELTNEROVÁ:

Melancholická píseň.

Je mnoho blaha na světě,
o němž rád člověk nyje,
jež nevědomky klame tě
písničkou fantasie...

Zříš modré nebe nad hlavou
a májový svět kvěstí,
a slyšíš píseň vnímavou
a kolem sebe štěstí!

Zříš blízko bytost touženou,
jíž kráčíš do objetí...
tvou duši hojí zraněnou
jas slunce, jenž kol letí!

Však skutečnost-li kráčí blíž,
sen prchá v těžké tísní...
Ty jeho stín jen oželíš
melancholickou písní!

MÁŇA STOKLASOVÁ:

To zabolí

To zabolí, když z nenadání
tvé štěstí kdosi zakalí,
když tichých snů tvých sladké zraní
mráz závistivý popalí.

Když na vlnách, jež hrály klidem,
se štěstí loď ti ztroskotá,
když duši otevřela's lidem,
v jichž srdci zeje prázdnota.

A poznáš nekonečnou bídu,
jíž svět tvou duši zrádně zryl,
až v slovech Krista dojdeš klidu:
Proč, Bože, jsi mne opustil?

SLAVOJ JÁNOŠ:

Útěcha.

Když bolest svírá těžká nás,
když na prsa se stesky derou,
když srdce cítí bolest sterou,
když svět jen octa dává píti,
kde šťastněj' mohli bychom žítí,
než přírody ve prostředí krás?

Kdyžs' velký, velebí tě svět,
však malého když tebe vidí,
to za tebe se jenom stydí;
jen přírodě jsi velkým dosti.
Jak bohatému kývá tobě hosti
a stejně krásný dá ti květ.

Proč zoufat' si na světa pych?
však příroda dost je bohatá,
by nahradit' nám mohla zlata
lesk falešný svým něžným zjevem
a srdce stesky zahnat' zpěvem
těch štěbetavých dětí svých.

AL. ZÁRUBA-MÍRSKÝ:

Tam na horách.

Večerem tichým jsem se vracel z hor.
U pěšiny kvítek snil
a scsny těžkou hlavou potřásaly
a stínem mne pokrývaly chladným,
jenž s jich kadeří v cestu mi pad'.
Večerem tichým, cestičkou polní
jsem se vracel z hor.
Luna nebem spěla,
kraj halíc v závoj magického světla
a jasem polévala horskou ves,
jež dlouhým mě líbala pohledem.
Krajem tichá píseň zněla dívek vesnických,
jež v zahrádce kdes pěly v tichém zasnění.
Večerem tichým lesní tišinou
jsem se vracel z hor.
Stromy mlčely a ticho bylo kolem,
keře se zasnily a v větvi ptáče ztichlo,
jen písně teskný tón zasněným krajem lét',
již dívek vesnických pěl sbor
a ves dlouhým mě líbala pohledem — —

ST. DEML:

Hvězdičky.

Hvězdičky, hvězdičky,
vesmíru dětičky,
když se na vás dívám,
mám v očích slzičky.

Když se na vás dívám,
starost mám v oku,
co asi z vás bude
za milion roků.

Za milion roků,
kdy tolik se změní,
snad mnohá z vás shasne,
změní se v kamení.

SIMPLEX:

Na Hané.

Není jako na Hané,
deš sníh důle padá,
kde by muhlo lépe bét,
kdo chce, ať si hádá.

Časem cose zakvičí,
abe beje hode,
pantátí se slízajó
pěkně do hospode.

A deš de spat sloníčko,
slízají se tetke,
jedna drohé přenáší
nejnovější pletke...

Jak vyrůstal básník.

Byl terciánem, když poprvé se ozvala v něm záliba pro literaturu básnickou, pro verše. Ještě na obecné škole básniček nenáviděl, nenalézal v nich nic tak krásného, zajímavého jako v próse — sám rozum mu tvrdil, že nesmyslnými jsou ty sloky, tak málo vyjadřující, nezanechávající hlubšího dojmu, které jenom zabírají místa jiným článkům. Když pročítal časopisy a narazil na báseň, prostě ji vynechal, ale přímo se vpíjel v povídky nejrozmanitějšího obsahu; nad těmi dumal, snil — z takových povídek vyrůstaly mu v nitru básně vyjadřující nejmělejší sny a touhy mladistvé duše, básně nejkrásnější, bez umělkované strojenosti, neznající rýmu a nemající konce. Ale takové básně by nevyjevil nikomu za celý svět, to byly posvátné chvíle v duši, kdy v zlatité záři vycházejícího slunce chodil zahradou anebo večer v tajemném tichu hleděl na nebe, poseté hvězdami....

V takových chvílích náladové trilky čistého, naivního dětství spřádaly se ve veliké hymny, opěvující bezstarostné, neporušené mládí. V takových chvílích maloval si v duši ty nezrozmanitější, fantastické obrazy, jaké jen tvořiti může dětská obraznost.

Rád čítal Raisovy povídky v „Malém čtenáři“. Rovněž rád čítal životopisy spisovatelů a básníků. A tehdy v skryté, nejtajnější hloubi duše jeho skrývala se touha, jen jako plamének sice, ale touha neústupná, být rovněž takovým, jakými byly osoby, o nichž čítal, touha psáti jako Rais, Němcová, Erben... Ale hlasu touhy nedal ozvati se ani před sebou samým; nechtěl, ba ani nemohl mu věřiti, vždyť měl býti doma, při hospodářství a byl rád, když aspoň do měšťanky mohl choditi.

A všichni ti, jež chtěl následovati, ti studovali gymnasium, reálku a on — nesměl na něco podobného ani pomysliťi...

A zatím na sklonku války změnily se poměry a hochovi, který již zatím pohřbíval poslední naděje a již již se smířoval s osudem, bylo povoleno, aby směl vstoupiti do gymnasia. Kdo vypíše jeho radost, kterou cítil, když slyšel tu radostnou zvěst z úst otcových!

Obraz zářijového dopoledne, kdy přijat byl do gymnasia, vryl se mu hluboko do duše. Vstoupil do ředitelny s propouštěcím vysvědčením z měšťanské školy — a již psala ruka ředitelova jeho jméno a hned do seznamu žáků třetí třídy. Udělal zkoušky a byl přijat...

Jest gymnasistou a to již terciánem. Splnily se jeho tužby. Toho večera usínal s úsměvem na rtech a nejprvnější paprsky ranního slunce zastihly ho již připraveného na cestu do školy — do nového života...

Bydlel u příbuzných ve vesnici, půl hodiny vzdálené od města. Každého dne z rána před sedmou vycházel a vracíval se po poledni. Cesta vedla z části malým hájem. Miloval ty stromy v něm, znal téměř všechny rozdílné tvary a větve mladých doubků, dovedl rozeznati veverka, hopkující po hustých tmavozelených jehličkách smrkového větvoví, věděl, na který vrchol smrkový usedá straka, na kterém odlehlém místě zastihne žlunu zelenou; znal kdekterou sýkorku, kosa, drozda. Háj mocně naň působil svou nelíčenou, ale hlubokou poesíí.

Rád, velmi rád naslouchal šumící písni háje. Nalézal v ní denně novou, dotud proň neznámou melodii, denně kochal se v nových odstínech, tvořených ranním sluncem na zeleni smrků, podívoval se báječným, nejrůznějšími barvám podzimního listí dubového.

Doma, sotvaže se naobědval, usedl, aby pracoval úkoly a učil se. Vše šlo mu hravě, a když zapadalo slunce a zlatilo mu stůl s knihami, byl již obyčejně hotov se svými povinnostmi, a pak obyčejně pozoroval zhasínající rudou kouli sluneční, rozlévající po obloze proudy krve. Zajímalo jej to poněkud zmírání zdroje světelného, který jako by sváděl krutou bitvu s tmavou nocí. Stával u okna a pozoroval vzrůstající se šero a s ním rostoucí ticho, přerušované vždy náhlým rozezpíváním se zvonu při klekání. Zbožně se vždy pomodlil, a pak teprve, až vyhoupla se na oblohu luna a s ní zároveň nebo po různu blýskavé plaménky hvězd, pak teprve odcházel, aby povečeřel a pak uléhal ke spánku.

Tak uplynul podzim, a zima s křišťálovou bohatou svou krásou zanechala nové dojmy, hluboké, působící zádušností a nutící k přemýšlení. Za dlouhých zimních večerů čítával. Vypůjčoval si knihy ze školní a městské knihovny. A ku podivu! — již hlubokost a dojmy nenalézal jen v povídkách a románech, ale začal je chápati a tušiti i v básních...

Dovedl seděti hodinu, dvě nad kratičkou básní a vycítoval v ní vše to, co prožíval a cítil po přečtení povídky, a zdálo se mu, že s mnohonásobnou silou působí báseň na cit čtoucího, který ale musí chápati a prožívat to, co básník ve své verše vložil.

A tehdy vkrádala se mu poněkud do duše touha umět psáti básně a vkládati v ně vše, čím vrchovatě naplněno bylo nitro...

To bylo ale utopii pro terciána, to mu bylo něčím nedosažitelným, nač pohlížíme jen jako na pohádkové vítězství rytíře nad drakem; to byla touha a chtění něčeho, co nedovedl pojmenovati ve skutečnosti mu ani nenapadlo, že sám by dovedl napsati báseň. Báseň — toť něco tak umělého, co jest popřáno vytvořiti jen několika málo jednotlivcům — básníkům. To byl názor terciána, jemuž byla báseň jakousi neobyčejnou hvězdou, zářící do tmy... Na něco podobného nemá tercián ani pomysliťi.

A přece...

Bylo to již na jaře. Slunce sklánělo se pomalu za obzor. Náš tercián seděl u stolu s tužkou v ruce a hleděl oknem na nádherný západ. Podivné myšlenky rojily se mu v hlavě. Profesor češtiny vykládal jim o tom, jak vzniká báseň a jak básník píše. Náš tercián vyzoroval už spíše, na básni, že se musí rýmovati, a dnes se dozvěděl, že musí míti i stejný počet slabik. Rozluštěny měl tedy záhady umění básnického! Což kdyby tak sám dal se do...

Nechtěl ani domysliťi; toť přece nesmysl.

No, ale kdyby to přece zkusil. Kdyby tak složil báseň!... a již to vyslovil, co sám sobě si říci bál.

Venku nádherný západ slunce, on seděl s tužkou v ruce u stolu, na stole bílý papír a ten přímo vábil...

A, co, zkusí to! Stanovil si počet slabik pro čtyři verše, ty měly tvořiti sloku. První a třetí

verš měly mít osm slabik a bez rýmu, druhý a čtvrtý šest slabik, a měly se rýmovat... Měl přesně vymezenou sloku podle svých vědomostí o tvorbě básně.

A začal básnití...

Nadpis byl „Večer“. Vždyť o čem jiném by psal? Večer má před sebou a již čítá slabiky rojících se vět o večeru a ku podivu! — věc se daří. Již má celou sloku:

Ohnivá koule sluneční — pomalu usíná,
přec ještě sledním pohledem — po krajině zírání.
A sloka se rýmuje, a již, povzbuzen, pracně
skládá druhou a na prstech čítá slabiky:

Skřivánek, který s jáсотem — hymny své
vzypíval,
zapadl kdesi u meze — a blaze usíná.

A tvoří třetí sloku, čtvrtou již za svitu měsíce a končí:

Stříbrná luna vesmírem — klidně se ubírá,
plno hvězd se třpytí kolem ní — však noc již
začíná...

Ba byla noc, vždyť již na svůj výplod neviděl. Šel k večeru a při světle si tajně přečetl svou báseň. Ano, to byla jeho báseň, jeho, on umí skládati básně...

Tu noc měl divné sny. Stále se mu pletla jeho báseň, viděl ji dokonce vytištěnou v časopise. To byla radost! On složil báseň. Cestou do školy uvažoval o snu. Což kdyby tak opravdu poslal svou báseň do časopisu?

A pošle ji tam. Vždyť není horší než jiné. Ale svým jménem se nepodepíše. Po tom on netouží, aby kde kdo věděl, že on umí skládati básně, vymyslí si nějaké jméno, a to případné, které by se mu hodilo.

Což kdyby si dal jméno Podhájský? Chodí denně hájem, jest to na kopci, a dole on zůstává, a má rád květy, tedy ještě Květoslav.

A tercián — poeta Květoslav Podhájský — sotvaže přišel domů ze školy, usedl, napsal svou báseň na čistý papír, dal do obálky a zaslal do Prahy do redakce čtrnáctideníku, který odebíral...

A povzbuzen prvním svým úspěchem, dal se do skládání básně nové. Tentokrát opěvoval jitro. Jedno jitro z takových, jaké denně vidáme na vesnicích. Zpíval o vycházejícím slunci, o ranní mlze, o zpívání kohoutů. Báseň tato rovněž putovala do Prahy.

...A přišlo toužebně očekávané číslo zmíněného časopisu! Chvějící se rukou je rozřezával, ale marně hledal svůj „Večer“. Nebyl tam. Ale poslal jej přece před čtrnácti dny, v redakci už tedy být musí. Prohlédl „Listárnu redakce“, ale marně — nebylo zmínky o jeho básni. Ale to jest přece nehezké jednání, neodpovědět. Vždyť měl aspoň dobrou snahu a báseň měla pěkné myšlenky! Srovnával ji s jinými básněmi a líbila se mu. Nechápal, proč jeho není otištěna.

V následujícím čísle nenašel ani „Večer“ ani „Jitro“. Utěšoval se tím, že snad mají v redakci množství jiných básní, a časem že snad přijde i na jeho. A zaslal nové příspěvky. Tentokrát i článek o poměru vynikajícího učence k náboženství.

Přišlo nové číslo časopisu a k nemalému podivení Květoslava Podhájského, ale ovšem k ve-

liké radosti jeho, přinášelo jeho články. Tištěná jeho práce! Ovšem psaná prósou... a což ty básně? — nedověděl si na to odpovědět...

To se již blížily prázdniny a náš tercián samou touhou po domově zapomněl na své básně.

Prázdniny uběhly mu jako voda. Ani se nenačal a byl opět v gymnasiu povýšený v hodnost kvartána.

Zas vzpomněl si na své básně, a to tehdy, když poučoval profesor kvartány o básnictví, a to důkladněji než jako v tercii. Květoslav Podhájský byl zvláště pozorným posluchačem. — Znenáhla mu v hlavě svítalo. Profesor definoval rytmus, zmínil se o přízvuku ve verši, o souvislosti myšlenek v básni, vykládal, co jest to trochej, iamb, daktyl — a Květoslavu Podhájskému se v hlavě rozsvítlo úplně...

Vždyť jeho básně nebyly rytmickými, byly bez přízvuku, byl to jen stejný počet slabik a to se básní nenazývá...

Nyní chápal, proč nebyly jeho „básně“ v časopise. Myšlenky v nich byly, ale slabiky z trochejí ani z iambů... Proč mu to ale redaktor nepřipomněl? Prósou psaný příspěvek byl mu vítaným, ale na ostatní ani neodpoví... Ale nyní bude skládati básně rytmické, správné, ale ani jednu nezašle do toho časopisu. Na vzdory!... A jal se psát. Psal o všem, co plnilo jeho nitro, vkládal v nové básně všechno nadšení svého mládí a posílal své práce do věstníku organizace, k níž náležel. Byl přesvědčen o ceně svých básní — a přece zase ani v jednom čísle onoho věstníku jich nenašel. Což by byly opravdu bezcennými? Ne, nechtěl tomu, ba ani nemohl věřit...

Organizace ta vydávala více časopisů. Ty cvšem zklamaný poeta nečetl, až jednou...

Bylo to v době, kdy blížily se nové prázdniny. Podhájský zvláště se na ně těšil. Chtěl doma zapomenouti zklamání, jichž se mu několikrát dostalo, nad nesplněnými tužbami.

Již se usmířoval s doznáním, že nemá dar básnického nadání. A tu jednoho dne přišel za ním jeden z kolegů s haldou časopisů a žádal ho, aby mu poradil, kterou báseň by měl recitovat, aby mu ji vybral.

„Já bych si vzal nejraději tuto,“ pravil k Podhájskému, „chci, abych jí zanechal dojem v posluchačích, a tomu ty rozumíš, co se kam hodí,“ a ukázal při tom na delší báseň — a Podhájský na ni hledí, hledí a nevěří vlastním očím. Vidí svou vlastní báseň...

„Nu, co jí říkáš, Pepo?“

„Když se ti líbí, tak se jí nauč!“ A Podhájský si ji čte znovu a znovu.

...Dávno již byl odešel jeho spolužák, a on stál s vyjasněnou tváří v radosti nad skutečnými tužbami, splněnými tam, kde by jich byl nejméně očekával.

Druhého dne přečetl si všechna čísla onoho časopisu a našel tam všechny své práce, všechny. A jsou jeho, nadepsané Květoslav Podhájský, to jest on, on jest básníkem... a zdálo se mu, že všechny ty jeho písně jej vybízejí, aby s novým nadšením a ohněm zpíval, pak že hodným bude toho krásného názvu básníka.

Tedy přece — — —

Oba úředníci zůstali na okamžik pohříženi v hluboké ticho. Rušilo je toliko šumění vin, jež tloukly a třely se o lodní bok.

Za chvíli zabouřil prostorami lodi trubačův signál, zvoucí všechnu posádku na palubu k modlitbě.

Inspekční matros stál přichystán pod lodním zvoncem, aby na daný povel důstojníkův odzvonil osmou hodinu večerní. Na šikmo skloněné palubě stálo již mužstvo ve dvojstupu, a podvelitel lodi, jda vážně podél front, přijímal hlášení vůdců jednotlivých čet.

„Osm hodin,“ povelil důstojník s veličím mústku, a již měkkými, lahodnými tóny zazvonil kov, čtyřikrát po dvou úderech. A v doprovodu těchto lkavým tónům, rozbíhajícím se do jasné, hvězdami projiskřené noci a zalýkajících se jaksi v hukotu moře, zazpívala trubačova křídlovka vysokými, chvějícími se tóny večerní modlitby námořníků. Ruce všech zvedly se k pozdravu, těla mužů vypjala se jakousi hrdou odolností, a všechno mužstvo, velitelem počínaje a matrosem nejnižší šarže konče, setrvalo tak, pokud zvuk trubky nedozněl.

Po modlitbě se hlídky vystřídaly. Velicí důstojníci na mústku převzali od odstupujících hlášení směru a síly větru, rychlosti, jakou se loď pohybovala, i místa, kde plula. Divise mužstva nastupujícího službu zůstala na palubě, druhá spěšně řítíla se do podpalubí, aby se odebrala na odpočinek, trávající ovšem jen do hodiny půlnocní.

Dr. Háek a komisař Bednář procházeli se po zadním kastelu. Vál ostrý zimní vítr, nebe bylo temně zmodralé a po něm plul velký měsíc. Jeho světlo postřibňovalo vlny moře, zejména jejich zpěněné hřebeny.

Obrovská jeho pláň podobala se v dáli zasněžené planině, z níž jako by byly vyčnívaly obrovské hory ledovců.

Oba muži sledovali se zájmem tuto šalebnou hru světla měsíčního. Roj delfínů tančil při tom podle lodí a jejich slizká těla, kdykoli vynořila se z tmavých hloubek, zatřpytila se fosforeskující krůpějími slané vody. Hvězdy mrkaly s výškvy, jako by byl kdos světla jejich zastíňoval. Leckdy

ostrý zášvih blýskavice mohutným obloukem vepsal do prostoru intenzivní světelnou křivku, jejíž konečný bod utopil se v dálkách.

„Napadá mi při pohledu na taťo bludná světla úryvek z básně Vladimíra Štastného, nadepsané „Marnotratný syn“,“ prohodil Bednář zdumčivě.

„Kterak zní?“ tázal se jeho přítel.

„Hle, tam spadla hvězda na blankytu,

a to byla hvězda, hvězda má;

veta po zářivém blaha svitu,

vůkol mne jen děsná čirá tma...“

„Vím, příteli, co tím míníš!“ pravil dr. Háek, když hlas přítelův rozechvěl se bolestným steskem. Neboť Háek znal příběh nešťastné lásky Bednářovy, na kterouž teď komisař vzpomněl.

„Je všechno už marno, a bezútěšnou jest jakákoliv naděje!“ posteskl si Bednář, hledě zavhlým smutným zrakem do otevřených dálek.

„Život je jako toto moře — vře, bouří, nebo vábí svou krásou, nutí ruce rozpínati po štěstí a posléze zbude jen vědomí marných tužeb a pošetilých nadějí. Jako v moři, tak i v životě topí se miliony existencí se všemi bláhovými a marnými sny. A jako zde za této bouře byla by hroznou naše plavba, kdyby nebylo naděje na krásný východ slunce, tak i v životě musili bychom se šíletí hrůzou z bolestí jeho, kdyby nebylo lze doufati v zazáření mystického slunce, jež i tmu smrti pronikne a ji zdolá!“; zatěžil se posléze Bednář a podav příteli ruku, odcházel do podpalubí, kde v zavěšených lůžkách houpali se spící plavci. —

Loď žila teď jen sny plavců a strašila tmou, neboť kromě dvou signálních svítilen, v nichž blikaly olejové lampy, nebylo v ní jiného světla. Do vzdušných plachet dul vítr; zlomiv o jejich plochy svou sílu a prudkost, svištěl v napnutých lanec, že každé znělo jiným tónem. Lkavou jich hudbu přerušilo občas zavolání hlídky jež hlásila z koše stožárního vše, cokoli v dálkách postřehlo její bdělé oko.

Nekonečná nebes bář jiskřila hvězdami a hloubka moře strašila svou bezedností. Ale vlny jeho lámala před lodí, klestíc si cestu k cíli, jež neviditelný vůdce jí určoval bezpečným kormidlem.

INFELIX ZLATODVORSKY:

Bicykl .

(Martinovi vzpomínkou.)

I.

Podíval jsem se do pravidel českého pravopisu, jak se to slovo píše. My kluci jsme říkali „kolo“; aby však mé vzdělané čtenářstvo nebylo v pochybnostech, přizpůsobím se a napíši to „spisovně.“ — Tedy: Můj bratr byl zedníkem a pracoval až na Strání, téměř šest hodin od nás vzdáleném. Vydělal si slušný groš a chtěje šetřiti svých nohou, koupil si — bicykl. Hleděl jsem jak vyjevený, když ho přivezl z města; — div jsem ho nespokl. — To už mně mihlo hlavou, jak budu kdysi na něm jezdit. — Jaký by to byl student, který by nejezdil na kole, který by to vůbec nedovedl? To je nemyslitelné! — Tak jsem uvažoval já a

tak odhlasovali moji kolegové v H., když jsem věc vypravoval. Usneseno, že kolo musí do H. Kolem Moravy je pěkné místečko, bílé, rovné, pískem posypané — tam se bude jezdit. —

Bratr můj narukoval, kolo doma zahálelo. Pověsili je na půdu, aby se nekazilo a už se o ně nestarali — Ale já „v cizině“ jsem začal uvažovat, jaký to vlastně nerozum, nevyužití toho, co se využití dá a posílen štváním kamarádů osnoval plány. Při týdenní návštěvě doma jsem se o věci zmínil, ale hned byl oheň na střeše. Přišlo ke křiku a k logickému závěru: „Kdo si kolo koupil, ten má naň právo. Tobě po něm nic není.“ Sklonil jsem hlavu a cestou k nádraží jsem dumal, spekoval. —

V H. čekali studenti, že přivezu kolo, a byla proto po zklamání vzrušující debata, která vyzněla docela dle tehdejších válečných pravidel: Sáhne se k násilí. Ujednáno, provedeno.

Výsadou našeho domu v L. je pořádati t. zv. „kosteličky“, t. j. stavěti oltář při Božím Těle, ozdobený zelením, obyčejně z hor za tím účelem přivezenými lipami. Bylo to tedy zrovna den před „kosteličky“, když jsem se vybral s nejstatečnějším kolegou k uloupení bicyklu. Společník můj byl veselý, zpíval, poskakoval po zaprášené silnici, — leč mne časem přeběhla zima po zádech. — Znal jsem dobře tvrdou hlavu tatínkovu. Kdo ví, přemítal jsem, co se dnes všecko přihodí.

„Martine!“ pravím „co když poletíme ze dveří?“

Zádné strachy!

„A když si odneseš pár pohlavků?“

Však nám hlavu neutrhnou! — Ale za to budeme mít bicykl! Viš, co to znamená?

„Vím“ zašeptal jsem a hlavou kroužily myšlenky nepěkné: jak jsem se začal učit jezdit, od stěny ke stěně, od stromu ke stromu, se slzami v oku, leckde s modřinou. — A ještě dnes jsem v jízdě laik; jak se dostaneme do H.? Tři hodiny cesty — Martin sice vždycky mluvil o svém jízděckém umění, — ale vychloubal se též znalostí počtů a jednou se spletl i v násobilce! Kdo by mu věřil! Jistě se dnes cosí stane, jistě... šeptal hlas, který málokdy mne oklamal — hlas smůly. —

— V L. se zatím vyprázdňovaly vozy větvi, dovezených z nedalekého lesa „Hubočka“. Náš dům se proměňoval; dveře zamčeny a před nimi vystrojen oltářík. Po boku upevněny dvě zelené stěny, provazy ke zdi přivázané. Teplo bylo mezi nimi „ve vidanku“ (žudra) a lývalo moji největší radostí, sedati tam za májového večera ve vůni čerstvých lipových větví, polo ve snění pozorovati třepotavé hvězdy. Tajemný dech poesie mne podnes rozechvívá pouhou vzpomínkou na ně...

Objevili jsme se s Martinem na dvoře. — Cizí nosiči větví na nás zevlovali, známí pozdravovali — Martin děkoval a vesele se usmívaje, žvatlal věci různého rázu. Mně v zadumání všechny unikaly. — Pozdravil jsem tatínka, políbil ruku. —

„No, co? Jdeš na kosteličky?“

„Ne, tatičku! Musím ještě dnes zpátky. —“

„To's, myslím, něco zapomněl zas. — Běžte do jizby a pojezte něco. Já dojdou hned.“

Donesl jsem dva hrnky mléka, položil chleba na stůl. Jedli jsme. Já s hořkostí — Martin pomalu, klidně, jakoby přemýšlel. Já jsem byl zbaven vší srdnatosti. Věděl jsem, že mi asistence druhova málo pomůže —

„Tatičku.“ pravím k přicházejícímu otci. „— já — a tuhle Martin jsme si přišli — pro kolo. Budeme ho potřebovat na —“

— „Rekl sem ti, že není mé! Když ti Francěk (bratr) dovolí, pro mně, za mně.“ Máchl rukou a dále k věci nemluvil. Tak trochu po časi vzpomněl, les — a odešel ze světnice. —

Můj společník nezávážně. Přisedl ke mně a rychle se vyptával na půdu, místo, kde kolo viselo, jak vysoko atd. Pak zmizel — a já upadl v zadumání. — Trojité písknutí — naše znamení — mne probudilo. To už Martin volal: Pojď, rozlučme se, musíme zpět! Šel jsem.

Tatínek, nic zlého netuše, podal nám těžkou pravici — a — povedený šibal „pumpoval“ za chvíli kolo za humny. Pak si sedl a kolísaje se strany na stranu mířil k Nové Vsi. Protože by mně ujel, vstoupil jsem na zadní osu kola — a cestou po zaprášené silnici škemral, aby dovolili mně si sednout a „regirovat“. (tehdejší studentský, terminus technicus). Vyhověl — „Sedni,“ pravil, „však to jde s kopce; nemusíš aspoň šlapat, když ještě neumíš. Nohy roztažni a v nejhorším pak na ně stoupni. budeš-li padat. To ti povídám, ať kolu nic nevyvedeš! Radš se sám pohmoždi!“

Pln odvahy s jeho pomocí jsem se octl na sedle. Byv pak potlačen a rozjev se s kopečka, přivzal jsem Martina „na osku“ a začala hrozná podivaná pro mimojdoucí. Hleděli na nás jako na herce; mladí pokřikovali, smáli se, starší nadávali, staří umírali strachem. Kdokoli byl v poli na blízku, každý nás pozoroval se zájmem. Však měl proč! Kopec byl prudký, nohy mé jako dřevěné rafiky prorážely vzduch; děcka ve vesnici před námi prchala zděšeně — křik se vznášal, pod kolo létaly čepice kluků a kameny, Martin drže se pevně mých ramen častoval uličníky šťavnatými názvy — kolo šíleně letělo, zvonek hýřil. —

Strach na mne padal, zuby cvakaly, když kolo na kámen narazilo, poskakoval jsem hrozně a čekal srččení každou chvíli. Jednoho jsem se nespustil: šňůry od zvonku, jenž přímo řval. — Hleděl jsem upřeně na přední kolo, nic dál. —

„Jen kdyby nám už žádný nevjel do cesty,“ modlil jsem se v duchu — a kdybych nikoho nepřejel!“ — K pádu přijít muselo, to jsem věděl, to bylo nezvratně nutné — kdy, kde, jak? hučelo mi v hlavě — až to přišlo. Za vesnici totiž, již jsme šťastně projeli, vede cesta zase s kopce — a na úpatí jeho na silnici odpočívalo s klidem stádo bílých hus. Spaly jak zabitě. Když je zvonek probudil, zdvihly hlavy — ale prchnout z cesty — toto! A my — hup do nich! Rozumí se, že se s křikem rozletěly, — ale jedna chudera to odnesla; zůstala ležet. Bylo-li to leknutí, nebo vážnější poranění, jako rozmačkání hlavy, či nohou — nevím. Jen tolik vím, že mne ty husy přivedly z konceptu a že zvonek dozvonil navždy. My oba, jeden přes druhého jsme přeletěli do příkopu na pravo, kolo břínklo na levo a zadní kolo točilo se ve sluněčku vesele dál. Smálo se, jako všecky obličejje, vyplňující okna dlouhého vlaku, hučícího k Ostrohu. Bylo to nevypsatelné. Martin, znaje asi takové „pády“ byl ihned na nohou. Vsedl a zakřikl: „Utíkej za mnou!“ — leč hned zase ležel na zemi. —

„Holota!“ ulevil si, „pravý pedál je pokřivený. Chytá za řetízek! Musím —“ Nedomluvil, ale uchopiv kolo pádlil do předu. To se v dále ozval křik jakýsi — snad se domorodci hnali za námi. Neohlídal jsem se, abych nepohořel jako kdysi žena Lotova a šťval se za Martinem. — Když jsme byli .za větrem,“ usedli jsme znaveni, kolo položeno k odpočinku. Pak přinesl Martin veliký kámen a bil do pedálu, aby se narovnal. Tloukl bez miosrdenství. Mně bylo už vše lhostejno — jen ať to nějak skončí. — Dali jsme se zase na cestu. On do kopců, já s kopců jsme trůnili

na sedle, nedbajíce posměšků panských vo-
lařů u K... Pronásledování kluků jsme velko-
myslně přehlíželi — majíce na mysli jediný
obraz: radost kolegů, až ukážeme, že přece
budou mít — bicykl. — —

Zdalo se, že vše skončí klidně. Avšak
chyba lávky! Mne osud vždy krutěji proná-
sledoval — tak i nyní. Od K. do H. jede se
totiž krásnou lipovou alejí. Tenkrát stála v
pyšném májovém květu. Napadlo mi, abych
osvědčil svou obratnost, utrhnout pěknou vět-
vičku za klobouk; — chytanu, na neštěstí však
místo větvičky — větev — a ta se utrhnout
nedala. — Poněvadž pak Martin vytrvale
„šlapal“ do předu, musel jsem já zakotviti
v zadu a sice na zádech. Sám jsem padl na
lopatky, na něž se mne marně pokoušeli po-
ložiti kolegové. Zakvílel jsem v prachu a slzy
mně vyhrkly. Martin ztratitv patřičnou přítěž,
rozejel se přímo na pravo do hlubokého pří-
kopu, kde kolo po prvé ve svém žití utřžilo
„osmicu“. —

Podivno: vstali jsme oba bez reptání, polá-
mání, zaprášení, rozedráni — a šli mlčky
vedle sebe. Až cestu městem jsme opět vyko-
nali na kole, obdivování kolemjdoucími. Tak
jsme konečně přes moravní most stanuli u
svého bytu. Náš pan domácí byl bednářem
a měl mimo maličký dvoreček též malý
„verštat“, jak jsme říkali. Tam tloukával na
obruče, tam mělo býti dle našich plánů umí-
stěno kolo. Paní mistrová mívala studenty na

bytě už přes třicet let a znala všechny jejich
spády. Byla náramně přísná, a to zavdalo
příčinu k dalšímu zklamání: nepochopení
mých a Martinových ideálů. — Dostali jsme
oba řádně a delší nesouvislá řeč skončila
slovy: „Kam dáme ten krám? Do verštatu
nepůjde; tam se už nevejde a pantáta se s ním
tahat každé ráno nebude. Mějte si ho ma-
dvorku! Ale jen co váš tatínek přijde! Potom
— amen!“ — —

Zavřely se za námi dvěře chladivé svět-
ničky, jíž, jako obou bývalých hodných do-
mácích, vzpomínám velmi rád. Hleděli jsme
s Martinem na sebe jako omráčení. Tož proto
jsme se váleli v prachu! Proto ta husa kdesi
pošla a lidé nás proklínají. — Proto to zni-
čené kolo a zvonek na vždy ochraptělý! Proto,
aby kolo za týden spělo zase do klidné ve-
sničky pod Antonínkem a tam na půdě zaha-
lelo? Ne, tomu uvěřiti bylo by šílenstvím...!
— Tak jsme oba přemítali, jako Adam, pojí-
dajíce v potu tváří svou večeri. Za chvíli
přišel třetí starší spoluzák Foltýn a ten se
nám srdečně vysmál. —

Ten večer jsem uléhal zdrcen... A za-
chvěl jsem se ještě více hrůzou, když mne
v noci probudil hrom, fialové bleskotání a
morotonní pleskání deště. — Ubohé kolo,
vzdáleno od domova, poprvé pilo májový déšť.
poprvé pilo

Usínal jsem, jektaje zuby v předtuše dal-
ších hrůz (Příště dokončení.)

JOSEF TROJAN:

Umírající živý.

Skizza.

Vyšei ze vrat. Právě ho pustili z nemocnice.
Měl srdeční vadu a exudát, či tak nějak to ten
doktor povídal. Podíval se zvědavě k obloze. A
zdálo se mu, že to všecko zná. Ví: už je tomu
dlouho. Zrovna ten den, když ho odváželi. Byl to
krásný den. Slunce házelo žluté růže na hladké
chodníky a všecko zpívalo — tenkrát, uprostřed
léta. Ještě si pamatuje, jak jej zlobil vrískavý fla-
šinet z vedlejšího dvora. Bylo to v sobotu.
A ještě si pamatujte, ale už nějak mlhavě, na ně-
jakého silného hochu, Tonda Linhart mu říkali. To
byl on. Ví: ještě v neděli před tím díval se do
Labe a koupal se v něm — nastydl a pak už
přišla nemocnice.

Trhl sebou. Vítr si s ním zahrál, vrazil do
něho a už zase tančil dále, tam někam na Karlovo
náměstí a zrovna do stromů, zatočil se divoce,
sebral hrst suchého listí, vchrstl ji nějaké babičce
do obličeje, až se chudák otrásla, a teď, kdo ví,
kde už je mu konec. Tonda se pomalu šinul po
náměstí. Něco mu v duši plakalo. Jen tak v kou-
tečku, aby to nebylo viděti a vždycky ho to
píchlo.

Přišel až ke stromům. Jak jsou ubohé! Vždyt
na jaře a v létě to byly takové nadýchané pa-
nenky a jen pyšně šustěly a teď jsou z nich ba-
bizny, věřte, docela obyčejné baby. Jen se tak
kývají, jakoby více nemohly. A pod nimi vleče
se Tonda Linhart. Tak je jim podobný. Přišla na
ně zima. A na něj také. Brzy, brzy. A Tondova
bledá tvář ještě sežloutla. Teprve dvacet let a už
je zima. A zase někde v koutečku mu to vzlyklo.

Všecko mu sešedivělo. Rafie věžních hodin ho bo-
daly do šedivých očí a šedivý kostel napravo
trčel do sivých nebes. A život kolem něho šuměl
jako šedivá, zalykající vlna bláta, rozléval se ši-
roko daleko a vzdouval se do oblak, nadnášel mno-
hé a jiní pod ním úpěli jako horník pod zemí a
až dole, docela dole stál malý, skrčený, šedivý
Tonda Linhartů, umírající živý .

Smál se kdysi na život a byli dobří kamarádi,
až pak přišel jeden den a bylo to, jako když v ro-
tačce se něco zlomí. Rup! a Tonda prohrál život.
Už se nesmál. A ta stará radost v něm teď pla-
kala.

Tonda zpod ramen se porozhlédl. Už stál u
techniky. Tady běhával a tady — ale to je dávno
jej tenkrát vedla maminka za ruku; pamatuje se,
šli k tetě na návštěvu a ptal se maminky, proč
ten pán na rohu má chochol — hloupá otázka —
jak se jen mohl tak hloupě ptát?, zasykl. Ale my-
slil to tenkrát vážně.

Pomalou se táhl ulicí, vedoucí na nábřeží a
první ulicí zabočil na pravo. Podíval se po šobě.
Šaty na něm visely. Nic mu nesedělo, klobouk mu
zapadal do čela. Kdyby ho tak někdo potkal ze
známých, Jenda Holoubků třeba. A co — už dáv-
no o něm nic nevědí. Za půl roku se zapomenou
větší věci, a kdo ví za půl roku o svém pří-
teli. Když už mu sešedivěl život, tak i přátelé
zemřeli. Jednou, dvakrát ho v nemocnici navští-
vili a — dost. Víc už o něm nic nevědí.

Byl strojmistrem. Teď už není nic, nic, jen
umírající živý a jmenuje se Tonda Linhartů. A

kdyby teď zemřel, nikdo po něm nezapláče, jen v duši by mu ten hlásek dovzlykal.

Pan doktor mu sliboval, že jej snad pošlou na venkov, a že se udraví, a že silný zase bude chodit v Praze. A už vidí letní den, slunce mu páli do zad, a on má nové šaty a pyšně se prochází po vyzehlených chodnících. Davy lidí proudí po nabřeží. Veselý smích bezstarostného mládí doráží na Tonda se všech stran. Tak nějak vesele se všechno dívá na svět. Tam někde dál brumlá jez a také naladil vesele. To už je starý dědeček, dlouho už tu stojí, ani neví jak. A stále tak pozoruje lidi tam na břehu, jak si vesele povídají, a blýskne očima vesele i po lodkách a vlnky mu skáčou po ramenou, po nabřeží tančí lidé, stromy se kývají do taktu, a zdravý Tonda jde tanečním krokem na Petřín a je veselý, velký, silný a hezký. Kypí zdravím a život se na něj směje — »Živote, jak tě má Tonda rád!“ A Tonda už v duchu rozpřáhl ruce, jako by život chtěl objímat — v tom drrrrnik! Tonda sebou trhl, tramway zadrnčela kolem a sjížděla na nabřeží. Vítr zafičel a pronikal mu až do kostí. Podzimní mlha padala těžce do ulic. Život hnal lidi po práci. Míjel kolem jako veliké těleso síly a jásotu. A lidé viděli růžový život, pospaný žlutými růžemi.

Na rohu ulice stál Tonda Linhartů s šedivými očima, umírající živý a pěstí zamáčkl slzu, která mu vytryskla z oka nad ztraceným životem

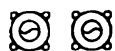
A teprve za chvíli se těžce šoural přes tramwayové koleje do protější ulice. Malé náměstíčko se před ním otevřelo. Říkali tam »Na plácku.« Hrával tu s kluky kuličky, policajt je tady honival, první mládí zde prožil. Tady ten kříž a ten kostel mu také mnohdy připomínají. To tenkrát ještě věřil. Ministrovával. Zde šel poprvé k svatému přijímání. (Tondovi se slovo »svatému« těžce převálilo přes jazyk; už dávno si odvykl něco světit.) Kostel byl plný, plničký, na levo dívky, na pravo hoši, páni učitelé u nich stáli, pan kaplan u oltáře jim tak pěkně povídal, a pak si klekli u mřížky, bílým plátnem pokryté a přijímali. Svíce čadily, těžká vůně kadidla ležela v kostele, a Tonda se pamatuje, jaké horko ho tenkrát oblilo, jak se mu to v prsou třepetal, taková radost, že Ježíšek k němu, darebáčkovi malému, přišel, že má teď svaté srdéčko, čistou dušičku. A tak se mu tenkrát zdálo, když maně pohlédl na oltář, že ten zčernalý svatý tam na oltáři se na něj usmívá. Ale to už je dávno. Dnes už tomu nevěří. To si všechno vymyslili kněží. A ten svatý se tenkrát nesmál. To se mu jen zdálo, zcela určitě se mu to jenom zdálo. Kdo ví, kde ten obraz už dnes je. Už tenkrát byl celý černý, možná, že už ho odstranili. Ale co, je-li pak tam ještě? — napadlo Tondovi. Což abys tam zašel? To už tě nezdrží. I tu námahu vydržíš. Svým zásadám se nezpronevčíš. Neklekněš, ani poklonití a pokřičovatí se nemusíš; katolíci, budou-li tam jací, ti nic neřeknou, jsou teď náramně ohleduplní, — uvažoval Tonda a vzpomínal si, jak klidně snášeli ti různí lidé, s nimiž se dřív setkával, a kteří byli katolíky a chodili do kostela, jeho ostré narážky na náboženství, a jak se často ochotně i smávali.

Pomalou vstoupil do chrámu. Byl, jak to často bývá, prázdňý. Jen vřadu staré dvě babičky vedly spolu tichý rozhovor. Vlna starých vzpomínek zavalila Tonda. Studený chlad kostela nebyl nepříjemný. Tady na levo menší loď, tam dále hlavní. V čele menší lodi Panenka Maria a tam, v hlavní lodi — podívej se, Tondo, všechno

tak jako kdysi! I ta mřížka a bílé plátno na ní, na pravo tři stolice, pokryté červeným plyšem, před oltářem vážně se kývá věčná lampa, a ten oltář docela tak jako tehdy. — Kdy pak jsi tady byl posledně? — vzpomíná Tonda. Před pěti nebo sedmi léty? — Na oltáři bílé plátno, svatostánek, zlatem vykládaný — a Tonda se vzdor svým zásadám přece pokřičoval — na něm kříž, za ním trojdlíný oltářní obraz — a ten černý svatý je tam ještě — po stranách svatá Ludmila a svatý Václav, a nahoře v gotické věžičce zase kříž. Tak tam tedy sídlí ten křesťanský Bůh. Ne, vlastně nesídlí. Přece Boha není, vždyť k ničemu Ho není potřeba. Život povstal z moře, nebo přeletěl z jiné planety — však si pamatuje, jak to ten profesor na přednášce tenkrát vykládal — povstala zvířata, opice, člověk, lidstvo, a k tomu lidstvu patří teď také on. A k tomu všemu nepotřeboval přece nikdy Boha (proto také odmítl, když mu v nemocnici nabízeli kněze). Narodil se bez Něho jako tisíc jiných, žije a dožije — teď se Tonda trochu zarazil — ale jak to přijde, že už dožije? Proč na to hned myslí? Vždyť ze života dosud nic neměl. Dětství mu uplynulo jako voda, pak se učil — a to přece není žádná radost — a nějaký čas po vyučení přišla nemoc. A teď má zemřít? Ale on chce přece žít — a Tonda těžce polkl sliny — chce své štěstí ze života, na které má přece právo, a kdyby ne — no tak, proč se vlastně narodil?! Tonda se zuřivě zamračil, čelo mu zvráskovatělo, ruce se křečovitě semkly. U srdce ho píchlo. A ten hlásek v duši jako by se mu posmíval: „Vidíš, ta tvoje kultura, tvoje vyspělost, tvá organizace, do které příslušíš a které platíš daň ze svého myšlení a cítění — nač to všo! Života ti nedá a štěstí teprve ne!“ — Tonda se úzkostlivě pohnul. A co z toho tedy má? Co pak není spravedlnosti na světě? Proč se rodí nespravedlivý život? A když není na světě, kde tedy je? Když má všechno svůj účel, celý vesmír, příroda, když všechny věci na světě jsou pro člověka, tak člověk není pro nic? Nebo proto, aby jen trpěl a díval se, jak těch několik nařvaných jednotlivců funí nad svým majetkem a mocí? Tonda vytřeštil oči a ztrnule se díval před sebe. A viděl tu mřížku, před níž stával před sedmi, desíti léty, a s otevřeným tehdy srdcem naslouchával slovu Božímu. A znova, jako tenkrát — snad to byla hypermnie — slyšel nyní zcela jasně slova, tak často uváděná: „Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou“ a jiná „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou“ a opět jiná: „Kdo nebéře kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden“ a jiná: „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ —

To všechno Tonda slyšel, to všechno, co jinak mu v uších znělo než nenávistné a jinak než požívačné šlágry řečníků jeho organizace. Ten, který tomu učil, jistě byl dobrý, ten který tomu učil, jistě nelhal — a teď se v Tondovi udál nový přelom: Nelhal-li, pak — ale — je nyní přítomen tam v tom zlatém svatostánku. Tonda se otřásl, jako by podzimní vítr zvenčí až k němu doletěl. Celý jeho dosavadní život se mu objevil a celá ta nabubřelá konstrukce myšlenková, z níž čerpal svůj životní názor, se zřítíla. Jeho nahá duše se zde třásla.

(okračování.)

ZÁBAVNÍ KOUTEK

JULCA FRYDRYCHOVA:

Několik slov k zábavě dívek v SSS.*)

Po namáhavé práci, po pilném studiu, ať již doma nebo ve škole, po poučných přednáškách, jímž věnujeme v týdenních besídkách našich SSS. vždy asi hodinu co největší pozornost, jest potřebí také nějakého osvěžení. Osvěžením mohou býti vycházky, promítání obrázků, četba, vypravování a jiná zábava, která však musí býti vždy ušlechtilá. Velmi vhodným a vděčným prostředkem k ušlechtilému pobavení jsou hry. Mnoho můžeme hrát získati zejména mezi studentstvem mladším, které často nejeví dosti zájmu k poučným přednáškám, určeným obyčejně studentkám a studentům dospělejším. Jest ovšem třeba přízpůsobiti přednášky i jim, třeba však občas něčeho zábavného, čímž mohou býti hry. V zimě jsou to hry v místnostech, a v létě, kdy každý spěchá z příbytku ven, volíme hry na volném prostranství. Poněvadž cílem našich sdružení je vychovati z katolických studentů a studentek uvědomělou katol. inteligenci, která při každém počínání, při vážné práci i ve společnosti při zábavě musí svým jednáním ukazovati, že žije dle katol. zásad, musí býti v SSS i při volbě her přihlíženo k tomu, aby se hry shodovaly s touto výchovou. Společenské hry slušné a ušlechtilé jsou příjemnou záležitostí pro každého. Chci zde a v některém příštím čísle uvésti některé z her, které jistě budou naše studentky zajímati, jimiž se však také ve sdružení ušlechtilé pobaví. Předpokládám ovšem, že splníme vždy nejprve své povinnosti školní, a dále, že nesmějí býti hry na újmu vzdělávací činnosti SSS. Pak splní i hra své pravé poslání. — Dnes uvádím:

Chůze s ranečkem. Společnost sedí na židličkách do kruhu. Jedna z dívek má raneček (nějaký těžší předmět), který drží na zádech a chodí sem a tam, a snaží se, aby raneček hodila na některou židli prázdnou, mezi tím, co mění ostatní dívky svá místa. Podaří-li se jí to, může si na tu židli sednouti, a dívka, která židli pozbyla, nosí zase raneček. Padne-li raneček mezi židli na zemi, nebo spadne-li se židli, než si sedla, musí s ranečkem choditi ještě jednou.

K čemu se hodím a proč? Dívky sedí buď kolem stolu nebo v kruhu. Dívka pošeptá své pravé sousedce, k čemu se nejlépe hodí, a pak sousedce levé, proč se k tomu hodí, načež říká jedna po druhé, co jí řekly sousedky: pravá i levá. To zavdá dosti příčin, aby dívky srdečně se zasmály, neboť vyjdou tu na jevo mnohé směšnosti. Na př.: „Já prý se hodím nejlépe za učence, protože nic nevím“ a p.

Hry o zástavu. Úlohy odříkávají. Jedna ze společnosti zvolí si přísloví, které je úlohou. Na př.: „Ranní ptáče dál doskáče.“

*) Hry upraveny dle knihy: Společenské hry. Vyd. A. Hynek, Praha.

To hezky přednese a řekne, že bude z toho vyslychati. Nyní chodí od jedné ke druhé a vyslychá jich, ale žádná nesmí říci „ano“, nebo „ne“, řekne-li jedno z těchto dvou slov, dá zástavu. Na př.:

A. táže se B: „Je-li pták živočich?“

B. odpovídá: „To si myslím!“

A. táže se C: „Což ptáče skáče?“

C. odpovídá: „Bože, jak se to ptáte?“

A. táže se D: „Jsou jenom ranní ptáci?“

D. odpovídá: „Jsou také pozdní!“

A. táže se E: „Už jsi viděla skákati ptáče?“

E. odpovídá: „Viděla!“

A. táže se F: „V cizích zemích?“

F. odpovídá: „To se rozumí!“

A. táže se J: „U nás neskáčí; vid, že ne?“

J. odpoví: „Ne!“

Tu arci dívka chybí a dá zástavu. Nyní jde jiná vyslychati a zvolí si jiné přísloví. Čím lépe umí dívky se vyptávati a sváděti k odpovědím „ano“ nebo „ne“, tím je hra živější. Po skončení zábavy se zástavy vydávají. Zástavy se vykupují rozmanitým způsobem. Ku př.: Ať je sochou! Majitelka zástavy postaví se do kruhu a dívky jí dávají různé postavení. Dívka se nesmí hnouti a musí trpěti, jak jí budou stavěti do velmi zábavných posic a různě ji krášlit. Jiné případy vykupování příště. — Jmenované hry hodí se i pro studenty, zejména menší. (Pokračování.)

—»«—

V ROZMARU:

Mezi sousedkami. Tak — a jak to přijde, že váš syn může psát básně, když neumí ani pěkně psát a k tomu dělá ještě hrubé chyby. — To máte tak: Když mu přijde myšlenka, houkne ji do telefonu a z redakce mu ihned odpoví, že to stačí.

—»«—

Rozmluva. Básník potkal sochaře. Nazdar příteli, oslovil básník sochaře. Proč jsi tak smuten? — Inu, vem' čas umění. Vytesal jsem sochu venkovanky, pod kterou jsem napsal „poctivost“ a kritika mi odpověděla, že jsem pro dobu příliš starý. — To nic není. Odvětil básník, já zas složil báseň inspirovanou flekovským, ve které jsem opěvoval patník a kritika mi odvětila, že jsem pro dobu příliš nový.

—»«—

10, 15, 10, 15, 10, 15... Prosím tě, co to pořád počítáš? — Maje 2 Kč v kapse, uvažuji, že poněkud slušná večere stojí dnes 10 Kč a 10 známek a papír, na kterém chci poslati báseň deseti redakcím — snad ji některá přijme — 15 Kč. — A co hodláš učinit? — Koupím si papír na novou báseň.

—»«—

Oprávněná radost: „Dnes odměnili všichni sousedé moje pěvecké zkoušky burácejícím potleskem.“ — „Co jsi zpíval?“ — „Již navždy musím odejiti.“ J. Chylík.

Všem přátelům unionismu!

Před světovou válkou byla založena »Slovanská liga katolických akademiků« se sídlem ve Vídni, kterýžto spolek měl za účel sdružení slovanské katol. vysokoškolské studentstvo. Z valné části se to podařilo. Přihnal se však dravá litice válečná. Bylo mnoho zničeno, ale vyrvati z nadšených srdcí mladé slovanské generace ideu unionistickou přece jen nebyla sto světová válka.

V Mariboru r. 1920 u příležitosti prvního sletu slovanského Orla byla založena Cyrilo-Methodějská liga studentská se sídlem v Praze a netrvalo dlouho, přihlásili se i pravoslavní. Dnes Cyrilo-Methodějská liga studentská sdružuje již věřící katolické i pravoslavné slovanské studentstvo těchto národů: Velkorusů, Bělorusů, Ukrajinců, Slovinců, Chorvatů, Podkarpatských Rusů, Slováků a Čechů. Tedy kromě Poláků, Srbů a Bulharů všechny slovanské národy. Lužickým Srbům vyhrazeno zastoupení, avšak pro nynější trudné jejich postavení nemohou tito aktivně se zúčastniti

Účelem této korporace jest, sdružení veškerého slovanského studentstva, ať katolické, ať uniatské, či pravoslavné za účelem propagace Cyrilo-Methodějské ideje. Cyrilo-Methodějská liga vícekrát již velice šťastně vystoupila na veřejnost, v době nedávné dne 5. března 1923 v obecním domě hlavního města Prahy I v budoucnosti hodlá uspořádati ve všech větších městech republiky manifestační schůze. Krom toho pečuje i na příště pečovatí bude o udržování uniatských bohoslužeb v Praze II v kostele sv. Jana na Skalce. Ve svůj program pojala liga založení slovanské uniatské knihovny. Konečně pro dobu nejbliže

příští hodlá oslavit třistaleté jubileum umučení sv. Josafata, v listopadu 1923.

Avšak tato činnost rázu veřejného není pravým a jediným cílem. Hlavní činností jest vzájemné poznávání a sblížování slovanského studentstva, jeho sebevzdělání, jakož i popularisování ideje Cyrilo-Methodějské u všech slovanských národů.

Slovanské studentstvo katolické, uniatské i pravoslavné podjalo se této práce v nezdolné víře, že vzejde jistě Slovanstvu ono, po staletí toužebně očekávané veliké přísti, jehož základy víc jak před tisíci léty budovali ve velké Moravě naši apoštolové slovanští, svatý Cyril a Method.

Poněvadž prostředky, kterých zatím liga má po ruce, nestačí k uskutečnění vytknutých úkolů, vznáší podepsaný výbor vroucí prosbu k slovanské, unionisticky smýšlející veřejnosti, aby dle možnosti snahy její náležitě podporovala.

Za vše vděčně »Bůh zaplať!«

Poznámka: Veškeré příspěvky buďtež odesílány šekem, který možno vyzvednouti ve spolkových místnostech Praha II, Voršilská č. 1. (přízemí v levo).

V Praze, v dubnu 1923.

Pavel Gerečka, t. č. předseda (za ukraj. sekci).

Dr. Hronek.

J. Macurek, t. č. jednatel (za českou sekci).

Adolf Klimovič (za běloruskou sekci).

Joža Majce (za jugoslav. sekci).

Pavel Flenko (za Podkarp. Rusíny).

Ladislav Čárský (za slovenskou sekci).

Alex. Jegorov (za velkoruskou sekci).

Pánům kolegům z Akademického domu a jejich consortům. Všem redakcím a administracím časopisů zaslána byla Akademickým domem v souhlasu s Ústřed. Svazem S. Č. S. výzva, aby obracely se vždy, budou-li žádany o bezplatné zaslání časopisů, na Akad. dům o informace, zda měly by jim své časopisy zasílati. Troufalost Akad. domu et consort. jde skutečně až téměř k drzosti, zejména, když si dovolí »informovat« veřejnost, že jediným všestudentským střediskem v Praze je vedle »Student. Domova« na Slupi jen Akad. dům. Drahouškové, o té »všestudentskosti« a o jednání jmenovaných institucí v důsledku toho si snad co nejdříve ještě více povíme. Domníváte-li se ještě stále, že jste tím nejvyšším pánem u nás, jste velmi na omylu a hodně pozpátku. Již téměř celé zahraničí ví, že československé katol. studentstvo nemá s pokrok. organizacemi studentskými nic společného, a v Praze o tom ještě dnes ničeho neví. Ale časem i to přijde. Není divu! Člověk často velmi nerad leccos slyší, zvláště když to není zrovna příjemné. Dnes již několik tisíc studentů českých, nejen matrikových,

ale skutečně v organizaci pracujících, nechce míti s Vámi ničeho společného. A ti hlásí se do organizace katol. studentstva, která dosud není a tak brzy nebude reprezentována Akad. domem, resp. Ústř. Svazem. Proto bylo by jistě v zájmu slušnosti, abyste Vaše podobné informace zasílali jen tak zv. pokrokovým časopisům, a je dle svého způsobu informovali. Katol. časopisy mají informace poněkud jiné, a vědí dobře ještě o jiných střediskách studentských, o nichž Vám není ničeho známo. Proto nebylo třeba katol. časopisům informace Vaše zasílati. —ec.

Chceme jen spravedlnost. Jak macešsky je odbýváno katol. studentstvo ze státních podpor udílených studentům, je jistě dobře známo. Než tomu již uvyklo. Nemůže mu to býti alespoň vytýkáno, že pracuje za odměny, za podpory a za hmotný zisk. Nelze však mlčet k tomu, jestliže mu nechťejí dáti ani toho, což jeho jest, a ještě mu to nejnutnější běhou, zatím co na jiné straně se velmi blahovonně a kavalírsky rozdává. Katol. studentstvo v Praze má jediný domov v Praze v koleji

Arnošta z Pardubic. Do jiných kolejí nemá práva, jeho katolické přesvědčení mu ho odnímá, vylučuje ho z účastenství na všech hmotných podporách studentských. Nechceme se rvátí se studentstvem pokrokovým o nejnütnější, čeho nám třeba v Praze, o přístřeší, žádáme však, aby nám bylo vráceno to, co nám patří. Kolej Arnošta z Pardubic byla zabráná okresním soudem pro Horní Nové město. Studentstvu zbyly jen 2 horní patra. Tam lze ubytovati nejvýše 80 studentů. Kam mají jítí ostatní?! Již před rokem bylo slíbeno, že bude kolej uvolněna, slíbil to konečně i sám p. ministr spravedlnosti, že po prázdninách budou již místa volná. Dnes však nejen že neviděti příprav k odchodu soudu, ale rozširují se naopak zprávy, že soud zůstane v koleji i nadále. Je to neuvěřitelné, jak málo je smyslu pro spravedlnost ke katol. studentstvu. Ústřední Svaz ztropil povyk, a velká část Strakovy akademie musela mu býti vyklizena, ač k tomu práva neměl, právo však na ni mělo a má katol. studentstvo, a to se stále odbývá jen sliby. Čekali jsme trpělivě. Však stále slibování také omrzí a nikdo mu nebude pomalu věřiti. Čekáme ještě alespoň na to, že p. ministr spravedlnosti, který zastupuje ve vládě katol. lid československý, ukáže co nejdříve činem, že je spravedlivým i ke studentstvu katol., z katolického lidu pocházejícímu, a že se přičiní, aby nebylo katol. studentstvu dále křivděno. Velmi těžko je přesvědčovati pak studentstvo, co všechno se pro katolíky v republice vykoná, když ono vidí, že se jim nedostává ani toho, co jest jejich vlastním majetkem. Pro velké věci nesmí býti zapomináno na všechny malé, které často ty velké podmiňují. Doufáme, že bude náš hlas slyšen a že kolej Arnošta z Pardubic, katol. studentstvu určená, bude mu též konečně po 5 letech navráćena. —jřch—

Studentské protizidovské demonstrace v Bukurešti. Po vídeňském a po polském studentstvu počalo rumunské studentstvo v Bukurešti podnikati demonstrace proti židům. Kdežto však ve Vídni, ve Varšavě, Krakově (a v Praze německé studentstvo) demonstrovalo proti vzráhajícímu se a vyzývavému židovskému studentstvu (v Praze proti volbě rektora-žida), v Bukurešti vede studentstvo pouliční demonstrace proti všem židům. Policie ve většině případů zabránila srážkám. —y—

Barbarství bolševické vlády v Rusku. V Moskvě popraven byl na Bílou sobotu, 31. března, bolševiky k smrti odsouzený římskokatol. prelát Budkiewicz, poměvadž nechtěl vydati kostelních a bohoslužebných skvostů. Varující hlas mnoha států před tímto skutkem nebyl vůbec brán v úvahu. Tento zločinný čin bolševické vlády vyvolal všude velké rozhořčení.

Ruský paedagogický sjezd v Praze zasedal od 2. do 5. dubna. Stanoven byl 19členný stálý výbor odborníků, který se má starati o sjednocení činnosti ruské střední a obecné školy v cizině. Sídlo výboru bude v Praze. Sjezd stanovil zásady pro organisaci a výstavbu ruských emigračních škol středních

v cizině. Konstatováno radostně, že největší podpory dostává se ruské vzdělávací činnosti v Československu a Jugoslavii. Příští sjezd stanoven do Bělehradu. —yy—

Katol. studentstvo slovenské pořádalo na Slovensku šest pracovních konferencí středoškolských a sice v Nitře, v Trnavě, v Žilině, v B. Bystřici, v Ružomberku a v Košicích. Na programu byly referáty: Cínkev a pokrok, Ideový směr Ústredia, Sjezd slovenského katol. studentstva v Bratislavě r. 1923, Katolický tisk a stud. orgán »Rozvoj«. Konference konány byly po způsobu našich konferencí. Referáty rozděleny byly mezi inteligenty, akademiky a členy Ústredia.

Zahraníčnímu výboru Ústredia je divno (dle zprávy v »Rozvoji«), jak to, že nevěděl o kongresu studentstva v Holandsku, kde prý zastupovali studentstvo čsl. čeští katol. studenti. My bohužel o podobném kongresu ničeho nevíme a o zastupování též ne — či snad má býti Belgie a Holandsko totéž? Ale tam nebyli zástupcové katol. studentstva českosl., nýbrž zástupcové Ústředí katol. studentstva čsl. —jřch—

K tomu třeba hodně otrlosti (či je to snad skromnost?), aby někdo chválil jiného za to, že ho dovede říznouti až do masa, jako to činí satirický časopis akademiků Masarykovy koleje »Trn« svému představenému Svazu, který ho za to chválí a doporučuje v 2. a 3. čísle svého »Studentského věstníku«. Z »Trnu« jest možno dověděti se leccos ze zákulisí Svazu, velmi zajímavé věci o »hospodářství« Svazu. o stipendiích potřebným studentům a studentkám, zejména chtějí-li si založiti rodinný krb atd. Velikou, však zaslouženou poklonu činí »Trn« t. zv. »Studentským pracovníkům« (rozuměj ze Svazu), kteří »neúnávně« pracovali, až si nějakého koryýtka dobyli. Za tu poklonu a podobné jiné tito »pracovníci« docela nevinně »Trnu« děkují a ho doporučují. Inu, když komedie, tak komedie! —yy—

Katol. student a drama. Je smutným zjevem, že na naše divad. jeviště dostávají se namnoze kusy úplně bezcenné, nebo takové, jež dokonce ubíjejí dobré stránky duševní u diváků. Netřeba jmenovati jednotlivých kusů. Je jich celá spousta. Je v zájmu našeho dobrého jména a cti, abychom přihlíželi při volbě kusů k vážnosti látky, plné myšlenkou, jež by dovedla ušlechtilé pobaviti nebo poučiti. To budiž i zásadou našich stud. spolků. —zil.

Naše knihovny. Má-li se osvětová činnost úspěšně vyvíjeti, je třeba ji všestranně podporovati. Jistě, že na prvém místě mají naše sdružení dbáti povinností náboženských a z nich čerpati sílu do života. Dále jsou to hlavně přednášky různého rázu, časové, kulturní, zájmové a pod. Neméně důležitým činitelem v té věci jsou nám knihovny. Myslím, že není jediného sdružení, které by nepřestávalo četbu. Četba je nutná pro každého. Jí se vzděláváme v mnohých oborech, které jsou nám nepřístupny jinak, jí doplňujeme četné nevědomosti, jež by nám mohly v životě uškoditi, jí získáváme si nové a často užitečné obzory do budoucna. Každý řádný spolek, dbá-li vskutku náležitě uvědoměni svého členstva, má svou knihovnu, jež jest jakoby studnicí Pravdy, Dobra a Krásna. Jen tyto tři stránky

musí býti obsahem, bohatstvím řádné knihovny katolické. Ven však s brakem, který otravuje duše. Jen rozumnou, účelnou osvětou dojdeme ku svobodě, jak pravil Rieger. Řídme se tedy jeho přáním. —zil.

Trapný zjev. Mládež odrostlá škole ráda si zvyká životu a mravům starších. Nezřídká je i k tomu vedena. Že tu jde o mravní i fyzické nebezpečí, je samozřejmé. Jsou i mnohé kroužky abstinentské, ale o důslednosti jejich odporu vůči alkoholismu lze mnohdy leccos namítnouti. Bez sebezáporu není možno vítězství ducha, čistého lidství a uceleného charakteru. Samotné náboženství, víra křesťanská nabádá nás k mravní i tělesné zdrženlivosti a mírnosti. Kež bychom vzali, zvláště my mladí, na sebe úkol bojovati všestranně proti alkoholismu a řídili se v té věci heslem našeho pres. Masaryka ve spise »Etika a alkoholismus«: »Budoucnost patří těm, kdož si zachovávali vyšší mravní názor, strízlivým.« —zil.

Studentské orel. odbory. Nevznikly z podnětu samostatného katol. studentstva, nýbrž vynutila si je doba. Na mnoha místech prof. sbory ubíjely činnost katol. sdružení, amo zakázaly studentstvu účast ve spolku poukazem na cíle vzdálené, snad politické. Však zcela neprávem. Naše činnost, toť práce čistě vzdělávací na podkladě katol., nepolitická. Mělo-li stud. katol. trvati na takových místech v Jednotě, netříštit se, mohlo tak učiniti jen pod firmou Orel, resp. jeho Stud. odborů. Že došlo v té věci k četným steskům a nedorozuměním s místními Jednotami se záhy poznalo. Dnes však hnutí naše se vyvíjí úspěšně a překážky lze snadno zdolati. Nejlepším snad prostředkem pro místa, kde existují Stud. orel. odbory, jest ustaviti Sdružení nebo kroužky pod vedením akademiků katol., kde tyto skutečně jsou. —zil.

Zajímavosti. Jaro je tu, včelky venku, a proto pohledme na jejich pilnost. Aby včela nashromáždila 1 kg čistého cukru, musí vysátí nejméně 7,500.000 květů. K přípravě 1 kg medu, který obsahuje asi 75 procent cukru, musí navštívit dle toho asi 5,600.000 květů. Váha z úlu na pastvu vyletěvší včelky činí ani ne jednu desetinu g, vrací-li se však obtížena medem do úlu, váží tři desetiny g. — Z nejstarších stromů na světě jest posvátný fik, smokvoň, Bo (Ficus religiosa), který zasádl r. 288 př. Kr. král ceylonský Devanampiyatissia v městě Anuradhapure, kdysi hlavním městě ostrova Ceylonu. Strom jest nyní skoro 2220 let star. — Kolegové, kteří se zajímáte o rostliny, fotografujte je, třebaš ty nejznámější a v zimních večerech způsobíte svým druhům ve sdružení promítáním obrázků a poutavým výkladem (o původu, barva atd.) pěkné chvíle. —zhk.

Katolíci a české probuzení. Universitní profesor Pekař vrací se v kritice Hanušovy knihy »Národní museum a naše obrození« k svému zásadnímu názoru, že katolicismus pobělohorský je co nejužší spiat s naším národním probuzením. Na jednom místě posledního čísla »Českého časopisu historického« píše doslova: »Mám fakt tento za zvlášť významný: jako luteranismus poněmčoval, tak protireformace (hnutí proti luteranismu), která s počátku tak hrozně rány zasadila našemu národně kultur-

nímu vývoji, vytvořila novou společnost, která byla národně tak silná, že cizí živly stravovala, počestvovala.«

Vážné slovo. Spisovatel Josef Holeček vydal knihu »Prvé třídění českoslov. republiky«, v níž napsal na str. 17: »Já jsem Jihočech, krajan Husův, Chelčického a Žižky a nezmohl jsem se ještě na takovou pokrokovost, abych zapřel, že jsem křesťan. Naopak, mé pevné, skálopevné přesvědčení jest, že se český národ musí obroditi křesťanskou mravností a bez toho, že při obnově českého státu zůstati nemůže. Ze všech úhlů vlasti rozléhá se volání, ba již úpění: Život náš je rozžírán nemravností, zachraňte český národ, obnovte jeho mravnost. Obmyjte se, Čechové, čistým učením Kristovým, buďte dobrými křesťany, jako Vaši předkové bývali a zla, na které si naříkáte, že Vás hubí, nebude a nestane.« — Tak mluví Jos. Holeček, 70letý předseda české obce novinářské.

Oprava kalendáře. Již delší dobu zabývá se vědecký svět novou úpravou kalendáře. Jako jeden z důvodů udává se velice nepravidelný rozsah obou pololetí na vysokých školách. Sv. Otec vyslovil s opravou zásadně souhlas — ač-li ji uznají také ostatní církve křesťanské. Opravdu zajímavý je návrh P. Arnulfa Franze O. Fr. Min. Odečteme-li od nynějšího počtu 365 jeden den, zbude nám 364. Toto číslo je dělitelné čtyřmi, takže na každé čtvrtletí připadne 91 den čili 13 týdnů. První a druhý měsíc každého čtvrtletí má mít 30 dní, třetí měsíc 31. V tomto případě měli bychom některé zajímavosti: Každé čtvrtletí by počínalo nedělí. V prvním měsíci každého čtvrtletí (leden, duben, červenec, říjen) připadly by neděle na 1., 8., 15., 22. a 29.; ve druhém měsíci (únor, květen, srpen, listopad) na 6., 13., 20. a 27. (ve třetím měsíci; březen, červen, září, prosinec) na 4., 11., 18. a 25. Dle toho byly by Vánoce pokaždé v neděli, sv. Petra a Pavla vždy ve čtvrtek atd. Velikonoce by položil P. Franz nejraději na druhou neděli v dubnu. Zbývající 365. den by se oslavil na konci jako »Nový rok«, avšak do týdnu by se nepočítal, takže 1. ledna bylo by dle hořejšího pravidla opět v neděli. (Právo.)

Tři základní skutky. Vlad. Solovjev, ruský filosof: „Modlitba, almužna a půst jsou tři základní skutky osobního náboženského života. Kdo se nemodlí k Bohu, nepomáhá lidem a neřídí svou přirozenost zdrželivostí, ten jest dalek všelikého náboženství, byť i myslil, mluvil a psal o náboženských věcech po celý svůj život. Tyto tři základní skutky náboženství souvisí mezi sebou tak těsně, že jeden bez druhého nemá žádné síly. Nepovzbuzuje-li nás modlitba ku dobročinnosti a nekrotí-li naší smyslné přirozenosti, pak taková nedobrá a slabá modlitba není pravou modlitbou, jest v ní nějaký příměsek zistnosti, lži nebo samolibosti. Právě tak, když almužna nepředpokládá modlitby a není doprovázena zdrželivostí, jest více výrazem slabé povahy než pravé lásky. Pravá almužna jest vyšší spravedlivost, a proto se musí opírat o vyšší milost. Konečně půst, předsevzatý samolibě pro cvik v sebeovládání nebo z ješitnosti, byť i dal sílu, tedy není k dobru; a půst, třetím i spojený s modlitbou, ale nesloučený s milosrdenstvím, zůstává onou obětí, o níž bylo

řečeno: milosrdenství žádám a ne oběti. Ve spojení pak těchto tří: modlitby, almužny a postu, působí jediná milost Boží, která nás netoliko spojuje s Bohem (v modlitbě), ale činí nás podobnými Božství nejdobrotivějšímu (v almužně) a v ničem nedostatek nemajícím (ve zdržlivosti). V plnění tří uvedených náboženských povinností se uskutečňují tři náboženské ctnosti: Modli se s věrou, čiň dobře lidem s láskou a překonávej svou přirozenost v naději na budoucí vzkříšení.»

Rieger a český národ. Před nedávnem vzpomínali jsme 20letého úmrtí velikého politika minulého století dr. Lad. Riegra. Jenže bylo příliš málo těch, kteří důstojně památku tu oslavili. Málo pamatujeme na útrapy a příkory, jaká musili snášeti dávní zastánci práva českého národa vůči Habsburkům. Než jisto jest, že morálně vzali jsme za své jeho názory a hesla, a z pod zorného jejich úhlu dali se v jeho duchu do boje, zvláště za světové války. Riegrovo »Nedejme« nalezlo mohutný ohlas v našem zahraničním i domácím odboji. Jeho »v práci a vědění je naše spasení« je heslem naší inteligence a zvláště studentstva, nositele kultury národní v budoucnosti. Rieger byl upřímný a vzorný katolík a jeho odkaz, věnovaný národu, je provázen vroucím přáním, aby nastal u nás co nejdříve obrod na základě křesťanských zásad, v duchu Kristově. Katolické studentstvo zajisté půjde za tímto vážným, časovým dnes příkazem velikého českého vůdce a ve smyslu křesťanském vždy a všude bude se snažiti praktikovati čestně »prací tichou a společnou« akutní povinnost moderního člověka »křesťanskou osvětou ku svobodě národa« čsl. Vl. Dorazil.

O Václavu Kosmákovi. Katolický lid uctí letos důstojně památku Kosmákovu. Ani pokrokové listy neopomenuly dotknouti se jeho tvůrčí práce pro národ, z něhož Kosmák, kněz družiny Sušilovy, vyšel. Krásně a výstižně charakterisuje jeho životní směr univ. prof. dr. Hýsek v »Liter. Moravě 1849—1885« slovy: »Vlast a Bůh ho zachraňují a volají k práci. Nevytkl si jako básník dalekých cílů, ale jako bojovníku mu je vytkla doba.« Nuže, může kdo vděčněji osvětliti osobnost Kosmáka jako věřícího vlastence? Kéž bychom tato slova pochopili hojnou četbou Kosmákových spisů, i dnes časových, zvl. jeho »Kukátka«. —zil.

Na adresu Volné Myšlenky. Volná Myšlenka, společnost s neomezeným ručením pro šíření myšlení od rozumu uvolněného, věnuje občas pozornost katol. studentstvu. V 11. čísle ve článku »Klerikálové a studentstvo« roní Vladislav Dub slzy nad tím, že »studentstvo dnes není tím, čím bývalo, a že mezi ně vnikly reakční živly«. Zajímavé odhalení! Doplnil bych je jen odůvodněním: Teprve v republice slyšíme nářky nad úpadkem studentstva. Před válkou i za války bylo studentstvo každému dosti idealistické. Ale od té doby, co démon v záhlaví »Volné Myšlenky« straší i mezi studentstvem, postupuje úpadek jeho neúprosným vývojem. Jinak z celé stati p. Duba zajímavá jsou dvě místa. Píše: Klerikálové založili »S. S. S.« (Sdružení středoškolského studentstva), s časopisem »Jitro«, který je

úsilovně podporován vyššími katolickými kruhy. Vstup do »S. S. S.« a přihláška na onen časopis děje se takto: Při náboženské hodině má katecheta přednášku o poměrech v republice, zejména o utlačování katolíků a zakončí ovšem výzvou, že povinností každého katolického studenta je, býti členem katolického spolku a odbírat katolický časopis. Kdo tak nečiní, není v jeho očích řádný katolický křesťan. Potom vytáhne notes a poznamená si ty, co se přihlásí, i ty co se nepřihlásí. (»Nepřihlásiti se«, to již je pro studentika jakýmsi stupněm odvážnosti: vždyť to má vliv na známku z náboženství, ba i mravů a pan katecheta dosud jako člen profesorského sboru také něco zmůže!) — A dále: »Když loňského roku počal vycházeti nestranný »Stud. časopis«, — — — ve školách profesori náboženství neměli v těch dnech v nábož. hodinách nic jiného na práci, nežli předčítati články »Pražského Večerníku« jednající o zhoubnosti »Stud. časopisu.« — Už to, že p. Dub neví ani, jak se naše SSS. nazývají, svědčí o tom, jak »pravdivá (!)« jsou jeho tvrzení. Ale aby měl příležitost dokázat (!) svou »pravdu«, žádám p. Duba, aby s toutéž epickou šíří, s jakou se o věci rozepsal, veřejně dokázal přímými důkazy: 1. kde při náboženských hodinách, kdy a kým se dala agitace pro vstup do našich S. S. S. podle vybájeného receptu p. Dubova, kde si který profesor náboženství při hodině poznamenal i ty, kdo se přihlásili i ty, kdož se nepřihlásili; 2. kde, kdy a který profesor loni při hodině náboženství předčítal články »Pražského Večerníku«. — Nuže, hic Rhodus, hic salta! Tvrzení »Volné Myšlenky« je sprostou lží, právě takovou jako povídání o tom, že »Jitro« je »úsilovně podporováno vyššími katol. kruhy.« (Kterými? — — —). Nechť dokáže na určitých případech pravdivost svého tvrzení. E—k.

Rudolf Švehla, jednatel SSS. v Kroměříži zemřel. Letošního jara opět zasáhla nelítostná smrt do řad našeho studentstva. Vůlí Pána života a smrti odvolán byl od svého studentského stolu, aby patřil a viděl tvář v tvář Nejvyšší Inteligenci náš kolega Rudolf Švehla, studující arcib. gymnasia v Kroměříži. Bolest sevrěla mi srdce, když četl jsem tuto smutnou zprávu. Byl to starostlivý a snaživý jednatel tamního SSS. Vzpomínám si na jeho dopisy, tak pečlivě vždy psané, v nichž měl vždy tolik porozumnění pro organizační potřeby naše. Byl nadaný a pilný student a neváhal bych jej postaviti za vzor našim studentům. Odešel tak nenadále! — Zdánlivě nepatrná chřípka vyvínila se v zápal plic, který svými horečkami sežehl ten mladý slibný životní květ. Umíral tak tiše, klidně, po křesťansku. Spí sice v rovu čerstvě nasýpaném, ale v srdcích našich kéž památka jeho zůstane vždy zachována! Kéž prosí tam nahoře za nás, své kolegy a celé naše hnutí. Spí tiše, klidně, drahý příteli, a za všecko Tvou péči a práci buď Ti štědrým odplatitelem sám Pán! Sekretář.

Všem moravským SSS. klade se na srdce aby včas a řádně zasílaly dále jednatelské zprávy jako dosud na Ústředí do Prahy. Tím odpovídám na všechny dotazy. Sekretář Ú. K. S.

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 7. čísla: Přesmyčka: Za víru a vlast! Rebus: a) Meziříčí, b) koláč c) Erben. Souzvučka: Kyřice-kyřice. Čtvercovka s tajenkou: delfín, čufora, barvíř, mohyla, záducha, lívřej. (Durych J.), Šarada: kra-rak-kov, Krakov. Koniček: Nic není v světě dražšího nad zlaté srdce matky, ten kdo je ztrafil, ztrafil vše, byť největší měl stafky. Hádanka: Zelený čtvrtek. Velký pátek, Bílá sobota. Doplnovačka s tajenkou: Hades, email, jachta, David, udice, kolík, (Heyduk, Sládek.) Číselka: Domažlice - doma - lžice. Záměnka: kapr - Kypr.

Správná rozluštění hádanek včas poslali: K. Neuhauser, Litoměřice; Jos. Dvořák, Praha; Marie Burianová, Telč; A. Holíbková, Lipník; Marfínek Vík, Krasno; Hanák Fr., Strážnice. M. Paulusová, Vys. Mýto.

Vylosování byli: Marie Burianová, Marfínek Vík; K. Neuhauser.

Těm, kdož zaslali hádanky k uveřejnění, děkujeme. Budou postupně uveřejněny. E. Č. Přerov: Srdečný dík. Příště.

Rozluštění z č. 8. nutno zaslati nejpozději do 9. května 1923. Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Rebusy.

DA

- a) $1/2$ j   b) DA e DA   c) $\frac{o}{L}$

DA

Dělenka.

Prvou každý zde chce míti,
druhou časť v troskách zřítí,
celek již teď najdeš hravě,
je to klášter na Moravě.

Doplnovačka s tajenkou.

(J. K)

S	×		ý
	×	n	
L	×		n
	×	o	
T	×		a
	y	×	o
P	×		a
	r	×	o

- město v Čechách
hora tamtéž
lázně na Moravě
město moravské
město z válek řeckých
?
město české
město ve Slezsku

Přesmyčka.

(J. P.)

Eman Kosmák syn J. O.

Tečkovka.

- ce -

míra
prvek
jed

Roháček.

(H. F.)

a	a	a	a	e
e	l	l	r	
r		š		
f	z			
z				

- biblické jméno
český malíř
příbuzný
město

Přesmyčka (příslovi):

cc -

Tomáš Redík

Záměnka.

- m g -

Moderním je vynálezem „f“,
v přírodě zas často zříme „j“.

Číselka.

(Dívčí SSS v Chrudimi.)

1234 pohoří známé,
5678 v obličejí máme,
12345678 na mapě vidáme.

Schody.

(E. Kras.)

Sejděte po schodech z Úsova na Moravě
do Anamu v Zadní Indii.

Katolickému studentstvu a inteligenci, všem SSS

odporoučíme

spis C. Ježe T. J.

O s o b n í B ů h a n á b o ž e n s t v í .

Vyšlo nákladem České ligy akademické.

Cena pro studenty 10 Kč, pro nestudenty 13 Kč.

Zasílá Administrace Života, Praha II., Voršilská 1.

Dopisnice

s obrazem

Sv. Cyrila a Methoděje

od mistra J. Köhlera.

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

v Praze II., Voršilská 1.

Cena 4 kusy 1 Kč.

Všemu studentstvu, pracovníkům a vzdělavatelům v katolických spolcích, jakož i všem přátelům doporučíme sbírku sedmi přednášek p. Mart. Janů C. SS. R. vydaných ve sbírce

Časová hesla

Na skladě má

Ústředí katol. student. čsl.

Praha II., Voršilská 1.

Cena 2 Kč.

Výborný pramen k přednáškám.

JITRO

OBSAH:

C. Jež T J.: Exercicie. — Josef Stejskal: Československá vzájemnost — naša existenčná otázka. — S. A.: Katolicism v Bělorusi. — Antal Šuránek: Národ, který nepotřebuje kněží. — R. V. Podhorský: Ohlas blaha. — J. F.: Katolické studentstvo v SSS a pokrokové studentstvo. — J. Pernický: Hmořa. — Studentská musa: Al. Keltnerová: Modlitba, Jarní, Balada. — M. Slávek: Tichý bol. Zahrada Getsemanská. — Al. Z. Mírský: Jarní noc. V aleji. — Jos. Trojan: Umírající živý. — F. Pokorný: Letadlem do noviciátu. — Infelix Zlatodvorský: Bicykl.
— Zábavní koutek. — Rozhledy. —
— Cyrilomethodějský věstník. —

V P R A Z E

V K V Ě T N U 1923.

J Í T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Sdělení redakční: Číslo 9. nevychází, jak jsme slíbili 15. května. Není to však vinou redakce, která rukopisy dodala před stanovenou lhůtou, nýbrž vinou tiskárny, která číslo včas nevypravila. Tolik na omluvenou!

Odovědi na došlé příspěvky: A. Z. Mírský: Básně pro příště. Belletrie po stránce umělecké a literární jistě cenná. Musíme však brát zřetel i na to, že Jítro jest určeno i těm nejmenším studentům. Pro ně byla by „Vzpomínka“ jistě nevhodnou. Jeví se tu potřeba ještě druhého časopisu, pro studentsko dospělejší. Snad se toho dočkáme. Příspěvek uschováme. Šumavanka: Strach před kritikou byl zbytečný. „Píseň“ skutečně jak obsahově tak v dikci velmi zdařilá a cenná. Bohužel velmi dlouhá. Než přes to snad v příštím čísle uveřejníme. — J. Jalubín: Došlo pozdě. Odověď příště. — Bílkovský: Doctor Evangelicus. Slabé.

Knihy redakci zaslané: Francis James: Kniha o sv. Josefu; Przywara: Eucharistie; Ve jménu demokracie; A. Devoile: Paměti venkovského faráře; M. Herbertová: Láska lékařova; B. Konařík-Bečvan: Legenda o sv. Marině; J. F. Hruška: Jiskry z popela; Vojt. Seibert-Lípa: Srdce a prsten (div. hra); C. Jež. T. J.: Osobní Bůh a náboženství; Meth. Zavoral: Křesťanská charita. Em. Žák: Řeči konferenční. Em. Žák: Legendy velikonoční.

Časopisy redakci zasílané: Studentské: Rozvoj (Bratislava); Studentský věstník (Praha); Luč (jugoslav. katol. stud. v Zagřebě); Staffelstein (katol. stud. něm. v Čsl.); Studentské listy (Lisle, Illinois Amer.); Náš přítel (Lvov); Les Jeunes d'Alsace (Strassburg); Roomsche Studentenblad (Delft Holanď); Prad (Varšava, Polsko), Postup, Museum (bohosl.); Pax Romana (Freiburg) Nestudentské: Orel. Posol Bož. Srdce Ježíšovo. Svátá Hora. Růže dominikánská. Hlasy Svatohostýnské. Hvězda. Naše kniha. Ve službách Královny. Květy mládí. Žena. Echo z Afriky. Časopis katol. duchovenstva. Mladý venkov. Vychovatelské listy. Dorost. Naše Omladina. Serafinský prapor. Obzor rodinný. Anděl Strážný. Zprávy státního úřadu státního občanské noviny. Šešské hlasy. Noviny z Pod-Radhoště. Hanácká republika. Naše Slezsko. The United Irishman. Jutrzenka

(Warszawa). Mlody Robotnik. Bulletin de l'institut catholique de Paris. Věstník Svazu křesť. učitelstva čsl.

Několik dobrých knih, vydaných nakladatelstvím Československé akciové tiskárny v Praze-I., ul. Karoliny Světlé č. 43, objevilo se v poslední době na knižním trhu.

Z románů jest to obraz společenských poměrů v době po velké revoluci francouzské:

„Paměti venkovského faráře“.

Chrám v rozvalinách a tak i lidské duše. A nad tou zpusťou zemí a jejími obyvateli rozpoutává se nekonečné Milosrdenství. A. Devoile, spisovatel této knihy, nemohl lépe vykreslit nám tuto historii. Cena objemné knihy o 335 stranách jest Kč 21.—.

Známý moravský spisovatel B. Konařík-Bečvan napsal krásnou

„Legendu o sv. Marině“,

která žila pod jménem Marin, přestrojena v mužském klášteře. Utrpení žádané dle vzoru Spasitelova, toť obsah této knihy. Utrpení z křivého nařčení a jeho pokorné snášení po 3 léta v hanbě, zimě a nepohodě, na pranýři před tváří světa a oslavení svěťice po smrti. Knihu vyzdobil Ferdiš Duša pěknými dřevoryty, takže cena Kč 10.— jest nepatrná.

Chodské bajky

„Jiskry z popela“

z pera známého sběratele chodských pohádek prof. J. F. Hrušky. Kniha vychází znovu v pěkné úpravě akad. malíře Ládi Nováka. Cena brož. Kč 10.—, váz. Kč 15.—

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v květnu 1923.

ČÍSLO 9.

C. JEŽ T. J.:

Exercicie.

V tomtéž roce, ve kterém Luther odpadl od církve katolické, a strhl s sebou velkou část Evropy od jednoty mystického těla Kristova, povolal Bůh Ignáce z Loyoly, aby skrze něho dal své církvi mocnou duchovní protiváhu proti zhoubným vlivům nové sekty. Lutheranismus vznikl z povrchního pojmání křesťanství a z lidských vášní, proto dal Bůh lidstvu prostředek k náboženskému prohloubení, jež vede zároveň k nejužšímu spojení s Bohem a k nejkrásnější harmonii lidských náklonností s rozumem a vůlí Boží.

Když zemřel slavný Isák Newton, napsal o něm francouzský matematik Lagrange, že zemřel nejšťastnější člověk na světě. Newton totiž objevil sílu přitažlivou a její zákony, objevil zároveň zákony, dle kterých se oběžnice otáčejí kolem slunce a dle nichž se tělesa světová udržují v ustavičné harmonii. Proto nazval Lagrange Newtona nejšťastnějším člověkem na světě.

Je-li něco velkého ukázati na sílu a zákony, dle nichž se v harmonii udržují tělesa světová, jest zajisté věc daleko důležitější objasniti sílu a zákony, jimiž duše lidské udržovány jsou v harmonii s duchovním sluncem a centrem — absolutním duchem Božím, aby jeho pravdou byly ozařovány a teplem jeho lásky zahřívány. Tuto sílu a její zákony objasnil lidstvu nejdokonaleji sám Syn Boží — Ježíš Kristus svou božskou naukou a zároveň svým zářivým příkladem.

Žádná hvězda nemůže se uchýliti od dráhy, ve které ji udržují zákony přírodní, působící dle přitažlivé síly, neboť ne-

má svobodné vůle, a proto nutně plní vůli Nejvyššího, již ani nezná.

Člověk v harmonii s Bohem a ostatními lidmi udržeti se může jen tehdy, když rozumem pozná svůj správný poměr k Bohu a k lidem, svobodně se rozhodne v poměr ten svůj život postavit a když zároveň z Boha samého čerpá stále sílu, aby se v poměru tom mohl udržeti. To všechno poskytuje náboženství křesťanské každému nejhojnější měrou pro rozum světlo zjevených pravd a pro vůli sílu milosti prýstící hlavně sedmerým proudem sv. svátostí. Účelem exercicií jest tyto poklady zjevených pravd a nadpřirozené milosti Boží, jež křesťanství v sobě chová, měrou co největší duším zprostředkovati, rozumově je co nejvíce nábožensky prohloubiti, s Bohem láskou co nejvíce spojití a naplniti je milostí Boží měrou tak hojnou, aby, jsouce jí mimořádně posilněny, dovedly odolati i nejtěžším bouřím života.

Bouří, přinášejících katastrofu duševní, má život lidský velmi mnoho. Nejednu zažila již duše studentova. Má-li přesto dospěti šťastně do nebeského přístavu, potřebuje oddechu, potřebuje posily. To poskytnouti dovedou nejlépe exercicie. Jak šťastni jsou plavci, když po delší nebezpečné bouři uvidí trhati se mraky a jimi prorážeti paprsky sluneční. Ještě více však se zaradují, uvidí-li v blízkosti krásný ostrov, na němž by se mohli po bouřce aspoň na krátký čas zastaviti a se zotaviti. Blahým pocitem naplňuje jim duši myšlenka, že loď jejich nebyla bouří uchváčena, vržena na skaliska a v mořské hloubce pohřbena.

První jejich starost je, zdali se neodchýlili při bouři mořské od cíle, ke kterému pluli. Proto pilně hledají svůj cíl, aby směr další cesty k němu zařídili. Prohlédnou také bedlivě svou loď, není-li na ní nic poroucháno, co by bylo třeba opravit. Snad někde již i voda do lodi vnikala. Všechno řádně opraví, aby mohli bezpečně další cestu konati. Když si takto na ostrově oddechnou a vše k další bezpečné cestě zařídí, vydají se opět klidně na moře.

Exercicie jsou pro duši takový ostrov v bouři pozemského života. Tam se jí rozjasní před očima obzor, takže vidí opět jasně svůj konečný cíl, k němuž spěje, zde vidí, zdali kormidlo její vůle dobře bylo zařízeno. Tam pozná, nejsou-li snad v loďce její různé trhliny, jimiž již voda tekla dovnitř, hrozíc jí potopením, zlé to náklonnosti, kterým se již dobrovolně odávala. Tam se všechno opraví v dobré sv. zpovědi, tam se hojně zásobí potravou duševní ve sv. přijímání. Tam se potěší a zotaví, takže se opět může vydati na další cestu s dobrou nadějí, že šťastně dospěje k cíli.

Jsou-li již exercicie samy pro duši příjemným ostrůvkem, na němž si oddechne a se zotaví, jsou jím zvláště exercicie, které se konají na Velehradě. Místo toto má pro duši každého Slovana, zvláště však pro duši studentovu, všem ideálům

nejvíce přístupnou, zvláštní půvab. Tam bezděčně na mysl každému připadá, jako by jej sami sv. apoštolé Cyril a Metoděj vítali, jako by oni sami k němu mluvili a do svého otcovského náručí jej vinuli.

Velcí naši apoštolové v pravdě duchem na Velehradě stále jsou přítomni a stále působí, což pozorují na sobě nejen ti, kteří exercicie konají, nýbrž i ti, kteří je dávají. Proto účinky exercicií, konaných na Velehradě, bývají zvláště veliké. Značný je počet těch, kteří se při nich rozhodli státi se kněžími, ano i řeholníky, aby takto vstoupili do šlépějí samých sv. apoštolů našich Cyrila a Metoděje a pracovali o velikém díle apoštolském, které oni v našem národě začali. Mnoho je těch, kteří položili při exerciciích velehradských základy k pevnému přesvědčení náboženskému, jež vedlo je k horlivé činnosti v životě veřejném. Exercicie velehradské jsou pravým náboženským obrozením naší inteligenci i našemu lidu. Proto bude to čin velmi významný pro hnutí katolického studentstva československého, když zavítá letos počátkem srpna z celé naší republiky na posv. Velehrad, aby v exerciciích načerpalo u velkých našich apoštolů Cyrila a Metoděje sil pro náboženský svůj život. Nechť se naplní nový exerciční dům — pomník to velkého nástupce sv. Metoděje Dra A. Cyrila Stojana do posledního místečka.

JOS. STEJSKAL:

Československá vzájemnost - naša existenčná otázka!

Na prvý pohled vypadá to snad jako ironie: psáti a vybízeti k vzájemnosti československé ještě dnes, kdy Češi a Slováci jsou už osvobozeni ze staletého područí cizího, kdy jsou sjednoceni ve společném útvaře politickém — ve svobodném národním státě Československém! A přece: »Vzájemná odchylnost« — či dokonce nesvornost, ten »rozmarňý činitel, jenž u Slovanů již ledacos vystavěl a zbořil« (Jagič), ožil i u nás, a nikým nepřemáhán, roste a sílí. Slovák odcizuje se Čechovi a Čech Slovákovi, ale ne už »silou poměrů«, nýbrž vlastní vinou! Cítíte tu bolestnou tragiku národní?!

»Vzájemná odchylnost« vplížila se, Bohu budiž žalováno, i do řad katol. studentstva českého a slovenského. Z jakých příčin a z jakých důvodů? Na prospěch, či na škodu společných zájmů? —

Známý italský revolucionář a spolubudovatel sjednocené Italie, G. Mazzini, prý kdysi prohlásil. »Stvořili jsme Itálii; nuže, stvořme teď ještě pravé Italy!« Snad lze jeho výrok mutatis mutandis vztahovati i na naše poměry: »Stvořili jsme Československo — stvořme tedy také opravdové Čechoslováky — či lekáte-li se toho názvu — stvořme Čechy a Slováky, u nichž je opravdový cit spolupatříčnosti a snaha po spolupráci!«

Nepůjde to ovšem najednou; co věky přetrvati má, nevyrostá přes noc! — Je nám třeba drobné a vytrvalé práce, práce, jež nedbá překážek a neleká se nezdarů! Je třeba, abychom opět prošli novým stadiem buditelským a obrozeným — plni idealismu a energie. Hlavní věcí však je: **N e s m í m e s e m a v z á j e m i g n o r o v a t i ; n a o p a k m u s í m e s e p o z n á**

vati a poznati! Bez vzájemného poznání nebude mezi námi nikdy opravdové vzájemnosti, i kdybychom ji v každé resoluci zdůrazňovali! — Poznávájme se a sblížme se! Poznáme-li se dobře — Čech Slováka a Slováka Čecha, pak si také konečně uvědomíme, že rozdíl y, jež nás dělí a jež leckdo s patrnou tendencí uměle prohlubuje a rád zveličuje, »jsou menší a méně podstatné než na př. u Němců, Italů a Francouzů,« jak napsal univ. prof. dr. V. Chaloupecký.

Vzájemnost naši nutno však také prakticky uskutečňovati! Na př.: český student měl by studovati slovenčinu¹⁾, čísti a odebírat slovenské časopisy a knihy, všímáti si literárního a uměleckého ruchu slovenského a vůbec podporovati kulturní a národní snahy slovenské. — Od bratří Slováků smíme pak žádati, aby se učili češtině²⁾, aby se nebáli sáhnouti též po českém časopise a po české knize. Vynikající slavista V. Jagić vybízí (v Archivu für slav. Phil. XIX.) slovenskou inteligenci, aby »přestala pohlížeti na bohaté plody české literatury jako na něco, po čem jí nic není, nýbrž aby se odhodlala, což se skutečně bez nejmenšího namáhání státi může, celý ten poklad považovati za své vlastní, pro sebe právě tak, jako pro nejbližší sousedy na př. na východní Moravě, určené prostředky vzdělávacía osvětlné!« (Cituje prof. Fr. Pastrnek »Jazyk československý«, Listy Filosofické XXV.)

S nemalou radostí jistě každý uvítal v 7. čís. »Jitra« (Studentská musa) zdařilý slovenský článek od F. . . o! Vivant sequentes, crescant, floreat! Vymaňte se již konečně ze svého ubohého, skutečně »česko-slovenského« partikularismu! Každý upřílišený separatismus, ať již s jedné strany předstírá »soběstačnost«, či s jiné strany »svojskost« — je přecej jen projevem vlastní slabosti a obmezenosti, nebo »obzoru ještě malého a úzkého.«

¹⁾ »Ach, ta slovenčina — svatá řeč, to vím, ta jazykem věru není světovým; jestli se však v nebi anděl zpěvem Bohu vděčí, nesmí on mu zpívat než slovenskou řečí«, A. Heyduk v knize »Cymbál a housle« 1876.

²⁾ I Štúr vydal své nejcennější dílo »O národních písních a pověstech plemen slovanských«, Praha 1853 — po česku!

Mnoho a často horujeme pro vzájemnost všeslovanskou. — A právem! — Tak na př. redakce »Rozvoje«, nového časopisu pro katol. studentstvo slovenské, vyžádala si pro první číslo od nejdp. biskupa Dra K. Kmetka »niekoľko riadkov na cestu«. P. biskup vyhověl a zaslal redakci kratší článek, jemuž dal nadpis: »Buďte nielen Slováci, ale aj Slovania!« — Projevuje v něm svou radost nad tím, že redakce chce »časopis tak viesť, aby bol ku cti Božej a ku česti našeho národa.« — »Len na jednom nedostatok«, píše nejdp. biskup dále — »Vás chcem upozorniť. Slovenská mládež vzdelaná, hoci jej máme ešte málo, cíti sa síce už slovenskou, ale z väčšej čiastky nie spoluaj slovenskou. Jej horizont (obzor) je ešte malý, úzký. Nedivme sa tomu: veď korene jej vzdelania v cudzej zemi začaly rásť. Naši mladíci nemali príležitosti ani slovenskú kultúru úplne poznať, tým menej mali styky s mládežou s kultúrou iných, mohutnejších slovanských národov, keďže im to bolo ako najväčší priestupok prísne zakázané. Preto nezbadajú a nevšímajú si okolo seba svojich najbližších slovanských bratov toho istého pôvodu, povolania, aspoň v nádejnej budúcnosti tej istej viery, príbuzného jazyku. Slovenská mládež nedáva na javo, že má v sebe tento slovanský spolucit, ktorý by jej väčšieho sebavedomia a sebadôvery dodal a tým nové, predtým netušené perspektivy budúcej činnosti otvoril.

Vaším cieľom má byť: doplniť v tomto ohľade nedostatky staršieho, ináč vychovaného pokolenia, hľadať všemožné styky a priateľstvo so slavianskými spolubratmi, odstrániť povestnú a náramne škodlivú nersornosť medzi našimi príbuznými národami, spolupracovať s nimi dla jednotného kresťansko-kultúrneho programu, na základe idej cyrillo-methodejskej.«

Toť zajisté slova pozoruhodná a významná! Tak dovede psáti jen srdce skutečně slovansky cítící! Pravý biskup cyrillo-metodějský! I české katol. studentstvo mělo by jeho slova aplikovati na sebe! A nebudu jistě těmto důležitým slovům podkládati smysl cizorodý, když řeknu, že nejdp. biskup chtěl jimi zdůrazniti nutnost a význam nejen všeslovanské vzájemnosti, nýbrž ta-

ké — ba snad hlavně — slovensko-české vzájemnosti a slovensko-českého cítění! Neboť navazovati styky s ostatními vzdálenějšími slovanskými spolubratry a zároveň ignorovati bratra nejbližšího — bylo by věru více než polovičatostí! Nemylme se — u nás, u Čechů a Slováků, ne-

bude nikdy opravdové vzájemnosti slovanské, dokud u nás nebude předem opravdové vzájemnosti česko-slovenské či slovensko-české. Pojí nás nejen zájem národní — nýbrž i ne jeden společný zájem životní. »Československá vzájemnost je naša existenční otázka!«

(M. Rázus.)

S. V.:

Katolicism v Bělorusi.

(Pokračování).

Historik Eneaš Silvius (papež Pius II.) dověděl se, že Jagelo »přivedl ku víře naši římsko-katolické různé národy, hlavně národ litevský a ruský, první celý a druhého velikou část, a jmenovitě tam, kde sám obýval území mezi Litevci nebo v blízkém jejich sousedství, daleko od biskupství východo-řeckých, t. j. v Polesí a Bělorusi.«*)

Navrácení Bělorusínů ku katolicismu pokračuje v XV., XVI. stol. a dále. R. 1501. papež Alexander VI. ve zvláštní bule k vilenskému biskupovi mluví o přijímání Bělorusínů ke katolicismu. Velice se těší z navrácení, naprosto zakazuje po druhé křtění pravoslavných.

V XVI. stol. mnoho běloruských pánů přešlo ke katolicismu za reformace. Bělorusínem z města Krajsk ve vojevůdství Minském byl v XVI. stol. vilenský římsko-katolický biskup Valerian Protasevič-Suškovský. Dobře charakterisuje ten čas také to, že král Zigmund II. August koresponduje s vilenskou kapitulou bělorusky.**)

Uvádím ještě jeden dokument. Jest jím t. zv. »Supplikace«, kterou podala senátu řeči pospolité na sněm r. 1623 všechna pravoslavná šlechta velkoknížectví litevského (běloruská) a korunních zemí (ukrajinská). V »Supplikaci« mezi jiným se praví:

»Šlechtu národa ruského svaté paměti král Jeho Milost Zigmund August v privilegii národu ruskému v čase inkorporace (do říše polské) daném, na dva její zákony děle, jednu zákona římského, druhou zákona řeckého jmenuje. A obou těch zákonů Rus všech svobod, volností,

*) Polska i Litwa w dziejowym statunku, str. 42, 45, 49.

**) Polska i Litwa w dziej., str. 229, 143.

práv a stanov koruny Polské činí v rovné míře účastníky.«***) Vidíme, že vždy byla Bělorus buď latinskou nebo řeckou, nebo i pravoslavnou.

Unie.

Ačkoliv se katolicism šířil v Bělorusi, přece před uskutečněním Unie byl počet katolíků poměrně malý, nepřesahoval 10% všeho obyvatelstva běloruského. K těmto náležela zejména šlechta, část měšťanů a něco sedláků. Teprve v době skutečné Unie rozlévá se katolická vlna po běloruských zemích.

Že Unie mohla vzniknouti, toho příčinou bylo seznámení se běloruské inteligence s katolickou západní kulturou vůbec. Polsko nemohlo býti šířitelem katolictví na Bělorusi, poněvadž mělo na zřeteli vždy svoje politické cíle. Politické a později i národnostní nepřátelství mezi Poláky a Bělorusy odpuzovalo poslední od »polské« víry, a proto význam Polska pro šíření katolictví v Bělorusi nejen že nebyl rozhodující, příznivý, nýbrž naopak často škodlivý. Poláci nedovedli nikdy odloučiti katolicism od popoľšťování, vždy podávali katolictví jen v rouše polském, a to vzbuzovalo nechuť a nepřátelství ze strany běloruské.

Ale za to dalekosáhlý význam mělo počínání litevsko-běloruských knížat a velmožů, kteří od počátku 15. stol. zakládali při některých zahraničních universitách koleje pro běloruskou mládež (v Praze, v Římě a j., později byla běloruská kolej v Olomouci.)

V Praze byla také vytisknuta první běloruská bible. Přeložil ji a vydal r. 1517. Dr. Frant. Skorina z Polocka. Běloruská mládež, vracejíc se ze zahraničí, přinášela s sebou západní kulturu a byla katolického nazírání. Mezi tou mládeží byl

***) Dyoryak Sejmu Lubel. 1569.

značný počet dětí pravoslavných duchovních.

Tato inteligence viděla ve své vlasti veliké chyby a nedokonalosti pravoslavné církve, způsobené nejvíc negramotností a passivitou duchovenstva a vůbec byzantskou povahou své církve a snažila se o její reformování ve směru katolickém. To byla hlavní příčina, že r. 1596. v Brestu mohlo dojít k Unii pravoslavné církve s církví římsko-katolickou. Politické působení polské vlády mělo tu význam jen podružný a více negativní než pozitivní. Sjednocení běloruské pravoslavné církve v Brestu s Římem bylo jen formálním uskutečněním Unie, k Římu přistoupil jen sobor běloruských a ukrajinských pravoslavných biskupů (ne ale všech) v čele s metropolitou. Od práce prvních apoštolů Unie teprve záleželo, aby Unie byla i fakticky uskutečněna. Tak v 18. stol. bylo na Bílé Rusi aspoň dvě třetiny obyvatelstva uniatského.

Bylo několik důležitých příčin, že Unie se mohla tak rychle rozšířit. Jednou z nich byla skutečnost, že s unií přišla západní aktivita, s níž nemohla soupeřiti passivita pravoslavného duchovenstva. Po stránce kulturní řecko-katolická církev byla církví západní (římskou) v byzantském rouše. Že mnoho udělali uniatští duchovní pro výchovu a vzdělání lidu, o tom svědčí i její nepřátelé. R. 1903 byl vytisknut ve sborníku ruské císařské vědecké akademie článek J. Karského, ruskifikatora a velkého nepřítel Unie. Píše asi toto: Co se týká mravnosti našeho lidu, stála za doby Unie daleko výše, než za dnešní doby. Za doby Unie užívali uniatští duchovní velmi těžkých trestů pro každý morální poklesek svých farníků. A přes to těšili se velmi velké vážnosti s jejich strany. Docela jiné poměry jsou dnes (když totéž uniatské obyvatelstvo násilím vráceno pravoslaví a dáni mu pravoslavní duchovní). Duchovenstvo nemá žádného vlivu u svých osadníků, lid nevěší si jeho kázání a často možno slyšeti mezi ním slova: »Što jen kryčyc, lajicca, kale kareлки nia pić? A sam pje, jak šavjec?« »Njachaj jen kryčyc!« — odpovídá jiný?« »Chto jako bajicca?«

Jinou důležitou příčinou šíření Unie bylo to, že ona, aspoň ve věcech církevních, rušila staré šlechtické řády v Bělorusí a přinášela s sebou demokratismus. V pravoslavné církvi v Bělorusí mohl se

státi knězem jen šlechtic. V uniatské církvi naprotiv mohl býti knězem příslušník každého stavu. Hned na počátku Unie vidíme, že většina kněží uniatských je původu měšťanského nebo selského a také vladykové (biskupové) bývali i z neurozených.

Dále kostely stavěla šlechta a rozhodovala o nich — dosazovala kněze dle své záliby, kostel byl vlastně majetkem šlechticů. Uniatští duchovní však, kteří se opírali o obecný lid, nemohli s tím souhlasiti a prohlásili zásadu, že kostel a kostelní majetek náleží všem věřícím — uniatům. Postupovalo tedy obyvatelstvo revolučně proti pravoslavným patronům kostelů. — Proto není divu, že pravoslavná šlechta na svých župních sněmích i na zemských vždy ostře proti uniatům vystupovala. Jest stejně pochopitelné, proč se často proti uniatům spojuje s pravoslavnou šlechtou i šlechta katolická, neboť šířením uniatů byla pobouřena všechna šlechta pro zkracování svých práv.

Před zavedením Unie doufali Poláci, že Unie jim prospěje v jejich politických cílech a polonisaci. Ale nestalo se tak. Uniatské duchovenstvo dovedlo od počátku pochopiti národní běloruský život a brániti ho proti polským útiskům. Uniaté se opřeli proti polské výbojnosti. A proto Poláci se stali místy nepřáteli Unie. Uniaté museli se brániti na dvou stranách: Nábožensky proti pravoslavným a národně proti Polákům. Boj ten však dopadl ve prospěch uniatů.

To byly velice důležité příčiny, pro které postavení a vývoj uniat. církve byly zajištěny.

Už v poslední čtvrti 18. st., kdy se Bělorus dostala pod panství říše moskevské, začíná systematická persekuce uniatů. Tato dosáhla svého vrcholu za císaře Mikuláše I. Ku konci r. 1839. byla Unie ukazem carovým zrušena a uniatům rozkázáno přestoupiti na pravoslaví. Aby se však obyvatelstvo běloruské nestalo katolíky, zakázáno zároveň užívatí v katolických kostelích v Bělorusí běloruského jazyka. Dovoleno používatí v katol. kostelích jen polštiny. Bělorusové staletí bojovali o uchování své národnosti s Poláky a nyní měli voliti buď zůstat katolíky a navštěvovat kostely s výlučným jazykem polským, nebo přestoupiti na pravoslaví. Volba jejich byla vskutku velmi

nesnadná. Ale náboženské uvědomění uniatů bylo tak veliké, že přes všechny persekuce ruské vlády proti těm, kteří se prohlašovali za katolíky, velká část uniatů přece zůstala katolíky. Pronásledování trvalo po celé 19. stol. Konečně vláda ruská nucena přistoupiti na kompromis.

Ponechávajíc na papíře zákaz, že nikdo

nesmí z bývalých uniatů přestoupiti na katolictví, ve skutečnosti jej sama přehlížela. R. 1905, kdy prohlášena svoboda víry, přestoupilo asi 500.000 bývalých uniatů v Bělorusi na katolictví, ale bylo by jich přestoupilo aspoň pětkrát tolik, kdyby byla obnovena Unie a oni nemuseli přijmouti latinského obřadu.

ANTAL ŠURÁNEK:

Národ, který nepotřebuje kněží - -

Motto: Jest jiné práce třeba
na poli národa, když kmen je v zániku;
kněz poctivý, který se Boha bojí,
účitel, co pilně včelky pojí

Bezruč, 1922.

Petr Bezruč se zmýlil! Básník, při jehož básních ohniví čeští studenti svírají pěstě a okem žihavým hledí na nepřitele národa, básník, jenž uváděn jako vzor nezištnosti, skromnosti a pevného charakteru, básník, který jedinou sbírkou si získal jména světového — se zmýlil. Studentstvo naše by za ním pádilo v horký boj, vyvolávalo by mu slávu, tleskalo by mu hromově — ale v tomto případě — ne, Petře Bezruči, tato slova jsi napsati neměl! Proč jsi dal na první místo kněze? Odpustíme Ti z veliké úcty název zpátěčníka, ale jsi aspoň nemoderní a mladým našim duším už nerozumíš. Jsou dále než Ty, znají lépe potřeby národa v době průmyslového rozmachu, triumfů věd přírodních, hýření hmoty. Máme Tě rádi, Petře Bezruči, ale odpusť, jsi trochu starý už !

Totéž patří Tobě, mystiku Březino, který jsi kdysi řekl, že kdybys podruhé přišel na svět, že bys chtěl být knězem!

Totéž Tobě, ctihodný stařečku Raisi, vyprávějící mi kdysi tak se zájmem, jak Ti psal »velebníček« jakýsi z Moravy o smutných poměrech, v nichž se národ ocitl. Tvoje postavy zapadlých vlastenců jsou bezpodstatné smyšlenky. Tvých úctyhodných obrazů kněží národ nepotřebuje!

Totéž Tobě. Holečku a druhové, kteří s Tebou stejně smýšlejí, totéž Vám, vědomé, bojovníci za pravdu s Pekařem včele!

Totéž Vaším šedinám, veliký doktore Hejčli a mužové jdoucí za Tebou, již v rouchu slavném opět podáváte národu, zač bojovali jeho předkové.

Totéž Vaším šedinám, veliký doktore

mravného života, povznesení vnitřní, ucelení charakteru, vážné práce a budoucnosti národa . . .

Vás všechny usvědčuje obrodné hnutí čsl. studentstva tam, kde se jedná, jak samo doznává, o otázky nejdůležitější t. j. o volbu povolání. Kdo četl jeho oznámení a program přednášek: Student a volba povolání, musel býti překvapen, neboť i kněžíské povolání mohou si voliti abiturienti, avšak povolání kněžského neuvádí. A obrodné hnutí chce v šestranně informovati studenty. Či ne? Nebo myslí, že by se nikdo z abiturientů nenalšel? I kdyby! Patří to k celku, patří to tím více, že se působením různých živlů hledí na stav kněžský jako na cosi nižšího, že by se — v zájmu pravdy — mělo abiturientům o té otázce promluvíti. A vct. profesorské sbory našich ústavů by měly v té věci říci též svůj úsudek! Mlčení jejich aspoň by se nesrovnávalo s dovoláním, předčítati v loni v osmých třídách provolání starších t. zv. církve čsl. k vstoupání do bohosloví téže instituce. —

Nemáme kněží! Lid čeká na nové síly, lid vyčerpaný! Co bude s jeho dětmi? Dá mu moderní kultura, pro jejíž chorobu v mnohém ještě ve svém zdravém jádře nevypěl — dá mu spokojenost, štěstí? Přidá jeho synům a dcerám mravnosti? Dodá jim lásky k rodičům, k vlasti, k rodině hroudě? — Dříve je ozdravil nadšený kněz —. Což nedá jim Bůh zase kněží? Ideálních? — Abiturienti, slyšte! Zeptejte se hlasu svého nitra, prostě Boha o milost, býti zachránci lidu. Lid vás chce; zeptejte se Živého ve svatostánku, nechce-li vás povolati na vinici svou. Co

učiníte vy, již hlásíte se do řad studentstva katolického? Již dovedli jste nedbati smíchu a urážek svého okolí? Kde je vaše místo?

Dvojím způsobem možno voliti stavy: s hlediska ideálu a s hlediska zaopatření. Dnes úpí ideály zašlapány, přeplněny učebny stavů, majících dobré zaopatření. Kdo soudí s hlediska druhého, nemůže býti knězem, aspoň ne tím, jichž doba potřebuje: nadšeným, pevným, procítěným, katolickým. — A rozhodující se s hlediska ideálního, nemají vyššího stavu nad kněžství Kristovo. Svolávají Boha na oltáře, aby žehnal listvu a národu, prositi celý život za celé lidstvo, za spásu jeho duší. Pomáhati, nésti Spasiteli kříž, připravovati Jeho vzkříšení v srdcích temných. Býti otci, zpovědníky, rádci, učiteli... Hle: dvojí působnost se pojí v osobě kněze: zástupce Boha na zemi — učitel. I tento stav by měl prositi Pána za vláhu na své vypráhlé luhy. Píše mi kolega, budoucí učitel: »Teď jsem trochu zdráv a navštěvuji ústav. Ubohý národe, budeš-li mítí takové učitele!« Co na to říci?

U kolébky člověka stojí kněz a učitel. Prostičkový venkovský kněz, prostičkový učitel na obecné škole. Když prvního nebude a druhý bude suchý, bez ideálů, kam přijdeme? Bude-li učitel jen učitelem a vychovatelem nikoli? Kde má bráti dítě začátek budoucího světového názoru? — Jsme velicí ve školní politice, stále chceme reformovat, zkoušíme systém za systémem — a kdo to odnáší? Chceme být nestranní, ke všemu naprosto tolerantní — a zatím nevycházíme z nejnižších předsudků — a i svou mládež do nich strhujeme. Cornelia ukázala na své syny jako na poklady nejdražší — tak ukazuje národ na svou mládež. Může náš národ spolehnout na zítřek? Má ideální dorost? Ideální studentstvo? Pak by to bylo viděti v kněžských seminářích a na vážných kandidátech stavů učitelského a profesorského. Ptejte se, kdo dnes z abiturientů jde na »učiteládu«? A ti, již by se mohli věnovat národu, t. j. jeho lidu?

Píši katol. studentům a upozorňuji je, aby dobře rozmyslili pohodlím rozšiřo-

vanou zásadu, že laik více může učinit pro Boha a Jeho sv. církev, nežli poctivý kněz. Doba po maturě jest jistě velmi vážná, než aby jí bylo zneužito k rozhodnutí se nedbalému, nesoucím kletbu na práci celého života. Přes to, že obrodné hnutí nedalo příležitosti českému studentstvu k informaci o stavu kněžském, je na každém ideálním studentu, aby na stupních oltářů uvažoval, prosil Boha o milost k povolání nejvyššímu. Kdo váháš, pohleď na ubohý venkovský lid, jenž zůstane bez pomoci, na mládež bez tepla vyšších vznětů, na touhu smutných slov proroka Jeremiáše: »Parvuli petierunt panem et non erat, qui frangeret eis.«

Ať už jsou vážnější pracovníci jakéhokoli směru, v jednom se shodují, že bude třeba národ náš obroditi.*) Čím? Na to odpovídá spisovatel Holeček: »Obmyjte se, Čechové, čistým učením Kristovým, buďte dobrými křesťany, jako vaši předkové bývali a zla, na které si naříkáte, že Vás hubí, nebude a nestane.« (Prvé třídění čsl. republiky, str. 17.) Tak mluví výtečný znatel duše našeho lidu. Tedy křesťany mají být Čechové — křesťany bez kněží? Nechceme poslouchat spisovatelů a básníků proroků? Či nejsou proroky jak bývali?

Není národa, který by nepotřeboval kněží a potřebuje jich zejména ten národ, který jich čítá většinu mezi svými probuditeli — národ náš. Nečekejme, říkájce: snad se poměry změní. Změňme poměry sami! Přemýšlejme jako katolíci a vlastenci — zbude pak ke vstupu do bohosloví jenom maličký krok. A ten, milovaní abiturienti čeští i katoličtí, učiňte po prázdninách! Vivat Jesus!

*) Vzpomínám, jak v jakési debatě ve vlaku se slovenským akademikem (tenkrátě tuším předsedou pokrokového spolku slov. akademiků u nás) přišla řeč i na obrozování národa »Volnou myšlenkou«. Činnost její odsoudil vzhledem k citění národnímu, jako národu záhubnou. Že nemluvil s nějakým předsudkem proti ní, dokazuje, že přestoupil z katolicismu k protestantství a od toho odpadl k naprostému bezvěří. Tolik »Volné myšlenky« ke cti.

Ohlas blaha.

V tiché Umbrii r. 1438, právě na Velký pátek, narodil se slavný mistr umění malířského Rafael a téhož dne r. 1520 zemřel.

Byl tichý letní večer Slunce schýlilo se k horizontu a zdálo se, že zapadá do hlubokého moře, po kterém tiše laškova-ly malé vlnky.

Po břehu kráčelo několik italských umělců a mezi nimi též Rafael. Za přátelského rozhovoru došli do blízkého hostince.

Byvše cestou unaveni, radostně přijali nabízení hostinského. Sedli ke stolu a Rafael zpozoroval bystrým okem jakousi ženu a k jejím prsoum chýlící se malé děťátko. Malířský duch Rafaelův zpozoroval krásný námět ke vznešenému obrazu.

Našel v kapse tužku a chtěl si načrtnouti tuto malou skupinu. Neměl však při sobě papír a požádal tedy hostinského, aby mu zapůjčil soudek. Sedl si k soudku a brzy objevily se na něm krásné tahy ruky umělcovy, příští slavné Madony della Sedia.

Po několika letech vyšel z ruky Rafaelovy obraz, slavná Madona della Sedia, věrně vystižena, jak ji tenkrát spatřil v hostinci schoulenou v ruce s malým děťátkem, která dodnes je krásnou ozdobou uměleckých galerií a milým obrázkem v rodinných příbytcích. — Matka sedí a spokojeně dívá se na své děťátko, důvěrně se k ní vinoucí: pravý to ohlas blaha a štěstí.

Rafael dávno již zemřel a jeho Madona hlásá slávu Boží dosud a velebí jméno umělce, kterým byla vytvořena.

J. F.:

Katolické studentstvo v SSS a pokrokové studentstvo.

(Odpověď k článkům v čísle 6.—7. „Studentské revue“.)

„Soc. stud. sdružení pracují čistě prakticky, konkrétně, bez hluku, ale účinně.. svými sdruženími pronikají u středoškoláků, a to právě mezi ty nejmladší a zpracovávají je pro své ideály,“ tak čteme ve článku S. Sehnala: Krajinské spolky a SSS. Autor článku snaží se rozřešit problém, jak čelit růstu SSS, jehož se leká. Není to však jen on, kdo se děsí před vzrůstajícím se hnutím katol. studentstva, jsou to ještě také mnohé pokrokové časopisy různých stran a směrů, které volají na poplach proti reakci na školách.

Již pět let slyšíme to volání, již pět let radí se pracovníci ve Svazu pokrok. studentstva o postupu, který nutno nastoupiti. Po pětileté práci konstatují, že dosavadní práce byla bezvýsledná. „Krajinské spolky (rozuměj pokrokové, p. r.) nejen, že při dosavadní své metodě svůj agitací boj na střední škole prohrávají a čím dále tím více ztrácejí půdy, ale svou práci mají ještě ztíženu tím, že neznají dost dobře svého nepřítele, nemajíce vlastně příležitosti, aby jej a jeho ná-pory poznaly“ (v článku uvedeném). S. Sehnal dochází k závěru, že bylo by vhod-

nější, kdyby kraj. spolky vystoupily ze své dosavadní lhostejnosti a navázaly s SSS styky, ovšem opatrné a spíše jen ad hoc, bez obav, že tím kompromitují svou pokrokovost. „Něco z method odpůrcových by si měly krajinské spolky osvojit, seznámit se s taktikou práce mezi nejmladší vrstvou studentů, ovšem naplniti ji duchem, ležícím přirozeně na zcela opačném pólu. Konkrétně si věc představuji pořádáním přednášek, debatních večerů atd., jichž by se účastnilo členstvo obou organizací a kde by se přesně formulovala stanoviska obou táborů a vedl se otevřený boj o jednotky proti degeneraci mladé inteligence klerikalismem. Považuji za nepochybné, že by se tím znamenitě posloužilo krajinskému spolku a studentské věci.“

Mnoho jest v tomto návrhu zajímavého, o čemž třeba promluvíti. My nevíšimali jsme si až dosud mnoho, ba snad vůbec nic, jednotlivých spolků pokrok. studentstva, poněvadž jsme věděli, že katol. studentu jest jasno, jaké jest a jaké jedině může býti jeho stanovisko k těmto spolkům. Vždyť staraly se o to spolky pokrokového studentstva samy, staral se o to Ústřední Svaz pokrok. studentstva (leták vybízející k vystupování z církve řím.-katol., vylučování katol. studentstva ze sociálních institucí, demonstrace proti rektoru

theologovi, resoluce pro vyloučení theologické fakulty ze svazku university, resoluce pro laicisaci školství, denuncování našich SSS, stanovisko Svazu při vítání maršála Focha a j.). Jistě teď není třeba upozorňovati, resp. přesvědčovati naše studentstvo, jaké má zaujati stanovisko, bude-li s ním někde jednáno o navázání styků s krajinskými spolky pokrok studentstva. Ústředí katol. studentstva snažilo se kdysi (jednání se Svazem r. 1919), aby byla dána katol. studentstvu možnost pracovati společně se studentstvem ostatním, činilo skutečně nejkrajnější ústupky, poznalo však, že nelze dosáhnouti bratrské spolupráce. Dali jsme se sami do práce organizační, pozorující při tom bedlivě chování „stavovské, nestranné“ instituce Svazu. Nemýlili jsme se v očekávání. Nebylo skutečně téměř jednoho jeho podniku, jímž by nebyl jak sám, tak ve svých spolcích ukázal, jak rozumí stavovství a nestrannosti. Ano, měli v něm všichni místo, ke všem byl nestranným; jen ne k těm, kteří měli něco společného s katolicismem. Sešly se v něm spolky všech konfesí, všech politických směrů (pracuje na tom, aby i národností), neměli tam však místa katol. studenti, a to proto, aby proti nim se mohlo útočiti.

Než očekávání jejich je zklamalo. Z několika pracovníků vzrostlo naše hnutí na organizaci několika tisíc studentů. Naše SSS se svým členstvem nejsou spolky jen matrikovými; jsou to skupiny plné života, chuti k práci, nadšení. Není proto divu, že rostou. Pravdu mluví S. Sehnal, když píše, že krajinské spolky chtějí býti považovány za odborové organizace, jež mají právo mluvit za celé studentstvo svého místa, což prý konkrétnímu stavu věcí je hodně vzdáleno (myslí zase pokrok. kraj. spolky).

Jest skutečně chvályhodnou tato otevřenost, s jakou píše; divím se však jen tomu, že bylo mu dovoleno říci pravdu. Jest sice pravda, že v soukromí se doznává pravý stav věcí, na veřejnosti se však tvrdí, stále a stále dokola rozhlašuje, že Svaz je reprezentantem všeho českého studentstva, cizina je klamána informacemi, že není u nás organizace katol. studentstva, Svaz běře miliony státních pod-

por na všestudentské účely, z nichž katol. studentstvo nevidí ani haléře. A běře i za studentstvo katolické, ví však jistě, že k tomu práva nemá.

Než nynější stav věcí nutí organizace pokrokové (svazovské), aby snažily se zameziti tomu, co se stále jeví zřejmějším, totiž vzrůstu organizace katol. studentstva. Mýlí se však velmi, domnívají-li se, že za takových podmínek, jaké čteme v Stud. revui, katol. studentstvo do jejich spolků půjde. A je-li u katol. studentstva jakási uzavřenost vůči jiným směrům ve studentstvu, — která je jistě oprávněná, — myslím, že nemáme příčin, proč bychom tento stav měnili, ba naopak, je a bude třeba, aby se snažila SSS, aby v jejich kruhu bylo jen studentstvo, které ví, co znamená býti studentem katolickým, aby SSS staralo se při nynějším vzrůstu o to, aby dovedlo vždy plniti úkoly, které si katol. studentstvo vytklo. A k tomu není nám třeba živlů rozkladných. Kol. Sehnal si přeje, aby pokrok. krajinské spolky seznámily se s taktikou práce mezi nejmladší vrstvou studentů a chce ji naplniti duchem ležícím na zcela opačném pólu. „Konkrétně si věc představují pořádním přednáškem, debatních večerů atd., jichž by se účastnilo členstvo obou organizací a kde by se přesně formulovala stanoviska obou táborů a vedl se otevřený boj proti degeneraci mladé inteligence klerikalismem.“ Tak končí.

Domnívají-li se, že katol. studentstvo má tak málo rozhledu a uvědomění, že je svými disputacemi získá, velmi se mýlí. A jestliže myslí, že by je snad ukřičel, klame se rovněž, neboť k tomu se katol. studentstvo nepropůjčí, aby na něm zkoušeny byly metody boje, jímž „musí býti klerikalismus potřen.“ — Katol. studentstvo má dnes jistě více uvědomění než studentstvo tak zv. pokrokové, které nechává se vésti a svěsti směry socialistickými*), v jichž vodách dnes celá „nepolitická“ organizace Svazu pluje. Bude velmi litovati nynější pokrokové inteligence, která nevšimá si svého dorostu, až pozná, že chybila, když mu nevěnovala té pozornosti, již bylo třeba. Katolíci však mohou býti přesvědčeni, že každá oběť, kterou pro svůj dorost studentský přinášejí, není nadarmo.

*) O této věci referovati budeme ještě v příštím čísle.

Hmota.

Není snad tak zajímavého problému jako právě pojem hmoty a bádání o ní. Kolik učenců věnovalo celý svůj život zkoumání hmoty až do základů, kolik tu různých teorií, které byvše vyvráceny, byly nahrazeny novými, lepšími. Přece však až doposud nepřišlo se tak daleko, abychom mohli poznati hmotu úplně až do detailů.

Starověké názory o hmotě byly celkem jednoduché a velmi se měnily. Prvím národem, který chtěl proniknouti hmotu a účinek její, byli Řekové. Mezi nimi vynikal v první době zvláště Xenofanes, jenž první přišel na otázky geologické. Nejškvělejší dobou vědy řecké je doba Alexandrijských učenců. V museu (které jim bylo asi naší universitou), které se dělilo na čtyři části (fakulty), na literární, matematickou, astronomickou a medicínskou, působili mužové s velkým vzděláním na tehdejší dobu, od nichž dochovaly se nám knihy až dodnes. Z nich dlužno uvésti Demokrita Falernského.

Knihovna musea čítala až přes 400.000 závitků, mimo to pak byly zde chovány pomůcky geometrické, úhломěrné přístroje astronomické a přístroje fysikální.

Vrcholným bodem v době názorů starověkých jest Thales Miletský. Jeho názory lze vystihnouti těmito větami: Všeho, co vůkol sebe vidíme, základem jest voda. Z ní všechno pochází a také do ní se navrátí. Svůj názor na Boha vyjadřuje větou: »Vše je plno bohů«.

Jeho škola byla nazvána hylickou nebo také hylozoickou (od hylé = hmota a $\acute{\omicron}\omega$ = žiji), ježto všechnu hmotu považovali za živou. Hylík Anaximenes soudil, že země celá byla kdysi pod mořem a dochází k důsledku, že z »prabahna« se utvořila první zvířata. Člověk pak podoben jsa rybě, plovat v moři. Liší se však od svého učitele tím, že místo vody přijal za látku všeho nekonečna „*ἄπειρον*“ (apeiron, jemná, neviditelná látka, kvalitativně neurčitá a kvantitativně nekonečná hmota.) Z toho pak evolucí vzniklo horko, chlad, sucho a vlhko, z těchto čtyř živlů vše ostatní. Zajímavé je, že již on snil o záhubě světa ohněm. Tím prý vznikne pralátka a z ní vytvoří se nový svět s no-

vými tvory. Tak hlásá názor o nekonečnosti vesmíru stálým opakováním. Jeho přítel Anaxinus Miletský prohlásil za pralátku všeho vzduch, ovšem aniž by popřel dřívější nauku, že vše pochází z vody. Nebylo zde kritiky a proto každý učenec mohl své názory pokládat za fakta.

Hylozoisté považovali přírodu (ovšem přírodu v nejšířším slova smyslu) za živou. Hmota byla jim oduševnělá, živá a odtud vysvětlíme si onu úctu k bádání o hmotě.

Všechna hmota měla svou duši, všechno se mohlo hýbat, ovšem pouze relativně. Jejich potomci, protože jim nevhovovala ani voda, ani *ἄπειρον*, našli nové a nové »pralátky«, jako v z d u c h, d u c h a, n e v ý s l o v n é, o h e ň, s a m o b y t í, v z n i k s á m, atd. Nesmíme tyto muže pro jejich nazírání na hmotu pokládati za směšné, nýbrž obdivujeme se jim, vždyť dali základy k dnešní vědě. Vždyť nevíme, jak na nás lidi moderní budou hleděti lidé za 2000 let.

Mezi nejučenější muže ve starověku patří Pythagoras. Tvrdí, že číslo je základem všeho, co na zemi je. Číslo je původcem všeho, a vše co je, je číslo. Vše je harmonicky ve světě zařízeno. Ve všem vidí účelnost a zapříčinělost a všechno se dá matematicky a fysikálně dokázat. Světu, jenž zdál se mu ideálním, dal jméno »kosmos« t. j. pořádek. Kolem světa jsou umístěny planety, hvězdy, které z vnější strany ošlehává oheň a za ním pak je chaos — nic. Jak divně dnes zní toto slovo.

Pythagoras byl první, jenž dal základ vědecké mechanice. Dochází k symbolice čísel, jako na př. čtyři znamenalo hmotu (těleso), pět manželství, tři spravedlnost, dvě věrnost atd. Dnes ovšem symbolika slov mlčí, avšak budou-li se básníci již rodit matematiky, pak dočkáme se, že nebude se pěti o lásce a hvězdách, ale o Pythagoreismu, Aristotelismu. — Z této doby pochází také kladení prstenů na prst vedle malíku. Tento prst značil číslo 6 a toto číslo nejmenší »dokonalé« ($1+2+3=6=1\times 2\times 3$) vzali za základ pro dokonalost vůbec.

(Dokončení.)

STUDENTSKÁ MUSA

Ukázky z literární tvorby studentské.

AL. KELTNEROVÁ:

Maria Panno — sladká — usměvavá —
jdem k Tobě blíž —
za písni — modliteb — za vůně květů
se ether duše naší
do výše vznáší — — —
lžlostný květe,
vonící na oltáři

Modlitba.

Nejsvětější — — —
Tabernakule Výsostného —
vykrášené moudrostí —
Tabernakule Lásky,
vyzdobené ctností!
Bžlostný květe — — —
Maria Panno — sladká — usměvavá — — —

AL. KELTNEROVÁ:

Jarní vlahý večer táhl — —
květy nesl na skrání —
konvalinka zarosená
zacinkala klekání — — —

Jarní.

Zazvonila — zazvonila —
v roztomilém zachvění,
a ty hvězdy na nebesích
řadily se k modlení!

AL. KELTNEROVÁ:

Balada.

Bojovník starý — dávný rek — poslední rodu potomek
na bílém loži umíral — vichřice dula — vítr vál
přes světa širou dál!

Bil divě vír a bouře sten — stromoví tlouklo do oken
větve mi svými ze všech sil — to vír, jak mocněj' uhodil —
leč král již sotva žil — — —

Teď řinkot skla — vír letěl v dál — a probudil se mocný král —
má oko krví zalito — zří — co to? — v síni duní to
a okno rozbito!

Van síni širou divě spěl — až dveře zlehka otevřel
a dvěma těmi — jaký div! Stín, jaký nezřel, co byl živ,
děl takto k němu sniv:

„Jsem smrt! Pojď! Příchod uchystán — a duše tvé si přeje Pán.
Ten, Který půjčil duši ti — dnes na tobě ji vrátiti —
tak Pán dnes velí ti!“

Zas nový příval zběsilý, jak ďábli by se honili,
jen sova někde houkla v snách, ve starých hradu ssutinách —
tu pojal krále strach...

„Jen den mně nech' tu ještě žít, bych křivdy své moh' odčinit,
a dětem, které trpí hlad, jichž otec vinou mojí pad'
chci ještě chleba dát!

Chci splnit, co jsem zameškal — a dělníku, jenž mzdy si ždál,
by o hladu moh' aspoň žít, chci stonásobně nahradit — —
a všude dobro sít!“

Však stín řek': „Ne! Ty půjdeš již a Vyššímu se podvolíš,
měl's času dost — je pozdě teď! Ty, duše, křídla rozpni v let
nad rozbourěný svět!“

M. SLÁVEK:

Tichý bol.

Je bílý květ,
kvetoucí v zahradách nejčistších světů a zrající
v mystických nocích,
jehož vůně je rozváta do našich hořících srdcí,
je vánkem,
nesoucím z moří, jež po věky bouřily, pozdravy
Ticha,
je písni,

šeptavší s hvězdami od svého počátku v harmonii,
je řeka,
jež plyne z dálného háje k nám, do našich duší,
je citem,
jenž schvátiv bytosti, činí je podobné andělům.
Jej vložil do tepen našich On se slovy:
Milovat budeš vždy bližního svého...
Je láska nejčistší...

M. SLÁVEK:

Zahrada Getsemanská.

(Al. Keltnerové.)

Šla žena smutná a skloněná zšeřelou alejí,
večerním tichem.

a srdce k chvějícím rtům — —
„Jdi!“

Šla sama, mlčící,
a nesla v nitru svém bolesti tisíců srdcí,
bolestí bílých jak padlý sníh,
bolestí ztemnělých hříchem,
a v ruce věneček z hloží — — —

II.

Za branou klečela na kolenou
a s hlavou skloněnou
zástupů pět tisíc hlav,
ret se chvěl pokornou modlitbou — —

Šla ticha do šeré zahrady Toho, jenž tvoří —

Pokorně poklekla,
před sebe složila ten věnec trnový
a z hrudi vyňala své srdce, čisté a trpící,
vložila doprostřed,
hluboce sklonila čelo — — —

A žena vkročila doprostřed
a srdce vložila na ruce
tak jako na oltář,
pozvedla vysoko v slunce zář
to srdce trpící,
to srdce lásky,
zvolala k všem:
„Milovat vždy budeš bližního svého — — —“

A srdce, to bílé a čisté se chvělo.
třásko se strachem a úzkostí,
když žena plakala, prosila
za tisíc hřešících bytostí
uprostřed mystické noci — — —

A všichni, co dříve klečeli,
povstali, hlasitě zvolali:
„Milovat budem vždy bližního svého,
a srdce bude nám symbolem
oddání pokorného — — —“

Šla Láska zahradou
a našla to srdce ve věnci trnovém
a nad ním skloněnou ženu a ubledlou,
prosící za cizí hřích — —

Šla žena mezi ně,
by tiše zpívala radostí, vypěla bolesti
na rukou srdcí
těch lidí dobré vůle — — —

Vzplakala — — —

„Vstaň!“

Na ránu na prsou přitiskla měkkou dlaň

Byla to smutného básníka duše — — —

ALOIS Z. MÍRSKÝ:

Jarní noc.

Ve výši hvězdy v tisíci kruzích se vlní oblohou
a vítězné ohně zapalují, jež vyzlacují cestu duší
životem.

Z růží a fial a rosy země si utkala šat
a písni, zvonící jarem, zazněly zčeřené vlny,
jež ztrácí se v hlubinách řeky
a volá šepotem květů.

Sny, podobny políbením, jež trvají věky,
líbají zemi, jež hovoří mlčením
a touží po nebi sršícím hvězdami
tisíců jisker —
Jarní noc!

Její ruce, rosou navlhle, se v ether rozpjaly
a objaly zemi blesky svých zraků,
změněných v slzy hořící ohněm — —

V aleji.

Pod dlouhými klenbami alejí v šero stín se vkrádá
a v cestu padá, stromy v tichém šelestu se zasnily
v zelených kadeřích, v nichž vánek svou písničku si spřádá
a květiny, jež mlčí, ze snění ruší na chvíli,
by pak dále létl, kde stín se prodloužil,
šerem povzdechl a si zatoužil...

V aleji smutno je... Ni píseň k nebi nevzlétá
a stromy tichým šepotem spolu hovoří —
v jich šepot tichý sny si duše moje spřádá
a v šťastné vzpomínce píseň švitoří si
zapadlých šťastnějších chvílí —
v nichž se duše zasnily
Alejí kráčím, v níž stíny se již vložily,
těm stromům podoben, jež u cesty se zasnily,
těch chvílí vzpomínám,
jež štěstím zářily — — —

JOSEF TROJAN:

Umírající živý.

Skizza.

(Dokončení.)

Jako mlha rychle se rozplývaly všechny pochybnosti, všechna skepse, a tak teď, tam v kostele na prvním schodu u dveří, mačkaje klobouk, s pokleslými koleny, s široce rozevřenýma očima ve žluté tváři stál Tonda Linhart, věřící křesťan a člověk Boží...

Všechno ostatní prchlo a už jen jedna jediná otázka chvěla se mu na rtech, otázka víc cítěná než myšlená, otázka, zda Bůh mu odpustí všecko to jeho rouhání, ten hříšný život, který vedl, jeho bezbožnost, nemravnost a všechny ty hříchy, jež léta nastrádala. A zase ozval se mu jasný hlas kněze, pravícího:

„A hle, přinesli k němu ochrnulého, ležícího na loži. A vida Ježíš víru jejích, řekl ochrnulému: „Doufej syne, odpouštějí se hříchové tvoji.“ — a potom ho uzdravil.

Ne, Tonda nestál o to, aby byl uzdraven, ale o to, aby nebyl hříšným. A zavalila ho drásavá radost, když si uvědomil, že se to může stát. A v té radosti klesl Tonda na svá kolena, necitě nemoci, a bil se ve svá slabá, nemocná prsa, nic nedbaje na to, že babičky v tmavém koutu kostela v hovoru ustaly, udiveně pozorující jeho počínání.

A pak se pomalu zvedl a vyšel ven. Nebe se

poněkud vyjasnilo, vítr se utiřil, slunce ho pohladilo po šatech a i v duši se mu rozsvítilo. A zase tak jako před léty tam u bílé mřížky v prsou mu to třepalo, taková radost, že Ježíšek k němu, chudáčkovi malému, přišel, že má teď svatě srdéčko, naplněné milostí, čistou dušičku.

A tak teď před kostelem už nestál Tonda — umírající živý, už nelkal nemocný nad ztraceným životem, už se nebál šedivých vln života, které jako zalykající bláto vše oblévají, ale v zlatitých paprscích podzimního slunka vzpřimovala se tam drobná postava nemocného Tondy se zdravou duší, jež rozpínajíc svou neviditelnou náruč, volala na všechny kolemjdoucí chodce, i na ty mrtvé kameny, zasazené do zdí neživých domů, a i na ty holuby a vrabce, kteří se hašteřili v prachu ulice:

„Dnes jsme zbořili hrady staré slávy! Ale stavět je víc než bořit! Než bořením se také něco staví! Melancholické večery podzimu boří letní hrady zlatých slunců, ale větší je plodné na stromy! A proto na troskách staré slávy postavíme slávu novou, novou slávu čistého života, který všem lidem na zemi svítit bude modravou láskou!“

Letadlem do noviciátu.

Ze vzpomínek slovinského řádového bohoslovce V. V—ce podává F. Pokorný.

Miluji velmi vzpomínky... Milé jsou mi bělostné a krvavé růže — a jak bych jich neměl mít rád? Každý den života lidského podobá se růži s jejími trny i vůní; s žalem i radostí vykvetla v našem srdci... A když se den sklání k západu, váží tu růži ke kytici svých vzpomínek, postavím ji před sebe, a kdykoli se má duše rozteskní, patřím na ni a vzpomínám...

Proč musím stále myslet na tebe, slunná Gorice? Již nejsi naší, propast zeje mezi tebou a námi... A přece tys mou domovinou!

Bylo to v létě r. 1914, když se rozlehl hlas: Válka! Srdce se sevřela hrůzou, tváře ztuhly. I mne ovanula jako ledový dech severáku otázka: A co bude s tebou? — Bylo to právě o prázdninách, stál jsem před osmou třídou gymnasia a maturitou. Již jsem si svou budoucnost pěkně vymaloval. Ale v oněch dnech zaplálo na nebi ohnivými písmeny slovo: Válka! jako plamenný prst, jenž velitelským, všemocným gestem všechno škrtá a nelitostně kácí... Zanedlouho byl jsem povolán do služby vojenské. —

Po Velikonocích příštího roku byl jsem poslán v hodnosti kadeta na frontu — do zákopů před Gorici. Trudno psát o oněch strašných dnech i nocích. I mou krev pila žíznivě ona nešťastná země...

Druhé vánoce minuly a nastaly třetí; tehdy jsem již byl mezi letci. Na svém letadle křížoval jsem vzduchovými prostorami od moře až po zasněžené Karavanky. Často jsem se vznášel nad svou rodnou vískou, kde má matka se o mne chvěla... Já jsem však miloval svého mohutného letouna, miloval jsem nedozírné výšiny nebeské, miloval jsem bílá oblaka... Až přišel onen den — bylo to 23. května — kdy jsme se sřítli. V boji s nepřátelským letcem byl jsem poraněn. Naše letadlo kleslo poškozeno těsně za naší frontou, nepřátelské leželo v troskách tam na druhé straně...

Následovaly měsíce pobytu v nemocnici tam v bílé Lublani. Slyšel jsem odbíjeti ty dlouhé noční hodiny, mučil jsem se představami své hořečnou rozpálené fantasie, viděl jsem, jak řezali mé roztrášené kosti... Na jaře byl jsem opět zdráv, služba šla dále svým chodem, až nastal konec všemu a Pán řekl: „Dosti.“

Tehdy jsem byl nedaleko svého rodiště. Odebral jsem se k svým drahým, ale věděl jsem, že jen na krátko, jen abych se rozloučil. Co se dělo se mnou? Ach, po všechna ta léta válečná ozýval se v mém srdci hlas, volající mne do života řeholního, a to povolání nosil jsem s sebou ve své hrudi jako drobný plamínek olejové lampičky, s jedinou úzkostí v duši, aby mi ho vítr nezhasil. A nejen vítr vál proti němu, mnohdy rozpoutala se i bouře...

Mé povolání bylo mi hvězdou — ale často se mi zdálo, že svítí tak daleko, často jakoby úplně temno mě obestřelo... Ale nadešel onen 23. květen, kdy jsem byl poraněn. Jako blesk rázem osvětluje noc a noc se stane jasnější nežli den — tak se stalo i mně... Pociťoval jsem, že jakási jemná ruka zapaluje znovu světýlko v mé duši a rozněcuje hvězdu mého nebe — — — Tys' to byla zajisté, Královno mého mládí — díky Tobě!

Začal jsem častěji chodit k sv. přijímání. Tu mi dala Maria svého malého Ježíše a mluvila ke mně vlídná slova. „Zachraň svou duši!“ pravila nejprve. A já odpověděl: „Ano, Matko, chci!“ A pak pravila: „Ty máš vyšší ideály, jakých svět nemá... opusť jež tedy!“ — „Ano, chci!“ odvětil jsem ihned. — „Viděl jsi mnoho nešťastných, ach, tolik bloudících, kteří neznají cesty, pravdy a života... Nechtěl bys' jim ukázati slunce pravdy, sytiti je chlebem života, pracovati o jejich spásu v řádě apoštolském?“ — „Ano, chci!“ — A později v klidných dnech tato touha neutuchla, ona rostla, až přišla chvíle, kdy blíže se k domovu, věděl jsem, že se jdu rozloučit...

Cesty vedoucí ke Gorici byly blátivé, rozježděné a rozryté. Po obou stranách válely se rozbité povozy. Po silnicích valil se proud prchajících armád. Bylo se mi přímo probojovati k cíli svého putování. Konečně na večer 7. listopadu byl jsem doma. — Na druhý den tázala se mne matka: „Jaké plány máš do budoucnosti?“ — „Nezůstanu zde dlouho,“ odpověděl jsem. A mlčeli jsme oba...

V pondělí 10. listopadu vyšel jsem si do blízkého městečka a přihlížel, jak dlouhé řady Italů táhly do naší vlasti, do slunné Gorišky. Nové a nové oddíly přicházely a obsazovaly dráhy i

silnice. Smutek se mne zmocňoval... Co bude s tebou, má otčino? Opustím tě tedy v porobě a hoři? Než nezapomenu na tebe a budu i později pro tebe pracovati.

Ale jak odtud odejít? Vlaky přestaly jezdit, celé území uzavřeno postupujícími vojsky italskými...

Procházaje se v takových myšlenkách městečkem, potkal jsem bývalého rakouského poddůstojníka leteckého oddílu. Vida mou leteckou uniformu a jihoslovanskou trikoloru na čapce, pravil: „Pane poručíku, na zdejším letišti je výtečné, nepoškozené letadlo, zachraňme je před zabráním Italy!“ — Ve mně poskočilo srdce; vždyť tím mi byla dána příležitost, abych rychle provedl svůj úmysl, vstoupiti do noviciátu. Ihned jsem přisvědčil poddůstojníkovi: Dobrá, o půl 3. hodině odpoledne vyletíme! — Vrátil jsem se domů a oznámil svému otci: Otče, půjdu k jezuitům. Otec mlčel. Matka vyslovila myšlenku obou: „Jdi tedy, když tě Bůh volá.“ — Připravil jsem si kufřík, rozloučil se a odešel.

Když jsem však přišel do městečka, valily se právě dělostřelecké oddíly italské kolem letiště. Italové by asi nebyli s našim vzletem srozuměni. Přišli na letiště a dotazovali se nás, k čemu to letadlo.

Nepokoj mne opanoval. V té chvíli bylo nemožno vzléti. Snadno mohli Italové na nás namířiti dělo nebo strojní pušku. Odložili jsme tedy svůj záměr na zítřejší den.

Druhého dne ráno, ještě za tmy, vydal jsem se s rodiči i sourozenci na letiště. Letadlo stálo již připraveno. Nuže, do výše, mohutný ptáku! Nevidíš, že již s netrpělivostí toužím zaletět na tvých křídlech do domu sluhů svého Boha? Toť poslední můj let na tobě... Zvedl se vítr, východ byl zamračen. Ach, rozptýlte se mraky, potřebuji slunce a jasné oblohy!

Spoléhajíce na své štěstí, vytáhli jsme letadlo na volné prostranství. Pilot se vyhoupl na přední sedadlo, motor se rozehrál. Oživila křídla, tělo obrovského ptáka se rozehvělo, zazněl zpěv točících se šroubů. I já jsem vystoupil na své místo, poslední pozdrav otci, matce, bratřím i sestram. Nejmladší, šestiletý Stanislávek, volá: „S Bohem, s Bohem!“ Hluk stroje přehlušuje hlasy, vidím jen pohyby úst a rukou, zaslzené oči, letadlo se již hýbe, již se rozjíždíme po rovině, již jsme ztratili půdu pod nohama, již se vznášíme nad městečkem, v němž ještě všechno spí, i italská posádka, dole zřím už jen nejasné obrysy několika osob hledících za námi...

S Bohem! — —

Zprvu dali jsme se směrem jižním, odvráceným od Lublaně, aby se Italové domnívali, že míříme do jejich země, a neposlali za námi několik olověných pozdravů. Také jsme přebarvili odznak rakouský zelenou barvou. Nicméně hleděl jsem bedlivě, zdali nespátím šedých mráček, znamená to dynamitových granátů, používaných proti letadlům. Všude ticho a klid.

Stoupáme co nejkolměji, v úhle 15°. Nad rodnou vískou měníme směr, poslední pozdrav zasílám jí i tichému kostelíčku. V dáli běhají se vsutiny Gorice, kolem níž se vine modrá Soča, na jihu probleskuje širé moře, ale naše letadlo prchá od toho všeho na severovýchod k Lublani.

Minulo teprve osm minut od našeho výstupu a již letí „Fénix“ — tak se nazývá typ našeho letadla — 3000 metrů vysoko. Jsme dosti daleko a dosti vysoko, v bezpečí před střelami.

Bohu díky — jsem na svobodě... Jako těžký sen připadají mi nyní válečná léta... Na svobodě... Jako osvobozený pták třepotá křídly, rozprostírá je a vzlétá, tak činím i já teď... Kdysi mi byly dny, hodiny, minuty dlouhé, tak dlouhé, jako bych slyšel unavený úder křídel neviditelného ptáka, jenž letí přes nekonečné moře a nemůže ho přeletět... Nyní jest mi každý okamžik štěstím a blahem! Rozpínám ruce a modlím se Magnificat (Duše má velebí Pána), zatím co vítr a slunce hladí a líbají mi vlasy a líce — — —

Ale kde jsme a kam tihneme? Pohlédnu dolů: nad celým Kraňskem spočívá hustá mlha. Avšak není to šedá, pochmurná mlha, nýbrž bělostná a jasná, jako pěna zčeřených vln, jako perutě labutí, jež se koupe v paprscích slunečních! A nad tímto bílým mořem modré nebe a zářící slunce. I má duše je plna slunečního jasu. Jen tu a tam v okruhu našeho obzoru vynořují se vrcholky našich hor z oblačného oceánu.

Kde jsme nyní, kam to letíme nad tímto neprůhledným závojem třikrát rychleji než nejrychlejší rychlík? Kde jest jezero Bledské? — Ach, jděte, plané starosti! Jsem plný míru, vždyť letím k cíli svých nadějí, do náruče svého Boha, do ráje...

Ano, do ráje života zasvěceného cele Bohu, po čtyřech dlouhých letech utrpení a muk — jako ptáče zkřehlé mrazem a sněhem letí do svého línzda ohrát se a odpočinout si — — Po čtyři léta snila má duše o této chvíli, jako Mojžíš toužil po zaslíbené zemi...

Tiše, tichounce kolébá se letadlo, vrtule se točí v sluneční záři, ventily zpívají svou jednotvárnou píseň, kormidlo stojí vodorovně, přede mnou pohybují se klidně a pomalu ručičky různých hodin, jest tu i kompas, ale dnes je mým hlavním kompasem hlas mého povolání... Vedle mne jsou měřiče rychlosti a výšky, v níž letíme, stále okolo 3000 metrů. Na dosah ruky třetí páka strojní pušky, ale díky Bohu, už tě nikdy nepotřebím! Znovu budí se ve mně vzpomínky. Dříve a nyní...

Dnes nemám s sebou pum jako kdysi. Dnes přál bych si vysypati květy na každého. Dnes chtěl bych rozprostřít ruce nad celým světem jako žehnajícím kněz...

Ó, olbřímí ptáku, jak často svěřil jsem ti svůj život, jak často vraceli jsme se s rozstřílenými křídly. Ó, těch strašných bojů ve vzduchu! Pamatuješ se ještě na onen den, kdy jsme byli napadeni dvěma nepřátelskými letadly nejobávanějšího válečného typu, kdy jsem jako divem živ vyvázl, zajiště na přímělu Matky Boží na Svaté Hoře u Gorice, jejíž chrám mi stál v dešti kulí před očima...

INFELIX ZLATODVORSKÝ:

Bicykl

(Martinovi vzpomínkou.)

(Pokračování.)

II.

K tomu, že bicykl mi zůstal v H., značně přispěl zesnulý už lhotský pan farář. Mělo totiž přijít na faře k důležité události — k návštěvě a tu — ač se jinak farská kuchyň vedla více než skromně — muselo přijít k

Ale to vše minulo. Zdá se mi, že po dlouhé odloučenosti letím domů... Po mnohých bojích a bouřích, pochybnostech a úzkostech — domů. Jak sladké to slovo: domů!

Rychlostí 200 km letí můj Fénix. Oblaka vzpínají se pod námi bílými hřívami jako ohniví oři.

Kde jest Lublaň? Znovu útočí na mne starosti. A hle, náhle se utvořila v mlžné cloně pod námi trhlina. Temné lesy, luka a pole se ukázala. A tam se týčí štíhlá věž kostelní se skupinou červených střech dokola.

Zvolňujeme poněkud chod motoru, pyšný letoun sklání svá křídla a velkými kruhy spouští se dolů volnými místy mezi mraky s bezpečným pocitem, že se blížíme k rovině a nikoli k nebezpečnému horskému hřebenu. Ve výši 2000 noříme se do vrstvy šedé mlhy, hluboké asi 500 metrů. Prořízneme ji a teprve ve výšce 1000 m stavíme stroj zase vodorovně a motoru se dostává opět plné míry benzínu.

Nuže, leť, pyšný ptáku, hle, tam zříš již bílou Lublaň. Ještě několik kilometrů a po malé chvílce letíme již nad samým městem. Ale zde již není onoho svitu a jasu, jaký jsme měli nad oblaky. Z moře továren a domů vystupují zkřivené sloupky dýmu a kouře a na nich spočívá nízko zachmuřená obloha. Silnice, jindy bílé, vypadají nyní jako špinavé, popletené stuhy.

Ale nám jest pomýšleti konečně na sestup. To jest veledůležitá otázka, neboť často nelze naléztí daleko široko příhodného místa, dosti rovného a prostranného, aby letadlo mohlo na něm přistáti. Věděl jsem však z dřívějšíka, že nedaleko Lublaně jest jakési nouzové přístaviště. Brzo je rozeznáváme po několika letadlech tam stojících.

V kruzích snášíme se stále níže až do výše 100 metrů. Leč co to? Letiště je plno koní, již se na něm pasou. Bylo to v oněch dnech, kdy ubohá zvířata neměla pánů a byla odkázána na milost a nemilost matky Přírody. Spustíme se zticha až na 20 metrů a náhle za obrovského hřmotu rozeženeme se nad koňmi. Ti prchají ihned zděšeně na okolní pole. Tentýž manévr opakujeme různými směry a již jest celé prostranství prázdné. Za mávání čepicemi a volání „nazdar“ přistává Fénix jako orel, který skončil svůj let a chce si odpočinouti. Celá jízda trvala asi 25 minut.

Na letišti obklopili nás naši důstojníci a domobranci, a blahopřáli nám k našemu úspěchu. S radostí převzali ovšem i výtečné letadlo.

To vše mě málo zajímalo, mé myšlenky chvátaly jinam... Věděl jsem: zítra — 13. listopadu — jest slavnost sv. Stanislava Kostky, patrona mladých řeholníků — —

Sedl jsem do připraveného vojenského automobilu a za krátko byl jsem v noviciátním domě Tovaryšstva Ježíšova v Lublani.

dva kg masa ve městě. Maso tenkrát bylo zjevem přeřídkým a stálo hrozně peníze. Na venkově už je ani neznali, ve městech začínali naň zapomínat. — Rezníci byli páni situace a ti jediní jedli maso bez lístků. —

Přišel otec a nezmiňuje se mnoho o komedii s kolem, jež už týden nosilo na hřbetě lidí různého druhu, — položil na stůl stokrunu, že mám „panáčkovi“ ve čtvrtek do večera přivést maso. „V sobotu bude na faře trachta. — Šak budeš na kole brzo doma, pravil. Tady máš od panáčka psání. Je tam myslím napsané, co máš koupit.“ — Hovořilo se dál jen o všedních věcech. Domácí slyšíc, že má kolo sloužit k dobru lhotské fary, zmlkla též — a tak kolo pěkně zůstalo.

Dny v letě letí velmi rychle — a čtvrtek před visitací se tedy brzy přiblížil. Byl jsem odkázán na maso u řezníka v okolí všude známého, u pana Podešvy. Vydal jsem se k němu, maje v rukou lísteček páně farářův a byl jist, že budu laskavě obsloužen. Ale toto!

„Je tam visitace,“ pravím — vida, že jsem sám v malovaném obchodě.

„Visitace, nevisitace! Větší páni jedí dnes špenát pěkně s vajíčkem, může ho mít i farář s děkanem! Já vám nemožu dat!“ — Když viděl však tlustounký pán, že se nehýbám k odchodu a že se mne těžko zbaví, zabručel cosi o jednom kilu a praštil sekerou na špalek. Hodil závaží na váhu, zabalil kus masa, shrábnul groš — a já se šinul k domu. — Měl jsem ještě jednu potíž: koupit chřest; nevěděl jsem jak to vypadá, je-li to zvíře, či rostlina — což zaviniho písmo p. faráře, jenž napsal: 2 svazky špaglu k obložení talířů. — Byv odkázán na zelenářky (u nás se jim říká bzenčanky) poznal jsem, čím se talíře obkládají; zabalil jsem maso se šparglem do uzlíku, přivázal na kolo a pádil městským parkem ke K. Protože jsem měl druhý den zkoušku z dějepisu a mnoho vědomostí ještě v hlavě nebylo, určil jsem, že přesně za dvě hodiny musím být nazpět. Cesta do L. trvala přes kopce na kole dohrou hodinu. Já si umínil urazit ji dříve. Právě odbíjely na radnici dvě hodiny, když jsem opustil město. Tedy do čtyř musím být už u knihy.

Jel jsem hrozně! Normální člověk by řekl, že jsem bláznil, mladší bratr můj, vidoucí mne s pole, řekl to ještě výrazněji: „Tys jel jako čert!“ — Však jsem také ujel! Za dvacet minut hodinovou trať — a ku podivu: bez jakékoli smůly. — Ze bych se bez ní vrátil zpět, tomu jsem nevěřil. Ale jak říkám: posud nic. Už jsem se rozjel do vesnice, která spočívá v údolí. Jel jsem tedy s kopce a před první zatáčkou, dle pravidel zazvonil. Ale — jak se říká, — kde čert nemůže — objevila se mi v cestě známá hluchá stařenka a já, nemoha jinak, naraziv předním kolem na vysoký akát, docela mírně se ocitnul na zemi. Stařenka si toho ani nevšimla, tak to bylo klidné — sednu tedy zase a sjeďu poslední srázný kopec. Naši mu říkali „Křib.“

Cosi mně šepotalo: Nejed! ale nač jíti pěšky? Zadní brzda působením jezdců-studentů byla sice už k neupotřebení, ale přední bude držet. Nenapadlo mi ji ovšem zkusit — ana zatím nárazem na strom se pokřivila.

Rozjel jsem se jedna radost. Kolo příjemně hučelo a rozjíždělo se stále více. Přijde k zatáčce, značně prudké — nutno brzdit a zvoniti. — Brzdy však — hrůzo — neúčinkují ani přední, ani zadní, nový zvonek sice zvoní, ale na koho? Stará stodola proti mně neuhne a lidí nikde. Viděl jsem, že je zle a pot mi vystoupil na čele. Stane se něco hrozného! — Stodola neuhne, vedle ní mohu sjeti nanejvýš příkrým břehem do prázdného potoka. Rozbit hlavu o stodolu, nebo zlámat krk v potoce; narazit na zábradlí mostu s těžkým pohmožděním anebo úmyslně v mžiku ztratiti rovnováhu a klesnouti do prachu. — To mně rychle blesklo hlavou. — Ještě vteřina a bude konec. Tedy vyvolím to čtvrť; nahnul jsem se na levo a už se rozvířil prach na silnici. Byl jsem bílý hned jako mlynář, kolo zůstalo v pravo, uzlík roztržen, maso s chřestem se válelo v prachu. Rychle jsem vstal, vzal klobouk do levé, kolo do pravé ruky a děláje se lhostejným, popískoval, dívaje se na přestrašené kolem klubko dětí.

Pohlédl jsem na sebe a ustrnul.

Nové černé kalhoty utřily na levém kolenně delší trhlinu, levý rukáv rozedrán a z lokte pod ním proudila čerstvá krev. Koleno ovšem bolelo přiměřeným způsobem. Neoprašuje se a příkrýváje kloboukem trhlinu na kalhotech, narychlo opět zbaliv maso, stoupal jsem pomalu k domovu. Lidé byli na štěstí v poli a tak můj pád nebyl tolik pozorován. — Maminka — byla sama doma — spráskla ruce. Ihned umývala maso a chřest, sešivala kalhoty, kabát, já je čistil a omýval krvavé koleno. Pak jsem kulhal s masem na faru. Byl jsem přijat vlídně, leč nálada ochladla, když bylo řečeno, že nesu místo dvou jen jeden kilogram. Pan farář viděl však, že jsem za to nemohl — a propustil mne s díkem.

Vylil jsem do sebe půl litru podmáslí, snědl kus chleba a rozloučil se. Byly už čtyři hodiny, kdy jsem dle programu měl sedět nad dějepisem. S kopce od našeho jsem musel pěšky jíti dolů, protože, jak jsem zpozoroval, pravý pedál zase nárazem utrpěl tak, že jsem šlapat nemohl. Za vesnicí jsem s cihlou v ruce napodoboval Martina. Kdyby mne můj milý bratříček z ruské fronty byl viděl, jak jsem mu kolo zušlechtil !

Cesta zpět minula bez větších nehod, ale trvala značně dlouho. Předně pedál stále nedělal dobrotu a pak — každou chvíli jsem musel odpočívat, neboť rozbité koleno zasychající a zase ohybem ránu občerstvující bolelo velice. — Myšlenka na dějepis mne štvála domů, do města, kamž jsem tentokrát až v 8 hodin bez jakékoli slávy, smuten dorazil. — Počínal jsem si umiňovati, že zavezu bicykl dobrovolně domů, sice že jinak ještě maturu neudělám. Zabiju se kdesi...

(Příště dokončení.)

ZÁBAVNÍ KOUTEK

JULČA FRYDRYCHOVÁ:

K zábavě dívek v SSS.

(Pokračování.)

Vykupování zástav.

1. Ať nám věští, co z nás bude! Provedení se děje takto: Majitelka zástavy sedne si na židli uprostřed pokoje a všechny ostatní jdou za ni, kde se seřadí. Sedící má oči bílým šátkem zavázané a natáhne ruku. Této napřažené ruky dotkne se vždy jedna po druhé lehce svou rukou, a dívka, která zástavy vydává, při každém doteku se táže: »Pověz nám, zda je ti osud té dívky znám!« — Nyní věštkyně musí něco prorokovati. I řekne: »Z této dívky bude učitelka!« Druhý: »Ó, ta nedojde daleko! Bude z ní hadrářka!« Tak každé něco prorokuje buď z povolání, buď z jiných událostí, na př.: »Ta zítra dostane špatnou známku,« atd. Potom obdrží svou zástavu. Odpovědi ovšem musí býti vtípné, aby dosáhly svého cíle.

2. Ať líbá svůj stín. Ta, již zástava patří, jde, a kde uvidí svůj stín, políbí jej.

3. Ať běhá ulicí. Hrající postaví se do dvou řad proti sobě, skrze které musí dívka projíti. Každá dívka má v ruce zasukovaný kapesník, kterým ji udeří.

4. Ať staví most. Dívka jde ke dveřím neb ke stěně, postaví se tam a zvolá: »Stavím, stavím most! Kdo mně pomůže?« I přiskočí jedna z dívek, postaví se před ní, obličejem k ní a nyní volá: »Stavím, stavím most, kdo mně pomůže?« Přijde druhá dívka, postaví se k ní zády a volá zase ona. Tak střídavě jdou jedna po druhé, až všechny stojí v řadě vždy dvě a dvě k sobě obličejem a dvě a dvě zády. Nyní poslední v řadě velí: »Most se točí! Pozor! 1, 2, 3!« Jakmile řekne »tři«, všechny dívky se otočí a dají si políbení. Tím však první, která měla zástavu, otočí se ke zdi a musí políbiti stěnu nebo dveře, kde stála, což jest jejím výkupným.

—»«—

Kroket.

Velmi oblíbenou hrou dívek jest kroket. Tato hra jest pro větší společnost. Ke hře třeba volného, rovného prostranství, které bývá už k tomu účelu zařízeno u domu nebo v zahradě. Půda se vysype pískem; ale stačí též pěkný rovný trávník, zejména kde tráva

byla sežata. Počet osob může býti jakýkoliv, musí však býti sudý. Společnost rozdělí se ve dva tábory.

Náčinní kroketové prodává se sice v obchodech, ale poněvadž znají dívky řemeslníky, kteří by jim ho snad levněji zhotovili, mohou je tak získati. Sestává z 10 železných oblouků, asi 30 cm vysokých. Dále z dřevěných kladívek, též z tolika barevných kuliček dřevěných v podobě míčů, a ze dvou tyčí záměrných, na nichž jsou od hora označeny pruhy všech těch barev, jaké mají kuličky. Železné oblouky i tyče se zabodnou do země. Hra záleží v tom, aby koule projela od začátku pod všemi oblouky opět k tyči, odkud vyšla. Každý hráč má jednu barvu. Hra začíná tou koulí, která jest téže barvy, jako je na tyči první. A jak jdou barvy na tyči za sebou, v tom pořadu hráči hrají.

Pravidla hry: 1. Každá strana si zvolí své koule. Zpravidla má jedna tmavší, druhá světlejší barvu.

2. Hrající položí kouli na zem u tyče 1., vezme kladivo do pravé ruky a snaží se, aby úderem do koule prohnala ji obloukem č. 1. Koule zůstane ležet tam, kam se zakulila.

3. Při začátku hry smí každá jenom jedinkrát kouli popohmat; ale později může každá tak dlouho hrát, pokud její koule probíhá bez nárazu oblouky. Když koule neproběhne, přestane hrát. Koule zůstane na témž místě a dívka čeká, až na ni zase dojde řada.

4. Když se při úderu chybila koule a neudeřila do ní, nebo se tato ani nepohnula, smí ještě jednou tlouci. Jinak ne.

5. Ve hře snaží se hrající, aby svou koulí trefila do koule soupeřkyně. Podaří-li se jí, že o ni zavadí, smí svou koulí těsně vedle oné položit a ji odrážeti, ovšem nazpět. Tomu se říká ve hře »kroketovati«. Dívka postaví nohu na svoji kouli a udeří kladivem na ni. Úderem odráží nepřátelskou kouli daleko od toho místa, kde před tím ležela. Při tom sleduje ten cíl, aby se nepřátelské kouli na dlouho zabránil návrat k oblouku. Po tomto odrazu ještě zase dále hraje.

6. Odrážeti se smí jenom ta koule, která již jednou prolítla obloukem.

7. Kdyby se nepřátelská koule pohnula s místa před úderem a zakulila se sama, může buď po přání její majitelky zůstat tam, kam

doběhla, je-li to pro ni příznivější, buď musí ta, která ji odrážela, donést ji na totéž místo, kde dříve ležela.

8. Jakmile zručná dívka kouli všemi oblouby prohnala, zaklepe třikrát na první tyč a ukončí vítězně hru. Druhé hrají bez ní dále.

9. Dle úmluvy může ta, která už došla k cíli, pomáhati své družce stísněně; ale nesmí zaklepati. Po zaklepání na tyč nesmí již hrát.

10. Která skupina dříve otloukla tyč, vyhrála. Tato poutavá hra má více změn, ale tento způsob je nejoblíbenější.

—»«—

Zábavy v běhu.

Společnost stojí v řadě. Dívka vyvolená k tomu postaví se před ní a začne něco vypravovati. Na př.:

Vypravovatelka: »Včera byla jsem na vycházce.« Přestane, a nyní všechny dívky v řadě po ní opakují, co byla řekla.

I říkají po ní: »Včera byla jsem na vycházce...«

Vypravovatelka: »Na nebi vystupovaly mraky.«

Dívky: »Na nebi vystupovaly mraky.«

Vypravov.: »Já jsem vám měla hrozný strach, aby nepršelo.«

Dívky opakují.

Vypravovatelka: »Tu jsem potkala ženu s otepí chrasti. Ta na mne volala: Utíkejte, bude pršet!«

Toho již dívky neopakují, neboť slovo »utíkejte« jest heslem, na kteréž všechny se rozběhnou a snaží se dosáhnouti určeného cíle, který nesmí býti více než 20 kroků vzdálen od řady. Je to buď strom, buď zeď nebo pod. Vypravovatelka běží s nimi. Každá musí třikrát na vytčený cíl zaklepati a rychle vrátiti se na své místo ve hře. Vypravovatelka snaží se, aby jedno místo zaujala. Která místa nenajde, je vypravovatelkou, a která třikrát nezatlouče na cíl, té určí se trest, jakož i té, která ani nedoběhla k němu, než se všechny dívky vrátily na svá místa. (Pokračování.)

—»«—

V ROZMARU:

Kapr pluje ve vodě, zkoušený žák i na suchu.

—»«—

Inserát. Vyměním 300 stránek původních básní za lístek do Lucerny.

Zeměpis. Prof. (strčí hlavu do dveří): »Baclíku, v kabinetě u plivátka stojí Alpy, republika Polská je pověšená na hřebíčku a Rakousko leží na zemi, skočte tam proto! A dejte pozor, abyste nepochroumal Německo — leží tam s Francií u uhlí, — je už náramně chatrné. (Žák „skáče“. — Hodina plyne — je opakování. Žák s vědeckým zápalem mluví o Anglii): »Vedle ohromného průmyslu pěstuje se tam také chov dobytka.« (Profesor vykládá o severní točně): „...a tak jeli pořád dál a dál a když už to po lodích nešlo, tak šli dále po saňkách pěšky

—»«—

Přírodopis. Prof.: »No tak, Krutinoho, jak vypadají housenky?« Žák: »Housenky vypadají housenky jsou od hlavy až k patě pruhované Trnka vypravuje obsah Nerudových „Šplechtů na střeše“: „A tak on tu husu objímal a ona křičela (Zarazí se: „Co vlastně ta pitomá husa křičela?“ Soused napovídá mu další příhodu: „Nezapomeň, potom Hannibal ante portas!“ — Trnka: (ahá!) a husa křičela: „Hannibal ante portas!“

—»«—

Definice. Co jest to deskriptiva? — Věda, která kdyby byla zavedena již v primě, odradila by nejméně 99 procent nastávajících kandidátů maturity od studií.

—»«—

Slyšel jsi, že v Americe zřizují básníkům palác podobný našim státním ústavům? — Třeba jsi se mylil. To bude asi státní polepšovna.

—»«—

Mám báseň, hotový rebus. -- A znáš řešení? Já ne, ale pan redaktor, kterému ji pošlu ku posouzení.

—»«—

Ve škole: Žák: Řešením rovnice dostáváme výsledky $4 = m - 2$, $5 = n$.

Prof.: Oč je větší m?

Žák: Prosím, o jednu nožičku.

—»«—

»Básník«. Co se stalo Jahodovi? Blázní.

Ták, zuří?

Ne, ale píše básně.

—»«—

Za † Ladislavem Vočkou.

Dnes, kdy jest nám tolik třeba neohrožených bojovníků pro pravdy Kristovy — víru katolickou, kdy símě nevěry krutě řádí v našem lidu českém, odešel od nás do věčného ráje nezapomenutelný, věrný, svědomitý a poctivý pokladník SSS., Ladislav Vočka. Aby památka jeho nezanikla a my, spolužáci jeho, dali mu jeho svoji vděčnost k milému druhu, věnují mu tyto řádky.

Jako pohádka plná krás připadá ten jeho tichý život. Vychodiv školu obecnou ve svém rodném městečku Rožmitále, přišel mezi nás, aby vystudovav, prospěl národu, vlasti a církvi jako katolický učitel naší mládeže — budoucnosti národa. Viděl zhoubnou činnost pokrokového učitele v duši dítěte a bylo jeho přáním, v nedaleké budoucnosti postavit se do řad protichůdných — v katol. učitelstvo. Leč osud nedopřál mu dožít se apoštolského díla... Bez několika málo měsíců tři roky navštěvoval s námi učít. ústav ve Sv. Janě, leč Bůh, který všecko řídí, chtěl jinak — ráj mu dal odplatou za klopotný život vezdejší.

Zemřela chloubka rodiny — jediný syn. Otec sklíčen nad ztrátou dítěte, ve kterém viděl pomoc ve stáří, ustaraná matička lomí rukama nad ranou Jobovou. Leč, to jí může býti útěchou, že byl dobrý syn. — —

Jest úkolem každého dobrého otce, starostlivé matičky, aby své dítě odevzdali společnosti lidské řádné, poctivé, svědomité a zbožné. A zae musí býti vysloven naší české matce vroucí hold, neb její mateřská péče nevyzněla na prázdno. To zmírni tvůj bol, neboť odevzdala's jej Bohu čistého, zbožného, a přijde čas, že se opět s takovým shledáš tam u našeho Otce nebeského. Byť bylo rozloučení sebe bolestnější, zůstane shledání opět krásné a trvalé.

Odešel madaný žák, věrný vyznavač Kristův, svědomitý člen našeho výboru. Tři léta činným byl v SSS., Orlu, volný svůj veškeren čas věnoval našemu obrodnému hnutí. Těžce neseme jeho ztrátu a želíme zarmoucených rodičů.

Smrt našeho věrného druhu budiž nám všem posilou v dalším našem konání. Slíbili jsme si nad rakví, že naň nezapomeneme a nejlépe odvděčíme se mu tím, že zůstaneme v budoucnosti poctivými a dobrými katolickými učiteli a jeho duch žehnatu bude práci naší. Přímluvou svojí u Boha vyprosím nám požehnání v dalším konání. — — —

Nad rakví zesnulého promluvili: kol. Klička, jménem III. roč. uč. úst. ve Sv. Janě; kol. J. Cervenka za Jednotu Orla ve Sv. Janě, kol. J. Musil za sekci kand. učitelství a SSS; br. Maurinus za ředitele ústavu a sbor profesorský. Na-
posledy rozloučil se s milovaným místní starosta Orla V. Reitmaier a rakev spuštěna do hrobu.

Jos. Musil,

—»«—

Vlastimil Moravský:

K chystane reformě středních škol.

Mnohé stíny měla stará střední škola; každý z nás, kteří jsme touto střední rakouskou školou prošli, je dobře zna. Celý vývoj její před válkou a zvláště praxe za války zavedená, to vše vedlo krok za krokem ke snižování úrovně střední školy; obavana maturita je dnes už jen fraškou. V tom právě jeví se nejosudnější stín ve vývoji střední školy naší, a to až do doby poslední, že paralelně s usnadňováním různých metod se požadavky snižovaly. Je až typické, že na př. ještě v r. 1919 pustili se při maturitě lidé, kteří neznali vzorec pro vypočítání obsahu trojúhelníku, kteří si pletli obsah a obvod kruhu atd. Jsou dnes také septimáni, kde z průměrné latinské kompozice je vždy 90 proc. nedostatečných. Důsledky pak se ovšem jeví v materiálu, který přichází na vysokou školu, kde musí profesor slyšet tvary jako »potebat« místo »poterat«, »magnissimus«, místo »maximus« atd. Že jsou dnes »také studenti«, třeba jen v nejnižších třídách, kteří nerozeznají sloveso od podstatného jména, kteří v latině na př. sloveso skloňují a substantivum časují (toto dovedou i septimánky!), není žádným tajemstvím ani řídkým zjevem. V celku se dnes ovšem od malých studentů žádá mnoho (svého času v »Lid. Listech« na to bylo poukázáno), od velkých však nic.

Člověk by nyní čekal, že chystaná reforma střední školy tento stín, jehož jsem se dotkl, odstraní; pokud však můžeme pozorovati nový plán v celku i v jednotlivostech, nemůžeme se ubrániti dojmů, že se jím ještě více přispívá k nížeňaci vzdělání, aspoň pokud máme na mysli jeho intelektuální složku — objektivní vědomosti. (Pravé vzdělání předpokládá ovšem ještě složku, event. složky jiné!) Uvážíme-li, že nová střední škola má býti jednotná, pouze sedmitřídní, rozdělená tak, že nižší oddělení je o třech třídách, jež jsou postaveny na roveň škole občanské (měšťanské), pak můžeme s klidem říci, že chystaná reforma, chtěc nadělati z nižšího oddělení střední školy filiálky měšťanských škol, zavádí vlastně jednotnou školu střední čtyřtřídní. Jinými slovy: takovým řešením stavíme své střední školství na roveň školství států balkánských, ba co dím, školství tureckému, kde organizace střední školy zůstala hodně opozděna za ostatní Evropou.

Chystaná reforma má vésti ku zdemokratisování a k zesocialisování střední školy. Leč to je heslo, na nez se daří nachytat massy (blíží se volby!), ale myslím, že sami inspirátoři této reformy v ně nevěří. Výchova se arci musí socialisovat (chcete-li zdemokratisovat!), vzdělání však a školství nutno individualisovat. Tak řeší, pokud vim, tento problém sám Masaryk. — Nesmí se dale zapomínat na to, co už Komenský v Labyrintu světa připomíná, překládaje známé Horacovo: »Non cuivis homini contingit adire Corinthum (Ep. I., 17, 36), že »ne každému se dřevu dostane býti tláďem.« Je sice pravda, zrovnopravením nižší střední školy s měštanskou by bylo umožněno chudým nadaným studentům venkovským, kteří z důvodů materiálních jinak by si nemohli dopřati jíti na střední školu, aby po absolvování měšťanky dostali se do střední školy (a to je jedno jedinké plus celé chystané reformy), ale což to nebylo možno až dosud s připojením de facto jen zvláštní zkoušky z latiny, již nadaný zak snadno ovládl!? Zkrátka, s hlediska sociálního vzato, stane-li se plán skutkem, možno na všechny »takovéto střední školy« vyvěsit tabule s nápisem: »Velkovýroba studovaného proletariátu!« Je-li u nás nadprodukce tak zvané inteligence docela větší než ve Francii, jak nedávno na to bylo poukazováno, je to také tím, že na střední školu, zvláště na gymnasia, se každý přijme, požadavky buď z marnosti se shora nebo profesory samými, často proti jejich vůli, vzhledem k ostatním se musí snižovati, mnozí se pardonují rok po roce, zvláště když se musí zdůvodňovati vyšším instancím, je-li ve třídě, tuším, více než 25 proc. propadajících, až se dostanou do oktávy a pak už je vyhráno! A této nadprodukci chystaná reforma přímo chce napomáhat.

S hlediska vědného už stala se zmínka o tom, jak se má úroveň střední školy snížit. Cemu se až dosud učilo (na př. latině) osm let, tomu se bude učit nyní pouze čtyři léta. Střední škola vlastně jest až od 4. do 7. třídy. Pokud jde o latinu (o řečtině ani nemluvě!), je to žalostný doklad, jak málo vzali v ministerstvu školství v úvahu resoluci z říšského sjezdu vysokoškolských profesorů ze dne 14. května 1922. Nebudou se smět pak duchovní otcové tohoto zmrzačeného dítky divit, jestliže akademické senáty řeknou: »My absolventy takovýchto středních škol na vysoké školy brát nemůžeme, kdyby měli sebelepší a sebevíce vysvědčení!« Nezbude pak, než uchýlit se ke způsobu jiných států a zavést přijímací zkoušky na vysokých školách, ačli nemají se z vysokých škol nadělati zase filiálky dosavadních, či lépe řečeno dřívějších škol středních.

Z těchto dvojích, t. j. z důvodu sociálního a z důvodu zachování náležité úrovně střední školy, staví se středoškolská učitelé proti takovéto reformě. Proč se učitelům zamlouvá, vyložím doleji. Také kompetentní kruhy vědecké nebudou jistě spokojeny. Hlasy pro, či proti, kotví v zásadním názoru na účel střední školy. Je sice pravda, že střední škola, jak to sám univ. prof. Novotný zdůraznil, nesmí býti pokládána za pouhou přípravku pro studium na vysokých školách, ač dosud maturitní vysvědčení svědčí o dospělosti k návštěvě university či techniky, ale také nesmí býti pouhou přípravkou pro praktický život, zahrocenou ve prospěch určitého oboru. Střední škola ve svém principu je »samostatný ústav pro vyšší všeob-

né vzdělání«. (Prof. Novotný.) Pokud však jím bude podle chystané reformy, je dnes pochybné.

Dotkl jsem se shora toho, že »pokrokoví« učitelé návrh vítají. Ve svých časopisech aspoň tepou každěno, kdo by se ozval proti. Proč? Učitelům, a spon z měšťanek, se rázi chystanou reformou přístup na střední školu, zatím na nižší. A kdo by dnes z učitelů jen trochu pilných, o nadání nemluvě, neměl zkoušky na měšťanku! Pokrokovým učitelům se to též nelíbí, že na středních školách, nehledě k výjimkám v jednotlivostech, není náboženského boje. Profesori totiž valnou většinou chovali se dosud jako vzdělání lidé celkem vzdy v otázkách náboženských slušně. Za to učitelé pokrovní ukazali, co dovedou ve svých doménách, t. j. na školách obecných a měštanských. Stane-li se návrh reformy skutkem, dokází, že i jakožto cizopasnici za katedrami aspoň v něčem své kolegy středoškolské překonají — t. j. budeme mít na střední škole proti náboženskému boji. Katoličtí rodiče, těšte se pak na to, s kým budete mít čest!

Konečně ve spojitosti s předcházejícími myšlenkami třeba poukázat na další věc. Je známo, že malý školský zákon se nevztahuje dosud na střední školu; náboženství je tu povinné, třebaš v moderním slova smyslu, až do kvinty. Navrhovaná reforma od kvarty nemá vůbec náboženství. Počítá se asi s tím, že ztrátu jedné dnešní hodiny ve kvartě a v kvintě katolíci oželejí. A to nepřátelům katolicismu stačí. Tím už mají eo ipso střední školu, i tu část (tři třídy nižší), která je postavena na roveň měšťance, bez náboženskou. Pak se totiž řekne: nižší střední škola = měšťanka; na ni se vztahuje malý školský zákon; ergo: malý školský zákon platí též o nižší střední škole. A dostanou-li se tam učitelé, ti už se postarají o to, aby na začátku roku rvali se s nimi i rodiče o duši svého dítěte. — A profesori náboženství — ti se pak vyhodí ze střední školy! Blahoslavená humanito!

To vše jsou stíny připravované reformy. Nikdo z nás nepopírá, že střední škola potřebuje reformy, ale uveřejněný návrh je typickým případem, jak se reforma díti nesmí, nemá-li býti střední škola deformována, místo reformována. — Jinak ruž celého návrhu nás vybízí přímo, abychom nezapomínali nikdy na slova Písma Sv.: »Bděte a neustávejte!« Neboť protivník náš, ďábel, neobchází už (omo je to totiž netaktické!) jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit, nýbrž jako vlk v rouše beránčím!

—»—

K informaci SSS.

Z uložení poslední valné hromady zřídilo Ústředí katol. stud. čsl. Zemský Sekretariát Ústředí katol. stud. čsl. pro Moravu a Slezsko se sídlem v Brně. Aby se předešlo všelikému nedorozumění, budiž o této věci řečeno několik slov. — Zemský Sekretariát je pomocným orgánem Ústředí. Forma, ve které byl ustaven, je prozatímní; v dohodě s ústředím byly vytčeny všeobecné směrnice pro jeho činnost. Stanovami Z. S. normován dosud není. Stane se tak, až pravidelná činnost Z. S. bude zajištěna a řádně technicky

vybavena, což může být snad nejspozději do dvou let. Až se bude jednat o stanovách Z. S., budou moci všichni interesenti uplatnit své názory, které zajisté budou respektovány.

Vyskytla se otázka o účelnosti a potřebě Z. S. Otázku tuto lze s plným přesvědčením zodpovědět kladně. Zde je nutno přihlížeti k cíli, jež si katol. studentstvo vytklo. Hnutí naše má vychovávat katol. inteligenci. Úkol ten je nanejvýš nesešný a nelze ho zdárně provést bez houževnaté, cílevědomé práce. V hnutí našem pracovalo se dosud více (netvrdím jedině) do šířky. Nebylo jinak možno, měli-li jsme do svých řad získati co nejvíce studentstva. Nyní však je třeba jíti do hloubky, neboť nestačí SSS založiti, nýbrž je také udržeti a docíliti výsledků, pro něž bylo založeno. Toho však nedosáhneme, nebude-li hnutí prohloubeno a zdokonaleno po stránce náboženské i organizačně sociální. Ústředí ovšem celé akci udává směrnice a opracovává náměty, ale za daných poměrů nemůže se postarati dostatečně, aby bylo vše všude prakticky provedeno, ježto síly jeho na to nestačí. Ústředí musí se omeziti na vedení ideové a na styk povětšinou přímý. Má-li však hnutí prospívati, je nutno osobně navštěvovati SSS, přispěti radou i pomocí, přesvědčiti se, jak se SSS. řídí pokyny Ústředí, povzbuditi k další činnosti atd. Osobním stykem docílí se daleko více než dopisem, vzbudí se nadšení pro věc a chuť k práci. Velmi důležité jest získati našemu hnutí přízeň veřejnosti, především tam, kde naše organizace existují. Je proto třeba pořádati propagační schůze, na nichž by byla veřejnost upozorněna na význam hnutí katol. studentstva a na své povinnosti k němu. Na těchto schůzích musí referovati studenti. Při intensivnější činnosti, kterou je nutno v SSS. rozvířiti, bude třeba konati mnoho zájezdů. Vezmeme-li v úvahu značnou vzdálenost Prahy od jednotlivých SSS na Moravě a ve Slezsku a z toho plynoucí obtížné a při tom nákladné cestování, je jasno, že Ústředí všeho toho nemůže fyzicky zdolati. — Poněvadž však rozkvět hnutí katol. studentstva vyžaduje, aby jeho vedení rozvinulo činnost jak svrchu naznačeno, tu je zcela samozřejmo, že Ústředí nemožnou samo všem požadavkům dostáti, dostavši schválení valné hromady zřídilo jako svůj pomocný orgán prozatímni Zemský Sekretariát pro Moravu a Slezsko. Nebude nikdo tvrditi, že dnešní stav hnutí je našim ideálem. K tomu je ještě příliš daleko. Čím více však se budeme k němu přibližovati, tím větší práce bude třeba.

Bylo vysloveno mínění, že práci Zem. Sek. mohou konati moravští akademikové. Je možný dvojnásobný výklad. Buď jsou tím míněny akad. spolky; než ty mají přece svými stanovami určeny tako-

vé úkoly, že se musí hodně přičiniti, aby je splnily. Ostatně odečteme-li bohoslovecké literární jednoty v Brně a Olomouci, které se prací tou zabývati nemohou, zbývá tu pouze »Moravan«. (Nečítám akad. SSS., která mohou rozvířiti činnost jen o svátcích a prázdninách.) Je pochybnost, zda by tento těžký úkol mohl »Moravan« jako spolek na sebe vzíti a mohl-li by mu dostáti, když má své práce dost; ale i v případě, že by se práce té podíal, už by to byl de facto Zemský Sekretariát, i když by se tak nejmenoval. — Druhý výklad je, že mohou práci Z. S. vykonávati akademikci ve svých Sdruženích. Je zajisté velmi žádoucí, ba nutno, aby se akademikci neodcizovali Sdružením, z nichž vyšli, a aby se přičiňovali, aby zkvétal spolek, v němž sami vyrostli. Ale zde je ještě jiná věc: zda všude všichni akademikové ve Sdruženích pracují. Existují také SSS, která nemají akademiků — a takových je značný počet. I když se tedy najde SSS., ve kterém akademikové působí tak dobře, že pomocí a podpory Z. S. nepotřebují, existuje s druhé strany mnohem více SSS, která jí potřebují. Proto by nikterak věci neprospělo nezřizovati Z. S. proto, že některý spolek ho nepotřebuje a při tom připraviti daleko více SSS o pomoc, kterou jim Z. S. může poskytnouti. Byl by tu nějaký důvod, kdyby Z. S. některému SSS škodil; toho však nelze vůbec tvrditi.

Akademické spolky moravské, jakožto útvary svobodné, spadají do kompetence Z. S. pouze s ohledem na administrativní jednotu Z. S. Jejich poměr k Z. S. je obdobný poměru k Ústředí. — Záležeti tudíž na jednotlivých SSS., jak využijí výhod, které jim Z. S. přináší. Ve všech svých záležitostech mohou se s důvěrou obracet na Z. S., který jim v mezích možnosti vyjde vždy ochotně vstříc. Je proto v zájmu každého SSS. na Moravě a ve Slezsku, aby se Z. S. navázalo styky co nejhojnější a aby odpovídalo včas na jeho korespondenci. Vzejde z toho nemalý prospěch jak jednotlivcům SSS., tak celému hnutí katol. studentstva na Moravě a ve Slezsku. — Adresa: Zemský Sekretariát Ústředí katol. studentstva čs. v Brně, Antonínska ul. č. 1.

—*—

Katolický student a idea cyrilomethodějská.

Velmi důležitou a časovou myšlenkou jest myšlenka, jež hárala v myslí svatých Soluňanů. Sv. Cyril a Methoděj pojali před tisíci lety plán sjednotiti veškeré Slovanstvo v lůně jednotné církve římsko-katolické. Nesvornost synů Svatoplukových překazila tyto velkolepé záměry. Ani Karel IV. nedosáhl tohoto cíle. Teprve veliký papež Slovanů Lev XIII., biskup Štrossmajer, nejnověji ndp. arcib. olomoucký Dr. Stojan a ukr. arc. hr. Czeptický razí této myšlence schůdnější cesty. V Praze byla ustavena »Cyrilometh. Liga stud.«, jež si vzala za úkol propagovati snahy unioni-

stické mezi studentstvem jak českým, tak i jiných slovanských národů. Dnes čta již celou řadu příslušníků těchto národů, ano odvažuje se i kulturně na veřejnost akademii, přednáškami a pod. Na jedné z posledních výb. schůzi usneseno požádati všechny studentské organizace, aby se postavily do služeb této vznešené ideje a uvědomovaly své blízké okolí, zvláště pak v Orlu, Omladině, náš lid o kulturním významu našich verozvěstů soluňských a tak usnadňovali zdar snah unionistických. Necht' není katolického stud. spolku, jenž by neměl přednášky o myšlence cyrilomethodějské nebo jinak jí nevěnoval pozornosti. — VI. Dorazil.

Strach ze vzrůstajícího se tisku studentstva »klerikálního«. V letáčích, jež rozeslala v minulých dnech »Studentská revue«, vydávaná Svazem studentstva čsl., apeluje se na veřejnost, aby podporovala pokrokový tisk studentský proti vzrůstajícímu se tisku studentstva klerikálního. Strachu jejich se netřeba diviti. Je vysvětlitelný. Jak však odpoví katol. studentstvo na výzvu v letáčích? Katolické studentstvo dle možnosti odebírá svůj časopis. Přátelé! Vymasnažte se, aby počínaje příštím rokem opanovalo „Jitro“ všechny ústavy. Když dosáhli jsme takového velikého počtu odběratelů, proč nemohlo by jich býti v příštím roce 10.000. To budiž Vaší odpovědí na agitaci „Studentské revue“. Vykonáte tím mnoho pro národ a církev.

Nedivíme se. Nepřekvapuje nás už boj, který se proti katol. studentstvu vede. Prohlédli jsme včas, a to nás zachránilo. Dnes nemusí se již naše hnutí báti o své bytí. Poznali jsme »bezkonfesijnost a nepolitickost« Svazu. A protože jsme prohlédli, proto ten boj. Neprohlédli však všichni. Není nam vlastně po tom nic, pakliže se dnes všem pokrokovým studentským organizacím ve Svazu líbí. Je to jejich věc. S politováním však nutno konstatovati, že pracují s ním společně ti, jímž přece leželo kdysi blaho národa na srdci. Když vidíme dnes ta provolání Svazu, když vidíme jeho boj pro různé podpory, za uznání reprezentanta všeho studentstva, musíme si uvědomiti, že není to boj nestranné, nepolitické instituce, nýbrž boj socialistické kliky o vládu mezi studentstvem, boj o to, učiniti ze všeho studentstva vyznavače socialismu. Nedivíme se proto, když čteme v provoláních v Praze nalepených mezi požadavky socialistického studentstva požadavek, aby zavedeno bylo obligatorní organizování všeho studentstva v odborných spolcích a společná práce těchto v Ústředním Svazu čsl. studentstva. Vzdýt svaz je velmi dobře prosperujícím výchovným institutem strany československých socialistů. Divíme se však té troufalosti! — jfch —

Kolegové, zapamatujte si to. Ve Studentském věstníku č. 5—6. uvádějí stížnost prof. dra. Nováka, který s nářkem oznamuje, že v Brně vyrůstá náhle bez příprav katolický internát studentský a to prý z peněz, věnovaných vládou politickým stranám pro účely lidové výchovy, zatím co sliby státní podpory na internát (rozuměj pokrokový) po dva roky jsou nesplněny. Zpráva končí výzvou: »Kolegové, zapamatujte si to.« Nevím, co tou výzvou myslí, zda má býti vyhrůžkou, vládě, či voláním k pozornosti. Zají-

mavou je proto, že z ní viděti, jaké je to prave sociální cítění našich pokrokových kolegů. Student katol. nedostane z podpor státních a nadací ani haléře, zatím co Ústřední Svaz studentstva čsl. penězi oplývá, student katol. je vyloučen ze všech podpůrných institucí, — a když si katolici staví pro své studentstvo přístřeší, aby nemusilo strádati bez přístřeší, když je povolena s velkými obtížemi **půjčka** ku stavbě, způsobí se ihned povyk proti těm, kdož učinili jen to, co bylo jejich svatou povinností. Kolegové katolici, až k vám přijdou zvatí vás k spolupráci, zapamatujte si to. —vy—

400 židovských studentů do naší republiky! Ministerstvo zahraničí prý povolilo, aby 400 židovských studentů z Ruska, kteří dosud studují ve Vídni, mohlo studovati na našich universitách v Praze a Brně. A budou prý vydržováni republikou! (Našinec.) Více k tomu nepříčiňujeme.

Nová katol. universita bude založena co nejdříve v Nimvegach v Holandsku. Má býti otevřena již letos na podzim. Město samo bude přispívati ročně na ni 100.000 zl. (1,340.000 Kč). Vidět, že katolici, ač je jich v zemi jen 35 proc., jsou důležitým činitelem v životě kulturním.

Vzrůst katolicismu v Anglii ustavičně roste: koncem r. 1922 bylo v Anglii 1,965.787 duší, to je o 37.796 více než v roce předešlém. Roku 1922 přestoupil velký počet lidí z anglikanismu k církvi katol., totiž 11.621. Též v Anglii mají všechna místa plně obsazena.

Úspěch katol. škol. »Saturday Night« ve Fort Wayenne v Americe vypsal 10 cen pro nejlepší žáky státních i konfesijních škol. Komise zkoušející žáky byla složena ze stejného počtu učitelů škol katolických, protestantských a státních. Výsledek zkoušek byl ten, že 9 odměn bylo přisouzeno žákům farních škol katolických.

Jeden z nejlepších ital. současných básníků a pedagog. spisovatelů P. Josef Nanni z řádu Piaristů zemřel ve Florencii v 79. roce věku.

Rusko dnešní pod nadvládou bolševickou krutě si vede proti příslušníkům nábož. organizací, zvláště církve římskokatol. Popravu nedávno vykonané a nově hrozící jsou důkazem naproste bezdeovosti, jaká se přičítá dnešnímu sociál. komunismu. V pravdě však křesťansky se chová k sovětům církev katolická, když přes to shání dary a vydržuje samost, kuchyně na mnoha místech v Rusku pro hladovějící. Arcid. pražská, jak se oznamuje z Říma, věnovala 22.849 lir a diecése nitranská 1089 lir.

Jihoslovanský episkopát — studentstvu. Jihosl. episkopát vydal ke katol. stud. organizacím list, v němž vytyčuje směrnice, dle nichž se má řídití vnitřní, duchovní život nejen organizace, ale i jednotlivců. Biskupové vycházejí z přání sv. Otce, obsaženého v titulu encykliky »De pace Christi in regno Christi querenda.« Mír Kristův, vnitřní to dar, vnitřní milost, musí býti v duši každého katol. studenta, má-li tento hoden býti onoho hrdého titulu »katol. student.« Vnitřní život v pravdě křesťanský pěstovati není ale věc lehká. Je k tomu potřebí mnoho zapírání, mnoho práce a modlitby. Boj o duševní čistotu již veliká část mládeže prohrála, a to nesmí se státi studentu

katolickému. Proto jest mnoho péče věnovati: 1. duchovní četbě, 2. přijímání sv. svátostí, 3. duchovnímu cvičení, 4. mítí dokonalého duchovního vůdce. Vytčené směrnice platí jistě i pro stud. naše. (Museum.)

Numerus clausus. V Bukurešti trvají dosud boje o numerus clausus pro židy. Nemine téměř dne, aby nebyla podniknuta demonstrace studentská. Obyčejně ji zakončí vojsko. — Nemens. boje vedeny jsou v Polsku. Školský výbor v parlamentě, obávaje se proti veliké většině lidu a studentstva návrh na zavedení »numerus clausus« zamítnouti, odsouvá stále rozhodnutí. Jisté mají Poláci proč numerus clausus žádati.

Duch odboje. Zdálo by se, že český student, tolik blízký duševní inteligenci, bude vůdcem zdravých směrů v národě, z něhož vyšel. Však nikoliv. Není si ani vědom poslání, jež snad na něho již někde čeká. Nemá síly normální, nedovede sobě vládnout, nedovede tedy rozvážně a moudře vésti lid. Modou jest, býti protiklerikálním, proticirkevním, protináboženským. Staví se často tak »gurážně«, sebevědomě proti autoritě. Odpírá jí. Má nesprávný pojem o svobodě, proto nechce uznati nad sebou nikoho. Mýlili bychom se však, kdybychom tvrdili, že tento pojem je mu zcela vlastní. Ne. Byl vložen do srdce čes. studenta těmi, kteří dnes snad již leckde s hrůzou patři na bohapustou anarchii ve školách. Student český slyšel hesla revoluce, výše ceněná než evangelická slova Kristova, on dal se do boje proti církvi, poněvadž víra a věda jsou pojmy zcela prý se vylučující. Jemu stále zní svědomím: revoluce, boj, prýč od Říma, svoboda svědomí. Tento vštěpený cizí duch proto nestaví základy k budoucnosti, naopak je duchem odboje, boří. A pak prý je dnešní pokrok vlastenecký.

Potřeba kněží. Revoluční nálada prvních dnů naší samostatnosti, ostře zaujatá proti směru náboženskému, nevábila příliš ku vstupu do bohosloví. Poměry se však změnily, a to nemálo ještě ve prospěch církve. Než přes to dlužno říci, že inteligence kněžské se nedostává v té míře, aby byl zaručen zdárný běh katolicismu u nás. A kněžstvo musíme přece mítí. Nemáme-li ideálních, charakterních a obětavých duchovních vůdců, nemáme ani tolik morální síly, abychom paralysovali zhoubný vliv hnutí protináboženského. Snad blízká budoucnost bude po té stránce skvělejší a najdou se ti, kteří se cele postaví do služeb Nejvyššího, aby zasloužili svůj život církvi a národu — hodní katol. jinoši, cítící se s to býti kněžími. Nedávno proběhla tiskem zpráva, že, když gener. ředitel apoštolátu modlitby předložil Sv. Otcí úmysly pro rok 1923 a Sv. Otec četl pro leden: »Prosme Boha, aby nám dal svatě,« vzal péro a připsal slovo: »kněže«. Z toho vidět, co mu, jakožto nejvyššímu veleknězi církve, leží tolik an srdci.

Ozanam. Z Říma se oznamovalo, že informativní proces blahorečení sluhý Božího Antonína Bedřicha Ozanamah zahájen. Ozanam byl (narodil se 1813 v Miláně) od r. 1841 profesorem cizího písemnictví na Sorboně a zemřel 1853 v Marseille. Byl horlivým katolíkem a dobyl si nehynoucí památky, založiv se 7 studenty »Spolek sv. Vincence«; »členové« zavazují se k duchovní četbě, k návštěvě chudých

a péči o opuštěné děti, propuštěné zajatce atd., kdežto »účastníci« platí pouze příspěvek; roku 1845 byl spolek papežským brevem schválen a odpustky obdarován; jest rozšířen po všem světě a čítá na 6000 odboček (»konferencií«) s 12 miliony franků ročních příspěvků.

Biskupové naši do Říma. Na velikonoční pondělí jel takřka celý náš episcopát do Říma. S nimi tam jel i Msgr. Šrámek. Dálo se tak proto, že povinností biskupů je jeti občas ad limina apostolorum. Zároveň se jednalo v Římě o důležitých diecesních poměrech u nás a řešeny věci úzce s katolickým hnutím u nás související. Náš pokrokový tisk mylně o tom informoval českou veřejnost.

Úprava studia bohosloveckého. V důsledku známých rozhodnutí sv. Stolice měla církevní provincie moravská poradu o tomto studiu v Olomouci 15. března 1923. Účastnili se jí oba naši velepastýři, gener. vikář olomoucký, komisař a sbor fakulty olomoucké, zástupce Studia brněnského, představení alumnátu olom., ředitelé semináře a gymnasia kroměř. a semináře bruntálského. Usnesení jsou tato: 1. Bylo stanoveno v zásadě rozšíření bohovědné studium na 5 let a jednati v tomto smyslu s ministerstvem školství a nár. osvěty. 2. Aby se umožnilo absolventům reálky studium bohovědné, zřídí se počátkem příštího roku v arcib. semináři v Kroměříži jednoroční kurs pro Čechy a Němce, v němž se bude vyučovati latině a řečtině. Přihlášky do kursu přijímá arcibiskupský, resp. biskupský ordinariát. 3. Absolventi reál. gymnasia a reform. gymnasií mohou býti přijati hned do bohosloví po zkoušce dospělosti. Bude jim dána příležitost připraviti se ke zkoušce z řečtiny, kterou složí po druhém roce bohosloví.

Sektáři u nás. Jest dosud v živé paměti, jak ideálně líčena v české veřejnosti a před světem vůbec mladá českosl. církev, dílo to několika odstěpenců kněží, jako je Brodský, Farský a Pavlík. Rozumný člověk, katolík, věděl již tehdy, že není možno, aby uvnitř národa, převážně, z 80 proc., katolického mohl věčně hlodati červ nákazy, který by zničil zdravý organismus životodárného katolicismu. Na schůzi biskupa čsl. církve dra Farského před rokem v Přerově odsuzoval ve své církvi pravoslavný směr, jehož zástancem byl Zahradník-Brodský. Za nedlouho dovídáme se, že Brodský vystoupil z církve, již založil, nenaleznuv v ní toho, čeho si přál. Dnes poznáváme pak všeobecně, že církev čsl., tak zvaná »národní«, je společností několika dobře situovaných jednotlivců, kteří nekladou výše blaho nadpozemské nad pozemské. Dnes církev ta, celým pokrokovým světem až do nebes vynášená, živoří, jsouc samotna po 2 letech rozštěpena na směr protestantský, český (biskup dr. Farský) a pravoslavný, moravský (biskup Pavlík). Tak tedy došli daleko ve jménu Husovy pravdy. Zda neplní se zde krásné úsloví z Písma sv.: »Je-li to dílo božské, přetrvá věky; je-li pak lidské, samo sebou se rozpadne.« Vl. Dorazil.

Blíží se 6. červenec. kdy rozvíří se opět proti katolické církvi štvaní a vzplane boj za odcizení národa církvi římsko-katol., protože prý byla a jest nepřítelkou národa českého, že odsoudila nevinného neivětšího Čecha a mučedníka za

pravdu, M. Jana Husa. Je třeba, aby lid náš poučen byl o těchto otázkách důkladně, aby se mohl dle toho také zachovati. Nejlepším spisem o těchto věcech je beze sporu dílo Dr. J. Sedláka: *M. Jan Hus*. Jest nutno, aby každému katol. studentu bylo tu i v každé podrobnosti jasno, aby tak mohl nejen odrážeti útoky nepřátel, ale aby také dovedl o všem lid poučiti. Nechť neschází proto v příruční knihovničce žádného studenta toto dílo. Dodá jej na požádání ihned Ústředí katol. stud., Praha II., Voršilská 1. Cena 12 Kč (bez poštovného).

Unie a Řím. Pod tímto názvem vydal v New Yorku 1922 knihu (270 stran) rektor jedné episkopální (anglikánské) církve, doktor bohosloví Edmund Smith Middleton. Autor hovoří tu o problému sloučení, sjednocení církví. Tento problém je v Americe velmi aktuální, neboť tamní protestantské křesťanstvo rozděleno je na 200 sekt. Proti takovému rozkladu reprezentuje se katolická církev jako žulová skála. Proto krásnější a silnější duchové přecházejí z protestantismu na katolicismus. Mezi jinými konvertoval na katolickou víru protestantský biskup Kinsman, který o své konverzi píše v krásném svém spise. Middleton sdílí s ním týž názor. Ve své knize praví doslovně: Nemůže býti skutečné jednoty bez Říma. Tento fakt musí přiznati všichni ti, kteří stojí v čele sjednocujícího ruchu v Americe. Bez součinnosti Říma práce pro sjednocení byla by marná, neboť římský biskup je patriarchou celé církve, jest netoliko patriarchou západní církve, nýbrž jest patriarcha celého stádece Hospodinova.

Katolická budoucnost Ruska. O této velmi aktuální věci napsal článek g. Jo. Danzass v časopise »Echo d'Orient«, kterou napsal v Petrohradě 1922. Na Rusi ukazují se, píše, potěšlivé známky náboženského obrození, které zvěstují vítězství katolicismu v Rusku, nelze však říci, že vítězství přijde snad lehce. Je to způsobeno tím, že nikde není takové náboženské citění jako v Rusku: pravoslavi spojilo se velmi těsně s vlasteneckým citěním, ruským nacionalismem. Přijmouti katolicismus rovná se v Rusku zradě vlasti a národa. Aby se tomuto odpomohlo, dlužno najíti nějaký způsob postupu. A tento způsob ukázal již Řím. Ukázal to tím, že obřad východní pokládá za rovnoprávný s obřadem latinským. Kdo chce získati Rusko, musí si vážiti jeho obřadu. Dosavadní způsob polský získávaní na latinský obřad je vyjimečný a škodlivý, neboť přechod na latinský obřad vyvolává vážnou reakci ruských nacionalistův. Státi se katolíkem, to značí v Rusku totéž, jako státi se Polákem a přejíti na stranu odvěkého nepřítel. Takže katolická budoucnost Ruska musí spočívaní na řeckém obřadě. (Niva.)

Hlad vzrůstá. Počet hladovějících v gubernii čeljabinské páčí se nyní na 300.000 lidí. — Ze Samary se sděluje, že okrsek 100 tisíc desjatín byl navštíven asijskou sarančí.

Orel Československý na slavnostech v zahraničí. Orel Československý podnikne letos tři zájezdy do zahraničí a to ve dnech 16. a 17. června do Vídně, 5.—9. července do Einsidelnu ve Švýcarsku a 19.—26. července do Paříže. Náklad na zájezd do Vídně i s cestovním pasem nejvyšší 180 Kč, do Einsidelnu asi 550 Kč a do Paříže 800 Kč. V těchto obnosech nejsou započteny výlohy za nápoje, pohlednice a pod. Jest však žádáno o slevy na dráhách (ve Francii je již 50 proc. sleva povolena) i na vidimačních poplatcích. Aby tyto slevy mohly býti včas požadovány, musí zahraniční odbor, jemuž organisace těchto zájezdů byla svěřena, znáti počet účastníků. Proto stanovil přihlašovací lhůtu pro Vídeň a Einsideln do 1. června, pro Paříž do 15. června a žádá, aby členstvo a přátelé Orla, kteří hodlají se zájezdů zúčastniti, co nejdříve svou přihlášku do Ústředí zaslali. Upozorňujeme na značné výhody, které hlavně po stránce ubytování a stravování jsou účastníkům výprav zajištěny. Připomínáme však, že bude napřed k účasti na výpravě připuštěno členstvo okrojované, Orli a Orlice v občanském obleku pak jenom v nejmenší míře. Uveďte proto v přihláškách, zdali máte kroj, či ne. Opatření toto jest nutné v zájmu důstojné reprezentace Orelstva na významných těchto slavnostech. Podrobnosti budou zavčas přihlášeným sděleny. Zahraniční odbor Ú. R. O. Čsl. v Brně, Nová 8-III. — Upozorňujeme studentstvo na tuto možnost návštěvy zahraničí za výhodných podmínek, kterých by jinak nemělo.

—»«—

Bibliografie.

Francis Jammes: **»Kniha o sv. Josefu.«** Po-
vídky. Přeložil dr. Josef Krlín. Upravil V. K.
Brunner. Vydalo jako 32. knihu Družstvo Přátel
Studia v Praze I., ul. Karoliny Světlé č. 43.
Cena Kč 10.—, lepší vydání Kč 16.50. — Slohem
jemným, delikátním psán jest tento druh po-
vídek o patronu chudých a opuštěných. Ná-
měty jsou vzaty ze života, sv. Josef žije živo-
tem naším. Autor vyzvedá krásu bolesti a
učení církve o obcování svatých. Kniha za-
slouží, aby byla čtena co nejhojněji.

»Legendy velikonoční.« Napsal prof. Em.
Žák. Známý tento spisovatel církevní a apolo-
getický předkládá čtenářům v krátké době
druhou knihu svých »Legend«, jež jako první
knihy (»Legendy vánoční«) mají všechny před-
nosti: vážnou biblickou mluvu, poetický vzlet,
bohatou invenci a legendovou fantasií. Dopor-
čujeme Žakovy »Legendy velikonoční« všem,
zvláště těm, kteří touží najíti v křesťanství
poesii víry, přenesenou v život. Úprava knížky
je velmi vkusná a vzhledem k dnešní drahotě
i velmi levná, t. j. brož. výt. pouze 5 Kč. Objed-
návky obratem vyřizuje: Knihkupectví V.
Kotrba, Praha II.-198.

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 8. čísla: Rebusy: a) Pulje. b) koleda. c) Podol. Dělenka: Raj, hrad, Rajhrad. Doplnovačka s taj. Slaný, Losín, Bíčov. Troja, Kyjov, Praha, Krnov. (A. C. Štojan.) Přesmyčka: Jan Amos Komenský. Tečkovka: ar, arsen, arsenik. Roháček: Lazar, Aleš, zef, Aš, r. Přesmyčka (příslaví): Kdo šetří, má. Záměnka: film – jilm. Číselka: Kras, líce, Kraslice. Schody: Úsov

sova
ovad
vada
adam
dáma
aman
mana
Anam.

Správná rozluštění hádanek včas poslali: Martínek Viktor, Křhová. Sadílek Jos., Křhová. Váňa Robert, Poruba. Čep Václav, Litovel.

Výlosován byl: Váňa Robert z Poruby. Odměna bude mu poslána v nejbližší době.

Rozluštění z č. 9. nutno zaslati nejpozději do 10. června 1923.

Na později došlá rozluštění nebude bráno zřetele.

Přesmyčka.

(B. P.)

E. Tarzan.**Výpusťka.**

M. G.

Vynecháš-li jenom hlásku
z moravského města,
k doktorovi medicíny
hned tě vede cesta.
Vypusť pak jen jednu ještě,
zas se ocneš v pěkném městě.

Rozšiřovačka.

(E. Kras.)

zájmeno
libý zvuk
mužské jméno
čínské město

Skrývačky (zeměpisné).

J. P.

Křesfan soboty nesvětí.
Kročil a Hák jsou sousedé.
Avar omdlel a padl.

Rodovka.

E. Kras.

Milým jest nám „ono“, vždyť nám dává chléb,
„oň“ – město v Čechách, opačně jak Cheb
„jeť“ kdo dostal, často dává dvakrát zpět.

Číselka.

– b p –

Kdo byl pilen za 12345678,
blažen bude ve 67395678.

Doplnovačka s tajenkou.

(J. K.)

+	a	o	+
+		g	+
+	u		o
+		f	+
+	a		+
+	o	e	+
+		f	+
+	o	l	n

ířalské město

báseň Zeyerova

rozsudek

slavný perský básník

nimrod

člen vyhynulého národa

selský básník

Roháček.

cc –

b	č	~	d	d
e	e	e	e	
ě	e	l		
n	n			
n				

město v Čechách

druh dřeva

jméno souhlásky

souhláska

Zdrobnělka.

– m . g –

„Velký“ – vepřům za pochoutku slouží,
„malý“ – je-li hlad, velice nás souží.

Hádanka.

– pp –

Jsem zvíře domácí,
jistě velmi dobře známé Tobě,
změň jednu hlásku, jsem též věc,
kterou rolník často ostří sobě.

Katolickému studentstvu a inteligenci, všem SSS

odporoučíme spis C. Ježe T. J.

O s o b n í B ů h a n á b o ŷ e n s t v í .

Vyšlo nákladem České ligy akademické.

Cena pro studenty 10 Kč, pro nestudenty 13 Kč.

Zasílá Administrace Života, Praha II., Voršilská 1.

Všemu studentstvu

odporoučíme vědecké dílo Dra Sedláka:

M I S T R J A N H U S .

Jest nutno, aby každý student byl podrobně s celou otázkou důkladně seznámen.

Na skladě má:

Ústředí katol. stud. čsl. Praha II., Voršilská ul. 1.

Cena 12 Kč.

Všemu studentstvu a našim přátelům

doporučujeme

O r g a n i s a č n í p ř í r u č k u ,

kterou vydalo

Ústředí katol. stud. čsl., Praha II., Voršilská 1.

Pro interesenty o naše hnutí je tato brožura nezbytná.

JITRO

OBSAH:

E. Roudský: Unum necessarium. — Zušlechtěte lidské srdce;
— Manifestace katol. studentstva za národní a státní myšlenku ve
studentstvu čsl. a za respektování práv katol. studentstva čsl.
Ovoce bolševické výchovy českého studentstva dozrává. — Al. Dra-
palíková: K otázce dívčích SSS. M. Slovačka: Studentkám.
J. Pernický: Hmota. — Josip Valentin Majc: Oris kato-
liške dijaške organizacije v Sloveniji K. Kalovaný: Vzpomínky
na mistra Dvořáka v letním jeho sídle ve Vysoké. — Abiturientům
na uváženou. — Studentská musa: Al. Kelfnerová Vy. —
Jos. Trojan: Na hrob přátelství. — A. F. Slavec: Věční pouf-
níci vesmíru. — K. Š. Kos: Letní — F. D.: Moje kvíetky. * Infelix
Zlařodvorský: Bicykl — Josef Trojan: Výprava do
Nekonečna. — Rozhledy. —

V P R A Z E

V Č E R V N U 1923.

J I T R O

vychází každého měsíce mimo hlavních prázdnin. — Redakce a administrace: Praha II., Voršilská 1. Předplatné na půl roku 8 Kč pro nestudenty, 4 Kč pro studenty.

Z redakce. Končíme čtvrtý ročník Jitra. A končíme ho s radostí z vykonané práce, končíme ho radostí, vidíme-li v duchu ty tisíce čtenářů, kolegů studentů, kteří nezapřeli svého původu z křesťanských rodičů, kteří nestyděli se přiznat, že jsou katol. studenty. Nejhorší dobu, dobu počátečního boje o existenci přestáli jsme skvěle. Snad bychom mohli se ohlédnouti zpět. Však ještě ne, ještě nesmí nastati v katolickém studentstvu zdlouhavější tempo, vždyť je ještě tolik kolegů a kolegyně katolických, které uchvátil proud t. zv. pokrokovosti a nevěry. Ty třeba získati, aby nezahynuli. Vykonali jsme svoji povinnost? Vždy tvrdili jsme, že činíme vše, co v našich silách. Snad jsme všem nedostačovali. Přijďte však o prázdninách na náš posvátný Velehrad, kde si na valné hromadě Ústředí můžeme promluvíti, sděliti si své vzájemné stesky, poraditi se. Sdělte svým delegátům všechna přání, Jitra se týkající. Kdo nemůžeš, sedni a napiš, co pro příští rok bys v Jitru míti chtěl. Vždyť máš k tomu právo. Je to časopis Váš, katoličtí studenti a studentky. A v příštím roce, až opět rozlétne se Jitro do všech koutů naší milé vlasti, necht' není našeho studenta, který by ho neodebíral, necht' ale není studenta, který by mu nezískal alespoň jednoho nového odběratele. Provádějte heslo: Katolický studentský tisk u nás necht' jest nejmocnějším studentským tiskem. Bude-li chfíti, dokážete to!

Konečně děkuje redakce všem, kdož k zvelebení Jitra jakýmkoliv způsobem prospěli. Pomáhali jste tím pracovati pro církev a vlasť. V zájmu církve a vlasti zůstaňte nadále přáteli.

Sdělení administrační: Prosíme opětně o zapravení předplatného za Jitro. Pochopte svoji povinnost, kdo jste tak dosud neučinili a učinite jí zadost v době nejkratší. Neztěžujte vydávání Jitra! Nemáme tisícových fondů jako je mají časopisy jiné. Proto můžeme důvěřovati jen svým odběratelům. Jen od nich čekáme pomoc. Zašlete tedy předplatné co nejdříve. Šeky zašle administrace ihned na požádání. Dosavadní kolportery prosíme, by agitovali pro příští ročník a získávali nové odběratele. Za všechnu práci Bůh zaplatí.

Odpovědi na došlé příspěvky: Fr. Podlipský: Loučení. Chaloupka Golgota. Všechno slabé. Není ještě básní, co se rýmuje. — Al. Z. Mírský: Hřbitov. Smuteční den. Ano. Vzpomínka. Akordy poslední. Ne. — J. Leknín: Starý zvoník. Dost všední. Rodný dům. Sujet hrozně starý. Pozdrav jara. Pozdě zasláno, není už časové. — J. H. Jalubín: Uvadlé bobky. Poněkud naivní. Ale pokuste se opět. — A. M. Orlu! Tentokrát ne. Je to málo básnické. Na články se těšíme. Z. A. Příbyská: V předvečer máje. Pěkné, ale bohužel pozdě došlo. Sáša: Útržek z denníku. Zní to velmi nepravděpodobně. Bylo by nutno přepracovat. Idea náboženská; slabé. St. Klička-Březnický: Loučení s domovem. Použijeme v příštím ročníku s vynecháním sloky páté. Slavoj Hvězdoš: Tíseň duše. Smysl je nejasný. Vzpomínka na nemocnou matku. Myšlenka Vám skoro unikla. Vazby příliš násilné (. . . v lůnu lpí topoly letné . . .). Janko Květenký: Bez nadpisu. Reservuji pro příští ročník. Májisté: Podání neúplné. Kde vlastní názor? B. Š. B. Volání mládí. Uveřejníme. Ale proč tak pessimisticky? Mládí je přece síla, život, žár, světlo, a ne zima, tma, agonie atd? SSS (dívcí) Plzeň: Blahopřání přišlo by pozdě. Proto nevhodné. J. J. Zemřela mafička. Pátá sloka je proti všem pravidlům básnickým. I jiné slabé. J. Chylík: Do Jitra se nehodí. G. X. Vlkůšský: Došlo pozdě. Schováme pro příští rok. — F. Kříž: Vzpomínky, Melodie, rým není čistý, často jen assonance. Letní večírek, některé verše úplně dle Hála. Těšíme se, že v příštím roce přispějete něčím. J. Světlý: Až pro příští rok. Hradisský: Idylka mládí, zpracování trochu slabé. Doufáme, že v příštím roce opět prosou přispějete. O básních nelze zatím uvažovati. St. Klička-Bř.: Po letech. Bylo dodáno redakci pozdě. Předáme to redakci příští. K. Válka: Došlo pozdě. Rukopisy již byly v tiskárně. Všechny rukopisy, jež dodány v červnu, nebylo možno uveřejniti.

Své členy upozorňujeme na slevu jízdného na drahách pro žactvo, dorost a členstvo tělocvičných spolků. Ministerstvo železnic výnosem ministerstva železnic č. 67.031 z r. 1921 povolilo pro vlakovou dopravu žactva a dorostu tělocvičných spolků slevu na jízdném 50% ve II. a III. třídě za těchto podmínek: Použití možno všech

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
K A T O L I C K Ý C H

ROČNÍK IV.

V PRAZE, v červnu 1923.

ČÍSLO 10.

E. ROUDSKÝ:

Unum necessarium. - Zušlechtěte lidské srdce!

První podmínkou tělesného života našeho jest to, co anatomie nazývá oběhem krve. V hrudním koši umístěn, tiše a pravidelně pracuje stroj, který sám o sobě jest velkým a důmyslným zázrakem božím. Je to srdce, které stále, ve dne v noci, přesně bije, a v ten okamžik, kdy službu vypoví, člověk chřadne a posledním jeho úderem zmírá. Jako tvrdíme, že sídlem umu lidského je hlava a mozek v ní, promítáme do srdce cit. Ono je věrným druhem lidských radostí i žalů, ono tepe živě a radostně, dává-li láska radost a štěstí, svírá se zvláštní bolestí, trpí-li jeho pán a oči-li se zamžívají slzami. Proto všichni proslulí paedagogové se v tom shodují, že v harmonickém souladu — má-li býti vychován dokonalý člověk — má se pěstovati nejen rozum lidský — nýbrž i lidské srdce, ba jsou mnozí, kteří mnohem větší váhu kladou na kulturu srdce, než na kulturu rozumu.

Ale na tuto důležitou zásadu paedagogickou se pozapomnělo. Dnešní průměrný člověk vzdělává a pěstuje jen svůj rozum a nestará se o výchovu srdce svého. Každá jednostrannost se trestá. Jako na poli neoraném, neosévaném, nepěstěném roste plevel, tak v srdci zanedbaném bují jen vášeň a drsnost, hynou ty nejsvětější city a nejvznešenější ideály.

»V mém srdci už je pusto tak,
až těžko říci slovu,
když se tak nitrem procházím
jak šel bych po hřbitovu — «

může si zpívat moderní člověk slovy básníka Jana Nerudy.

V srdcích lidských hyne dnes především ideál svaté víry. Se všech stran zní ono známé »nevěř«. Popírá se za dob našich jsoucnost Boha, nesmrtelné duše, soudu i věčnosti, pochybováním rozdeptán je světový názor křesťanský, materialismus a hrubý ateismus jest evangeliem člověka moderního. Jako kdysi Herakles na rozcestí, tak stojí dnes lidstvo a ptá se, »kde je pravda?« Ideový chaos zmocňuje se i lidí dobré vůle, hypothesis kupí se na hypothesis, falešné premissy vedou k nesprávným závěrům, negace sahá až do výšin, pohrdá se tím, kterýž dal tomu lidstvu vznešené ideály Pravdy, Dobra a Krásna, pohrdá se učením Kristovým. Množí se odpady od církve, upadá každá autorita, lidská i božská — šíří se úžasný již ne ani chaos — ale anarchismus.

Srdce, zbavené naděje, pozbývá nadšení a vzletu, klesá. Všude boj, boj provázený řadou vražd i sebevražd, boj o existenci, boj hospodářský, třídní a především náboženský — sesmutněl tak život lidský, neboť v srdci moderního člověka zemřela víra, zmizela však i láska, tento květ ohnivých barev a opojné vůně mystické. Srdce bez víry, srdce nevěrecké a zoufalé, je srdce hrubé a neschopné nejvznešenějšího a nejjemnějšího citu — totiž lásky, je lhostejným, cynickým, nemůže se vzchopiti, aby znovu zahořelo k odvěkým ideálům lidstva. A tak mizí čistá láska ze života rodinného, roste nenávisť, klam a faleš, společenský život stává se neutěšeným, propadá se v bahno. Jako zašli kulturní národové, ti světovládní Římané a krásy

milovní Řekové, tak i dnes vidíme začátek konce národů nejkulturnějších. Lidstvo se degeneruje a neobrátili se — otvírá se před ním příšerná perspektiva, strašná budoucnost. Neboť jako kdysi Job pokryt vředy ležel na smetišti svého vlastního domu — tak dnes leží národ náš ve vlastním domě na smetišti různých hypotéz a filosofických systémů, pokryt vředem náboženské netečnosti a nevěry.

Avšak tímto vředem je národ náš pouze nakažen, atheismus jest něčím cizím srdci českého člověka. Zděděný charakter náš jest v jádru nábožensky založený. To dokazuje celá naše krvavá, bolestná, ale slavná historie. Nevěra ujímá

se v národě našem pouze proto, že se zavléká k nám pod pláštíkem pokrokovosti, svobodomyšlnosti a vzdělání.

Ale můžeme věřit a slavně věřit, až probudí se srdce české, že vysoko z něho vyšlehně pod popelem dnes doutnajícím plamen lásky Boží, a v jeho záru na prach a popel spáleno bude vše, co dnes odvádí náš dobrý lid od Boha, náboženství a církve svaté. A tu se hlásí k slovu zase ta, která má ohromné pole působnosti, jediná lékařka, schopná zhojiti a vyléčiti kazící se srdce lidské, totiž—»una sancta—catholica ecclesia«. Ona jediná vyvýší vysoko v národě českém spasné ono znamení — kříž Kristův, s nímž vznese i národ náš drahý.

Manifestace katol. studentstva za národní a státní myšlenku ve studentstvu čsl. a za respektování práv katol. studentstva čsl.

V poslední době rozrušena byla celá česká veřejnost chováním studentstva (vlastně jen jeho t. zv. reprezentantem Ústředním Svazem čsl. studentstva) při návštěvě maršála Focha. Plným právem ozvala se tu česky a národně cítící veřejnost, volajíc po nápravě a k zodpovědnosti. A byl jistě čas nejvyšší, aby se zachránilo to, co se ve studentstvu ještě zachrániti dá. Celá řada spolků, organisovaných ve Svazu, protestovala tu proti jeho jednání a ukázala tím, že nesouhlasí s jeho prací a s jeho názory na »stavovství a nestrannost«. — Poukazovali jsme již dávno na ty poměry, a skutečnost, byť smutná, ukázala, že nemluvili jsme snad prázdná, nebo dokonce stranická slova. Vždyť leželo nám vždy na srdci blaho národa a naši osvobozené vlasti. —

A jestliže uspořádalo Ústředí katol. studentstva veřejný projev za nápravu ve studentstvu a za svá práva, učinilo jistě jen zadost své povinnosti. Bylo nutno veřejně potvrditi a ukázati, že katol. studentstvo chápe se s radostí a hrdostí, avšak též s plným pochopením, práce národní, a že plní tu povinnost, již mu jeho název **k a t o l i c k é h o č e s k é h o** studenta ukládá.

Schůzi, svolanou na 1. června na půl 8. hod. večer na Slovanský ostrov (dříve Žofín), zahájil předseda Ústředí kol.

Kettner uvítáním přítomných, kteří naplnili sál do posledního místa. Uvedl zejména p. komisaře dr. Zámešče, senátora dr. Karasa, posl. Rozsypalovou a j. Po úvodní promluvě, v níž poukázal na účel projevu, předal slovo kol. Ph. C. B. Roztočilovi, jehož referát uvádíme.

Velectěné shromáždění!

(Charakteristika dnešního studentstva čsl.)

Pan senátor Václav Klofáč napsal předloni do »Máje« československých socialistů článek »Třicet let«, v němž vzpomíná svých studentských let a prvního sjezdu slovanského studentstva, konaného roku 1891 v Praze a srovnává s tehdejšími poměry ve studentském životě čsl. poměry dnešní. Svůj pozoruhodný projev končí těmito významnými slovy: »Kde je dnešní studentstvo?«. Ptá se a hned si odpovídá: »Hanba o tom myslit. Schází mu studánka, ze které pila před 30 lety naše generace. Nám síly dodával idealism, který znamenal obrození národa! — Brzy se ukázalo, na čí adresu tato výtka byla mířena. Tehdejší generální sekretář pokrokového Svazu čs. studentstva pan Matoušek (v 1. č. I. roč. »Studentské revue« z 1. října 1921) uznal za vhodné, napsati proti tomuto příkrému soudu nad studentstvem pokrokovým polemickou apologii, již začíná pathetickým gestem: »Chtějí na nás — idealismus!« — Bylo by škoda věnovati zde větší pozornost projevu odpovědného funkcionáře »Svazu«, v němž s důsledností téměř až úzkostlivou čteme slovo »idealismus« v ironických uvozovkách. Vám jistě postačí, uvedu-li jen jednu perlu ze zmíněné apologie: »Ano, my nepili ze studánky staré dnes 30 let, my našli si studánku svou a z té hodláme pít« — »my šli jsme dýchat internacionální ovzduší prvních let poválečných a šli jsme si stisknout ruku se studenty celého světa. To

je druhá fáze naší generace. A další? Přejde — jí prorokem nebudu. Ovšem — jako že »idealismus« nemáme dnes, i v ní ho nebudeme mít.»

Velectěné shromáždění!

Porozuměli jste té »další fázi«, k níž čl. studentstvo systematickým, dobře promyšleným plánem je vedeno? Což — dnešní nejčerstvější symptomy činnosti dnešního vedení t. zv. »vše-studentské organizace čl.« neskytají nám nového objasnění?

Mrazivý chlad musí provanouti každého, komu blaho vlasti a národa leží na srdci, kdo trochu hlouběji zamyslí se nad tím, že dnešní studentstvo čl., reprezentované Ustředním Svazem čl. studentstva, s tak cynickým výsměchem mluví o idealismu. Cyničnost tohoto výsměchu ukáže se však tím větší, když si uvědomíme, že ten posmívaný idealismus jest chápán právě ve smyslu národním a státním. Nejen slovo »idealismus« nalézáme v článku onom v opovrživých uvozovkách, ale také slova »národní«, »obět pro národní věc« a p. S posměchem mluví se tam o »vlasteneckém a národním kázání, o vlastenčení, národovcování, slovanění« atd.

Toť malý obraz k charakteristice dnešního studentstva pokrokového, jenž již sám o sobě postačuje, aby bylo jasné a určitě hned předem prohlášeno, že ne všechno čl. studentstvo má takové mínění o idealismu a národní a státní myšlence.

(Národní a státní charakter katolického studentstva čl.)

Katolické studentstvo čl. — jako vždy ve své tradici — tak i dnes hrdě vztyčuje prapor křesťanského a národního idealismu, neboť jest mu vzpruhou a nevyčerpatelným zdrojem nadšeného a obětavého boje za Boha a národ. — Velectěné shromáždění! Mnohému snad zdáti se bude groteskním, že právě katolické studentstvo tolikrát a tolikrát — jakož vůbec celý katolický tábor čl. — kaceřované z nedostatku vlastenectví, dnes v pátém roce v osvobozeném našem státě pozvedá s takovým důrazem svého hlasu, aby manifestovalo za národní a státní myšlenku v čl. studentstvu! Ale — což vznešené dědictví malého, posmívaného hloučku katolických studentů, jenž zde právě na tomto památném místě před 17. lety za hlučných pouličních demonstrací studentstva pokrokového a za pusté kampaně nepřátelského tisku vzchopil se k ráznému činu a vyhlásil založení České Ligy Akademické, nedává nám dosti oprávnění, abychom v době rozkladného procesu studentského života čl. nepovznegli výstražného hlasu za národní a státní charakter čl. studentstva? — Zaleťme jen zcela stručně několik let do minulosti a přečtíme si z knihy historie našeho hnutí tu velkou myšlenku programovou, jež hnutí naše zrodila, je živila a udržovala a jež stále jsouc živá a svěží jako zářící hvězda svítí a zářiti bude nám i naším nástupcům. Jest to veliká idea katolického obrození našeho národa. Idea tato jest společným programem všech katolíků čl., kteří sdružení ať v těch či oněch formacích na společné základně pracují k jedinému cíli. Mládež studující staví se do prvního šiku práce průkopnické k témuž cíli směřující a stává se nositelem nového katolického idealismu v našem národě. K uskutečňování této veliké ideje chce program náš — jak již v prvé »Studentské Hlídce« čteme — spoiti

všechno čl. studentstvo katolické v jeden mohutný šik; chce v něm živiti lásku k Bohu, k církvi, k vlasti a národu, lásku k lidu, z něhož vyšlo. Chce je vésti tak, aby z řad studentstva vycházeli do veřejného života inteligenti zbožní, upřímného a neohroženého katolického přesvědčení, inteligenti, milující svou vlast a svůj národ, s lidem cítící a pro lid pracující, kteří by se stali vůdci a průkopníky nového obrodného směru katolického v našem národě. — Tento program, jež úmyslně jsem citoval, aby byl jasně slyšán také v těch místech, kde dosud se dívají na nás s nedůvěrou a pohrdáním, vyznačuje zcela zřetelně národní a státní charakter smýšlení katolického studentstva a já výslovně připomínám, že zůstane oti a chlubou katolického studentstva, že vždy i v dobách největšího národního ponížení dovedlo uchovati program svůj a tím i svůj charakter v neztenčené síle.

Neboť, jak obecně uznáváno, katolicismus všude a tedy i u nás v našem národě vychovával a vedl vždycky své vyznavače k pravému a ušlechtilému vlastenectví činu (srov. Jitro IV. r. č. 4.). Ovšem, že nám národ sám o sobě není účelem. Nejvyšším účelem, smyslem, posledním cílem všeho života, jednotlivců i celých národů a všeho lidstva, je nám království Boží, jeho rozšíření a vítězství. Avšak národ a stát, to je dráha, prozřetelností nám určená, kterou máme jíti k cíli, to jest ten okruh vymezený našemu snažení po splnění nejvyššího ideálu, to je ta vinice, na níž našel Pán. Takto nejen přirozenou láskou, ale i vyšším poutem lneme k té roli, kterou Bůh nám světil k obdělávání a nikdy z lichých důvodů neodchýlíme se od cesty, po Boží vůli naší, i kdyby byla trnitá, bolestná, křížová a vyžadovala proto sebe větších obětí. — To jest smysl našeho národního idealismu, k němu hlásíme se vždy s chlubou a nadšením. Nám tedy katolické přesvědčení a život duchovní zdůvodňuje citění národní a státní a dává mu tím své posvěcení. Ano, naše svatá víra, tradovaná apoštolskou církví římsko-katolickou, to jest ta naše studánka, ze které pije naše katolická generace studentská, prodchnutá svatým zápalem pro rozkvět naší milované vlasti a národa. To zcela zřejmě vyznačuje i náš ligistický odznak. Vidíte na něm korunu svatováclavskou — ten veliký náš symbol znázorňující sen o samostatném státě našeho národa. Symbol ten již dávno před válkou, hned když v pohnutých dobách čl. studentstva vznikla Č. L. A., byl čestným dokumentem našeho národního programu. A ligisté nepřestali nositi ho nikdy; s tím větší hrdostí nosí ho i po převratě, kdy sen o samostatném československém státě je splněn, a dnes odznak ten jest nejen chlubou jejich, ale stává se zárukou, že v čl. studentstvu národní a státní idea svatováclavská nikdy nevymizí, nýbrž naopak, že stane se v době dnešní, kdy čl. studentstvo je odváděno hesly realismu a komunismu od národního a státního přesvědčení, stane se vůdčí hvězdou našeho národního studentského života.

A jestliže, velectěné shromáždění, katolické studentstvo čl. dnes spontanně pozvedá svého hlasu, aby zdůraznilo národní a státní svůj charakter nejen před veřejností katolickou, nýbrž také a zvláště vůči vládě, úřadům státním, zemským a školním, je vedeno k tomu nejen současnými poměry ve studentském životě, nýbrž i jednáním činitelů vládních vůči čl. studentstvu vůbec a katolickému pak zvláště.

(Ústřední Svaz čs. studentstva není faktickým představitelem čs. studentstva.)

A tu hned na samém počátku jest nutno prohlásiti, že Ústřední Svaz československého studentstva, ať se již během let officiosně nazýval jakkoliv, nikdy nepojímal ve své organisaci československé studentstvo všechno, že tedy nikdy neměl a nemá práva nazývati se »všestavovskou« organisací a jako takový vystupovati. O období předválečném netřeba šířiti slov. Před válkou bylo vedení Svazu — konečně je tomu tak i dnes, jenže tenkrát už v další fázi, doménou realistické frakce. Jak píší o tom výstižně »Národní Listy« ze dne 3. prosince 1923, Svaz stal se jevištěm úporných bojů jednotlivých studentských frakcí politických. O nějaké Ústřední stavovské organisaci studentské před válkou mluvití nelze. Zmíněné »Národní Listy« píší: »Jen je nutno konstatovati, jak vůči studentstvu, tak vůči veřejnosti, že Svaz československého studentstva není zástupcem všeho českého studentstva na pražských vysokých školách a hlavně ne všeho stavovského úsilí jeho, ale že je pouhým nástrojem expansivních choutek radikálních frakcí studentských. — Že již před válkou Svaz se vyznamenával fanatickým bojem proti — abych se tak vyjádřil jejich odborným termínem — studentstvu klerikálnímu, tomu se snad ani nepodivíme, neboť to patřilo — a snad dosud patří — k jejich »národnímu programu«. Ligisté byli vytlačeni ze všech fakultních spolků a také ze všech institucí podpůrných. — O době válečné možno přejíti mlčením. Na »všestavovské« organisování dal se pokrokový Svaz až ve školním roce 1919—20. Naše Ústředí katolického studentstva zúčastnilo se tehdy jednání o vytvoření řádné stavovské organisace všeho studentstva a projeвило ochotu ke kooperaci se Svazem ve věcech stavovských. Ale naše dobrá vůle a upřímná snaha byla vůdci tak zv. všestudentské organisace odmítnuta. Řeklo se zkrátka, že organisace konfesijní v rámci Svazu pojata býti nemohou. A tak celá naše organisace studentstva katolického zůstala mimo Svaz a stav tento trvá až doposud. — Tato fakta, velectěné shromáždění, prostě konstatuji, poněvadž z nich zcela jasně vyplývá, že dnešní Ústřední Svaz čs. studentstva není všestudentskou stavovskou organisací, poněvadž a priori vylučuje z něho studentstvo katolické. Není tedy a nemůže býti faktickým reprezentantem čs. studentstva, nýbrž může nanejvýše býti představitelem jen určité části studentstva pokrokového. Zcela logickým důsledkem prokázané these je, že tudíž vláda a úřady vůbec nejsou oprávněny Ústřední Svaz za představitele čs. studentstva uznávati a s ním jako takovým jednati.

Ale nejen to, že ve Svazu není sdruženo studentstvo katolické, je velká řada i jiných spolků pokrokových, jež členy Svazu nejsou. Studentský Věstník ze dne 27. ledna 1922, č. 4, uvádí na př. 50 studentských organisací, jež ještě nevstoupily do pražského (oblastního) Ústředí a tím i do Ústředního Svazu. Jest to nový doklad toho, že Svaz nemá nejmenšího oprávnění jménem všeho studentstva čs. jednati. — Netřeba snad ani dále zmiňovati se o tom, že velká většina studentů ve Svazu organisovaných má členství zcela papírově, že jest tam buď proto, že jest náhodou členem některého z fakultních spolků, nebo že to patří k modě, či snad jest tam pouze ze setrvačnosti a p. Ze všech časopisů pokrokového studentstva slyšíme stále stesky na apatii většiny členů na pa-

pirové členství, jež jeví se sotva zapravováním všelijak vymáhaných členských příspěvků. — Uvádím všechno to proto, abych ukázal, že ty »všestudentské masy«, jichž jménem Ústřední Svaz tak rád mluvívá a jedná, jsou velmi problematické a mlhavé. Nejlépe to je patrné z počtu odběratelů orgánů Ústředního Svazu. Tak na př. v úřední zprávě tiskové komise, přednesené na valné hromadě Svazu r. 1922, měla »Studentská Revue« přímých odběratelů 132. My naproti tomu můžeme konstatovati ten fakt, že jeden náš časopis studentský má odběratelů na 3000, druhý na 6000. — Ústřední Svaz tedy ve své podstatě fakticky není ani zdaleka představitelem všeho studentstva čs. a nemá tudíž práva, aby za takového byl vládou a veřejností vůbec pokládán.

(Protikatolická orientace a činnost vedení Ústředního Svazu.)

Pohledme však nyní, jak dokumentuje Svaz své »stavovství«. Slyšeli jste již, že při jednání o vytvoření všestudentské stavovské organisace nebylo katolické studentstvo pojata v její rámec s odůvodněním, že organisace konfesijní členy Svazu býti nemohou. Je zajímavé, jak si po této stránce Svaz zůstal důsledným. Spolek akademiků židovských »Kapper« v rámci Svazu beze všech těžkostí pojat byl, židovská konfesijnost Svazu patrně nijak nepřekážela. Ale nejen to, tento židovský spolek »Kapper« není snad ve Svazu jen z nějaké milosti; pro dnešní československé studentstvo je neobyčejně charakteristické, že na letošní valné hromadě Svazu, konané v únoru 1923 v Bratislavě, byla plenem valného shromáždění Svazu přijata tato kuriozní resoluce, navržená židovským akademickým spolkem »Kapper«: »Přejeme si upřímně, aby hnutí česko-židovské rozšířilo se po všech zemích R. Č. S., neboť stojíme na stanovisku, že židé v českých a slovenských školách vychovávaní mohou býti jedine Čechy a Slováci a ničím jiným. Studentské organisace česko-židovské jsou organisacemi národně důležitými a proto jest nutno, aby židé i nežidé přispívali k jejich pevnému vybudování. Přejeme si, aby toto hnutí, jež po 50 let zdárně pracuje na splnutí židů v Čechách s českým národem, zapustilo kořeny na půdě Slovenska a odstranilo tak dnešní nepřirozený a nemožný poměr židů k národu slovenskému. Tak se zdá, velectěné shromáždění, z této resoluce, že národní element v dnešním Svazu, který — jak již dříve uvedeno — národní myšlenku odmítá, reprezentuje židovský akademický spolek »Kapper«, neboť výslovně čteme oficiální projevy Svazu (Stud. Věstník III, r., č. 2 a 3), že studentské organisace česko-židovské jsou organisacemi národně důležitými.

Za této orientace dnešního Svazu nemůže nás ovšem již ani tolik překvapovati, že Ústřední Svaz, který si říká »všestudentská stavovská organisace« a který podle stanov »žárlivě vylučuje a lišné činnosti předem politickou, stal se střediskem boje proti studentstvu katolickému a proti katolické církvi vůbec. Důkazu toho tvrzení je velmi mnoho. Uvedu aspoň některé:

1. Před sčítáním lidu vydal Svaz štvavý leták, podepsaný odpovědnými funkcionáři, jímž vybízí studentstvo čs. ke »súčtování s Římem«.

2. Svaz žádal odluku theologické fakulty ze svazku universitního a laicisaci školství středního, ač i sám pan president vůči delegaci Ústředního

Svaz prohlásil, že to jest úkolem parlamentu a politických stran (srov. úřední zprávu ve Studentské Revui, r. II., č. 2, 1922).

3. Ještě po sčítání lidu odhlasovalo valné shromáždění Svazu výzvu ke studentstvu čs., »aby čs. studentstvo podjalo se poctivě uvědomovací práce protiřímské, aby se rozešlo matričně s církví, aby nedopustilo, aby čs. studentstvu mohla býti vmetena ve tvář největší pohana, že jest indifferenční ve věcech takové zásadní důležitosti pro čs. stát, jako jest odluka církve od státu.

4. Ještě v nedávné době Ústřední Svaz čs. studentstva podepsal zároveň s organizacemi hasičů, Sokolů, Volné Myšlenky a všelijakých církvíček provolání, v němž se kategoricky žádá, aby den smrti M. J. Husí byl prohlášen státním svátkem.

Ale proti tomu jednomyslně zamítli Ústřední Svaz připojil se k protestu proti bolševické vládě ruské vůči patriarchu Tichonovi, a sice prý pro politický charakter věci. Sapienti sat! Nehledě ani k té hrubé beztaktčnosti, že v oficielní zprávě Svazem o tom vydané, píše se o patriarchu Tichonovi jako již o bývalém patriarchovi — patrně tedy usnesení koncilu »živé církve« komunistické na Rusi je pro náš pokrokový Svaz autoritativní — musíme vysloviti svůj údiv a politování nad tím, že realistické vedení Svazu, které přece jest odchováno hesly oficiální naší humanity, odmítlo připojit se k protestu proti neslýchanému násilí, jakého kulturní svět nepamatuje, odvolávajíc se nejspíše na politický charakter věci.

(Národní a státní orientace Svazu.)

Všimněme si však nyní, velectěné shromáždění, také trochu blíže, jaký tón udává vedení Svazu dnešnímu studentstvu po stránce národní. Je zajímavo, že právě v době, kdy se nezdařily politické námluvy s Němci, počalo se s nimi ve studentstvu. Na čí popud, to se neví. Ale faktum je, že z čista jasna na fóru studentském, vyvstala otázka »národnostního« Svazu studentského, který měl býti utvořen ze Svazu dosud alespoň formálně »národního«. Věc dospěla tak daleko, že generální sekretář pokrokového Svazu napsal ve Studentské Revui, že je možným, ba za některých okolností i nutným, aby Ústřední Svaz čs. studentstva opustil svůj charakter národní a zaměnil jej charakterem národnostním, t. j. sdružil v sobě studentstvo československé ve smyslu státním, totiž Němce, Maďary, Podkarpatské Rusy a j., pokud jsou příslušníky Československé republiky. Povinnost k tomu ukládá prý prostě naše »pokrokovost«. (Srov. Studentská Revue, r. I., č. 4, 1922.) — A zatím co vedení Svazu připravovalo reorganizaci národního Svazu ve Svaz národnostní, bylo čs. studentstvo spravováno ideově na tento způsob: »Co na tom, že kdysi v severním Německu žili Slované, žijí-li tam dnes Němci, a co na tom, že kdysi ve zněmčeném území Čs. republiky žili kdysi Čechové, žijí-li tam dnes Němci.« — Cynismus těchto námluv s Němci byl po zásluze odmítnut všemi českými citlivými časopisy, vyjma ovšem realistického »Času«, jenž udílel důtku »hlášeným troubám našich vlasteneckých věží« a posmíval se »polemičce hlouposti vlasteneckých potrubí«. My ovšem, znajíce dobře »Čas« i jeho realistické koně, nedivíme se, že romil slzy krokodílů nad tím, že tolik zelený plán po česko-německé socialistické koalici i ve studentstvu čs. padl. Neboť zásluhou některých fakultních spolků, především »Všehrdů«,

se stalo, že k této národní ostudě dosud nedošlo. Pravím dosud. Neboť jako v našem životě politickém, tak i v životě studentském nevzdali se realističtí vůdcové svého plánu. Nynější předseda Ústředního Svazu p. Kopecký vytasil se s novou předlohou reorganizace Svazu. Svaz tento má se nazývati »Svazem státním«. Má sdružovati veškeré studentstvo všech národností a má míti jedinečnou zákonitou sankci. Svaz totiž domáhá se toho, aby zákonem bylo ustanoveno povinné organizování vysokoškolského studentstva v tomto Svazu státním, jenž by jedině byl zákonem uznán za představitele všeho studentstva Čs. republiky. Předloha tato tou dobou jest ještě předmětem diskuse a jednání ve výboru Svazu samého. Z naší strany je samozřejmé, že k takovým a podobným pokusům, jimiž Svaz se zanášá, zaujímáme stanovisko naprosto odmítavé. Ve snahách těchto o zákonitě uznání Svazu vidíme však zároveň pádný důkaz, že Svaz sám je si vědom toho, že fakticky ani z daleka představitelem čs. studentstva není. My chápeme ovšem velmi rádi, že Svazu není nikterak příjemné, jestliže zde stojí silná a ucelená organizace katolického studentstva, která jak zde v republice, tak i na fóru zahraničním samostatně vystupuje, a pomalu sice, krok za krokem, ale jistě, počíná si dobývati respektu. A proto si Svaz myslí, že zákonitou ochranou Svazu by sprovedil s povrchu čsl. republiky silnou organizaci katolického studentstva. Dnes však — tu pevnou víru chováme — dnes už nikomu se nepodaří hlas našeho studentského Ústředí utlumiti.

A ještě jeden symptom k charakteristice oficiálního vedení pokrokového Svazu. Jest to událost, jež v posledních dnech vyburcovala celý český citlivý národ k vážné úvaze. Naši republiku navštívil spoluosvoboditel naší vlasti, generalissimus spojených armád a tedy i armády československé, vítězný maršál Foch. Tento slavný syn Francie byl hostem českého národa, vlády, hostem pana presidenta. Celý národ vítal ho na osvozené půdě naší vlasti nejen jako vítěze, z jeho rukou vzaly osvobození celé národy a státy a miliony ujařmených, ale také jako svého přítele a ochránce. Celý národ byl si vědom toho, že není to jen úcta k velikému osvoboditeli, ale i pouto lásky a oddané vděčnosti, které nás k němu víže. V naší republice pouze Němci zdrželi se projevu, a komunisté zahrnovali hanou a potupou vítězného maršála. — A vedení t. zv. všestudentské organizace československého studentstva? Je to stydno vysloviti; Ústřední Svaz v jedné linii s nepřáteli našeho státu měl tolik smutné odvahy, že vydal protest proti uvítání maršála Focha. Slysme oficielní projev Ústředního Svazu o této věci v posledním Studentském Věstníku: Mimořádná schůze ústř. výboru konaná 14. t. m., jednala o usnesení Pražského ústředí S. Č. S. o ofic. uvítání maršála Focha. Po dlouhé debatě hlasováno o návrhu gen. sekr. Hlaváčka. 1. Ústřední výbor nesouhlasí s oficielní účastí Pražského ústředí na uvítání maršála Focha, neboť jde o činnost eminentně politickou, která je stanovami PUSČS a limine zamítnuta (přijato 9 proti 1, poradní hlasy 2 proti). 2. Ústřední výbor ohražuje se proti jednání PUSČS o uvítání maršála Focha, kterým překročil kompetenci, z níž vylučuje se činnost politická, za níž jest oficielní uvítání považováno (přijato 9 proti 1, poradní hlasy 3, proti 1). 3. Ústřední výbor považuje jednání PUSČS. za překročení kompetence oblastního Ústředí, vzhledem k tomu,

že se jedná o návštěvu významu celostátního, nikoliv oblastního (přijato 7 proti 3, poradní hlasy 3, proti 1). Jak zcela zjevně z přečteného, pokáral Ústřední Svaz pražské oblastní ústředí za to, že se usneslo na oficiální účasti při uvítání maršála Focha a ohradil se proti němu, čili usnesení jeho zrušil a účast studentstva při oficiálním uvítání zakázal. A vymluvil to, že prý šlo o činnost eminentně politickou. Ejhle! Propagovat výstup z katolické církve úsilím o laicisaci školství, ač i sám pan prezident prohlásil tuto otázku za politickou, to pro oficiální vedení Ústředního Svazu není otázkou politickou, ale uvítání spoluosvoboditele našeho národa, to jest prohlášeno za akt eminentně politický.

Je pochopitelné, že studentstvo katolické nemohlo zůstatí lhostejno k takovému projevu a veřejně v tisku ho odsoudilo. Ale i jiné studentské organizace, jež nejsou v našem Ústředí sdruženy, konečně prohlédly a tak v posledních dnech den co den čteme v denním tisku protesty proti jednání Ústředního Svazu, respektive těm vůdcům, jimž, jak »Nár. Demokracie« psala 17. května 1923, stávají se ideálem Vrbenští, Mumové a Rádlové. Uvedu z protestů alespoň některé.

1. Předsednictvo „Mladé generace čsl. národní demokracie“, Spolek českých právníků „Všehrd“, Akademický spolek „Kraťavec“, Spolek čsl. mediků v Praze, Akademický spolek „Štítový“ v Táboře, Čsl. akademický spolek „Právník“ v Brně, Spolek akademiků ve Slaném, Spolek posluchačů inženýrství na čes. vysokém učení technickém v Praze, Spolek posluchačů inž. chemie na čes. vysokém učení technickém v Praze, Spolek posluchačů zemědělského inženýrství na vys. škole zemědělské v Brně, Samospráva studujících realky v Mladé Boleslavi, Sbor fakultních spolků v Brně atd. — Dnes tedy i v samém studentstvu pokrokovém je var, jenž trvá přes to, že presidium Svazu posílá tisku nejapná vysvětlení a pan předseda Svazu se omlouvá studijní dovolenou a pobytem mimo Prahu. Ten smutný úkaz v historii čsl. studentstva, že oficiální vedení t. zv. všestudentské organizace postavilo se na protistátní, protinárodní stanovisko, když odmítlo uvítání spoluosvoboditele a hosta celého národa, ten smutný fakt nelze už smazat.

(Chování činitelů vládních vůči Svazu pokrokového studentstva a Ústředí katolického studentstva čsl.)

Když tedy takto jedná vedení Ústředního Svazu studentského, tu zajisté vším právem se tážete, jakpak k němu chovají se činitelé vládní. — Nechť, prosím, mluví fakta.

1. Péči ministerstva školství a národní osvěty vydán bude, jak čteme ve »Studentské Revui« v dubnu 1923, informační spisek o sociální péči, o osvětovém a politickém životě studentstva republiky. Tento spisek jest určen pro informaci ciziny. Redakci jeho svěřilo ministerstvo školství a národní osvěty činitelům z dnešního výboru Ústředního Svazu. Jak tak brožura bude vypadati, snadno si domyslíme. Naše Ústředí katolického studentstva oznámilo ihned ministerstvu školství, že k takové redakci nemůže míti všechno čsl. studentstvo důvěry a žádalo, aby do redakce byl přibrán také jeho zástupce. Nevíme, jak bude našemu Ústředí odpověděno, ale tolik prohlašujeme, že v zamítavém případě, nebude-li šetřeno v informačním spisku objektivitě, bude nuceno naše Ústředí samo konečně

již jednou informovati cizinu o náležitém stavu poměrů ve studentstvu čsl.

2. Z Národního fondu Masarykova rozděleno bylo r. 1920 pro studentstvo 17 milionů korun, z čehož studentstvu československému se dostalo 15 milionů a německému 2 miliony. Ptáte se jistě, kolik z této sumy dostalo studentstvo katolické? Ani haléře! Ze sumy 15 milionů, jež připadla čsl. studentstvu, připadlo 10 milionů na stavbu nové Masarykovy studentské koleje, 3 miliony na nouzové akce studentstva, z čehož na vnitřní zařízení studentské kolonie na Letné půl mil. Kč, na provedení adaptace v dnešní Masarykově koleji půl mil. Kč, na kolej Štefanikovu 100.000 Kč a j. a zbývající 2 mil. Kč určeny sboru sociální péče o studentstvo vysokoškolské v Praze k rozdělení mezi jednotlivé sociální instituce studentské. Oficiální »Studentský Věstník« z 1. listopadu 1920 komentuje zprávu o rozdělení Masarykova národního fondu takto:

»Studentstvo československé jest vděčno za krásný dar páně presidentův, dar, který svědčí, o jeho lásce k nám. Překvapila však nás u příležitosti rozdělování Národního fondu Masarykova drzost koleje Arnošta z Pardubic, jež se odvážila se žádostí, podepsanou hrabětem (sic!) Schönbornem, doprošovati se toho, na co ani klerus, ani šlechta halěrem nepřispěla, ačkoli je známo, že jsou to právě tito činitelé, kteří tuto nemorální instituci nemorálním způsobem dotují, jen za tím účelem, aby využili bídy studentstva k zakupování jejich duší. Bezpříkladnou touto troufalostí jsme opravdu překvapeni a vděčíme panu presidentu, že jejich žádost odkázal do patřičných mezí. — Poznámky, myslím, přičítavati netřeba. Snad jen tolik, že k úpisům na Masarykův národní fond, byly nuceny také peněžní ústavy katolické.

3. V r. 1921 připadlo z Masarykova národního fondu čsl. studentstvu 13 milionů. Podpůrným institucím katolickým nepřipadlo zase ani haléře. Tentokrát zase kuratorium našeho stavebního družstva »Sušil«, jež staví naši studentskou kolej v Brně, »mělo tu bezpříkladnou troufalost« a žádalo o subvenci. Připisem kanceláře p. presidenta republiky ze dne 12. května 1921, č. 185, byla tato žádost odkázána do patřičných mezí, t. j. zamítnuta.

4. Letos připadlo z Masarykova národního fondu, na nějž značně přispěli zvláště také katolíci američtí, 11 milionů Kč. Z této částky nedostalo Ústředí katolického studentstva čsl. ani haléře, ač 21. března 1921 podána byla žádost za určitou kvotu p. presidentovi a 14. listopadu ministerstvu školství a národní osvěty a ač v této věci intervenovali katolíci poslanci i senátoři. Dnes Masarykův fond je rozdělen a naše intervence ukázaly se marnými. Z kanceláře pana presidenta republiky odpověď, třebaž že urgována, nedošla dosud vůbec.

5. V rozpočtu ministerstva školství a národní osvěty jsou úžasné sumy na různé sociální a kulturní účely studentské. Naše Ústředí žádalo 30. září 1921 o podporu. Odpověď po půl druhém roce dosud nedošla. Žádali jsme letos na účet 13. kapitoly 8. a 9. tit. rozpočtu min. školství, odpovědi nemáme dosud. Proti tomu Svazu pokrokového studentstva, abych jen něco uvedl, povolilo se 400.000 Kč na zřízení knihkupectví. — My jsme jen jednou žádali min. školství o povolení subvence na studentský sjezd do Ravenny; žádost byla zamítnuta, ježto položky prý byly

již vyčerpány. A zatím delegace pokrokového Svazu jezdí za státní peníze po všech zahraničních sjezdech studentských a za státní peníze hostil pokrokový Svaz cizince v Praze při internacionálním kongrese studentském.

(Strakova akademie.)

Ale, velectěné shromáždění, není dosti na tom, že ze všech stran plnými rukama sype se jen Svazu studentstva pokrokového a že na druhé straně studentstvo katolické je necháváno úplně bez podpor. Plán realistického vedení jde mnohem dále a má v úmyslu připravit studentstvo katolické i o to, co jest jeho právním majetkem. Jde o Strakovu akademii. Historie její je známa a právě nedávno předseda našeho Ústředí podal veřejnosti v denním tisku obsažnou zprávu o tom, kterak veškeré úsilí našeho Ústředí o zjednáni právního stavu ukázalo se dosud marným. Naše memoranda, rozklady a protesty leží dosud v příslušných ministerstvech a nezodpovídají se. Konstatuji, že Svaz pokrokového studentstva má ve Strakově akademii, na niž jedině katolické věřící studentstvo má právo, celý sekretariát, má tam redakci a administraci svých časopisů, tiskárnu, má tam přístřeší »Sdružení socialistického studentstva«, řečnivá tam i pan poslanec Vrbenský, má tam místnost Svaz pokrokového studentstva slovenského atd. To vše, prosím, stalo se se souhlasem ministerstva školství a národní osvěty a zemského správního výboru.

(Kolej Arnoštova.)

V naší koleji Arnoštově dvě celá patra dosud obývá okresní soud pro Nové Město. Táži se: Bylo by na příklad možné, aby nějaký úřad státní obýval 2 patra koleje Hlávkovy nebo Masarykovy? A přes veškeré snažné úsilí, jak ředitelství koleje Arnošta z Pardubic, tak i naší organizace studentské katolickým akademikům nelze bydlet v katolické koleji! Hlávkova a Masarykova kolej má pravidelnou roční subvenci 180.000 Kč. Kolej Arnoštova subvence nemá žádné!

Mohl bych takto, velectěné shromáždění, dlouho ještě pokračovati. Uvedl jsem jen několik dokladů zvláště křiklavých, které nad jiné průzračně dokazují, jak rafinovaným přímo způsobem je studentstvo katolické v naší republice šikanováno. A to ještě na úkor pokrokového Svazu, toho Svazu, který nejen že není všestudentskou organizací a nemá tudíž faktického oprávnění býti představitelem československého studentstva, nýbrž nemá ani oprávnění morálního, neboť jeho vedení již dávno zapřelo svůj národní a státní charakter a postavilo se na stanovisko protistátní.

(Za respektování práv katol. studentstva!)

Proti tomu musí se protestovati co nejrozhodněji a říci zcela hlasitě a veřejně, že jednání činitelů vládních je neoprávněné a nespravedlivé. Nutno prohlásiti, že souhlas k zákonům studentstva se týkajícím dali také zástupcové katolického lidu, nutno říci, že také katolíci naši rodičové plní své povinnosti vůči státu s příkladnou obětavostí, že platí těžké daně, že Masarykův národní fond jest také z peněz katolíků, že i katolické peněžní ústavy veliké sumy naň upisovaly. Nutno prohlásiti, že i katolické studentstvo z 90 procent je chudé, že musí také strádati, že nemá kde bydlet, kde stravovati: a k tomu to katolické studentstvo, které nikdy nezapřelo svého národního a státního

charakteru a vždy věrně plnilo své povinnosti vůči národu a státu.

To vše nutno je připomenouti dnes, kdy maška s vedení pokrokového Svazu studentského, tolik a tolik vládou favorisovaného, spadla. Očekáváme plným právem, že ode dneška bude alespoň naší vládě jasno. Očekáváme, že ode dneška nebude vláda jednati s pokrokovým Svazem, který se postavil na stanovisko protistátní. Očekáváme, že činitelé vládní konečně budou již jednou spravedliví i vůči studentstvu katolickému a dají mu vše, co po právu mu náleží. Očekáváme, že pokrokový Svaz konečně sám také už došel k poznání, že svou „všestudentskou“, stavovskou roli dohrál. Očekáváme, že jeho zástupcové s vědomím a za podpory vlády jako představitelé čsl. studentstva se neodváží již vstoupiti na půdu Francie, proti jejímuž generalissimu podnikli provokativní demonstraci. Očekáváme konečně, že čsl. studentstvo samo se probere z národní a náboženské lethargie a odmítne konečně od sebe realističtý a komunistický protektorát.

Jestliže, velectěné shromáždění, s vědomím čsl. studentstva a zároveň i s vědomím činitelů vládních voláme po nápravě, po zjednáni samozřejmých práv naší organizaci katolického studentstva, tu jsme si dobře vědomi její síly a mocenského postavení. Z malého hloučku svou vírou pevně zcelených studentů katolických přes všechn nápor nepřátel vzrůstalo hnutí naše utěšeně již před válkou; když pak po ní povstávali jsme k novému, lepšímu žití, tu dovedlo katolické studentstvo s nevyrovnatelným nadšením postaviti se do služeb vůdčí myšlenky svého programu a vedeno katolickým a národním idealismem, dovedlo vytvořiti velkou a pevnou organizaci katolického studentstva. Byla posmívána, přezírána a odstrkována, ale v tom právě spočívá její veliká síla, že si ji studenti katolíci vytvořili sami, odkázáni jen na svou vlastní obětavost a práci. Tím, že studentstvo katolické bylo vytisknuto ze sociálních institucí, tím právě bylo nuceno projíti školou životní obětavostí. Naše organizace studentská stojí sama ze sebe a o sobě. Od vlády a činitelů státních i jiných nedostala ani haléře, a přece stojí! Mohl by to tak říci o sobě Svaz? Mohl by i on existovati bez podpory vlády? A bez ohromné podpory vlády? On přijímá závratné sumy od státu a ještě má tolik odvahy stavěti se na stanovisko protistátní.

(K úsilovné práci a odhodlanému boji za svá práva.)

Ale, velectěné shromáždění, jestliže v dnešním projevu tolik stesků s naší strany bylo proneseno, neznamená to, že se chceme omeziti pouze na to, abychom zde veřejně žalovali na bezpráví, které studentstvu katolickému jest činěno. I když jsme si vědomi síly své organizace a tím plněji-li také cítíme křivdy, které se nám dějí, to zůstává nám jasno, že i nadále v prvé řadě musíme spoléhati sami na sebe, t. j. že nejenom že nemůžeme a nechceme ustávati ve své pozitivní tvořivé činnosti, nýbrž naopak, že musíme jí dodati ještě větší intenzivitu. Máme zářivý příklad na našem katolickém dělnictvu. I ono bylo úřady vládními šikanováno, i jejich jménem všelijaké „všedělnické“ odborové organizace socialistické protiprávně vyjednávali s vládou, která pouze tyto favorisovala. Ale katolické dělnictvo svou mnohaletou houževnatou prací domohlo se konečně v nedávné době

zaslouženého respektu nejenom u vlády, ale také u jiných odborových organizací dělnických a dnes s nimi vyjednává se jako s činitelem rovnocenným.

S neúprosnou jistotou musí dojít také na nás, byť by se tomu pokrokové studentstvo sebe více a sebe déle zpěchovalo. Toť bude jen přirozený vývoj práva a pravdy; ta sice na čas dá se pošlapat, ale utlumit a odstranit ji nelze!

Proto katolické studentstvo československé je si dobře vědomo velikosti doby. Ví, že musí stále zvětšovati své pracovní úsilí, jež katolická aktivita dnes více než kdy jindy vyžaduje. Katolické studentstvo jest připraveno. Jest připraveno k boji odhodlanému a vytrvalému za svůj program a za svá práva. K němu zve všechno studentstvo československé dobré vůle s hlubokou touhou v srdci, aby mezi studentstvem československým rozmohla se statečnost, odvaha, sebevědomí, idealismus a heroismus přinášet vždy oběti hmotné i duchovní pro blaho vlasti, pro křesťanské přesvědčení a za mravní a náboženské obrození našeho národa. Doba volá nás v před. Nutká nás v zájmu národa a státu, aby žádný katolický student a katolická studentka nezůstali neorganizovanými, ale všichni abychom utvořili mohutný šik odhodlaných bojovníků za království Boží v našem národě!

Po referátě kol. Roztočila promluvil senátor Karas, který poukázal na to, jak všechny snahy o uplatnění práv katol. studentstva byly marné, přes všechny sliby, jichž se dostalo všem, kdož intervenovali, a vyslovil naději, že toto bezpráví bude napraveno.

Po něm ukázal kol. Simerský, předs. Č. Ligy A., dle spolkových zápisů, jak Č. L. A. pracovala na poli národním i v dobách největší persekuce za dob válečných. Za spolek katol. akademiků »Moravan« v Brně promluvil kol. Ph. C. VI. Macourek, za »Spolek katol. slovenských akademiků Považan« kol. Schulc.

Za všeobecného nadšení přijata následující resoluce:

Resoluce.

Katol. studentstvo pražské, shromážděné na veřejném projevu za národní a státní myšlenku ve stud. čsl. a respektování práv katol. stud. na Žofíně 1. června 1923 přijímá tuto resoluci:

Věrní národnímu programu hnutí katol. studentstva a majíce na zřeteli dobrou pověst

našeho státu v zahraničí, odsuzujeme s celou upřímně česky a slovensky cítící veřejností neaktvnost a hrubé urážky, jichž se dopustil Ústřední Svaz čsl. vůči hostu našeho státu — maršálu Fochovi. Tímto svým jednáním Ústř. Svaz čsl. stud. postavil se na stanovisko protistátní a protinárodní; nemůžeme tudíž souhlasit s tím, aby napříště byl uznáván příslušnými vládními a jinými kompetentními činiteli za jediného a oprávněného representanta čsl. stud., ježto nesdružuje v sobě všechno čsl. studentstvo, nemá k tomu ani faktického, ani morálního práva. Žádáme tudíž příslušné vládní činitele, především min. školství a národní osvěty, aby, uznávajíc v praksi Ústředí katol. stud. za studentskou složku, rovnocennou Ústř. Svazu čsl. stud., postaralo se o to, aby katol. stud. nebylo jako až dosud vylučováno ze všech sociálních institucí, nýbrž aby bez újmy svého nábož. přesvědčení mohlo na nich participovati. Žádáme dále, aby ze subvencí, jež se poskytují různým kolejiím, byla určitá položka věnována též koleji Arnoštově v Praze a koleji Sušilově v Brně. Prohlašujeme, že dnešní Svaz čsl. studentstva používá budovy Strakovy Akademie jak proti znění a duchu závěti, tak také, ježto mnohých místností používá se k účelům organizačním proti výnosu min. školství ze dne 31. května 1922 č. 41.796, že „totiž Strakova Akademie věnována je individuálnímu zaopatření chudého studentstva a nikoli k umístění spolků a korporací studentských.“ Žádáme proto, aby definitivní úprava statutu S. A. stala se zcela podle znění a ducha závěti. Dokud se tak nestane, trváme na tom, aby místnosti ve S. A. uvolňované, nebyly propůjčovány Ústř. Svazu čsl. stud., nýbrž dány k dispozici Ústředí katol. stud., jež by ve smyslu závěti a ve smyslu svrchu citovaného výnosu min. školství zřídilo v S. A. internát.

Proti resoluci hlasovali 3 členové Ústř. Svazu pokrok. studentstva. Kol. předs. Kettner poukázal v doslovu na poměry dnešní a srovnával je s poměry před 17 lety, kdy pod ochranou bodáků zakládána Česká Liga Akademická v témž sále. Dnes, po 17 letech, ve svobodném státě čsl. může katol. studentstvo za národní a státní myšlenku manifestovat zase jen pod ochranou policie, poněvadž české pokrokové studentstvo nenaučilo se ještě za dobu 17 let ničemu jinému, než boji proti katolickému studentstvu.

Zapěním národní hymny byla památná manifestace skončena.

Ovoce bolševické výchovy českého studentstva dozrává.

Každý slušný člověk je naplněn hnusem, když slyší, co provádějí bolševici za své hrůzovlády v Rusku, jak ďábelsky chovají se ke všemu, co souvisí s náboženstvím, jaké smíchy si tropí z náboženských úkonů. Jistě že nenajde se snad

nikdo z lidí, kteří mají jen trochu inteligence, aby neodsoudil tohoto jednání. Vidí v tom jistě každý počátek konce.

Než není třeba choditi již do bolševického Ruska, neboť dočkali jsme se toho již i v naší československé vlasti,

a to mezi »dorostem inteligence«, který se rád nazývá »pokrokovým« studentstvem českým. Nechceme se dotýkati všeho studentstva pokrokového, neb víme, že jsou tu čestné výjimky, než jednáni t. zv. pokrokového studentstva, které se tímto názvem všude ohání, a při tom všem úrovni kleslo pod úroveň němé tváře, budiž přibito na pranýř.

O Božím Těle ubíral se Studentskou kolonií na Letné podobný průvod, o jakých jsme četli ve zprávách z Ruska. Na čtyřech holích připevněna byla umouněná plachta na způsob baldachýnu. Nesli to čtyři »pokrokoví« čeští vysokokolští studenti. Pod plachtou ubíral se pátý, nesa na způsob kaditelnice uvázanou láhev. Ovšem že našla se i asistence k tomuto úkonu. Tento »výkvět« národa došel až k tak zv. Děvínu (tak nazvali studenti pavilon,

v němž bydlí studentky). Tam postavili se pod okna a hulákajíce surovým způsobem sesměšňovali uctívání katolických oslav Božího Těla. »Akademik« s lahví okuřoval pak ty, kdož se v oknech zjevily. —

Nenalézám dosti slov k odsouzení. Uvádím jen: V roce 1920 připadlo z Masarykova fondu půl milionu na vnitřní zařízení Stud. kolonie na Letné. Do Studentské kolonie přijímají se jen členové Svazu. Studentstvo ze Studentské kolonie na Letné mělo nařízeno, aby se všechno zúčastnilo rozbití schůze katol. studentstva na Žofíně (1. června), které tam manifestovalo za národní a státní myšlenku ve studentstvu československém. Nemluvím o tom, co se vyprávělo před krátkým časem o mravní úrovni ve Studentské koleji. —jřch—

AL. DRÁPALÍKOVÁ:

K otázce dívčích SSS.*

Odpovídám na článek v 8. č. »Jitra«, pod tímto titulem uveřejněný, pouze proto, aby z mlčení studentek k němu nemohl býti vyvozován další důkaz o jejich pasivnosti.

Článek sám jest ve svém jádru neucelený a nejasný. Autor jeho se na počátku obrací pouze k dívčím SSS., v dalším pak podrobuje kritice ženské hnutí vůbec. Nechápu ovšem proč, poněvadž dívčí SSS. jsou od ženského hnutí (o němž mluví) tak vzdálena, a mají docela jiný účel, budují na tak odlišném podkladě, že jest nemožno o nich mluvit tak, jakoby byly totožny s hnutím emancipačním.

Měla bych snad psáti o úkolech dívčích SSS.? Myslím, že program jejich činnosti, který loni na konferenci v Prostějově přednesla slč. PhC. Effenbergrová, je velmi dobrý, a že jsou v něm jasně vytčeny směrnice, na jichž podkladě se má budovati, a není tedy třeba o nich znovu mluvit.***) Proto považují také za zbytečné se o něm rozepisovati. Chci však odpověděti na věc jinou.

Autor jmenovaného článku si přeje, aby katolické studentky »konečně samy

projevily své názory i přání, nebo naznačily direktivy své činnosti a ujasnily sobě i nám konečně cíle svého vývoje«.

SSS. dívčí sdružují studentky ze středních škol, bytosti mladé a tedy i nezkušené. Z toho plyne pro ně povinnost — mnohokrát od duchovních rádců zdůrazněná — cvičiti se ve skromnosti a ji osvědčovati. Tato ctnost však vylučuje, aby se katolické studentky pouštěly do něčeho, k čemu nejsou ještě dostatečně schopné. Sem počítám i snahu — u nadšeného mládí jinak zcela vysvětlitelnou — naznačovati konečné cíle svého vývoje a hlavně rýsovat i snad plány pro budovu ženského hnutí, jež se shroutila dosud i ženám dospělým. Katolické studentky mohly a měly by býti — abych užila přirovnání, odpusťte, snad nepřiliš dokonalého — pouze základem oné budovy. Bude-li tento základ dobrý, mohou býti i ostatní části budovány správně, avšak určovat, jak mají býti tyto základy kladebny, může pouze stavitel, který má rozhled po celé stavbě, založený na odborných i ostatních životních zkušenostech — a těch studentské mládí nemá. Proto bylo již mnohokrát zdůrazňováno, aby všechna SSS. měla duchovního rádce se širokým náboženským i

*) Odpověď na stejnojmenný článek v 8. č. »Jitra«.

**) Minulý roč. »Jitra«, č. 8. a 10.

vědeckým rozhledem, který má pro dívčí SSS. dostatek porozumění, ale i dostatek autority. Ten musí řídit práci v dívčích sdruženích, má-li býti korunována žádoucím výsledkem. Z uvedeného jest dostatečně jasno, že kolegyně nemohou pracovati samostatně ani ve svých dívčích SSS. Tím spíše není možno, aby tak nezkušené chtěly řešiti věc, jež se jich — nota bene, alespoň po dobu středoškolských studií — vůbec netýká. Každá katolická studentka ví jistě dobře, že pro přítomnost první její povinností je studium, příprava pro příští její povolání. Chce-li vykonati onu přípravu ve všech směrech pokud možno svědomitě (na př. obeznamenati se mimo studia dobře i s pracemi domácimi a podob.), a chce-li dostáti všem povinnostem, jež jí ukládá péče o duši, o její vnitřní život, naskytá se jí úkol dostatečně veliký, zvláště v dnešní době, kdy vyžaduje se od ženy v jejím oboru znalost mnohem důkladnější, než v tomtéž oboru u muže.

Autor výše jmenovaného článku — pokud jsem mohla usouditi — u dívčích SSS. vůbec činnosti nepozoruje. V důsledku toho, co ve své stati uvádí, je to docela přirozené; představuje si ji jinak, než jak skutečně má vypadati, jako něco, »co jest skutečně činem«.

Myslím, že lze v životě vykonati mnoho i bez velkého hluku a ohromného gesta — pouhým vzorným plněním povinností, jež nám dni ukládají. Žili a žijí mezi námi lidé, kteří pracují tímto tichým způsobem, aniž bychom toho pozorovali. Starají se o nás mnozí, jejichž péči nedovedeme oceniti, pokud nám ji poskytují, již ale velmi brzo pohřešujeme, pakli se nám jí nedostává. Snad právě nejvíce ženě byl přidělen úkol věnovati se této tiché práci, málo oceňované, za to však před Bohem tím záslušnější. Poněvadž pak naprosto není účelem dívčích SSS., aby tam kolegyně pozbyly svých význačných ženských vlastností: skromnosti, trpělivosti, soucitu, péči o jiné a podob., tedy i činnost jejich jest tichá a těmto vlastnostem odpovídající.

Vezměme na příklad: náboženský kroužek. V některých SSS. bývá pravidelně jednou v týdně. Nezdá se to být nijak velkým činem, jít tam na hodinu. Ale chodíme-li tam týden jako týden

(s výjimkou letních měsíců), rok nebo dva, odneseme si odtamtud při dobré vůli pro sebe hodně. A činnost SSS. má směřovati k tomu, aby členky získaly z ní co nejvíce, a aby tím ziskem nahradily čas, který na ni obětují. — Myslím tedy, že jest jen třeba pohlížeti na věc s tohoto hlediska. Pak jistě nebude třeba dělati »smutnou bilanci činnosti dívčích SSS.«.

Naprosto nechci tvrditi, že všechna SSS. jsou vzorná. Ale i tu, než pronese-me kritiku, musíme uvažovati, za jakých poměrů pracují. Namnoze brání poměry místní rozvinouti činnost v tom rozsahu, v jakém by bylo žádoucí. Jinde jest to nedostatek schopných funkcionářek, jinde ztížena jest práce neporozuměním se strany rodičů. Jsou dívčí SSS., kde mnohé členky se nemohly uplatniti ve sdružení pouze proto, že rodiče z přílišné péče o ně se domnívají, že spolky, ať jakékoliv, pro dívky nejsou. A takových překážek se stává do cesty více. Kolik vtipných dívčích hlav se již napřemýšlelo o jejich odstranění! Někdy, a příznejme dosti často, jsou vinny i kolegyně samy, jež, nedostatečně uvědoměny, pojmají celou věc povrchně. Ale zde snad se dá mnoho napraviti, a to, bude-li ve výboru Ústředí akademička, jež by znala poměry jednotlivých SSS. a která by byla schopna dávat jim iniciativu. Bylo by nejlépe, kdyby to byla studentka rovněž z SSS. dívčího vyššího, neboť hlavně ta mohla by kolegyním porozuměti, povzbuditi je a v případě potřeby jim i rázně domluviti. Porozumění, a hlavně porozumění z její strany považuji k zdárné práci za nutné. Ač sama akademička, musím přiznati, že většina vysokoškolských studentek velmi brzy zapomíná na léta svých středošk. studií a nemívá dostatek pochopení pro starosti a tužby svých kolegyně ze střed. škol. Zním v tomto ohledu jen nečetné výminky.

Myslím, že z předcházejícího je zřejmo, že nad stavem našich SSS. není třeba lomiti rukama. Tím méně je třeba středošk. studentkám budovati nový světoborný směr. Předně to není z uvedených důvodů možno, za druhé není toho ani třeba. Samostatné kolegyně, jež pracují a vzdělávají se soukromě, mohou se četbou příslušných spisů a novin poučiti o ženském hnutí

a jeho cílech, pouze pro svou osobu. Ale upozorňuji: ať čtou opatrně a dobře uvažují!

Prozatím o věci tolik. V příštím roce bude snad možno v diskusi pokračovat. Ale pokládala bych za mnohem užitečnější pro dívčí SSS. — jichž prospěch máme přece na zřeteli — kdyby se psaly články, obsahující praktické náměty, jak pracovati v tom kterém oboru. Nikoliv sentimentální úvahy o úkolech dív. SSS! Pro ně bychom se k vlastní práci nikdy nedostaly.

Končím. Přiznávám, že moje odpověď jest neúplná a úplně snad neuspokojuje. Výtku oprávněnou ráda přijmu. Ke své omluvě uvádím pouze zmíněnou nejasnost článku, na nějž odpovídám. Vytkla bych mu ještě jednu věc: V dojemné péči, aby byl co nej-

nesrozumitelnějším, bylo naň vyplýtváno tolik cizích slov, že by byl z nich pomalu hotový slovník! Autor snad zapomněl, že píše ke studentkám, jež jsou namnoze z nižších tříd gymnasií nebo učitelských ústavů. Těžko hádati, co si taková chudinka počala se »sugestivním gestem lyrika revoluční literatury,« jak asi uvažovala nad »chimérickou sférou psychologické odloučenosti a cizorodosti,« ačli se vůbec k onomu místu v četbě dostala.

Zanechme přece těch cizích slov! Připouštím ještě, aby se jich užilo tam, kde je jisto, že jim bude porozuměno. Nikdy ne v článku, kde je to předem vyloučeno a jehož úkolem je povzbudit. Lze přece mnoho říci prostě a je to mnohem vkusnější, zvláště když zkušenost učí, že mnohdy lesklá slova mají zakrýti myšlenkovou prázdnotu!

M. SLOVAČKA:

Studentkám.

Za několik dní přijdou prázdniny, doba odpočinku a radosti pro studentstvo. Však my, studentky z SSS., těšíme se právě na práci, těšíme se, že prázdniny otevrou nám volné pole činnosti, a to zejména mezi katol. mládeží a mezi našim lidem. Mám hlavně na zřeteli kolegyně z venkova. Těm chci říci, jak představují si naši nadšenou práci, jak můžeme uplatnit své schopnosti.

Obraťme zrak k prostému venkovskému lidu! Vidíme, jak málo má nezištných, ideálních vůdců, jak často sám bez opory jde za svým cílem. Co se mu dnes namluví o t. zv. pokroku, který vbíjejí téměř do jeho hlav. Budeme-li dobře pozorovati tuto práci lidí, kteří chtějí tak lid náš vésti, a vžijeme-li se skutečně v situaci lidu, jistě s chutí půjdeme mu vstříc. Snažme se, abychom získaly jeho srdce, pak získáme i jeho duši, a tím vykonáme mnoho, ba snad vše. Potom budeme moci šířiti i u nich své ideje národní i náboženské. Chceme-li však získati lid, varujme se vypínavosti, pánovitosti. Zde třeba naopak ukázati pravou lásku a pokoru. Ukáže těm našim venkovanům, že jsme stále jejich, že neodcizila nás města venkovu. Provádějme prakticky pravou

demokracii. Nechtějme poučovati lidí starších, rádi jim však, když můžeme, poraďme.

Nejlépe však můžeme působiti mezi dívkami. Ty nám mohou nejlépe porozuměti. Mezi nimi můžeme šířiti v první řadě svoje ideály národní a náboženské, ať je to již ve spolcích či mimo ně. Vždyť dnes je každému tolik poučení třeba, zejména v otázkách náboženských. Předpokládám ovšem u našich studentek, že samy jsou v tom oboru co nejvíce vzdělány. V katol. dívčích spolcích není dosti pracovnic. Nabídněme své síly a svoji pomoc v úsilí o obrození národa. Pomozme navrátiti národu to, co mu moderní doba uloupila, odkaz předků, svatou naši víru.

Jestliže však žádáme něčeho od jiných, musíme ukázati, že samy dle slov svých žijeme. K slovům třeba skutků. Život náš nechť proto odpovídá tomu, co hlásáme. Poněvadž ke každé práci třeba je posily, abychom vytrvaly, držme se pramene, kde ta síla prýští, utíkejme se ke Kristu. Katolická studentka nechť ukáže častým přijímáním svatých svátostí svoji vyspělost a své pochopení pro podstatu veškerého života.

J. PERNICKÝ:

Hmota.

(Dokončení.)

Vedle Pythagora máme ještě mnoho vynikajících mužů, mezi něž patří také Herakleitos. Temný ve svém spise: »O přírodě« tvrdí, že »ryzí bytí« je základem všeho. Dle něho svět všeobsáhlý a jediný nebyl stvořen ani bohem ani člověkem. Byl, jest a bude věčný oheň, jenž stará

se o vznikání a zanikání věcí. Oheň žije smrtí země, vzduch žije smrtí ohně, voda žije smrtí vzduchu, země žije smrtí vody. Obdobné tedy stanovisko jako předcházející učenci.

S novým názorem na svět vystupuje Empedokles. Tvrdil, že svět pochází ze

čtyř živlů: vody, ohně, vzduchu a země. K sobě byly přitahovány velikou koulí, »láskou«. Z vnější strany však pronikl k nim »svár«, a rozdělil je od sebe, čímž vznikl kosmos.

Živly, z nichž se naše tělo skládá, byly podle Empedokla kdysi v jiném spojení než nyní, takže člověk kdysi byl ptákem, stromem, rybou atd. Vyskytují se u něho již názory na hmotu a na svět, které se blíží k názorům Darwinovým.

V této době však začíná se mnoho bájeti a tvrditi o složení hmoty. Mnozí učenci, jako byl Démokritos a Leukippos tvrdili, že hmota skládá se z malých, nepatrných částic — atomů. Jsou to neproměnné, nedělitelné, neprostupné částičky hmotné, které vzájemným seskupením jsou k sobě přitahovány. Atomy podle nich neliší se druhem, ale pouze tvarem. Za nejdokonalejší byly pokládány atomy ohně. Prakticky užívání atomů vykládali takto: Barva bílá — běl, skládá se z průhledných, rovných a hladkých tělísek — atomů, čern z nerovných a drsných atomů, červen z kulatých ohňových atd. Atomisté řečtí řeší soustavu světovou tak, že rozdrobili svět na malé částky (koule, válce, jehly, hranoly atd.) a souhrn těchto tělísek v prostoru prázdňem je pro ně svět. Avšak znalost těchto věcí byla speciální. Hmotou zabýval se i Aristoteles. Po něm nevynikl již z badatelů o hmotě dlouho nikdo. Teprve v 17. století vystupuje muž velmi nadaný, Gassendi, jenž uvedl názory o atomech do věd přírodních. Předpokládá, že ve světě je tolik různých druhů atomů, kolik je prvků, tedy asi na 70. Jeho názory přejal pak slavný učenec Boyle, jenž atomismus položil jako základ pro chemii.

Od něho pak přejal atomovou theorii Newton.

Teprve v XIX. a XX. století budí se veliký zájem o zkoumání složení hmoty a pojmu hmoty vůbec. Co se týká pojmu hmoty, tu podle nejnovější theorie Einsteinovy pohyb elektrického proudu, jímž vzniká pohyb elektronů pro případ pohybu řídí se podle rovnice, k níž došel Einstein dlouhým uvažováním a bádáním.

$$F \frac{d}{dt} \left(\frac{m_0}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}} \right) v,$$

kde $m = \frac{m_0 c}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$. m značí hmotu elektro-

nu v klidu 9.0×10^{-28} . v = postupná rychlost elektronů hmoty. Jestliže zobecníme první rovnici pro pohyb libovolné hmoty, docházíme k úsudku, že hmota tak jako čas a prostor je proměnná a že je závislá na pohybu. Dalším usuzováním dospějeme k jakési souvislosti mezi energií a mezi hmotou, ať již v klidu nebo v přímočarém a rovnoměrném pohybu.

Jestliže totiž energie ($m c = \frac{E_1}{c}$) má setrvačnou hmotu určenou (t. j. jestliže je znám pohyb nebo klid), tu změní se hned setrvačná hmotu určitého tělesa, jestliže dostane nějakou jinou energii, nebo zase na druhé straně, že tuto energii ze sebe vydá.

V chemii nastává z toho vývoj (evoluce?), nebo jako zpětná reakce pohlcení energie tepelné (Novákova fysika odst. 309.)

Z toho pak jako důsledek je, že na jedné straně nastane nutně zmenšení hmoty setrvačné, na druhé pak straně zvětšení.

Tím tedy je dokázáno, že není správný zákon o zachování hmoty ve vesmíru ani ve fysice, ani v chemii, nýbrž je pouze dosti přibližný. Podobně platí zákon o zachování energie jako zákon přibližný. Než znova podle nauky Einsteinovy a podle Minkovského potvrzuje se platnost zákona o spojených veličinách o zachování hmoty a energie.

Rovnice $E = mc^2$ podává nám důkaz, že v poměrně velmi malé hmotě máme utajenou velikou energii. 1 gram dá nám 21 bilionů kalorií. Učiníme-li takovou změnu s jedním gramatomem Radia, dostaneme číslo $226 \cdot 24 \cdot 122 \cdot 365 = 10^9$ joule.

Hmota tedy dělí se na molekuly, tyto opět na atomy a atom dělí se zase na elektrony a promptony.

Atom není podle nynějších pokusů nedělitelným individuem, ale sám skládá se z velké soustavy.

Jádro atomu má rozměry velmi nepatrné (což pro praxi nemá velké ceny). Průměr jádra je roven 10^{-24} cm. Elektrony jsou zase mnohem nepatrnější a jsou od jádra až $10.000 \times$ vzdálenější, tedy atom v pravém slova smyslu má rozměr 10^{-7} cm.

Avšak aby se k sobě elektrony a promptony nepřitáhly, je nutně předpokládati pohyb jich kolem vlastního jádra.

U různých prvků předpokládáme jiný pohyb elektronů, tak ku př. u helia předpokládáme otáčivý pohyb elektronů kruhový nebo eliptický; kde ovšem E je velmi nepatrné. Z toho poznáváme, že atom záleží tedy hlavně na relativnosti a pohybu elektronů kolem jádra. Elektron má náboj, dosud nejmenší to náboj elektrický $e = 4774.10^{10}$ elst — 479.10^{10} elst.

Dlouho trval rozpor mezi naukou fyzikální a chemií proto, že nemohla se překlenouti hráz mezi ohromnými světy a jejich velkými vzdálenostmi, a mezi nepatrnými částicemi a vzdálenostmi atomů.

Přidáme-li se však na stanovisko Minkovského, předpokládající pohyb elektronů kolem jádra, tu sblíží se nám tyto věty, kde ve středu stojí Slunce — jádro atomové, planety — elektrony.

Podle theorie elektronové mění se názor o etheru světelném. Ether je nositelem dějů elektromagnetických a nemá ani relativní pohyb, nýbrž je v absolutním klidu.

Tento ether byl pokládán za kapalinu bez tření a při tom měla velikou pružnost. Tato theorie se zvrátila pokusem Mikelsonovým, jenž dokázal, že rychlost světla je největší vůbec a ani skládáním dvou rychlostí nevyrovná se rychlost výsledná rychlosti světla.

Moderní fyzika dala nám nový, jednotný názor světový. Svět skládá se z jednoho tělesa, z těchže látek, jež nacházíme na světě (zemi).

Vesmír představuje si Einstein »konečný«. Proč prý bychom si pořád představovali nekonečnost, když si můžeme

představit konečnost lehce. Neboť tak můžeme souditi podle vzdálenosti světů.

Je zde částečné potvrzení theorie Kant-Laplaceovy, že svět pochází z pralátky, která, stvořená, rozdělila se na světy.

Dnes ovšem svět nepředstavujeme si svět jakožto trojrozměrný, nýbrž jako čtyřrozměrný, kde vedle tří rozměrů (délky, šířky, výšky) máme čtvrtý rozměr, t., čas. Aby však t . byl přibližně stejně veliký s jinými, tu zavádíme dráhu světla, kterou proběhne za dobu t , tedy ct a jelikož je to veličina pomyslná, je čtvrtý rozměr ict.

Můžeme se dočkati ještě, že změny, které zavádí matematika do své vědy (Einsteinův princip relativity), budou dalekosáhlé, ba co je dnes vědou, může zítra býti nepravou vědou — mythem.

Než nikdy nesmíme odsuzovati práci těch, kteří učili se souditi jinak, kteří však toužili po pravdě. Vždyť věda snaží se každou otázku poznati pravdivě. Važme si těch, kteří myslí i pro nás a chtějí, aby lidstvo šlo k pokroku, a nedejme na lidi ctižádostivé a krátkozraké, kteří se jim posmívají.

Dobře nám to potvrzuje Svatopluk Čech:

»Moh' být užitečným tvorem,
doktorem či professorem,
snad i mandát poslanceký
ulovit —.« A vážně na to
klepne v tabatěrky zlato,
na níž Kristus pěknou prací —
koupena je v licitaci.

(Pomocné knihy: Cicero: Tusculanarum disputationes partes selectae. — Novákova fyzika, Zásady Helenů o vědu I., II.)

JOSIP VALENTIN MAJCÉ:

Oris katoliške dijaške organizacije v Sloveniji.

Notranja sila in moč Slovenstva temelji na intenzivni in sistematično krasno zasnovani kulturni organizaciji, katero so si osnovali Slovenci v najneugodnejših okolščinah, brez vsake državne pomoči. Slovenske kulturne organizacije so pred vsem plod neumornega dela slovenske duhovščine, ki je bila vedno narodna in pa one peščice kulturnih delavcev, katere je v življenje poklical dr. Janez Ev. Krek.

Njemu in pa v prvi vrsti blagopokoj-

nemu škofu dr. Mahničju se ima zahvaliti katoliško čuteče dijaštvo v Sloveniji za svojo ogromno in trdno organizacijo. Pa tudi hrvatski dijaški organizaciji sta dala ta dva moža-velikana svoj pečat.

Ni moj namen pisati zgodovino kat. dijaškega pokreta v Sloveniji; za danes se hočem omejiti samo na faktično današnje stanje.

Ko so Slovenci po prevratu dosegli svoj davno zaželjeni cilj — univerzo v

Ljubljani — se je odprla kat. dijaštvu svobodna pot udejstvovanja in združevanja. Akademski društva, ki so prej delovala v raznih univerzitetnih mestih v tujini so se preselila domov. Tako vidimo danes v Ljubljani kar tri akademska društva »Danica«, ki se je preselila iz Dunaja, »Zarja« iz Gradca in ker sta bili obe prenapolnjeni se je ustanovilo še tretje »Borba«. Poleg tega posluje izborna tudi bogoslovno akademsko društvo v Ljubljani in pa bogoslovno društvo v Mariboru. Lansko leto se je ustanovilo novo društvo, oziroma podružnica »Danice« v Zagrebu. Vsa ta društva so z izjemami enega ali dveh članov popolnoma slovenska. Existirajo pa še tri druga društva, kjer so Slovenci učlanjeni in je tudi izredno dobro udeležujejo dela, to je »Krek« v Pragi, ki se je po prevratu poživil mesto starega »Dana«, na Dunaju »Jug«, ki je stopil na mesto »Hrvatske« in pa v Belgradu »Jug. kat. akad. društvo sv. Cirila in Metoda«, ki se je prelevilo iz »Dana«, ki je tam nekaj let po prevratu zbiral kat. akademike. Vsa društva imajo jako lepo število članov, najlepše seveda v Ljubljani sami, kjer štejejo skupaj okoli 250 članov. Razumljivo je, da bi eno društvo s tako visokim številom članov bilo precej okorno telo, zato so ondodni akademski krogi volili tri društva, po principu delitve dela. Ker pa se je čutila potreba enotnega nastopa in vodstva akademskih društev, zato so si v Ljubljani osnovali »Akademski senat«, ki faktično vodi cel pokret in daje direktive. V vsakem društvu existirajo različni krožki in klubi ter odseki, znanstveni, literarni, umetniški, pevski itd. Najbolj močna odseka se mi zdi da sta Marijina kongregacija in pa Orlovski odsek. Vse kongregacije so zopet združene v eno celino, kakor tudi vsi Orlovski odseki, Ljubljana, Praga, Dunaj, Zagreb, zopet v Orlovsko dijaško okrožje. Starešine oziroma seniori akademskih društev tvorijo »Slov. kat. nar. starešinstvo« v Ljubljani, ki ima svoje ogromno delo razdeljeno na odseke. Rekel bi, da je ono štab in faktično vodstvo celega, ne samo dijaškega kat. pokreta v Sloveniji.

Zvesto svojim našelom so akademska društva predvsem katoliška. Gojijo in pospešujejo v kolikor spada v njih

delokrog versko življenje. Gojijo znanstvo in literaturo. Veliko mladih talentov iz njihovih vrst je že poklonilo svoj dar na oltar slovenske književnosti in umetnosti. Ne bili bi verni duševni sinovi Kreka če se nebi inbenzivno in smem reči z velikim uspehom pečali z študijem socialnega vprašanja. Mislim, da bi težko našel med slovenskimi katoliškimi akademiki kako drugo smer tako rozvilo kot krščanski demokratizem.

Z vsakoletnim prirejanjem socialnih tečajov na sv. Joštu, stari sociološki katedri dr. Kreka, se je doseglo ne samo čut in razumevanje za krščansko solidarnost ampak tudi navdušenje, izredno delavnost in globoki študij v tej smeri.

Srednješolska organizacija ženska in moška, ki se je po prevratu nadela ime »Razor« je bila od natranjega ministra framazona Sv. Pribičevića prepovedana, kakor tudi vse kongregacije v Bosni. Pred vojsko je delovala izvrstno.

Reprezentativna korporacija slovenskega kat. dijaštva je po vojni »J. k. d. Liga« v Zagrebu. Ona zastopa slovensko kat. dijaštvo na zunaj v državi sami in izven nje. Ima za akademske, srednješolske in ženske organizacije svoja tajništva (sekretarijate); poleg tega pa še za nekatere važnejše upravne stroke.

Glasiloslovenskega kat. dij. pokreta je bila pred in med vojno »Zora«, ki je izhajala v Ljubljani. Po prevratu se je v navdušenju spojila s hrvatsko »Luč—jo«, ki je izhajala dalje pod imenom »Zora—Luč.« V kolikor mi je znano se deluje zopet na to, da dobijo Slovenci zopet svoje ožje glasilo. Dokaz te žive potrebe je lanska izdaja »Almanaha«, ki ga je izdal Akademski senat v Ljubljani. Poleg tega pa ishaja krasno urejevan list za srednješolsko dijaštvo »Mentor« ki je urejevan od profesorjev knezoškofijske gimnazije sv. Stanislava v Št. Vidu pri Ljubljani.

Za počitniško dobo posluje »Slovenska dijaška zveza« v kateri so organizirani vsi dijaki brez razlike študija. Razdeljena je na veliko podružnic. Namen ji je širiti med počitnicami med ljudstvom prosveto, kar najbolje zamore potom predavanj in pa ustanavljanjem knjižnic. Statistika bi lahko govorila kako

krasne uspehe je dosegla s tem svojim plemenitim delom, ki pa za slovenskega dijaka ni samo plemenito ampak dolžnostno.

Na kratko sem skušal podati oris organizacije slovenskega katoliškega dijaštva. Pri pomankanju virov posebno statističnih se zavedam da to spis ni po-

poln, zakar prosim bralca naj mi blagovolno odpusti. Pisan je največ za pospeševanje vzajemnega spoznavanja vsega slovankega dijaštva posebno katoliškega.

Mi gremo naprej, mi strelci,
in pred nami gre Bog — kot plamen
pred Izraelci.

K. KALOVANÝ:

Vzpomínky na místra Dvořáka v letním jeho sídle ve Vysoké.

(Věnováno příteli Eug. V.)

„Rusalka“, tak možno čísti nad úzkou zelenou brankou, již možno vejít do velké zahrady, krásně upravené. Na severní straně stojí jednopatrový domek se zelenými okny a dveřmi a s několika vikýři ve střeše. V tomto domečku „Na ovčíně“ ještě před 19 lety bydlel jeden z největších hudebních skladatelů Ant. Dvořák.

Naposledy, kdy tam z Prahy zavítal, bylo 15. března 1904. Tenkrátě jistě netušil, že naposledy navštívil svoje zamilované letní sídlo ve Vysoké. Neuplynuly od této doby ani dva měsíce, a Dvořák rozloučil se po krátké nemoci s tímto světem. Bylo to dne 1. května, když opustil své lože, cítě se již úplně zdravým; avšak před polednem zkosila ho nelítostná smrt. Chci několika řádky nastíniti jeho život ve Vysoké u Příbramě. Nebudu psáti o jeho činnosti skladatelské v tomto letním sídle, nýbrž pouze se omezím na jeho povahu a způsob života. Co však chci o něm psáti, mám od jeho zahradníka H., který téměř po celou dobu jeho pobytu ve Vysoké opatroval jeho zahradu a holuby a jemuž také mistr Dvořák poslal několik dopisů z Ameriky, jejichž textu užiji.

Pravil jsem, že jeho vila jest ve velké, krásně upravené zahradě, kterou si zřídil sám, neboť na tomto místě stával dříve ovčín. Proto také později sám říkával, že bydlí „na ovčíně“ Před tím však bydlel na jiném konci vesnice, úplně v lese u cesty, v tak zvaném „Dvorku“. Odtamtud neměl daleko do zámku hraběte Kounice, kam však sám nechodil; zavedl tam jen svou paní s dětmi a sám odcházel na nedaleké místo, které se tří stran jest lemováno hustým lesem, k východu pak jest otevřené. Uprostřed místa, řídce posázeného olšemi, leží malé jezírko, dnes jen špinavou vodou naplněné. Na jeho západní straně, na místě travou porostlém, sedával náš

umělec. Tam spřádal v duchu „Jakobína“ a „Rusalku“, snad tam i psával.

Když se odstěhoval na „Ovčín“, ještě tam docházel, ač bylo místo hodně vzdáleno. Neměl-li kdy, navštěvoval les hned podle vily se táhnoucí, kdež naslouchával zpěvu ptactva. Když ptáci nezpívali, dával prý často některému hochu šesták, aby mu zahvízdal nějakou píseň.

Dvořák byl velmi dobrosrdečný a přístupný, ač se lehce i rozhorlil, což však netrvalo nikdy dlouho. O jeho dobrosrdečnosti svědčí následující: Když šel vesnicí, a potkal Hajliperka, vesnického chudáka, vždycky mu musil něco dáti. Neměl-li peněz, vypůjčil si, a Hajliperka obdaroval. Rád chodíval „na sklenici“, jak říkával, a zahráti si „dardu“. Tak totiž nazýval kartovou hru „datku“. I v Americe si vzpomněl na „dardu“ Psal totiž dne 5. února 1894 panu H.: Dardu nehrajem, ale za to pěstujeme americkou hru „Casino“ každý večer. Rád chodil mezi lid a s ním rozmlouval. Penězi nešetřil. Když totiž poprvé odjížděl do Ameriky, tu řekl H.: „Vrátím-li se z Ameriky, na ty varhany hrát nebudu.“ Chodíval totiž každou neděli do Střebaska do kostela a tam hrával na varhany. Ve Střebasku byly nějaké malé a špatné varhany. A jak před odjezdem do Ameriky řekl, tak také se stalo. Když se vrátil, pozval si k sobě nějakého pána z Prahy, zavedl ho do střebaského kostela a tam mu opakoval, co byl již před rokem řekl a přidal, aby zde byly brzy jiné. A skutečně asi za 14 dnů již hrál na nových, od kterých však, ač si je sám pořídil, přece mnohdy utekl, třeba v polovici mše sv. To stalo se několikrátě, když totiž ho napadla nějaká myšlenka, kterou uznal za vhodné co nejdříve na papír zaznamenati. To však neškodilo, neboť hned převzal varhany ředitel kůru, pan učitel Aug. Fortelka, který velice pečlivě se staral o hudbu chrámovou.

Jednou, když si ředitel nacvičil na svátky svatodušní Rajmanovu figurální mši (neboť nevěděl, že Dvořák si přijde zahrát), po kázání, když vše bylo přichystáno jen spustiti, náhle vstoupil na kůr mistr Dvořák s nějakými slečnami a s panem Sukem. Slečny s p. Sukem ihned si sedly do lavice. Dvořák spatřiv nástroje se zarazil. Hned přiběhl k němu pan učitel a omlouval se, že nevěděl, že přijde, že však si může zahrát nějakou lidovou píseň. Dvořák nechtěl a odešel, neboť nechtěl to poslouchati, jak sám také pravil: „Já to poslouchati nemohu.“ Odešel, ale sotva začalo „Kyrie“, již tu byl znovu, vzal varhannový part a hrál. Když dohráli „Kyrie“, poznamenal: „Dobře to jde!“ V tom vyskočil na sedadle, a poroučel: „Ať přestane na troubu hrát, řve příliš, ať hraje jen basa.“ Hudebník však neslyšel. Za chvíli pravil Dvořák znovu: „Přestaňte do toho troubit!“ Ale trombonista neslyšel, nýbrž mocným svým dechem foukal do nástroje. Ještě dnes, ač již je velmi stár, svým dechem a uměním dovede přehlušiti celou kapelu. — Ne, že by hrál falešně, za to by nebyl od Dvořáka kárán, ale trombon se do této mše naprosto nehodil. Když mistr po druhé zavolal, přestali hrát hudebníci na ostatní plechové nástroje a celá hudba kolísala. Teprve po třetím volání počalo se vše zase sbírat, neboť i Suk chopil se houslí. Konečně na vybídnutí mistrovo počala i Magda zpívati, a tak slavně byla mše sv. skončena.

Mistr Dvořák však nechodil do kostela, aby si jen zahrál. Byl skutečně vzorně zbožný. I z jeho dopisu však můžeme pozorovati zbožnou, na Boha vždy pamětlivou mysl. Píše 1. listopadu 1893: Dnes máme Všech svatých; u nás ale bohužel ani o tom nevíme, je zde vše jako o všedním dnu. Jindy zase: H., kdybyste věděl, jaká' daleká' to je cesta přes moře, ale všecko dopadlo dobře, Pán Bůh nás chránil a tak jsme se šťastně do toho obrovského města dostali.

Dvořák byl velikým milovníkem holubů, jež sám choval, miloval ale i ostatní ptáky, a často se zlobíval, když slyšel, jda vesnicí, malého sedmihláška někde na hrušce zpívati. Proč prý u nich se neusadí, proč někdo může mít to štěstí, a mít ho na své zahradě a on ne. Takovou láskou lnul k ptactvu, doma pak k svým holubům. Jak velice holuby miloval, možno zase pozorovati z jeho dopisů p. H. Píše z Ameriky 5. února 1894. „O holuby dobře pečujte a ať je jich hodně mnoho. Nechte holoubata vylítat, když jsou jen trochu hezká.“ O rok později dne 29. srpna píše

podobně: „Co pak holubi? Ať nějaké pěkné necháte vylítnout.“ Myslím, že to postačí k vylíčení jeho záliby o holuby. Ani za dálným mořem na ně nezapomínal. Ale ani na stromy nezapomínal a velice byl o ně starostlivý. Poslyšme, co píše 5. února 1894: „Přesázeli jste některé křoviny a kam? aby se zbytečně větve neřezaly, aby stromy lépe rostly.“ A skutečně velice miloval stromy a stále jen mluvil o tom, kdy asi se dočká' takových stromů, jaké jsou v jiných zahradách. On totiž celou zahradu sám zařizoval; před tím bylo celé místo ve velkém nepořádku. Kolem byly rozbořené hradby, ty opravil, a kamení, které zbylo, dal narovnat na kruhový kopec a na něm si zřídil prostý altánek. Tam často přiběhl ráno a hleděl k Boubínu, zda je zahalen v mlhách či ne. V tomto altánku sedával náš mistr s dcerami, s panem Sukem a jinými, jichž jména možno na hrbolaté desce neb na trámech čísti.

Opodál stál bodlinatý akát, ke kterému mnohdy přivedl svého zahradníka a pravil mu, hledě na akát: „Podívejte se, abych vám tak spletl to a do hlavy nabodal; a Kristu to udělali!“ Od tohoto stromu několik kroků sil Dvořák ječmen nebo pšenici pro holuby. Přilétli-li vrabci a kradli mu ječmen, velice se na ně zlobil. Poradil-li mu někdo, aby do nich střílel, neučinil tak; jednak se toho bál, jednak měl s nimi veliký soucit. Proto dal chlapcům provaz a poručil jim, aby každý šel po jedné straně polička a tím plašil vrabce.

Mezi tímto ječmenem byly nasázeny v řadách stromy švestkové a těch si velmi vážil.

A jako si vážil svých švestek, tak zvláště cenil svoji práci. Z práce míval velkou radost. Nikterak se také netěšil z cizích holdů. Ač často říkával: Doma neznají člověka, až v cizině jim o něm povědí — přece netěšil se z oslavování. Ačkoliv, jak často vypravoval, v Německu mu jezdili na koních a s hudbou vstříc, přece měl nejraději, když beze všeho hluku přišel do Vysoké a tam ho uvítali jen sousedé a jen po sousedsku. A že na Vysokou vzpomínal, o tom svědčí jeho dopisy z dálné Ameriky. Píše 5. února 1894: „Není dne, abych si na Vás, na Vysokou nevzpomněl. Bude to pro mne kruté, ale jaká pomoc.“ Jindy píše: „My pojedeme na léto velmi daleko od Nového Yorku, ještě 1000 mil dál do Špilvil, ale za to doufám, že nám to bude jaksi náhradou za Vysokou. Je to velice pěkná vesnice, úplně česká — školy, kostel, všecko

je české, i pan farář je Čech, jmenuje se Bílý a pochází od Lomnice u Budějovic.“ Jindy opět píše (nejdříve se zmiňuje o holubech): „Jak rád bych se s nimi bavil, ale jistě raději bych ovšem viděl Vysokou a Vás všecky známé! Jen doufejme! Pán Bůh dá nám snad opětně toho šťastného okamžiku dopřátí, že se opět všichni po tak dlouhé době uvidíme a shledáme.“

Ano, tak se těšil na domácí lid. Píše dne 8. prosince 1892: „Skoro každý den ráno časně, když se probudím, vzpomínám na všecky a na všecko, avšak marně — nikoho nevidím — je to jen sen!“ Jakou však měl radost, když dostal dopis z Čech, viděti z dopisu, kde píše jednou: „To víte, jak nás to těší, když z Čech psaní přijde . . .“ — „neb dvakrát po sobě jsem četl Váš dopis, aby mi nic neušlo.“ Tak miloval své krajany.

Abiturientům na uváženou!

(Předkládá Literární Jednota bohoslovců olomouckých.)

Máte se rozhodnouti pro životní povolání. Jednou pro vždy. Kolik myšlenek táhne Vám hlavou! Kolik skrytých tužeb se hlásí ke svému právu, kolik předtuch, mžikových záblesků štěstí, radostných chvil, jež žádati chcete od života . . . Stojíte na jeho prahu, před spleť cest, cestiček . . .

Kam . . . ?

Dovedete pronést k nebi nadšená slova, hodná ideálů, skromná a odvážná:

Tam, kde toho Prozřetelnost potřebuje!

Tam, kam volá zájem celku!

Tam, kam pokyne hlas Ředitele všechněch!?

Ego sum Via, Veritas et Vita . . .

Znáte tento Jeho hlas, znáte Jeho církev. V dobách zlých Vás volá, v dobách, kdy národové mravně umírají . . . Potřebuje sil, svatá matka, aby zachránila lidstvo, k jehož spáse byla založena. Potřebuje hojnost pevných, charakterních kněží! Šiřitelů Pravdy, již tak dlouho kdysi hledala tisíciletí a na niž ještě miliony ubohých čekají . . . A přece slíbil všem milosrdný Bůh ústy prorokovými: Aj, já pošlu mnoho rybářů a potom pošlu jim mnoho lovců. (Jer. 16, 16.) — Nechcete býti rybáři a lovci nesmrtelných duší? Nechcete býti kněžími?

A tak miloval všechny Čechy. Poslyšme, jakou měl radost, když se setkal s Čechy v Americe.

V Omase, 1500 mil od New Yorku, tak totiž píše, setkal se s několika muži, kteří náhodou pocházeli z Vysoké a znali ho. Píše: „Oba mě ihned poznali a měli jsme velikou radost . . . a bavili jsme se velmi dobře.“ Jindy píše: „Čechů je zde také dost a tak nám teskno není.“

Tak miloval krajany, tak miloval své bratry Čechy.

Nestydme se proto ani my za své krajany, i když máme vyšší postavení než oni. Kéž i my nezapomínáme nikdy na své bratry, když se nám dobře daří, ani tehdy, když by nám cizina chystala triumfy, jak mistru Dvořákovi, a který se však přes to vždy hrdě hlásil k své krvi.

Co je kněz? Považte, co koná a poznáte, co je: Obětuje Bohu všemohoucímu, svolává Pána světů na oltář, trvá s Tvůrcem v nejužším spojení, prostředkuje mezi uraženým Bohem a kajícím člověkem, pokračuje ve spasném díle Kristově na zemi. To je kněz a to je jeho stav. — Nuže, proč váháte svěřiti říci kněžství, té řece požehnané, loďku života? Píseň věčnosti zpívají její vlny (Dr. Novák, Pohledy.)

Volá Vás církev, volá vás národ! V přání uštvaného, vyprahlého lidu poznáte jeho hlas, znějící mocně, bolestně. Obětujte svůj život pro blaho obou, pro Krista, pro uhasení žízně tisíců nesmrtelných duší! Nemůže se pro ně více vykonati v žádném jiném stavu! Nepřemlouvejte se tím heslem, neklamte se, nedejte se klamati! Nebuďte hluší v posvátných chvílích rozhodování se, postavte se výše, nad zájmy hmotné a přirozené, prostě Pána žní, aby Vás poslal, nové žence, na vinici svou. Vinici Pravdy a práce pro věčný život duší!

Nemeškejte! Nyní je čas, hodi na příhodná. — Magister a dest et vocat . . . Slyšíte? — Uslyšíte? — Poslechnete? —

Čekají na Vás osiřelé semináře a vděčně otevřená náruč Vašich bratří — bohoslovců

STUDENTSKÁ MUSA

Ukázky z literární tvorby studentské.

Vy!

AL. KELTNEROVÁ:

Vy,
kteří toužíte po slavných činech,
jichž paže unavena nečinností,
žádá si zbraně,
aby se mohla bít
za popularitu —
za autoritu — —
za slávu — — —

Vy,
kteří, co homo novus, lokáte plnými doušky
rozkoš z prvního zdaru,
ostříce zbraně
pro boje nové —
pohlédněte ve své nitro;
neboť ten muž byl slavný,
který porazil nepřítele svého srdce.

JOSEF TROJAN:

Na hrob přátelství.

Můj přítel, lidé, nezemřel — to jenom jeho
bílá duše z mojí odešla a za sebou jen tupé
prázdnou nechala, jež buší do spánků a plní myšlenky.

Ty mrtvý příteli, já jsem chtěl zapálit ohně
na horách, ale dýchal jsem příliš rychle a ten

vítr odvál Tě jako plachetní koráb. Já v duši Tě
měl rád, ale víš, ty moje tváře mne zradily.

Jsi mrtev. A já Ti stavím hrob. Hrob v duši
duši odešlé. A víc Ti na něj nedám, než červenou
růži, jež měla milovat, ale jen bodala.

A pokoj budiž popelu mých vzpomínek!

A. F. SLAVEC:

Věční poutníci vesmíru.

„My letíme již den a noc,
co zrození jsme byli;
ba —
již dny to dva a jednu noc
a mnohou strhli míli!“
— Co viděli jste? — já, zvědavce se ptám.
„Ó prázdnou, prázdnou všude
a v dálce snad — však ne! prázdnou i tam!“
„My letíme sto let!“ — Co tam? — „Ó nic!“
„Tisíce let již trvá let!“

— Co zříté? —

„Kosmos, prázdnou, vesmír, nic! — — —“

— Ó, stůjte již! Nebo leťte dál!

Má myšlenka teď dá se s duší v cval.

Myšlenka rychleji letí,

myšlenka zahanbí vás, vesmíru děti,

myšlenka kosmos přeletí,

přeletí to hrůzostrašné prázdnou, to nic

a uzří mnoho, spatří víc! — — —

(Z knihy „Úsměvy mrtvých“.)

A. Š. KOS:

Letní.

Klid, ticho večerní.
Po zvoncích na mýtině
západu slední záblesk těká.
Dozněla dávno hudba měkká
jich srdcí v květu klíně,
dozněla — zvonky sní...

Však po nich jiné zvonky se pak rozpějí,
ty zvonky, které zvonívají klekání...
Jak sladké harmonie v kraj se rozběží,
jak jemná echa zavanou to se strání!

Vy chvílky blahé, chvílky večerní,
kdy rostou stíny, s vížky zvonek zní,
kdy nebe se nám začne otvírat,
vy chvílky! —: vás mám rád, tak z duše rád!

Moje kvietky.

Našiel som fialky.

Teplé odpoľudnie májoveho dňa lenivo sa vláčilo po unavených uliciach. Na chodníkoch objaví sa kde, tu niekto, aby čo chvíľu zmizol pred palčivými paprškami slnca. V tieni košateho stromu ležia odhodené kvietky. Hrŕka uvädých, uschlých mrtvôľ schováva, túli sa k stromu, aby zachránili sa pred kroky chodcov. Modrý ich šat zaprášený, zmrvený prezradzuje skromnosť, chudobu. Kvietky, akoby sa hanbily, stydливо klonia hlavičky. Len občas zavznieva šepot bôlnych slov. Fialky sa žalujú — — — —

Však nik im nerozumie. Uši okolo idúcich sú zapchaté hlukom ulíc, oči už dávno nevedia sa poďívať, aby rozumieli duši. Tlupa ľudí prešla okolo, niekto sa letmo poďíval, niekto ani nie, alebo zakopnul do nich a šiel ďalej. Ani si nevedomil, čo urobil, čím ublížil. Tiché zastenanie nepočul.

Kvietky márne zobrajú o poľutovanie. Na prázdno vyznievajú žaloby.

„Sme deti tichej zahrady, zelených hájov, ovrúbených modrými horami. Úsmev jarného slnca vylúdlil, vyvábil nás zo zemi, kde sme ticho driemaly. Jemný vánok hladil nás, upravoval nám šat každodenne. Vtáčkovia závodili, len aby sa nám ich trilky zapáčily. A ružový ker starostlivo bdiel, chránil nás od všetkých nepríjemností. I nemilosrdnosť búrky zlomila sa na jeho ochranných konároch, ostré kvapky zachytily sa na nich a len potom stekaly nežne nám k nohám. Nimi sme hasily svôj smäd. A burácanie hromov nieslo sa toľko po korunách ostražitých stromov, k nám prišli už len ozveny. Nevrlý potôčik tiekol blízko nás a, my ho vždy hnevaly. Cez briežok nachýlené volaly sme, aby sa zastavil aspoň na slovíčko. Ale on večne rozduřený, durdil sa ešte viac a zurčiac spiechal po kamienkoch ďalej. Ani sa len neobzrel po nás.

Tak mŕňaly sa dni. My, tešiac sa životu, rástly. Ráno, keď bzučiacca včelka upravila nám modrý šat a narovnala nám hlavičky, prichádzaly dve dievčatka, sestričky. Zkypřily nám u nôh zem, pohladily nás a očka ich modré, nevinné, spočinuly na tváričkách našich. S námi sa radovaly životu.

Ale prišiel deň, ktorý večnú vzpomienku vryl nám do pamäti. Zmáralo sa, večer sa blížil, keď studená ruka siahla po nás. Postrhávala, sviazala do kytky a odniesla preč. Noc rychle zatiahla čierny svoj závoj, aby nebolo vidieť krvácajúce rany.

Keď sa rozbrieklo ráno a šipy slniečka spiechaly nás prebudiť, boly sme už bez citu. Čupely sme v košíku, kde nás bolo viac. Pri tom hluk neznámeho sveta nesnesiteľne doliehal na nás a cudzie postavy chodily okolo. Boly sme v meste. Naša majiteľka ponúkala nás okoloidúcim: „Kupte fialky.“ Koš sa pomalučky prázdnil, a prišli sme na radu my. Mladá slečna siahla do taštičky, peniaze zazvonily a už sme putovaly do rúk novej

majiteľky. Slečna zmizla v uliciach kochajúc sa v naše vône, chlúbila sa našim šatom. Neskôr zanesla nás do svojej izby a položila do vázi na stôl. Jej izba obrala nás o posledný zbytok vône.

Ráno vyhodila nás oknom von.

— — — — —

L'útostou dívam sa na kytku uvädých kvetov. Každá veta žaloby sprevádzaná je vzpomienkou víriacou v mojej hrudi. Vzpomienky detstva defilujú pred prítomnosťou. Každá jedna vynorí sa z minulosti, ukáže uplynulý okamih radosti a šepoce: „Tak to bolo — — —“

Cítim sa malým dieťaťom, táto chvíľka zanáša ma do dejišťa radostného detstva, do dedinky, ktorá bojazlivo túli sa k prísnyim horám. Behám bezstarostne. Nič nemôže zakaliť blaženosť dňov, ovŕnutých dnes vencom vzpomienok, pri ktorých vždy sovrie sa mi srdce.

I ja vyrástol v tŕni modrých hôr, i mňa hladily jasné lúče slnka, i ja počúval zurčanie nevrlého potôčka. A večerný vánok aj mne šepkal ukoliebavku, keď sladký spánok unášal ma v hebkom náručí. Starosti matky bdiely, aby som nepoznal ťažkosti, nepríjemnosti života, aby nič nezkalilo jasnú oblohu detských dôb. S bozkom na čele usínal som, bozkom ma budila, aby som znovu sa tešil tichému šťastiu.

Však tiež prišiel deň, keď život vyrval ma z okruhu svojich, odsotiac starostlivú ruku rodičov. A naložil na bedra povinnosti. Nič nedbal, že ramena sú ešte útle, slabé že môžu klesnúť pod ťarchom. Musel som ísť. Na cestu dostal som niekoľko drahých, trasúcich slov matky, pre každodennú útechu, ktoré tak žalostne znely, súc pretkávané strachom o budúcnosť syna. Ruka žehnajúca čelo, chvela sa a výstražný hlas slov: „Pamätaj, synu, že starosti ťa vychovaly...“ vryl sa mi navždy do duše.

Musel som poznať, zkusíť vír života. Jeho pravú tvár veľkomestskú. Chodiť po moste, potkávať množstvo ľudí neznámých a duševne tak cudzích. Tu zachmúrená tvár, tu zase tvár s výrazom až cynickým. Každý ide, spiecha... L'udia bez duše. Úsmev čistej radosti ani nepoznajú. Aký rozdiel: úprimná dedinka a cynické mesto. Prírodnosť dediny — strojenosť mesta. Tu nik nechce byť človekom.

— — — — —

Refaz vzpomienok práve zakončila v prítomnosti. Lúče zapadajúceho slnka vkrádajú sa košatou korunou stromu, a spočinú na chodníku. Blýštiace šipy zablúdia aj na hrbu fialek. Záchvevy rozbolestnenej duše zachycujú posledný vzdych kvietkov: „Aspoň doma zomrieť —“ nesie sa túžba nesplnitel'ná. — — — Sohniem sa, zdvihnem kvietky, v hrudi víri mi výkrikom umierajúcich rozbúrená hladina duše, fialky krčovite túlia sa k srdci a v duši mi povstáva jediná túžba: „Len späť moje kvietky, my patríme do našich hôr...“

Bicykl

(Martinovi vzpomínkou.)

(Dokončení.)

III.

Dostal jsem lísteček, červenou feldpostku. (Milí čtenáři a spanilé čtenářky odpustí, že jim, vzpomínaje na doby válečné a její speciální tvoření slov, naháním strachu). Z fronty. Stálo v ní toto:

P. B. J. K. Milý bratře!

Psali mně tatíček, že sis vzal kolo. Měj si ho, já už ho sotva budu potřebovat. Ale dej pozor naň. Viš, co stálo peněz a práce, že mně naň nikdo nedal ani krejcaru...

Bylo mi do pláče. Hle! Co se bratr nadřel, aby měl bicykl, a já z něho v několika dnech udělal strašidlo. Na všech stranách byly kazy, tam přetržená brzda, osy pokřivené, černě otřené mnohde, celé zaprášené. A kdybych sám z toho moc měl, že je v H. Jezdí na něm druzí, i nestudenti, půjčují si ho navzájem — a já mám jen napomínání paní domácí. „Antonín, dejte to kolo pryč! Rozbije vám to! Co řekne tatínek?“

Ach jo! Tolik si bratr zakládal, že dostal koupit „americkou pumpu“ širokou, že na čtyřikráte bylo kolo plné — a dnes! Ve třech vesnicích se rozvířil buben, mnou objednaný a policajt vykřikoval: Onehdá jel přes našu vesnicu jeden pán na kole a ztratil od pumpy dlouhý gumový „šlauch.“ Kdo z občanů by ho našel, dostane patřičnou odměnu dle úmluvy. Pochtivý nálezce se teda žádá, aby to oznámil na obecním kanceláři! — — Bum bum...

Trnul jsem hrůzou, že někdo přinese ztracený šlauch, že budu muset smlouvat odměnu, nemaje krejcaru. Obecním úřadům jsem

pěkně slíbil, že zaplatím později za bubnování. Poněvadž jeden si to vymohl hned (jinak prý policajt ani neblafne!) a šlauchu ostatní dva obecní úřady neposlaly, dlužím jim už pátý rok.

Co s kolem? I druhý pedál utrpěl újmu, když — maje příliš dobré srdce — jsem je půjčil na chvíli jakémusi chlapíkovi se sklínkou za kabátem u N. V., spadl pětkrát a ještě si ulevil: To je zat... kůň, když nenosí. Já jsem, mezku, jezdil na jinších kožylách už — a kopl do ubohého bicyklu až bolestně zadrnčel. — Víc a víc vzpomínek se v hlavě vynořovalo na utrpení, jež můj železný kůň přestál. — Od rakouského štábu už by jistě dostal metál — já nemohu, než poopravit údy zmalátnělé, pomazat rány, obvázat — a uložit zase na pensi — —

Zavezl jsem kolo ke správce, zůstal dosti dlouho dlužen od ní, a když se přiblížily prázdniny, pod okny mého bytu zastavil náš vůz, jedoucí pro kufr — kázal jsem naložit i ošetřený bicykl. Sám jsem si sedl vedle něho a chlácholil lichotivými slovy: „Brachu, dnes jedeš z H. naposledy; více se zde neukážeš. Může Martin na kolenou prosit, už tě nepřivezu! Teď si přes prázdniny odpočineš na půdě — a zůstaneš tam i tenkrát, kdy já opět s kufrem pojedou do města, abych na tě vzpomínal co — kvintán. —“

Tak se i stalo. Dnes už je bratr z vojny doma a přece už málokdy se těžce zkoušený bicykl spokojeně rozezvučí a zablýskne v paprscích slunečních. Stojí prý v komoře a sní zároveň se mnou ve vzpomínkách na krásné časy útlého mládí nás obou.

JOSEF TROJAN:

Výprava do Nekonečna.

(Povídka, která se ještě nestala, beze vší logiky a s nemožným koncem.)

»Výprava do Nekonečna! — Femenomální vynález inženýra Rutha! — Hmota proměněná v energii a naopak! — Světelný rekord v rychlosti překonán! — Vítězství vědy! — Čtete! — Zvláštní vydání Zeleného Práva! — Lidové Tribuny! Rudých Listů!« — vyvolával kamelot, zabaleny v teplém plášti, na rohu 34. třídy. Byl to malý človíček, červených zmrzlých tváří, typicky českého nosu, obráceného přímo do výšky, dlouhých rukou, jež byly zcela zaměstnány držet různými žurnálů, páchnoucích čerstvou tiskařskou černí, a krátkých, poněkud pokřivených nohou.

V naší historii nemá sice vůbec žádného významu, ale z vděčnosti, že přivedl naši povídku na světlo boží, jsme ho popsali.

Kolem něho seskupil se hlučící dav, dychtící po právě vyvolaných novinkách.

Nesmírné světelné zdroje — byly již pozdní hodiny večerní — vrhaly na město záři bezmála sluneční a také teplo, kterého v těchto krajinách jest velmi zapotřebí, protože osa

zemská praecessí tak se přiklonila, že teplých dní jest tam velmi málo. Byl to některý ze skoro zimních dnů velkoměsta, v nichž padá na ulice hustá mlha, jež snaží se přikrýtí výhled na mrakodrapy, visuté dráhy, aeroplany, nemluvě již ani o hvězdách a o měsíci, které stálým okukováním staly se již nesmírně fádními.

Než přes to po ulicích města valily se mraky chodců, kterým nic nepomohla obrovsky zmohutnělá civilisace. Musí chodit pěšky právě tak jako jejich předkové před sty a tisíci lety. Jsou to chudí. Ještě nevymřeli a už asi nevymrou. Chudí budou vždycky, i kdyby celá civilisace a všechny vynálezy svět postavily na hlavu. A protože tento tisícíhlavý proletariát neměl prostředků, aby mohl jezdit, ani nemohl si koupit předplatní lístek na radiotelefon, musil denní novinky čerpat z tak zastaralých prostředků jako jsou noviny.

Byly to noviny chudých.

A novinkou dneška je právě vynález inženýra Rutha. Kdo to je, tento inženýr? Jméno jeho proběhlo radiotelefony a novinami poprvé před nedávnou dobou. Mladý profesor pražské

techniky učinil některé nové objevy fyzikální, rozváděje Einsteinovu teorii do důsledků. A největším plodem jeho prací byly právě objevy, uvedené v čele tohoto článku.

Náš inženýr nikterak nestaral se o ruch vznícený svými objevy, jenž panoval tou dobou na celém kontinentě. Klidně pracoval ve své laboratoři a zkoušel neustále pokusy pravost svých hypotéz a vlastně již ne hypotéz, ale nezvratných zákonů.

Že radium proměňuje se samo o sobě v energii, bylo již dávno známo. Známá byla také hypotéza, že každá hmota dá se proměnit v energii. Nikdo toho dosud nedovedl prakticky dokázat, až teprve inženýrovi Ruthovi po úmorných pokusech, spíše náhodou než vědomě, podařilo se proměnit 1 kg uhlí v 180.000,000.000,000.000 kgm. Tím ovšem dostal ohromné množství energie, jíž mohl použít v jakékoliv formě.

Kdybychom inženýra Rutha navštívili v jeho pracovně v 53. třídě, 22, našli bychom ho skloněného nad pracovním stolem, na němž leží jen čtvrtka kreslicího papíru a tužka. Pracovna nalézala se v posledním patře, kam hluk a chvění ulic již nedoléhalo; byla to velká, vzdušná místnost s pohyblivým stropem, jež bylo možno odsunouti. U zdi stálo několik skříní, malý moderní dalekohled a několik menších přístrojů.

Inženýr kreslil jakýsi plán. Byla to myšlenka jeho života: Cesta do Nekonečna!

Inženýr Ruth mnoho myslil. Nemiloval lidi ani k nim nechoval nenávisti; prostě jich neznal. Byli mu hostejní. Žil jen sobě, svým utopiím. A tak v tom osamoceném životě vyřešil svůj životní problém: cestu do Nekonečna. Již za mládí, když ve škole poznával jednoduchou krásu věd, matematikou počínaje a deskriptivní konče, budilo v něm pozornost to universální slovíčko, tolik povídající a přece tak nejasné: Nekonečno! Připadalo mu to jako starý magacín, kam házeli vědečtí podomci vše, co se jim nehodilo do krámu. Když něco nemělo konce, tedy to jednoduše poslali do nekonečna. Ale protože hmota či, chcete-li, energie veškerenstva, je veličinou stálou, musilo nekonečno existovat, aby tam právě ty různé konce rovnoběžek, os, parametrů atd. mohly nalézt poslední útočiště.

Inženýr Ruth našel toto tajemství. Objevil, kde ve vesmíru leží Nekonečno a bylo jen otázkou rychlosti dopravních prostředků, zda během času, vyměřeného krátkým lidským životem, podaří se mu dostat se tam.

Tato překážka byla překonána posledním jeho objevem. Proměnil hmotu v energii.

Nestálo překážek v cestě. Ve své pracovně zrobil model stroje. Ve třech dnech dodaly největší pražské železářské závody bezvadný přístroj, opatřený všemi podrobnými pomůckami. Letadlo — můžeme-li tento stroj tak nazvat — mělo tři části. V první kryl se stroj, jehož konstrukce byla tajemstvím vynálezcovým, druhá část byla cestovní kabinou a v třetí nalézaly se vědecké přístroje, potřebné k cestě, a zásoba jídla. Že nescházely přístroje na výrobu umělého vzduchu k dýchání, není třeba podotýkati.

Svět se bavil. Bylo to něco nového. Vyspělá kultura, jež málokdy dala se něčím překva-

piti, byla příjemně překvapena. Výlet do Nekonečna! To tady ještě nebylo! All right, mister Ruth!

Večerní radiotelefony přinesly kratičkou zprávu:

»ZÍTRA O 11. HOD. 20 MIN. INŽENÝR RUTH ODJEDE SE SVÝM KRÁLÍKEM DO NEKONEČNA!«

II.

Nekonečné pozdravy. Inženýr zmáčkl knoflík. Slabý praskot. Trhnutí. Vše zmizelo. Tma v okolí. Jen záře žárovky ve voze.

Ohromná rychlost zamezila cestujícím, aby něco viděli. Inženýr sedí u stroje a vedle něho jeho králík.

Ten králík, to byla zvláštnost. Inženýr trávil skoro celý svůj život sám a sám. Byl samotářem. Již v útlém mládí zemřeli mu rodiče, přátel neměl a také o ně nestál. Jednou náhodou jel pomalu autem po jedné z posledních zbývajících vesnic státu. A tam koupil svého králíka, dobráka, s červenýma očima, šedivou kůží, mu, vždyť víte jak králíci vypadají. A ten s ním pak trávil život a dnes vydal se také na cestu do Nekonečna.

Stroj nepatrně šuměl a i hromový rachot rozráženého a znovu se srážejícího vzduchu — ovšem jen po malou chvíli — k nim slabě doléhal. Nesmírná rychlost pohybu zabraňovala výhledu.

To ovšem inženýrovi nevadilo. Nesmírná vlna radosti prochvívala jeho nitrem, a když se kolem rozhlédl, zdálo se mu, jakoby loď zvětšovala se do šířky, jakoby boční stěny od sebe se vzdalovaly a — i ten králík byl tlustší.

Sen jeho života se přiblížil. Inženýr pohlédl na hodinky. V jedné minutě bude dosaženo cíle! All right, ku předu, mister Ruth! jakoby volaly hodinky! Ku předu! jakoby volaly stěny stroje! Ku předu, jakoby křičel volant. Ku předu! volaly oči králíka, jež se k němu v bodré prostoduchosti obracely! Všechny jeho nervy, žíly, krev, všechno jen bouřilo: ku předu, k cíli, vítězství vědy jest zde! Věda, rozum zde slaví své triumfy, porázejí všechno, staví nekonečnou veličinou rozumu, ku předu, ku předu, nic jiného, jen jedinou píseň stroje, železa, vědy a rozumu: Ku předu, nezadržitelně, vítězně vpřed!

Rrrrrrrrrr!!!!

Nepřetržitý rachot pronikal pojednou stěnami k sluchu inženýrovi. Nekonečno se ohlásilo!

Obratem ruky inženýr zmenšil rychlost, přistrčil k okénku svůj vynález Original-*aparatus-celeritas*, který umožňoval promítati na oční sítnici i obrazce nesmírně rychle míjející — a ztrnul údivem. Před ním do šíře, do výšky a do dálky rozkládalo se to ohromné Něco, které bylo jeho cílem! V nepopsatelných barvách jemných odstínů tonula celá ta dosud nikým nepoznaná oblast. Zde, ano, na tomto místě, ležela záhada vašich výpočtů, inženýre Rutho! Vidíte! Takhle vypadá Nekonečno!

Ó, vy ubozí profesori matematiky, kteří jste učili něco, co jste neznali, ó, vy ubozí vynálezci, kteří jste se sem nedostali, ó, vy ubozí vědátoři, kteří znali jste jen hluchou značku

8 a nevěděli, co se pod ní skrývá, konečně vy všichni ubozí studentíci, které tak často mučila ta ohavná značka ∞ , jak dnes všichni byste změnilí své mínění, dnes, kdy inženýr Ruth objevil Nekonečno, slyšíte, Nekonečno!

Před okénkem Ruthovým míjely dlouhé, hadovitě se stáčející čáry, protínající se v ostrých úhlech. Tupá špice stroje je pekelnou rychlostí rozrážela s rachotem, jenž byl s to vyrušit z klidu i tak filosofického tvora, jako byl inženýrův králík. O podstatě těchto zjevů nebylo nutno dlouho přemýšlet. Byly to rovnoběžné přímky, které zde v nekonečnu se protínaly.

Pomalou přestávaly přímky se protínati a proti okénku nesmírně rychle vibrovaly nesčetné miliony konců a konečků různých parabol, hyperbol atd. Inženýr sáhl do stroje a zrychlil chod; přímky a paraboly přestaly jej zajímati. Kolem okna ztřeštěně míjely spleti nejrůznějších přímek a křivek, konců a konečků, chvílemi sneslo se i pravé krupobití — to byly body, ležící v nekonečnu — a inženýr stále zvětšoval rychlost.

V tom strojem projelo zachvění a letadlo se nepatrně zakymácelo. Králík už docela vyšel z konceptu. Sedl si do kouta, schlípl uši a docela filosoficky netečně pozoroval své přední nohy. Inženýr přiskočil k original-aparatu, aby zjistil příčinu otřesu.

Před jeho zrakem objevila se ohromná plocha, mající barvu špatně utřené tabule, která byla prořata jinou plochou, zcela podobnou! Nebylo pochybnosti. Letadlo projíždělo oddělením rovnoběžných rovin, v nekonečnu se protínajících!

Plochy kladly značný odpor, ale přesto postupovalo letadlo jen s málo zmenšenou rychlostí vpřed. Pomalu začaly roviny měniti barvu. Čím dále, tím více objevovaly se na nich různé značky, absolutní velikosti, od nichž do dálky jako ohromné zmenšující se chvosty vybíhaly značky podobné, ale menší hodnoty. Nebylo snadno uhadnouti, že přijeli — inženýr a jeho králík — do oddělení konců nekonečných řad arithmetických a geometrických...

V tom pohled do prostoru se poněkud zakalil. Husté plyny a páry počaly se kupiti kolem letadla, zakalily vše ostatní, jen tu a tam bylo viděti, jak snáší se kapky deště a značný sykot pronikl až do kabíny. Bylo to oddělení chemické. Inženýr obával se, aby žiraviny nesežraly plášť letadla — ač tento měl značnou odolnost — a proto vybočil s letadlem stranou.

Brzy chemické oddělení zmizelo v nekonečnu a jaksi známé obrazy zjevily se zrakům inženýrovým a také králíkovým, jenž vyzvednut svalnatou rukou svého pána, moudře se díval na různé roviny, jež kolem probíhaly ve směru vodorovném a svislém a ohrožovaly trochu rychlost letadla. Roviny ty byly půdorysnami a nárysnami deskriptivními — za nimi i mezi nimi opět objevovaly se různé přímky, nejdřív neladně uspořádané, potom stále přesněji postupující vodorovně a svisle: oddělení krystalografické — konce os paramentů a jimi proložených rovin vertikálních a horizontálních. Letadlo pocítovalo značné otřesy.

Ač inženýr nemohl se nasytiti pohledem na všechny tyto vědecky krásné záhady, přece, jsa pamětliv, že nesmí příliš prodlužovati dobu návratu, urychloval běh.

Závratnou rychlostí mizely roviny, osy paramentů, basipinakoidy atd. a prostor pomalu začal se šířiti, jasnití, vyprazdňovati. Pomalu dostával nádech nasládlý, naivně mdlý. Tu a tam vyskakovaly jakési konečky červených jazyků, vyzářovaly se paprsky, dlouhé stonky se vinuly po neviditelných podporách — inženýr nemohl rozluštití, co tohle je za oddělení. Až konečně se mu rozbřeslo. Bylo to oddělení lyrické. To ovšem nespadlo v obor vědomostí inženýrových, ale přece po jakéms takém mudrování, a když několikrát pohladil nervosními prsty králíka, usoudil, že patrně všechny ty různé jazýčky a paprsky nejsou nic jiného než různé „sliby“, pohledy a podobné trety jinochů a dívek od 15 do 20 let. Co chcete! Svět se nemění. Bude vždycky bohatý na nekonečné přísahy šťastných milenců.

Ovzduší Nekonečna opět počalo měniti svoji barvu. Nabíhalo tu do ruda, tam do zelena, zde do růžova, nabývalo podoby kladiv, těžkých kovadlin, kamení atd., jež tu a tam přecházely v obrazy luzných vidin. Ale ovšem! — inženýr shledával své vědomosti ze starého světa — co by to bylo jiného než splnění slibů politických stran! Ty mají v nekonečnu velmi stále umístění...

Také toto brzy přestalo a letadlo jelo do jakési sladce vypadající růžové limonády. — Inženýr rychle změnil směr pohybu, aby se odsud dostal. Obával se, aby letadlo neutrpělo tímto okolím, v kterém zcela správně poznal lyrické výplody patnácti až devatenáctiletých básníků...

Projížděl oddělením epickým, kde u vchodu byl uvítán koncem pohádek o ovčičkách, které přecházejí úzký můstek, a kde dále s velkým zadostiučiněním spatřil konec všelijakých „historických“ románů, povídek a novel.

Inženýrovy nervy posud napjaté až k prasknutí, nyní poněkud povolily. Odstoupil od original-aparatu, usedl ke stroji na židli, vzal králíka, svého jediného dobrého přítele, do náruče, přitiskl ho na prsa a zadíval se mu do očí. Setrval v této idylle několik vteřin. Tak klidně mu bylo u srdce. Všeho, co chtěl, dosáhl. Viděl, takřka ohmatal tu veličinu, která posud byla jenom tušena. —

V tom udál se děsivý náraz na letadlo. Inženýr byl sražen k zemi, králík těžce dopadl na volant. Ruth omdlel. Letadlo chvíli otáčelo se kolem svislé osy nesmírnou rychlostí, pak najednou jako šipka vyrazilo vpřed. V tom se již inženýr probral z mrákot. Přiskočil k original-aparatu a spatřil kolem okna miliony napjatých chvějících se uzlů, od nichž různými směry vedly rovné, k prasknutí rovné provazce — působiště výslednic dvojic sil — oddělení fyzické. Inženýr vytřeštil oči. To byl přece vědecký kotrmelec! Výslednice tyto podle dosavadních hypotéz rovnají se nule a zde? Málem že nebyl zabit i s králíkem... Maně vzpomněl si na své dobré zvíře a ohlédl se po kabíně. Králík nedal se už zase docela nic vyrušovat ze svého stoického klidu, seděl na volantu a klidně okusoval rukověť. Inženýr se vyděsil. Jestliže poškodil stroj, budou

ztraceni! Rychlostí blesku vrhl se ke králíkovi, odtrhl ho od nezáživné potraviny a posadil na židli. Počal horečně prohlížeti rychloměr. Ručička, která před osudným nárazem pohybovala se po normálních číslech, nyní značně stoupla. Inženýr sáhl po rukověti, aby zmírnil rychlost. Ale sotva se tak stalo, otočilo se letadlo zase kolem své osy. Inženýr křečovitě zachytil se rukověti a strhl ji nazpět. V tom mu tato povolila pod rukou, letadlo se narovnálo a značně větší rychlostí vyrazilo vpřed. Ručička rychloměru děsivě stoupala, nebezpečí bylo strašné. Inženýr opět učinil šílený pokus zmírnit rychlost, ale námaha jeho byla marná — rukověť byla ulomena.

Ručička rychloměru stanula na číslici 300000. Inženýr vytréštil oči. Byl konec. Teď, když rozřešil záhadu nekonečna, bude sám proměněn v nekonečné nic. Nebylo třeba počítati. Znal tyto výpočty z paměti. Těleso při pohybu zkracuje se ve směru svého pohybu a to tak, že

$$d = d' \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}},$$

při čemž d = délka při pohybu, d' = délka původní, v = rychlost světelného paprsku a c = rychlost tělesa. A nyní jestliže $c = 300.000$ km,

$$\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}} = 0$$

$$\text{a tudíž } d' \sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}} = 0$$

a proto i $d = 0$

Bude tudíž v několika vteřinách s letadlem, stroji i králíkem proměněn v nulu. Inženýr se zachvěl, zachytil se stěny, naklonil se ku předu, pak dozadu a konečně sřít se na zem. Omdlel...

III.

Inženýr Ruth

pokládá si za čest Vás zváti na večírek, který pořádá dne 1. prosince 1923, ve svém bytě (53, 22.)

Čelné vědecké osobnosti pražské byly značně překvapeny po doručení této pozvánky. Je pravda, již několik dnů nemluvilo se o ničím jiném než o zvláštním tajemném návratu inženýra Rutha s jeho cesty do Nekonečna. Letadlo vrátilo se v určený čas, ale bylo značně zploštěno. Uvnitř byl nalezen v první kabině vedle poškozeného volantu inženýr ve mdlobách. Na králíka si dlouho nikdo nevzpomněl, až tento sám se přihlásil. Vyhopkal z třetí kabiny — o níž jsme řekli, že v ní byly ukryty zásoby — moudře se podíval na svého pána, pak si vlezl k němu do nosítek a dal se s ním přenést do bytu.

Když potom vešli do poslední kabiny, našli ji zcela prázdnou. Po zásobách ani stopy. Inženýr králík se přičinil.

Ovšem pozvánka v čele této kapitoly uvedená byla značným překvapením. Inženýr-samotář zve do své domácnosti tolik lidí a k tomu většinou svých odpůrců, kteří s nedůvěrou pohlíželi na jeho šarlatánský — jak myslili — pokus. Většina z nich ovšem překvapení toho použila a nebyla nikterak sklamána. Film, který original-apparat po cestě samočinně natáčel, ukázal všem nevěřícím úspěch cesty do Nekonečna, a obširný slovní výklad inženýrův jej jistě více objasnil. S napjetím bylo posloucháno jeho líčení, tu vědeckému, tu poněkud veselejšímu, o právě vykonané cestě. Zvědavost dostoupila vrcholu, když inženýr líčil své hrozné pocity, když letadlo začalo se zkracovati, jež vyvrcholily v jeho mdlobě.

„A jak jste vyvázli?“

Ta otázka uklouzla jedné z přítomných čelných osobností.

„Víte tedy, pánové, že sám nemohl jsem volantem otočiti, jelikož rukověť, nakousnutá králíkem se urazila. Ale bohudíky ten nešťastník, jenž málem by mne byl přivedl do záhuby, mne také zachránil. Nevím, jakou náhodou se to stalo, ale králík se usadil zase na volant a patrně okusoval pahýl držadla. Tím jím ovšem pohnul, rychlost se zmírnila, letadlo přestalo se tak nápadně zkracovati a já jsem byl zachráněn, a se mnou všechny ty důležité poznatky vědecké, jichž právě jste byli svědky.“

Ano, dámy a pánové, v dějinách lidstva hrály často maličkosti hlavní úlohu. V mém životě byl to můj přítel králík. Tam, prosím, sedí můj zachránce,“ pravil inženýr a ukázal do rohu na vkusný stůl, opatřený poduškou.

Zraky celé společnosti obrátily se do rohu a byly to zraky tuze cenné! Všechna elita státu, možno říci: vědci, umělci, politikové, dámy, ti všichni s bigotní úctou zírali na nepatrný stoleček v rohu, opatřený poduškou, kde filosoficky klidně, jak se na stoika sluší, seděl králík.

A ten králík kousal mrkev

P. S. K předkládaným dotazům autor prohlašuje:

1. že není zletilý a proto není zodpovědný za to, co napsal;
  2. že postupuje komukoliv právo autorské na tento článek;
  3. že patisk je dovolen i pro Ameriku a Nekonečno;
  4. a konečně, že vůbec nepřijímá návštěv svých čtenářů;
  5. že děj této povídky se může také dokonce někdy státí skutkem;
  6. že článek věnuje těm, kdož s hrůzou očekávají vždy před matematikou a fysikou věci příštích.
- Autor.

Naším abiturientům! Tento měsíc je pro vás radostným, poněvadž dosahujete prvních met své dráhy životní. Stáváte se akademickými občany! V růžové záři červánků nadějí svítá vám vlastní život vstříc. Než tu radost ze svobody a prvního úspěchu záhy vám zatlačí chladný, střízlivý hlas rozumu: Co teď? Kam po maturitě? Mnohý, přemnohý z vás půjde na studie vysokoškolské. A život vysokoškoláka je poněkud jiný. Dosud jste citili nad sebou něčí ruku, ale nyní jste akademickými občany. Neznáte dneš, ještě důkladně života, jeho strastí, úskalí, nebezpečí. A tak mnohý pro tuto neznalost utonul ve virech dnešních nebezpečných a smutných dob, ztratil čest, duši i zdraví. Víte dobře, v jakých ideálech náboženských a národních byli jste vedeni v našich SSS. Nezapomeňte na ně nikdy a praporu svého nezrazujte! Vy, kteří cítíte v duši, že vás volá Pán na svůj úhor, neumlcujte tohoto hlasu a jděte za ním, když volá k těžké a přec tak potřebné práci, již Mistr náš nazval „jedinou potřebnou.“ Čekáme, že váš odchod ze středního ústavu nebude odchodem z bratrského kroužku našich kolegů, kteří s vámi byli spojeni páskou téhož smýšlení! A po prázdninách přijďte a rozmnožte řady našich akademických spolků: v Praze „České Ligy akademické“, v Brně „Moravana“ Poněvadž mnozí z vás neví si pro začátek rady, jdeme vám ochotně vstříc. Veškeré dotazy o vysokoškolských poměrech v Praze vám milerádo zodpoví Ústředí K. S. Praha II., Voršilská 1., v Brně „Moravan“, Brno, Koliště 5. Ústředí bude mít též na starosti byty. Bude se snažit, aby zaopatřilo našim studentům byty vyhovující jak cenou, tak v ohledu fyzickém i morálním. Každý byt, pokud to půjde, bude prohlédnut a cena smlouvena. Obráťte se tedy s důvěrou na Ústředí. Po prázdninách na shledanou!*) Sekretář.

—»«—

Prázdninové sjezdy katol. studentsva.

Jako jiná léta tak i letos o prázdninách pořádá U. K. S. studentské sjezdy, které mají mít spíše pracovní než manifestační ráz. Sjezdům předcházeti budou exercicie. Je žádoucí, aby účast na nich byla co největší. Náboženským potřebám učiní zadosť exercicie. Referáty sjezdové budou jednak ideové, jednak praktické. Sjezdy budou celkem 3, 2 v Čechách, 1 na Moravě.

Sjezd v Čes. Budějovicích dne 22. července 1923. Sjezdu budou předcházeti exercicie, které začnou ve středu 18. července večer. Paralelně budou též oddělené exercicie pro studentky. V sobotu ráno skončí exercicie společným sv. přijímáním. Večer bude uvítací večírek. Čas mezi koncem exercicií a večerem věnován bude prohlídce Budějovic a přípravným zkou-

*) Informace o vysokých školách uvedeny v 3. roč. „Jitra“, 10. čís. (a v kalendáři katol. stud. r. 1923-24.)

škám. Vlastní sjezd začne v neděli ráno slavnými bohoslužbami v kostele sv. Václava v 8 hodin ráno. V půl 10. zahájení sjezdu. Po obvyklých pozdravech přednese I. referát kol. Ph. C. Al. Vošahlík: „Katolický student dnešní doby s hlediska náboženského a národního.“ Ve 12 hodin společný oběd. Ve 2 hodiny členská schůze Spolku jihočeských katol. akademiků. Současně schůze učitelských kandidátů a kandidátek. Ve 3 hodiny pokračování sjezdu. II. referát přednese kol. Ph. C. Jos. Troup: „Naše organizační činnost v budoucnosti“. III. kol. J. U. C. L. Huttrová: „Jak se uplatní naše studentky ve hnutí“. Zakoření sjezdu. Večer slavnostní představení ochot. spolku Jul. Zeyer. V pondělí ráno výlet interesentů do Zlaté Koruny, na Klet a Krumlov eventuelně na Hlubokou. — Přihlášky řiďte na kol. E. Vedrala, stud., České Budějovice, Široká ul. č. 11.

Sjezd v Hradci Králové ve dnech 18. — 20. srpna 1923. Sjezd zařaděn je do rámců »Diecesního sjezdu katolíků«, který koná se v téže době v Hradci Králové. Ve středu 15. srpna večer začátek exercicií pro studentstvo a studentky (paralelně). Skončí v sobotu ráno společným svatým přijímáním. Odpoledne zahájen bude ve 2 hodiny vlastní sjezd studentský řečí kol. Rn. C. Jar. Simerského: Úkoly katolického studenta na poli náboženském a národním. Večer v 8 hod. pak uspořádá tamní SSS. slavnostní akademii. V neděli ráno studentstvo zúčastní se manifestačního průvodu v samostatné skupině. Po slavných bohoslužbách přítomno bude studentstvo všem slavnostním schůzím a podnikům sjezdovým. V pondělí ráno navštíví studentstvo hromadně referát osvětové sekce: Povinnosti katolické inteligence a studentstva. V pondělí ve 2 hodiny odpoledne závěrečná schůze stud. sjezdu, kde promluví kol. MUC. Jos. Šob na téma: Prohloubení organizační sítě v našem hnutí. — Přihlášky řiďte na SSS. v Hradci Králové, Boromeum.

Pout katolického studentstva na Velehradě ve dnech 5. a 6. srpna 1923. 1. srpna (středa) začnou exercicie pro akademiky a inteligenty Paralelně konají se exercicie pro studenty. Skončí pak obojí v neděli ráno dne 5. srpna společným sv. přijímáním. Zatím začnou bohoslovci svůj vlastní sjezd večer dne 3. srpna. Den 5. srpna bude dnem společné pouti studentů a bohoslovců. V 10 hodin dopoledne bude kázání vdp. prof. Th. dra J. Sedláka a slavné bohoslužby. Odpoledne společná slavnostní schůze o půl 3. hod. Promluví vdp. Thdr. Skoupý na téma: „O kněžském dorostu“ a druhý ref. kol. PhC. V. Macourek: »Jak se uplatní naše studentstvo v laickém apoštolátu. — V 5 hodin bude společná adorace Nejsv. Svátosti, při níž bude promlouvati vdp. Thdr. J. Cínek. Po adoraci bude eucharistický průvod po nádvoří. Po večeri pak uspořádají bohoslovci olomouctí pěveckou

akademii. V pondělí 6. srpna po bohoslužbách začne v 8 hodin říšská pracovní konference. Po ní hned valná hromada Ú. K. S., kterou končí studentská pout. Večer začnou exercicie středoškoláků, které skončí 10. srpna v 8 hod. ráno. Přihlášky nechtě se zasílají do Ústředí v Praze a na Rektorát koleje Jesuitů na Velehradě. — Podrobná zpráva bude všem SSS. rozeslána a program podrobný bude uveřejněn ve všech katolických denících a týdenících. Tedy na shledanou! Sekretář.

—»«—

Usnesení pracovních konferencí 1923. Podle žádostí pracovních konferencí uveřejňujeme náměty, vzešlé z referátů a debaty. Považujeme ovšem za samozřejmé, že SSS. skutečně v příštím správním roce se vynasnaží, aby zařídila dle těchto usnesení svůj spolkový život a práci. Náměty a usnesení z pracovních konferencí vzešlé (ze všech roků) budtež vodítkem všem výborům při vedení sdružení.

Ústředí katolického studentstva po debatě o resolucích vzešlých z náboženských referátů na jednotlivých informačních schůzích spojilo je v jeden celek a schválilo tímto způsobem:

Organisace sdružené v Ústředí katolického studentstva nechtě věnují zvýšenou a ustavičnou pozornost prohloubení vnitřního soukromého i spolkového života náboženského. Za tím účelem:

Ukládá se výborům SSS. povinnost postarati se zavedením pravidelných náboženských hodin o důkladné náboženské vzdělání studentstva. Při přednáškách v SSS. budiž brán zřetel především k tematům apologetickým.

Členové SSS. přistupujtež ke sv. Svátostem alespoň jednou měsíčně a to nejlépe na první pátky eventuelně 1. neděle v měsíci.

Pro knihovny SSS. i jednotlivých studentů doporučují se alespoň tyto knihy: Písmo sv. Nového zákona, Následování Krista, Katolík činem, Przywara Eucharistie a práce, Jarošův Život podle Božského srdce Páně, Dossovy Myšlenky a rady, Ježův Osobní Bůh a náboženství, Sedlákův M. J. Hus. Ú. k. s. svým členům vhodným způsobem tyto knihy zaopatří.

Na svátek sv. Aloisia nebo v neděli po té nechtě členové SSS. přistoupí ke stolu Páně; odpoledne téhož dne budiž studentská adorace s případnou promluvou. Jinak nezapomínejtež členové SSS. i soukromě adorovati a zasvěcovati sebe i organisaci Srdci Páně.

Nechtě všichni členové zúčastní se svědomitě uzavřených exercicií několikadenních, nechtě dle možnosti vstupují do čistě náboženských organisací a účastní se práce i mimo řady studentské v jiných kulturních spolcích. Nechtě mají vždy na mysli, že z jejich řad musí vzejít dorost kněžský.

SSS. nechtě hradí alespoň dvěma chudým studentům výlohy spojené s návštěvou studentských exercicií. Jestliže některé SSS. chce pořádati vlastní exercicie, budiž dbáno, aby byly splněny všechny podmínky pravých exercicií. (Především mlčení a úplné odloučení od ruchu světa). Tam, kde není možno zúčastniti se duchovních cvičení, přičiňtež se výbory aspoň o důkladné náboženské přednášky.

Mezi studenty a duchovními rádci buď pěstován důvěrný styk především soukromými návštěvami v bytě duchovního rádce, k němuž nechtě všichni členové s důvěrou, zejména ve věcech vnitřních se obracejí.

Katolické studentstvo učiniž si pravidlem ignorovati protináboženské přednášky, neslušná divadelní představení a neslušná představení v biografech, vystríhati se dále veškeré účasti na moderních a vůbec neslušných tancích, jelikož tyto směřují ke zlehčení mravnosti, a nechtě se přičiní, kde možno o jejich zamezení. Vůbec zábavy ve vlastní slova smyslu budtež omezeny na máru co nejmenší. Katolické studentstvo vybízi se k nejostřejšímu boji proti pornografické literatuře a umění a upozorňuje se na nedávný výnos ministerstva financí, jež v denních listech byl uveřejněn a jehož možno vhodně v tomto boji použiti.

Relace o náboženských úkonech našeho studentstva budtež podávány do Ústředí duchovními rádci.

Nechtě není katolického studenta, který by neměl svého stálého zpovědníka.

Nechtě studentstvo věnuje se studiu slovanských řečí.

SSS. postarejte se letos o vhodný večer Kosmákův, při němž bude důstojně oslavena památka našeho kukátkáře.

SSS. nechtě dbají o to, aby jejich členstvo plnilo vždy co nejsvědomitěji své povinnosti školní. Neplnění jejich budiž považováno za neplnění povinností členských. Členové SSS. budtež vedeni k tomu, aby i ve škole vystupovali bez bázně, jako katoličtí studenti.

Resoluce tato byla zaslána všem duchovním rádcům.

Náměty, jež podány byly po sociálněorganizačních referátech, částečně byly pojaty Ústředím do resoluce nábožensko-kulturní; jinak schváleny výborem Ústředí takto:

Činnost SSS. uvnitř: K udržení stálého zájmu mladších studentů ve sdruženích, budtež tato dle možnosti rozdělena na oddělení pro studenty mladší a oddělení pro studenty dospělejší. Pro studenty mladší budiž program vzdělávací doplněn také po stránce zábavné, jak to které SSS. uzná za vhodné. Při tom však nechtě v celku se členstvo vystríhá přílišného pěstění sportu. SSS. dbejte o to, aby styk studentů starších s mladšími byl co nejužší.

V SSS. budiž věnována péče výchově funkcionářů.

Ke schůzím a poradám v SSS. budtež občas přibráni též rodičové studentů.

Jitro: SSS. nechtě se starají o to, aby všichni studenti odebírali časopis Jitro a aby těm, jimž to není možno, dle možnosti přispěli k jeho odebírání. Ve schůzích členských budtež předčítány organizační články Jitra. Jitro budiž vyloženo v místnostech sdružení i s minulými ročníky. Povinností SSS. jest udržovati s Organizačním věstníkem Jitra co nejužší kontakt. Odporučuje se zřizování literárních kroužků, které by byly rovněž svými pracemi ve styku s Jitrem. V těchto literárních kroužcích nechtě se pečuje o výchovu příštích katolických literátů.

Sociální stránka: Nechtě se snaží členstvo SSS. o to, aby osobním stykem s lidovými

vrstvami nabylo pravého poznání otázek sociálních, které by pak přiměřeně byly doplňovány theoretickými přednáškami ve sdružení.

Při SSS. nechť se zřizují kondiční odbory, které by podporovaly méně nadané a chudé studenty ve studiu pomocí a které by chudým a nadaným studentům pomáhaly k obstarávání kondic. Tyto odbory nechť vezmou si též na starost obstarávání bytů studentům přicházejícím do měst na studie, neboť tím velmi mnoho přispějí k jejich uchránění před mravní zkárou.

Doporučuje se zřizování strádalských kroužků.

Několik námětů, jež v těchto dvou resolucích jsou obsaženy, byvše podány na všech informačních schůzích, jakož i ty, jež na jednotlivých jen informačních schůzích podány nepřímou anebo přímo ve formě resolucí, budou předloženy ke schválení valné hromadě.

—«—

Valná hromada Ústředí katolického studentstva čs. koná se dne 6. srpna při pouti katol. stud. na Velehradě ihned po říšské konferenci, jež zahájena bude po bonoslužbách o 8. hodině ráno. Spolky v Ústředí sdružené jsou povinny val. hromadu obeslati delegáty dle par. 7. jedn. řádu. (O tom více v oběžnících.) Jména delegátů buďtež oznámena do Ústředí nejpozději do 7. července, aby jim mohly býti vystaveny legitimace. Volné návrhy pro val. hromadu třeba podati písemně do Ústředí 14 dní předem, t. j. nejpozději do 23. července t. r.

Na studentské demonstraci. (Oficiální zpráva vydaná Ústředím katolického studentstva československého.) Na 1. června o půl 8. hod. svolalo Ústředí katolického studentstva veřejný projev katolického studentstva za národní a státní myšlenku ve studentstvu čsl. a respektování práv katol. stud. Posledním, nikoliv však jediným motivem k tomuto projevu bylo jednání Ústředního Svazu studentstva čsl. u příležitosti příjezdu maršála Focha. Tento krok Ústředí zavdal podnět k tomu, že ve všech kolejích a v technice byly vyvěšeny letáky tohoto znění: Strakovka — Sociální studentská instituce — Stavovská organizace studentská ohroženy. Klerikální studentstvo podniká nové chamtivé útoky: Na stráž! Povinností každého pokrokového studenta je, aby přišel protestovat proti nízkým útokům klerikálního studentstva na veřejné schůzi v pátek dne 1. června o 19. hod. na malém Zofíně. — Všichni na Zofín! Obsah letáku, jež kolovaly i v jiné formě, jakož i ta okolnost, že zvaly pokrokové studentstvo již na 7. hodinu, ač začátek určen na půl 8., dávaly tušit, že tu jde o znemožnění tohoto projevu katolického studentstva terorem. Považovalo tudíž Ústředí katolického studentstva za nutné učiniti příslušná preventivní opatření na policejním ředitelství a omeziti schůzi na legitimace. Již po 6. hodině počali se hromaditi pokrokoví studenti před malým sálem ve vestibulu a před ním. Bylo jim oficiálně pořadatelstvem oznámeno, proč projev byl omezen jen na legitimace. Když násilím snažili se vniknouti dovnitř sálu, bylo jim v tom zabráněno dvěma povolnými strážníky, kterým se pokrokoví studenti z počátku protivili, pronášejíce různé

urážlivé poznámky o policii. Zatím než se dostavila posila policejní, inscenována ve vestibulu schůze, na niž mluvil dr. Kostečka. Ve vestibulu hulákalo studentstvo toto v odpověď na povel jim davaný slovy: „Ať žije papež, ať žije Srámek, ať svatý Jan Nepomucký.“ Takto znemožnili demonstranti vstup nejen katolickým studentům do malého sálu, nýbrž též účastníkům schůze Kramářovy ve velkém sále. Dr. Kostečka ač viděl, že je schůze na legitimace, snažil se vniknouti nepozorován do sálu. Byv upozorněn našim pořadatelem nedbal toho, i upozornil ho na to, že schůze je na legitimace strážník a žádal ho, aby odešel. Dr. Kostečka nejen že se osopil na strážníka, nýbrž počal též výtkami napadati policii, že prý jedná proti zákonům. Když přicházelo oddělení policejní stráže, uvítal je zástup pokrokových studentů, stojící též před vestibulem hulákáním a hvízdáním. Tomuto oddělení policejní stráže podařilo se konečně vytlačiti výtržníky nejen z vestibulu, nýbrž též z ostrova Zofinského. Za hrozného povykování a pískání bez zvláštních příhod opustili tito studenti Zofín odcházejíce do techniky. Na to konala se schůze katol. studentstva, v níž referent kol. Roztočil na faktech přímo z oficiálních orgánů Svazu čsl. stud. čerpaných poukázal na „národní“ a kulturní činnost Svazu, odůvodnil faktickým stavem i historickým vývojem neoprávněnost toho, že Ústřední Svaz se vydává a je kompetentními činiteli uznáván za jediného reprezentanta čsl. stud. Po projevech předsedy České Ligy Akademické kol. Simerského, zástupce moravských akad. spolků katol. kol. Macourka a zástupce spolku slovenských akademiků katol. v Praze „Považan“ kol. Schultze, jež všechny vyzněly pro národní charakter čsl. katol. stud. a zaujímaly zamítavé stanovisko k chystanému Státnímu (rozuměj národnostnímu) Svazu, a po několika poznámkách senátora Karasa přijata tato resoluce: Věrní národnímu programu hnutí katol. studentstva a majíce na zřeteli dobrou pověst našeho státu v zahraničí, odsuzujeme s upřímně česky a slovensky cítící veřejností netaktnost a hrubé urážky, jichž se dopustil Ústřední Svaz čsl. stud. vůči hostu našeho státu — maršálu Fochovi. Tímto svým jednáním Ústř. Svaz čsl. stud. postavil se na stanovisko protistátní a protinárodní; nemůžeme tudíž souhlasiti s tím, aby napříště byl Ústřední Svaz uznáván příslušnými vládními a jinými kompetentními činiteli za jediného a oprávněného reprezentanta čsl. stud., ježto nesdružuje v sobě všechno čsl. studentstvo a nemá k tomu ani faktického ani morálního práva. Žádáme tudíž příslušné vládní činitele, především min. školství a nár. osvěty, aby, uznajíce v praxi Ústředí katol. stud. za studentskou složku, rovnocennou Ústřed. Svazu čsl. stud., postarali se o to, aby katol. studentstvo nebylo jako až dosud vylučováno ze všech sociálních institucí, nýbrž aby bez újmy svého náboženského přesvědčení mohlo na nich participovati. Žádáme dále, aby ze subvencí, jež se poskytují různým kolejím, byla určitá položka věnována též koleji Arnoštově v Praze a koleji Sušilově v Brně. Poukazujeme, že dnešní Ústřední Svaz čsl. stud. používá budovy Strakovy akademie, jak proti znění a duchu závěti, tak také, ježto

mnohých místností používá k účelům organizačním, proti výnosu min. škol. ze dne 31. května 1922 č. 41.796, že totiž S. A. věnována individuálnímu zaopatření chudého studentstva a nikoli k umístění spolků a korporací studentských. Zádáme proto, aby definitivní úprava statutu S. A. stala se zcela podle znění a ducha závěti. Dokud se tak nestane, trváme na tom, aby místnosti v S. A. uvolňované, nebyly propůjčovány Ústřed. Svazu čl. stud., nýbrž dány k dispozici Ústředí katol. studentstva, jež by ve smyslu závěti a ve smyslu svrchu uvedeného výnosu min. školství, zřídilo v S. A. internát. Resoluce zaslána kabinetní kanceláři, vládě, min. školství a Zemskému správnímu výboru. Schůze zakončena zapěním národní hymny, vyzněla manifestačně beze všech rušivých momentů, přes to, že několik pokrokových studentů do sálu vniklo. Před ukončením schůze došla zpráva, že z techniky táhne k Zofinu asi 1000 studentů, jež zatím sehnání ze všech kolejí, s úmyslem vyvolat srážku na ulicích. Po rozeznání policí očekávaly hloučky těchto výtržníků ještě před Zofinem právě, když účastníci studentské schůze odcházeli z malého sálu. Na zprávu studentské tiskové kanceláře (S. T. K.) že dr. Kostečka na technice vyzval přítomného klerikálního studenta Kadlčáka, syna senátora Kadlčáka, aby vystoupil a vyjádřil své stanovisko, konstatujeme, že ani v jednom spolku katol. stud. student Kadlčák organizován není. — Ústředí katolického studentstva čl.

XVII. řádná valná hromada České Ligy Akademické konala se v neděli 6. května 1923 ve spol. místnostech. Odstupující předseda kol. Dedek zabíjí valnou hromadu chorálem svatováclavským, načež vítá přítomné, z hostí zejména dp. dra Kamarýta, prof. Ježe, prof. dra Kudrnovského, Msgra Davídka, četné seniory Ligy, zástupce bratr. akad. spolku „Považana“, SSS., Orla Katol. mládeže, i všechny ostatní. Kol. jednatel čte pozdrav bratr. akad. spolku „Moravana“ v Brně. Předseda přehlíží stručně vykonanou práci, jež nese se k cíli, před 16 roky už vytknutému, práci, již v mnohém ohledu možno srovnat s hnutím obrozeným. Heslo „Ora et labora“, jímž zahájil činnost minulého roku, zdůrazňuje i při svém odchodu s úřadu předsednického. Při zprávách jednotlivých funkcionářů podán přehled činnosti spolkové. Projevovala se mnohostranně. Týdně konány přednášky, z nichž zvláště pozoruhodnými jsou promluvy ndp. biskupa dra Podlahy, ndp. kanovníka Světlíka, dp. prof. dra Řeháka, spisovatele dra Jar. Durycha, inž. Pírka a j. Záležitostí spolkovým věnovány měsíční člen. schůze, výbor sám konal 26 schůzí výborových. Vzdělávacím účelům věnována dále práce v odborech (filosoficko-apologetickém, sociálně-politickém, historickém, pěveckém a přírodovědeckém), v nichž každý člen podle své záliby mohl se uplatnit i poučit. O všestrannou informaci členstva postaráno je rozsáhlou čítárnou, obsahující časopisy a revue domácí i zahraniční. Zábavní výbor postaral se o skutečně reprezentativní vystoupení spolku na plesových akcích. — Největší však péče věnována náboženskému

životu. Členové účastnili se každou neděli a svátek akad. bohoslužeb u sv. Klimenta, spojených s promluvami dp. prof. dra Kudrnovského. Třikrát do roka přistoupili k společnému sv. přijímání. V plném počtu zúčastnili se exercicií s promluvami dp. prof. dra Jemelky, jež zakončil nejd. p. arcib. dr. Kordač. Konečně korporativně se účastnili stud. pouti do St. Boleslavě a růz. církev. i nábož. slavností. Počet členstva neustále vzrůstá, ač se provádí přísná kontrola a jsou přijímáni a ponecháváni jen ti, kdož skutečně řádně a do důsledků plní své povinnosti katolických akademiků a členů spolku. Také v letošním správním roce naše revue „Život“, pořívající dobrého jména v katol. veřejnosti, vykonala své dobré poslání. Otázka „Života“ je vždy předmětem velké péče a starosti spolku. — Zprávy funkcionářů i správců odborů schváleny. Nato předseda oznamuje, že dp. prof. C. Jež pro nával práce vzdává se funkce duchovního rádce, děkuje mu za všechno, co pro Ligu vykonal, za vedení kroužku sociálně-apologet. i za nezištné zpracování knihy „Osobní Bůh a náboženství“, kterou Č. L. A. vydala jako první číslo knihovny „Života“. Projev předsedův schválen srdečným potleskem, načež rovněž vřelým potleskem přijat nový duch. rádce dr. František Kamarýt O. S. B. Při volbách nového výboru jednomyslně zvoleni: kol. R. N. C. Simerský Jar., předsedou, Ph. C. J. Macůrek, místopředsedou, J. U. st. St. Mareš, jednatelem, M. U. st. Jan Příbrský, pokladníkem Ligy, R. N. C. Al. Vošahlík, pokladníkem „Života“, kol. Ph. C. Em. Ježek, Ph. C. J. Sova, R. N. C. J. Přikryl a R. N. C. J. Gazda, členy výboru. Nově zvolený předseda, ujímaje se vedení schůze, vzletnými slovy naznačuje svůj program. Jenom život prožítý v práci je oprávněn. I my tedy chceme pracovat, horlivě pracovat, sílu pak hledat budeme v modlitbě, na svých bohoslužbách u sv. Klimenta. Chceme pěstovat i bratrskou lásku — vzpružinu života, základ, zřídlo všeho. Po řeči předsedově opakovali všichni členové na návrh dra Jandy, stojíce, slib, jež složili při vstupu do spolku. Po té se ujímá slova dp. dr. Kamarýt. V několika pádných větách ukázal, jak dnes stojíme před ultimátem — buď se světem, nebo proti němu. Pod tíkavou dobou slabí lidé slevují; ne tak my. Musíme však theorii provázat i důslednou praxí. Kristus musí býti naším cílem. Předseda děkuje duch. rádcům a slibuje, že směrnicemi jím pronesenými budou vždy směrnicemi našimi. Krátkým doslovem schůzi končí.

Zapsal Ježek.

SSS. v Olomouci. Letošní činnost spolková byla lohatá po každé stránce; zahájena byla valnou hromadou 10. září 1922, na níž byl zvolen výbor akademický i středoškolský. Ze zájímavých zpráv funkcionářů loňského výboru vyjímáme: schůzí výborových bylo 29, přednáškových členských 33. Studentského vystoupení v Brně účastnilo se asi 70 členů, jubilejních slavností v Kroměříži 20 členů. K společnému sv. přijímání přistoupilo členstvo třikráte. Letošní bilance o valné hromadě bude jistě zase uspokojivá; ale přece nutno konstatovati, že letos nebylo tak intenzivní práce jako loni, snad proto, že nebylo příprav sletov-

vých a že byl zrušen tělocv. odbor Orla, který byl výborným pojítkem všeho členstva. Ale pracovalo se přece pěkně. Doposud bylo 31 schůzí výborových, 32 členských přednáškových; v listopadu 1922 sehrál dram. kroužek SSS. divadelní kus „Pan Měsíček obchodník“ ve prospěch Mikulášského daru katolického studentstva za velkého úspěchu morálního i finančního. Kromě toho podniklo SSS. sbírku po Velkém Olomouci a zároveň agitaci po farních úřadech širokého okresu po dorozumění s arcib. konsistoří. Dne 22. prosince uspořádána byla ve spolkových místnostech slavnost vánočního stromku. Dne 29. dubna pořádána „Studentská beseda“ s programem hudebně-tělocvičným opět s velmi zdařilým úspěchem. 21. června bude adorační pobožnost k sv. Aloisu, patronu studující mládeže, k níž bude pozváno i ostatní neorganizované katolické studentstvo. Na rozloučenou pak bude pro členstvo aranžována „Besídka.“ Jedna věc byla pozoruhodná, že totiž u mladších členů není tolik zápalu, jako bylo u jest u těch starších. Proto bude na místě, aby byla hodně brzy projednána otázka výchovy mladšího našeho členstva. Přes to ale jsme s prací spokojeni, neboť rosteme uvnitř i navenek; naše veškeré úsilí nese a ponese se k tomu, abychom život jednotlivců i také život spolkový prohlubovali. Katolické hnutí studentské v Olomouci už zakotvilo pevně, třeba jen je udržovati a síliti. Snad se nám to podaří s pomocí Boží — a pak také za přispění vldp. prof. dra Vaška, známého pracovníka mezi katolickým studentstvem, který nyní i v Olomouci našeho hnutí pilně si všímá.

Sušilova kolej v Brně. Žádosti o přijetí do koleje jest zaslati »Dobročinnému družstvu katol. domů studentských »Sušil«, Brno, Besední dům »Svornost«, do 30. července t. r. K žádosti jest přiložiti: 1. Maturitní vysvědčení (akademikové vysvědčení z vysokých škol); 2. Výkaz o majetkových poměrech; 3. Doporučení místního kněze nebo lépe duchovního rádce SSS.

Dozvuky »černého pátku.« Svaz pokrokového stud. a pražské Ústředí Svazu pokrok. stud. svolaly protestní schůzi na 4. června do nádvoří techniky. Mělo býti protestováno proti tomu, že pražská policie bez ohledu na osoby zcela nestranně chránila zákonů republiky. Proto muselo »národně« cítící studentstvo svolati proti ní schůzi. Zajímavé je, že provolána na ní sláva **komunistickým** poslancům. O úrovní schůze jen malou poznámku. Odchází hlouček pokrokových studentů (ne t. zvaných pokrokových) a hlasitě odsuzují štvavé a frázovitě řeči všech řečníků: „Nemusili by nám dělati hanby, a když je schůze připravena, mohli by si připravit též rozumnou a slušnou řeč.“ Po schůzi odebrali se účastníci v 518 čtyřstupech a 21 trojstupe, což činí 2135 lidí, a ne jak sděluje Studentská tisková kancelář 4000 v průvodu na Staroměstské náměstí, kde založena »Unie pokrokového studentstva.« — Schůzi svolával **nepolitický, nestranný** Svaz. Byly při ní opět rozprodávány letáky na vystupování z církve. Na schůzi, svolané nepolitickým Svazem založena politi-

cká Unie. To mluví příliš jasně. A tato Unie bude prý kontrolovati činnost Svazu. Jak to dopadne s tou nestranností, každý se domyslí. K účasti poznamenávám, že ani 2135 studentů nemá ještě práva mluvit za všechno studentstvo, a že je studentů ještě velmi mnoho, kteří s jednáním jich nesouhlasí. —yy—

Z odborové sekce katol. kandidátů a kandidátek učitelství. Přípravný výbor svolává u příležitosti sjezdu katol. učitelstva moravského do Kroměříže pracovní konferenci, která se bude konati ve dnech sjezdu katolických učitelů 10.—14. července 1923. Sjezdu a pracovní konferenci zúčastní se kandidáti ze Sv. Jana pod Skalou v Čechách a kandidátky z Řepčína u Olomouce na Moravě, kteří v Kroměříži uspořádají akademii hudební a pěveckou. Z Kroměříže, pokud okolnosti dovolí, zajedou účastníci na Macochu a okolní jeskyně do Valašského Meziříčí a Přerova, kde uspořádána bude také akademie. Na konec vykonají prohlídku poutních míst moravských, Velehradu, Hostýna a Sv. Kopečku. Na pracovní konferenci budou předneseny 2 referáty: »Vznik a vývoj učitelské sekce při »Ústředí katol. studentstva čsl.« (kol. Novák) a »První naše úkoly« (kol. Ginter). Žádáme všechny katol. kandidáty a kandidátky i neorganizované, aby na první naše vystoupení přijeli. Rovněž zveme ty, kteří se zajímají o naše odborové sdružování. Veškeré dotazy ihned zodpovídá »Přípravný výbor odborové sekce katol. kand. učitelství« ve Sv. Janě p. Skalou u Berouna v Čechách. Do naší sekce přihlásili se dosud kandidáti a kandidátky ze Sv. Jana p. Skalou, z Řepčína, Čáslavě, Kutné Hory, Č. Budějovic (z ústavu sv. Josefa) a Olomouce. Celkem všech přihlášených je přes 350. Tito pochopili a postavili se do našeho šiku k boji za obnovu ideálu českého učitele. V organizaci máme nejen členy našich SSS., nýbrž i mnoho těch, kteří v katolickém studentstvu organizování dosud nebyli. I z ústavů státních se k nám hlásí značný počet. Běre-li zřetel na špatné poměry na katolických ústavech, co se týče smýšlení a přesvědčení kandidátů a kandidátek a na poměry na ústavech státních, můžeme říci, že počátky práce naší jsou slibné. Mnozí ovšem ještě i z katol. ústavů zůstali na volání naše netečnými, ale máme přece naději, že příštím školním rokem k spolupráci se přihlásí. Do Svazu katol. učit. českého a moravského vstoupilo z našich odborů letošního roku 33 členů. Ze všech SSS. na ústavech učitelských přijďte na valnou hromadu Ústředí katol. studentstva. Jednání její bude i pro nás důležité. Vyzýváme ještě jednou všechny k práci, zvláště, aby se zúčastnili pracovní schůze, z níž chceme načerpati síl a pokynů k práci další, které »Žehnej Bůh!«

—»«—

Z redakce. Těší nás, že by p. H. Fialka chtěl mít naši redakci členy Akad. domu. Děkujeme však za ochotu a laskavost. Spokojíme se již s tím, co sami máme. Od »pokrokových« pánů z Akad. domu nechceme ani nejmenšího. Litujeme jen, že se najdou lidé, kteří dovedou bráti podpory i od katolíků, a pak proti katolíkům štvou. Pružné charaktery!!!

Redakce.

osobních a smíšených vlaků (rychlík ne). Nejmenší počet jest 6 žáků nebo dorostů ve stáří do 18 let. Žáci pod 10 let, kteří tak jako tak jezdí za polovici, dopravují se vždy 2 na jeden poloviční lístek. Dozorci, cvičitelé nebo vedoucí žactva a dorostu dopravují se s nimi rovněž za poloviční jízdné, ale vždy na 5 žáků nebo dorostenců nejvýše jeden. Vzdálenost nerozhoduje. Chtějí-li naši členové, kteří jsou členy Jednoty orelské, se svým žactvem nebo dorostem někam jeti, ohlásí písemně železniční stanici, v níž chtějí jízdu nastoupiti, nejpozději 24 hodin předem účel, den a cíl cesty, vlak, třídu vlakovou a počet účastníků. Není-li zvláštních potíží (příliš mnoho účastníků atd.), může — ale nemusí — správa stanice přijati takovéto oznámení i teprve hodinu před odjezdem vlaku. Písemné toto oznámení staniční pokladna při výdeji jízdenek orazítkuje a vráti vůdci výpravy. Takto potvrzené oznámení slouží ve vlaku jako důkaz při kontrole jízdenek konduktérem a jest je po ukončení jízdy s jízdenkami odevzdati. Samozřejmě jest, že každý účastník, ať žák, dorostenec či doprovázející vůdce, musejí míti při sobě správně vyplněnou orelskou legitimaci. Před první výpravou jest každá Jednota povinna žádati o slevu příslušné železniční ředitelství (Brno, Olomouc, Těšín, Bratislava, Praha atd.). Směrodatnou je stanice výchozí; kam je tato podřízena, tam se poprvé o slevu žádá. Ostatní jízdy zařídí se postupem vpředu naznačeným. — Sleva pro dospělé členy Jednot poskytuje se 20% ve III. třídě osob. vlaků při účasti nejméně 30 osob a do vzdáleností přes 50 km. Postup je týž, jako u žactva a dorostu. Používejte při různých zájezdech těchto výhod! Hromadné jízdy společností a spolků pravidelnými vlaky dle jízdního řádu. 1. (1) Při hromadných jízdách společností a spolků pravidelnými osobními nebo smíšenými vlaky na vzdálenosti přes 50 km poskytuje se 20% sleva z normálního jízdného osobního vlaku, zúčastní-li se nejméně 30 osob ve stejné vozové třídě, nebo zaplatí-li se jízdné nejméně za 30 jízdenek. (2) Povolí-li ředitelství státních drah na žádost objednatelovu výjimečně použití rychlíku, poskytuje se účastníkům spolku za týchž podmínek 20% sleva z normálního jízdného rychlíkového, avšak pouze při jízdách přes 150 km. 2. Jízdné pro jednu osobu zaokrouhlí se po srážce 20% ceny jízdenky tím způsobem, že částky pod 5 haléřů se nepočítají, částky pak počínaje 5 h. a výše zaokrouhlí se na plných 10 haléřů. 3. (1) Na vzdálenosti pod 51 km poskytuje se sleva jízdného jen při jízdách osobními nebo smíšenými vlaky, a jen tehdy, zaplatí-li se jízdné za 51 km. (2) Při jízdě rychlíkem na vzdálenosti pod 151 km povoluje se sleva jízdného jen tehdy, zaplatí-li se rychlíkové jízdné za 151 km.

?

H Á D A N K Y

?

Řídí C. E.

Rozluštění hádanek z 9. čísla: Přesmyčka: Nazaref. Výpusťka: Ostrava-otrava-Orava. Rozšiřovačka: on, ton, Anton, Kanton. Skrývačky (zeměpisné): Bosna, Halič, Morava. Rodovka: poličko-Polička-políček. Číselka: za „mladosti“, ve „starosti“. Doplnovačka s tajenkou: Janov, Abgar, rudoch, ortel, Saadi, lovec, Azték, Volný (Jaroslav Vrchlický.) Roháček: Ledeč, eben, den, en, č. Zdrobnělka: žalud-žaludek. Hádanka: koza-kosa.

Správná rozluštění hádanek včas poslali: Martínek V., Krhová; Barák R., Kyjov; Zámorský V., Krásno n. B; Mejzlík A., Velké Meziříčí; Váňa R., Poruba; Kvítek J., Prostějov; Sadílek J., Krhová;

Mazanec J., Praha; Dominikánský juvenát, Praha; Zeman A.; Třebíč; Semrád J., Kutná Hora; Hošek, St. Praha; Vácnec D., Kroměříž; Hemzal L., Praha; Tomeček J., Kroměříž; Neuhauser K., Litoměřice; Stýpa V., Praha; Tkadlec A., Kroměříž; Hrubý J., Praha; Sobišek M., Praha.

Vylosování byl: Tomeček J. z Kroměříže, Semrád J. z Kutné Hory, Barák R. z Kyjova. — Vylosovaným odměny budou zaslány co nejdříve. Redakce hádanek přeje luštitelům příjemných prázdnin a doufá, že v příštím správním roce najde u nich stejného porozumění jako v nynějším. Po prázdninách zase na shledanou!

Přesmyčka.

H. F.

Ouha, vlčice!

Rodovka.

M. G.

„On“ — v kuchyni nám pospívá,
„ona“ — hlad a bídu zase plodívá.

Rebusy.

a)

M da

b)

T T

c)

ní K

Skrývačka.

P J.

Strýče, chytej nám raky!
Mor a válka jsou meflou země.
Vašku, slez s koně, abys nepadnul!
Znajе heslo, ven skoč a přivolej druhy.

Číselka.

M. V.

123456 město moravské, jež každý zná,
123 část k soudu je až vedena,
456 jmenuje se také mohyla.

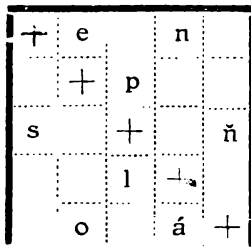
Číselka.

(E. Kras)

1234 biblická osoba.
2341 uherský král.
4123 známá řeka.

Čtvercovka s tajenkou.

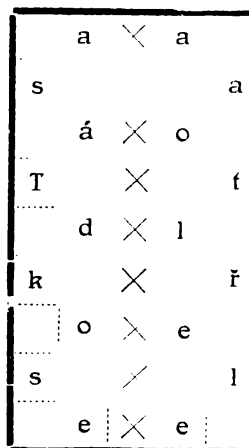
H. F

řeka ve Francii
výhonek rostliny
hmyz
číslovka

Doplňovačka s tajenkou.

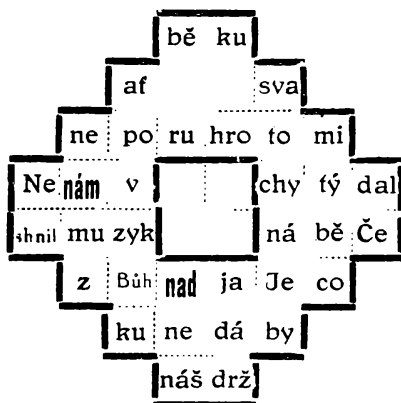
(H. F. U. B)

město v sever. Čechách.
část básně.
město.
rušný přístav.
řemeslník.
křestní jméno.
dravec.
český básník.

Koniček.

K. J.

Hádanka.

Které moravské město, čteno pozpátku,
chová v sobě jméno dávného národa?

Záměna.

(E. Kras)

Vyprávěla „H“
že viděla „j“.

**Katolickému
studentstvu a inteligenci,
všem SSS**

odporučíme spis C. Ježe T. J.

**Osobní Bůh
a
náboženství.**

Vyšlo nákladem
České ligy akademické.

**Cena pro studenty 10 Kč,
pro nestudenty 13 Kč.**

Zasílá
Administrace Života,
Praha II., Voršilská 1.

**Všemu studentstvu
odporučíme vědecké dílo Dra Sedláka**

MISTR JAN HUS.

Jest nutno, aby každý student byl podrobně
s celou otázkou důkladně seznámen

Na skladě má:

**Ústředí katolického studentstva čsl.,
Praha II., Voršilská 1.**

Cena 12 Kč.

Kalendář

katolického studentstva na rok **1923-24**
právě vyšel s bohatým obsahem.

Cenné články ideové i praktické.

Objednávky vyřizuje

S. K. A. MORAVAN,
Brno, Koliště 5.

Objednejte si všichni.

Cena 6 Kč.

Katolickému studentstvu!

Jako jiná léta tak i letos rozhodlo se Ústředí katolického studentstva uspořádati o prázdninách sjezdy katolického studentstva. Sjezdy tyto mají ve hnutí svůj význam, svůj zvuk. Jsou přehlídkou vykonané práce, na nich stanoví se direktivy pro další práci. Osobní styk studentů na těchto sjezdech má svůj nepopíratelný význam na sebevědomí katolického studentstva. Letošní sjezdy nemají rázu manifestačního, jsou to spíše sjezdy pracovní, jejichž charakter je dán potřebami a úkoly doby právě přítomné a nejbližší budoucnosti. Poněvadž je nutno pro nadcházející zápasy postavití hnutí katolického studentstva na pevný náboženský základ, budou všem sjezdům podle vzoru katolických studentů belgických a holandských předcházeti studentská duchovní cvičení (exercicie). V nich ve chvílích samoty a klidu od vnějších rozptylujících dojmů zahledí se duch pevně do očí Pravdě, Mistru našemu, a dle jeho vzoru bude zušlechťovati sebe, řeší si obtížné problémy, které život v cestu navalil a řeší svůj poměr k ostatním ve světle jeho nauky. Ovšem musí býti tato duchovní cvičení vykonána přesně dle pokynů.

Sjezdy katolického studentstva o prázdninách 1923 jsou 3 :

22. července 1923 v Českých Budějovicích,

4.—6. srpna na Velehradě,

18.—20. srpna v Hradci Králové.

Sjezdu v Budějovicích předcházeti budou duchovní cvičení, která začnou 18. července (středa) večer ve velkém semináři. Pro studentky budou v klášteře u sv. Josefa v Č. Budějovicích. Skončí pak oboje v sobotu ráno 21. července. Sobota věnována bude prohlídce Českých Budějovic a přípravným zkouškám. V sobotu večer bude v 8 hodin v „Domě katolických tovaryšů“ uvítací večírek. Vlastní sjezd: 1. V 8. hodin ráno slavné bohoslužby v kostele sv. Anny. 2. V půl 10. zahájení sjezdu v „Domě katolických tovaryšů“. Pozdravy, referát kol. RN. C. Aloise Vošahlíka: „Katolický student dnešní doby z hlediska náboženského a národního.“ 3. Ve 12 hodin společný oběd. 4. Ve 2 hodiny členská schůze „Sdružení jihoč. katol. akademiků“, současně schůze kandidátů a kandidátek učitelských. 5. Odpoledne ve 3 hodiny pokračování sjezdu: Referát Ph. C. Jos. Troupa: „Naše organizační činnost v budoucnosti“. 6. Referát sl. kol. J. U. C. Ludmily Huftrové: „Jak se uplatní studentky v našem hnutí“. 7. Zakončení sjezdu večer slavnostním představením spolku Jul. Zeyer. V pondělí ráno dne 23. července výlet interesentů do Zlaté Koruny, na

Krumlov, Klet a zpět. Po případě též na Hlubokou. Za stravu a noclehy režijní příspěvek. Přihlášky na exercicie a sjezd budítež zasilány do 15./VII. 1923 na adresu: Ed. Vedral, studující, Budějovice, Široká 11.

Sjezdu v Hradci Králové předcházeti budou exercicie, které začnou večer ve středu dne 15. srpna a skončí v sobotu 18. srpna ráno. Odpoledne ve 2. hodiny: 1. Zahájení sjezdu, pozdravy, řeč kolegy RN. C. Jar. Simerského: „Úkoly katolického studentstva na poli náboženském a národním.“ 2. Večer v 8 hodin akademie hradeckého SSS. 3. V neděli 19. srpna průvod, slavnostní bohoslužby. Studentstvo zúčastní se slavnostních schůzí a orelských podniků. 4. V pondělí 20. srpna účast na referátu osvětové sekce „Povinnosti katol. inteligence a studentstva.“ 5. Odpoledne ve 2. hodiny závěrečná schůze, referát kolegy M. U. C. Josefa Šoba: „Prohloubení organizační sítě v našem hnutí.“ Sjezd vřaděn je do rámce „Diecesního sjezdu katolíků v Hradci Král.“. Účastníci studentského sjezdu požívají výhod všech ostatních účastníků. Za stravu a noclehy režijní příspěvek. Přihlášky na exercicie a sjezd budítež zasilány do 11. srpna na adresu: SSS Hradec Králové, Boromeum.

Studentská pouť na Velehradě. Exercicie pro akademiky a inteligenty nestudenty začnou 1. srpna večer a skončí 5. srpna ráno. Současně konají se exercicie pro studentky (odděleně). Zařím 3. srpna večer začne na Velehradě sjezd bohoslovců, který potrvá přes celou sobotu. V neděli 5. srpna v 10. hodin slavné bohoslužby, jimž předchází slavnostní kázání Dra J. Sedláka. Odpoledne společná schůze bohoslovecko-studentská ve 3. hodiny. Ref. Dr. Skoupý: „Otázka kněžského dorostu.“ Kol. Ph. C. Vl. Macourek: „Jak se uplatní katol. student v laickém apoštolátě.“ V 5 hodin adorace Nejsvětější Svátosti, promlouvá Dr. Cínek, eucharistický průvod. Večer pěvecká akademie olomouckých bohoslovců, dirig. B. Vaněk. V pondělí 6. srpna po Bohoslužbách v 8. hodin začne pracovní říšská konference. Hned po ní koná se valná hromada Ú. K. S., kterou končí tato pouť. Večer začínají exercicie pro středoškolské studenty, které skončí v pátek 10. srpna v 8. hodin ráno. Za noclehy a stravu režijní příspěvek; přihlášky adresujte na: Rektorát jesuitské koleje, Velehrad.

Kolegové! Ústředí katolického studentstva zve Vás srdečně, abyste se co nejčtetněji zúčastnili kterýchkoli duchovních cvičení a sjezdu katolického studentstva. Na shledanou!

**Ústředí katolického studentstva českosl.,
Praha II., Voršilská 1.**

(Příloha Jitra.)

FERD. K. RONES:

My a idea cyrilometodějská.

Státem československým byla obnovena říše velkomoravská a její tisícileté náboženské a kulturní poslání. Tehdy, když péči sv. Metoděje bylo u nás zaštipeno království Kristovo, viděli papežové v Slovanech říše velkomoravské — kteří věrou byli syny západu, obřadem pak slovanským dětmi východu — pojiťko mezi východem a západem a měli ještě naději na urovnání a odvrácení rozkolu.

Jen na mocném Svatoplukovi bylo, aby kráčel přesně ve šlépějích Metodějových. Pak síla katolicismu, hluboké vědomí náboženské, které je vždy vědomím jednoty, a šířící se osvěta křesťanská nezůstaly by bez vlivu na konsolidaci říše Svatoplukovy a národ náš uhájil by si asi samostatnosti politické a jeho přispěním byla by splněna i velká idea sv. apoštolů slovanských, aby všichni Slované tvořili jednu rodinu náboženskou s náměstkem Kristovým včele.

Čemu tehdy neporozuměl Svatopluk, čeho si tehdy neuvědomil národ náš, to v různých formách, stalo se ideálem slovanských duší od prvního záblesku národní svobody až do posledního přelomu dějin národů. Než nám, kteří myšlenkou cyrilometodějskou rozumíme po výtce náboženské a kulturní sjednocení Slovanstva, úkol ten ale zůstal.

K cíli tomu stvořil u nás již před léty nynější zástupce Metodějův, arcibiskup dr. Stojan velkou misijní organizaci »Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje«. Střediskem práce apoštolátní stal se posv. Velehrad, jež o sjezdě jubilem r. 1913 nynější nejdůst. arcib. pražský dr. Kordač vhodně přirovnal k elektrické centrále, z níž má proudit v budoucnosti síla a podnět k práci cyrilometodějské do všech částí naší vlasti. Stotisícičlenný, poslední dobou zreorganisovaný »Apoštolát sv. C. a M.« má čtyři odbory, a to: pro apoštolou činnost ve vlasti, apoštolou činnost u Slovanů, odbor školský a tiskový. (Sekretariát je v Olomouci — dr. Hrachovský. kde též vychází časopis »Apo-

štolát«; členové »Apoštolátu« jsou zakládající, činní (5 Kč), přispívající (2 Kč), podporující.)

Veliký papež Benedikt XV. ocenil význam »Apoštolátu sv. C. a M.« v posledním listě svém biskupům československým — jenž nám musí býti poslední vůlí svatého Otce — kde žádá, aby »Apoštolát všude byl rozšířován. A vskutku zvýšena byla činnost apoštolátní nejen u nás, nýbrž i v Jugoslavii a v poslední době usilují horliví biskupové slovenští o založení »Apoštolátu sv. C. a M.« ve všech farnostech na Slovensku.

»Apoštolát« má na mysli v budoucnosti prakticky prováděnou vzájemnost slovanskou, t. j. ideový svazek národů slovanských, kteří by se vzájemně znali, nábožensky, kulturně, morálně podporovali a na kolbišti světovém jednotně postupovali. Proto se v zemích slovanských zakládá »Apoštolát«, konají zájezdy, unionistické sjezdy velehradské, budují učiliště (papežský misijní ústav pro výchovu slovanských misionářů na Velehradě), vydávají knihy a časopisy (Acta academiae velehrad. »Apoštolát« atd.), ano žije i myšlenka velkého pracovníka cyrilometodějského opata rajhradského dra Šupa: zříditi katolickou universitu, kterou by navštěvovali všichni katoličtí Slované, kde by se přednášelo ve všech řečech, vybuodovala fakulta filosofická a theologická, jež by soustředila katolické učence slovanské, byla přístupnou i studujícím pravoslavným a tak po přání sv. Otce stala se — jako již Východní ústav v Římě — jenže ve smyslu mnohem širším, vhodným prostředkem k realizování idey cyrilometodějské.

»Apoštolát sv. C. a M.« žádá na svých členech účinné křesťanství a proto jim ukládá vedle podpory svých podniků denní aspoň krátkou modlitbu na svůj úmysl (Otče náš . . . , Zdrávas , prosbu: sv. Cyrile a Met.), svolává své členy na posv. Velehrad, pořádá pro jednotlivé stavy duchovní cvičení (exercicie), podporuje domácí misie, svými spisy a časopisy uvědomuje

nábožensky lid a případnými letáky varuje před zrádci dědictví cyrilometodějského, svádějícími lid do tak zv. církve československé. Jen nábožensky zdravý a pevný národ bude schopným nástrojem k dílu Božímu!

Z toho, co zde stručně nastíněno, plyne též náš studentský pracovní program cyrilometodějský. Usnesením Ústředního a říšského sjezdu katol. studentstva přijata zásada, aby členové organizací v Ústředí sdružených, korporativně stali se členy »Apoštolátu sv. Cyr. a Met.« Doporučeno budiž zakládati všude při SSS. i jednotlivě »Studentské Cyrilometodějské Odbory« (S. C. O.), které budou pracovat pro »Apoštolát« a s »Apoštolátem« pro ideu cyrilometodějskou. S. C. O. tvoří středoškolskou složku akademické slovanské »Cyrilo-Methodějské Ligy (CML), a mají se státi vybranou legií našeho »Apoštolátu sv. Cyr. a Met.« Kde dosud S. C. O. nestává, tam je založme po způsobu jiných odborů při SSS., při Mar. družině, v seminářích a pod. Prvním úkolem naším po přání metropolitů a vůdce našeho bude: přispěti k rozšíření »Apoštolátu mezi« lidem, zanésti jej a tak i ideu cyrilometodějskou do poslední naší vísky. Užijme k tomu prázdnin vánočních, velikonočních a letních! (Propagační materiál, členské diplomky a j. ochotně zašle sekretariát v Olomouci.) Členové S. C. O. ať se častěji scházejí k poradám a přednáškami i studiem seznamují s cílem »Apoštolátu« a snahami cyrilometodějskými. V místě svého působení pak ať pořádají lidové cyrilometodějské akademie a přednášky, jimiž by »Apoštolátu sv. C. a M. získávali členy. (Themata: »Život a význam sv. Apoštolů slovanských«, »Český národ a idea cyrilometodějská«, »Co je a co chce slovanský misijní spolek »Apoštolát sv. Cyr. a Met.« a pod.) Nemalou péčí chceme věnovati rozšiřování spisů a časopisu, vydávaného »Apoštolátem«, jež sami členové S. C. O. budou hromadně odebírat. Členům našich S. C. O. připadá též vážný úkol: učiti se slovanským jazykům, jichž znalost nyní na př. při jednáních sjezdových s bratry Jihoslovany a Ukrajinci jeví se nutnou. Menším studentům doporučujeme sbírání známek, staniolu a pod. pro Apoštolát.

Jako »Apoštolát sv. C. a M.« v snaze o církevní a kulturní sjednocení Slovanů nezapomíná péče o dědictví Otců: víru sv. ve vlasti naší — ohroženou namnoze sektářstvím — tak musí se naše S. C. O. při práci apoštolátní vyznamenávati vážnou péčí o království Boží ve vlastním srdci. Toto království Boží — život účinné víry a boží milosti — založiti, upevniti, prohloubiti je pro práci naši *condicio sine qua non* a má býti charakteristickým znakem studenta-průkopníka idey cyrilometodějské. Kromě častého přijímání sv. svátostí mohli bychom snad r. 1923 vykonati pouť členů S. C. O. na posv. Velehrad, kde před jednáním sjezdovým společně s Ligou Cyrilo-Methodějskou přistoupíme ke stolu Páně na úmysl sjednocení Slovanstva u víře. Na Velehradě — kam projektován letos sjezd katolického studentstva — chceme se vykázati řadou založených stud. cyrilo-met. odborů (S. C. O.) a zdárnou prací cyrilo-metodějskou v nich. — Zdař Bůh!

—«—

Z činnosti „Cyrilometodějského odboru studujících filosofie a theologie T. J.“ v Inšpruku.

Odbor, který již vlastně po léta trval pode jménem »Sdružení sv. Jana Zlat. za sjednocení rozkolných u víře«, obětoval každého měsíce prvý čtvrtek sv. přijímání a své práce na úmysl shora vytčený. Veřejnosti představil se loni ve dnech vánočních ladně uspořádanou unionistickou výstavu, jež podávala návštěvníkům — hlavně Neslovanům — přehled unionistických snah posledních desetiletí. Výstava byla zahájena unionistickou akademií, o níž bylo svého času též referováno. Sta studujících filosofie a theologie z nejrůznějších zemí poznalo takto naše hnutí cyrilometodějské a náš »Apoštolát sv. Cyr. a Met.« I Němci-bohoslovci přihlašovali své členství Apoštolátu. Odbor koná též každoročně a šíří oktávu za sjednocení křesťanů*) a za získání pohanů svaté církvi. Pro »Apoštolát sv. C. a M.« a ideu cyrilometodějskou pracují členové odboru vedle modlitby přispíváním do časopisů

*) viz článek.

pisů («Apoštolátu», »Jitra«, »Orla«), jakož i informacemi do časopisů cizích, sbírkami pošt. známek, stanielu a pod. V nedělních debatních kroužcích bylo po delší dobu projednáváno případné dějinné téma. Příčiněním odboru účastnili se dva studující bohosloví z Inšpruku unionistického sejezdu na Velehradě a Orelského sletu v Brně.

K. W.

— «—

Cyrlometodějská činnost seminaristů v semináři sv. Prokopa, Lisle, Illinois, U. S. Amer.

Alumnové semináře založili si spolek pod názvem »Apoštolát sv. Cyr. a Met. ku podporování misíí, hlavně slovanských ve východní a jižní Evropě.« Spolek tento byl přijat do velikého studentského misijního sdružení ve Spojených Státech, čítajícího dnes na 70 tisíc katolických studentů s názvem »Students' Mission Crusade« — studentští misijní křižáci. Povinností členů jednotlivého spolku je: 1. pěstovati misijního ducha, 2. modlití se za zdar katol. misíí na světě a 3. dle možnosti přispěti dárkem ku podpoře misíí. »Apoštolát sv. Cyr. a Met.« měl členy všechny alumny. Z pokladny si kupuje knihy a časopisy pojednávající o katol. misíích, a přispívá na různé potřeby misionářů. — Po uveřejnění výzvy ku sbírkám na československou kolej v Římě alumnové odhlasovali, aby celý obsah pokladny byl onomu účelu věnován. Byl to první dar 105 dolarů. Dar alumnů alumnům.

F. R.

Pozn. red. Prosíme, aby nám bylo referováno o činnosti našich »Stud. cyr.-met. odborů« (S. C. O.) a kroužků. Kde dosud nejsou, založte co nejdříve! Orgánem Ligy Cyrlometodějské a S. C. O. je náš »Věstník«.

— «—

FERD. K. RONES:

Světová oktáva za sjednocení křesťanů.

(18./I.—25./I.)

»Oktávu za sjednocení« navrhl r. 1908 anglikánský měsíčník »The Lamp«, orgán hnutí pro církevní unii a misie. Hned tehdy oktávu konali i četní katolíci. Po dvou letech stal se vydavatel uvedeného časopisu Father (= otec) Pavel katolí-

kem a knězem-apoštolem. S ním konvertovalo i »Sdružení smíru«, jež založil. R. 1908 schválil oktávu za sjednocení papež Pius X. a udělil jí své požehnání. Rovněž řada arcibiskupů a biskupů ji potvrdila a doporučila. Církev anglikánská se rozhodla konati oktávu společně s katolíky. Sv. Otec Benedikt XV. odporučil oktávu zvláštním brevem ze dne 25. února 1916 a obdařil plnomocnými odpušky za obyčejných podmínek (modlitba za sjednocení, návštěva chrámu, přijetí sv. svátostí.) Také světový sejezd protestantských a východních církví, konaný r. 1920 v Ženevě, přijal tuto oktávu pro své věřící. R. 1921 rozhodl celý episkopát Spoj. Států, aby oktáva za sjednocení křesťanů byla konána ve všech diecesích. I u nás již minulého roku, na př. ndp. biskup spišský oktávu v pastýřském listě doporučil. a vyzval kněžstvo, aby některý den oktávy obětovali mši sv. prima intentione na tento úmysl. Letos bude oktáva ndpp. biskupy zvláště doporučena. — Je to od reformace po prvé, co katolíci a protestanté v tak velikém počtu veřejně prosí Boha o jednotu církevní. — I u nás bude jistě v tyto dny každý upřímný katolík prositi Všemohoucího, aby se přiblížil velkopamátný den sjednocení veškerého světa křesťanského. Spolky, sdružení, ústavy, semináře a pod., nechť konají oktávu společně. Oktáva počíná 18. lednem (Slav. Stolice sv. Petra), a trvá (včetně) do 25. ledna (Obrácení sv. Pavla).

Církevní modlitba pro každý den oktávy:

Antiph: »Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás byli jedno, by svět uvěřil, že jsi ty mě poslal.« (Jan 17. 21.)

V.: A já pravím tobě: Ty jsi Petr t. j. skála,

R.: A na té skále vzdělám církev svou.

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, jenž jsi pravil apoštolům svým: »Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.« nepať na hříchy mé, nýbrž na víru církve své; jí pak podle vůle své mír a jednotu uděl, jenž s Otcem a s Duchem sv. žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Zvláštní úmysly pro každý den oktávy:

18. I. Návrat bloudících oveček do jednoho ovčince Petrova.

19. I. Spojení slovanských a ostatních východ. rozkolníků s apošt. Stolicí.
20. I. Návrat evangelíků a všech protestantů evropských do pravé církve.
21. I. Podrobení se anglikánů autoritě sv. Otce, odstranění rozkolu v Anglii.
22. I. Jednota u víře všech amerických křesťanů a jejich spojení se stolcem Petrovým.
23. I. Trvalé obrácení špatných a návrat odpadlých a nevěrných katolíků.
24. I. Obrácení jinověrců (Moham. Židů.)
25. I. Obrácení pohanů (zámořské misie.)

Pozn.: Oktávu za sjednocení v zemích evropských šíří »Eucharistický svaz národů v Duchu sv.«, založený P. Ant. Puntigamem T. J. ve Vídni. Toto náboženské sdružení poznává v eucharistii časový, účinný prostředek k sjednocení křesťanů. Členové spolku obětují buď jednou týdně (I. stupeň), nebo jednou měsíčně (II. st.), nebo třikrát za rok (III. st.) mši sv. a sv. přijímání na úmysl sdružení. Ústředí: Vídeň IX./4, Canisiusg. 16.

—*—

**Ctihodným bratřím
Patriarchům, Primátům,
Arcibiskupům a všechněm Biskupům
katolického světa oboru
v lásce a společenství s Apoštolskou Stolicí
se nalézajícím
LEV XIII. PAPEŽ.**

Ctihodní Bratři!

Pozdravení a požehnání
apoštolské.

Vznešená povinnost šířiti křesťanství, blahoslavenému Petru knížeti apoštolskému a jeho nástupcům obzvláštním způsobem poručena, Římské papeže ponukla, aby v rozličných časech pečovali o vysílání zvěstovatelů sv. evangelia k rozličným národům dle toho, jak věci a úmyslové slitovného Boha vyžadovati zdáli se. Pročež jakož Augustina k Britanům ku vzdělávání duší poselstvím vy-

pravili, Patritia k Hiberům, Bonifacia ke Germanům, Villebrorda k Frisiům, Bata- vům, Belgům i jiné přečasto k jiným, tak též k apoštolování mezi národy Slo- v- s- k ý m i propůjčili právo C y r i l l o v i a M e t h o d ě j i, mužům přesvatým; je- jichž vytrvalostí a převelikými pracemi způsobeno jest, že ony světlo evangelia spatřily a z žití surového k člověcké i občanské vzdělanosti přivedeny jsou.

Jestliže Cyrilla a Methoděje, dvě apo- štolů přeušlechtilé, lidská pověst dobrých dění pamětlivá slaviti po celém Slovan- stvu nikdy nepřestala, s nemenší zajisté snahou Církev Římská je ctíti uvykla, která obadva za jich živobytí mnohými věcmi poctila a bez ostatků druhého z nich smrtí sešlého býti nechtěla. Odtud již od r. 1863 Slovanského rodu Čechům, Moravanům a Chorvatům, kteří svátek ke cti Cyrilla a Methoděje každoročně devátého dne měsíce března slavívali, milostivostí Pia IX. nesmrtelné paměti předchůdce Našeho propůjčeno jest, aby napotom den pátý měsíce července slavně světili a hodinkové modlitby na památku Cyrilla a Methoděje vykonávali. I ne- dlouho potom, když Sněm obecný ve Va- tikáně držán byl, přemnoho biskupův od této Stolice Apoštolské prosebně žádalo, aby týchž pocta a stálá slavnost na ve- škeru Církev rozšířeny byly. Ježto však podnes věc ta není vyřízena a pro stří- davé případy časové stav zemí a řádů po oněch krajinách se změnil, vhodná zdá se nám býti podána příležitost k napomáhání národům slovanským, o jejichž uchova- lost a spásu jsme velice starostlivi. Nedopouštějíce tedy, aby otcovská laskavost Naše od nich byla v něčem pohřešována, chceme nad to, aby rozšířena i rozhoj- něna byla pocta mužů přesvatých, kteří jakož Slovanské národy druhdy rozsévá- ním víry katolické od zahynutí ku spáse obrátili, tak nyní je nebeskou záštitou brániti hodlají. Aby pak tím více na jevo vyšlo, jací jsou ti, jež světu katolickému ke zbožné účtě a oslavě vystavujeme, za dobré uznáváme krátce dotknouti se udá- lostí dějepisných.

(Příště další.)

(Příloha Jitra.)

Jak prakticky pracovati v S. C. O.

Častokráte nadhozena byla otázka: Ono se lehko řekne: Pracujte v ideji cyrilometodějské, ale jak? Dovolím si podat zde skromný námět, který jsa prováděn, jistě by značně přispěl k rozšíření znalosti ideje cyrilometodějské.

1. Organisuňte přednášky v SSS. o pravoslaví, jeho poměrech, jeho vzniku. Poznejme, v čem se lišíme v učení, liturgii atd. od pravoslaví, jsou-li tyto rozpory tak ohromné, atd. Ovšem dříve je nutno znáti dobře katolickou nauku. Tyto přednášky nutně konány by byly pod vedením duchovních rádců, aby se nesešlo snadno na scestí. Tu by znamenitě prospěly publikace »Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje«, díla Grivcova, Solovjevova atd. Necht členové SCO. studují otázku sjednocení u jednotlivých slovanských národů, jaké pokusy se tu daly. Studujme dobře půdu nám společnou s pravoslavím, (shledáme, že je to pole velmi rozsáhlé). Ovšem nesmíme bráti mínění jednotlivých pravosl. bohoslovců za úřední učení východní církve.

2. Učme se pilně slovanským řečem. Měl by každý český katolický student učiniti si svatou svojí povinností vlasteneckou, aby znal ještě jeden slovanský jazyk mimo svůj rodný.

3. Přednášejme po předběžné průpravě o sjednocení a poměrech náboženských u Slovanů ve skupinách mládeže nebo v Orlu. Jistě nás přijmou rádi a se zájmem, vždyť každý z nich bohudíky je uvědomělým Slovanem. Ovšem nutno mluvit populárně, aby pak přednáška neodpuzovala svou nepřístupností. Nejdříve přednášejme jen v hrubých rysech, aby měli jakous takous vědomost, a pak se pusťme do podrobností.

4. Poněvadž jsme katolíci a chceme vždy, aby o nás platilo »spravedlivý můj dle víry jest živ«, modleme se za unii katolické církve s pravoslavnou. Prosme za světlo Ducha Osvěcovatele a Očišťovatele lidských srdcí, aby připravil sobecká lidská srdce jen na toto veliké dílo sjednocení. Modleme se dle Mistrova nařízení za dělníky na vinici Boží, »neboť dělnků jest málo a žeň jest mnohá«. Nepohrdejme tímto prostředkem. Je zdánlivě

nepatrný, ale v oekonomii Boží počítá se s ním nejvíce. »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej.«

5. Snažme se vytvořiti podle amerického »Misionárního křižáckého tažení katol. studentstva« (136.000 členů!) podobnou organizaci, která by hmotně podporovala misionářské podniky, určené pro slovanské země. (Velehradská kolej.) Snad by mohla některá SSS. přispívati nějakou kvotou, na př. na vychování jednoho chovance v takovém ústavě.

6. Kdo by sám cítil v sobě vokaci, hlas Boží, který jej volá k misionářské práci mezi Slovy, ať nezatvrzuje srdce svého a nezavírá uší svých, ale o tomto váni Ducha, »který vane kde chce«, vážně přemýšlí.

7. Podporujme činně způsobem nám možným (sbírkami, částeč. výnosem výdělečných akcí: divadel, akademií, atd.) akce, které mají za účel podporu ruské a ukrajinské emigrace. Bude-li nám možno, postarejme se o umístění emigrantů v době prázdnin na venkově; jistě budou ochotni i k fyzické práci. Finanční příspěvky pro slovanské studentstvo možno posílati na Ústředí nebo Cyrilo-Methodějskou ligu s podotknutím, nač obnos jest věnován.

8. Velice důležité jsou osobní styky s emigranty. Budou vám vděčni za zájem, který o ně máte. Někdy teplé slovo udělá radost větší, než sebe cennější dar. Lecdě jsou na venkově dosud bývalí zajatci. Nepohrdejme jimi, snažme se jim přiblížiti. Mluvte s nimi o jejich vlasti, ale neponižujte jich (nutno býti při všem osobním styku velice taktním), dbejte o jejich duševní stav, učte je, jsou-li negramotní, aspoň začátkům toho, co skýtá obecná škola. Často si vlivem špatného prostředí navykli všelijakým nectnostem, poučte je. Zkrátka, buďte jejich bratry a rádcí. Sami můžete profitovati mnoho z konveršace s nimi (myslím cvičení ve výslovnosti jazykové). Budete-li míti upřímnou snahu na tomto díle náboženského sjednocení slovanského pracovati, láska už vám sama poví, jak několik těchto námětů uskutečniti. Jistě i váš názor, námět byl by tu velice vítán.

—č—

Ústav sv. Cyrila a Metoděje pro slovanské misije na Velehradě.

(Studijní rok 1922-23.)

»Zúčastňujte se všech podniků, jež směřují k sblížení a sjednocení — — —

Dílo dalekosáhlé a blahodárné pro církev i pro národy — přinese hojného požehnání.«

(Arcib. dr. Stojan: O ideji cyrilometodějské, Rodin. katol. čítanka, str. 22. a d.)

»Za dnešního běhu událostí svitají červánky naděje, že z východních národů Slované — obnoví s Nami svazek svaté jednoty —« píše sv. Otec Benedikt XV. blahé paměti v okružním listě (13. II. 1921.) biskupům československým a naznačuje, jak rozsáhlé pole činnosti otvírá se řízením Prozřetelnosti kněžstvu naroda našeho a všech národů slovanských, »kterážto práce bude se zajisté tím lépe dařiti, čím důkladnější příprava ji bude předcházeti.« Připraviti, vychovati kněze k práci sjednocovací a misijní u národů slovanských je cílem Ústavu sv. Cyrila a Metoděje při Papežské koleji T. J. na posvátném Velehradě.

Největší průkopník idej cyrilometodějské, nejsp. arcib. dr. Stojan připomíná znovu katolické veřejnosti (Rodin. katol. čítanka, str. 22 d.), že vlastní dobře vedený ústav, jehož žáci »stále cíl ten musí mít před očima«, a ve kterém »k cíli tomu vše musí směřovati«, je důležitým prostředkem k církevnímu sblížení. Nejsou to jen studia, která připravují chovance na veliké dílo misijní: »Svatě musí prožiti věk svůj, by pak byli hodnými dělníky na vinici Páně,« zdůrazňuje horlivý metropolita a Ústav sv. Cyrila a Metoděje neopomíjí ničeho z toho, čeho jest třeba v duchovním vedení těch, kteří již utlé mládí obětovali na oltáři Lásky Boží.

Vzácný příznivec myslí do budoucna a slibuje si: »až ústav zmohutní, má býti učelištěm pro studující na misionářství všech národů slovanských.« Počátek k uskutečnění tohoto přání učinil již letos nejsp. biskup križevacký, horlivý unionistický pracovník dr. D. Njaradi, poslav na ústav dva rusínské studenty (řecko-katol.) z Bačky v Jugoslavii.

S nimi má Ústav sv. Cyr. a Met. pro slov. misije na Velehradě počátkem studijního roku 1922-23 celkem 70 chovanců v třídách I., III., IV., V.

Z nich je chovanců z Moravy: 50 (z diecése olomouc. 36, brněn. 14),

ze Slezska 3 (z diecése olomoucké), z Čech 5 (z diec. král. hrad. 2, praž. 3) ze Slovenska 10 (z diecése nitranské 5, trnavské 5),

z Jugoslaviie 2 (z diec. križevacké).

Letošním rokem působí na Ústavě sv. Cyr. a Metod. 9 učitelských sil. Učebná osnova je shodná s gymnasií se zvláštním zřením k účelu Ústavu a povolání chovanců. Tak na př. je studium rozšířeno o výuku jazyku ruskému, při čemž přihlíženo k praktickému užití znalosti chovanci ve službách idee cyrilometodějské.

Také letos studující vyšších tříd, kteří jeví nadání k činnosti literární, jsou seznamováni s ideou a literaturou cyrilometodějskou a naváděni k pokusům v tomto oboru.

Vřelý zájem o misie slovanské u studujících nemálo podporují vzácné návštěvy dobrodinců a přátel ústavu. Je to zejména letošní návštěva redaktora amer. »Hlasu«, p. H. Dostála, jehož přednáška o cestě na Volyň a touze po náboženské útěše tamnějších vystěhovalců, stejně jako jeho srdečný styk s chovanci rozvířil v mladistvých srdcích nové, trvalé nadšení. Jejich vřelé vzpomínky jsou toho skvělým svědectvím. Z jiných návštěv jmenujeme ruského konvertitu, knížete Lvova, který v ústavě pobyl několik dní a vykonal zde duchovní cvičení.

Rozvíjející se Ústav sv. Cyr. a Met. pro slovanské misije doporučujeme přízni katolické veřejnosti. Na dobročinnost její je cele odkázán. Přispějte tak na dílo slovanské a po výtce katolické! Ronés.

—»«—

Encyklika papeže Lva XIII.

„Grande munus“.

(Pokračování).

Cyrril a Methoděj, vlastní bratří, v Soluni narození z rodu velmi vzácného, do Cařihradu časně odebrali se, aby v městě předním na Východě uměním ušlechtilým se přiučili. I neutajila se jiskra vtipného ducha, která se již tehdy v mládežných vystkvívala; neb oba dva za krátký čas dráhně prospěli, Cyrillus jednak nejvíce, jenž té slávy vědecké dosáhl, že z pocty zvláštní filosofem byl nazýván. Ne za dlouho potom Methoděj mnichem býti počal, Cyrillus pak za hodna jest uznán, že Theodora císařovna k radě Ignatia Patriarchy vložila na něj úkol, vyučovati křesťanské víře Chazary za

Chersonesem bydlící, kteří za způsobilé svátostmi přísluhovatele v Cařihradě byli prosili. Kterouž úlohu on ne zdráhavě k sobě přijal. I dopraviv se do Chersony v Taurech na přiučení se jazyku mateřskému onoho národa, jak někteří vypravují, po nějaký čas práci vvnaložil; a dobrozvěstujícím začátkem podařilo se jemu času toho, že sv. Klementa I. papeže posvátné ostatky našel, jež sice snadno poznal, jak z vůbec známé paměti, zůstažené od předků, tak zvláště z kotvice, o níž právě bylo zjištěno, že s ní přestatečný mučedník rozkazem Trajana císaře do moře po hlavě uvržen a potom pohřben jest. — Tak drahocenného pokladu se zmocniv, pronikl do měst a sídel Chazarův, jež svými pravidly vyučené a Božím pokynutím ponuknuté po vyhlazení mnohonásobné pověry k Ježíši Kristu připojil. Zánovnou obec křesťanskou velmi dobře zřídív, zároveň zdrženlivosti a lásky pamětihodný důkaz vydal, když podávané od tuzemců dary všecky zamítl, vyjmouc propuštění otroků, kteří se ku křesťanství hlásili. Hned na to do Cařihradu navrátil se ochotně a do kláštera Polychronova, kam se byl již Methoděj uchýlil, také Cyrillus vstoupil.

Zatím věci u Chazarů zdárně vykonané k Rastislavu, knížeti Moravskému, pověst byla donesla. Ten Chazarů příkladem jsa povzbuzen, o povolání z Cařihradu několika dělníků evangélických s císařem Michaelem III. jednal, a snadno čehož chtěl, dosáhl. Tedy tolika již činy oslavená ctnost i v napomáhání bližním v Cyrillu a Methoději seznaná vůle způsobila, že k výpravě na Moravu jsou určeni. A když předsevzali cestu Bulharskem v křesťanství již uvedeným, nikdež neobmeškávali příležitosti k zvelebování náboženství. Na Moravě pak, kdež se všecko množství k zemským hranicím v ústrety vyhrnulo, svrchovanou ochotností a hlučným veselím jsou vítáni. Bez prodlení jali se křesťanskými návody mysli napájetí a je k naději nebeských zboží povznášeti a to mocí takovou, tak dělnou příčinlivostí, že se národ Moravský po nedlouhém čase přeochoťně ke Kristu přihlásil. K tomu nemálo přispěla znalost mluvy slovanské, kterou sobě před tím Cyrill osvojil, i mnoho napomohlo svaté písmo obojího zákona, jež řečí národní byl přetlumočil. Pročež veškerý národ slovanský jemu za to převelice jest díky zavázán, že netoliko víry křesťanské, nýbrž

i občanské vzdělanosti dobrodiní od něho přijal; neboť Cyrill a Methoděj první byli vynálezci písmen, jimiž jest řeč samých Slovanův označena a vyjádřena a z té příčiny za prvotní zvelebitelé též řeči dooře toho zaslouživše, jsou pokládáni.

Z krajin tak vzdálených a odloučených hlas příznivý slávu věcí vykonaných do Říma zvěstoval. — A tak když papež Mikuláš I. výborným bratrům do Říma spěchatí kázal, oni bez meškání jali se plniti rozkaz a na cestu do Říma chutně se vydavše, ostatky sv. Klementa s sebou přivezli. O čemž zpraven jsa Hadrian II., ienž na místo Mikuláše smrtí sešlého byl nastoupil, v průvodě kněžstva i lidu s velkým průjevem pocty vstříc vyšel hostem znamenitým. Tělo sv. Klementa velikými ihned zázraky oslavované svátečním průvodem vneseno jest do chrámu, vystaveného za doby Konstantinovy na samém místě, kde stával otcovský dům mučedníka vítězného. Potom Cyrill a Methoděj z úřadu apoštolského, že v něm svatě a pracně sobě počínali, před papežem u přítomnosti kněžstva zprávu podali. I noněvadž byli obviňováni, že proti ustanovením předkův a přeposvátným pravidlům se prohřešili, poněvadž řeči slovanské v konání svatých služeb užívali, hájili při svou důvody tak jistými i tak jasnými, že Papež a veškeré kněžstvo je i pochválili i za řádný uznali. Tehdáž složivše dle formule katolické vyznání víry a přísáhše, že u víře blahosl. Petra i Papežů Římských setrvají, za biskupy od samého Hadriana zřízení a vysvěcení jsou a více z žáků jejich k rozličným stupňům posvátných svěcení jest povznešeno. Avšak byla v tom vůle Boží, aby Cyrill v Římě dokonal běh života roku 869., dne 14. února, ctností spíšeji než věkem jsa dospělý. Pochován jsa průvodem veřejným, nádherně vystrojeným, takovým právě, jakým Papežové bývají pochováváni, a přepočestně uložen v hrobce, již sobě Hadrian byl vystavěl. Svaté tělo zemřelého, poněvadž lid římský toho nesnesl, aby do Cařihradu odvezeno bylo, ačkoli máti truchlivá toužebně za ně žádala, jest doprovozeno ku chrámu sv. Klementa a uloženo vedle ostatků tohoto, jež Cyrill sám tolik let s nábožnou úctou byl choval. A když bylo vezeno městem při svátečním žalmů odzpěvování, zdálo se, že ne tak pohřebním jako vítězoslavným průvodem národ římský vzdal prvotiny poct nebeských muži přesvatému.

Po těchto událostech Methoděj za rozkazem i s požehnáním Papežovým k obyklým povinnostem apoštolským zpět na Moravu, jsa biskupem, se odebral. V té krajině, učiněn jsa vzorem stádce, z té duše o to se zasadil, aby věci katolické sloužil s větší co den horlivostí; stranicých novot původcům statečně odpíral, aby katolictví pošetílými domněnkami nezviklávali. Svatopluka knížete, nástupce Rastislavova k náboženství cvičil a téhož, když povinnosti opouštěl, napomínal, káral, konečně záповědí služeb církevních trestal. Z těchto příčin utržil sobě nenávisť šeredného a mrzkého tyрана, od něhož do vyhnanství jest vypuzen. Avšak o něco později, byv opět na své místo dosazen, včasným napomínáním dosáhl toho, že kníže známky změněného smýšlení jevil a tomu vyrozuměl, že jest třeba předešlou zvyklost novým životа způsobem napravití. To však jest podivuhodno, že bdělá Methodějova láska, přeletěvši přes hranice Moravské, jakož za života Cyrillova Liburňany a Srby zasáhla, tak nyní Panonské národy obstihovala, jejichž knížete, jménem Kocela, k náboženství katolickému vzdělal a v mezích povinnosti udržel; a Bulhary, jež samy i s králem jejich Borisem v křesťanské víře utvrdil; Dalmatince, s nimiž se sdílel a spolčoval milodary nebeskými; i Korutance, při nichž velmi mnoho pracoval, aby k známosti a počtě Boha jediného byli přivedeni.

Ale věc ta způsobila jemu těžkost. Neboť někteří z novotné společnosti křesťanské, poněvadž věcem rázně vykonaným a ctností Methodějově záviděli, nářkli bezvinného u Jana VIII., nástupce Hadrianova pro podezřelou víru a pro porušení obyčeje předků, kteří při službách Božích užívati zvykli jedině řeči, řecké neb latinské, mimo to nižádné. Tedy Papež neporušené víry a staré nauky přehorlivý zachovávatel, Methoděje do Říma povolal, aby se z nářku vyvedl a se ospravedlnil. Onen, jakož byl vždy k poslechnutí ochoten a svým svědomím bezpečен, roku 880, když před Janem, před několika biskupy a před kněžstvem římským stál,

snadno dokázal, že onu víru naprosto i stále držel, i druhé lidi jí bedlivě vyučoval, kterouž u přítomnosti Hadriana a s jeho schválením prohlášenou u hrobu knížete apoštolského přísežně byl stvrdil: co se pak týče jazyka slovanského, při službách Božích užívaného, že právem tak učinil z příčin spravedlivých z dovolení samého Hadriana papeže a nikoli na odpor písmu svatému. Na to řeč svou zavřev, sprostil se každého podezření viny tak, že na tom místě objav Methoděje, Papež milerád rozkázal, aby jeho arcibiskupská moc a výprava ku Slovanstvu znovu za stvrzenou byla pokládána. Nad to zvoliv několik biskupův, nad nimiž měl sám Methoděj býti postaven a jejichžby pomocí při spravování věci křesťanské byl podporován, přečestným listem poručeného na Moravu a s plnou mocí jej propustil. Což potom vše Papež potvrditi ráčil listem, daným k Methodějovi, když totiž tcmuto opět bylo podnikati nenávisť zlomyslníků. Pročež jsa v duchu bezpečен, s Papežem a celou církví nejtěsnějším svazkem lásky a víry spojen, v plnění vykázaného sobě úřadu mnohem bedlivěji trval, aniž dlouho jest pohřešován výtečný práce užitek. Než když nejprve sám o sobě Bořivoje knížete českého, potom manželku jeho Ludmilu, kněze jednoho s sebou pojav, k víře katolické přivedl, v krátce způsobil, že se v tom národě křesťanství daleko široko rozhlašovalo. Týmž časem o to postaral se, aby světlo evangelia do Polska uvedeno bylo, kamo když on prostředkem Haliče vnikl, sídlo biskupské ve Lvově zřídil. Odtud, jak ne jedni kladou, do vlastního Moskvska se uchýliv, postavil v Kijevě stolec biskupský. S těmito vavřínovými ovšem nevadnoucími na Moravu se vrátil ke svým; a již znamená, že chvátá ke konci všem lidem uloženému, sám sobě nástupce určil a kněžstvo i lid posledními naučeními ke ctnosti ponuknuv, ten život, jenž byl jemu cestou do nebe, velmi klidně dokonal. — Jako Cyrilla Řím, tak Methoděje Morava s žitím se loučícího želela, ztraceného hledala, pohřeb jeho všemi způsoby oslavila.

(Příště dokončení.)

(Příloha Jitra.)

F. NĚMEC:

Za † unionistou P. Adolfem Jaškem.

V době, kdy idea cyrilometodějská vniká do nejširších vrstev našeho národa a vlévá mizu života hnutí katol. lidu, kdy je zvláště potřeba činných mužů, ztratila opět lícba cyrilometodějská pracovníka — z nejzdatnějších. Horlivý kněz, apoštol snah unionistických, redaktor »Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje«, P. Adolf Jašek opustil vlast, aby misiemi u slovanských bratří za oceánem rozdával z vlastního štěstí živé víry cyrilometodějské a za mořem zaštipil Apoštolát. Neuplynul ani rok jeho horlivé práce a již z vůle boží odchází navždy. Dokonal v Clevelandu dne 11. ledna na zánět mozkových blan. Ani stařícké matince jeho nebylo možno se rozloučiti se svým hodným synem, ba ani hrob jeho neskrápí slza její...

P. Adolf Jašek byl dítětem chudého Vavlašska. Rodištěm jeho byl Štramberk. Již za studií pochopil plně nutnost znalosti slovanských jazyků, takže ve věku mužném ovládal úplně ruštinu, chorvatštinu, slovinčinu a srbštinu, a mimo to se přiučil francouzštině. Smysl a pravý zájem o ideu cyrilometodějskou vykvetl v jeho duši za studií teologických. Již tehdy jako předseda »Literární jednoty bohoslovců olomouckých« byl v čele ruchu, jenž se soustřeďoval kol snah unionistických. Myslím, že tehdejší činnost dala směr celému jeho úrodnému životu. Nastalaf mu jako předsedovi povinnost pořádati sjezdy bohoslovců na Velehradě. Práce cyrilometodějská spřáhla ho s drem Ant. C. Stojanem k společné práci na duchovní obrodě národa a církevním sjednocení Slovanstva.

To vyplnilo úplně jeho studia bohoslovcká. Poté byl vysvěcen na kněze. Krátký čas byl kaplanem v Něm. Loděnici. Nato věnoval veškeré síly mládeži, stav se katechetou v Kroměříži. Současně o prázdninách cestoval po zemích slovanských a seznamoval se s předními učenci slovanskými, italskými i francouzskými, pracujícím o církevní unii. Úřad katechetský skýtal mu víc než jiný času a příležitosti, aby uplatnil své ideály, jež v bohosloví shromáždil, aby neustal v slibné činnosti, již tehdy rozvinul.

Stal se redaktorem Apoštolátu a jed-

natelem misijního slovanského spolku téhož jména. Tam vlastně stal se tím, jehož nyní musíme oželeť. Dobře věděl, že Apoštolát plní a splní své poslání: přinést národům slovanským hřejivé teplo jedné živé svaté víry, a odtud jeho neúmorná činnost. Jako redaktor psal a překládal z různých jazyků články, jež hodily se pro jeho působnost. Napsal mimo jiné také životopis velezasloužilého průkopníka ideu cyrilometodějské, dra Ant. Cyr. Stojana, vydal řadu spisků a několik odborných studií (Výklad ideje cyrilomet. a j.), jak lze prakticky luštiti otázku sjednocení. Stejně uplatňoval své síly v Akademii velehradské, vědeckém sdružení pracovníků cyrilometodějských. Není snadno naléztí muže tak železné vůle a vytrvalé píle a velkých ideálů.

Jak veliké zásluhy má o Velehrad! Nebylo prázdnin, aby nebylo viděti na Velehradě P. Jaška, »o svátku Moravy«. Zpovídal, kázal, radil a účastnil se činně unionistických sjezdů, schůzí a slavností velehradských. Svolával s arcibiskupem Stojanem se všech stran učené bohoslovce do »moravského a slovanského Betléma«. Zde v kolébce umie zjevoval jim své plány, své ideály a zkušenosti, zde je přijímal od nadšených sluhů Kristových. Velehrad a Hostýn, toť zážné ostrovy, u nichž bude třeba zakotviti pisateli Jaškova životopisu.

Jašek byl také velikým přítelem katolického studentstva. Věděl dobře, že třeba budovati jen na katolické inteligenci, prodšené ideou cyrilometodějskou. Chtěl, aby se katol. studentstvo, po příkladu studentstva jiných zemí, činně zúčastnilo misijní práce, aby ve Studentských cyrilometodějských odborech (S. C. O.) pomáhalo Apoštolátu sv. Cyr. a Met. Píšeť 9. VIII. 1922: »Do Apoštolátu musíme zapřáhnouti i laiky. Též o tom pracujeme; na prvním místě nám ovšem musejí dorůstati v inteligentních studentech.«

Studentstvo do služeb Apoštolátu! Toť odkaz Jaškův, jeho vroucí přání. Odešel a není tu, kdo by jej nahradil v práci apoštolátní. Jeho oběť bude živým pomníkem slovanským bratřím americkým, hlásajícím lásku apoštolského kněze ke Kristu a duším. Jeho příklad září všem: kněžím

i laikům. Kéž vleje zář svatého nadšení i do žil studentských a povzbudí je k účinné práci! Kéž v nás rostou Apoštolátu jeho hodní nástupcové!

—«—

Encyklika papeže Lva XIII. „Grande munus“ (Dokončení.)

Těchto skutků, ctihodní Bratří, přetěšená přišla nám vzpomínka a nemálo býváme pohnuti, když daleko v minulost pohlížíme na skvělé dobrými počátky spojení národů slovanských s Církví Římskou. Neb, tito dva, jména křesťanského šíitele, o nichž jsme mluvili, z Cařihradu sice k národům pohanským odešli; než přece jich poslání od této apoštolské Stolice, jakožto středu jednoty katolické, buď naprosto povoleno, aneb, což více než jedenkrát stalo se, řádně i svatě uznáno býti muselo. V samé pravdě tuto v městě Římě od nich jest i z podniknutého úřadu počet složen i k žalobám odpověděno: zde u hrobů Petra a Pavla na víru katolickou přísaháno i vysvěcení na biskupství přijato spolu s mocí, zřizovati vládu církevní s podržením stupňů v Církvi obyčejných. Konečně zde jest vyprošeno užívání řeči slovanské v obřadech přesvatých; a letos desáté století splňuje se, co papež Jan VIII. k Svatoplukovi knížeti Moravskému takto psal: »Písmo slovanské .., jímž chvály Bohu povinné se rozléhají, právem chválíme i aby v témž jazyku nauky a skutkové Krista Pána našeho vypravování byli, prikazujeme. Aníž zdravé víře neb nauce odporuje buďto mše v témž slovanském jazyku zpívati, anebo svatě Evangelium neb čtení boží Nového i Starého Zákona dobře přeložená i vyložená čísti neb jiné hodinkové pobožnosti všecky odzpěvovati.« Kterouž zvyklost po mnoha osudech stvrdil Benedikt XIV. listem apoštolským, léta 1754 dne 25. srpna daným. — Papežové Římští pak, kdykoliv o pomoc jsou prošeni od knížat vládnoucích národy prací Cyrilla a Methoděje k obřadům křesťanským převedenými, nikdy nedopustili, aby pohřešována byla jejich v podporování dobrotivost, v učení vlídnost, v radění dobromyslnost, u věcech všech, v kterýchkoli mohli, nadobyčejná ochotnost. Předě všemi druhými však Rastislav, Svatopluk, Kocel, svatá Ludmilla, Boris znamenité Předchůdců našich lásky dle potřeby a doby zkusili jsou.

Aníž Cyrillovým a Methodějovým skonaním nezastavila se neb ulevila otcovská Římských Papežů o národy slovanské starostlivost, nýbrž v ochraňování u nich svatého náboženství a v zachovávání zdaru veřejného vřdycky skvěle vynikala. I skutečně k Bulharům Mikuláš I. z Říma poslal kněží, aby národ vyučovali a biskupy Populonijského a Ostijského, aby nové křesťanské tovaryšstvo uspořádali; též častým Bulharů sporům o právu církevním on sám přelaskavě vydal výpovědi, v nichž i ti, kteří Církvi Římské nehrubě přejou, svrchovanou věhlasnost vychvalují a vysoce váží. Ano po žalostné pohromě, rozkoem způsobené, chvála to jest Innocentia III., že Bulhary opět s Církví smířil, Řehoře pak IX., Innocentia IV., Mikuláše IV., Eugenia IV., že je v usmíření udrželi. — Podobně k Bosňanům a Hercegovincům nákazou převrácených domněnek podváděným značitějevila se Předchůdcův Našich laskavost, totiž Innocentia III. a Innocentia IV., kteří blud z duší vyplnili: Řehoře IX., Klementa VI., Pia II., kteří stupně moci posvátné po těch krajínách stanovité upevniti hleděli. — Též o Innocentiu III., Mikuláši IV., Benediktu XI., Klementu V. jest mníti, že vynaložili neposlední části péči svých na Srby, od nichž přeopatrně zdrželi chytře nastrojené úskoky k oviklání náboženství. — I Dalmatinci a Liburňané pro stálost víry a vzájemnost přísluh od Jana X., od Řehoře VII., od Řehoře IX., od Urbana IV. došli zvláště přízně a důkladného vychvalování. — Konečně i v samé církvi Srémské v 16. století vpády pohanskými zničené a potom nábožnou horlivostí sv. Štěpána I., krále Uherského, obnovené, mnoho jest památek dobré vůle Řehoře IX. a Klementa XIV.

Pročež, jak vyrozumíváme, Bohu jest děkovati, že se nám poskytuje vhodná příležitost k zavděčení se národu Slovanskému a k působení společného jejich užitku s nemenší zajisté horlivostí než která jest při Našich předchůdcích všeho času shledána. Toho totiž hledíme, toho jedině žádáme, všemožně usilovati, aby národové jména Slovanského větší zásobou biskupův a kněží byli opatřeni; aby u vyznávání pravé víry, v poslušenství pravé Církve Ježíše Krista byli utvrzováni a zkušeností co den více znamenali, jaká síla všeho dobrého od ústavů Církve katolické na společenství domácí a na vše-

cky řady státní splývá. Ony církve zajisté sobě osvojují nejmnozí a největší části péči našich, aniž jest něco, jehož bychom sobě žádali dychtivěji, než abychom mohli jejich pohodlí a zdaru obmýšleti a všecky ustavičnou sponou svornosti s Námi spojeny míti, ježto jest největší a nejlepší svazek neporušenosti. Zbýváť, aby napomahal předsevzetí Našemu a počatému dílu žehnal bohatý v milosrdenství Bůh. My zatím u Něho za orodovníky připrošujeme Cyrilla a Methoděje, Slovanstva mistry, jejichž jako chceme rozhojnit poctu, tak nebeská ochrana že při Nás bude, doufáme.

I tudíž nařizujeme, aby s platným podržením dne 5. měsíce čer v e n c e, jež blahé paměti Pius IX. ustanovil, v kalendáři Římské a obecné Církve vložen i každoročně slaven byl svátek svatých Cyrila a Methoděje se službou obřadu dvojnásobného menšího a se mší vlastní, jež schválila svatá Rada, zřízená k seznávání o zákonitých obřadech.

Vám pak všem, ctihodní Bratři, poroučíme, abyste tento list Náš prohlásiti dali a co v něm předepsáno jest, všechněm z řádu svátostních sluhů, kteří Boží službu obřadem Církve Římské konají, zachovávati kázali ve svých každý chrámech, provinciích, městech, diecésích a místech řeholních. Konečně jest vůle Naše, za Vaším raděním a ponoukáním, aby vůbec prošení a vzývání byli Cyrill a Methoděj, by milostí, seč u Boha jsou, po Východě celém věc křesťanskou chránili, vyprošující katolíkům stálosti, rozkošníkům vůle k obnovení svornosti s pravou Církví.

To, jakož svrchu psáno jest, tak mocné a pevné býti kážeme, jemuž nebudte na závadu svatého Pia V., Papeže Předchůdce Našeho, a jiná apoštolská o opravě Breviáře a Misálu Římského vydaná Nařízení, též ustanovení a zvyklosti, i nepamětné i druhé tomu odporné kterékoliv.

Nebeských pak darů návěští a zvláštní Naší dobrovolnosti závdavek Apoštolské požehnání Vám všem, ctihodní Bratři, i všemu kněžstvu a lidu, každým z Vás svěřenému přelaskavě v Pánu udílíme.

Dáno v Římě u svatého Petra, dne 30. září roku 1880, Papežství Našeho roku Třetího.

Lev Pp. XIII.

—»«—

C. JEŽ. T. J.:

Cyrlometodějský Velehrad.

Zdali nynější Velehrad stojí právě na tom místě, na kterém stál Velehrad — sídlo Rostislavovo, kam zavítali k nám z východu velcí naši apoštolé sv. Cyril a Metoděj, není s úplnou jistotou dosud dějepisně dokázáno, neboť od zničení říše velkomoravské Maďary a rozboření Velehradu r. 906 až do r. 1198, kdy cisterciáci založili na Velehradě klášter s kostelem, nemáme o Velehradě cyrlometodějském žádné zprávy zachované. Přece však tvrditi tak můžeme s pravděpodobností dosti velikou. Jisté je, že r. 1198. přesvědčen byl o tom i první markrabě moravský Vladislav Jindřich, jak patrně je z jeho listiny klášter cisterciácký na Velehradě zakládající, i cisterciáci sami, kteří právě z toho důvodu v nynějším Velehradě sídlo si zvolili, aby plnice úmysl markraběte, oslavili památku sv. Cyrila a Metoděje.

Nedostatek památek písemných nad rok 1198 starších hleděl se nahraditi výzkumy archeologickými, zvláště v prvních letech tohoto století konanými. Pro nedostatek peněz stalo se v tom ohledu dosud jen málo, přece však výsledky byly již takové, že vábily k sobě nejen četné vynikající učence české, nýbrž i polské a německé. Předně bylo četnými nálezy popelnic, nástrojů kamenných a železných dokázáno, že místo to bylo již obydleno ve 2. st. př. Kř. Do doby cyrlometodějské s velkou pravděpodobností kladeny od odborníků kamenné rakve, nalezené za kostelem a poukazující, že tu byly v 9. stol. pochovány osoby, mající vysokou důstojnost. Mimo to přišlo se na základy původního kostela cisterciáckého z r. 1202., jenž byl o dvě kaple delší nežli nynější, takže před kostelem bylo možno základy těchto dvou kaplí docela dobře odkopati a prozkoumati. Nalezeny byly při tom též četné patky a hlavice slohu románského z původního onoho kostela. Dr. Nevěřil, tehdy profesor náboženství v Uh. Hradišti a nyní univ. profesor v Olomouci, jenž archeologická zkoumání řídil, vydal o jejich výsledcích spis. Vykopávky uloženy jsou v museu velehradském a každý návštěvník Velehradu může si je prohlédnouti. Doufejme, že až se zahájí soustavné kopání na celém území, na němž starý Velehrad stál, najdeme nejen zbytky královského palá-

ce a chrámu cyrilometodějského, nýbrž i nejdražší skvost, který Velehrad dosud ukrývá — tělo sv. Metoděje.

Třebas by se pak ukázalo, že původní Velehrad stál na místě poněkud jiném, přec nynější Velehrad právem jest cyrilometodějský, jelikož k němu již od počátku 12. stol. soustředila se hlavní úcta cyrilometodějská. Nového velkého rozmachu dosáhla tato úcta rokem 1863, kdy slaveno bylo tisíciletí příchodu sv. apoštolů na Moravu. Od tohoto roku stal se Velehrad místem stálého nábožensko-národního obrození nejen Moravanům, nýbrž i Čechům a uherským Slovákům. Pouti, které zde několikrát za rok, obzvláště na svátek sv. Cyrila a Metoděje 5. července bývají konány, náležejí k největším a nejkrásnějším manifestacím nábožensko-národního života. Do kostela vejde se asi 9000 lidí, do nádvoří před kostelem asi 40.000 lidí. To vše bývá na sv. Cyrila a Metoděje plné. Uvážíme-li, že lidé se tu střídají, můžeme odhadnouti počet návštěvníků v hlavní cyrilometodějský svátek na Velehradě na šedesát až sto tisíc. Sv. přijímání bývá až 5000, kázání konána jsou nejen v kostele, nýbrž i na četných místech mimo kostel zároveň. Mimo to bývají tu i s tribuny na nádvoří postavené nebo ve dvoraně zřízené péčí † P. J. Cibulky T. J. prosloveny řeči nejlepších katolických řečníků českých, neboť při různých poutích pořádány bývají zároveň různé sjezdy jako Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, bohoslovců a akademiků, mariánských družin, učitelů, omladiny a rolníků. Kdokoli přijde na Velehrad na tyto pouti a sjezdy, bývá v největší míře nadšen. Na Velehradě cítí se každý jako doma, zde každý jasně vidí, čím sv. Cyril a Metoděj našemu národu byli a dosud jsou. I liberálové, a to takoví, kteří přišli na slavnosti velehradské, aby pak proti nim v novinách psali, mění se zde úplně a vyznávají: Slavnosti velehradské jsou tak krásné, že proti nim není možno psát. O pořádání slavností a poutí velehradských má zvláštní zásluhy největší pracovník v duchu cyrilometodějském, miláček lidu moravského a dnes nástupce sv. Metoděje na stolci arcibiskupském, dr. Ant. Cyril Stojan.

Je to hlavně jeho zásluhou, že na Velehrad inteligence i obyčejný lid, všechny druhy organisací katolických chodí načerpat rok co rok sil pro svůj náboženský i národní život. Zvláště třeba podotknouti, že v záchraně uherských Slováků před pomadřštěním velmi přispíval také Velehrad. Při různých sjezdech, zvláště Apoštolátu, bohoslovců a inteligence, bývali přítomni také četní uherští Slováci. Nejuvědomělejší jejich mužové vodili tam méně uvědomělé, staří vodili tam mladé, zvláště svůj dorost, bohoslovce a akademiky, aby se tam dověděli, že býti Slovanem je něco velkého a slavného, aby čerpali naději pro lepší budoucnost v ochraně slovanských apoštolů, kteří český národ již tolikráte v nejtěžších dobách zachránili od záhuby, aby si zabezpečili u hrobu sv. Metoděje pomoc svých bratří — Moravanů a Čechů. Vzpomínám si na slova slavného vlastence slovenského faráře Medňanského, která jsem slyšel asi před 25 roky z jeho úst na Velehradě: »I kdyby s nás Maďari kůži stáhli a na buben ji dali, bude jen slovenské ze sebe vydávati zvuky!« Na Velehrad chodil i slovenský lid, aby zde čerpal ducha cyrilometodějského. Nemohli zajisté s Maďary, kteří rozbořili Velehrad, splynouti ti, kteří na Velehradě si uvědomovali, že jsou dítkami velkých apoštolů, Slovanů — sv. Cyrila a Metoděje.

Aby na kazatelně i ve zpovědnici mohlo poutníkům co nejvíce býti poslouženo, odevzdána byla duchovní správa na Velehradě r. 1890 řádu tovaryšstva Ježíšova. Řád ten hned od počátku svého působení na Velehradě jal se užívatí nejúčinnějšího prostředku k prohloubení víry a křesťanského života, totiž duchovních cvičení čili exercicií. Dávány na Velehradě exercicie všem stavům, kněžím, akademikům, studujícím středních škol, dělníkům, rolníkům, selkám, omladině, Orlům a j. I o exercicie má velké zásluhy dr. A. C. Stojan, zvláště o exercicie studentské, při nichž po mnoho let sám studenty vodíval k přednáškám i pobožnostem a na jejich chování dohlížel.

(Pokračování.)

(Příloha Jitra.)

Z činnosti Cyrilo-methodějské Ligy studentské.

Cyriľomethodějská Liga studentská, která si vytýka za cíl sdružení věřící slovanské studentstvo katolické i pravoslavné a usilovati o sblížení vzájemnou spoluprací na základech kulturních a náboženských ve smyslu ideje cyriľomethodějské, jde stále za svým původním programem, zvláště když se účastní naší práce stále více i studentstvo pravoslavné. Činnost spolku se však neobmezuje jen na vnitřní výchovu a vzdělání v ideách cyriľomethodějských, ona se rozšiřuje i mezi širší veřejnost, před níž předkládá C.-M. L. plody své vnitřní práce. V novém roce vystoupila C.-M. L. třikrát před širším obecnstvem. Uspořádala slavnostní schůzi 5. března v Obecním domě hl. města Prahy, 19. dubna sešlo se slovanské studentstvo v místnostech České Ligy Akademické, 22. dubna vystoupilo na schůzi v Hradci Králové.

Můžeme říci, že již prvním vystoupením 5. března si získala C.-M. L. všeobecných sympatií. Slavnostní schůzi zahájil proslovem a uvítáním hostů dr. Hronek, načež zapěla Cyrilská Jednota »Gospodi, pomiluj.« Biskup dr. Podlaha v bohaté řeči cenných myšlenek rozvinul ideu spojení Slovanů na poli náboženském a vytýčil program cyriľomethodějských snah. »Spojiti národy slovanské v jednotě víry — pravil — je snahou, již nazýváme myšlenkou cyriľomethodějskou. Ti, kdož tuto pojali, zřeli v budoucnosti národy slovanské v živém vzájemném styku jako směrodatný útvar kulturní i politický. Již před 1000 lety byla myšlenka ta cílem našich věrozvěstců sv. Cyrila a Methoda. A po 1000 letech nemůžeme, bohužel, říci, že požíváme uskutečnění této idey. Nic se neuskutečnilo z ideálů, jež nám věrozvěstcové přinesli. Kmeny slovanské stály proti sobě nejen politicky, ale i nábožensky. Jako karikatura vypadá myšlenka cyriľomethodějská před válkou a po ní, zdá se někdy, že obraz starý se nezměnil.

K národu ruskému pohlíželi jsme s důvěrou jako na nepřemožitelného obra, kolos se však zřítíl. Dnes zříme bratry Rusy ve smutném vyhnanství v cizině. A v tomto děsném zklamání nasloucháme

každé radostnější zprávě z ruského východu. Revoluce politická, protináboženská, vzbudila na širé Rusi nový náboženský život, obrození. S radostí slyšíme, že po revoluci svítá na Rusi, že objevily se červánky náboženského probuzení a že myšlenka katolicismu kyne nadějná budoucnost. Myšlenka cyriľomethod. znovu slaví své vzkříšení a stává se právě nyní nad výsost časovou.

Cesta k dorozumění je úkolem katolických učenců slovanských, a to odstraňováním nepatrných rozdílů věroúčných, jest jejich povinností, aby bohovědu ruskou odvrátili od vlivu bohosloví protestantského a aby přesvědčili východní bohoslovce, že jen ve spojení s církví katolickou může se obnoviti církev východní. Musíme stále ukazovati na styčné body mezi námi.« P. biskup dr. Podlaha podal pak přehled vykonané práce na poli unionistické idey od nejstarších dob až po naše časy, vzpomněl snah Karla IV. a zdůraznil, že duši novodobého hnutí myšlenky unie je olomucký arcibiskup dr. C. Stojan. — Nastínil na to, jak si představuje výchovnou práci k oné myšlence. »Je nutností — pravil — osvojití si důkladnou znalost jakyků slovanských, studovati důkladně náboženské poměry u Slovanů, vydávati o tom informační spisy, především však vzorně, uvědoměle křesťanský žiti.«

Po těchto, více theoretických, úvahách, vylíčil druhý řečník, misionář O. Bonne, náboženské poměry v Rusku, Ukrajině a ve východní Haliči, vše z vlastní zkušenosti misionářské. Na to byla přednesena řada pozdravů od delegátů v C.-M. L. Za Bělorusy promluvil Ing. C. Klimovič, za Srby, Chorvaty a Slovincy Joža Majce, za Velkorusy Jegorov, za Ukrajince Slyš, za Slováky Schultz a za Podkarpatské Rusy Braščajko.

Slavnostní večer ukončen chorálem sv. Václava. Schůze dosáhla svého účelu, C. M. L. získala nových sympatií u obecnstva, pro sebe pak nové nadšení pro další svou práci.

Druhá schůze 19. dubna byla vlastně členskou schůzí C. M. L. Zastoupeny byly všechny její sekce. Schůzi zahájil Ukrajinec kol. Gerečka. Nejprve promluvil dr.

Hronek »O idei cyrilomethodějské«. Pojednav o ní po stránce ideové, nastínil program činnosti k dosažení cíle. Zdůraznil zvláště činnost vědeckou, misijní, propagační, publikační, sjezdovou a j. a vytýčil program C. M. L. pro nejbližší dobu. Za velkoruskou sekci promluvil JUC. Jegorov: »O dnešním stavu náboženském v Rusku«. Cituji několik míst: Bolševici ukřižují znovu Krista na kříži, sahajícím od hranic polských až na Sibiř. Dnes se opět rozpíná na kříži Bůh v Rusku. Črezvyčajka ve své neobmezené moci pronásleduje všechny, pravoslavné, katolíky i uniaty. Čím to, že bolševici udrželi se tak dlouho mezi lidem, který prohlašován za »hluboce« náboženský? — Víra jeho byla jen formální. Lid chodil do kostela jen aby se podíval na obřady, aby křtil — víc nic. Jeho duchovní byli málo vzdělaní, dávali mu málo duchovní stravy, nevychovali v něm lásky k bližnímu, odtud lze si vysvětliti vznik velkého počtu sekt — neboť lid sám si hledal prameny, když mu jich nedávali duchovní — a hroznou historií revoluční. Jen mezi lidem pouze formálně, nebo vlastně vůbec nevychovaným ve víře, mohli bolševici skliditi tak velký úspěch.

Dnes je tomu však již jinak. Duchovní, jehož kroky dříve řídil jen hmotný, vlastní prospěch, dnes schudl — a to je velké plus — a věnuje se úplně svému duchovnímu povolání, svým svěřencům. Lid dříve opovrhoval duchovním, dnes se staví za něho. S hrdostí prohlašuje řečník, že duše ruského člověka v dlouhých strádáních se očistila, že duch vítězí nad formou. To je jediný dobrý resultát revoluce, že se duše ruského člověka v ní za cenu velkých obětí očistila.

Řečník zmínil se dále o nové sektě »Živé církvi«, již bolševici se snaží užiti k rozvratu. To se jim však nepodaří, neboť ruský venkov zůstává věrem pravému, vnitřně obrozenému náboženskému životu. Potřebuje však pomoci proti neustálým protináboženským útokům bolševiků, kteří houfně pronásledují jak katolíky, tak i pravoslavné. Jestliže dnes, zdůrazňuje řečník, se nesjednotíme proti modernímu atheismu na jednotných základech, nenaskytne se, myslím, podobná příležitost již nikdy.«

Za Bělorusy promluvil kol. Stankievič. Nastínil vývoj unie na Bílé Rusi, který byl podporován aktivní činností uniat-

ských a katolických kněží, s kterou nemohlo soupeřiti duchovenstvo pravoslavné svým passivismem, a v několika větech naznačil budoucí její vývoj.

Za Jugoslávce referoval kol. Majce o poměrech v Jugoslavii vzhledem ku myšlence cyrilomethodějské. Kol. Čárský promluvil jménem Slováků a kol. Gerečka za Ukrajince.

Po referátech rozvinula se zajímavá debata, za níž naznačeny nové směrnice činnosti cyrilomethodějské. Jdeme nadšeně k novým úlohám v naději, že vytčeného cíle dosáhneme.

J. M.

—«—

C. JEŽ, T. J.:

Cyrilometodějský Velehrad.

(Dokončení.)

Veliký účinek této cyrilometodějské práce na Velehradě je v národě našem již patrný. Četní vůdcové našeho katolického lidu tam přijali do duše první símě své blahodárné činnosti. Velehrad se k exerciciím zvláště hodí, neboť vedle síly pravd nejhlubších a milosti Boží, působí tu na účastníky mocně také místo samo. Zdá se, jakoby zde nemluvil pouze kněz, jenž exercicie dává, nýbrž jako by ústy jeho mluvili sami sv. apoštolové Cyril a Metoděj. Aby činnost skrze exercicie byla na Velehradě co největší, o to přičinil se opět nejdp. arcibiskup dr. A. C. Stojan tím, že buduje na Velehradě velký exerciční dům, který po něm nazván bude »Stojanov« a v němž každý účastník exercicií bude míti pro sebe zvláštní pokojík. Letos v letě bude dům tento již do-
stavěn.

Jako význam sv. Cyrila a Metoděje nemezil se jen na národ československý, nýbrž vztahoval se na všechny Slovany, tak i význam Velehradu cyrilometodějského je všeslovanský. Proto konány byly již před světovou válkou na Velehradě tři unionistické sjezdy, jejichž účelem jest připravovati sjednocení všech Slovanů u víře katolické. Přicházeli k nim vedle církevních hodnostářů, kardinála Fr. Bauera a rusínského arcibiskupa Szep-tyckého, četní učenci všech slovanských národů. Na druhém kongresu byl také slavný liturgický spisovatel ruský Malcev ještě s jedním schismatickým knězem ruským. Oba několikráte na sjezdu řeč-

nili a vyslovili možnost i touhu po sjednocení obou církví.

Válkou sjezdy unionistické byly zne-možněny, než již roku 1921 svolal nejd. p. arcibiskup Stojan unionistické pracovníky na Velehrad k důvěrným poradám a loni byl opět konán pod jeho protektorátem velký unionistický sjezd, k němuž zavítali zástupci všech Slovanů, zvláště pak Rusů. Bylo tam také pět ruských schismatických akademiků, kteří dlí jako vyhnanci v Praze. Sjezd na ně velmi dobře působil. Letos chystá se opět na Velehradě sjezd unionistický.

Snahy unionistické podporovány byly vědeckým theol. časopisem, vycházejícím na Velehradě a redigovaným P. Špaldákem, jenž nejdříve měl název »Slavorum litterae theologicae« a později »Acta academiae Velehradensis«. Mimo to vydával P. Špaldák ještě »Velegradskij Veštnik« v jazyku ruském, latin-kou tištěný. Všechny tyto časopisy za světové války zanikly. Na Velehradě založena byla také zvláštní knihovna pro unionistické pracovníky a museum cyrilometodějské, o které zvláštní zásluhy si získal P. Josef Jaroš T. J.

Dávným přáním velkého pracovníka o ideji cyrilometodějské dra A. C. Stojana bylo, aby na Velehradě byla též střední škola, z níž by nejen pro český národ vycházelo kněžstvo a inteligence v duchu cyrilometodějském vychovaná, nýbrž i apoštolové pro všechny národy slovan-ské. Proto založeno bylo r. 1909 na Velehradě gymnasium, které však pro velké překážky již za rok zaniklo. Za to však r. 1916 zařízen na Velehradě cyrilometodějský ústav apoštolský, v němž vychováváni jsou mladíci, kteří mají úmysl vstoupiti do některého řeholního řádu, majícího missie mezi Slovaný. Ústav ten řídí řád Tovaryšstva Ježíšova.

Velehrad cyrilometodějský dnes opravdu zkvétá a možno doufati, že jeho účinky pro všechny Slovaný v budoucnosti budou dalekosáhlé.

—»«—

Z otevřeného listu ruských konvertitů.

V Cařihradě žije mnoho ruských emigrantů. Katolická církev se jich vřele ujímá. Je to zejména hrabě Tyszkiewicz, kněz, který zřídil pro ně vyšší školu a konvikt. Důkladné poučení a katolická charita přinesla

již ovoce. Mnoho Rusů přestoupilo z předsvědčení ke katol. církvi. Pravoslavný arcibiskup Anastasij napadl tyto konvertity a vyčetl jim, že „za mísu čočovice prodali drahocennou perlu pravoslavného náboženství“. Proti tomu ohradilo se 30 konvertitů v otevřeném listě k arcibiskupovi a vyložili v něm svoje důvody, které je pohnuly, aby přestoupili do církve katolické. Pro nás je tento list velmi poučný, neboť ukazuje, čím lze působiti na náboženské smýšlení Rusů. Mezi jiným čtete toto:

„Tvrdíme, hlavní příčinou našeho odpadu od pravoslaví, třeba hledati v naší první, nedostatečné náboženské a mravní výchově.. Proč je v Rusku tolik různých sekt? Proč mládež ruská přestupuje tak lehko k protestantismu, budhismu, spiritismu, theosofii, okultismu, ano i k atheismu? Poněvadž duchovní strava, kterou ruské duchovenstvo podává věřícím, je skutečně nedostatečná, poněvadž nedovede ukojiti hladu ruského lidu po pravdě a poněvadž nereguluje náboženského života našeho lidu. Dlouho jsme tápali v temnotách a pokoušeli jsme se odhaliti hustý závoj, který nám skrýval, čeho jsme hledali a po čem jsme toužili.. Ale nebylo nikoho, kdo by nás vedl. Tu však seslal Bůh velikou ránu na naši ruskou vlast, a my nešťastní zahrání do daleké, cizí země. Ale našli jsme tam hledaného pokladu. — Byli jsme svědky nadlidských obětí katolického duchovenstva, na vlastní oči jsme viděli, jak pracuje katolická charita, jak se katoličtí kněží a řeholnice do úpadu obětují za lidi cizí národnosti a jiného náboženství. A vidouce to, porozuměli jsme vnitřnímu hlasu, jenž nám velitelsky kázal, hledati pravdy. A nyní ji máme a můžeme klidně pokračovati ve své pozemské pouti. Duše naše je plna pokoje, klidu, štěstí a radosti. Už nemusíme pravdy hledati. My ji máme. My známe hlavní podmínku nadpřirozeného života, a tou je — láska, pravá, účinná láska ku Kristu, nejen theoretická, která má jen sladká slova, nýbrž láska, která se jeví i skutky. Nyní teprv rozumíme přikázání lásky, jak se nu má rozuměti, nyní teprv, jako psanci, poznali jsme pravou lásku, kterou nám Kristus zanechal. Také jsme se přesvědčili, že Kristovo přikázání lásky může býti zachovááno jenom v jeho církvi s jednotným učením, v jeho svaté, katolické a apoštolské církvi.

Proč myslíte, Monsignore, že jsme se zřekli pravoslaví, přestoupivše k církvi katolické? Nikoliv! My jsme se nezřekli pravého pravoslaví. My jsme nezapřeli ani je-

diného dogmatu pravého pravoslaví, nezřekli jsme se ani jediného ustanovení prvních sedmi všeobecných sněmů církevních! My zachováváme všechno pravé učení Kristovo. My zřekli jsme se jen toho, co se protiví pravému pravoslaví. My jsme jen opustili chaos (zmatek), který zahluje a zakrývá pravdu, je příčinou dnešního zbědovaného stavu Ruska. A jestliže jsme něco zaprodali, pak to není „perla pravoslaví za mísu čočovice“, nýbrž nejistá pout bez vesel a kormidla a bez cíle na moři bludů, za tichou a jistou plavbou do bezpečného přístavu. Zaměnili jsme tmu za světlo, pochybnost za pravdu, nejisté tápání a planá slova za pravou a nadpřirozenou lásku Pána Ježíše Krista.“

Za kroužek 30 katolických Rusů:

Mikuláš Kalmykov.

V Cařihradě, 22. července 1922.

—»«—

Intervence Vatikánu v Rusku. Jak se sděluje z Varšavy, staly se se strany polské vlády kroky, aby osud patriarchy Tichona byl zmírněn. Nynější situace v Moskvě není intervencí příznivá. V nejbližší době očekává se zakročení Vatikánu v Rusku proti pronásledování všech vyznání v Rusku. Polská vláda se k tomu zakročení připojí.

Autokefalie pravoslavné církve. Polská vláda vysílá v těchto dnech do Cařihradu p. Hempla v charakteru charge d'affaires, který jest pověřen zvláštní missí vyjednati svolení patriarchovo k autokefalii pravoslavné církve v Polsku.

Židovští kati. Na guberniálním sjezdu komunistických organisací prohlásil Krylenko (soudce Budkiewiczův), že smrt patriarchy Tichona jest zájmem ruského proletariátu a že každá intervence zahraničí v této věci bude jen ke škodě obžalovaného.

Sv. Otec se učí rusky. Z kruhů vatikánských se sděluje, že papež Pius XI., který zná všecky světové řeči, učí se nyní rusky. Prohlásil, že ruštinu bude asi více potřebovati, než kteroukoliv jinou řeč.

Nový ukrajinský visitátor. Jak sdělují Lvovské časopisy, přibyl do východní Haliče, z nařízení metropol. Šeptického, americký biskup řecko-katol. obřadu Butka a provede visitaci řecko-katol. farností v Haliči.

Manifestační bohoslužby v Moskvě. Do Rigy přibyli svědkové bohoslužby, která konala se v polském kostele sv. Petra a Pavla v Moskvě za popraveného preláta Budkiewiczze.

Vypravují, že bohoslužba tato stala se demonstrací proti podvodům, hanebnostem a nacti-utrhaní, jakými úřední tisk bolševický zahrnul památku mučnickovu a manifestací přímo proti sovětům. Velkým dojmem působila účast všech zástupců zahraničních států, mezi nimiž Anglii representoval L. Smith, úředník, který zaujímá postavení prvního sekretáře vyslanectví a jedním z hlavních funkcionářů anglické misse. Dostavil se do kostela automobilem anglické misse, na němž vlála vlajka britská. Hlavní oltář byl zahalen florem, na němž zářily zlaté litery úryvku Písma sv.: »Ty jsi Petr, t. j. skála, na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Katafalk byl prázdný, ježto tělo vhozeno bylo do neznámé společné šachty. Kázání jednoho kněze nad prázdným katafalkem bylo strhující. Má se za to, že za toto kázání bude kazatel dříve nebo později pykati. Kostel byl přeplněný. A venku před chrámem číhali sovětští špehové...

Církev v sovět. Rusku. Charkovské sovětské noviny přinášejí zprávy, že bolševici zabrali pro své privátní potřeby mnoho kostelů a klášterů. V Charkově zabrali klášter pro vojenskou elektrotechnickou akademii. V Oděse zvolili pro likvidaci kostelů zvláštní komisi, která za jediný týden zabrala pro profánní cíle sedm cerkvi a jednu synagogu. Dvě cerkve a synagoga určeny byly pro divadlo. Na Volyňsku povstaly různé komise, aby ničily náboženství. Prvním jejich činem bylo, že vyhnali z příbytků mnoho kněží. Současně s bojem proti rusko-pravoslavné církvi vystupují bolševici i proti autokefalní ukrajinské církvi. V Kijevě zabrán byl Michajlovský monastýr a Pečerskou lavru snaží se u obyvatelstva představit v nejhorším světle, aby tento historický monastýr mohli zabrat pro své cíle.

—»«—

Kreml vrhl se proti Bohu. Komunism postavil si za cíl zdeptati a zabít v člověku prvek šlechtnosti, strhnouti věž morální a vyhladiti náboženství; tím snaží se pro sebe vytvořiti nové lidstvo, bez cti a víry, které je chemicky očištěno od vážnosti a svědomí, lidstvo úplně zmaterialisované, beze studu, cynické, které je vedeno jenom touhou užívati a zvířecím strachem před vztyčenou nahajkou červených carů. Takové lidstvo je možno právě hnísti v prstech jako mokrou hlínu. Ví dobře synhedrion moskevské, že když zničí v lidech duši i tělo, když rozbije posvátné kříže a sehne šíje k zemi strachem před smrtí hladem, že tenkrát budou snášeti rudou vládu a chtivě budou lapati po každém soustu, jim hozeném jako psům...

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOL. A
ORGÁN ÚSTŘEDÍ KATOL. STUDENTSTVA ČS. V PRAZE.

ROČNÍK IV

V PRAZE 1923.

MAJITEL, VYDAVATEL A NAKLADATEL: „ÚSTŘEDÍ KATOL. STUDENTSTVA ČESKOSLOV.“

TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKCIOVÉ TISKÁRNY V PRAZE II. SPÁLENÁ ULICE ČÍS. 15.

Obsah IV. ročníku.

Články vzdělávací a ideové.		Prosa zábavná.	
	Strana		Strana
<i>Antonovič Vl.</i> , Boj o duši národa	58, 75	<i>Mila da Bed.</i> , Poeta nascitur, orator fit	3
<i>Arch.C. Čaha E.</i> , Kongres katol. studentstva v Lovani	118	<i>Böhmer A.</i> , Úlomky z knihy života	80
<i>Dorazil Jiřínský Vl.</i> , V práci a vědění je naše spasení	2	<i>Dyjský Jaroslav</i> , Jak vyrůstal básník	154
Vzkříšení národa.	17	<i>F. . . o</i> , Ako vyhnali cigánov z Vysokej	134
<i>Drápalíková Al.</i> , K otázce dívčích SSS	117	Moje kwiefky	207
<i>Effenbergrová Olga</i> , K otázce o podstatě umění	100	<i>Hrůza Ant.</i> , Na lodi	109, 135, 156
<i>Frydrych Josef</i> , Na kongresu akademické mládeže polské „Odrodzenie“ ve Varšavě	86	<i>Jalubín J. H.</i> , Pomsta	43
O studentstvu a pro studentstvo	126	<i>Keltnerová Al.</i> , Svět	7
Katolické studentstvo a národ	141	V kapli	08
<i>F. J.</i> , Katolické studentstvo v SSS a pokrokové studentstvo	172	<i>Litavský S.</i> , Kluci	83
<i>H. M.</i> , Z intimní korespondence	147	<i>Mirský Z Al.</i> , Hela	21
<i>Hellmuth Arn.</i> , K otázce dívčích SSS	176	Mládí	82
<i>Ing. C. Janáček Al.</i> , Zásady sociálního pojištění	79	Liduška	107
<i>Jež Cyril T. J.</i> , Nejvyšší ideál	96	Pohádka o věčné touze	132
Exercicie	165	<i>Peán B.</i> , (přelož. J. Smrž), Malý matematik	24
<i>Kettner Em.</i> , Vánoce v duši našeho studentstva	57	<i>Pokorný F.</i> , Lefadlem do noviciafu	117
Naše aleluja.	145	<i>Štěpánek S.</i> , Náš pan farář	132
<i>Kubiček Fr. T. J.</i> , Charakter.	84	<i>Trojan Josef</i> , Umírající živý	58 177
<i>Ladislav Vojtěch</i> , Katolické studentstvo v zahraničí	103, 127	Výprava do Nekonečna	208
<i>Majcė Josip Val.</i> , Oris katoliške organizacije v Slovenii.		<i>Zlatodvorský Infelix</i> , Když císař umřel	63
<i>Moravský Vl.</i> , Jakou cestou půjdeme?	93	Bicykl	156, 179
<i>Dr. Niedenzl F.</i> (upravil Moravec), Poměr moderních přírovedců ke křesťanství	40		
a, jak psal student roku			
1672 rodičům	8		
„Libuňský ráj“ za českého osvobození	124, 142		
<i>Pernický J.</i> , Hmota	174, 199		
<i>Podhorský R. V.</i> , Josef Manes	78		
Ohlas blaha	172		
<i>Roudský E.</i> , Unum necessarium, zušlechťete lidské srdce	189		
<i>Roztočil Bohuš</i> , Za Františkem Fibichem	37		
<i>S. A.</i> , Katolicism v Bělorusí	144, 168		
<i>Sequens Mirjam</i> , Na hrob Vl. Tiché	39		
<i>Slovačka M.</i> , Studentkám	199		
<i>Stejskal Josef</i> , Československá vzájomnosť — naša existenčná otázka	166		
<i>Stříteřský Frant.</i> , Povinností členů SSS	73		
<i>Štruda K.</i> , Mistr je zde a volá tě	117		
<i>Šuránek Antol</i> , Národ který nepotřebuje kněží	170		
<i>V. B.</i> , Ecce lignum crucis	123		
<i>Dr. Vrátný K.</i> , Můžeme něco činit?	94		
<i>Vintrich E.</i> , Vzpomínky na mistra B. Smetanu v Jabkenicích	6		
<i>UC. Zámorský Frant.</i> , Poslední stránka	19		
Manifestace katolického studentstva za národní a státní myšlenku ve studentstvu čsl.	190		
První encyklika papeže Pia XI. „Ubi arcano Dei . . .“	101		
		Básně.	
		<i>Brož Boř.</i> , Ironie doby	63
		Ve vzpomínkách	105
		Touhy duše	129
		<i>Černý M. Š.</i> , Reflexe dušičková	43
		<i>Deml St.</i> , Hvězdičky	153
		<i>Dyjský Jar.</i> , Hlas nepřátel	74
		Zimní nálada	82
		Sněženka	130
		<i>Chylík J.</i> , Země byla kdysi rájem	78
		<i>Keltnerová Al.</i> , K nové práci	1
		Podzimní píseň	3
		Odešlé lásce	6
		V sadě	19
		Babí léto	19
		Hřbitovní sonet	38
		Na travnaté cestě (Báseň v prose)	43
		Večerní nálada	66
		Pláč Demeřin nad Persefone	89
		Nad denníkem	105
		Políbek jara	105
		Lesní večer	106
		Večery	130
		Žal večera (Báseň v prose)	131
		Melancholická píseň	152
		Modlitba	175
		Jarní	175
		Balada	175
		Vy	206

	Strana		Strana
<i>Kény J. L.</i> , Kříž v lese	151	<i>Soukupová O.</i> , Novoroční	67
<i>Kos A. Š.</i> , Letní	206	<i>Stoklasová Máňa</i> , To zabolí	153
<i>Mírský Z. Al.</i> , Ledové květy (Báseň v prose)	105	<i>Světlý Janoš</i> , Mene – Tekel – Ufarsin	129
Samota	106	Ritornelly náboženské	151
Píseň o štěstí	152	<i>Tichá Vlasta</i> , Pachole dřímá	58
Tam na horách	153	<i>Trojan Josef</i> , Na hrob přátelství (Báseň v prose)	206
Jarní noc	176	<i>Vinařová</i> , Myšlenky	21
<i>Prokeš Bedřich</i> , Jaro	151	<i>Vlkošský E.</i> , Tu prosbu vyslyš!	3^
<i>Přibyská Z. A.</i> , Mé písničky	46	Jediný bol	129
<i>Simplex</i> , Kříž	23		
Štěstí	24	Hlídka socialní:	8, 46, 89
Mráčky	45	Hlídka literární a umělecká:	9, 26, 48, 67
Večerní klekání	106	Ženská hlídka:	10, 52
Na Hané	153	Apologetický koufek: (Vedl prof. Cyr. Jež T. J.)	
<i>Slavec</i> , Kdy?	152	16, 35, 51, 69, 90	
Věční poutníci vesmíru		Organizační věstník: 12, 32, 55, 70, 92, 111, 161,	
<i>Slávek M.</i> , Objeví duši	131	183	
Tichý bol	176	Drobnosti:	11, 29, 53, 91, 111, 161, 183
Zahrada Geřsemanská	176	Zábavný koufek:	116, 160, 181
<i>Slavoj J.</i> , Rodné vsi	130		
Útěcha	153		

Cyrilo-Methodějský Věstník.

(Příloha Jitra.)

	Strana		Strana
<i>Jež Cyril T. J.</i> , Cyrilomethodějský Velehrad	11, 14	My a idea cyrilomethodějská	1
<i>Němec F.</i> , Za† unionistou P. Adolfem Jaškem	9	Světová oktáva za sjednocení křesťanů	3
<i>M. J.</i> , Z činnosti Cyr. Meth. Ligy studentské	13	Encyklika papeže Lva XIII. Grande munus..	4,
<i>Rones F. K.</i> , Ústav sv. Cyrila a Methoděje pro slovenské misie na Velehradě	6	6, 10	
		Drobnosti	2, 3, 5, 15, 16